

วาทกรรมว่าด้วยโสเภณีในสังคมไทย

ชูवल ทองอินทราช

คุษฎีนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรรัฐศาสตรคุษฎีบัณฑิต

สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์การเมืองและการบริหารจัดการ

คณะรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

มีนาคม 2563

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยบูรพา

อาจารย์ผู้ควบคุมคุษฎีนิพนธ์และคณะกรรมการสอบคุษฎีนิพนธ์ ได้พิจารณา
คุษฎีนิพนธ์ของ ชูพล ทองอินทราช ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรรัฐศาสตรคุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์การเมืองและการบริหารจัดการ
ของมหาวิทยาลัยบูรพาได้

อาจารย์ผู้ควบคุมคุษฎีนิพนธ์

..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(ดร. ไซติสา ขาวสนิท)

คณะกรรมการสอบปากเปล่า

..... ประธาน
(รองศาสตราจารย์ ดร. ชัยชนต์ ประดิษฐ์ศิลป์)

..... กรรมการ
(ดร. ไซติสา ขาวสนิท)

..... กรรมการ
(ดร. ปรีชา เปี่ยมพงศ์สานต์)

..... กรรมการ
(ดร. ชัยณรงค์ เกรื่อนวน)

คณะรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์ อนุมัติให้รับคุษฎีนิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรรัฐศาสตรคุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์การเมืองและการบริหารจัดการ
ของมหาวิทยาลัยบูรพา

..... คณบดีคณะรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์
(รองศาสตราจารย์ ว่าที่เรือตรี ดร. เอกวิทย์ มณีชร)

วันที่..... 17 ..เดือน..... มีนาคม..... พ.ศ. 2563.....

ประกาศคุณูปการ

วาทกรรมว่าด้วยโสภณในสังคมไทย คุณฐิณีพนธ์ชื่อแปลกประหลาดฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้อย่างลุล่วงทุกเล่มด้วยความเมตตาเอาใจใส่ของ ดร. โชติสา ขาวสนิท อาจารย์ที่ปรึกษา ที่คอยกลบหลุมบ่อเพื่อให้งานเขียนฉบับนี้ออกมาเข้าท่ามากที่สุด ผู้เขียนขอขอบพระคุณครูแอนเป็นอย่างยิ่ง และที่จะมิกล่าวถึงเสียมิได้คือ สามเสื่อผู้วางรากฐานให้เศรษฐศาสตร์การเมืองไทย ดร.ปรีชา เปี่ยมพงษ์สานต์ (อาจารย์ปู่ของชาวเศรษฐศาสตร์การเมือง) สำหรับพื้นฐานทางทฤษฎีโพสโมเดิร์นที่แสนปวดคบาลแต่เต็มไปด้วยความตื่นเต้นร่าเริงในการศึกษาโสภณ, ศ.ดร.ฉัตรทิพย์ นาถสุภา ครูผู้เป็นแบบอย่างของความสุภาพและเปิดกว้างทางวิชาการสำหรับคนรุ่นใหม่ ที่ชวนให้ตระหนักถึงความสำคัญของบริบททางประวัติศาสตร์ในการศึกษาโสภณ, รศ.ดร.สุธีร์ ประศาสนเศรษฐ ครูผู้เป็นแบบอย่างของไม้ที่ไม่ตากซากทางปัญญาตามอายุราชการภายใต้กรอบคิดแบบรัฐไทย เป็นผู้ที่คอยให้ภาพมุมกว้างสามร้อยหกสิบองศาทำให้ผู้เขียนเห็นภาพของโสภณในซอกมุมอื่นของโลก และท่านสุดท้าย รศ.ดร.ชัยยนต์ ประดิษฐ์ศิลป์ (อาจารย์ป้าของชาวเศรษฐศาสตร์การเมือง) ผู้เป็นทั้งแรงกระตุ้นทางความคิด แรงกดดันในการเคลื่อนไหว และที่สำคัญคือมือประสานสิบทิศ เป็นครูผู้มีทางออกสำหรับปัญหาต่างๆที่เป็นทางตันให้แก่ผู้เขียนและนิสิตทุกคนเสมอ ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณครูบาอาจารย์ทุกท่านทั้งที่กล่าวถึงและมิได้กล่าวถึงด้วยจิตคารวะ

ขอขอบคุณ คณะรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ที่ให้ทุนสนับสนุนการทำคุณฐิณีพนธ์ฉบับนี้ กราบขอบพระคุณ คุณแม่วรรณา โชติสุวรรณ คุณพ่อผ่อง ทองอินทราช มารดา บิดา ผู้เห็นและให้ความสำคัญกับการศึกษาและส่งเสริมด้วยความยากลำบากเสมอมา ทั้งปริญญาตรี โท และเอก ดร.วรรณวิษณีย์ ทองอินทราช พี่สาวผู้คอยเตือนสติในยามจำเป็นและให้กำลังใจในยามที่เบื่อกับการเขียนคุณฐิณีพนธ์อย่างมีเคียวราคานเสมอมา และขอขอบคุณเป็นพิเศษสำหรับข้อคิดดี ๆ และแรงบันดาลใจสำคัญในการเขียนงานทางวิชาการและงานครั้งนี้ ต่อมนุษย์สายพันธุ์พิเศษ เจ้าพ่อโพสโมเดิร์น แห่งสำนักท่าพระจันทร์ ศาสตราจารย์ธเนศ วงศ์ยานนาวา และขอบคุณพี่น้อง จันทวิภา อภิสุข แห่งมูลนิธิเอ็มเพาเวอร์ สำหรับประสบการณ์ภาคสนามอันยาวนานที่ผ่านการข่อยให้กลายเป็นข้อคิดเห็นดี ๆ ที่เติมเต็มให้แก่งานนี้ สุดท้ายผู้เขียนขอขอบคุณผู้ที่มีความสำคัญกับงานไม่น้อยไปกว่าบุคคลที่กล่าวมาคือผู้ที่ให้สัมภาษณ์ทุกท่าน และเธอ (โสภณ) ทุกคนผู้ที่ทำให้งานคุณฐิณีพนธ์ฉบับนี้มีความหมาย ส่วนความบกพร่องด้วยประการทั้งปวงของงานชิ้นนี้ ผู้เขียนขอน้อมรับไว้ด้วยใจจริงแต่เพียงผู้เดียว

ธวัชพล ทองอินทราช

57820023: สาขาวิชา: เศรษฐศาสตร์การเมืองและการบริหารจัดการ; ร.ด. (เศรษฐศาสตร์การเมือง
และการบริหารจัดการ)

คำสำคัญ: วาทกรรม/ โสเภณี/ สังคมไทย

จุฬพล ทองอินทราช: วาทกรรมว่าด้วยโสเภณีในสังคมไทย (DISCOURSE ON SEX
WORKER IN THAI SOCIETY) คณะกรรมการควบคุมคดียุติพันธ์: โชติสา ขาวสนิท, ร.ด., 304
หน้า. ปี พ.ศ. 2563.

การศึกษาวาทกรรมว่าด้วยโสเภณีในสังคมไทยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ที่สำคัญในการศึกษาคือ เพื่อ
ศึกษาวาทกรรมทางนโยบายโสเภณีไทยใน ยุคสมัยก่อนการพัฒนา ยุคสมัยแห่งการพัฒนา และยุคสมัยปัจจุบัน
เพื่อมุ่งตอบคำถามว่าในแต่ละยุค มีบริบทเป็นอย่างไร มีการก่อรูป การต่อต้านทางวาทกรรมอย่างไร และมีตัว
แสดงที่สำคัญทางวาทกรรมอย่างไรบ้าง ผลจากการศึกษาพบว่า ยุคสมัยก่อนการพัฒนาระบบที่สำคัญในยุคนี้คือ
อยู่ภายใต้การปกครองด้วยระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ มีระบบศักดินาเป็นกลไกสำคัญในการกำหนด
ความสัมพันธ์ทางสังคม การก่อรูปของวาทกรรมทางนโยบายโสเภณีในยุคนี้มีตัวแสดงที่สำคัญคือ
พระมหากษัตริย์ มีบทบาทสำคัญในฐานะผู้ก่อรูปทางนโยบายโสเภณีภายใต้การครอบงำของความคิดหลักทาง
เศรษฐกิจ ในยุคนี้มีการต่อต้านวาทกรรมทางนโยบายดังกล่าว โดยตัวแสดงหลักคือ เจ้าภานายอากร อัน
เนื่องมาจากปัญหาในการประมวลการจัดเก็บภาษีโสเภณี ผลนำไปสู่การตอบโต้ของรัฐ โดยการตราพระราชบัญญัติ
ป้องกันสัญจร โรคใช้บังคับ เพื่อรวบอำนาจเข้าสู่ศูนย์กลางคือกษัตริย์แต่เพียงผู้เดียว กระทั่งเข้าสู่ยุคแห่งการพัฒนา
ที่อยู่ภายใต้บริบทที่สำคัญคือ การปกครองด้วยระบอบประชาธิปไตยแบบตะวันตก มีรัฐธรรมนูญเป็นกลไกสำคัญใน
การกำหนดความสัมพันธ์ทางสังคม การก่อรูปของวาทกรรมทางนโยบายโสเภณีในยุคนี้มีตัวแสดงที่สำคัญในการ
ก่อรูปคือ รัฐบาลที่มีบทบาทหลักในฐานะผู้กำหนดและวางแนวนโยบายเรื่องโสเภณี อย่างไรก็ตามในทางปฏิบัติ
ปัญหาเรื่องโสเภณีถึงแม้จะถูกกำหนดให้ผิดกฎหมาย ไม่อนุญาตให้มีการขายบริการทางเพศดังเช่นในยุคก่อนการ
พัฒนา แต่ในทางปฏิบัติก็มิได้มีการปฏิบัติตามนโยบายของรัฐอย่างเคร่งครัด ก่อให้เกิดการต่อต้านทางวาทกรรม
โดยตัวแสดงที่มีอิทธิพลต่อนโยบายโสเภณีของรัฐไทยคือ สันนิบาตชาติและสหประชาชาติ โดยการครอบงำผ่าน
ทางอุดมการณ์ประชาธิปไตยแบบตะวันตก ผลคือนำไปสู่การปรับแก้กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับโสเภณีเพื่อให้
สอดคล้องกับการต่อต้านดังกล่าว จนกระทั่งเข้าสู่ยุคปัจจุบัน วาทกรรมทางนโยบายโสเภณีอยู่ภายใต้กรอบ
ความคิดแบบถูกผิดตามบทบัญญัติของกฎหมาย ซึ่งเป็นกลไกที่สำคัญอย่างหนึ่งของนโยบายรัฐ ในยุคนี้การก่อรูป
วาทกรรมทางนโยบายโสเภณีมีตัวแสดงหลักคือ รัฐบาลและกลไกอำนาจรัฐที่เกี่ยวข้อง ในฐานะผู้นิยามและ
กำหนดนโยบายโสเภณีสู่การปฏิบัติ แต่เนื่องจากบริบททางสังคมไทยยุคปัจจุบันที่มีความแตกต่างจากในอดีตของ
ทั้งสองยุคที่ผ่านมาคือ มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและซับซ้อน ผลักดันให้เกิดกระแสการต่อต้านทางวาท
กรรมทางนโยบายที่ครอบงำปัญหาเรื่องโสเภณี ในลักษณะของความคิดแบบถูกหรือผิดตามบทบัญญัติของ
กฎหมาย ผู้การเสนอกรอบความคิดทางนโยบายโสเภณีในลักษณะอื่น ๆ โดยมีตัวแสดงหลักคือ กลุ่มองค์กร
พัฒนาเอกชน ที่พยายามเสนอรูปแบบของแนวนโยบายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับโสเภณีเพื่อโต้ตอบรัฐ ผลคือนำไปสู่
การตอบโต้วาทกรรมทางนโยบายโสเภณีของรัฐไทยโดยการตรากฎหมายหลายฉบับเพื่อใช้บังคับกำกับนโยบาย
และประเด็นปัญหาต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับโสเภณีในสังคมไทย

57820023: MAJOR: POLITICAL ECONOMY AND GOVERNANCE; D.POL.SC.

(POLITICAL ECONOMY AND GOVERNANCE)

KEYWORDS: DISCOURSE/ SEX WORKER/ THAI SOCIETY

TUVAPON TONG-INTARACH: DISCOURSE ON SEX WORKER IN THAI SOCIETY. ADVISORY COMMITTEE: SHOTISA COUSNIT, Ph.D., 304 P. 2020.

The study of discourse on sex workers in Thai society aimed at studying on discourse on policies related to sex workers in pre-development, development, and present eras in order to find out context, policy formation, counter-discourse, important discourse actors. The findings revealed that, in pre-development era, the significant context was that the society was under absolute monarchy system; feudal system as an important mechanism determining social relations. The important discourse actors forming policy related to sex worker is the King who played important role in policy formation dominance of economic thoughts. In this era, the main counter-discourse actors were tax collectors due to problems related to prostitution tax, causing government's response in form of enactment of Infectious Disease Prevention Act to centralize the power for the King. In development era, the important context was the influence of Western democratic system; constitution was an important mechanism determining social relations. The important discourse actor forming policy related to sex workers was the government as it established policy related to prostitution. However, problems with prostitution, although it becomes illegal and prohibited which was different from pre-development era, the policy was not strictly complied in practice. This caused a counter-discourse to policy related to prostitution of Thai Government; the main actors were Leagues of Nations and United Nations by dominating through Western democratic thoughts. Consequently, there were adjustments of laws related to prostitution to fit in such counter-discourse. In present era, the discourse on policy related to prostitution is considered and judged based on legal perspective which is an important mechanism of government policy. In this era, the important discourse actors forming policy related to sex workers were the Government and its related state power mechanism as it defined, established and implemented policy related to prostitution. Thai society at present is different from 2 former eras due to rapid and complicated changes. Consequently, an emerging counter-discourse policy related to problems with prostitution was according to legal perspective or laws, leading to prostitution policy proposals mainly initiated by NGO, an important actor attempting to propose new policies related to prostitution in response to Government measures. As a result, the discourse on prostitution of Thai government is reinforced in form of several enactments of laws so as to enforce policies and settle issues related to sex workers in Thai society.

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
สารบัญ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ช
สารบัญภาพ.....	ฉ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความสำคัญของปัญหาการวิจัย.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	8
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	8
นิยามศัพท์ในการวิจัย.....	8
ขอบเขตการวิจัย.....	9
2 แนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย.....	11
แนวคิดวาทกรรมวิเคราะห์.....	11
แนวคิดวาทกรรมทางนโยบาย.....	20
แนวคิดสตรีนิยม.....	31
โพสโมเดิร์นเฟมินิสต์ต่อมุมมองเรื่องเซ็กส์เวิร์คเกอร์.....	43
ข้อถกเถียงทางทฤษฎีระหว่างฟูโกต์กับเฟมินิสต์เรื่องเซ็กส์เวิร์คเกอร์.....	44
นักคิดสกุลโพสโมเดิร์นอื่นๆต่อประเด็นเรื่องเซ็กส์เวิร์คเกอร์.....	45
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	47
กรอบแนวคิดการวิจัย.....	54
3 วิธีการวิจัย.....	58
การวิเคราะห์วาทกรรมในฐานะวิธีวิทยาในการศึกษา.....	58
วิธีวิทยาของสาหรerkวิทยา.....	59
วิธีวิทยาในการวิจัย.....	62

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
4	67
วาทกรรมทางนโยบายว่าด้วยโสเภณีในสังคมไทยในยุคสมัยก่อนการพัฒนา.....	67
บริบทของโสเภณีไทยในยุคสมัยก่อนการพัฒนา.....	67
การก่อรูปวาทกรรมทางนโยบายโสเภณีไทยในยุคสมัยก่อนการพัฒนา.....	76
การต่อต้านวาทกรรมทางนโยบายโสเภณีไทยในยุคสมัยก่อนการพัฒนา.....	87
5	100
วาทกรรมทางนโยบายว่าด้วยโสเภณีในสังคมไทยในยุคสมัยแห่งการพัฒนา.....	100
บริบทของโสเภณีไทยในยุคสมัยแห่งการพัฒนา.....	100
การก่อรูปวาทกรรมทางนโยบายโสเภณีไทยในยุคสมัยแห่งการพัฒนา.....	112
การต่อต้านวาทกรรมทางนโยบายโสเภณีไทยในยุคสมัยแห่งการพัฒนา.....	138
6	176
วาทกรรมทางนโยบายว่าด้วยโสเภณีของสังคมไทยในยุคสมัยปัจจุบัน.....	176
บริบทของโสเภณีไทยในยุคสมัยปัจจุบัน.....	176
การก่อรูปวาทกรรมทางนโยบายโสเภณีไทยในยุคสมัยปัจจุบัน.....	193
การต่อต้านวาทกรรมทางนโยบายโสเภณีไทยในยุคสมัยปัจจุบัน.....	214
7	256
สรุปอภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	256
สรุปผลการศึกษา.....	256
อภิปรายผลการศึกษา.....	266
ข้อเสนอแนะ.....	274
บรรณานุกรม.....	277
ภาคผนวก.....	289
ภาคผนวก ก.....	290
ภาคผนวก ข.....	292
ภาคผนวก ค.....	295
ประวัติย่อของผู้วิจัย.....	304

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
4-1	จำนวน โรง และจำนวนหญิงโสเภณีไทยในยุคสมัยก่อนการพัฒนา..... 82
4-2	รายได้จากการจัดเก็บภาษีบำรุงถนนในยุคสมัยก่อนการพัฒนา..... 89
4-3	การจัดเก็บภาษีบำรุงถนนแบบรายเมืองในภูเก็ตในยุคสมัยก่อนการพัฒนา..... 90
5-1	จำนวนหญิงบริการทางเพศจากการสำรวจของกองควบคุมโรคกระทรวงสาธารณสุข ช่วงปี พ.ศ. 2525-2537..... 131
5-2	จำนวนหญิงโสเภณีจดทะเบียนในกรุงเทพมหานคร..... 144
5-3	จำนวนโสเภณีที่จดทะเบียนในต่างจังหวัด..... 146
5-4	จำนวนโสเภณีที่มีได้จดทะเบียนระหว่างปี พ.ศ. 2500-2503..... 148
5-5	จำนวนหญิงโสเภณีผู้เข้ารับการสงเคราะห์..... 155
5-6	จำนวนสถานบริการทางเพศแต่ละรูปแบบแยกเป็นรายปี (2543-2547)..... 181
6-1	จำนวนสถานบริการทางเพศ และจำนวนผู้ใช้บริการทางเพศโดยจำแนกตามรายภาค ทั่วประเทศ..... 186
6-2	จำนวนสถานที่บริการทางเพศ และจำนวนผู้ให้บริการทางเพศชาย และหญิง..... 197
6-3	การแสวงหาผลประโยชน์โดยมิชอบ (เฉพาะคดีที่เกี่ยวกับการค้าประเวณี)..... 213
6-4	การดำเนินบทบาทของเอ็มเพาเวอร์ทั้งกิจกรรมการต่อสู้เรียกร้อง และการเคลื่อนไหว ต่อต้านประเด็นปัญหาที่เกี่ยวข้องกับแนวนโยบายโสเภณีของรัฐ..... 230

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
1-1 การวิเคราะห์ในเชิงเหตุ และผล.....	23
1-2 กระบวนการนโยบาย.....	27
1-3 ขั้นตอนนโยบาย.....	28
1-4 กรอบคิดวาทกรรมเงินนโยบาย.....	30
2-1 กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	55
5-1 กระบวนการขั้นตอนการดำเนินคดีกับหญิงผู้ค้าประเวณี.....	123

บทที่ 1

บทนำ

ความสำคัญของปัญหาการวิจัย

การดำรงอยู่ของโสเภณี และอาชีพการขายบริการทางเพศมิใช่สิ่งใหม่ในสังคมไทย หากแต่เป็นสิ่งที่ดำรงอยู่เคียงคู่ประวัติศาสตร์มาอย่างยาวนานตั้งแต่ในอดีตย้อนไปถึงครั้งสมัยกรุงสุโขทัยเป็นราชธานี ดังปรากฏหลักฐานอยู่ในประวัติศาสตร์นางนพมาศหรือท้าวศรีจุฬาลักษณ์ ที่กล่าวถึงบุตรีดาของหญิงโสเภณี และหญิงที่ชอบสำส่อนกับชายที่เป็นทาสความว่า “..อันบุตรีดาของหญิงสองจำพวกนี้ มหาชนมีความรังเกียจนักเรียกว่า คนอนาจาร..” (สถาบันวิจัยประชากร และสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล, 2537, หน้า 5) เมื่อเข้าสู่สมัยอยุธยาเรื่องราวของโสเภณีปรากฏอยู่ในกฎหมายสำคัญ คือ กฎหมายตรา 3 ดวง ที่กล่าวถึงโสเภณีในบทพระไอยการลักษณะฟัวเมียโดยมีสาระสำคัญความว่า “..ชายใดซื้อเอาหญิงคนขบร้าที่วิวขอทานเลี้ยงชีวิตแลหญิงนครโสเภณีมาเลี้ยงเป็นเมีย ทำชู้เหนือฟัวเมียก็ดี หญิงใดทำชู้เหนือฟัวจูงอำแดงอยู่ ผู้เป็นเมียพระจุลา ไภยร้างกันอยู่ หลวงราชรินเป็นฟัวเก่า ครั้นผิดกับหลวงราชรินร้างกันอยู่มาเอาเจ้าชาตเป็นฟัวเก่า พระจุลาไภยฟัวเก่าทำฎีกาทูลเกล้าฯถวาย หากความหลวงราชรินเจ้าชาต ถ้าหญิงใดจูงตั้งอำแดงอยู่นี้ก็ดี ผู้รู้ด้วยประการใด ๆ พิจารณาเป็นสัจไซ้ ท่านให้ผจางหญิงชายนั้นด้วยไถนา ส่วนหญิงอันร้ายให้เอาเถลวปะหน้า ทัดดอกจบาแดงทั้งสองหู ร้อยดอกจบาแดงเป็นมาลัยใส่ศีรษะคอ แล้วให้เอาหญิงนั้นเข้าเทียมแอกข้างหนึ่ง ชายชู้เทียมแอกข้างหนึ่ง ผจางด้วยไถนา 3 วัน ถ้าแลชายผู้นั้นยังรักเมียอยู่มิให้ผจางไซ้ ท่านให้เอาชายผู้ฟัวนั้นเข้าเทียมแอกข้างหนึ่ง หญิงอยู่ข้างหนึ่งอย่าให้ปรับไหมชายชู้นั้นเลย..” (สถาบันปริทัศน์ มหวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2548, หน้า 5)

นอกจากนี้เรื่องราวของโสเภณียังปรากฏในจดหมายเหตุชาวต่างชาติสมัยอยุธยาที่กล่าวถึง “..ขุนนางสยามหวงบุตรมาก ถ้าบุตรคนใดกระทำชู้ก็ขายบุตรส่งให้แก่ชายคนหนึ่ง ซึ่งมีความชอบธรรมที่จะเกณฑ์ให้สตรีที่ตนซื้อมานั้นเป็นหญิงแพศยาหาเงินได้ โดยชายนั้นต้องเสียภาษีถวายพระมหากษัตริย์ กล่าวกันว่าชายผู้นั้นมีหญิงโสเภณีอยู่ในปกครองของตนถึง 600 อนึ่งบุคคลผู้นั้นยังรับซื้อภรรยาที่สามีขายส่งลงเป็นทาส..” (สันต์ ท. โกมลบุตร, 2510, หน้า 331 อ้างถึงใน ดารารัตน์ เมตาริกานนท์, 2547, หน้า 3) จากความที่ปรากฏในประวัติศาสตร์นางนพมาศหรือท้าวศรีจุฬาลักษณ์ จดหมายเหตุชาวต่างชาติ และโดยเฉพาะอย่างยิ่ง กฎหมายตรา 3 ดวงบทพระไอยการลักษณะฟัวเมีย เป็นวาทกรรมโสเภณีที่รัฐผลิตสร้างขึ้นผ่านทางเครื่องมือทางวาทกรรมที่สำคัญ คือ กฎหมายหลักฉบับต่าง ๆ ซึ่งเป็นลักษณะ และสาระสำคัญของ “วาทกรรมทางนโยบาย”

(Policy discourse) ที่เกี่ยวข้องกับโสเภณี และความเป็นโสเภณี กล่าวคือ การนิยามโดยรัฐให้โสเภณีตลอดไปจนถึงบุตรธิดาของหญิงโสเภณีเป็นภาพตัวแทนของผู้หญิงส่วนทางเพศ เป็นกลุ่มคนที่สังคมควรรังเกียจ เพราะการร่วมเพศกับคน (ผู้หญิง) กลุ่มนี้ถือเป็น “คนอนาจาร” การนิยามดังกล่าวของรัฐนำไปสู่การกำหนดแห่งที่ให้แกโสเภณีในทางสังคมโดยผ่านเครื่องมือของวาทกรรมทางนโยบายที่สำคัญ คือ บทบัญญัติของกฎหมายที่ทำให้โสเภณีกลายเป็นคนอื่น/หญิงอื่นจากหญิงปกติ/คนปกติ ที่ต้องห้ามสำหรับการสู่ขอการนำมาเลี้ยงเป็นเมีย และยังคงกำหนดวิธีการลงโทษอย่างรุนแรงที่มุ่งเน้นไปที่การบังคับใช้เฉพาะแต่ฝ่ายหญิง (โสเภณี) มากกว่าฝ่ายชาย อีกทั้งยังกำหนดให้ชายสามารถขายบุตรเป็นหญิงแพศยา (หญิงโสเภณี) ได้อันเนื่องมาจากการกระทำผิดทางเพศของฝ่ายหญิงโดยที่มีได้บังคับแก่ฝ่ายชาย และนอกจากบุตรยังรวมไปถึงภรรยาที่ขายเป็น โสเภณี/หญิงแพศยาได้เช่นเดียวกัน แต่จะต้องมีการเสียภาษีให้แก่รัฐ (พระมหากษัตริย์) ความเป็นโสเภณี และอาชีพโสเภณีจึงมิใช่สิ่งที่เกิดขึ้นโดยพัฒนาการ หากแต่เป็นผลผลิตทางวาทกรรมที่รัฐผลิตสร้างขึ้นผ่านทางกฎหมาย และนโยบายต่าง ๆ (วาทกรรมทางนโยบาย) เช่น การ กำหนดให้เพศสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นกับชายเกิน 2 คน ถือเป็นกระทำความชั่ว /แพศยา /อนาจาร สามารถให้ชายลงโทษทั้งบุตร และภรรยาโดยการขายเป็นหญิงโสเภณี และผู้ที่ซื้อไปสามารถนำไปหารายได้แต่ต้องมีการเสียภาษีให้แก่รัฐ (พระมหากษัตริย์) ดังได้กล่าวแล้ว วาทกรรมหญิงแพศยาสถาปนาอำนาจที่ชอบธรรมให้แก่รัฐในการนิยาม และกำหนดแห่งที่ให้แกโสเภณีในทางสังคม ดังนั้น โสเภณี และอาชีพโสเภณีจึงมิได้เกิดขึ้น โดยการสถาปนาตัวตนของบุคคล แต่เป็นผลผลิตของวาทกรรมทางนโยบายที่สร้างขึ้นโดยรัฐในรูปของกฎหมายฉบับต่าง ๆ

จนกระทั่งผลัดเปลี่ยนแผ่นดินเข้าสู่สมัยรัตน โกสินทร์ในรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ 5) วาทกรรมโสเภณีในสังคมไทยเกิดการเปลี่ยนแปลงในสาระสำคัญหลายประการ กล่าวคือ ภายหลังจากพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงประกาศเลิกทาส ทาสส่วนหนึ่งที่ซึ่งนายทาสปล่อยให้เป็นไทแก่ตัวกลับไม่มีหนทางทำมาหากินจึงต้องจำยอมเข้าสู่อาชีพโสเภณี และนอกจากนี้ยังมีอีกส่วนหนึ่งที่ทั้งถูกบังคับ และถูกหลอกให้เป็นโสเภณีมีทั้งถูก และผิดกฎหมาย (สุวทนา อารีพรค, 2550, หน้า 202) ประกอบกับโสเภณีที่มีอยู่เดิมก่อนการประกาศเลิกทาส ซึ่งเป็นกิจการที่รัฐอนุญาตให้ดำเนินการได้ แต่จะต้องมีการเสียภาษีให้แก่รัฐ (พระมหากษัตริย์) เรียกว่า “ภาษีบำรุงถนน” ตามกระบวนการขั้นตอนที่รัฐกำหนดผ่านระบบที่เรียกว่า “เจ้าภาษีนายอากร” โดยมีผู้ประมูลการจัดเก็บจากเจ้าสำนักโสเภณีแล้วส่งรายได้ให้แก่รัฐตามที่ตนประมูลการจัดเก็บได้ โดยรายได้จากการจัดเก็บภาษีโสเภณี (ภาษีบำรุงถนน) ดังกล่าวสร้างรายได้ให้แก่รัฐมหาศาลมากกว่าการจัดเก็บภาษีหลายชนิด เช่น ภาษีฝิ่น ภาษีการพนัน และที่สำคัญการจัดเก็บส่วนใหญ่เกินประมาณการในการจัดเก็บภาษีแทบทุกครั้ง ส่งผลให้กิจการโสเภณีที่

เรียกกันว่า “สำนักโคมเขียว” (Prostitute shop) ขยายตัวเป็นดอกเห็ดรุ่งเรืองเฟื่องฟูทั่วเขตพระนคร (กรุงเทพฯ) และแพร่หลายไปยังหัวเมืองใหญ่สำคัญ ๆ ในจังหวัดต่าง ๆ การขยายตัวของกิจการโสเภณีดังกล่าวนำไปสู่การก่อให้เกิดปัญหาที่สำคัญหลายประการ เช่น การบริหารจัดการ การบังคับหญิงเป็นโสเภณี การหลอกลวงหญิงเป็นโสเภณี และที่สำคัญที่สุด คือ การแพร่หลายของกามโรคอย่างรวดเร็ว จึงมีการประกาศใช้พระราชบัญญัติป้องกันสัณจรโรค ร.ศ. 127 (พ.ศ. 2451) ที่ถือว่า ภาครัฐได้มีการจัดระเบียบโสเภณีขึ้นอย่างเป็นทางการเป็นระบบเป็นครั้งแรก ดังความปรากฏในพระราชบัญญัติฉบับดังกล่าวนี้ว่า “..มีพระบรมราชโองการ ในพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาจุฬาลงกรณ์พระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ดำรัสเหนือเกล้าฯ ให้ประกาศจงทราบทั่วกัน ด้วยทรงพระราชดำริเห็นว่า หญิงบางจำพวกประพฤติตนอย่างที่เราเรียกว่า หญิงนครโสเภณี มีหัวหน้ารวบรวมกัน ตั้งโรงหาเงินขึ้นหลายตำบล แต่ก่อนมาการตั้งโรงหญิงนครโสเภณี นายโรงช่วยไถ่หญิงมาเป็นทาส รับตัวจากเจ้าภาษี แล้วตั้งเป็นโรงขึ้น ครั้นต่อมาได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้เลิกทาสเสียแล้ว หญิงบางจำพวกที่สมัครเข้าเป็นหญิงนครโสเภณี ก็รับตัวจากเจ้าภาษี แล้วมีหัวหน้ารวบรวมกันตั้งโรงขึ้นในห้องที่อันควรบ้างมิควรบ้าง กระทำให้มีเหตุเกิดการวิวาทขึ้นเนื่อง ๆ อีกประการหนึ่ง หญิงบางคนป่วยเป็นโรค ซึ่งอาจจะติดต่อเนื่องไปถึงผู้ชายที่คบหาสมาคมได้ ก็มีได้มีแพทย์ตรวจตรารักษา โรคร้ายนั้นอาจจะติดเนื่องกันไป จนถึงเป็นอันตรายแก่ร่างกาย และชีวิตมนุษย์เป็นอันมาก และหาได้มีกฎหมาย และข้อบังคับแต่อย่างใด สำหรับจะป้องกันทุกข์โทษไทย แห่งพระราชกฤษฎีกาทั้งหลายนี้จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชบัญญัติขึ้นไว้สืบไปดังนี้..” (กระทรวงนครบาล. ม-ร.5, หน้า 180)

ทั้งนี้ก็เพื่อแก้ไขปัญหาต่าง ๆ การควบคุมกามโรค การบัญญัติให้สถานบริการทางเพศ (สำนักโคมเขียว) ต้องจดทะเบียน และมีชื่อเรียกโสเภณีในสำนักให้ตรวจสอบได้ ตลอดจนถึงโสเภณีแต่ละคนจะต้องไปจดทะเบียนกับเจ้าพนักงานด้วย การนิยาม และกำหนดแห่งที่ในรูปของการจัดระเบียบความสัมพันธ์ทางสังคมให้แก่โสเภณี โดยผ่านทางเครื่องมือของวาทกรรมทางนโยบายที่สำคัญ คือ พระราชบัญญัติป้องกันสัณจรโรค ร.ศ. 127 (พ.ศ. 2451) ดังกล่าว ใช้บังคับมาจนกระทั่งเข้าสู่รัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ 6) ก็ทรงดำเนินนโยบายที่เกี่ยวข้องกับโสเภณีเช่นเดียวกันกับสมเด็จพระราชบิดา (รัชกาลที่ 5) โดยมีกลไกที่สำคัญคือ กฎหมายฉบับดังกล่าว แต่เนื่องจากความเฟื่องฟูของกิจการโสเภณีในยุคสมัยนั้นที่สามารถสร้างรายได้ให้แก่รัฐอย่างมหาศาลมิเฉพาะแต่ในเขตพระนคร การควบคุมดูแลอย่างทั่วถึงจึงมีข้อจำกัด จึงทรงโปรดเกล้าฯ ให้ประกาศใช้พระราชบัญญัติป้องกันสัณจรโรค ร.ศ. 127 (พ.ศ. 2451) ทั่วราชอาณาจักร จากสาระสำคัญของพระราชบัญญัติป้องกันสัณจรโรค ร.ศ. 127 (พ.ศ. 2451) ที่กล่าวมาจะเห็นได้ถึงวาทกรรมทางนโยบายโสเภณีที่รัฐผลิตสร้างขึ้น เพื่อปฏิบัติการทางวาทกรรมในการ

จัดระเบียบโศภณี ทั้งการแสดงออกผ่านทางภาษา (การนิยาม /การกำหนดแห่งที่ทางสังคม) เช่น เหตุวิวาท, การบังคับ, การหลอกลวง, กามโรค, สถานที่อันมิควร ฯลฯ ทั้งนี้ก็เพื่อสร้างกฎเกณฑ์หรือเงื่อนไขเพื่อสร้างความถูกต้องชอบธรรมให้แก่การกระทำของบุคคล (การใช้อำนาจรัฐ) ตลอดจนถึงกลุ่มบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับปฏิบัติการทางวาทกรรมทางนโยบาย โศภณีทั้งหมด ทั้งรัฐ (พระมหากษัตริย์) ชนชั้นนำ (เจ้าภานายาการ) ผู้ประกอบกิจการ (เจ้าสำนักโคมเขียว) และรวมถึงโศภณี วาทกรรมทางนโยบายโศภณีดังกล่าวที่รัฐผลิตสร้างขึ้น จึงนำไปสู่ปฏิบัติการทางวาทกรรมที่สำคัญต่อโศภณี เริ่มตั้งแต่การสังกัดสำนักที่จัดระเบียบกับรัฐ การขึ้นทะเบียนของตัวโศภณี การเสียภาษีให้แก่รัฐเรียกว่าภาษีบำรุงถนนผ่านทางระบบเจ้าภานายาการ การรักษาโรคตามระยะเวลา และ/หรือคำสั่งที่รัฐเห็นสมควร ตลอดจนถึงรายละเอียดปลีกย่อยต่าง ๆ มากกว่าการคำนึงถึงตัวโศภณี และการป้องกันควบคุมโรค และที่สำคัญยิ่งกว่านั้นคือวาทกรรมทางนโยบายโศภณีที่รัฐผลิตสร้างขึ้นนอกเหนือไปจากการจัดระเบียบโศภณีในยุคนั้น ผลจากปฏิบัติการทางวาทกรรมทางนโยบายโศภณีดังกล่าว สร้างความชอบธรรมให้แก่การใช้อำนาจรัฐ ในการดำเนินนโยบาย และเป็นเครื่องมือสำคัญทางการเมืองในการรักษาความสัมพันธ์เชิงอำนาจระหว่างรัฐ (พระมหากษัตริย์) และชนชั้นนำ (เจ้าภานายาการ) ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการประมวลการจัดเก็บภาษีที่มีมูลค่า และสร้างรายได้อย่างมหาศาล

กิจการรับชำระภาษีมรดกของบรรดาสักโคมเขียวผ่านทางหญิงโศภณีภายใต้ระบบเจ้าภานายาการที่รัฐอนุญาตให้ทำได้อย่างถูกต้องตามกฎหมาย (พระราชบัญญัติป้องกันสัญจรโรค ร.ศ. 127 พ.ศ. 2451) ดังกล่าว ดำเนินมาจนกระทั่งเข้าสู่รัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ 7) ซึ่งอยู่ในช่วงที่สันนิบาตชาติมีอิทธิพลคอยผลิตสร้างวาทกรรมประชาธิปไตยแบบตะวันตกครอบงำประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก รวมถึงรัฐสยามหรือประเทศไทยในขณะนั้นด้วย กรอบคิดประชาธิปไตยแบบตะวันตกดังกล่าวให้ความสำคัญกับอุดมการณ์เรื่อง สิทธิเสรีภาพของบุคคล ความเสมอภาคระหว่างเพศ คุณค่า และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของบุคคลไม่ว่าจะเป็นเพศชายหรือเพศหญิง กรอบคิดอุดมการณ์ประชาธิปไตยแบบตะวันตกดังกล่าวแทรกตัว และส่งผ่านทางเรื่อง การเมือง เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม ตลอดไปจนถึงค่านิยมทางเพศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งภายหลังเกิดการเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475 จากระบบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ (Absolute monarchy) มาเป็นระบอบกษัตริย์ภายใต้รัฐธรรมนูญ (Constitutional monarchy) (ประชาธิปไตย) เป็นสิ่งที่ช่วยยืนยันการรับเอาวาทกรรมประชาธิปไตยแบบตะวันตกจากตะวันตกผ่านทางระบอบและอุดมการณ์ทางการเมืองอย่างสมบูรณ์โดยนิตินัย ส่งผลให้โศภณี และอาชีพโศภณีที่เคยถูกต้องตามกฎหมายในสมัยสมบูรณาญาสิทธิราชย์เป็นเรื่องต้องห้าม เพราะภายใต้วาทกรรมประชาธิปไตยแบบตะวันตกที่ไทยรับผ่านมาทางการเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475 ระบอบใหม่ดังกล่าว

โสเภณี และอาชีพการขายบริการทางเพศเป็นสิ่งที่เป็นคู่ตรงข้ามขัดแย้ง และขัดต่ออุดมการณ์ประชาธิปไตยซึ่งเป็นอุดมการณ์หลัก เพราะมนุษย์ไม่ว่าจะเพศหญิงหรือเพศชายมีศักดิ์ศรีในความเป็นมนุษย์ คุณค่าของความเป็นมนุษย์เป็นสิ่งที่ต้องปกป้องรักษา การนำมนุษย์มาขายเป็นสินค้าในรูปของการให้บริการทางเพศเพื่อแลกกับค่าจ้าง ทั้งในรูปของตัวเงิน และเพื่อผลประโยชน์อื่น ๆ จึงเป็นสิ่งที่ต้องป้องกัน และขจัดให้หมดไป เพื่อรักษาคุณค่า และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์โดยเฉพาะมนุษย์เพศหญิง ส่งผลให้วาทกรรมทางนโยบายโสเภณีของรัฐในยุคนี้ จึงเปลี่ยนผ่านจากมิติทางด้านเศรษฐกิจ การรักษาความสัมพันธ์เชิงอำนาจระหว่างรัฐ (พระมหากษัตริย์) และชนชั้นนำ (เจ้าภานี นายอากร) และอำนาจนำ/ความชอบธรรมในการครอบงำ /การนิยาม และกำหนดแห่งที่ให้แกโสเภณี มาสู่วาทกรรมทางนโยบายโสเภณีที่อยู่ภายใต้กรอบคิดแบบการเมือง คือ โสเภณี และอาชีพการขายบริการเป็นคู่ตรงข้ามกับระบอบ และอุดมการณ์แบบใหม่ เป็นการย้ายิทำลายศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์โดยเฉพาะเพศหญิงอย่างร้ายแรง นำไปสู่การสร้างค่านิยมทางเพศแบบใหม่ คือ “ผัวเดียวเมียเดียว” (Monogamy) การร่วมเพศภายในสถาบันการแต่งงาน วาทกรรมทางนโยบายโสเภณีภายใต้กรอบคิดแบบการเมืองดังกล่าว ถูกทำให้มีผลในการปฏิบัติผ่านทางารออก และบังคับใช้กฎหมายหลายฉบับ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การบังคับใช้กฎหมายผัวเดียวเมียเดียว โดยให้ชาย และหญิงมีภรรยาหรือสามีได้เพียงคนเดียว ค่านิยมใหม่ที่ปฏิบัติการณ์ผ่านทางกฎหมายทำให้บรรดาภรรยาผู้น้อยของชนชั้นสูงในสังคมรวมถึงโสเภณี และอาชีพโสเภณีกลายเป็นสิ่งที่น่ารังเกียจของสังคมเป็นสิ่งที่ไม่สามารถยอมรับได้ ส่งผลให้อชีพโสเภณีภายใต้วาทกรรมทางนโยบายโสเภณีใหม่ ที่มีกรอบคิดแบบการเมืองกลายเป็นสิ่งที่ผิดกฎหมายขัดแย้งต่ออุดมการณ์หลัก และค่านิยมทางเพศแบบใหม่ ซึ่งการร่วมเพศจะต้องเกิดขึ้นเฉพาะภายในสถาบันการแต่งงานเท่านั้น ถึงจะเป็นการร่วมเพศที่ ถูกต้องตามกฎหมาย และถูกต้องตามค่านิยมหลักที่รัฐผลิตสร้างขึ้นภายใต้วาทกรรมทางนโยบาย (โสเภณี) ใหม่

วาทกรรมทางนโยบายโสเภณีใหม่ ภายใต้กรอบคิดแบบการเมืองที่รัฐผลิตสร้างขึ้น ดำเนินมาจนกระทั่งถึงภายหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 ยุติลง องค์การสหประชาชาติมีมติจากที่ประชุมว่าการค้าประเวณีทำลายศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ต่ำทรามลง และเป็นปัจจัยสำคัญที่จะนำไปสู่ปัญหาต่าง ๆ ทา สังคม เช่น การค้าประเวณี การค้ามนุษย์ การพนัน การฟอกเงิน ยาเสพติด การแพร่เชื้อ กามโรค ตลอดจนอาชญากรรมรูปแบบอื่น ๆ รัฐไทยในฐานะสมาชิกขององค์การสหประชาชาติจึงจำเป็นต้องปฏิบัติตามมติดังกล่าว โดยการผลิตสร้างวาทกรรมทางนโยบายโสเภณี ผ่านทางเครื่องมือสำคัญทาง วาทกรรม คือ “กฎหมาย” โดยมีกรออกกฎหมายใหม่มาใช้บังคับกับการจัดการเรื่องโสเภณี คือ พระราชบัญญัติปรามการค้าประเวณี พ.ศ. 2503 เพื่อใช้แทนพระราชบัญญัติป้องกันสัญจรโรค ร.ศ. 127 (พ.ศ. 2451) ที่บังคับใช้มาตั้งแต่สมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้า

เจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ 5) ซึ่งถูกต่างชาติ และไทยเองมองว่าล้าสมัยไม่เท่าทันต่อปัญหา และการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในสังคม ซึ่งแท้ที่จริงแล้วกฎหมายฉบับนี้ (พ.ร.บ. 2503) เป็นผลพวงมาจาก วาทกรรมประชาธิปไตยแบบตะวันตกที่แพร่หลายไปหลายประเทศทั่วโลกภายหลังสงครามโลก ครั้งที่ 2 เป็นต้นมา โดยผ่านทางองค์การสหประชาชาติจนกลายเป็นอุดมการณ์หลักของโลกตั้งแต่ ช่วงเวลานั้นเป็นต้นมา ไทยเองก็ยึดมั่นเป็นอุดมการณ์หลักมาตั้งแต่เช่นเดียวกัน อุดมการณ์ ประชาธิปไตยดังกล่าว จึงเป็นกรอบคิดหลักของวาทกรรมทางนโยบายโสเภณีในสังคมไทย ถึงแม้ว่าจะอยู่ในช่วงการครองอำนาจ และครอบงำของรัฐบาลเผด็จการ (จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์) พระราชบัญญัติฉบับนี้ (พ.ศ. 2503) บังคับใช้มาจนกระทั่งถึงช่วงปี พ.ศ. 2536 ซึ่งเป็นช่วงเวลา ที่ประเทศไทยได้รับการเพ่งเล็งจากนานาชาติเป็นพิเศษในเรื่อง โสเภณี และอุตสาหกรรมการขาย บริการทางเพศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งกรณีปัญหาโสเภณีเด็กทั้งชาย และหญิง รัฐบาลในยุคนี้จึงแก้ไข ปัญหาโดยการตรากฎหมายใหม่ คือ พระราชบัญญัติป้องกัน และปราบปรามการค้าประเวณี พ.ศ. 2539 เพื่อบังคับใช้แทนฉบับเดิม คือ พระราชบัญญัติปราบการค้าประเวณี พ.ศ. 2503 ซึ่งได้รับการ ตั้งข้อสังเกตจากนานาชาติว่าเป็นยาจืดไม่สามารถสนองตอบต่อการแก้ไขปัญหาเรื่อง โสเภณีใน สังคมไทยได้

กระทั่งเกิดกระแสปฏิรูปการเมือง (Political reform) ครั้งใหญ่ของสังคมไทยในช่วง พ.ศ. 2540 ภายใต้รัฐธรรมนูญฉบับ พ.ศ. 2540 ที่วาทกรรมประชาธิปไตยแบบตะวันตกแบ่งบานอย่าง เต็มที่ในสังคมไทยทั้งในเชิงโครงสร้าง และวิถีปฏิบัติ (ระบอบ และอุดมการณ์ทางการเมือง) และ หนึ่งในประเด็นสำคัญของโจทย์ทางสังคมภายใต้กระแสปฏิรูปการเมืองไทยดังกล่าว คือ ประเด็น เรื่อง “สิทธิมนุษยชน” (Human right) ที่ปรากฏอยู่ในมาตรา 4 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักร ไทย พุทธศักราช 2540 ที่บัญญัติว่า “ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิ และเสรีภาพของบุคคล ย่อมได้ ความคุ้มครอง” (อุดม รัฐอมฤต และคณะ, 2544, หน้า 1) กรอบคิดเรื่องศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ดังกล่าวสอดคล้องกับปัญหา โสเภณีที่ยังคงอยู่เช่นเดิมตั้งแต่ในสมัยสมบูรณาญาสิทธิราชย์ แต่ทว่าความ สลับซับซ้อนทั้งในด้านสาระ และรูปแบบ นำไปสู่การผลิตซ้ำวาทกรรมทางนโยบายโสเภณีใน สังคมไทยโดยรัฐ ผ่านเครื่องมือทางวาทกรรมที่สำคัญ คือ “กฎหมาย” โดยการประกาศใช้ พระราชบัญญัติป้องกัน และปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551 ซึ่งมีสาระสำคัญครอบคลุมไปถึง เรื่อง โสเภณี และการค้าบริการทางเพศ ซึ่งพิจารณาได้จากจุดมุ่งหมายสำคัญดังปรากฏในคำปรารภ ว่า “โดยที่เป็นการสมควรปรับปรุงกฎหมายว่าด้วยมาตรการในการป้องกัน และปราบปรามการค้า มนุษย์ และเด็ก พระราชบัญญัตินี้มีบทบัญญัติบางประการที่เกี่ยวข้องกับการจำกัดสิทธิ และเสรีภาพ ของบุคคล กระทำได้โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย” (ราชกิจจานุเบกษา, เล่ม 125 ตอนที่ 29 ก 6 กุมภาพันธ์, 2551, หน้า 28) แต่ถึงอย่างไรก็ตามปัจจุบันปัญหา และจำนวน โสเภณีก็

มิได้ลดลง และทุเลาเบาบางแต่อย่างใด แต่กลับทวีความลึกลับซ่อนแย้งมากยิ่งขึ้นตามบริบทที่
 โกลาหล และซับซ้อนแห่งยุคสมัย และสังคมไทยที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วทั้งทางเศรษฐกิจ
 สังคม วัฒนธรรม ตลอดจนถึงความเชื่อ และค่านิยมทางเพศ

จากสาระสำคัญของความรู้ความจริงที่เกี่ยวข้องกับ โสเภณีในสังคมไทยตั้งแต่อดีตใน
 สมัยสมบูรณาญาสิทธิราชย์จนกระทั่งถึงยุคสมัยได้รับรัฐธรรมนูญ (ประชาธิปไตย) ในปัจจุบันจะ
 เห็นได้ว่าวาทกรรมว่าด้วยโสเภณีในสังคมไทยอยู่ภายใต้วาทกรรมทางนโยบาย โสเภณีที่รัฐผลิต
 สร้างขึ้น ซึ่งมีทั้งการแสดงออกทางภาษา กระทำทางสัญลักษณ์ประเภทต่าง ๆ เพื่อสร้างกฎเกณฑ์
 หรือเงื่อนไขที่สามารถสร้างความถูกต้องชอบธรรมให้แก่การกระทำของบุคคลหรือกลุ่มบุคคล ผู้ทำ
 หน้าที่ในการผลิตสร้างการกำหนดนโยบาย ตลอดจนถึงผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับกระบวนการผลิต
 สร้างนโยบายทั้งหมด วาทกรรมทางนโยบายโสเภณีในสังคมไทยที่รัฐผลิตสร้างขึ้น แตกต่างกัน
 ออกไปตามแต่ละยุคสมัย และเหตุแห่งเงื่อนไขของความเป็นไปได้ทางวาทกรรม (Condition of
 possible) ในแต่ละยุคเป็นสำคัญ วาทกรรมทางนโยบายโสเภณีในสังคมไทยที่รัฐผลิตสร้างขึ้น มีทั้ง
 มิติทางด้าน เศรษฐกิจ สังคม การเมือง ศาสนา ความมั่นคง ตลอดจนถึงมิติทางด้านวิทยาศาสตร์
 ดังนั้น ในบางยุคสมัยโสเภณีอยู่ภายใต้การกำหนดนิยามผ่านทางความรู้ ความจริง ด้านเศรษฐกิจ
 ขณะที่ในบางยุคโสเภณีอยู่ภายใต้กลไกสำคัญของรัฐประชาติ นั่นคือ กฎหมายฉบับต่าง ๆ ที่เป็น
 เครื่องมือสำคัญทางวาทกรรมในการจัดระเบียบความสัมพันธ์ทางสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่งใน
 ปัจจุบันที่ประเด็นปัญหาเรื่องโสเภณีในสังคมไทยมีความสลับซับซ้อนมากยิ่งขึ้นภายใต้ระบอบ
 และอุดมการณ์ทางการเมืองแบบเปิด ที่เป็นฐานสำคัญของรัฐในการผลิตสร้างวาทกรรมทาง
 นโยบายโสเภณีชุดต่าง ๆ เช่น ในมิติทางด้านการเมือง โสเภณีไทยอยู่ภายใต้วาทกรรมทางนโยบาย
 เรื่องคุณค่า และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ตลอดจนถึงความเท่าเทียมกันทางเพศ ในมิติทางด้าน
 เศรษฐกิจ โสเภณีไทยอยู่ภายใต้วาทกรรมทางนโยบายเรื่องตัวเลขกำไรขาดทุน และผลกระทบต่อ
 การพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ ในมิติทางด้านสังคม โสเภณีไทยอยู่ภายใต้วาทกรรมทางนโยบาย
 ใจเงินเจ็บ การขาดโอกาส และความเหลื่อมล้ำต่าง ๆ ทางสังคมอันส่งผลต่อคุณภาพชีวิต ในมิติ
 ทางด้านศาสนา โสเภณีไทยอยู่ภายใต้วาทกรรมทางนโยบายเรื่องศีลธรรม และจริยธรรม โสเภณีคือ
 ภาพตัวแทนของกลุ่มคนที่บกพร่องทางจริยธรรม และล้มเหลวทางศีลธรรมตามหลักคำสอน และ
 แนวการปฏิบัติตนเรื่องเพศตามอุดมคติทางศาสนา ในมิติทางด้านการแพทย์ โสเภณีไทยอยู่ภายใต้
 วาทกรรมทางนโยบายแบบวิทยาศาสตร์ คือ วงจรของกามโรคเป็นทั้งผู้รับเชื้อ และผู้แพร่เชื้อ
 กามโรคชนิดต่าง ๆ ในมิติทางด้านความมั่นคง โสเภณีไทยอยู่ภายใต้วาทกรรมทางนโยบาย
 อาชญากรรมทางสังคม คือ เป็นห่วงโซ่สำคัญของปัญหาทางสังคมทั้ง การค้าประเวณี การพนัน
 การฟอกเงิน ยาเสพติด ตลอดจนถึงสิ่งผิดกฎหมายอื่น ๆ อย่างไรก็ตาม สิ่งที่น่าสนใจสำหรับวาท

กรรมโสเภณีในสังคมไทยปัจจุบัน คือ ในส่วนของกลุ่มโสเภณีเองที่มีการผลิตสร้างวาทกรรมของตนเองขึ้นมาเพื่อ ต่อสู้โต้ตอบการนิยาม และกำหนดแห่งของวาทกรรมที่ผลิตสร้างขึ้นโดยรัฐ โดยมีสาระหลักอยู่ที่การไม่แยกขาดระหว่างเรื่องเพศ และเพศสัมพันธ์ออกจากมิติอื่น ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งมิติทางด้านเศรษฐกิจ และมิติทางด้านการเมือง ดังนั้น จากปรากฏการณ์ดังกล่าวของปัญหาโสเภณีในสังคมไทย จึงนำไปสู่การมุ่งตอบคำถามที่สำคัญในการศึกษาวาทกรรมว่าด้วยโสเภณีในสังคมไทยครั้งนี้ คือ “ในประวัติศาสตร์ที่ผ่านมาประเทศไทยได้สร้างวาทกรรมเกี่ยวกับโสเภณีไว้อย่างไร ตั้งแต่ยุคสมัยก่อนการพัฒนา (พ.ศ. 2451- พ.ศ. 2500) ยุคสมัยแห่งการพัฒนา (พ.ศ. 2501- พ.ศ. 2540) มาจนถึงยุคสมัยปัจจุบัน (พ.ศ. 2540-2562) และการสร้างวาทกรรมหลักของประเทศไทยได้เกิดมีวาทกรรมต่อต้านขึ้นมาหรือไม่อย่างไร”

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาวาทกรรมทางนโยบายโสเภณีของรัฐในสังคมไทยในยุคสมัยก่อนการพัฒนา
2. เพื่อศึกษาวาทกรรมทางนโยบายโสเภณีของรัฐในสังคมไทยในยุคสมัยแห่งการพัฒนา
3. เพื่อศึกษาวาทกรรมหลักทางนโยบายโสเภณีของรัฐในสังคมไทยในยุคสมัยปัจจุบัน

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. พัฒนาแนวคิดทฤษฎี และวิธีวิทยาในการศึกษาโสเภณีในสังคมไทย
2. สร้างองค์ความรู้ใหม่ที่เกี่ยวข้องกับการก่อรูปของวาทกรรมโสเภณีในสังคมไทย
3. วางแนวทางใหม่ของการศึกษาโสเภณีในเชิงเศรษฐศาสตร์การเมือง

นิยามศัพท์ในการวิจัย

วาทกรรมทางนโยบาย (Policy discourse) สำหรับการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นการสรุปแนวคิดวาทกรรมของมิเชล ฟูโกต์ มาต่อยอดใช้ในการศึกษาวิเคราะห์นโยบายสาธารณะ เพื่อเปิดเผยให้เห็นถึงที่มาที่ไปของโครงสร้างนโยบายสาธารณะ ในฐานะชุดของความรู้ ความจริง ที่ถูกผลิตสร้างขึ้นโดยตัวแสดงต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกันบนนโยบายสาธารณะ และกระบวนการทางนโยบาย เพื่อสถาปนาอำนาจในการกำหนด และผลักดันนโยบายสาธารณะดังกล่าวไปสู่การปฏิบัติอย่างถูกต้องชอบธรรม

โสเภณี (Sex workers) ความหมายของคำนี้ในทางวิชาการภาษาไทย และภาษาอังกฤษมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ในภาษาอังกฤษใช้คำว่า Sex workers หมายถึง ผู้ที่ให้บริการทางเพศในรูปแบบ และลักษณะต่าง ๆ ไม่จำกัดว่าจะเป็นเพศหญิงหรือเพศชายหรือบุคคลข้ามเพศทุกประเภท ทั้งนี้การให้บริการดังกล่าวก็เพื่อแลกกับค่าจ้างที่เป็นตัวเงิน และมีใช้เงินโดยตรง ขณะที่ใน

ภาษาไทยคำว่า โสเภณี จะหมายถึง หญิงสาวที่ให้บริการทางเพศเพื่อแลกกับค่าจ้างในรูปแบบของตัวเงิน ไม่ได้หมายรูปถึงเพศอื่น ๆ เช่นเพศชายหรือบุคคลข้ามเพศประเภทต่าง ๆ จึงก่อให้เกิดปัญหาในแง่ของการนิยามเพราะไม่ได้มีศัพท์เฉพาะที่ใช้เรียกเพศอื่น ๆ ที่ขายบริการทางเพศ ในการศึกษาครั้งนี้ โสเภณีจึงมีความหมายจำกัดเฉพาะเพศหญิงผู้ที่ให้บริการทางเพศเพื่อแลกกับค่าจ้างที่เป็นตัวเงิน ในยุคต่าง ๆ ทั้งยุคก่อนการพัฒนา ยุคแห่งการพัฒนา และยุคปัจจุบัน (พ.ศ. 2562) ของสังคมไทย

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยเรื่อง วาทกรรมว่าด้วยโสเภณีในสังคมไทย เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพ (Qualitative research) แนวการวิเคราะห์วาทกรรม (Discourse analysis) ซึ่งเป็นการวิเคราะห์วาทกรรมทางนโยบาย (Policy discourse) โดยมุ่งไปที่การศึกษาวาทกรรมวิเคราะห์วาทกรรมทางนโยบายโสเภณีในสังคมไทย ว่ารัฐมีกระบวนการขั้นตอนทางนโยบาย (Policy) อย่างไรในการนิยาม (Definition) และผลิต สร้างวาทกรรมโสเภณีในสังคมไทย ผ่านทางนโยบายในช่วงเวลาต่าง ๆ ในสังคมไทย อย่างไรก็ตาม โดยมี ขอบเขตของการศึกษาที่สำคัญใน 3 ช่วงของยุคสมัย กล่าวคือ

ยุคสมัยก่อนการพัฒนา (พ.ศ. 2451- พ.ศ. 2500) ยุคนี้เริ่มต้นตั้งแต่ในรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 5 ซึ่งเป็นยุคที่กิจการโสเภณีรุ่งเรืองเฟื่องฟูสร้างรายได้ให้แก่รัฐอย่างมหาศาล มีกฎหมายอนุญาตให้ประกอบกิจการได้อย่างถูกต้องตามกฎหมาย มีระบบการจัดเก็บภาษีโดยการประมูลการจัดเก็บเรียกว่าระบบเจ้าภาษีนายอากร เพื่อนำภาษีจากกิจการโสเภณีที่เรียกว่าภาษีบำรุงถนน ไปใช้ในกิจกรรมการพัฒนาสาธารณะต่าง ๆ ของประเทศ จนกระทั่งถึงรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 7 ที่สยามในขณะนั้นเริ่มรับเอาอิทธิพลของความคิดแบบตะวันตก โดยเฉพาะระบอบ (Regime) และอุดมการณ์ทางการเมือง (Political ideology) แบบอำนาจอธิปไตย เปลี่ยนจากกษัตริย์มาสู่ประชาชน ที่ส่งอิทธิพลต่อวาทกรรมทางนโยบายโสเภณีในยุค สมัยก่อนการพัฒนา ที่ต้องเปลี่ยนผ่านทางวาทกรรมครั้งใหญ่ทั้งความรู้ ความจริง และปฏิบัติการทางวาทกรรมเชิงนโยบายเข้าสู่ยุคสมัยถัดมา

ยุคสมัยแห่งการพัฒนา (พ.ศ. 2501- พ.ศ. 2540) ยุคนี้เริ่มต้นตั้งแต่สมัยรัฐบาลจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ เป็นต้นมา ประเทศไทยภายหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475 ก็มีพัฒนาการที่ล้มลุดลุดกลุกลานภายใต้โครงสร้างทางการเมือง (Political structure) และระบอบการเมือง (Political regime) ที่ดูเหมือนเป็นประชาธิปไตยในทางนิตินัย แต่ในทางพฤตินัยอยู่ภายใต้การปกครองประเทศแบบพ่อขุนเผด็จการของจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ ที่กลไกต่าง ๆ ทางเมืองถูกแช่แข็ง ด้วยบรรยากาศทางการเมืองในลักษณะดังกล่าวนี้มีผลสำคัญต่อวาทกรรมทางนโยบายโสเภณีในสังคมไทย คือ อาชีพโสเภณีผ่านทางกรให้บริการทางเพศในรูปแบบต่างเป็นสิ่งที่มีผิดกฎหมาย มี

การออกกฎหมายห้ามมิให้มีการค้าประเวณีซึ่งใช้บังคับมาจนกระทั่งถึงช่วง พ.ศ. 2536 เป็นช่วงที่ประเทศไทยถูกเพ่งเล็งจากนานาชาติในเรื่องการค้ามนุษย์ ซึ่งรวมไปถึงการค้าประเวณีโดยเฉพาะการค้าประเวณีเด็ก กระทั่งเข้าสู่ช่วง พ.ศ. 2539 มีการประกาศใช้กฎหมายฉบับใหม่ส่งผลให้วาทกรรมทางนโยบายโสเภณีในสังคมไทยต้องเปลี่ยนจากการมุ่งป้องปรามมาสู่การมุ่งปราบปรามซึ่งสอดคล้องกับบรรยากาศในทางการเมืองของไทยในช่วงเวลาดังกล่าวที่มีความตื่นตัวต่อกระบวนการปฏิรูปการเมืองอันส่งผลต่อการเปลี่ยนผ่านวาทกรรมทางนโยบายโสเภณีในเข้าสู่อีกช่วงของยุคสมัยร่วมสมัยต่อมา

ยุคสมัยปัจจุบัน (พ.ศ. 2540-2562) ยุคนี้เริ่มต้นตั้งแต่เกิดกระแสการปฏิรูปการเมือง กล่าวคือ ภายหลังจากการปฏิรูปการเมือง (Political reform) ครั้งใหญ่ของสังคมไทยในช่วง พ.ศ. 2540 เป็นต้นมา ภายใต้รัฐธรรมนูญฉบับ พ.ศ. 2540 ที่วาทกรรมระบอบรัฐธรรมนูญแบบตะวันตกวางรากฐานในสังคมไทยทั้ง ในเชิงโครงสร้าง และวิถีปฏิบัติ และหนึ่งในประเด็นสำคัญของโจทย์ทางสังคม ภายใต้การปฏิรูปการเมืองไทยดังกล่าว คือ ประเด็นเรื่อง สิทธิมนุษยชน (Human right) ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของบุคคลตลอดจนถึงสิทธิ และเสรีภาพ ดังปรากฏอยู่ในมาตรา 4 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 กรอบคิดเรื่องศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ดังกล่าวมีผลต่อวาทกรรมทางนโยบายโสเภณีในยุคปัจจุบัน คือ การผลิตซ้ำวาทกรรมทางนโยบายโสเภณีในสังคมไทยโดยรัฐ ผ่านเครื่องมือทางวาทกรรมที่สำคัญ คือ กฎหมาย โดยการประกาศใช้พระราชบัญญัติป้องกัน และปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551 (เพิ่มเติมร่วมกับกฎหมายอื่น ๆ ที่มีอยู่เดิม) ซึ่งมีสาระสำคัญครอบคลุมไปถึงเรื่องโสเภณี และการค้าบริการทางเพศ พิจารณาได้จากจุดมุ่งหมายสำคัญดังปรากฏในคำปรารภว่า “โดยที่เป็นการสมควรปรับปรุงกฎหมายว่าด้วยมาตรการในการป้องกัน และปราบปรามการค้าหญิง และเด็ก พระราชบัญญัตินี้มีบทบัญญัติบางประการที่เกี่ยวข้องกับการจำกัดสิทธิ และเสรีภาพของบุคคล กระทำได้โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย แต่ถึงอย่างไรก็ตามปัจจุบันปัญหาโสเภณีก็มีได้ลดลงแต่อย่างใด แต่กลับมีความถักถักย้อนแย้งมากยิ่งขึ้นตามบริบทที่โกลาหล และซับซ้อนแห่งยุคสมัย และสังคมไทยที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในมิติต่าง ๆ ทั้งทางเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม ตลอดจนถึงความเชื่อ ค่านิยม และการปฏิบัติตัวทางเพศ ซึ่งล้วนแล้วแต่อยู่ภายใต้การครอบงำของวาทกรรมทางนโยบายแห่งรัฐ

บทที่ 2

แนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย

การศึกษาเรื่อง วาทกรรมว่าด้วยโสเภณีในสังคมไทย จากการสำรวจ และทบทวนเอกสาร ผู้วิจัยได้สรุปสาระสำคัญที่เกี่ยวข้องกับวาทกรรมว่าด้วยโสเภณีในสังคมไทย และแนวคิด-ทฤษฎีสำคัญที่ใช้ในการศึกษาวาทกรรมว่าด้วยโสเภณีในสังคมไทยในครั้งนี้ นำเสนอตามลำดับดังต่อไปนี้

1. แนวคิดวาทกรรมวิเคราะห์
2. แนวคิดวาทกรรมทางนโยบาย
3. แนวคิดสตรีนิยม
4. โปสโมเดิร์นเฟมินิสต์ต่อมุมมองเรื่องเซ็กส์เวิร์คเกอร์
5. ข้อถกเถียงทางทฤษฎีระหว่างฟูโกต์กับเฟมินิสต์เรื่องเซ็กส์เวิร์คเกอร์
6. นักคิดสกุล โปสโมเดิร์นอื่น ๆ ต่อประเด็นเรื่องเซ็กส์เวิร์คเกอร์
7. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
8. กรอบแนวคิดในการวิจัย

แนวคิดวาทกรรมวิเคราะห์

การแสวงหาความรู้แบบหลังสมัยใหม่ (Postmodern) คือ การปฏิเสธ-วิพากษ์ความรู้ที่อ้างความเป็นสังขธรรมสัมบูรณ์ รวมถึงการตีแผ่อำนาจ-การครอบงำทางอำนาจเบื้องหลังความรู้กระแสหลักทั้งหลาย มีจุดหมายสำคัญในการเปิดอิสระภาพทางความคิด และการปลดปล่อยการครอบงำที่ขังปวงเพื่อให้ความรู้ที่หลากหลายแบบต่าง ๆ โผล่พ้นการกดทับขึ้นมา สิ่งที่เข้ามาแทนที่ (หรืออย่างน้อยขึ้นมาเคียงคู่) สัจจะความจริงหรือความรู้สัมบูรณ์ จึงครอบคลุมถึงความรู้หลากหลายแนวซึ่งอาจไม่เป็นระบบ ไม่แน่นอน พุดไม่ได้ หรือไม่เคยมีการพูดถึง หรือถูกกดทับไว้ อันอาจเป็นความรู้ที่ไม่เป็นวิทยาศาสตร์ ความรู้เฉพาะถิ่น เฉพาะภูมิภาคหรือกระทั่งสิ่งที่อาจถูกมองว่าเป็นความรู้ชั้นต่ำ/นอกคอก ไม่จำเป็นต้องเป็นความรู้ในเชิงวิทยาศาสตร์หรือเหตุผลนิยม แนวคิดหรือท่าทีคูมีลักษณะอนาธิปไตยในทางญาณวิทยาดังกล่าว หรือที่ฟูโกต์มองว่าเป็นการขบถของความรู้ที่ถูกกดทับไว้ มีจุดหมายสำคัญในการต่อต้านการรวมศูนย์อำนาจโดยผ่านความรู้แบบใดแบบหนึ่งซึ่งอ้างความเป็นองค์อธิปัตย์ทางความรู้ และการเปิดกว้างความหลากหลายที่ไม่ได้เป็นไปอย่างเลื่อนลอยไร้จุดหมายปลายทางใด ๆ ทว่าดำเนินไปเพื่อให้การเคารพหรือยอมรับ “สิ่งอื่น” (The other) หรือ

“ความเป็นอื่น” (Otherness) ที่เคยถูกเก็บกดปิดกั้นความสำคัญให้สามารถเผยตัวปรากฏขึ้นมาได้ (จริญ โฆษณานันท์, 2550, หน้า 148)

กรอบคิดการวิเคราะห์วาทกรรม (Discourse analysis) มีรากฐานมาจากปรัชญาภาษาศาสตร์ที่ให้ความสำคัญกับภาษา และความคิดมากกว่าโลกวัตถุข้างนอก มิเชล ฟูโกต์ (Michel Foucault:1926-1984) เป็นหนึ่งในผู้ให้กำเนิดคำว่า วาทกรรม (Discourse) และวาทกรรมวิเคราะห์ การเคลื่อนไหวตัวของปรัชญาตะวันตกอาจมองได้จากการวิเคราะห์ความคิด และเหตุผล เช่น งานของ เดส์การ์ด คานท์ มาสู่การวิเคราะห์ภาษาซึ่งเป็นความสนใจของนักปรัชญาวิเคราะห์แบบ Russell, Whitehead, Wittgenstein, และช่วงสองคือการศึกษากฎเกณฑ์ของภาษา ซึ่งอาจเป็นการศึกษาไวยากรณ์ระดับลึกแบบ Chomsky หรือศึกษาแบบ โครงสร้างนิยม (Structuralism) ของ Levi-Strauss การวิเคราะห์เพื่อหาโครงสร้างเชิงลึกของระบบภาษามีข้อจำกัดเรื่องความยุ่งยาก รวมทั้งเมื่อผู้ศึกษาได้ค้นพบโครงสร้างเชิงลึกแล้วงานก็จะจบอยู่เพียงแค่นั้น เพราะโครงสร้างมักมีเพียงไม่กี่แบบ แต่สามารถอธิบายปรากฏการณ์ได้เป็นแสนเป็นล้านปรากฏการณ์ ในที่สุดนักคิดแนว Structuralism ทั้งหลายก็พัฒนางานของตัวเอง โดยการเปลี่ยนแปลงหน่วยการวิเคราะห์มาสู่การวิเคราะห์ตัวบท (Text) ซึ่งแคบลงมาแต่มีความหมายมากขึ้น เช่น ในงานวิเคราะห์ กีฬา ดนตรี เรื่องสั้น โฆษณา วรรณกรรม อาหาร แฟชั่น ของ Roland Barthes ทั้งหมดล้วนถูกมองเป็นตัวบทได้ทั้งสิ้น และต่อมาก็มีความพยายามให้แนววิเคราะห์นี้มีชีวิตชีวากว้างขวาง และหลากหลายขึ้น เชื่อมโยงกันไป ในหลายปริมณฑลมากขึ้น เป็นการวิเคราะห์สหบท (Inter text) นักวิเคราะห์ภาษา ประโยค บท หรือ สหบท มีความเชื่อร่วมกันว่าสิ่งพื้นฐานที่สุด และบ่งบอกกำหนดความเป็นไปของมนุษย์ก็คือภาษา ขึ้นอยู่กับว่าจะมองภาษาให้แคบกว้างอย่างไรเป็นปมสำคัญที่ทำให้เกิดความต่างระหว่างพวกเขาอีกปมสำคัญหนึ่งในการศึกษาระบบภาษาหรือการใช้ภาษาคือ จะมองเฉพาะงานเขียนหรือมองที่การพูดสนทนา จะมองที่ความจริงจัง (Seriousness) หรือไม่จริงจัง เช่น การพูดคุยหยอกล้อกันหรือออกคำสั่ง จะมองที่เป็นทางการ (Formal) เช่น การประชุม สนทนา การเขียนบทความวิชาการ หรือมองที่ไม่เป็นทางการ (Informal) เช่น การถกเถียงในร้านกาแฟ ล็อบบี้ โรงแรมหรืองานเขียนนิยาย ในที่สุดจึงมีการเลือกคำว่า วาทกรรม (Discourse) ซึ่งมีความหมายโดยรวมถึง การพูด ถกเถียง ขีดเขียน ในลักษณะที่จริงจัง แต่ไม่เท่ากับการถกทฤษฎี มาเป็นหน่วยในการศึกษาแทนภาษา ประโยคหรือตัวบท รากศัพท์ของ Discourse มาจาก Dis ซึ่งหมายถึงหลายทิศทาง และ Currere ซึ่งหมายถึงการวิ่ง โดยรวมจึงหมายถึง การเคลื่อนไหวไปในทิศทางต่าง ๆ ของความหมาย นี่เป็นความเข้าใจโดยทั่วไป และเรามักจะหมายถึงการพูดโดยมีประเด็น เช่น วาทกรรมเกี่ยวกับการเมือง คอร์ปชั่น อาหาร ฯลฯ คำว่าวาทกรรมวิเคราะห์ เคยถูกใช้มาก่อนโดยนักภาษาศาสตร์ Zellig S. Harris เช่นในงาน “Discourse Analysis: A Sample Text” โดยมีกรอบคิด

ว่า การวิเคราะห์วาทกรรมโดยรวม ๆ ทั้งหมดจะช่วยให้เราเข้าใจภาษาหนึ่ง ๆ ซึ่งเรากำลังศึกษาได้ แต่ถ้าจะกล่าวอย่างเคร่งครัดแล้วนักวิเคราะห์วาทกรรมทุกคนก็จะกำหนดให้ความคิดเรื่องวาทกรรมของตนมีฐานะพิเศษทางปรัชญาต่าง ๆ กันไปจนเกือบจะหาฉันทานุมัติจากนักคิดสายนี้ไม่ได้ว่าวาทกรรมคืออะไร (ธีรยุทธ บุญมี, 2551, หน้า 37-39)

ความหมายของกรอบคิดวาทกรรม

สมเกียรติ วันทะนะ (2531) วาทกรรม คือกรอบความคิดเกี่ยวกับเรื่องใดเรื่องหนึ่งที่มีลักษณะเป็นสถาบันสืบทอดกันมา แสดงออกผ่านทางารพูด และเขียนอย่างต่อเนื่อง เพื่อคงไว้ซึ่งลักษณะของวาทกรรมนั้น วาทกรรมจึงเป็นการอธิบายหรือมอง “ความจริง” ตามระบบคิดของผู้ที่อยู่ในวาทกรรมนั้น (สุภางค์ จันทวานิช, 2553, หน้า 283)

อภิญา เฟื่องฟูสกุล (2546) วาทกรรม หมายถึง การผลิตความหมายเกี่ยวกับความจริงในเรื่องต่าง ๆ ซึ่งหมายรวมถึงการผลิตชุดของความรู้ กฎเกณฑ์ และข้อปฏิบัติทางสังคม การมีสถาบันทางสังคม และปฏิบัติการทางสังคมที่ต่อเนื่องมาจากความรู้ นั้น ที่สำคัญก็คือการเปลี่ยนแปลงให้คนนิยามตนเองตามความรู้ที่ถูกผลิตออกมา (อภิญา เฟื่องฟูสกุล, 2546, หน้า 51)

ไชยรัตน์ เจริญสิน โอฟาร (2549) วาทกรรมหมายถึง ระบบ และกระบวนการในการสร้าง/ผลิต (Constitute) เอกลักษณ์ (Identity) และความหมาย (Significance) ให้กับสรรพสิ่งต่าง ๆ ในสังคมที่ห่อหุ้มเราอยู่ ไม่ว่าจะเป็นความรู้ ความจริง อำนาจ หรือ ตัวตนของเราเอง นอกจากนี้ วาทกรรมยังทำหน้าที่ตรึงสิ่งที่สร้างขึ้นให้ดำรงอยู่ และเป็นที่ยอมรับของสังคมในวงกว้าง (Valorize) กลายเป็นสิ่งที่เรียกว่า วาทกรรมหลัก (Dominant discourse) (ไชยรัตน์ เจริญสิน โอฟาร, 2549, หน้า 19-20)

สุภางค์ จันทวานิช (2553) ประมวลความหมายของวาทกรรมไว้ดังนี้

วาทกรรม คือ ระบบ และกระบวนการผลิตเอกลักษณ์ และความหมายให้แก่สิ่งต่าง ๆ เช่น ความรู้ ความเป็นจริง ตัวตนของมนุษย์ ฯลฯ เป็นกฎเกณฑ์ในการกำหนดการดำรงอยู่ การเปลี่ยนแปลงหรือการหายไปของสิ่งต่าง ๆ เช่น ในเรื่องของความรู้ วาทกรรม คือ โครงสร้างที่กำหนดคำพูดทั้งหลายในเรื่องของความเป็นจริง วาทกรรม คือ กฎเกณฑ์ที่กำหนดความหมาย และความเป็นไปได้ในการพูดถึงความเป็นจริง ความเป็นจริงไม่ใช่ข้อเท็จจริงเชิงประจักษ์ แต่เป็นตัวกฎเกณฑ์ที่กำหนดว่าอะไรเป็นความจริง/ไม่เป็นจริง วาทกรรมจึงมีเรื่องของ อำนาจ และความรุนแรงเข้ามาเกี่ยวข้อง วาทกรรมสร้างระบบว่าด้วยความเป็นจริงของผู้มีอำนาจหรือสถาบันในสังคมเป็นผู้กำหนดวาทกรรมหรือกรอบของความรู้เหล่านั้นแก่สังคม

การวิเคราะห์วาทกรรม คือ การศึกษา และสืบค้นถึงกระบวนการขั้นตอนลำดับเหตุการณ์ และรายละเอียดปลีกย่อยต่าง ๆ ในการสร้างเอกลักษณ์ และความหมายให้กับสรรพสิ่งที่ห่อหุ้มเรา อยู่ในสังคมในรูปของวาทกรรม และภาคปฏิบัติของวาทกรรม (Discourse practice) ว่าด้วยเรื่องต่าง ๆ ว่ามีความเป็นมาอย่างไร มีการต่อสู้เพื่อช่วงชิงการนำ (Hegemony) ในการกำหนดกฎเกณฑ์ ว่าด้วยเรื่องนั้นอย่างไร มีความหมายเกี่ยวข้องกับสัมพันธกับบุคคล สถาบัน สถานที่ เหตุการณ์ อะไรบ้าง และผลกระทบที่เกิดจากการสร้าง รวมตลอดถึงการเก็บกด /ปิดกั้นของสิ่งเหล่านี้ของวาทกรรมมีอะไรบ้าง (สุภางค์ จันทวานิช, 2553, หน้า 283-284)

ธีรยุทธ บุญมี (2551) รากศัพท์ของ Discourse มาจาก Dis ซึ่งหมายถึงทิศทาง และ Currere ซึ่งหมายถึงการวิ่ง โดยรวมจึงหมายถึงการเคลื่อนตัวไปในทิศทางต่าง ๆ ของความหมาย (ธีรยุทธ บุญมี, 2551, หน้า 39)

นพพร ประชากุล (2547) วาทกรรม (Le discours) บรรดาคำพูด ข้อเขียนทั้งปวงที่ “ผู้ทรงคุณวุฒิ” ในด้านต่าง ๆ ผลิตขึ้น และเผยแพร่ออกไปภายในกรอบของความรู้เหล่านั้น (ทองกร โภคธรรม, 2547, หน้า 4)

อานันท์ กาญจนพันธุ์ (2553) วาทกรรม (Discourse) การผลิตความรู้ หรือการสร้างความรู้ โดยมุ่งหวังที่จะนิยามหรือสถาปนาให้เป็นความจริง เมื่อเราสร้างความรู้ แล้วก็บอกว่าความรู้นี้เป็นความจริงเพียงอันเดียว ความรู้เช่นนั้นก็คือเป็นวาทกรรม ผู้ที่นิยามความรู้ก็จะอยู่ในฐานะที่ได้เปรียบในความสัมพันธ์เชิงอำนาจ (อานันท์ กาญจนพันธุ์, 2553, หน้า 27)

เจอร์เก็น ฮาร์เบอร์มาส (Jurgen Habermas: 1929-ปัจจุบัน) วาทกรรม (Discourse) เป็นการสื่อสารแบบพิเศษที่บรรดาคำพูดของผู้พูดจะต้องถูกทำท้ายหรือถูกตั้งคำถาม วาทกรรมไม่เหมือนกับประโยคที่เราพูดกันอย่างทั่วไปในชีวิตประจำวัน แต่ทว่าเป็นข้อโต้แย้งอย่างเป็นระบบ (Systematic argument) ที่เรียกร้องให้มีการแสดงความน่าเชื่อถือของบรรดาข้ออ้าง และข้อสรุปต่าง ๆ (Demonstration of validity of claims) วาทกรรมมีหลายประเภทที่แปรไปตาม Speech act ตัวอย่างเช่น วาทกรรมเชิงทฤษฎี (Theoretical discourse) วาทกรรมเหล่านี้จะเกี่ยวข้องกับข้อเท็จจริง (Truth) หลักฐานที่ต้องนำมาอ้างอิง วาทกรรมเชิงปฏิบัติการ (Practical discourse) เป็นวาทกรรมที่เกี่ยวข้องกับข้อตกลง/บรรทัดฐาน (Norms) ที่ใช้กันอยู่ในกลุ่มนั้น (กาญจนา แก้วเทพ และสมสุข หินวิมาน, 2551, หน้า 269-270)

ตามนัยดังกล่าว วาทกรรม จึงมีลักษณะสำคัญ ๆ 5 ประการดังนี้ คือ (อานันท์ กาญจนพันธุ์, 2555, หน้า 53-54) ประการแรก ข้อจำกัด และรูปแบบของเรื่องที่จะพูดได้หรือพูดไม่ได้ในฐานะที่เป็นขอบเขตของวาทกรรม ประการที่สอง ข้อจำกัด และรูปแบบในการเจรจา ที่ใช้กำหนดว่าการเจรจาแบบใดจะคงอยู่หรือแบบใดจะปล่อยให้หายไปเอง ประการที่สาม ข้อจำกัด

และรูปแบบในความทรงจำ ที่ปรากฏในการก่อตัวของวาทกรรมต่าง ๆ ว่าการพูดแบบใดยอมรับได้ และแบบใดไม่เป็นที่ยอมรับ ประการที่สี่ ข้อจำกัด และรูปแบบในการนำกลับมาใช้ใหม่ จากวาทกรรมที่เคยใช้มาก่อน หรือที่หยิบยืมมาจากวัฒนธรรมอื่น ๆ ด้วยการให้คุณค่าใหม่ ประการที่ห้า ข้อจำกัด และรูปแบบในการจำแนกแยกแยะว่าใคร กลุ่มใด หรือชนชั้นไหน จะเข้าถึงวาทกรรมใดได้บ้าง และจะต้องสัมพันธ์กันอย่างไรรวมทั้งการต่อสู้เพื่อควบคุมวาทกรรมระหว่างกลุ่มต่าง ๆ

วาทกรรม และภาคปฏิบัติการของวาทกรรม

สำหรับฟูโกต์แล้ว วาทกรรมเป็นมากกว่าเรื่องของภาษา คำพูด หรือการตีความ แต่เป็นเรื่องของอำนาจ และความรุนแรงที่แสดงออกมาในรูปของภาคปฏิบัติการจริงของวาทกรรมในสังคม (Discourse practice) หรือที่ฟูโกต์กล่าวไว้ว่า ในทุกสังคมการผลิตวาทกรรมจะถูกควบคุม คัดสรร จัดระบบ และแจกจ่ายภายใต้กฎเกณฑ์ชุดหนึ่ง ซึ่งมีหน้าที่พลิกแพลงเพื่อให้เรามองไม่เห็นถึงอำนาจ และอันตราย รวมตลอดถึงความน่าเกลียดน่าสะพรึงกลัวของวาทกรรม เพื่อให้วาทกรรมดังกล่าว ดำรงความเหนือกว่า/ความเป็นเจ้าในสังคม สำหรับสังคมปัจจุบันของเรานั้น กฎเกณฑ์ที่รู้จักกันดีก็คือ การกีดกัน/ปิดกั้นในรูปแบบที่เราเสนอจะเคยชินอย่างมาก นั่นคือ การห้ามทำ/พูดสิ่งนั้น/สิ่งนี้ ส่วนแหล่งที่สร้างกฎเกณฑ์เหล่านี้ที่สำคัญในสังคมในความเห็นของฟูโกต์ ได้แก่ อำนาจ (Power) แต่มีใช้อำนาจในรูปแบบที่ดิบ และหยาบกร้าน อย่างการใช้กำลังเข้าบีบบังคับ แต่เป็นอำนาจที่ได้รับการขัดเกลาชักฟอกจนขาวสะอาดในรูปของ “ความรู้” (Knowledge) ว่าด้วยเรื่องนั้น ๆ และก็มีใช้ความรู้แบบทั่ว ๆ ไป และกว้าง ๆ แต่เป็นความรู้ความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน เช่น วิทยาศาสตร์ ชีววิทยา แพทย์ศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ อาชญวิทยา และความรู้เรื่องเพศ (ไชยรัตน์ เจริญสิน โอปาร, 2544, หน้า 95-96)

ตัวอย่างเช่น มโนทัศน์เรื่อง “เพศ” (Sex) ที่มีลักษณะเหมือนอำนาจ คือ ไม่มีสาระในตัวเองเป็นพลังควบคุมบังคับ ในสมัยกรีกโบราณเพศเป็นส่วนหนึ่งของเครือข่ายสำหรับการผลิต การปกครอง และการดูแลตัวเอง (Self) ซึ่งประกอบด้วยศีลธรรม การเมือง และเศรษฐกิจ เพศเป็นเรื่องของความเพลิดเพลินใจ (Pleasure) อย่างหนึ่ง ความเพลิดเพลินใจสูงสุดทางเพศ เกิดจากการที่บุคคลสามารถกระทำได้อย่างเต็มที่ในเรื่องเพศตามสถานภาพทางสังคมของตนปกติโดยผ่านการทำสมรส แต่การมีความเพลิดเพลินใจมากเกินไป (แม้ในชีวิตสมรส) ก็เป็นปัญหา และเป็นอันตรายได้สำหรับศาสนาคริสต์การเพลิดเพลินใจเรื่องเพศถือเป็นบาปเป็นสิ่งชั่วร้าย ความเพลิดเพลินใจ และเสรีภาพส่วนบุคคลเกี่ยวข้องกับการควบคุมตนเองในความสัมพันธ์กับผู้อื่น จึงมีการสร้างกฎเกณฑ์ขึ้นมาเพื่อควบคุมความประพฤติ รวมทั้งความประพฤติทางเพศ บังคับบุคคลเป็นผลผลิตของความรู้และอำนาจ และอำนาจมีความเกี่ยวข้องกับเรื่องเพศ วาทกรรมเกี่ยวกับเพศเป็นวาทกรรมที่มุ่งสกัดกั้น และเฝ้าคุมเรื่องเพศไว้ในพื้นที่เฉพาะเจาะจง เพราะไม่สามารถห้ามปราบปรามพฤติกรรมทาง

เพศด้วยกฎหมายได้ (สุภางค์ จันทวานิช, 2553, หน้า 286) เช่น ในสังคมยุโรปตะวันตกตั้งแต่คริสต์ศตวรรษที่ 17 เป็นยุคที่มีการใช้ข้อบังคับห้ามชุดต่าง ๆ ต่อปัจเจกบุคคล และต่อเรือนร่าง ครั้นเมื่อยุควิกตอเรียบังเกิดขึ้น เพศวิถี ก็เริ่มถูกกำกับจำกัด และตรวจสอบ ซัดขอบเขตว่าให้จำกัดเพียงพื้นที่ในบ้าน เฉพาะกับคู่สมรส ที่ถูกต้องตามกฎหมายยกเว้นจะมี “ส่วนเกินอื่น ๆ” ที่มี “ใบอนุญาต” ซึ่งถูกจัดแนวให้อยู่ใน “ตลาดประเวณี” หรือ “ช่องโสเภณี” เท่านั้น (จามะรี เชียงทอง และสุนทร สุขสราญจิต แปล, 2555, หน้า 175)

ในความเห็นของฟูโกต์ “อำนาจกับความรู้” แม้จะไม่ใช่อะไรสิ่งเดียวกันอย่างที่ ฟรานซิส เบคอน (Francis Bacon) เชื่อ แต่ฟูโกต์ก็เห็นว่าสองสิ่งนี้มีเป้าหมายที่แยกออกจากกันไม่ได้ กล่าวคือ ถ้ามีความรู้ก็นำไปสู่การควบคุม หากมีการควบคุมก็ต้องอาศัยความรู้ แม้อำนาจกับความรู้จะเป็นอิสระต่อกันแต่ต้องไปด้วยกันเสมอ และนี่คือเหตุผลที่ฟูโกต์มักเขียนสองสิ่งนี้โดยมีเครื่องหมายคั่นกลาง : power /knowledge ฟูโกต์สามารถแสดงให้เห็นในงานศึกษาชิ้นต่าง ๆ ของเขาว่า อำนาจทำงานในสองระดับพร้อม ๆ กัน ด้านหนึ่งอำนาจทำให้เรากลายเป็นวัตถุเพื่อการควบคุม ตรวจสอบ และจ้องมองของอำนาจ แต่อีกด้านอำนาจทำให้เรากลายเป็น วัตถุบุคคลที่ต้องควบคุม ตรวจสอบตัวเองไม่ให้ล้ำเกิน ไปจากเส้นแบ่ง และเกณฑ์มาตรฐานต่าง ๆ ที่กำหนด “ความปกติ” ของคนในสังคมจากนี้ “เพศ” ก็ไม่ต่างจากอาชญากรรมในสังคมสมัยใหม่ ต่างก็เป็นเพียงวัตถุเพื่อการศึกษา เพื่อการจ้องมองของความรู้ทางวิทยาศาสตร์ (ไชยรัตน์ เจริญสิน โอบาร, 2554, หน้า 84-85) ความรู้อันเป็นวาทกรรมที่ถูกสร้างขึ้นนั้นก็มิใช่สิ่งที่อยู่คงทนเหนือกาลเวลา หากแต่เคลื่อนไหว และลื่นไหลผ่านมิติประวัติศาสตร์ โดยในสมัยหนึ่งก็จะมีชุดวาทกรรมคอยผลิต และสร้างความรู้หรือความจริงให้อยู่ในรูปแบบหนึ่ง และในยุคถัดมาจะบอบวาทกรรมเองก็จะผลิตชุดความรู้หรือความจริงให้ไปในอีกรูปแบบหนึ่ง นอกจากวาทกรรมจะเป็นสิ่งที่ลื่นไหล และเคลื่อนไหวผ่านมิติประวัติศาสตร์ ฟูโกต์ยังได้วิเคราะห์ในด้านประเด็นภาคปฏิบัติการของวาทกรรมที่อยู่เบื้องหลังชุดความจริงต่าง ๆ ไว้ในบทความเรื่อง “The order of discourse” ไว้อย่างน่าสนใจว่า วาทกรรมจะมีภาคปฏิบัติการที่สำคัญ 3 ประการ

ประการที่ 1 วาทกรรมชุดใดจะมีอำนาจต้องมีปฏิบัติการเพื่อกีดกันวาทกรรมอื่น และห้ามปรามวาทกรรมบางประเภท (Another principle of exclusion) โดยเห็นว่าวาทกรรมที่มีอำนาจสามารถแบ่งส่วน และปฏิเสธ (Division a reject) ชุดวาทกรรมอื่นออกจากประ โยคความรู้ที่ถูกทำ ให้กลายเป็นวาทกรรมที่ผิด เช่น แยกคนบ้าออกจากคนดี เป็นต้น ยิ่งไปกว่านั้นวาทกรรมดังกล่าวยังห้ามปราม (Prohibition) ตัวมันเอง และวาทกรรมอื่นไม่ให้พูดในบางเรื่อง เช่น ห้ามพูดในเรื่องเกี่ยวกับเพศ หรือห้ามแถลงถึงความคิดของคนบ้า เป็นต้น ฟูโกต์ เห็นว่ากระบวนการกันออกไป และห้ามปรามนี้ ทำให้ชุดวาทกรรมชุดหนึ่งสามารถสถาปนาขึ้นเป็นประ โยคความรู้ที่ถูกต้อง และมี

อำนาจในการแถลงความหมายโดยกระทำผ่านสถาบันต่าง ๆ เช่น การศึกษา ระเบียบวินัย หรือจารีตปฏิบัติ

ประการที่ 2 วาทกรรมจะมีปฏิบัติการณ์เขต และความคุมวาทกรรมอื่น (Controlling and delimiting discourse) โดยวาทกรรมที่ขึ้นมาแถลงอำนาจจะมีกลไกการวิจารณ์ (Commentary) ชุควาทกรรมอื่นหรือวาทกรรมเก่าให้หมดความถูกต้อง พร้อมทั้งให้เอกสิทธิ์แก่ผู้พูด ซึ่งหมายถึงกลุ่มวาทกรรมใดกลุ่มวาทกรรมหนึ่งให้มีอำนาจในการแถลงความหมายหรือสิ่งต่าง ๆ โดยไม่ว่ากลไกการวิพากษ์วิจารณ์หรือการให้เอกสิทธิ์แก่ผู้พูดส่วนตออยู่ภายใต้การจำกัด และควบคุมทางวินัยที่ฟูโกต์ เห็นว่าเป็นเครื่องมือในการจัดระเบียบหรือสร้างการยอมรับในสังคมวงกว้างว่าเราควรวิพากษ์วิจารณ์อะไรอย่างไร และใครควรเป็นผู้วิจารณ์ หรือกล่าวในอีกแง่หนึ่งก็คือ วาทกรรมจะทำหน้าที่แยกแยะชุดประโยชน์กว่าสิ่งใดถูกหรือผิด

ประการที่ 3 ฟูโกต์ เห็นว่าชุดวาทกรรมจะสามารถตั้งตัวเองอยู่ได้ในสังคมอย่างชอบธรรม โดยวาทกรรมที่ขึ้นมาแถลงอำนาจจะผ่านพิธีกรรมบางอย่างให้เกิดความศักดิ์สิทธิ์น่าเชื่อถือ เช่น วาทกรรมในอดีตบางส่วนผ่านพิธีกรรมทางศาสนา หรือบางส่วนผ่านกฎเกณฑ์ความยุติธรรม เพื่อให้ชุดวาทกรรมมีเอกสิทธิ์บริสุทธิ หรือให้ชุดวาทกรรมอื่นหมดข้อกังขาใด ๆ และในปัจจุบันชุดวาทกรรมที่มีอำนาจจะต้องผ่านกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ที่สามารถพิสูจน์ทดลอง หรือได้รับความยอมรับในการเป็น “ศาสตร์” ยิ่งกว่านั้น ในการสถาปนาความเป็นตัวตนของวาทกรรมยังมีสังคมซึ่งทำหน้าที่ผลิต หรือคงความศักดิ์สิทธิ์เอาไว้ โดยหากดำเนินอยู่ในวงแคบเช่นในกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ หรือในเฉพาะบางสาขาวิชาที่ยังทำให้ชุดวาทกรรมมีเอกสิทธิ์ และมีอำนาจมากยิ่งขึ้น (นรัชิต จิรสีทธรรม, 2553, หน้า 14-16)

ขณะเดียวกันนอกจาก “ความรู้” และ “อำนาจ” ในส่วนของ “ความจริง” ฟูโกต์มีความเห็นว่าไม่อาจแยกออกจากเรื่องของอำนาจ ความจริงมิได้เป็นผลมาจากจิตวิญญาณที่เสรี ความจริงเป็นเรื่องของโลกนี้ เป็นประดิษฐกรรมของสังคม เป็นผลลัพธ์ของอำนาจทุกสังคมจะมีระบอบว่าด้วยความจริง (A regime of truth) ของตัวเอง มีการเมืองเรื่องความจริง นั่นคือ มีประเภทของวาทกรรมอันเป็นที่ยอมรับ และทำหน้าที่พูดถึงความจริง เป็นวาทกรรมที่กำหนดกฎเกณฑ์ กติกา เงื่อนไข เพื่อใช้ในการแบ่งแยกว่าถ้อยแถลงใดจริง/เท็จ ใครควรเป็นผู้พูด และพูดอย่างไร มีเทคนิควิธีการ และกระบวนการในการกำหนดคุณค่าว่าอะไรคือ “ความจริง” สำหรับสังคมสมัยใหม่แบบของเรานั้น ฟูโกต์เห็นว่า “เศรษฐศาสตร์การเมืองของความจริง” (The political economy of truth) มีองค์ประกอบที่สำคัญ 5 ประการ ได้แก่ (ไชยรัตน์ เจริญสิน โอฟาร, 2545, หน้า 279-280)

ประการที่ 1 ความจริงอิงกับวาทกรรม และสถาบันของวิทยาศาสตร์ นั่นคือ ศูนย์กลางการผลิตความจริงในสังคมสมัยใหม่ คือ วาทกรรมวิทยาศาสตร์ ประการที่ 2 ความจริงขึ้นกับการ

กระตุ่นปลุกเร้าทางการเมือง-เศรษฐกิจอย่างไม่รู้จบ ความจริงเป็นที่ต้องการของคนในสังคมพอ ๆ กับอำนาจทางเศรษฐกิจ และอำนาจทางการเมือง ประการที่ 3 ความจริงเป็นวัตถุที่มาในหลายรูปแบบ แต่อัดแน่นเป็นเนื้อเดียวกัน และถูกนำไปใช้ในสังคมวงกว้าง ผ่านระบบการศึกษา ระบบข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ ประการที่ 4 ความจริง ถูกผลิต ควบคุม ส่งต่อผ่านสถาบัน กลไกเฉพาะของสังคมอย่าง มหาวิทยาลัย กองทัพ งานเขียน สื่อประเภทต่าง ๆ และ ประการที่ 5 ความจริงคือประเด็นปัญหาหลักที่ถกเถียงกันในแวดวงสังคมการเมือง และเป็นฐานของความขัดแย้งในสังคม

กล่าวโดยสรุป วาทกรรม (Discourse) และปฏิบัติการทางสังคม (Social practices) (Haddock, 2008, p. 253) เป็นสิ่งที่เกี่ยวเนื่องสัมพันธ์กัน “อำนาจ” (Power) “ความรู้”(Knowledge) “ความจริง” (Truth) แม้จะไม่ใช่สิ่งเดียวกันตามความเห็นของ ฟูโกต์ แต่ทั้งสามสิ่งดังกล่าวก็มีความสัมพันธ์เป็นเนื้อเดียวกันของ “วาทกรรม” ที่ประกอบสร้าง อธิบาย นิยาม กำหนดนับ และจัดตำแหน่งแห่ง ให้แก่สรรพสิ่งในสังคมมนุษย์ว่าสิ่งไหนดี /ชั่ว ถูก /ผิด จริง /เท็จ โดยผ่านสถาบันต่าง ๆ เพื่อสร้างความน่าเชื่อถือ หรือเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า ภาวะปฏิบัติการของวาทกรรม (Discourse practice) เพื่อนำไปสู่ความเป็น “วาทกรรมหลัก” (Dominant discourse) หรือที่ ฟูโกต์ เรียกว่า “Episteme” (ไชยรัตน์ เจริญสิน โอฟาร, 2549, หน้า 20) ขณะเดียวกันตลอดพัฒนาการของประวัติศาสตร์แสดงให้เห็นว่าวาทกรรมมิใช่สิ่งที่มีความคงทนถาวรสามารถตรึงตราคำความศักดิ์สิทธิ์ (พลังในการอธิบาย) ไว้ได้ หากแต่มีความไหลลื่นไปตามมิติทางประวัติศาสตร์ วาทกรรมที่หย่อนพลังในการอธิบายก็จะหายไป กลายเป็น “เป็นอื่น” (Otherness) หรือ “สิ่งอื่น” (The other) เช่น ความเป็นจริงในเรื่องคนบ้า (Mad man) ซึ่งในยุคเรอเนสซองส์ (Renaissance) คนบ้าจะถูกปล่อยให้ใช้ชีวิตอยู่อย่างอิสระ หรือถ้ามีวิธีที่จะจัดการกับคนเหล่านั้นก็คือ การจับใส่เรือแล้วให้ลอยไปตามน้ำ (Embarkation) ซึ่งเรือนั้นจะถูกเรียกว่า “Madship” แต่ในอีกหลายร้อยปีต่อมา “Madship” ถูกแทนที่ด้วย “Madhouse” คือมีการสร้างสถานที่เอาไว้กักกัน และจำกัดเขต (Confine) คนบ้าให้อยู่ในบริเวณหนึ่ง ๆ (นรชิต จิรสังขธรรม, 2553, หน้า 14)

หรือแม้กระทั่งเรื่องเพศ ซึ่งเป็นงานชิ้นเอกที่ทรงพลังใน The history of sexuality (ประวัติศาสตร์แห่งเพศวิถี) เล่มแรก (Nash, 2010, p. 22) อย่างกรณีหมู่บ้าน Lapcourt ในปี ค.ศ. 1867กรณีความสัมพันธ์ทางเพศระหว่างชานาเร่ร้อนกับเด็กหญิงกร้านโลกย์คนหนึ่ง ซึ่งถูกพ่อแม่ของเด็กจับส่งตัวให้เทศมนตรี เทศมนตรีส่งตัวให้ตำรวจซึ่งพาไปปรับคำพิพากษาจากตุลาการ ตุลาการกล่าวหาเป็นทางการ และส่งไปพบแพทย์ และแพทย์ส่งต่อไปพบผู้เชี่ยวชาญทางจิตอีกสองคน ซึ่งเขียนเรื่องนี้เป็นรายงาน และตีพิมพ์เผยแพร่ทั่วไป ความสำคัญของเรื่องนี้คือ สิ่งที่ฟูโกต์เรียกว่า “ความเล็กน้อยไร้สาระสำคัญของเรื่องทั้งหมด” (ชัยวัฒน์ สถาอานันท์, 2528, หน้า 209) กล่าวคือ เพศ (Sex) ซึ่งเป็นวิถีธรรมชาติแต่ถูกทำให้เกิด ความเป็นอื่น (Otherness) สิ่งอื่น (The other) โดยมี

กิจกรรมทางการศาล การแพทย์ ผู้เชี่ยวชาญทางจิต ไปจนถึงรายละเอียดทางวิชาการ ชาวานาที่ไม่มีใครรู้จักผู้หนึ่งต้องกลายเป็นวัตถุแห่งการศึกษา (Object of study) มีการวัดขนาดกะโหลกศีรษะ โครงสร้างกระดูกใบหน้า ตรวจสอบหาข้อบกพร่องทางกายวิภาคของมนุษย์คนหนึ่งซึ่งเคยเป็นส่วนประกอบอันแสนธรรมดาของชีวิต เขาถูกทำให้พูดเจ้าหน้าที่สอบถามความคิดเห็น ความโน้มเอียง นิสัยใจคอ ความรู้สึก และความเห็นต่าง ๆ ที่สุดก็ลงมดีว่ามีได้ประกอบอาชญากรรมใด ๆ แต่กลับกลายเป็นวัตถุเพื่อการศึกษาในปริมนทลทางการแพทย์ โดยกักเขาไว้ในโรงพยาบาล ไปจนถึงอายุขัย กรณีความสัมพันธ์ทางเพศระหว่างชาวานาเร่ร่อนกับเด็กหญิงกร้าน โลโก้คนหนึ่งในหมู่บ้าน Lapcourt ที่ ฟุโกต์ยกมาเป็นตัวอย่างดังกล่าว เป็นกรณีที่สะท้อนให้เห็นถึงวาทกรรม (Discourse) และภาคปฏิบัติการของวาทกรรม (Discourse practice) ในเรื่องเพศ (Sex) ได้เป็นอย่างดี ขณะที่ในสังคมสมัยใหม่ (Modernity) ปัจจุบัน เพศ (Sex) มิใช่สิ่งที่กำหนด/จัดประเภท ของมนุษย์เพียงอย่างเดียว และเพศวิถี (Sexuality) ก็มีสิ่งๆที่ดำเนินไปตามธรรมชาติ ในสังคมสมัยใหม่ทั้งเพศ และเพศวิถีก็ยังคงดำเนินไปตามวาทกรรม และภาคปฏิบัติการของวาทกรรมของยุคสมัย หากแต่ว่าทวิความซับซ้อนศักดิ์สิทธิ์มากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะการประสาน/สอดรัด/สวมทับกัน ระหว่างชุดของวาทกรรม แต่ละชุดที่ผลิตชุดของคำอธิบายในรูปแบบของความรู้ (Knowledge) ความจริง (Truth) กล่าวคือ เพศในธรรมชาติคือ สิ่งกำหนด/จัดประเภทมนุษย์ แต่ในสังคม (สมัยใหม่) เพศมิใช่สิ่งที่กำหนด/จัดประเภทของมนุษย์เพียงเดียว เพศโดยเฉพาะเพศ (หญิง) เป็นสิ่งที่สามารถถูกนำมาทำเป็นสินค้าเพื่อสร้างผลกำไรได้ เป็นทรัพยากรการผลิตที่สำคัญ เป็นวัตถุทางการศึกษา (Object of Study) ทางศาสนา กระบวนการยุติธรรม การแพทย์ จิตเวช อาชญาวិทยา ฯลฯ ผ่านวาทกรรมที่ประกอบสร้างความรู้ ความจริง ให้กับมนุษย์เพศหญิงที่เรียกว่า โสเภณี (Sex worker) และอาชีพโสเภณี ตามวาทกรรมหลัก (Dominant discourse) ที่ยึดกุมความเป็นผู้เล่าเรื่อง

กล่าวคือ โสเภณี มิใช่เท่าแต่เพียงหญิงที่ทำอาชีพขายบริการทางเพศ แต่วาทกรรมหลักประกอบสร้างความเป็นโสเภณีผ่านความรู้ ความจริง โดยการกำหนดนับ นิยาม จัดตำแหน่งแห่งที่ให้กับโสเภณี ผ่านพิธีกรรมศักดิ์สิทธิ์ของสถาบันต่าง ๆ ทางสังคม ในทางการแพทย์โสเภณีคือ วงจรของโรค เป็นทั้งต้นตอ ผู้ติดโรค ผู้แพร่เชื้อโรค ในทางจิตเวชโสเภณีคือ ผู้ป่วยทางจิต อันเนื่องมาจากปัญหาครอบครัว-สังคม ต้องเข้ารับการรักษาจิตใจ ในทางสังคมโสเภณีคือ อาชญากรรมที่ต้องปราบปราม สร้างวงจรปัญหาสังคม เช่น ยาเสพติด เพศ ในทางศาสนาโสเภณีคือ ผู้ประพฤตินอกใจในทางศาสนา ชั่วช้าในอาชีพเป็นพวกมิจฉาอาชีวะเลี้ยวชีพในทางทุจริตผิดวินัยหรือผิดศีลธรรม (พระธรรมปิฎก, 2546) ขณะที่ความไม่เท่าเทียมกันทางเพศ การเลือกปฏิบัติทางเพศ การกีดกันทางเพศ การกดขี่ขูดรีด คดีชายเป็นใหญ่ ชนชั้นทางเพศ ฯลฯ ซึ่งเป็นด้านที่ตรงกันข้าม หรือที่ ฟุโกต์เรียกว่า “วาทกรรมด้านตรงข้าม” (อภิญาญา เฟื่องฟูสกุล, 2546, หน้า 87) กลับถูกวาทกรรม

หลักกลืนให้กลายเป็นความรู้แบบอื่น / สิ่งอื่น ที่ไม่ต้องการกล่าวถึง/ไม่ควรกล่าวถึง เป็นปฏิบัติการ เพื่อกีดกัน และห้ามวาทกรรมอื่น โดยวาทกรรมที่มีอำนาจสามารถแบ่งส่วน และปฏิเสธ (Division a reject) ชุควาทกรรมอื่นออกจากประ โยคความรู้ ความจริง ที่ถูกทำให้กลายเป็น เป็นวาทกรรมที่ผิด กระบวนการกันออกไป และห้ามปรามนี้ ทำให้ชุควาทกรรมหลักกลืน/ผลักวาทกรรมด้านตรงข้าม ให้ตกขอบ และสามารถสถาปนาขึ้นเป็นประ โยคความรู้ที่ถูกต้อง และมีอำนาจในการแถลง ความหมาย การจัดประเภท การกำหนดนับ การนิยาม และการจัดวางตำแหน่งแห่งที่ของโสภณีย์ โดย กระทำผ่านสถาบันต่าง ๆ ดังกล่าว

แนวคิดวาทกรรมทางนโยบาย

คงปฏิเสธไม่ได้ว่านโยบายสาธารณะ (Public policy) เป็นสิ่งที่สะท้อนภาพการเมืองของ สังคมได้อย่างดีที่สุด เพราะเป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นถึงการจัดสรรทรัพยากรที่มีคุณค่าในสังคมว่า ใคร ได้อะไร เมื่อไหร่ และอย่างไร นักวิเคราะห์นโยบายรุ่มเกาทั้งหลาย เช่น Lindblom, Lineberry, Sharkansky, Jones, Caputo, Droy, Dye, Caiden, และ Wildavsky เห็นพ้องต้องกันว่า นโยบาย สาธารณะเป็นสิ่งที่ซับซ้อน และถูกรอบงำโดยชนชั้นปกครองที่มีอำนาจในสังคม คนส่วนใหญ่ไม่ มีส่วนร่วม และไม่ค่อยได้เข้าร่วมในฐานะตัวกำหนดนโยบาย (Policy actor) โดยตรง ในสังคมทุน นิยมตะวันตกซึ่งมีระบบการเมืองแบบเปิด ประชาชนเข้ามีส่วนร่วมในกระบวนการกำหนดนโยบาย ทางอ้อมโดยการเลือกผู้แทนเข้าไปร่วม แต่กระนั้นรัฐก็ยังคงควบคุมกลไกได้อย่างแนบเนียนว่าใคร บ้างจะเข้าร่วมในการกำหนดนโยบาย (พัชรี สีโรรส, 2557, หน้า 3) อย่างไรก็ตาม กรอบคิดเรื่อง นโยบายสาธารณะก็มีการนิยามความหมายแตกต่างกันออกไป ในงานของ Hogwood and Gunn (1984) ซึ่งพบว่ามีการให้ความหมายของคำว่า นโยบาย (Policy) ไว้หลากหลายความหมาย (วสันต์ เหลืองประภัสร์, 2558, หน้า 28) ซึ่งยอมรับกันโดยทั่วไปว่านโยบายเป็นผลผลิต (Output) ของ หน่วยงาน มุมมองวิสัยทัศน์หรือการกระทำที่ประกาศในลักษณะกว้าง ๆ เปรียบดังเป็นชุดของ ความคิด และวิธีปฏิบัติ นักวิชาการ โดยทั่วไปได้ให้ความหมายของคำว่านโยบายสาธารณะไว้ใน แกมมูที่แตกต่างกันขึ้นอยู่กับจุดเน้นของนักวิชาการท่านนั้น ๆ รวมทั้งมุมมองทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม อีกนัยหนึ่งอาจกล่าวได้ว่า สภาพการพัฒนาทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม เป็นตัวแปรที่สำคัญในการชี้้นำความคิด และมโนทัศน์ของนักวิชาการในช่วงเวลานั้น ๆ รวมทั้งเป็น พื้นฐานในการกำหนดมุมมองทางด้านการพัฒนาในอนาคตด้วย อย่างไรก็ตามมีนักวิชาการที่สำคัญ หลายท่านได้ให้ความหมายของนโยบายสาธารณะไว้ ซึ่งธนวัฒน์ พิมลจินดา (2557) ได้รวบรวมไว้ อย่างน่าสนใจ ดังนี้ (ธนวัฒน์ พิมลจินดา, 2557, หน้า 11-12)

ความหมายของนโยบายสาธารณะ

Sharkansky (1971) ได้ให้ความหมายของนโยบายสาธารณะว่า นโยบายสาธารณะ คือ กิจกรรมต่าง ๆ ที่รัฐบาลจัดทำขึ้น (Actions taken by government) ซึ่งครอบคลุมกิจกรรมทั้งหมดของรัฐบาลรวมทั้งข้อกำหนด และระเบียบในการควบคุมการดำเนินงานของปัจเจกบุคคล และนิติบุคคล เช่น การศึกษา การจัดสวัสดิการ การก่อสร้างทางหลวงโดยรัฐ การรักษาความสงบเรียบร้อย และการตรวจสอบควบคุมราคาสินค้า เป็นต้น เมื่อพิจารณาจากแนวคิดนี้จะเห็นได้ว่ามีลักษณะคล้ายคลึงกับแนวคิดของ Dye (1984) และเป็นความหมายที่สั้นเป็นรูปธรรม เข้าใจง่ายแต่ยังมีให้เห็นถึงวัตถุประสงค์ที่รัฐบาลต้องการกระทำ

Dye (1984) ได้ให้ความหมายว่า นโยบายสาธารณะเป็นสิ่งที่รัฐบาลตัดสินใจเลือกที่จะกระทำหรือไม่กระทำ (Public policy is whatever government choose to do or not to do) ในส่วนที่รัฐบาลเลือกจะกระทำจะครอบคลุมกิจกรรมต่าง ๆ ทั้งหมด ทั้งกิจกรรมที่เป็นงานประจำ และกิจกรรมที่เกิดขึ้นในบางโอกาส เช่น การเก็บภาษีมรดก การออกกฎหมายปราบปรามอาชญากรรม การยกเลิกนโยบาย การเกณฑ์ทหารของบางประเทศ เป็นต้น จะเห็นได้ว่านโยบายสาธารณะตามความหมายของ Dye มีลักษณะเป็นงานประจำในด้านต่าง ๆ ซึ่งเป็นสิ่งที่มีผลกระทบต่อวิถีชีวิต และความเป็นอยู่ของประชาชนโดยรวม

Anderson (1994) นักวิชาการชาวอเมริกัน เขียนหนังสือเกี่ยวกับนโยบายสาธารณะไว้หลายเล่ม เช่น Public policy making และ Public policy making : An introduction ได้ให้คำนิยามว่า นโยบายสาธารณะ คือ ชุดของกิจกรรมที่มีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกันตามที่มุ่งหวังไว้ และดำเนินการโดยบุคคลหรือกลุ่มบุคคลในการแก้ไขปัญหาหรือเรื่องที่อยู่ในความสนใจให้บรรลุเป้าหมายหรือสนองตอบต่อวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ (A purposive course of action followed by and actor or set of actors in dealing with a problem or matter of concern) แนวคิดนี้ชี้ให้เห็นว่า นโยบายสาธารณะเกิดขึ้นภายใต้ระบบการเมือง โดยมีวัตถุประสงค์ที่แน่นอน และมีภารกิจให้เห็นถึงบทบาทของบุคคลหรือองค์การที่เกี่ยวข้องกับการจัดการกับปัญหานั้น ๆ ซึ่งเป็นความหมายที่เน้นให้เกิดการนำไปปฏิบัติจริง

Lasswell and Kaplan (1970) ได้ให้คำจำกัดความว่า นโยบายสาธารณะ คือ โครงการที่มีการกำหนดเป้าประสงค์ (Goals) คุณค่า (Values) และแนวปฏิบัติ (Practices) เพื่อให้เกิดการกระทำ (A projected program of goals, values and practices) ซึ่งความหมายดังกล่าวเป็นการมองแบบรัฐประศาสนศาสตร์เช่นเดียวกัน วิเคราะห์ได้ว่านโยบายจะต้องมีเป้าประสงค์ วัตถุประสงค์ หรือแนวทางปฏิบัติอย่างใดอย่างหนึ่งที่ชัดเจน แสดงให้เห็นว่ากระบวนการนโยบายสาธารณะมิใช่ครอบคลุมแค่การกำหนดนโยบาย แต่รวมถึงการนำนโยบายไปปฏิบัติด้วย

Prewitt and Verba (1983) ได้กล่าวว่า นโยบายสาธารณะ คือ พันธสัญญา ระยะยาวในการดำเนินกิจกรรมอย่างเป็นแบบแผนของรัฐบาล โดยมุ่งเน้นสิ่งที่รัฐบาลได้ดำเนินการจริง มากกว่าสิ่งที่รัฐบาลพูด เพื่อให้เกิดความเข้าใจนโยบายสาธารณะอย่างชัดเจน Prewitt และ Verba ได้เสนอให้ประชาชนติดตามการบัญญัติกฎหมายของฝ่ายนิติบัญญัติอย่างใกล้ชิด รวมทั้งกฎกระทรวง และระเบียบปฏิบัติต่าง ๆ ที่ฝ่ายบริหารนำมาใช้ในการนำนโยบายไปปฏิบัติให้เกิดผลเป็นรูปธรรม ซึ่งแต่ละ ขั้นตอนล้วนมีความสำคัญทั้งสิ้น ไม่ว่าจะเป็นขั้นตอนการบัญญัติกฎหมาย การบริหาร และการปฏิบัติ

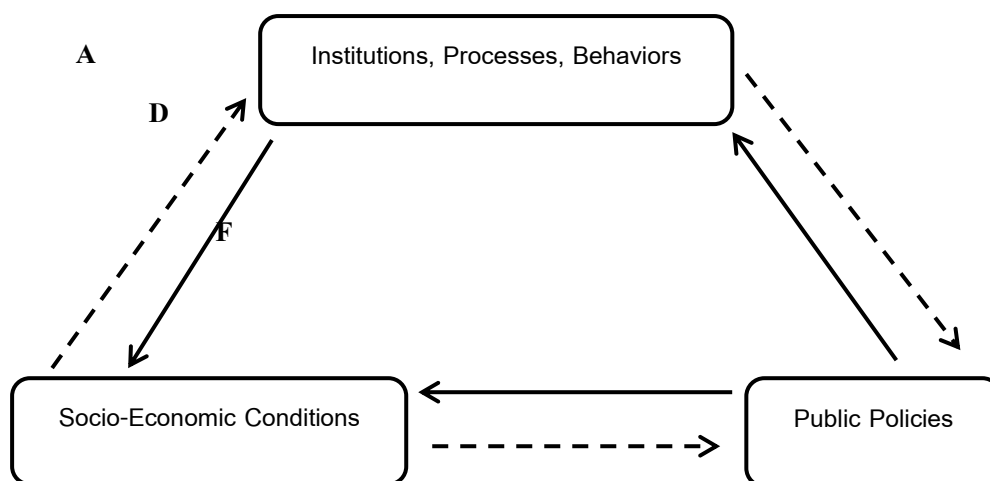
Easton (1953) ให้ความหมายต่างกันไป แทนที่จะให้คำนิยามนโยบายว่าเป็นกิจกรรมหรือการกระทำของรัฐบาลตรง ๆ ดังที่นักวิชาการท่านอื่น ๆ ที่กล่าวมา อีสตันกลับอธิบายเจาะจงถึงประเภทของกิจกรรมหรือการกระทำนั้น ๆ ของรัฐบาล โดยในทัศนะของอีสตัน นโยบายคือการแจกแจงคุณค่าต่าง ๆ โดยอาศัยอำนาจตามกฎหมายเพื่อสังคมเป็นส่วนรวม (Dye. 1972, p. 1; Easton. 1953, p. 19 อ้างถึงใน กุลธร ธนาพงศธร, 2551, หน้า 6) เนื่องจากในประเทศใดก็ตามที่องค์การที่จะมี และใช้อำนาจในการแจกแจงคุณค่าต่าง ๆ ได้อย่างถูกต้องตามกฎหมาย และมีผลกระทบต่อบุคคลในประเทศนั้น ได้ก็คือรัฐบาล และหน่วยงานต่าง ๆ ของรัฐบาลเท่านั้น เพราะนโยบายที่ดี (Healthy policy) คือ นโยบายที่นำไปสู่ความถูกต้องเป็นธรรม และเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม (ประเวศ วะสี, 2552, หน้า 11)

นอกจากนี้ นักวิชาการไทยได้ให้ความหมายไว้อย่างหลากหลายเช่นกัน ซึ่งบรรศักดิ์ อูวรรณ โฉ และคณะ (2552) ได้รวบรวมไว้อย่างน่าสนใจดังนี้ ถวัลย์รัฐ วรเทพพิพัฒน์ (2540) ให้ความหมายของนโยบายสาธารณะว่า นโยบายสาธารณะนั้นเป็นแนวทางปฏิบัติของรัฐบาลซึ่งกำหนดวัตถุประสงค์แน่นอนไม่ทางใดก็ทางหนึ่ง คือ เพื่อแก้ไขปัญหาในปัจจุบัน เพื่อป้องกันหรือหลีกเลี่ยงปัญหาในอนาคต และเพื่อก่อให้เกิดผลที่พึงปรารถนา รัฐบาลมีความจริงใจ และจริงจังที่จะนำนโยบายไปปฏิบัติ และนโยบายอาจเป็นบวกหรือลบ หรืออาจเป็นการกระทำที่งดเว้นการกระทำก็ได้ และศุภชัย ยาวะประภาส (2545) ให้นิยามของนโยบายสาธารณะว่า เป็นแนวการดำเนินกิจกรรมของรัฐบาล ซึ่งรวมทั้งกิจกรรมที่ผ่านมาแล้วในอดีต กิจกรรมที่กำลังดำเนินการอยู่ในปัจจุบัน และกิจกรรมที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคต ส่วนชันยวัฒน์ รัตนศักดิ์ (2546) ให้นิยามความหมายของนโยบายสาธารณะ หมายถึง การตัดสินใจของรัฐบาลในการเลือกแนวทางที่พึงประสงค์เพื่อจะนำมาใช้เป็นกรอบในการดำเนินกิจกรรมของรัฐบาล โดยมีความมุ่งหวังที่จะแก้ไขปัญหา รวมทั้งให้เกิดสภาพการณ์ต่าง ๆ ที่พึงประสงค์ขึ้นในสังคม และมยุรี อนุমানราชชน (2547) กล่าวถึงความหมายของนโยบายสาธารณะว่า อาจจะพิจารณาเป็น 2 แนวทาง ในความหมายที่แคบนโยบายสาธารณะ หมายถึง กิจกรรมหรือการกระทำของรัฐบาล และในมิติการเลือก

ตัดสินใจของรัฐบาล ส่วนในความหมายที่กว้างนโยบายสาธารณะ หมายถึง แนวทางในการกระทำของรัฐบาล ซึ่งอาจกล่าวได้ว่าเป็นแนวทางกว้าง ๆ ที่รัฐบาลได้ตัดสินใจเลือก และกำหนดไว้ล่วงหน้า เพื่อชี้แนะให้มีกิจกรรมหรือการกระทำต่าง ๆ เกิดขึ้น เพื่อให้บรรลุเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ โดยมีการวางแผน การจัดทำโครงการ วิธีการบริหารหรือกระบวนการดำเนินงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ด้วยวิธีปฏิบัติงานที่ถูกต้องเหมาะสม สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริง และความต้องการของประชาชนหรือผู้ใช้บริการในแต่ละเรื่อง (บวรศักดิ์ อุวรรณโณ, 2552, หน้า 22-23) จากความหมายดังกล่าวอาจสรุปได้ว่า นโยบายสาธารณะ หมายถึง การจัดทำนโยบาย แผนพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคม แผนพัฒนาการเมือง แผนยุทธศาสตร์ แผนพัฒนาจังหวัด แผนพัฒนาของหน่วยงานของรัฐ เพื่อพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม ชุมชน หรือพื้นที่ การออกกฎ กฏหมาย หรือระเบียบของหน่วยงานของรัฐ รวมถึงโครงการหรือกิจกรรมของหน่วยงานของรัฐที่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อคุณภาพ สิ่งแวดล้อม สุขภาพอนามัย คุณภาพชีวิตหรือส่วนได้เสียสำคัญอื่นใด

ความสำคัญของนโยบายสาธารณะ

การดำเนินนโยบายสาธารณะมีผลกระทบต่อประชาชน โดยรวมทั้งประเทศ อีกทั้งยังส่งผลกระทบต่อคน กลับไปยังผู้ที่ส่วนเกี่ยวข้องกับการกำหนด และการนำไปปฏิบัติ นอกจากนี้สาเหตุสำคัญที่ทำให้ภาครัฐศาสตร์ และรัฐประศาสนศาสตร์ในยุคปัจจุบัน ทุ่มเทความสนใจให้กับการศึกษาวิเคราะห์นโยบาย สาธารณะ สามารถแบ่งได้เป็น 3 ประเด็นสำคัญ ตามแผนภาพต่อไปนี้

ภาพที่ 1-1 การวิเคราะห์ในเชิงเหตุ และผล

ที่มา: Dye (1984 อ้างถึงใน ธนวัฒน์ พิมลจินดา, 2557, หน้า 13)

Causes consequences 1.เหตุผลทางวิทยาศาสตร์

2. กำหนดทางเลือกในการแก้ไขปัญหา

3. สร้างข้อเสนอแนะเกี่ยวกับนโยบาย

จากแผนภาพดังกล่าวแสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างนโยบายสาธารณะกับสิ่งแวดล้อมในด้านต่าง ๆ ที่เป็นปัจจัยสำคัญในการกำหนดนโยบาย หรือในทางกลับกันนโยบายก่อให้เกิดผลกระทบต่อสภาพแวดล้อมดังกล่าวทั้งทางตรง และทางอ้อม หลังจากที้นโยบายได้รับการนำไปปฏิบัติแล้ว ดังนั้น การศึกษาวิเคราะห์นโยบายสาธารณะ จึงเป็นความพยายามที่จะตอบคำถามว่าทำไมสิ่งแวดล้อมจึงมีผลหรือมีอิทธิพลต่อการกำหนดนโยบาย และการกำหนดนโยบายจะมีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมในด้านต่าง ๆ อย่างไร ซึ่งเรียกว่า “การวิเคราะห์เชิงสาเหตุ และผล” การวิเคราะห์ดังกล่าวสามารถอธิบายความหมาย และความสัมพันธ์ของแต่ละปัจจัยพอสังเขปได้ ดังนี้

1. เป็นการทำความเข้าใจตามแบบวิทยาศาสตร์ (Scientific understanding) กล่าวคือ การศึกษานโยบายสาธารณะสามารถศึกษาได้อย่างมีเหตุมีผลตามหลักการทางวิทยาศาสตร์ ทั้งนี้เนื่องจากความเข้าใจเกี่ยวกับสาเหตุ และผลลัพธ์ของการตัดสินใจเกี่ยวกับนโยบาย สามารถนำไปปรับปรุงความรู้ที่มีต่อสังคมได้ ซึ่งถ้ากำหนดให้นโยบายสาธารณะเป็นตัวแปรตามเงื่อนไขต่าง ๆ ทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง จะมีส่วนในการกำหนดเนื้อหาของสาระของนโยบายสาธารณะ ดังตัวอย่างตามภาพดังกล่าวแล้ว จากภาพเป็นความสัมพันธ์ระหว่าง 3 ตัวแปร คือ สาย A B และ C กล่าวคือ สาย A สภาพสังคม และเศรษฐกิจส่งผลกระทบต่อสถาบันทางการเมือง กระบวนการทางการเมือง และพฤติกรรมทางการเมืองอย่างไร สาย B สถาบันทางการเมือง พฤติกรรมทางการเมือง และกระบวนการทางการเมือง ส่งผลกระทบต่อนโยบายสาธารณะอย่างไร เช่น การที่ประชาชนไม่มีความตื่นตัวทางการเมืองทำให้รัฐบาลต้องกำหนดให้การเลือกตั้งเป็นหน้าที่ หรือ การที่สภาพทางสังคม และเศรษฐกิจจะพัฒนาได้ก็ต่อเมื่อรัฐบาลกำหนดนโยบายเพื่อผลักดันให้เกิดการพัฒนา เป็นต้น สาย C สภาพสังคม และเศรษฐกิจในช่วงเวลานั้น ๆ ส่งผลกระทบต่อนโยบายสาธารณะอย่างไร ทำให้เห็นนโยบายที่ถูกกำหนดขึ้นมีความเหมาะสมหรือไม่หรือสามารถนำไปปฏิบัติได้หรือไม่ การวิเคราะห์ตามแนวทางนี้จะมองว่านโยบายสาธารณะเป็นตัวแปรตาม โดยมีสภาพทางเศรษฐกิจ และสังคม และระบบการเมืองเป็นตัวแปรต้น ขณะเดียวกันถ้านโยบายสาธารณะเป็นตัวแปรต้น นโยบายสาธารณะก็จะส่งผลกระทบต่อสภาพเศรษฐกิจ สังคม และระบบการเมือง ดังนั้น การศึกษานโยบายสาธารณะ จึงทำให้เราเกิดความเข้าใจในความเชื่อมโยงเกี่ยวพันระหว่างแรงผลักดันของสภาพสังคม และเศรษฐกิจ รวมทั้งกระบวนการทางการเมืองที่มีผลต่อนโยบายสาธารณะ ซึ่งเป็นมุมมองตามแนวทางที่ 2 ดังนี้

2. เป็นการแก้ไขปัญหา (Problem solving) กล่าวคือ การศึกษานโยบายสาธารณะเป็นการศึกษาโดยอาศัยเหตุผล ทั้งนี้เนื่องจากความเข้าใจในสาเหตุของนโยบาย และผลที่เกิดขึ้นจากการ

ดำเนินนโยบาย ทำให้สามารถนำไปประยุกต์ในการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ในสังคมได้อีกทั้ง ความรู้จากสภาพความเป็นจริงเป็นสิ่งที่สะท้อนสภาพสังคมได้ชัดเจน ทั้งนี้ ปัญหาดังกล่าวอาจ จำแนกออกได้เป็น 3 ประเภท กล่าว 1. ปัญหาที่ต้องการแก้ไขปรับปรุง คือ ปัญหาที่เกิดขึ้นแล้ว ณ จุดใดจุดหนึ่งในอดีต และปัจจุบันยังเป็นปัญหาอยู่ ถ้าไม่แก้ไขจะเกิดขึ้นต่อไปในอนาคตเป็นปัญหา เรื้อรัง ซึ่งปัญหาเหล่านี้ต้องรีบแก้ไขทันที เช่น นโยบายการแก้ไขปัญหาคาความยากจน หรือปัญหา ยาเสพติด เป็นต้น 2. ปัญหาที่ต้องป้องกัน เป็นปัญหาที่เป็นจริง (เกิดขึ้นจริง) และคาดว่าจะเกิดปัญหา ในอนาคตได้ ถ้าไม่ป้องกันไว้ก่อนหรือป้องกันเพื่อไม่ให้ประวัติศาสตร์ซ้ำรอย เช่น ปัญหาไข้หวัด นก ปัญหาไข้หวัดใหญ่ 2009 หรือ ปัญหาอันเกิดจากภัยธรรมชาติ เป็นต้น 3. ปัญหาเกี่ยวกับการ พัฒนา เป็นสภาพที่ยังไม่เป็นปัญหาในปัจจุบัน แต่อาจจะเป็นปัญหาในอนาคตได้ถ้ายังปฏิบัติ เช่นเดิม หรือปัจจุบันไม่มีปัญหาแต่เราต้องพัฒนาไม่เช่นนั้นจะไม่เกิดการสร้างสรรค์ หรือทันต่อ เหตุการณ์ที่จะเกิดขึ้นในอนาคต หรือปัจจุบันมีหรือได้อยู่แล้วพัฒนาให้ดียิ่งขึ้นในอนาคต ซึ่งเป็นการ มองปัญหาเชิงสัญลักษณ์ เช่น นโยบายการเปิดการค้าเสรี (FTA) ซึ่งเป็นผลดีต่อระบบเศรษฐกิจของ ประเทศโดยรวม แต่อาจจะเกิดปัญหาตามมาในอนาคตถ้าหากไม่มีการเตรียมความพร้อมของสินค้า และบริการ เป็นต้น

3. ข้อเสนอแนะของนโยบาย (Policy recommendations) กล่าวคือ การศึกษา นโยบาย สาธารณะสามารถศึกษาได้ในลักษณะที่เป็นวัตถุประสงค์ทางการเมือง เพื่อเป็นหลักประกันว่า รัฐบาลได้นำเสนอ นโยบายอะไรบ้าง นโยบายนั้นประสบความสำเร็จหรือไม่ เพื่อเป็นประโยชน์ สำหรับการนำเสนอหรือเสนอแนะนโยบายที่ดีต่อไปในอนาคต และเพื่อเป็นการยืนยันว่ารัฐบาล กำหนดนโยบายถูกต้อง และนำไปสู่เป้าหมายที่ต้องการ (ชนวัฒน์ พิมลจินดา, 2557, หน้า 13-15)

กระบวนการนโยบายสาธารณะ

แนวทางเกี่ยวกับกระบวนการนโยบายสาธารณะ มยุรี อนุมานราชชน (2549) ได้เสนอไว้ ว่าจะต้องประกอบด้วยเนื้อหาสาระของตัวนโยบาย และกระบวนการนโยบาย ข้อสมมติฐาน เบื้องต้นของแนวทางนี้คือ กระบวนการกำหนดนโยบายสาธารณะเป็นเรื่องของกระบวนการทาง การเมือง หรือ การใช้ค่านิยมได้แก่ ความเชื่อ จริยธรรม มาตรฐาน และบรรทัดฐานในการตัดสินใจ ปัญหา มากกว่าเป็นเรื่องของทางเลือกที่มีเหตุผล ปัจจัยทางการเมืองซึ่งแทรกอยู่ในกระบวนการ กำหนดนโยบาย ทำให้นโยบายสาธารณะเป็นผลลัพธ์จากความขัดแย้ง การต่อสู้การเจรจาต่อรอง และการประนีประนอมระหว่างบุคคล/กลุ่มบุคคลในกระบวนการปฏิสัมพันธ์ที่ซับซ้อน ซึ่งทศพร ศิริสัมพันธ์ (2539) ได้จำแนกลำดับขั้นตอนที่ซับซ้อนของกระบวนการนโยบายสาธารณะดังกล่าว ไว้ที่น่าสนใจ ดังนี้ (บวรศักดิ์ อูวรรณ โณ และคณะ, 2552, หน้า 26-29)

1. ขั้นตอนการก่อตัวของนโยบาย (Policy formation)

การก่อตัวของนโยบายเป็นเรื่องของการที่ประเด็นปัญหาบางประการได้รับการหยิบยกขึ้นมาสู่ความสนใจของผู้กำหนดนโยบายเพื่อนำไปสู่การพิจารณาตัดสินใจต่อไป ทั้งนี้การก่อตัวของนโยบายอาจจะมาจากการผลักดัน หรือนำเสนอประเด็นปัญหาโดยบุคคล และกลุ่มผลประโยชน์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง สภาพ ปัญหาต่าง ๆ อันเป็นปัจจัยที่เป็นตัวกำหนดนโยบาย (Policy determinants)

2. ขั้นตอนการกำหนดนโยบาย (Policy formulation)

การกำหนดนโยบาย เป็นส่วนที่เกี่ยวข้องกับการร่างข้อเสนอหรือทางเลือกเชิงนโยบายต่าง ๆ (Policy alternatives) เพื่อทำการพิจารณาตัดสินใจ และอนุมัติเห็นชอบในขั้นตอนสุดท้ายโดยผู้กำหนดนโยบายที่มีอำนาจหน้าที่อย่างเป็นทางการซึ่งจะพบอยู่เสมอว่าในช่วงของการกำหนดนโยบายนี้ บุคคลภายนอกมักจะไม่ได้รับทราบรายละเอียดต่าง ๆ เกี่ยวกับหลักเกณฑ์ และวิธีการตัดสินใจมากนัก ต่อมา ภายหลังจากได้มีการประกาศใช้นโยบาย บุคคลทั่วไปจึงจะได้ทราบ และสามารถวิเคราะห์รายละเอียด เนื้อหาสาระว่าใคร ได้อะไร เมื่อไหร่ และอย่างไร

3. ขั้นตอนการนำนโยบายไปปฏิบัติ (Policy implementation)

การนำนโยบายไปปฏิบัติเป็นส่วนหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับการแปลงตัวนโยบายออกสู่ภาคปฏิบัติให้ประสบความสำเร็จ และได้รับผลผลิตออกมาตรงตามเป้าหมายที่ต้องการอย่างมีประสิทธิภาพ ในทางปฏิบัติความสำเร็จของการนำนโยบายไปปฏิบัติมักจะขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายประการ เช่น สภาพแวดล้อมของการดำเนินงาน สมรรถนะของหน่วยงานที่รับผิดชอบ การสนับสนุน และแรงต่อต้านจากบุคคลตลอดจนกลุ่มผลประโยชน์ที่เกี่ยวข้อง และมีส่วนได้เสียกับการนำนโยบายไปปฏิบัติ

4. ขั้นตอนการประเมินผลนโยบาย (Policy evaluation)

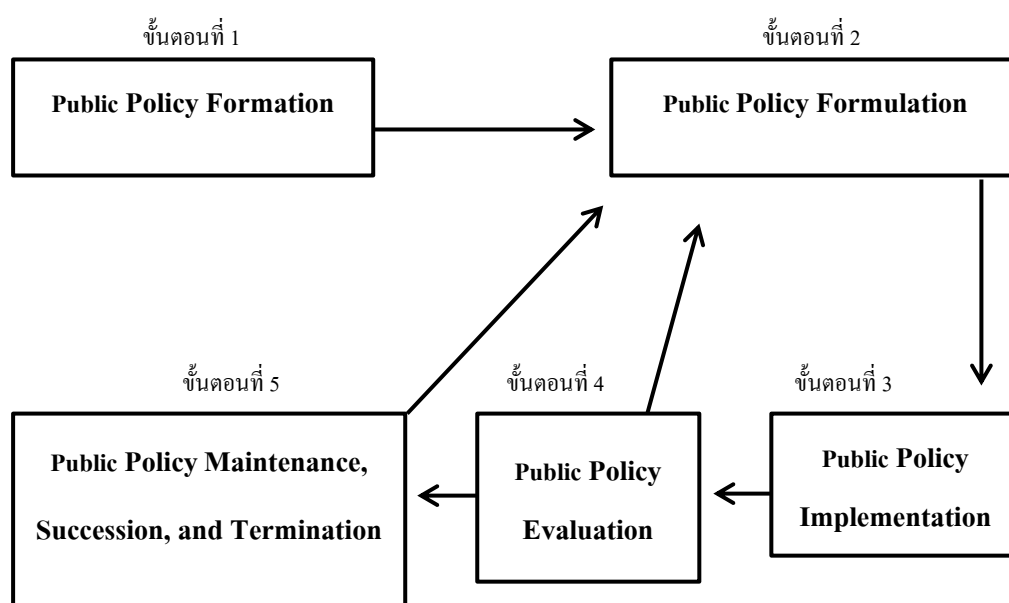
การประเมินผลนโยบายเป็นส่วนที่เกี่ยวข้องกับการพิจารณาถึงผลลัพธ์ที่เกิดติดตามมาจากการนำนโยบายไปปฏิบัติว่าตรงตามประสงค์ที่วางไว้หรือไม่อย่างไร และยังครอบคลุมถึงการพิจารณาตรวจสอบถึงผลกระทบ (Impact) ทั้งในเชิงบวก และเชิงลบที่เกิดขึ้นจริงรวมทั้งความคุ้มค่าด้านต่าง ๆ (Cost-Effectiveness) ของตัวนโยบาย

5. ขั้นตอนการต่อเนื่อง การทดแทน และสิ้นสุดนโยบาย (Policy maintenance, succession, and termination)

การต่อเนื่อง การทดแทน และการสิ้นสุดนโยบายนี้จะเกี่ยวข้องกับการพิจารณาทบทวนเพื่อทำการคงสภาพหรือเปลี่ยนแปลง และยกเลิกสิ้นสุดตัวนโยบาย โดยพิจารณาดังกล่าวนี้นี้มักจะอาศัยข้อเท็จจริงจากการประเมินผลนโยบาย ในกรณีที่มีการยกเลิกสิ้นสุดนโยบายหมายความว่า วงจรชีวิตนโยบายได้จบลง ส่วนในกรณีที่มีการทดแทนนโยบาย หมายความว่า วงจรชีวิตนโยบาย

กำลังจะเริ่มต้นขึ้นใหม่ อย่างไรก็ตาม นโยบายสาธารณะโดยส่วนใหญ่มักจะได้รับการต่อเนื่องหรือแก้ไขเพิ่มเติมจากเดิมเพียงเล็กน้อย

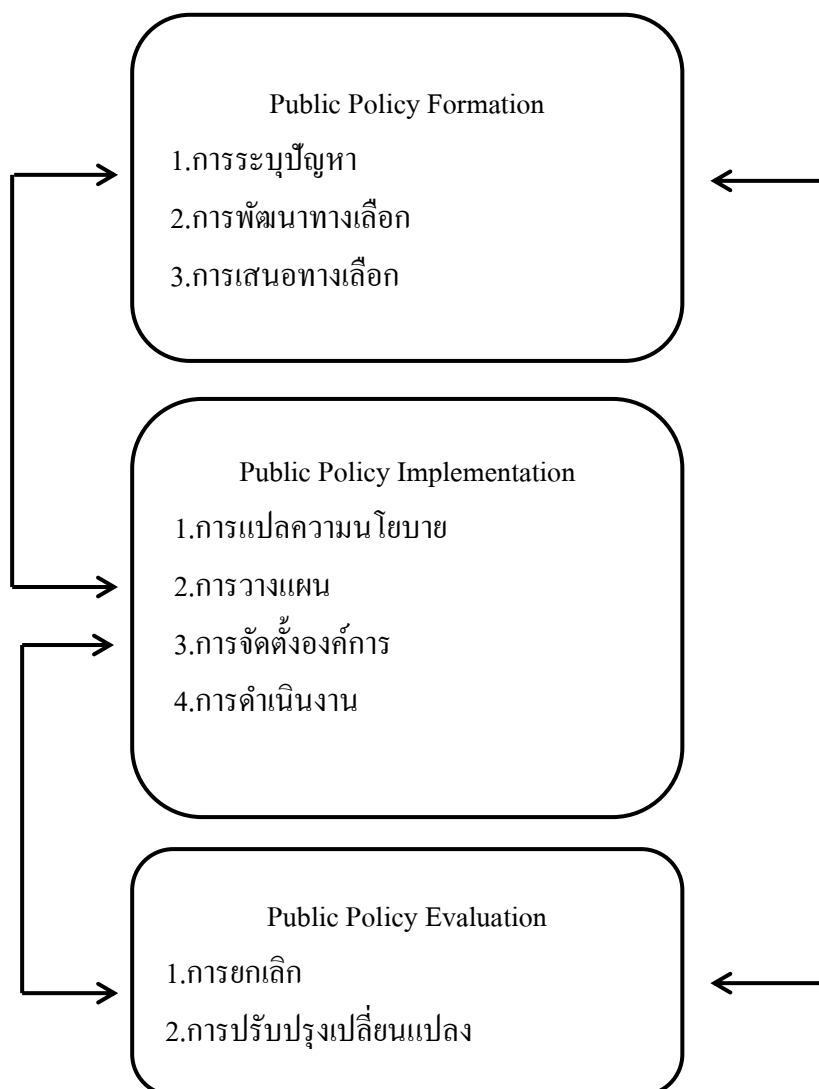
จะเห็นได้ว่า 5 ขั้นตอนดังกล่าวเป็นกระบวนการสำคัญของนโยบายสาธารณะที่จะต้องประกอบด้วย ขั้นตอนการก่อตัวของนโยบาย ขั้นตอนการกำหนดนโยบาย ขั้นตอนการนำนโยบายไปปฏิบัติ ขั้นตอนการประเมินผลนโยบาย ขั้นตอนการต่อเนื่อง การทดแทน และสิ้นสุดนโยบาย โดยขั้นตอนดังกล่าวไม่จำเป็นต้องเรียงลำดับกัน เพราะเมื่อมีการนำนโยบายไปปฏิบัติหรือเมื่อมีการประเมินผลนโยบายแล้ว อาจกลับมาพิจารณากำหนดนโยบายนั้นใหม่ หรืออาจนำข้อสรุปจากการประเมินมากำหนดนโยบายนั้นอีกครั้ง ดังแผนภาพนี้

ภาพที่ 1-2 กระบวนการนโยบาย

ที่มา: มยุรี อนุมานราชชน (2549 อ้างถึงใน บวรศักดิ์ อุวรรณโณ และคณะ, 2552, หน้า 29)

ขณะที่ ศุภชัย ขวาระประภาส (2548) แบ่งกระบวนการนโยบายสาธารณะแตกต่างออกไปอย่าง น่าสนใจเพียงแค่ 3 ขั้นตอน คือ 1. การกำหนดนโยบาย รวมถึงการระบุประเด็นปัญหา การพัฒนาทางเลือก และการเสนอทางเลือกที่เหมาะสม เพื่อกำหนดเป็นนโยบาย 2. การนำนโยบายไปปฏิบัติ รวมถึงการแปล ความนโยบายให้อยู่ในรูปที่วางแผนปฏิบัติได้ การรวบรวมทรัพยากร การวางแผน การจัดองค์การ และการดำเนินงาน 3. การประเมินผลนโยบาย รวมถึงการนำผลการประเมินไปใช้ ซึ่งอาจจะส่งผลไปสู่การยกเลิกหรือปรับเปลี่ยนนโยบายในที่สุด ดังแผนภาพนี้

ภาพที่ 1-3 ขั้นตอนนโยบาย

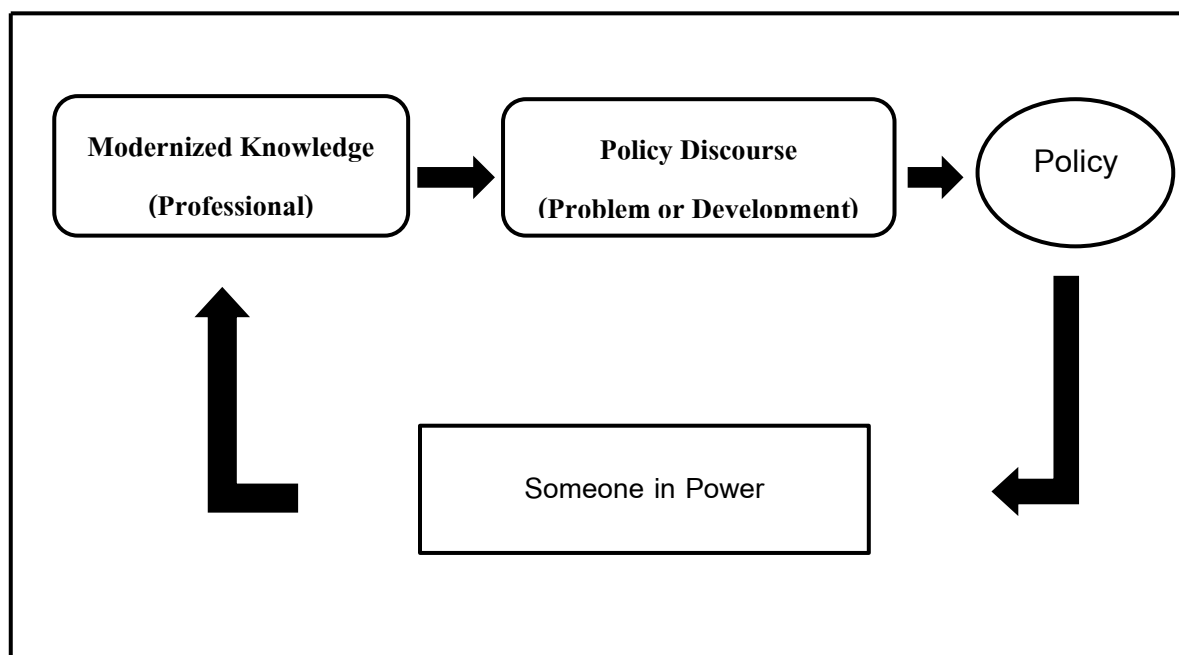
ที่มา: ศุภชัย ยาวะประภาส (2548 อ้างถึงใน บวรศักดิ์ อุวรรณโณ, 2552, หน้า 29)

ความสัมพันธ์ระหว่างวาทกรรมกับการศึกษานโยบายสาธารณะ: วาทกรรมทางนโยบาย
 อย่างไรก็ตามในความเป็นจริงแล้วนโยบายสาธารณะเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นจากการผสมผสาน
 กันหรือการประกอบกันระหว่างวาทกรรม (Discourse) อำนาจ (Power) ความรู้ (Knowledge) ความ
 จริง (Truth) ที่มีได้แยกออกจากกัน (ไชยรัตน์ เจริญสิน โอฟาร, 2557, หน้า 227) และเต็มไปด้วย
 ค่านิยม (Values) อุดมการณ์ (Ideology) หรืออคติ (Bias) ที่ถูกขับเคลื่อนมาจากความต้องการ
 แสวงหาผลประโยชน์ตามผู้สร้าง และนำเอาวาทกรรมชุดต่าง ๆ มาใช้ในการสร้างนโยบายตามที่
 ต้องการหรืออาจกล่าวอีกนัยหนึ่งได้ว่า นโยบายสาธารณะเกิดขึ้นจากการใช้วาทกรรมต่าง ๆ เป็น

เครื่องมือในการสร้างโอกาส และปกป้องผลประโยชน์ที่ต้องการที่จะแสวงหาผลประโยชน์ของผู้สร้างนโยบายขึ้นมาตัวเอง จึงอาจกล่าวได้ว่า วาทกรรม (Discourse) กับนโยบายสาธารณะ (Public policy) มีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด กล่าวคือ วาทกรรมถูกสร้างขึ้นโดยเฉพาะสำหรับนำไปใช้ประโยชน์ในการสร้างเงื่อนไข หรือวิธีการดำเนินการต่าง ๆ ของนโยบายสาธารณะที่สามารถช่วยให้บุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่ผู้สร้างวาทกรรมเหล่านั้น สามารถนำไปใช้ในการดำเนินการแสวงหาผลประโยชน์ตามที่ต้องการ หรือได้คาดหวังไว้ก่อนที่จะดำเนินการสร้างหรือกำหนดนโยบายได้อย่างมีความถูกต้องชอบธรรม (Legitimacy) นั่นคือ ได้รับการยอมรับจากบุคคลในสังคมโดยทั่วไป ทั้งนี้เพราะการดำเนินงานต่าง ๆ ของนโยบายสาธารณะดังกล่าวนั้น เป็นสิ่งที่มีความถูกต้องชอบธรรมในตัวเองอยู่แล้ว เพราะเป็นสิ่งที่ถูกสร้างขึ้นมาจากองค์ความรู้ทางวิชาการหรือวิชาชีพที่สามารถอ้างได้ว่า มีความถูกต้องตามกระบวนการ หรือมาตรฐานทางวิชาการ/วิชาชีพทุกประการ และเป็นแนวทางการดำเนินการที่ได้รับการคำนวณหรือประเมินแล้วว่า มีประสิทธิภาพสามารถก่อให้เกิดผลประโยชน์ต่อสังคมส่วนรวมได้สูงสุด ดังนั้นบุคคลต่าง ๆ ในสังคมจึงมีความจำเป็นที่จะต้องตั้งคำถามเกี่ยวกับการดำเนินงานต่าง ๆ ของนโยบายดังกล่าวนี้ว่า แท้ที่จริงแล้วผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงานตามนโยบายดังกล่าวนี้เป็นของใครแต่อย่างใด (สถาพร เรืองธรรม, 2548, หน้า 55-56)

จากสาระสำคัญดังกล่าวสามารถกล่าวได้ว่า การวิเคราะห์วาทกรรมเชิงนโยบาย (Policy Discourse) จึงเป็นการนำวาทกรรมไปใช้เป็นเครื่องมือในการศึกษาวิเคราะห์นโยบายสาธารณะ เพื่อเปิดเผยให้เห็นถึงที่มาที่ไปของโครงสร้างนโยบายสาธารณะ ในฐานะชุดของความรู้ ความจริง ในเรื่องนั้น ๆ ที่ถูกผลิตสร้างขึ้นภายใต้บริบท (Context) ทางสังคม และวัฒนธรรมหนึ่ง ๆ นโยบายสาธารณะในฐานะตัวบท (Text) ที่วาทกรรมผลิตสร้างขึ้นมีอิทธิพลต่อการประกอบสร้างชุดของความคิด และปฏิบัติการทางสังคมในเรื่องต่าง ๆ เพื่อครอบงำ และสร้างการยอมรับว่าเรื่องดังกล่าวคือ ความรู้ (Knowledge) ความจริง (Truth) เพื่อสถาปนาอำนาจที่ชอบธรรมต่อปฏิบัติการทางวาทกรรมของนโยบายสาธารณะนั้น ๆ (ทินวัฒน์ สร้อยกุลเรือ, 2559, หน้า 39) เช่น นโยบายของรัฐต่อปัญหาโสเภณีในสังคมไทยในยุคก่อนการพัฒนา นโยบายของรัฐอนุญาตให้อาชีพการขายบริการทางเพศเป็นเรื่องถูกต้องตามกฎหมาย แต่จะต้องมีการเสียภาษีให้แก่รัฐเพื่อนำรายได้ดังกล่าวไปใช้ในการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน (Infrastructure) ของประเทศ และเพื่อรักษาความสัมพันธ์เชิงอำนาจ (Relation of power) ของชนชั้นนำ (Elite) ในเชิงเศรษฐกิจการเมือง ขณะที่ในยุคหลังการพัฒนาโดยเฉพาะอย่างยิ่งภายหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475 เป็นต้นมา นโยบายเรื่องโสเภณีของไทย เปลี่ยนจากเดิมที่อนุญาตให้กระทำได้กลับกลายเป็นห้ามมิให้ประกอบอาชีพโสเภณี เพราะการขายบริการทางเพศเป็นอาชีพที่รัฐกำหนดว่าผิดกฎหมาย ตามกรอบคิดใหม่เรื่องคุณค่า

และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ที่รัฐไทยรับมาจากตะวันตก อันเป็นฐานคิดที่สำคัญในการกำหนดนโยบายที่เกี่ยวข้องกับโสเภณี ซึ่งโครงสร้าง และการเปลี่ยนผ่านของนโยบายโสเภณีในสังคมไทยดังกล่าวมิได้เกิดขึ้นในลักษณะของพัฒนาการหรือความเจริญก้าวหน้าทางศีลธรรม (Moral) แต่อย่างใด หากแต่การเปลี่ยนแปลงที่เกี่ยวข้องกับโสเภณีในแต่ละยุคมาจากสิ่งที่ฟูโกต์เรียกว่า “เหตุและเงื่อนไขของความเป็นไปได้” (Condition of possible) (ไชยรัตน์ เจริญสิน โอฟาร, 2561, หน้า 102-103) ที่วาทกรรมนั้น ๆ ได้ผลิตสร้างขึ้นอยู่เบื้องหลัง บางยุคอยู่ภายใต้วาทกรรมทางเศรษฐกิจ (Economics) บางยุคอยู่ภายใต้วาทกรรมทางการเมือง (Politics) นโยบายสาธารณะต่าง ๆ จึงมิใช่แนวทางของการกระทำในอนาคตดังเช่นที่ความรู้กระแสหลักเสนอ (พลดา เดชพลมาตย์, 2555, หน้า 71-71) หากแต่เป็นผลผลิตทางวาทกรรมที่ถูกผลิตสร้างขึ้นภายใต้กฎเกณฑ์ชุดหนึ่ง ๆ เป็นกฎเกณฑ์ที่คอยกำหนดการดำรงอยู่การเปลี่ยนแปลง และแนวทางในการปฏิบัติของสังคมที่เรียกว่า นโยบายสาธารณะต่าง ๆ ซึ่งมีอำนาจ (Power) และอุดมการณ์ (Ideology) แทรกอยู่เบื้องหลังเสมอ

ภาพที่ 1-4 กรอบคิดวาทกรรมเชิงนโยบาย (Policy discourse concept)

ที่มา: ปรับปรุงจาก สถาพร เริงธรรม, 2548, หน้า 64

จากแนวคิดที่ว่าด้วยวาทกรรมเชิงนโยบาย ดังกล่าวสามารถกล่าวโดยสรุปได้ว่านโยบายสาธารณะต่าง ๆ นั้นจึงไม่ได้เป็นสิ่งที่ถูกสร้างขึ้นมาจากการความรู้ที่มีความบริสุทธิ์ และเป็นกลางหรือปราศจากอคติ (Bias) ค่านิยม (Values) ใด ๆ อันมุ่งหวังที่จะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อสาธารณะ

(Public) หรือส่วนรวมแต่อย่างใด แต่แท้ที่จริงแล้วนโยบายสาธารณะต่าง ๆ ล้วนแล้วแต่ถูกสร้างขึ้นมาจากความต้องการในการแสวงหาผลประโยชน์ตามที่ต้องการของบรรดาบุคคลหรือกลุ่มบุคคลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับนโยบายสาธารณะนั้น ๆ โดยการใช้วาทกรรมเชิงนโยบายต่าง ๆ ที่ถูกสร้างขึ้นมาโดยการใช้ความรู้ (Knowledge) ความจริง (Truth) ทางวิชาการหรือวิชาชีพที่เต็มไปด้วยอคติ และค่านิยมมาเป็นเครื่องมือ (สถาพร เริงธรรม, 2548, หน้า 63-64) ซึ่งจะมีลักษณะที่สำคัญคือเป็นการกระทำที่เกิดขึ้นจากกลุ่มบุคคลที่มีอำนาจหน้าที่ ในการพิจารณาตัดสินใจกำหนดนโยบาย และมีความเชี่ยวชาญหรือมีความรู้เฉพาะด้านในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง และที่สำคัญเป็นการกระทำทางภาษา และสัญลักษณ์ที่แสดงออกผ่านวิธีการพูด เขียน ความคิด ความเชื่อ และค่านิยมต่าง ๆ ในสังคม ที่มีวัตถุประสงค์เพื่อนำไปใช้ในการสร้างกฎเกณฑ์หรือเงื่อนไขทางนโยบายต่าง ๆ เช่น ความจำเป็นต้องมีการแก้ไขปัญหาหรือเพื่อการพัฒนาที่มีอิทธิพลการกำหนดนโยบายใหม่ขึ้นมาหรือการเปลี่ยนแปลงนโยบายที่มีอยู่ให้ตอบสนองต่อความต้องการแสวงหาผลประโยชน์ของผู้กระทำ

ต้องการดังกล่าวแล้ว

แนวคิดสตรีนิยม

มนุษย์ไม่ได้เกิดมาเป็นชายหญิงโดยกำเนิดแต่กลายเป็นเพศในภายหลังเนื่องจากการขัดเกลาทางสังคมวัฒนธรรม (สุกัญญา อินตะ โดด, 2550, หน้า 46) ในสังคมตะวันตกก่อนศตวรรษที่ 17 ไม่ปรากฏว่ามีแนวคิดใดที่กล่าวถึงความเท่าเทียมกันระหว่างเพศ ผู้หญิงในสมัยก่อนนั้นได้ถูกมองว่ามีสติปัญญา และศีลธรรมด้อยกว่าผู้ชาย ผู้หญิงเป็นตัวแทนของความรู้สึก และความไม่มีเหตุผลของชีวิต ทำให้อำนาจอยู่ในการครอบครองของผู้ชาย ได้มีการศึกษาพบว่าในศตวรรษที่ 16 และ 17 เมืองบางเมืองในประเทศเยอรมนี และฝรั่งเศสได้ออกกฎหมายที่ตั้งใจกีดกันผู้หญิงที่ไม่แต่งงานในถิ่นฐานในเมือง ในช่วงเดียวกันนั้นก็ยังมีหลักฐานแสดงว่าผู้หญิง โสคมักตกเป็นเหยื่อของขบวนการล่าแม่มดที่เกิดขึ้นในยุโรป ในขณะที่แม่หม้ายก็ถูกประณามว่าเป็นพวกแม่มดอยู่เสมอ

ผู้หญิงที่แต่งงานแล้วสถานภาพก็ไม่ค่อยดีนัก ในอังกฤษผู้หญิงไม่สามารถควบคุมทรัพย์สินของตนเองหรือที่หามาได้ ไม่สามารถทำสัญญาหรือเรียกร้องสิทธิการดูแลบุตร ผู้หญิงมีสถานะเดียวกันกับเด็ก นักโทษ และคนบ้าตามกฎหมาย ชีวิตผู้หญิงมีสภาพด้อยกว่าผู้ชายในมิติต่าง ๆ อย่างเห็นได้ชัด ในช่วงเวลาเหล่านั้นแม้จะมีการสะท้อนถึงการขูดรีดของผู้หญิงอยู่บ้าง หรือการแสดงให้เห็นว่าผู้หญิงบางคนอาจมีโอกาสดีได้พัฒนาความสามารถจนเป็นที่ยอมรับอยู่บ้าง แต่ทั้งหมดนั้นอาจจะเป็นเรื่องของปัจเจกมากกว่าจะเป็นเรื่องของผู้หญิงในฐานะที่เป็นคนกลุ่มหนึ่ง トラบจนเมื่อสภาพทางสังคมรวมทั้งระบบคิดหรืออุดมการณ์ทางสังคมเริ่มมีการเปลี่ยนแปลง การเสนอถึงการขูดรีด

ผู้หญิงในฐานะที่เป็นกลุ่มคน รวมทั้งการเรียกร้องเพื่อหาทางเปลี่ยนแปลงสภาพที่ไม่เท่าเทียมกันที่ดำรงอยู่ หรือที่เรียกว่า “สตรีนิยม” จึงเกิดขึ้น (วารุณี ภูริสินสิทธิ์, 2545, หน้า 22)

ความหมายของสตรีนิยม

วิระดา สมสวัสดิ์ (2544) คำว่า สตรีนิยม (Feminism) แท้ที่จริงแล้วก็แม้แต่เพียงถ้อยคำหรือภาษาที่นำเอาบรรดาผู้หญิงมาร่วมขบวนการเดียวกัน เพื่อการเปลี่ยนแปลงสังคมให้มีการยอมรับผู้หญิง และเปลี่ยนแปลงสถานะของผู้หญิงให้ดีขึ้นนั่นเอง แต่สตรีนิยมอาจมีหลายแนวทางหรือหลายแนวคิด แต่สตรีนิยมแนวทางต่าง ๆ นั้น ก็พบว่ามีความเหมือนกันในบางประเด็นที่จะต่อสู้เพื่อขจัดการกดขี่ต่อผู้หญิง และเปลี่ยนแปลงสังคมเพื่อให้ผู้หญิงมีชีวิต และสิทธิที่ดีขึ้น (วิระดา สมสวัสดิ์, 2544, หน้า 89)

ลักษณะวัต ปาละรัตน์ (2553) เฟมินิสม์ (Feminism) คือ แนวคิด และกระบวนการในการต่อสู้เรียกร้องเพื่อให้สิทธิสตรี (Women's right) ปรากฏเป็นจริงในสังคม และเพื่อปลดปล่อยสตรีเพศจากการถูกกดขี่ (Oppression) การเอารัดเอาเปรียบ (Exploitation) ความไม่เสมอภาค (Inequality) ความไม่เป็นธรรม (Injustices) อันเป็นความพยายามที่จะเปลี่ยนแปลงสังคมให้มีความยุติธรรม และเคารพในสิทธิของหญิงในฐานะมนุษย์อย่างเท่าเทียมกัน (ลักษณะวัต ปาละรัตน์, 2553, หน้า 4)

กาญจนา แก้วเทพ และสมสุข หินวิมาน (2551) สตรีนิยม (Feminism) ไม่ได้หมายถึงแต่เพียงกลุ่มแนวคิดที่ศึกษาเรื่องผู้หญิงกับผู้ชาย แต่มีความหมายกว้าง และกินความไปถึงแนวคิดที่ศึกษาว่า ความเป็นเพศหญิง และความเป็นเพศชายถูกสร้าง และธำรงรักษาไว้ได้อย่างไร ทั้งนี้โดยพื้นฐานแล้ว นักสตรีนิยมจะเชื่อว่า ความเป็นเพศดังกล่าวจะถูกสร้างขึ้น โดยสังคมมากกว่าจะถูกกำหนดความเป็นไปโดยปัจเจกบุคคล (กาญจนา แก้วเทพ และสมสุข หินวิมาน, 2551, หน้า 592)

ฉลาดชาย รมิตานนท์ อธิบายความหมายของ “สตรีนิยม” ว่ามี 4 ความหมายดังนี้

1. สตรีนิยมเป็นทฤษฎีเชิงการมองแบบภาพรวม ที่ว่าด้วยสภาวะหรือลักษณะที่ผู้หญิงถูกกดขี่ และอยู่ภายใต้การควบคุมของผู้ชายในขอบเขตทั้งโลก โดยวางผู้หญิงเป็นศูนย์กลางของการศึกษา นอกจากนั้นยังเป็นทฤษฎีวิพากษ์ (Critical theory) ที่ท้าทาย และพยายามหักล้าง (หรือสร้าง/Deconstruction) ทฤษฎีกระแสหลักทั้งหลาย เพราะทฤษฎีเหล่านั้นขาดมุมมองด้านมิติความสัมพันธ์ระหว่างชาย-หญิง จึงมีความจำเป็นที่ผู้หญิงต้องสร้างญาณวิทยา (Epistemology) ขึ้นมาใหม่ เพราะบรรดาญาณวิทยาต่าง ๆ ที่มีอยู่บน โลกล้วนเป็นญาณวิทยาแบบชายเป็นใหญ่
2. สตรีนิยมเป็นทฤษฎีทางสังคมการเมือง และปฏิบัติการที่มุ่งปลดปล่อยผู้หญิงทั้งหมด ให้เป็นอิสระจากความเป็นใหญ่ และการขูดรีดเอารัดเอาเปรียบจากผู้ชาย

3. สตรีนิยมเป็นขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมที่ครอบคลุมการเผชิญหน้าอย่างมียุทธศาสตร์ และยุทธวิธีกับสังคมที่ปฏิบัติต่อผู้คนอย่างไม่เท่าเทียมกันบนฐานของระบบเพศแบบชนชั้น จะเห็นได้ว่าในความหมายนี้สตรีนิยมต้องการจะทำลายชนชั้นของผู้หญิงพร้อม ๆ ไปด้วยชนชั้นของผู้ชายที่เหนือกว่าผู้หญิง

4. สตรีนิยมเป็นอุดมการณ์ที่ยืนหยัดเป็นฝ่ายตรงกันข้ามกับเชิงวิภาษวิธีกับอุดมการณ์และปฏิบัติการทั้งหลายทั้งปวงที่ต่อต้านผู้หญิง (สมยุทธ์ เสียงสุวรรณ, 2550, หน้า 6)

จิริตี ดิงสคัทท์ (2526) ได้อธิบายไว้ว่า กล่าวโดยกว้าง ๆ เฟมินิสต์ คือ ทศนะที่มองความสัมพันธ์ระหว่างชาย และหญิงว่าเป็นความสัมพันธ์ที่ยังมีความขัดแย้ง โดยหญิงเป็นฝ่ายเสียเปรียบ และพยายามที่จะวิเคราะห์แสวงหาความเข้าใจในลักษณะต้นตอ และพัฒนาการของความสัมพันธ์ดังกล่าว ตลอดจนพยายามที่จะแก้ไขเปลี่ยนแปลงความสัมพันธ์ดังกล่าวด้วย หรืออีกนัยหนึ่ง เฟมินิสต์ ก็คือ ทศนะที่พิจารณาโลก และสังคมซึ่งเริ่มจากจุดยืนที่ว่าผู้หญิงเป็นมนุษย์ที่พึงได้รับการยอมรับในความเป็นมนุษย์โดยสมบูรณ์ และมีสิทธิที่จะมีส่วนร่วมในงาน และกิจกรรมที่สร้างสรรค์ทั้งหมด

Eisenstein (1984 อ้างใน วารุณี ฐิริสินสิทธิ์, 2545, หน้า 3) สตรีนิยม เป็นการวิเคราะห์ความเป็นรองของผู้หญิงโดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อค้นหาหนทางที่จะเปลี่ยนแปลงสภาพนี้ เป็นการวิพากษ์การจัดระดับความสูงต่ำทางเพศ และความคิดเกลียดชังหรือเหยียดผู้หญิง (Misogyny) สตรีนิยมจะแตกต่างจากแนวคิดทางสังคม และการเมืองกระแสหลักหรือแนวคิดตามประเพณีนิยมของตะวันตก และปฏิเสธแนวคิดเหล่านั้น เพราะมองว่าเป็นแนวคิดอคติของผู้ชาย สตรีนิยมตระหนักถึงความจำเป็นชายขอบของผู้หญิง และพยายามที่จะเอาชนะมัน

Maite and Daniel (n.d อ้างถึงใน วันทนิษฐ์ วาสิกะสิน, 2546, หน้า 2) สตรีนิยม หมายถึง การวิเคราะห์ หรือการกระทำใด ๆ ที่มีจุดยืนว่า ความสัมพันธ์ระหว่างชายหญิง เป็นความสัมพันธ์ที่ขัดแย้งซึ่งผู้หญิงเป็นฝ่ายเสียเปรียบ และมีเป้าหมายที่จะทำความเข้าใจในสาระเพื่อการเปลี่ยนแปลงความสัมพันธ์ที่ไม่เท่าเทียมกัน

Dale (1992 อ้างถึงใน วารุณี ฐิริสินสิทธิ์, 2545, หน้า 4) สตรีนิยม เป็นวิถีวิถีชีวิต เป็นระบบคุณค่า และเป็นชุดของคำอธิบายที่มีความยุติธรรมกว่าระบบคิดอื่นในการมอง และอยู่ร่วมกันในโลก เพราะสตรีนิยมมองว่ามนุษย์ทุกคนเท่าเทียมกัน และเราสามารถอยู่ร่วมกันอย่างเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน และเป็นอันหนึ่งอันเดียวกับโลก และไม่มีคามจำเป็นที่ต้องใช้ความรุนแรง การเอาเปรียบ การข่มเหงรังแก และสงคราม ขณะที่ แนนซี (Nancy, 1979 อ้างถึงใน วารุณี ฐิริสินสิทธิ์, 2545, หน้า 4) เสนอเพิ่มเติมว่า สตรีนิยม เป็นตัวแทนของการวิเคราะห์เป็นวิธีในการพิเคราะห์

ชีวิต และการเมือง และเป็นวิถีในการตั้งคำถาม และค้นหาคำตอบ มากกว่าที่จะเป็นผลสรุปทางการเมืองเกี่ยวกับการกดขี่ผู้หญิง

ในบรรดาการนิยาม และอธิบายความหมายของ “สตรีนิยม” ของเหล่านักคิดทฤษฎีต่าง ๆ ดังกล่าว สตรีนิยม มีลักษณะร่วมกันที่สำคัญ คือ สตรีนิยม มีเป้าหมายเดียวกันคือการมุ่งไปสู่การทำลายอคติ (Bias) ระหว่างเพศ ทั้งในทางความคิด และการปฏิบัติที่แตกต่างอันมาจากฐานของ เพศ (Sex) เพื่อให้เพศ (หญิง) มีความทัดเทียม และเสมอเหมือนกับ เพศ (ชาย) โดยเฉพาะในระบบเศรษฐกิจทุนนิยมปัจจุบันที่ทุกอย่างถูกทำให้กลายเป็นสินค้าไม่เว้นแม้แต่ การทำให้มนุษย์เป็นสินค้า (Commodification) ระบบคุณค่าที่แตกต่างหลากหลายจะกลายมาเป็นระบบคุณค่าประเภทเดียวกัน (Standardization of values) (ฉัตรนั สมสวัสดิ์, 2548, หน้า 43-44) ซึ่งอยู่บนพื้นฐานของความแตกต่างทางเพศที่สามารถสร้างราคาในทางเศรษฐกิจ สตรีนิยม จึงถือเป็นทั้งแนวคิด และขบวนการที่สำคัญ ในการเคลื่อนไหวทั้งในทางทฤษฎี และในทางปฏิบัติเพื่อสร้างพื้นที่ให้กับเพศ (หญิง)

บริบท และพัฒนาการของสตรีนิยม

การเปลี่ยนแปลงที่สำคัญอย่างหนึ่งที่น่าไปสู่การเกิดสตรีนิยม คือ การเกิดแนวคิดเสรีนิยม (Liberalism) ในศตวรรษที่ 17 ที่ให้ความสำคัญกับความเป็นอิสระกับปัจเจกบุคคล แนวคิดนี้ได้ลงหลักปักฐานในศตวรรษที่ 18 และกลายเป็นอุดมการณ์ทางการเมืองหลักในสังคมตะวันตกในศตวรรษที่ 20 แนวคิดเสรีนิยมนี้ถือว่าเป็นแนวคิดแรก ๆ ที่มีอิทธิพลต่อการเกิดสตรีนิยม นอกจากนี้ยังได้มีแนวคิดอื่น ๆ อีกที่ได้มีส่วนในการพัฒนาสตรีนิยมในระยะต่อมา อย่างน้อยมี 3 กระแสแนวคิดหลัก ๆ ที่มีอิทธิพลต่อการเกิด และการพัฒนาของสตรีนิยม คือความเชื่อเรื่อง “สิทธิของมนุษย์” ซึ่งเป็นความเชื่อที่เกิดขึ้นในศตวรรษที่ 17 และ 18 เป็นแนวคิดเสรีนิยมที่ต้องการจำกัดสิทธิของกษัตริย์ และบรรดาขุนนาง และเรียกร้องให้มีสิทธิในการเป็นพลเมือง สิทธิในการเลือกตั้ง สิทธิในการถือครองทรัพย์สิน การเรียกร้องนี้นำไปสู่การเรียกร้องสิทธิที่เท่าเทียมกันของผู้หญิงด้วยในฐานะที่ผู้หญิงเป็นมนุษย์คนหนึ่ง ความคิดเสรีนิยมนี้มีอิทธิพลต่อนักสตรีนิยมรุ่นแรก ๆ เช่น แมรี โวลส โตน คราฟต์, จอห์น สจ๊วต มิล (John Stuart Mill), แฮร์เรียต เทเลอร์ (Harriet Taylor), เอลิซาเบธ สแตนตัน แต่สิ่งนี้นักสตรีนิยมเหล่านี้แตกต่างจากแนวคิดเสรีนิยมทั่วไป คือ การตระถึงความเป็นกลุ่มของผู้หญิงที่สัมพันธ์กับผู้ชาย กล่าวคือ ไม่ได้ให้ความสำคัญไปที่อำนาจของปัจเจกบุคคล ไม่ได้มองผู้หญิงในฐานะที่เป็นปัจเจกบุคคล แต่เสนอถึงสิทธิของผู้หญิงในฐานะที่เป็นกลุ่มคน

แนวคิดที่สองคือทฤษฎีสังคมนิยมมาร์กซิสต์ ทฤษฎีสังคมนิยมที่เกิดขึ้นในศตวรรษที่ 19 ได้กล่าวถึงความยุติธรรมในทางเศรษฐกิจ และเสนอว่าความยุติธรรมทางสังคมที่แท้จริงคือ ความเท่าเทียมกันทางเศรษฐกิจ ซึ่งนำไปสู่การเรียกร้องถึงความเท่าเทียมกันทางเศรษฐกิจระหว่างเพศด้วย

ส่วนแนวคิดที่สามเกิดขึ้นในช่วงปลายศตวรรษที่ 19 และต้นศตวรรษที่ 20 ที่ได้มีการเริ่มพิจารณาถึงเรื่องเกี่ยวกับเพศ และพฤติกรรมทางเพศในบริบททางสังคม และการเมืองเกิดขึ้น ซึ่งความสนใจนี้ได้เกิดขึ้นจากงานของ เอช. เอลลิส (H. Ellis), ซิกค์มันด์ ฟรอยด์ (Sigmund Freud) ตามมาด้วย คับเบิลยู. รีช (W. Reich), มาร์กาเรต มีด (Margaret Mead), อี. อีริกสัน (E. Erikson), สำนักแฟรงก์เฟิร์ต (Frankfurt school) และเอช. มาร์คูส (H. Marcuse) (วารุณี ภูริสินธิ์, 2545, หน้า 23-24) และในช่วงทศวรรษ 1980 เป็นต้นมาได้เกิดสตรีนิยมแบบหลังสมัยใหม่ เป็นการสร้างมุมมองบนฐานของปรัชญาแบบฝรั่งเศส (Pratinrat, Villarroel. 2010, p. 11) ซึ่งได้รับอิทธิพลทางความคิดจากนักคิดคนสำคัญ ๆ ของปรัชญาหรือสภุมความคิดแบบฝรั่งเศส ยกตัวอย่างเช่น มิเชล ฟูโกต์ (Michel Foucault) ในแนวคิดเรื่อง “วาทกรรม” (Discourse) ฟูโกต์มีคุณูปการที่ช่วยให้เกิดการขบคิดว่าการศึกษารื่องเพศวิทยานั้น จะดำเนินไปตามลำพังมิได้ หากแต่จะต้องวิเคราะห์ให้เชื่อมโยงกับเกณฑ์อื่น ๆ เช่น เรื่องชนชั้น เชื้อชาติ ชาติพันธุ์ (กาญจนา แก้วเทพ, 2547, หน้า 8) และอีกคนหนึ่งที่มีอิทธิพลสำคัญทางความคิดต่อสตรีนิยมแบบหลังสมัยใหม่ คือ ฌาค แควรีดา (Jacque Derrida) กับแนวคิดเรื่อง “การรื้อสร้าง” (Deconstruction) คือ การวิพากษ์ความรู้เก่าแบบถอนรากถอนโคนเพื่อรื้อถอนความรู้เก่า และให้ความรู้อื่น ๆ ที่แตกต่างหลากหลาย (ลักษณะวัต ปาละรัตน์, 2553, หน้า 183) เช่น เพศ (Sex) เพศภาวะ (Gender) ที่ถูกกดทับ/ปิดกั้นไว้ให้สามารถเกิดขึ้นได้ เป็นการปลดปล่อยการครอบงำทางความรู้ความคิด และการครอบงำทางอำนาจ โดยเฉพาะการรื้อสร้างระเบียบทางสังคม (Social order) พัฒนาการของสตรีนิยม โดยทั่วไปแบ่งออกเป็นสามช่วงเรียกว่าคลื่น

คลื่นลูกที่หนึ่ง (First wave) เกิดขึ้นในศตวรรษที่ 17 จนถึงประมาณต้นศตวรรษที่ 20 กระแสความคิดหลักในช่วงนี้ คือการถกเถียงในประเด็นคุณธรรมของความเป็นหญิงความเป็นชาย ความเป็นเหตุเป็นผลที่ผู้ชายมีผู้หญิง ไม่มี การเรียกร้องสิทธิความเท่าเทียมกันระหว่างหญิง และชาย รวมทั้งความเป็นอิสระของผู้หญิง มีความพยายามผลักดันให้ผู้หญิงโดยเฉพาะในชนชั้นสูง และชนชั้นกลางได้มีโอกาสเข้าไปสู่โลกสาธารณะอย่างไรก็ตามในยุคคลื่นลูกที่หนึ่งนั้น นักสตรีนิยมยังยอมรับในการแบ่งสังคมออกเป็น 2 ส่วน คือการมีโลกสาธารณะ และโลกส่วนตัว และมองว่าหน้าที่ในโลกส่วนตัวยังเป็นความรับผิดชอบของผู้หญิง เพราะฉะนั้นในการเรียกร้องให้ผู้หญิงได้ออกมาทำงานนอกบ้านจึงขัดแย้งกับการยอมรับความรับผิดชอบในการทำงานบ้าน ดูแลสามี และลูกของผู้หญิง ทางออกของนักสตรีนิยมในช่วงนั้นคือ การเสนอให้มีการจ้างคนมาช่วยทำงานบ้าน สำหรับขบวนการเคลื่อนไหวของผู้หญิงที่สำคัญในช่วงคลื่นลูกที่หนึ่ง คือการเรียกร้องสิทธิในการออกเสียงเลือกตั้งของผู้หญิงในอังกฤษ และสหรัฐอเมริกาในช่วงต้นศตวรรษที่ 20 หลังจากประสบความสำเร็จในการเรียกร้องสิทธิในการออกเสียงเลือกตั้งของผู้หญิงแล้ว การเคลื่อนไหวของผู้หญิง

เริ่มแผ่ลงจนกระทั่งในช่วงทศวรรษที่ 1960 จึงเริ่มมีกระแสความเคลื่อนไหวที่แรงขึ้นจนกลายเป็นคลื่นลูกที่สอง

คลื่นลูกที่สอง (Second wave) เริ่มขึ้นในช่วงทศวรรษที่ 1960 จนถึงทศวรรษ 1980 รากฐานแรกเริ่มของความคิดของคลื่นลูกที่สอง คือการมองว่าบทบาทของผู้หญิงในสังคมมีสภาพเป็น “ผู้อื่น” หรือ “คนนอก” ในช่วงนี้เองได้เกิดความพยายามในการอธิบายสถานะที่ด้อยของผู้หญิง และสาเหตุของการอยู่ในสถานะที่ด้อยกว่า ได้เกิดสำนักคิดต่าง ๆ หลายสำนัก ได้แก่ สตรีนิยมสายเสรีนิยม สตรีนิยมสายมาร์กซิสต์ สตรีนิยมสายสังคมนิยม สตรีนิยมสายถอนรากถอนโคน สตรีนิยมสายจิตวิเคราะห์ แม้ว่าสำนักคิดเหล่านี้มีความแตกต่างกันในหลายประเด็นทั้งในส่วนที่อธิบายถึงสาเหตุของความเป็นรองของผู้หญิงในสังคมนวมทั้งแนวทางในการกำจัดความเป็นรอนั้น แต่สำนักคิดเหล่านี้มีจุดร่วมกันคือ เรียกร้องในเรื่องความเท่าเทียมกันที่เหมือนกันระหว่างหญิง และชาย และเชื่อในความเป็นสากลของปัญหา และทางออกของผู้หญิง เช่น มองว่าผู้หญิงทุกคนไม่ว่าจะอยู่ในส่วนใดของโลกมีปัญหาเช่นเดียวกัน คือถูกเอารัดเอาเปรียบจากผู้ชายด้วยกันทั้งสิ้น นอกจากนี้สำนักคิดเหล่านี้ยังให้ความสำคัญหรือยอมรับในการทำความเข้าใจต่อปัญหาผู้หญิงตามแนววิทยาศาสตร์ อย่างไรก็ตาม อย่างไรก็ตามในช่วง 20 ปีหลังของศตวรรษที่ 20 สภาพทางสังคมได้เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ส่งผลให้สภาพของผู้หญิงก็มีการเปลี่ยนแปลงตามไปด้วย รวมทั้งมีแนวคิดใหม่ ๆ ได้เข้ามามีอิทธิพลในการอธิบายปรากฏการณ์ทางสังคม เช่น แนวคิดหลังสมัยใหม่ (Postmodernism) จนก่อให้เกิดคลื่นลูกที่สามขึ้น

คลื่นลูกที่สาม (Third wave) เกิดขึ้นในช่วงปลายทศวรรษที่ 1980 จนถึงปัจจุบันนี้พวกคลื่นลูกที่สามได้ตั้งคำถามต่อข้อเสนอ (สมมุติฐาน) พื้นฐานของแนวคิดสตรีนิยมที่ผ่านมา เช่น ความเป็นสากลของปัญหาของผู้หญิงโดยไม่พิจารณาถึงเงื่อนไขของประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรม ระบบคิดแบบคู่ตรงข้ามความเชื่อในการได้มาซึ่งความรู้ตามแนววิทยาศาสตร์ ความคิดคลื่นลูกที่สามเห็นด้วยว่ามีความแตกต่างระหว่างเพศหญิง และเพศชายเนื่องจากให้ความสนใจในเรื่องที่เกี่ยวกับร่างกาย (Embodiment) โดยมองว่าเมื่อผู้หญิง และผู้ชายมีร่างกายที่แตกต่างกันย่อมนำมาซึ่งประสบการณ์ที่แตกต่างกัน ปฏิเสธการแบ่งแยกระหว่างเพศทางชีวะ (Sex) และเพศทางสังคม (Gender) นอกจากนี้เรื่องเกี่ยวกับร่างกายแล้ว พวกคลื่นลูกที่สามยังให้ความสนใจในความเฉพาะเจาะจง (Particularity) ความหลากหลาย (Multiplicity) และความแตกต่างของผู้หญิง ความขัดแย้ง รวมทั้งเรื่องอัตลักษณ์ (Identity) ของผู้หญิง รวมทั้งให้ความสำคัญกับสถานะของความเป็น “ผู้อื่น” หรือ “คนนอก” เพราะฉะนั้นคลื่นลูกที่สามจึงรวมงานของนักสตรีนิยมผิวดำ และสตรีรักร่วมเพศ (lesbian) อยู่ด้วย เช่น งานของ เบล ฮุกส์ (Bell Hooks), ออดรี ลอร์ด (Audre Lord), แอนเดรีย ริช, มาริลิน ไฟรย์ (Marilyn Frye) เป็นต้น (วารุณี ภูริสินสิทธิ์, 2545, หน้า 29-31) ขณะเดียวกัน

การแบ่งพัฒนาการของสตรีนิยมออกเป็นสามคลื่นดังกล่าว นักสตรีนิยมบางกลุ่มบางคนก็ไม่เห็นด้วยเพราะการแบ่งดังกล่าวมีลักษณะที่เรียกว่า “Ethnocentric” คือการจัดเป็นยุคสมัยเป็น “คลื่น ๆ” นี้ยึดเอา “ตะวันตก” และผู้หญิง “ผิวขาว” เป็นสำคัญ ประเด็นนี้เป็นปัจจัยสำคัญประการหนึ่งที่น่าไปสู่สตรีนิยมโลกที่สาม (Third world feminism) และสตรีนิยมหลังอาณานิคม (Post-colonial feminism) (ฉลาดชาย รมิตานนท์, 2555, หน้า 101-102)

สำนักคิดทฤษฎีที่สำคัญ ๆ ของสตรีนิยม

สำนักคิดสตรีนิมนั้นพัฒนามาอย่างต่อเนื่องจนแยกออกเป็นหลายสำนัก เช่น สตรีนิยมสายเสรีนิยม (Liberal feminism), สตรีนิยมสายมาร์กซ์ซิสต์ (Marxist feminism), สตรีนิยมสายสังคมนิยม (Socialist feminism), สตรีนิยมสายวัฒนธรรม (Cultural feminism), สตรีนิยมสายจิตวิเคราะห์ (Psychoanalytic feminism), สตรีนิยมสายนิเวศวิทยา (Ecological feminism), สตรีนิยมสายถอนรากถอนโคน (Radical feminism), สตรีนิยมสายเลสเบี้ยน (Lesbian feminism), สตรีนิยมสายจุดยืน (Stand-Point feminism), สตรีนิยมสายรัฐสวัสดิการ (Welfare feminism), สตรีนิยมสายหลังสมัยใหม่ (Postmodern feminism), สตรีนิยมสายโลกที่สาม (Third world feminism), สตรีนิยมสายหลังอาณานิคม (Post-colonial feminism), และนอกจากนี้ในแต่ละสำนักคิดยังแตกออกไปเป็นอีกหลายสำนักคิดย่อย ๆ แต่ในที่นี้จะกล่าวเฉพาะสำนักคิดหลัก ๆ ที่สำคัญโดยเฉพาะสำนักคิด “สตรีนิยมสายหลังสมัยใหม่” (Postmodern feminism) ซึ่งใช้เป็นแนวคิดหลักในการศึกษาในส่วนของแนวคิดทฤษฎีสตรีนิยม

สตรีนิยมสายเสรีนิยม (Liberal feminism)

แนวคิดของกลุ่มนี้ได้รับอิทธิพลมาจากงานของ แมรี โวลล์สโตน คราฟต์ ที่ก่อรูปมาตั้งแต่ศตวรรษที่ 18 รวมไปถึงอิทธิพลของนักปรัชญาเศรษฐศาสตร์การเมืองชาวอังกฤษอีกคนหนึ่ง ที่สนใจเรื่องเสรีภาพ และความเท่าเทียมกันของสตรี คือ จอห์น สจ๊วต มิลล์ (John Stuart Mill: 1806-1873) ทั้งนี้จุดยืนสำคัญของทฤษฎีสตรีนิยมสายนี้ เชื่อว่าสังคมปัจจุบันมีพัฒนาการที่ก้าวหน้ามากขึ้นมีเสรีภาพ และการใช้เหตุผลมากขึ้น แต่ทว่าบทบาทของผู้หญิงไม่เคยเปลี่ยนแปลงเลยทั้งในทางเศรษฐกิจ และการเมือง เพราะฉะนั้น จึงต้องมีการเปลี่ยนแปลงเรื่องบทบาท/สิทธิ/โอกาสของผู้หญิงให้เพิ่มขึ้นด้วย เช่น การขยายโอกาสทางการศึกษา การลดทอนอคติทางเพศ (Gender prejudice) การส่งเสริมสิทธิทางกฎหมาย และการเมือง การเปิดโอกาสให้ผู้หญิงเข้ามามีส่วนร่วมในการเลือกตั้ง ฯลฯ นอกจากนี้กลุ่มสตรีนิยมสายเสรีนิยมยังได้มุ่งเน้นว่า สังคมที่ดีนั้นต้องประกอบขึ้นด้วยความเสมอภาค (Equality) เสรีภาพ (Freedom) และภราดรภาพ (Fraternity) ซึ่งหากผู้ชายมีเงื่อนไขทั้งสามนี้ได้ฉันทิผู้หญิงก็ฉันทัน ตัวอย่างของนักคิดในกลุ่มนี้ เช่น เบ็ตตี ฟรายแดน (Betty Friedan 1921-2006) ฟรายแดน เป็นเจ้าของงานชื่อ The Feminism Mystique (1963) และยังเป็นผู้ที่

ร่วมเคลื่อนไหวเพื่อก่อตั้งองค์กรที่ชื่อ The US Nation Organization for Women (NOW) ฟรายเดนสนใจวิเคราะห์บทบาทของผู้หญิงในสังคมอุตสาหกรรมโดยเฉพาะอย่างการต่อสู้ของผู้หญิงบนหลักทางเศรษฐกิจการเมืองเรื่อง “equal work, equal pay, equal right, และ equal vote” ทั้งนี้เนื่องจากในสังคมอเมริกันช่วงหลังสงครามโลกครั้งที่สองนั้น ผู้หญิงจำนวนมากได้ทำงานเป็นแม่บ้าน ทำให้พวกเธอขาดโอกาสที่จะพัฒนาชีวิตเป็นอย่างมากอุปกับสังคมยังมีอคติทางเพศอยู่มากมาย ฟรายเดน จึงเรียกร้องให้มีการขยายบทบาทของผู้หญิงจากเดิมที่เป็นเพียง “แม่ และเมีย” ออกไป เช่น เรียกร้องการทำงานของผู้หญิงนอกบ้าน และการรณรงค์การต่อสู้เรื่องอคติต่าง ๆ ทางเพศ เช่น ผู้หญิงกับศักยภาพการเป็นผู้นำ ผู้หญิงกับการรู้จักใช้เหตุผล เป็นต้น (กาญจนา แก้วเทพ และสมสุข หินวิมาน, 2551, หน้า 607-608)

สตรีนิยมสายมาร์กซิสต์ (Marxist feminism)

แนวคิดที่มีอิทธิพลต่อสตรีนิยมสายนี้คือ แนวคิดของ คาร์ล มาร์กซ์ (Karl Marx) และเฟรดเดอริก เองเกิลส์ (Frederick Engels) โดยทั่วไปแล้วนั้นแนวความคิดของมาร์กนั้น ไม่ได้ให้ความสนใจต่อประเด็นความสัมพันธ์หญิงชาย แมคโดโนจ และแฮร์ริสัน (McDonough & Harrison) ให้ความเห็นว่าในงานของมาร์กมีความสนใจในการวิเคราะห์ที่เกี่ยวกับความเป็นรองของผู้หญิงน้อยมาก มาร์กไม่ได้ให้ความสนใจในเรื่องการสืบพันธุ์ (Reproduction) ซึ่งหมายถึงการให้กำเนิด และเลี้ยงดูเด็กเพราะถือว่าการสืบพันธุ์หรือที่มาร์กมองว่าเป็นการแพร่พันธุ์ (Propagation) ของพวกเดียวกันเป็นเรื่องธรรมชาติ เพราะฉะนั้นจึงเป็นเรื่องที่อยู่นอกเหนือประวัติศาสตร์หรือไม่เกี่ยวข้องกับประวัติศาสตร์ ดังนั้นแนวคิดของมาร์กจึงไม่ได้ให้ความสำคัญเครื่องมือทางความคิดในการสร้างทฤษฎีเกี่ยวกับความเป็นรองของผู้หญิง ในแง่มุมที่เกี่ยวกับความสัมพันธ์ทางสังคมของการสืบพันธุ์ของมนุษย์ ผู้หญิงถูกมองเพียงด้านที่อยู่ในความสัมพันธ์ของทุนนิยม มากกว่าที่จะถูกพิจารณาว่าอยู่ในทั้งความสัมพันธ์ของทุนนิยม และความสัมพันธ์ชายเป็นใหญ่ คือ มาร์กมองว่าการถูกเอารัดเอาเปรียบของผู้หญิงนั้นไม่ต่างจากการถูกขูดรีดเอารัดเอาเปรียบของผู้ชายที่ไม่มีปัจจัยการผลิต คือถูกเอารัดเอาเปรียบจากผู้เป็นเจ้าของปัจจัยการผลิตเหมือนกัน ส่วนการที่ผู้หญิงถูกเอารัดเอาเปรียบจากผู้ชายในครอบครัวนั้นไม่ได้รับการพูดถึง แม้มาร์กจะกล่าวว่าทรัพย์สินสมบัติแรกที่เกิดขึ้นคือ ความเป็นทาสที่มองไม่เห็นในครอบครัว ทาสที่ว่านี้มาร์กหมายถึงภรรยา และลูก มิได้หมายถึงภรรยาเป็นการเฉพาะ และการกล่าวถึงความเป็นทาสในที่นี้ของมาร์กก็เพียงต้องการวิเคราะห์การจัดการทรัพยากรแรงงานในครัวเรือนโดยรวม โดยไม่ได้ให้ความสนใจในเรื่องการแบ่งงานกันทำทางเพศเลย ส่วนแนวคิดพื้นฐานของมาร์กที่สตรีนิยมสายนี้นำมาใช้อธิบายสถานะของผู้หญิงคือ ข้อเสนอที่ว่าเงื่อนไขทางวัตถุของชีวิตมนุษย์เป็นตัวกำหนดความสัมพันธ์ด้านอื่น ๆ ของมนุษย์ และเงื่อนไขทางวัตถุที่สำคัญที่สุดเป็นตัวกำหนดคือ เงื่อนไขทางเศรษฐกิจ

นอกจากแนวคิดของมาร์กแล้ว งานของเฟรดเดอริก เองเกลส์ ก็เป็นงานที่สตรีนิยมสายนี้ใช้อ้างอิงเพราะกล่าวถึงเรื่องของผู้หญิงโดยตรง เช่น *The Origin of the Family, Private Property and the State* (1977) กล่าวคือ เองเกลส์ เสนอว่า ภรรยาในครอบครัวแบบผิวเดียวเมียเดียวมีสภาพไม่ต่างไปจากโสเภณีนัก เพราะทั้งโสเภณี และภรรยาให้บริการทางเพศแก่ผู้ชายเพื่อความมั่นคงทางเศรษฐกิจเหมือนกัน แต่ภรรยายังต้องขายบริการในการทำงานบ้าน และดูแลเอาใจใส่ในความ เป็นอยู่ของผู้ชายเพิ่มเติมด้วย ซึ่งมีสภาพไม่ต่างจากทาส ดังนั้นการพยายามบอกว่า ครอบครัวยุค ผิวเดียวเมียเดียวเกิดจากความรักนั้นไม่จริง โดยเฉพาะอย่างยิ่งความรักที่แท้จริงไม่สามารถเกิดขึ้น ได้ในชนชั้นกรรมกร เพราะการเกิดครอบครัวแบบผิวเดียวเมียเดียวมีจุดมุ่งหมายเพื่อต้องการให้ ผู้หญิงซื้อสตั๊ตซ์ และผู้ชายสามารถมีผู้สืบทอดทรัพย์สินที่เป็นลูกของตนเองอย่างแท้จริงเท่านั้น เองเกลส์เชื่อว่าความรักที่แท้จริงจะเกิดขึ้นในชนชั้นกรรมาชีพหรือชนชั้นที่ถูกกดขี่ เพราะชนชั้นนี้ไม่มี ทรัพย์สินให้ต้องปกป้องหรือสืบทอด การใช้กฎหมายครอบครัวที่เอาเปรียบผู้หญิงก็ไม่ค่อยเกิดขึ้น และเมื่อผู้หญิงชนชั้นนี้ออกไปทำงานในโรงงานอุตสาหกรรม ภาคเค้นสุดท้ายของการปกครองของ ผู้ชายในบ้านก็หมดไป เพราะผู้หญิงไม่ต้องพึ่งพิงผู้ชายในทางเศรษฐกิจอีกต่อไป คงเหลือแต่เพียง ความรุนแรงที่ผู้ชายจะใช้กับผู้หญิง (วารุณี ภูริสินสิทธิ์, 2545, หน้า 73-76) ความคิดของเองเกลส์ ดังกล่าว มีอิทธิพลโดยตรงต่อสตรีนิยมสายนี้ ขณะที่งานของมาร์กนั้นนักสตรีนิยมสายนี้จำนวน หนึ่งกลับมองว่ามี “ความเป็นชาย” สิ่งที่น่ารัก “ประสบความสำเร็จ” ก็คือ การขับแม่ออกจาก คำอธิบายความสัมพันธ์ในสังคม (วิระดา สมสวัสดิ์, 2544, หน้า 94-95)

สตรีนิยมสายถอนรากถอนโคน (Radical feminism)

แนวคิดของกลุ่มนี้เชื่อว่าไม่ใช่ระบบทุนนิยมที่กดทับผู้หญิงเอาไว้ เพราะไม่ว่าจะเป็นยุค ก่อนทุนนิยม ยุคทุนนิยม หรือยุคหลังทุนนิยม ผู้หญิงก็ล้วนแล้วแต่ถูกกดขี่ผ่านระบบสังคมแบบ ปิตาธิปไตย/ชายเป็นใหญ่ (Patriarchy) ต้องล้มล้างสิทธิชายเป็นใหญ่ลงเสียก่อนจึงจะปลดปล่อย ผู้หญิงจากพันธนาการต่าง ๆ ไปได้ (กาญจนา แก้วเทพ และสมสุข หินวิมาน, 2551, หน้า 611) แนวคิดของสตรีนิยมสายถอนรากถอนโคนนี้ ถูกเสนอออกมาในช่วงต้นทศวรรษที่ 1970 โดยนัก สตรีนิยมคนสำคัญคือ เคต มิลเล็ต (Kate Millet) ในงานที่ชื่อ *Sexual Politics* (1971) มิลเล็ต เสนอว่า การเมืองคือ ความสัมพันธ์ของโครงสร้างอำนาจ การที่คนกลุ่มหนึ่งถูกควบคุมจากคนอีกกลุ่มหนึ่ง เพราะฉะนั้นการเมืองทางเพศ (Sexual politics) คือการที่ผู้ชายมีอำนาจเหนือกว่าผู้หญิง และ สามารถควบคุมผู้หญิงให้อยู่ภายใต้ความต้องการของผู้ชาย ทุก ๆ เส้นทางการอำนาจภายในสังคม อยู่ในมือของผู้ชายทั้งหมดอย่างสมบูรณ์ หรือที่เรียกว่าระบบชายเป็นใหญ่ (Patriarchy) การยอมรับ ของสังคมต่อความสัมพันธ์ทางเพศที่เหลื่อมล้ำทางอำนาจเช่นนี้ เกิดขึ้นผ่านทาง “กระบวนการขัด เกลาทางสังคม” ของทั้งสองเพศไปสู่การเมืองแบบชายเป็นใหญ่ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับ บุคลิกลักษณะ

บทบาท และสถานภาพ กลุ่มที่ครอบงำในสังคม (ผู้ชาย) จะเป็นผู้กำหนดความเป็นผู้ชาย และความเป็นผู้หญิงตามค่านิยม และความต้องการของตน ซึ่งมีผลกระทบต่อบทบาทที่แต่ละฝ่ายต้องกระทำ และมีผลต่อสถานภาพที่ตามมา เช่น ความเป็นผู้หญิง หมายถึง ความอ่อนแอ/ไม่กล้าตัดสินใจ/ชอบใช้อารมณ์/ไม่มีเหตุผล เพราะฉะนั้นผู้หญิงจึงไม่สามารถเป็นผู้นำในระดับต่าง ๆ ได้ ผู้หญิงอยู่ในสถานะที่เป็นรองเสมอมา ในทางเศรษฐกิจผู้หญิงจะทำงานที่มีเกียรติทางอาชีพน้อยกว่า และได้รับค่าตอบแทนต่ำกว่าแม้ว่าทางการศึกษาก็เช่นกัน ในสังคมตะวันตกมีการแบ่งเป็นวิชาของ “ผู้หญิง” ศาสตร์ของผู้หญิงถือเป็นศาสตร์อ่อน เช่น สาขามนุษย์ศาสตร์-สังคมศาสตร์ ในขณะที่ วิชาของ “ผู้ชาย” ศาสตร์ของผู้ชายถือเป็นศาสตร์แข็ง เช่น วิทยาศาสตร์ วิศวกรรมศาสตร์ ซึ่งมีผลกระทบต่อเกียรติยศชื่อเสียงของผู้หญิง และกระทบต่อค่าตอบแทนของผู้หญิงที่ตามมาในภายหลัง (วารุณี กุริสินสิทธิ, 2545, หน้า90-91) ดังนั้นการกดขี่ผู้หญิงจึงมีต้นเหตุมาจากสังคมชายเป็นใหญ่หรือปิตาธิปไตยดังกล่าว ถึงแม้จะปรับเปลี่ยนโครงสร้างทางเศรษฐกิจ-สังคม ไปเป็นระบบใดก็ตาม ก็ไม่สามารถรับประกันได้ว่าผู้หญิงจะไม่ถูกกดขี่ (วันทนี วาสิกะสิน, 2546, หน้า 46)

สตรีนิยมสายหลังสมัยใหม่ (Postmodern feminism)

ความคิดแบบหลังสมัยใหม่ (Postmodern) มีจุดยืนโดยทั่วไปที่สำคัญคือ การปฏิเสธการดำรงอยู่ของทฤษฎีความรู้ที่อ้างความเป็นสากลธรรม (Truth) หรือพิจารณาสถานะของสิ่งจะเป็นเพียงเรื่องมุมมองทางความคิดที่หลากหลายแตกต่าง การปฏิเสธสารัตถะนิยม (Essentialism) และรากฐานนิยม (Foundationalism) ของความรู้ ทำให้ฝ่ายหลังสมัยใหม่ปฏิเสธสาระ/สมมติฐานทางความรู้เกี่ยวกับแก่นสาระ (อันตายตัว) ของธรรมชาติมนุษย์ ที่เชื่อว่าสามารถนำมาใช้เป็นเสมือนรากฐานของความรู้หรือทฤษฎีทางสังคมใด ๆ เมื่อแนวคิดลักษณะนี้เข้ามามีอิทธิพลในขบวนการสตรีนิยม จึงเป็นเรื่องปกติที่นักสตรีนิยมสายหลังสมัยใหม่จะไม่เห็นด้วยกับสตรีนิยมแนวอื่น ๆ หรือปฏิเสธ/ไม่เชื่อใจต่อทฤษฎีทั่วไป หรือทฤษฎีแม่บท (Grand theory) เรื่องการกดขี่สตรีนับจากจุดเริ่มต้นในการวิเคราะห์ธรรมชาติแห่งความเป็นหญิงชาย ขณะที่สตรีนิยมฝ่ายเสรีนิยมมุ่งเน้นความเหมือน/คล้ายคลึงกันของหญิงชายอันนำไปสู่การยืนยันหยัดหลักสิทธิเสมอภาค และสตรีนิยมแนวความสัมพันธ์เน้นความแตกต่าง แต่สตรีนิยมสายหลังสมัยใหม่กลับมองว่าประเด็น เรื่องความเหมือนหรือความแตกต่างไม่ใช่ตัวเริ่มต้นของการถกเรื่อง ตรงกันข้ามการแบ่งแยกออกเป็นคู่ตรงข้ามทางความคิด เช่นความเหมือน และความแตกต่างจัดเป็นมายาภาพที่มีสาเหตุจากกรอบโครงสร้างทางความคิดที่บกพร่องอันตั้งอยู่บนธรรมชาติที่ผิดพลาด ซึ่งนิยามมองธรรมชาติมนุษย์แบบมีแก่นสาระอันตายตัว (Anti-essentialist Theory of Human Nature) (จรัญ โฆษณานันท์.2550, อ้างแล้ว.หน้า 90)สตรีนิยมสายหลังสมัยใหม่นั้นรับอิทธิพลความคิดสำคัญจากนักคิดสายฝรั่งเศสหลายคน อาทิ ฌาค แดริดา (Jacques Derrida), มิเชล ฟูโกต์ (Michel Foucault), ฌาค ลากีอง

(Jacques Lacan), ซีมอน เดอ โบวัวร์ (Simone de Beauvoir), ฮานเกอร์ กาดาเมอร์ (Han Georg Gadamer),ฌองฟร็องซัว ลีโอดาร์ (Jean Francois Lyotard), ริชาร์ด รอร์ตี (Richard Rorty), ในบรรดานักคิดที่กล่าวมาทั้งหมด ฟูโกต์ แคริดา และ โบวัวร์ ถูกกล่าวถึงในงานของสตรีนิยมสายสายนี้เสมอ ๆ

สำหรับ ฟูโกต์ แนวคิดเรื่องอำนาจ ความรู้ ความจริง (Power /Knowledge /Truth) แนวคิดเรื่องเพศในงานเขียนเรื่อง History of Sexuality และ โดยเฉพาะแนวคิดเรื่อง วาทกรรม (Discourse) ที่มีบทบาทอย่างมากต่อสตรีนิยมสายนี้ วาทกรรมคือระบบความคิด การกระทำ และ ภาษา วาทกรรมถูกผลิตผ่านภาษา ฟูโกต์ไม่ได้ปฏิเสธการมีอยู่ของสิ่งของหรือสสารที่มีอยู่ในโลก แต่เห็นว่าทุกสิ่งก็เป็นวาทกรรม วาทกรรมนั้นเป็นสิ่งที่ผู้คนกลุ่มเดียวกันมีความคิดเหมือน ๆ กันใครที่คิดต่างก็จะไม่ได้รับการยอมรับหรือกลายเป็นคนนอกไป วาทกรรมจึงอาจกัดกันหรือกดทับความรู้ ชัดแย้งกับความรู้ที่ผลิตขึ้นมาใหม่ ดังนั้นวาทกรรมจึงสามารถดำรงอยู่ และคงอยู่ได้อย่างยืนยาวซึ่งจะเห็นได้จาก คำพูด การเขียน ความคิดต่าง ๆ แม้ในงานศิลปะ ทรายาดที่คนในกลุ่มหรือสังคมนั้น ๆ ยังยอมรับอยู่ ฟูโกต์ได้วิเคราะห์ให้เห็นการสร้างวาทกรรมต่าง ๆ เช่น วาทกรรมเพศสัมพันธ์ การลงโทษ และความบ้า รวมทั้งแสดงให้เห็นการเปลี่ยนแปลง กำหนดระบบ ความหมาย และทำให้สิ่งนั้น ๆ กลายเป็นความจริงหรือได้รับการยอมรับได้อย่างไร ใครได้ประโยชน์ และประโยชน์นั้นคืออะไร รวมถึงการครอบงำของวาทกรรมในตัวมนุษย์ และสังคม นอกจากนี้ยังแสดงให้เห็นว่าทำไมวาทกรรมบางอย่างถึงถูกกำจัดหรือลดความสำคัญต่อสังคมลง (นาถฤดี เค่นดวง, 2552, หน้า 29)

สำหรับ แคริดา แนวคิดเรื่องภาษามีอิทธิพลต่อสตรีนิยมสายนี้ โดยแคริดาเสนอว่า ภาษาเป็นระเบียบทางสัญลักษณ์ ได้สร้างความหมายผ่านทางกระบวนการของความแตกต่างของความสัมพันธ์ที่เป็นขั้นสูงต่ำ ภาษาที่เป็นอยู่ถูกกำหนดจากแนวคิดแหล่งเดียวกัน (Logo centric) มีศูนย์กลางอยู่ที่ความเป็นชาย และเป็นคู่ตรงข้าม เขากล่าวว่าระบบคิดแบบคู่ตรงข้าม โดยข้อหนึ่งปฏิบัติกับอีกข้อหนึ่งเป็นระบบคิดที่ต่างถูกปฏิเสธ และมนุษย์ต่างคิดถึงแนวคิดใหม่ที่แตกต่างออกไป และต้องปลดปล่อยตนเองจากความเชื่อในเรื่องการมีความหมายจริงหนึ่งเดียวที่เป็นแก่นแท้ดำรงอยู่ในฐานะที่เป็นสิ่งที่ไม่ให้ความหมาย แคริดาเสนอให้มีการรื้อสร้าง (Deconstruction) ระบบความคิด ความเชื่อเดิม หรือความเชื่อทางวัฒนธรรม/ภาษาศาสตร์ที่เป็นอยู่ซึ่งคงที่ และที่เป็นรูปแบบของอำนาจที่หลีกเลี่ยงไม่ได้เพื่อเป็นการเปิดทางให้ทางเลือกที่เป็นไปได้อื่น ๆ (วารุณี กุริสินสิทธิ์, 2545, หน้า 171) เช่นกลุ่มชายขอบต่าง ๆ ในสังคมให้มีที่ทางในการจับจอง และเข้าครอบครองความหมาย (มณีกาญจน์ ไชยณรงค์, 2552, หน้า 6) และได้มีโอกาสในสังคม

ส่วนโบวัวร์ ความคิดเรื่อง ความเป็นอื่น (Otherness) ในงาน The Second Sex ที่เสนอว่า ผู้หญิงนั้นอยู่ในโลกที่ถูกกำหนดโดยผู้ชาย ความเป็นชายจึงกลายเป็นมาตรฐานหรือบรรทัดฐานทางสังคม ส่วนผู้หญิงนั้นมีสถานะเป็น “คนอื่น” ผู้หญิงจึงไม่สามารถทำอะไรนอกเหนือจากข้อกำหนดต่าง ๆ ที่ผู้ชายควบคุมเอาไว้ (นาถฤดี เด่นดวง, 2552, หน้า 28) หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งคือ เพศสภาพไม่เพียงแต่เป็นการประกอบสร้างขึ้นทางสังคมวัฒนธรรมเท่านั้น หากแต่เป็นกระบวนการจำแนก “ความเป็นเรา” (us) กับ “ความเป็นอื่น” (Them/Otherness) ทั้งนี้ ในฐานะที่ผู้ชายมักถูกสร้าง ความหมายว่าตนคือ “ความเป็นเรา” ผู้หญิงมักจะถูกนิยามว่าเป็น “ความเป็นอื่น” หรือเป็น “เพศที่ไม่ใช่ผู้ชาย” และเป็น “เพศที่ไม่อดทน/บอบบาง/ไร้สาระ/ไร้เหตุผล/อ่อนแอ/ขาดความเป็นผู้นำ” ฯลฯ ผลจากการกำหนดนิยามดังกล่าวทำให้ผู้ชายมีสถานะเป็นองค์ประธาน (Subject) ที่สามารถกำหนดความเป็นไปต่าง ๆ ในสังคมได้ ในขณะที่ผู้หญิงกลับไม่สามารถยืนหยัดได้ด้วยตนเอง (กาญจนา แก้วเทพ และสมสุข หินวิมาน, 2551, หน้า 615)

กล่าวโดยสรุป อิทธิพลของนักคิด และความคิดหลังสมัยใหม่ (Postmodern) ดังกล่าว มีความสำคัญในฐานะที่ช่วยสร้างกระบวนการทัศน์ใหม่ทางความรู้ และเป็นสิ่งที่สำคัญต่อการสร้างองค์ความรู้ (Body of knowledge) ของสตรีนิยมที่จะนำไปสู่การทำความเข้าใจการปลดปล่อยการแก้ไขสถานะ ความไม่เท่าเทียมของผู้หญิง โดยกระบวนการทัศน์ใหม่ในการสร้างความรู้ดังกล่าวจะเกิดขึ้นได้นั้น มาจากการตั้งคำถามกับสิ่งที่เรียกว่า “ระบบความรู้” ที่รองรับกฎเกณฑ์ กติกา ความสัมพันธ์ต่าง ๆ ระหว่างหญิงชายที่ไม่เท่าเทียม ซึ่งจะนำไปสู่การถอนรากถอนโคนความรู้เดิมโดยการสร้างความรู้ชุดใหม่ขึ้นมาแทน นั่นคือ การให้ความสำคัญกับการสร้างความรู้ที่มาจากประสบการณ์ของผู้หญิงที่ถูกกดทับ ปิดกั้น ในการสร้างเป็นความรู้ รวมไปถึงประสบการณ์คนชายขอบในสังคมด้วย ดังนั้นการวิพากษ์ความรู้จึงมิใช่เพียงการทำให้ความรู้เดิมถูกสั่นคลอน และถูกตั้งคำถามเท่านั้น แต่ยังทำให้เกิดการสร้างความรู้ชุดใหม่ขึ้นมาด้วยโดยความรู้ใหม่ที่เกิดขึ้นนี้ต้องเป็นความรู้ที่สามารถมีความสอดคล้อง และคำนึงถึงบริบทแวดล้อมทางประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม และสังคมที่สร้างความรู้นั้นขึ้นมาด้วย ดังนั้นการปรับเปลี่ยนไปสู่กระบวนการทัศน์ใหม่ในการสร้างความรู้จึงต้องเริ่มต้นที่การตั้งคำถามต่อระบบความรู้ในสังคม เพื่อนำไปสู่การตรวจสอบถึงความพอเพียง และความชอบธรรมของความรู้ที่เกิดขึ้น (ทวีลักษณ์ พลราชม, 2550, หน้า 1) ดังนั้นในบริบทของโลกสมัยใหม่ที่เผชิญหน้ากับภาวะหลังสมัยใหม่ (Postmodern condition) คือเกิดการเปลี่ยนแปลงที่มีลักษณะ แตกต่าง หลากหลาย ซับซ้อน และโกลาหลมากขึ้น (อานันท์ กาญจนพันธุ์, 2553, หน้า 36) เช่น ปัญหาการลดทอนความเป็นมนุษย์ (Dehumanization) ของเพศ (หญิง) ที่การร่วมเพศของผู้หญิงถูกทำให้เป็นเสมือนสินค้าเช่นเดียวกับสินค้าอื่น ๆ (Sexually fetishes) และการทำให้เป็นวัตถุทางเพศ หรือ “Sexual objectification” เป็นต้น (ฉลาดชาย รมิตานนท์, 2555, หน้า 128) คำพังจะ

อาศัยวิธีวิทยาใดเพียงหนึ่งเดียวในการมอง (ศึกษาปัญหา) และไม่มีลักษณะการวิพากษ์วิธีวิทยา ดังกล่าวควบคู่กันไปด้วยจึงไม่เป็นการเพียงพอ

โพสต์โมเดิร์นเฟมินิสต์ ต่อมุมมองเรื่องเซ็กซ์เวิร์คเกอร์

กรอบคิดแบบโพสต์โมเดิร์นเฟมินิสต์ (Postmodern Feminism) ที่กำลังได้รับความสนใจในปัจจุบันถูกพัฒนาในช่วงปลายทศวรรษที่ 1960 จากวงวิชาการของซีกโลกตะวันตกซึ่งได้รับอิทธิพลทางความคิด ความเชื่อ และปรัชญาพื้นฐานจากกรอบคิดแบบหลังสมัยใหม่ (Post modern) กรอบคิดแบบหลังโครงสร้างนิยม (Post structuralism) ผ่านนักคิดคนสำคัญที่เป็นตัวแทนของสำนักดังกล่าว เช่น มิเชล ฟูโกต์ (Michel Foucault) ฌาค แดริดา (Jacques Derrida) (ชัยยนต์ ประดิษฐ์ศิลป์, 2554, หน้า 27) และนักคิดท่านอื่น ๆ โดยเฉพาะ ฟูโกต์ในงานเขียนที่เกี่ยวกับเรื่อง อำนาจ (Power) ความรู้ (Knowledge) อัตวิสัย (Subjectivity) มีอิทธิพลเป็นอย่างยิ่งในหมู่นักทฤษฎีสตรีนิยม (Feminist) ต่อการวิพากษ์ (Critique) และพัฒนางาน (Angela king, 2004, p. 29) ถึงแม้ว่าฟูโกต์จะไม่ได้แสดงความสนใจต่อสตรีนิยม (Feminism) และประเด็นปัญหาเรื่องเพศสภาพ (Gender) โดยตรงก็ตาม

อย่างไรก็ดีกรอบคิดแบบโพสต์โมเดิร์นเฟมินิสต์หรือสตรีนิยมแบบหลังสมัยใหม่มีความหมายใน 2 ลักษณะหลัก ๆ ในปัจจุบัน คือ ลักษณะแรก ในช่วงทศวรรษที่ 1980 มีการมองกันว่าประเทศตะวันตกได้เปลี่ยนผ่านไปสู่ยุคโพสต์โมเดิร์นเฟมินิสต์ คือ การต่อสู้เพื่อเรียกร้องความเสมอภาคระหว่างเพศมาถึงจุดที่ถูกปลดปล่อยแล้ว ประเด็นเรื่องความเสมอภาคจึงเป็นเรื่องไร้สาระสำหรับสตรีนิยมสายโพสต์โมเดิร์น ซึ่งก็มีข้อวิพากษ์จากเฟมินิสต์กลุ่มอื่น ๆ ว่าเป็นทัศนะ และการโต้กลับของกรอบคิดแบบชายเป็นใหญ่ (Patriarchy) เพื่อรักษาความสัมพันธ์เชิงอำนาจที่ไม่เท่าเทียมกันให้ยังคงดำรงอยู่ ลักษณะที่สอง เป็นมโนทัศน์ทางปรัชญาที่มุ่งตั้งคำถามวิพากษ์ รื้อถอน ทำทลายประเด็นปัญหาเรื่องสตรีนิยมบนกรอบคิดแบบหลังสมัยใหม่ (Postmodern) หลังโครงสร้างสร้าง (Post structural) และหลังอาณานิคม (Postcolonial) ตัวอย่างเช่น ผู้หญิงหรือความหมายของผู้หญิงมิได้เป็นจุดสนใจของวิธีการที่ผู้คนพูดถึงผู้หญิงหากแต่วาทกรรม (Discourse) ที่ใช้ในการพูดถึงผู้หญิงเป็นวาทกรรมที่ถูกสร้างขึ้นจากคนอื่น และเพื่อคนอื่น ด้วยเหตุดังกล่าว ทำให้นักทฤษฎีเฟมินิสต์ ตระหนักว่ากรอบคิดเรื่องสตรีหรือผู้หญิงจะต้องเริ่มต้นการพิจารณาวาทกรรมของผู้หญิงในลักษณะ ที่เป็นอยู่ในอดีต และปัจจุบันเป็นอย่างไร การอธิบายวิเคราะห์ถึงความสัมพันธ์เชิงอำนาจ และเหตุผลที่อยู่เบื้องหลังวาทกรรมนั้น ๆ (ยศ สันตสมบัติ, 2550, หน้า121) โดยเฉพาะการทำงานของวาทกรรมที่ผ่านสถาบันต่าง ๆ ทางสังคมที่ดูเหมือนกับมีความเป็นกลาง และอิสระ (Neutral and

independent) แต่แท้ที่จริงแล้วกลับเต็มไปด้วยการผลิตสร้าง การกำหนดตำแหน่งแห่งที่ การกดทับ ปิดกั้น (อรทัย อาจอ่ำ, 2541, หน้า259)

ด้วยเหตุดังกล่าว โปสโมเดิร์นเฟมินิสต์จึงปฏิเสธความเหมือนกันของกลุ่มผู้หญิงหรือมีการมีอัตลักษณ์ของกลุ่มผู้หญิงที่แน่นอน ปฏิเสธการเมืองแบบอัตลักษณ์ (Political identity) เพราะการเมืองแบบนี้จำเป็นต้องสร้างความเหมือนกัน และความเป็นแก่นแท้ของกลุ่มขึ้น เพื่อสร้างความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันในทางการเมือง ซึ่งการใช้อัตลักษณ์ดังกล่าวถือเป็นอันตรายเพราะการสร้างอัตลักษณ์เป็นการดำเนินการทางอำนาจ ไม่ใช่การปลดปล่อยตัวตนที่แท้จริง การปฏิเสธในเรื่องความเป็นสากล (Universal) ของผู้หญิง แต่ให้ความสำคัญกับความแตกต่างหลากหลาย เพราะการมองว่าผู้หญิงเหมือนกันทั้งโลก เป็นการละเลยความแตกต่างหลากหลายที่มีอยู่ในหมู่ผู้หญิง และที่สำคัญความแตกต่างหลากหลายของผู้หญิงดังกล่าวจะเป็นประโยชน์ต่อการเคลื่อนไหวของผู้หญิง การปฏิเสธระบบคิดแบบแบ่งเป็นคู่ตรงข้าม โดยการแบ่งเป็น ผู้หญิง/ผู้ชาย ธรรมชาติ/วัฒนธรรม เพศชิวะ/เพศสังคม ซึ่งเป็นกรอบคิดที่ผิดพลาด ซึ่งจะต้องมองแบบองค์รวม (Holistic) ว่า ร่างกายของคนโดยตัวมันเองเป็นการสร้างทางสังคม เพศชิวะ และเพศสังคมไม่ได้ถูกแยกจากกันแบบคู่ตรงข้ามแต่ได้ก่อรูปรวมกันในฐานะปัจเจก (Individual) (วารุณี ภูวิสินสิทธิ์, 2545, หน้า 174-177) จากกรอบคิดดังกล่าวส่งผลให้ในทัศนะของโปสโมเดิร์นเฟมินิสต์ เพศหญิงรวมถึงโสเภณี (Sex Workers) จึงเป็นผลผลิต (Product) ของวาทกรรมที่คอยผลิตสร้างชุดของการรับรู้เรื่อง เพศโสเภณี ความเป็นโสเภณี โสเภณีจึงเป็นเพียงผลผลิตของวาทกรรมในแต่ละยุคที่มีชุดของคำอธิบายแตกต่างกัน การจะทำความเข้าใจจึงมิใช่การตั้งคำถามถึงนิยามหรือประเด็นปัญหาเรื่องสิทธิหรือความเท่าเทียมกัน หากแต่เป็นการเผยให้เห็นถึงกระบวนการทั้งหมดของวาทกรรมที่มีต่อผู้หญิง

ข้อถกเถียงทางทฤษฎีระหว่างฟูโกต์กับเฟมินิสต์เรื่องเซ็กซ์เวิร์คเกอร์

นักคิดน้อยคนนักที่จะมีอิทธิพล (Influence) ต่อการศึกษาศรีนิยม (Feminism) ร่วมสมัย ในประเด็นปัญหาเรื่องอำนาจ (Power) และเพศ (Sex) เท่ากับ มิเชล ฟูโกต์ (Michel Foucault) นักคิดหัวแถวของสกุลคิดแบบโปสโมเดิร์น (Postmodern) โดยเฉพาะภายหลังของการเสียชีวิตของฟูโกต์ (Deveaux, 1994, p. 223) ความคิดของฟูโกต์ที่อยู่ในผลงานต่าง ๆ ของเขายังได้รับความสนใจ และถูกนำมาศึกษากันอย่างแพร่หลาย อิทธิพลของความคิดดังกล่าวก่อให้เกิด การถกเถียง (Debate) กันอย่างกว้างขวาง ทั้งในศาสตร์ทางสังคมศาสตร์ (Social Science) มนุษยศาสตร์ (Humanities) และข้ามศาสตร์ไปทางฝั่งวิทยาศาสตร์ (Science) และหนึ่งในการถกเถียงทางปรัชญา และทฤษฎีที่สำคัญก็คือ การตั้งคำถาม และถกเถียงระหว่างฟูโกต์กับเฟมินิสต์ ถึงแม้จะมีใช้การถกเถียงกันโดยตรง เพราะฟูโกต์มิได้ให้ความสนใจ และศึกษาปัญหาเรื่องสตรีนิยม (Feminism) โดยตรง หากแต่ฟูโกต์

สนใจการทำงานของอำนาจในสังคมสมัยใหม่ (Modernity) กลุ่มคนชายขอบ (Marginal) การกดขี่ บังคับ (Fisher, 1998, pp. 1-2) ซึ่งก็รวมถึงผู้หญิงที่ตกอยู่ภายใต้การครอบงำของการของอำนาจ ดังกล่าวโดยอำนาจ กระทำกับร่างกาย (Body) ผ่านทางสิ่งที่เรียกว่าวินัย (Discipline) (Henderson, 2007, p. 229) ซึ่งเป็นเทคนิคที่สำคัญของอำนาจที่กระทำกับร่างกายของมนุษย์โดยมิได้แยกว่าเป็น เพศหญิง และเพศชาย

ซึ่งข้อถกเถียงดังกล่าวเฟมินิสต์มุ่งตั้งคำถามเพื่อสร้างข้อถกเถียงที่สำคัญ คือ การปฏิเสธ เรื่องการไม่มีองค์ประธานหรือผู้หญิง ซึ่งการปฏิเสธเช่นนี้ทำให้การต่อสู้ทางการเมืองของผู้หญิง เป็นเรื่องที่เป็นไปไม่ได้ เพราะการเมืองของสตรีนิยมผูกพันอยู่กับฐานการเมืองที่เฉพาะเจาะจง คือ ผู้หญิง การปฏิเสธการมีอยู่จริงของผู้หญิงจึงบั่นทอนความเป็นชอบธรรมของขบวนการเคลื่อนไหว เรียกร้องเพื่อผู้หญิง ถ้าหากไม่มีผู้หญิงดำรงอยู่ เราจะเรียกร้องในนามผู้หญิงได้อย่างไร เช่น ปัญหา เรื่องโศกณิรมิตต่าง ๆ (สิทธิมนุษยชน ความเสมอภาค สักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์) เป็นต้น กรอบคิด แบบโพสโมเดิร์น ดังกล่าว ไม่ได้ช่วยผู้หญิงในการทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางด้านต่าง ๆ ได้ และยังทำให้ผู้หญิงไม่สามารถสถาปนาตนเองให้เป็นองค์ประธานได้ รวมถึงการไม่ให้ความสำคัญ กับการทำความเข้าใจเรื่องความไม่เท่าเทียมกันในเชิงโครงสร้าง (Structural) เพราะมองว่าโลกเป็น สิ่งที่ไหลลื่น และเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่อง ด้วยเหตุดังกล่าวความไม่เท่าเทียมกันของความเป็นเพศ (Sex) ชนชั้น (Class) ถูกทำให้หายไป ขณะเดียวกันกรอบคิดแบบโพสโมเดิร์น ของฟูโกต์ที่มอง เรื่องอำนาจ(Power) ว่ากระจัดกระจายอยู่ทั่วไปในสังคม ส่งผลให้ขาดตระหนักถึงการกดขี่อย่างเป็น ระบบของความเป็นเพศชนชั้น และเชื้อชาติที่ดำรงอยู่ (วารุณี ภูวิสินสิทธิ์, 2545, หน้า178-179) และ ข้อวิพากษ์ที่สำคัญที่สุด คือ กรอบแนวคิดแบบโพสโมเดิร์น เป็นกรอบคิดที่เป็นวาทกรรมแบบ ผู้ชายที่สร้างโดยผู้ชาย ปฏิเสธจุดยืนที่เข้าข้างผู้หญิงไม่เฉพาะแต่ฟูโกต์ แต่ยังรวมไปถึงนักคิด โพสโมเดิร์นคนอื่น ๆ เช่น ฌาค แดริดา (Jacques Derrida) ฌอง ฟรองซัวว์ ลีโอตาร์ด (Jean-Frawcois Lyotard) ริชาร์ด รอร์ชต์ตี้ (Richard Rorty) เป็นต้น ภายใต้ข้อถกเถียงดังกล่าวสร้าง คุณูปการสำคัญอย่างยิ่งให้กับการศึกษาเรื่องอำนาจ เพศ เพศภาวะ และเพศวิถี (Sexuality)

นักคิดสกุลโพสโมเดิร์นอื่น ๆ ต่อประเด็นเรื่องเซ็กส์เวิร์คเกอร์

ปรัชญาแบบโพสโมเดิร์น (Post modern philosophy) มุ่งตั้งข้อสังเกตเกี่ยวกับความจริง (Truth) ความรู้ (Knowledge) อำนาจ (Power) อัตลักษณ์ (Identity) และภาษา (Language) (Flax, 1987, p. 624) ซึ่งโดยส่วนใหญ่เป็นเรื่องที่ถูกกละเลย เช่น การศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างอำนาจ ความรู้ และเพศของ มิเชล ฟูโกต์ ในปี 1976 ในงานนี้ชื่อว่า ประวัติศาสตร์แห่งเพศวิถี เล่ม 1 เจตจำนงในความรู้ (The History of Sexuality, Vol.1, An Introduction) ที่ฟูโกต์อธิบายให้ถึงความรู้

กับอำนาจที่ เลื่อนจากพื้นที่สาธารณะมาสู่ พื้นที่ส่วนตัว(เรื่องเพศ)ของมนุษย์ ในหนังสือเล่มดังกล่าวฟูโกต์เสนอกรอบคิดเรื่องเพศวิถีของสังคมตะวันตก ในยุคศตวรรษที่ 19 มีการกระตุ้นให้เกิดวาทกรรมเกี่ยวกับเรื่องนี้มากายมหาศาลทั้งในวงการแพทย์ จิตวิทยา จริยศาสตร์ ประชากรศาสตร์ และวิชาการด้านการศึกษา ทั้งนี้ด้านเพราะเจตจำนงของสถาบันต่าง ๆ ทางสังคมที่จะเข้าถึงความจริงเกี่ยวกับเพศดำรงมาก่อนยุคสมัยใหม่ (Modernity) แต่ก็จัดอยู่กับพื้นที่ และกลไกทางศาสนา ซึ่งฟูโกต์ยังเปิดโปงให้เห็นว่า กระบวนการปลดปล่อยทางเพศ ในโลกตะวันตกนับจากหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 เป็นต้นมา อิงกับความชอบธรรมกับบรรดาวาทกรรมทางวิชาการเกี่ยวกับเรื่องเพศ เป็นเพียงมายาของเสรีภาพ เพราะแท้จริงแล้วการปลดปล่อยดังกล่าวเป็นถ้อยคำของอำนาจที่สอดส่องพฤติกรรมของผู้ชายโดยการหลอกให้คนเหล่านั้นหลงเชื่อว่าตนเองเป็นอิสระ (นพพร ประชากุล, 2552, หน้า 176-177)

และสายสกุลคิดแบบโพสต์โมเดิร์นมิได้มีเพียงฟูโกต์คนเดียวเท่านั้นที่พูดถึงเรื่องเพศ (Sex) เพศสภาพ (Gender) เพศวิถี (Sexuality) ยังมีนักคิดคนสำคัญอีกคนหนึ่ง คือ ฌาค แดริดา (Jacques Derrida) ที่นำเสนอกรอบคิดเรื่องการรื้อสร้าง (Deconstruction) ที่ปรากฏเป็นครั้งแรกในบทนำของการแปลงานเขียน เรื่อง The Origin of Geometry ในปี ค.ศ.1962 โดยสิ่งนี้ แดริดา เรียกว่า การรื้อสร้าง ก็คือการวิพากษ์ความรู้เก่าแบบถอนรากถอนโคนเพื่อรื้อถอนความรู้เก่า และให้ความรู้อื่น ๆ ที่แตกต่างหลากหลายซึ่งถูกกดทับหรือปิดกั้นไว้นั้นสามารถเกิดขึ้น และเข้าไปแทนที่โดย แดริดาเห็นว่า การรื้อสร้างนี้ ไม่เพียงแต่เป็นการปลดปล่อยเราให้พ้นจากการถูกครอบงำทางความรู้ ความคิดที่ควบคู่ไปกับการครอบงำทางอำนาจแต่มันยังเป็นการเปิดกว้างให้เกิดความหลากหลายของความรู้ความคิด และความเป็น ไปเพื่อให้เกิดการเคารพหรือยอมรับ สิ่งอื่น (The other) หรือความเป็นอื่น (Otherness) (ลักษณะวัต ปาละรัตน์, 2553, หน้า 183) แดริดา เสนอให้ปฏิเสธ และปลดปล่อยตนเองออกจากความเชื่อในเรื่องการมีความจริงหนึ่งเดียวที่เป็นแก่นแท้ดำรงอยู่ในฐานะที่เป็นสิ่งที่ให้ความหมายจากการปฏิเสธความจริงที่เป็นหนึ่งเดียวดังกล่าว ส่งผลให้แดริดาองว่าไม่มีความจริงของผู้หญิงด้วย ผู้หญิงมีสภาพที่เป็นพหุ ไม่มีความเป็นหนึ่งเดียว หรือความเป็นแก่นแท้ที่เป็นเอกภาพของผู้หญิง (วารุณี ภูวิสินสิทธิ์, 2545, หน้า 171-172)

ดังนั้น การพยายามที่จะเสนอถึงธาตุแท้ของความเป็นผู้หญิง คือ การสืบเนื่องกรอบคิดคู่ตรงข้ามที่ต้องปฏิเสธ ถ้ามีความเป็นผู้หญิงก็ต้องมีความเป็นชายแท้มาด้วยเช่นกัน และเมื่อมีความเป็นคู่ตรงข้าม ผู้หญิงจะเป็นฝ่ายเสียเปรียบ แดริดา จึงเสนอว่าการจับเหตุผลความเป็นหญิงเป็นสิ่งที่ชั่วคราวมิใช่จุดหมาย ผู้หญิงไม่ควรแทนความจริงด้วยความจริงอีกชั้นหนึ่ง เพราะไม่มีความจริงที่เป็นหนึ่งเดียว การอ้างความสำคัญความเป็นผู้หญิงถือเป็นกรอบคิดเช่นเดียวกันกับกรอบคิดแบบชายเป็นศูนย์กลาง แต่สลับสับเปลี่ยนมาเป็นหญิงเป็นศูนย์กลางแทน กล่าวโดยสรุป กรอบคิดเรื่อง

การก่อสร้างเหมาะกับการต่อสู้ของผู้หญิง เพราะมันเป็นสิ่งที่แทนกรอบคิดแบบชายเป็นใหญ่ชายเป็นศูนย์กลาง ทำให้ผู้หญิงอยู่ในสถานะที่เหนือกว่าผู้ชาย จึงต้องให้ความสำคัญกับโครงสร้างของความจริงที่แตกต่างหลากหลาย และส่วนที่แตกต่างหลากหลายทางเพศ เพราะเป็นวาทกรรมที่ไม่มีศูนย์กลางไม่ใช่ทั้งความเป็นหญิง และความเป็นชาย

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

พงษ์ธร สำราญ (2549) ได้ศึกษา ปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับการค้าประเวณีในสถานบริการ อาบ อบ นวดในประเทศไทย พบว่ากฎหมายเกี่ยวกับการค้าประเวณีในประเทศไทยสามารถสรุปได้เป็นสามลักษณะคือ กฎหมายที่อยู่ในของการห้ามค้าประเวณี กฎหมายที่อยู่ในของการยกเลิกการค้าประเวณี และกฎหมายที่อยู่ในของการจดทะเบียนค้าประเวณี ซึ่งในปัจจุบันจะอยู่ในรูปของกฎหมายยกเลิกการค้าประเวณี ในลักษณะของการป้องกัน และปราบปราม เช่น ประมวลกฎหมายอาญา พระราชบัญญัติป้องกัน และปราบปรามการค้าประเวณี พ.ศ. 2539 พระราชบัญญัติมาตรการป้องกัน และปราบปรามการค้าหญิง และเด็ก พ.ศ. 2540 เป็นต้น ซึ่งครอบคลุมในเรื่องของการป้องกัน และปราบปรามผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการค้าประเวณีทุกรูปแบบ อย่างไรก็ตามถึงแม้จะมีกฎหมายที่ครอบคลุมเรื่องการค้าประเวณี ก็มิได้ทำให้การค้าประเวณีในสังคมไทยลดลงแต่อย่างใด แต่กลับพัฒนา และซับซ้อนอยู่ในรูปแบบต่าง ๆ และหนึ่งในสถานบริการที่สำคัญก็คือ สถานบริการที่อยู่ในรูปของ สถาน อาบ อบ นวด ทั้งนี้ พงษ์ธร อธิบายว่าสืบเนื่องมาจากปัจจัยที่สำคัญคือ พระราชบัญญัติสถานบริการ พ.ศ. 2509 ที่มีช่องว่างก่อให้เกิดการค้าประเวณี เนื่องกฎหมายฉบับนี้ยอมให้ชาย และหญิงอาบน้ำ และขัตถูตัวร่วมกันในห้องรโหฐานที่มีเตียงนอนซึ่งเป็นการสร้างโอกาสในการมีเพศสัมพันธ์โดยการค้าประเวณีได้โดยง่าย อีกทั้งมาตรการลงโทษแก่ผู้ประกอบการต่ำกว่าที่ควร ซึ่ง พงษ์ธร เสนอว่า หากมีการอุดช่องว่างดังกล่าวโดยการแก้ไข พระราชบัญญัติสถานบริการ พ.ศ. 2509 ในส่วนที่เกี่ยวกับค้าประเวณี และให้มีมาตรการทางอาญาที่เคร่งครัดร่วมถึงการเพิกถอนใบอนุญาต ก็จะมีส่วนในการช่วยลดปัญหาการค้าประเวณีในสถานบริการ อาบ อบ นวด ลงได้ แต่จะสังเกตเห็นได้ว่าประเด็นที่น่าสนใจในงานของ พงษ์ธร สำราญ คือ พงษ์ธร มองปรากฏการณ์ของปัญหาตรงปลายเหตุโดยเน้นมาตรการป้องกัน และปราบปรามโดยอาศัยบทบัญญัติของกฎหมายที่เคร่งครัดครอบคลุมปัญหาของการค้าประเวณี แต่สิ่งงานของ พงษ์ธร ละเลยก็คือ ต้นเหตุของปัญหาที่ผลักดันให้มีการเข้าสู่อาชีพของโสเภณีในรูปแบบต่าง ๆ ไม่เพียงแต่สถาน อาบ อบ นวด และปัจจัยที่ผลักดันให้เข้าสู่อาชีพนี้ในปัจจุบันมิใช่เพียงแค่ปัจจัยเดิม และปัจจัยเดียวดังเช่นในอดีตนั้นก็คือ ปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจ แต่ใน

ปัจจุบันสภาพของปัญหาเรื่องโสเภณีมีความสลับซับซ้อน การเข้าสู่อาชีพมาจากหลายปัจจัย และอาชีพโสเภณีก็พัฒนาแฝงฝังอยู่ในหลากหลายรูปแบบ

เบ๊งค์ งามอรุณ โชติ (2554) ได้ศึกษาเรื่อง โสเภณี มีอยู่ รู้จัก แต่ไม่เข้าใจ เป็นการทำความเข้าใจ โสเภณี โดยการย้อนไปให้เห็นถึงรากเหง้าต้นกำเนิดความเป็นมา และพัฒนาการของโสเภณี ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงความสัมพันธ์ในเชิงอำนาจระหว่างรัฐกับธุรกิจโสเภณีในอดีต และพัฒนาการผ่านวาทกรรมชุดต่าง ๆ เช่น เศรษฐกิจ กฎหมาย อุดมการณ์ทางการเมือง กล่าวคือ ในมิติทางด้านเศรษฐกิจในอดีตเราจะเห็นอาชีพโสเภณีที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับอำนาจรัฐในฐานะจักรกลในการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศเพราะมีการอนุญาตให้มีกิจการ โรงโสเภณี ได้อย่างถูกกฎหมายแต่ต้องเสียภาษีอากรให้แก่รัฐตามที่กำหนด ขณะที่ในปัจจุบันอาชีพโสเภณีนี้กลายเป็นสิ่งที่ผิดกฎหมายแต่มีเงินหมุนเวียนในธุรกิจนี้มหาศาลถึง และยังคงดำเนินไปราวกับว่าเป็นเรื่องปกติของสังคม ในมิติด้านกฎหมาย เบ๊งค์ นำเสนอให้เห็นถึงพัฒนาการของโสเภณีกับกฎหมายในแต่ละยุคสมัยอย่างมีนัยสำคัญ คือ ในอดีตจะมีกฎหมายรับรองอาชีพดังกล่าวว่าเป็นอาชีพที่ต้องตามกฎหมาย แต่สิ่งที่น่าสนใจคือพัฒนาการของกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับโสเภณีในแต่ละการปรับเปลี่ยนกฎหมายเพื่อกำหนดฐานะของโสเภณีในทางกฎหมายนั้นเกี่ยวข้องกับอุดมการณ์ในยุคสมัยนั้น ๆ เป็นสำคัญ คือ ในมิติด้านอุดมการณ์ ในอดีตคหิชาเป็นใหญ่คืออุดมการณ์ที่สำคัญทั้งในทางการเมืองการปกครองและการปฏิบัติในชีวิตจริง ในอดีต โสเภณีจึงไม่ได้ต่างอะไรไปจากทรัพย์สินของผู้ชายที่มีสิทธิชีวิตและร่างกาย ขณะที่ปัจจุบันอุดมการณ์แบบประชาธิปไตยได้กลายเป็นอุดมการณ์หลัก และให้ความสำคัญกับเรื่องความเสมอภาคเท่าเทียมกันระหว่างเพศชายเพศหญิง และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ คหิชาเรื่องชายเป็นใหญ่จึงถูกทำให้เจือจางลงภายใต้อุดมการณ์ดังกล่าว และอาชีพโสเภณีก็ได้กลายเป็นสิ่งที่ผิดกฎหมาย และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องไม่ว่าจะรูปแบบใดก็จะมีลักษณะเป็นการละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ประเด็นที่สำคัญจากงานชิ้นนี้คือ การนำเสนอให้ถึงพัฒนาการของโสเภณีในแต่ละยุคที่ตกอยู่ภายใต้วาทกรรมแต่ละชุดที่คอยประกอบสร้าง และกำหนดตำแหน่งแห่งที่ให้แก่โสเภณีในมิติต่าง ๆ ดังกล่าว

นฤพนธ์ คิ้ววิเศษ (2557) ได้ศึกษาเรื่อง ความรู้ และอำนาจเบื้องหลังเช็ก และโสเภณี เป็นการทบทวนการศึกษา และองค์ความรู้เกี่ยวกับเรื่อง โสเภณี ซึ่ง นฤพนธ์ ให้ความเห็นว่ามักจะถูกอธิบายด้วยแนวคิดแบบเฟมินิสต์ แนวคิดจิตวิเคราะห์ แนวคิดพฤติกรรมศาสตร์ และแนวคิดเบี่ยงเบนทางเพศ เป็นต้น ส่งผลให้สังคมนิยามโสเภณีไปในลักษณะต่าง ๆ เช่น โสเภณีคือความเสื่อมทรามทางศีลธรรม โสเภณีคือปัญหาร้ายของสังคมที่กระทำการกดขี่ เอาไรต์เอาเปรียบเพศหญิง การล่อลวง การล่วงละเมิด การใช้ความรุนแรง การใช้อำนาจ และอิทธิพล การตกเป็นเหยื่อทางเพศ

โสเภณีคือผู้ที่นำสงสารต้องได้รับการสงเคราะห์ดูแลเป็นพิเศษจากหน่วยงานเฉพาะด้าน โดยในด้านเศรษฐกิจโสเภณี คือ การใช้ร่างกายเป็นสินค้าเพื่อแลกกับเงิน เป็นวงจรของธุรกิจผิดกฎหมาย เป็นการลดทอนคุณค่าของความเป็นมนุษย์ การทำให้ร่างกายกลายเป็นเพียงแค่วัตถุดิบค้าที่ซื้อขายกันได้เช่นเดียวกับวัตถุที่ไม่มีชีวิตอื่น ๆ ซึ่งความเข้าใจที่มีต่อโสเภณีของสังคมในลักษณะดังกล่าวมานี้ นฤพนธ์ คิ้ววิเศษ มองว่ามีความอันตราย เนื่องจากการมองโสเภณีเพียงผิวเผิน และอย่างตื้นเขิน ส่งผลต่อความรู้สึก และความเข้าใจเรื่องเซ็ก และโสเภณีเป็นเรื่องสกปรก โสมม จึงจำเป็นต้องมีการตรวจสอบความคิดความเข้าใจเหล่านี้ โดยการทบทวนการศึกษา และแนวคิดทฤษฎีดังกล่าว ความน่าสนใจในงานชิ้นนี้ของ นฤพนธ์ คือ การนำเสนอมุมมองใหม่ในลักษณะกลับมามอง การศึกษาเรื่องโสเภณี และที่สำคัญคือการนำเสนอวิธีวิทยาทางเลือกแบบอื่น ๆ ในการเป็นเครื่องมือช่วยในการศึกษาปัญหา และการทำความเข้าใจเรื่องโสเภณีอย่างลึกซึ้ง เพราะกรอบคิดที่ นฤพนธ์ ในการศึกษาเรื่องเซ็ก และโสเภณี คือ กรอบคิดของ มิเชล ฟูโกต์ มาเป็นแนวทางในการวิเคราะห์ เพื่อชี้ให้เห็นถึงเซ็ก และโสเภณีภายใต้วาทกรรมชุดต่าง ๆ ในสังคมทุนนิยม และบริโคโนมียว่าแท้ที่จริงแล้วเซ็ก และโสเภณี คือ ผลผลิตของความรู้ และอำนาจผ่านทางวาทกรรมชุดต่าง ๆ เพื่อสถาปนาความเข้าใจการรับรู้ และการสร้างกฎระเบียบกติกาใหม่ในสังคมยุคปัจจุบัน

ชัยณรงค์ เครือนวน (2558) ได้ศึกษาเรื่อง ปฏิบัติการ และการต่อสู้ทางวาทกรรมในการพัฒนาอุตสาหกรรม: ศึกษากรณีการพัฒนาอุตสาหกรรมภายใต้ตัวแบบมาบตาพุด” ชัยณรงค์ ศึกษาการพัฒนาอุตสาหกรรมกรณีการพัฒนาอุตสาหกรรมมาบตาพุด โดยมีแกนหลักของการศึกษาอยู่ที่เรื่องวาทกรรมในการพัฒนา ปฏิบัติการ และการต่อสู้ทางวาทกรรม โดยชัยณรงค์ เสนอว่าในการพัฒนาอุตสาหกรรมจะมีวาทกรรมที่มีปฏิบัติการ และการต่อสู้กันอยู่สองลักษณะที่เรียกว่า วาทกรรมกระแสหลัก ซึ่งก็คือ วาทกรรมการพัฒนาที่นำไปสู่ความเจริญก้าวหน้าทางเศรษฐกิจของอุตสาหกรรม แต่สร้างปัญหาให้แก่ สังคม ชุมชน ธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม ความสัมพันธ์ และวิถีชีวิตของคนในชุมชน ตลอดจนรวมถึงระบบนิเวศทั้งหมด ซึ่งชัยณรงค์ มองว่าวาทกรรมกระแสหลักดังกล่าวเป็นผลผลิตมาจากกระบวนการผลิตซ้ำเพื่อสืบทอดอุดมการณ์แบบทุนนิยมที่มีการเสนอด้านดีคือการพัฒนาเพื่อช้อนเร้นผลกระทบต่าง ๆ ดังกล่าว โดยอาศัยความร่วมมือของกลุ่มพันธมิตรที่เป็นชนชั้นนำในสังคม เพื่อต่อสู้กันกับวาทกรรมอีกลักษณะหนึ่งที่ ชัยณรงค์ เรียกว่า วาทกรรมต่อต้าน ที่เกิดขึ้นมาเพื่อปฏิบัติการต่อสู้กับวาทกรรมหลักในการต่อต้านการพัฒนาอุตสาหกรรมมาบตาพุด อันเกิดขึ้นจากการรวมตัวของเครือข่ายชนชั้นกลาง และกลุ่มคนที่มีอุดมการณ์นิเวศนิยมเหมือนกัน และกลุ่มชาวบ้านรากหญ้าที่เข้าร่วมต่อสู้เพื่อปากท้อง และความอยู่รอดภายใต้การพัฒนาอุตสาหกรรมดังกล่าวที่ส่งผลกระทบต่อทุกมิติของชีวิต ชัยณรงค์ อธิบายว่า ความหลากหลายทางวาทกรรมดังกล่าวนำไปสู่การปฏิบัติการต่อสู้กันทางวาทกรรมของวาทกรรมสองกระแสดังกล่าว ที่ต่าง

ก็มุ่งครองความเป็นเจ้าทางวาทกรรมเพื่อครอบครองการเป็นผู้นิยามกำหนดตำแหน่งแห่งที่ในทางวาทกรรมให้กับตนเอง จากงานดังกล่าวของ ชัยณรงค์ จะเห็นได้ว่าความสำคัญในงานอยู่ตรงที่การนำเสนอแนวคิดทฤษฎี และวิธีวิทยาทางเลือกแบบอื่น หรือที่เรียกว่าแนวคิดทฤษฎี และวิธีวิทยาแบบกระแสรองมาใช้เป็นรากฐานในการเข้าสู่ปัญหาวิจัย และใช้เป็นเครื่องมือในการวิเคราะห์ โดยเฉพาะการวิเคราะห์วาทกรรมที่เป็นแนวการวิเคราะห์ในอีกลักษณะหนึ่งจากแนวการวิเคราะห์กระแสหลักทั่วไป ที่ขาดพลังในการทำความเข้าใจ และอธิบายปรากฏการณ์ทางสังคม เนื่องจากความสลับซับซ้อนของปัญหา และบริบทของสังคมในปัจจุบัน การนำเสนอแนวคิดทฤษฎี และวิธีวิทยาทางเลือกแบบอื่นดังเช่นที่ปรากฏในงานของชัยณรงค์ จึงเป็นการช่วยเสนอทางเลือกในความเป็นไปได้ของวิธีการเข้าสู่ปัญหาวิจัยที่หลากหลาย และการได้มาซึ่งความรู้ด้วยวิธีวิทยาแบบอื่น ๆ

นฤพนธ์ คิ้ววิเศษ (2558) ได้ศึกษาเรื่อง ปัญหา “ความจริง” เกี่ยวกับเซ็ก และกามารมณ์ ในประวัติศาสตร์ไทย เป็นการศึกษาวิเคราะห์การเขียนประวัติศาสตร์เกี่ยวกับเซ็ก และกามารมณ์ในสังคมไทย ผ่านทางแนวคิดเรื่องเฟมินิสต์ และแนวคิดเรื่องเคียวร์ในปัจจุบัน ให้ความสำคัญในเรื่องเซ็ก และกามารมณ์ในอดีต เป็นความพยายามที่จะสร้างศีลธรรมทางเพศที่โจมตีระบบปิตาธิปไตย และบรรทัดฐานแบบรักต่างเพศ อันจะทำให้เกิดภาพตัวแทนเกี่ยวกับเพศ และเพศภาวะที่ถูกกดขี่ข่มเหง เพื่อที่จะตรวจสอบสมมติฐานเรื่องการกดขี่ทางเพศ การสร้างตัวตนทางเพศ และศีลธรรมทางเพศ ซึ่งมีความเกี่ยวข้องกับอำนาจ และความรู้เบื้องหลัง ความน่าสนใจในงานนี้ของ นฤพนธ์ คิ้ววิเศษ คือ การศึกษาเรื่องเพศ และกามารมณ์แบบสืบสาวไปถึงรากเหง้าต่อกำเนิดของประวัติศาสตร์เรื่องเพศ และกามารมณ์ โดยใช้วิธีวิทยาแบบ วงศาวิทยา ของ มิเชล ฟูโกต์ มาเป็นแนวทางการในการศึกษา เพื่อให้เห็นรากเหง้าต้นกำเนิด และการทำงานของวาทกรรมชุดต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับเรื่องเพศ และกามารมณ์ในแต่ละยุค และแต่ละมิติ ผ่านการตั้งคำถามต่อประเด็นร่วมสมัยของสังคมหลากหลายด้าน เช่น พัฒนาการของเรื่องเพศในบริบทของ ศีลธรรม การแต่งงาน ครอบครัว กฎหมาย ประวัติศาสตร์ พัฒนาการของการต่อสู้เรื่องเพศในสังคม เพื่อครองความเป็นเจ้าวาทกรรมหลักในการกำหนดนิยามประเด็นปัญหาความรู้ความเข้าใจเรื่องเพศในสังคม ที่มักจะถูกผูกขาดด้วยองค์ความรู้แบบวิทยาศาสตร์กระแสหลัก และการจำกัดตัวเองอยู่กับการเข้าสู่ปัญหาวิจัยด้วยแนวคิดทฤษฎีเดิมวิธีวิทยาเดิม ส่งผลให้ความรู้ที่ได้รับจากการเข้าสู่ความรู้เรื่องเพศ และโสเภณีแบบดังกล่าวมีลักษณะคับแคบ และตามบริบทที่เปลี่ยนแปลงอย่างสลับซับซ้อน และไกลาหลดดังเช่นในปัจจุบันไม่ทันหรือที่เรียกว่าปรากฏการณ์ความรู้ตกขอบปัญหา และความจริง

McCamish (2002) ได้ศึกษาถึงโครงสร้างความสัมพันธ์ในการสนับสนุนให้ผู้ชายขายบริการทางเพศในพัทยาโดยพ่อแม่ในชนบทของประเทศไทย ซึ่งพบว่าพ่อแม่ในชนบทของประเทศไทยมีความคาดหวังต่อลูกว่าเมื่อสามารถหารายได้สนับสนุนทางการเงินให้แก่ครอบครัว ก็จะ

ผลักดันให้ลูกแสวงหารายได้โดยเฉพาะการเข้าสู่อาชีพ โสเภณี ซึ่งความคิด และแรงกดดันดังกล่าวที่เป็นวัฒนธรรมที่สำคัญในภาคเหนือของไทยส่งผลให้โสเภณีในภาคเหนือติดเชื่อเอดส์ค่อนข้างสูง และไม่เฉพาะแต่เพศหญิงเท่านั้นค่านิยมที่กลายเป็นวัฒนธรรมเรื่องการแบ่งเบาภาระ และหาเงินสนับสนุนครอบครัวก็ปรากฏกับเพศชายในชนบทที่ต้องประกอบอาชีพ โสเภณี ก็ปรากฏเด่นชัดในอุตสาหกรรมทางเพศในพัทยา เนื่องมาจากค่านิยมอันกลายเป็นวัฒนธรรมของพ่อแม่ในชนบทไทยดังกล่าว ซึ่งความน่าสนใจของงานศึกษาดังกล่าวนี้คือ การฉายภาพให้เห็นว่าในยุคปัจจุบันนี้อชีพ โสเภณีมิได้จำกัดอยู่เพียงแก่เพศหญิง แต่ด้วยแรงบีบบังคับทางด้านเศรษฐกิจทำงานร่วมกับค่านิยมที่กลายเป็นวัฒนธรรมของชายขอบในชนบทไทย เป็นแรงผลักดันให้เพศชายเข้าสู่อาชีพการขายบริการทางเพศหรือโสเภณีมากยิ่งขึ้น ดังนั้นในการเข้าสู่ปัญหาเรื่อง โสเภณีจึงไม่สามารถที่จะมองจากมิติใดมิติหนึ่งโดยไม่สัมพันธ์กับมิติอื่น ๆ

Rickard (2003) ได้ศึกษาถึงความร่วมมือของโสเภณีในการเรียกร่องสิทธิต่าง ๆ ของผู้ที่ทำงานอยู่ในอุตสาหกรรมทางเพศดังกล่าว โดยมุ่งเน้นไปที่การสร้างอำนาจในการเคลื่อนไหว เรียกร่องสิทธิต่าง ๆ ของแรงงานทางเพศ และ /หรือ โสเภณีในประวัติศาสตร์ในสามถึงสี่ทศวรรษที่ผ่านมา โดยเฉพาะในการประชุมทางวิชาการที่เกี่ยวกับการค้าประเวณีครั้งแรกในปี 1971 เพื่อเรียกร่องสิทธิสตรีโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อการพัฒนาแนวทางการศึกษา แนวคิดทฤษฎี และวิธีวิทยาในการศึกษาโสเภณี โดยความสำคัญของงานนี้ก็คือ การนำเอาปรากฏการณ์ของปัญหา กลับมามอง และ/หรือ ทบทวน แนวทางการศึกษา แนวคิดทฤษฎี และวิธีวิทยา ซึ่งโดยส่วนใหญ่จะใช้วิธีการนำเอาแนวคิดทฤษฎีลงไปมองปรากฏการณ์ของปัญหาที่จะศึกษา ซึ่งผลก็คือวิธีการดังกล่าวนี้จะเป็นการช่วยยืนยัน และสนับสนุนพลังในการอธิบายของแนวคิดทฤษฎี และวิธีวิทยาที่ใช้ในการศึกษาว่ายังคงความสามารถในการอธิบายปรากฏการณ์ และเท่าทันต่อปรากฏการณ์ของเรื่องที่จะศึกษาได้หรือไม่ และมากน้อยเพียงใด

Scott (2003) ได้ศึกษาเกี่ยวกับโสเภณีชาย ว่าความเป็นโสเภณีเพศชายนั้นอยู่ภายใต้วาทกรรมแบบวิทยาศาสตร์ที่ผลิตสร้างองค์ความรู้เกี่ยวกับชายว่า เป็นเพศที่มีความเข้มแข็งเป็นผู้นำ การแสดงออกซึ่งความต้องการทางเพศก็ต้องแสดงออกต่อเพศหญิงเท่านั้น แต่การศึกษาเรื่อง โสเภณีชายของ จอห์น สก็อตต์ ถือเป็นการท้าทายวาทกรรมแบบวิทยาศาสตร์ เพราะเพศชายที่ต้องเป็นผู้นำเข้มแข็งเป็นฝ่ายแสดงออกซึ่งอารมณ์ความรู้สึกทางเพศต่อเพศหญิง แต่กรณี โสเภณีเพศชายกลับกลายเป็นฝ่ายถูกระงับทางเพศ ซึ่งวาทกรรมแบบวิทยาศาสตร์มองว่า คือ ความเบี่ยงเบนทางเพศ เนื่องจากวาทกรรมแบบวิทยาศาสตร์ผลิตสร้างองค์ความรู้เรื่องเซ็ก และเพศสรีระว่า การออกทางเพศ การร่วมเพศ แบบใดถูกต้องหรือแบบใดผิดปกติ การร่วมเพศที่ปกติต้องจะเป็นเพศสัมพันธ์ระหว่างชาย และหญิงเท่านั้น ส่วนเพศสัมพันธ์ และการมีความสัมพันธ์ข้ามเพศเป็นเรื่องความ

ผิดปกติเป็นความเบี่ยงเบน และที่สำคัญถือเป็นโรคเป็นความเจ็บป่วยทางจิตที่ต้องบำบัดรักษา ซึ่งแยกออกเป็นหลายลักษณะ เช่น เชื่อกับเด็ก เชื่อกับสัตว์ เชื่อกับวัตถุสิ่งของ หรือเชื่อกับความเจ็บปวดทรมาน ซึ่งก็นำไปสู่กระบวนการบำบัดรักษาเป็นการเฉพาะตามวาทกรรมแบบวิทยาศาสตร์ผ่านกรอบคิดแบบจิตเวชศาสตร์ งานของ สก็อตต์ ถือเป็นงานแตกหักที่สำคัญกับความรู้กระแสหลักเรื่องเพศ และ โสเภณี เพราะเป็นการปลดปล่อยความรู้เรื่องเพศ และ โสเภณีออกจากวาทกรรมแบบวิทยาศาสตร์ที่เข้ามาจัดระเบียบการศึกษาเรื่องเพศ และ โสเภณี นำไปสู่ความรู้แบบอื่น ๆ ที่มีได้ถูกผูกขาดโดยวาทกรรมหลักแต่เพียงอย่างเดียว เช่น เดียวกันกับการศึกษาโสเภณีเพศหญิง ที่ให้ความสำคัญกับการเข้าสู่ปัญหาด้วยสมมติฐานแบบเดิม ๆ โดยการมองเรื่องโสเภณีอย่างตื้นเขิน โดยผ่านกรอบคิดทางด้านเศรษฐกิจ และคุณภาพชีวิตเป็นเรื่องหลัก โดยขาดการพินิจพิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ อำนาจ และความจริงของวาทกรรมชุดต่าง ๆ ที่อยู่เบื้องหลังเรื่องโสเภณีในแต่ละยุคส่งผลให้ความรู้เรื่องโสเภณีถูกกักขังอยู่ภายใต้วาทกรรมหลักดังกล่าว

Taylor (2005) ได้ศึกษาเกี่ยวกับแรงงานเด็ก และการค้าประเวณีในชนบทภาคเหนือของประเทศไทย พบว่ากระแสโลกาภิวัตน์เป็นตัวเร่งเร้าที่สำคัญส่งเสริมให้เกิดการค้ามนุษย์ และอุตสาหกรรมเพศเชิงพานิชย์ทั้งในชนบท และกรุงเทพมหานคร ซึ่งสถานการณ์ที่สำคัญของปัญหาคือเด็ก และผู้หญิงส่วนใหญ่เข้าสู่อาชีพโสเภณีเพราะเนื่องจากไม่สำเร็จการศึกษา มีการศึกษาต่ำฐานะยากจน เป็นแรงผลักดันให้เข้าสู่อาชีพโสเภณี การได้รับการศึกษต่ำจึงถือเป็นความเสี่ยงต่อการค้ามนุษย์ และการเข้าสู่การขายบริการทางเพศในชนบทไทย และจากการศึกษา 14 เดือนใน 2 หมู่บ้าน ยังพบอีกว่า การลงทุนทางการศึกษาของผู้ปกครองมีความสำคัญ และสัมพันธ์กับปัญหาการค้ามนุษย์ และอาชีพโสเภณีดังกล่าว เนื่องจากการขาดการศึกษานำไปสู่ปัญหาเรื่องความยากจนซึ่งเป็นแรงผลักดันเบื้องหลังอันเป็นรากฐานของปัญหาที่สำคัญในภาคเหนือของประเทศไทย ข้อสังเกตที่สำคัญของงานนี้ก็คือ การให้ความสำคัญกับสมมติฐานที่ไม่สอดคล้องกับปัญหาในเชิงโครงสร้างทางวัฒนธรรมของพื้นที่ เพราะในบางพื้นที่หรือบางหมู่บ้านในภาคเหนือของประเทศไทย การเข้าสู่อาชีพโสเภณีร่วมถึงการค้ามนุษย์ในรูปแบบอื่น ๆ มิได้ถูกผลักดันด้วยเรื่องการศึกษาและความยากแต่เพียงอย่างเดียว ยังคงมีเรื่องของค่านิยมที่สั่งสมมายาวนานจนกลายเป็นวัฒนธรรมความเชื่อบางอย่างที่เป็นแรงผลักดันที่สำคัญอยู่เบื้องหลังอีกปัจจัยหนึ่งด้วย

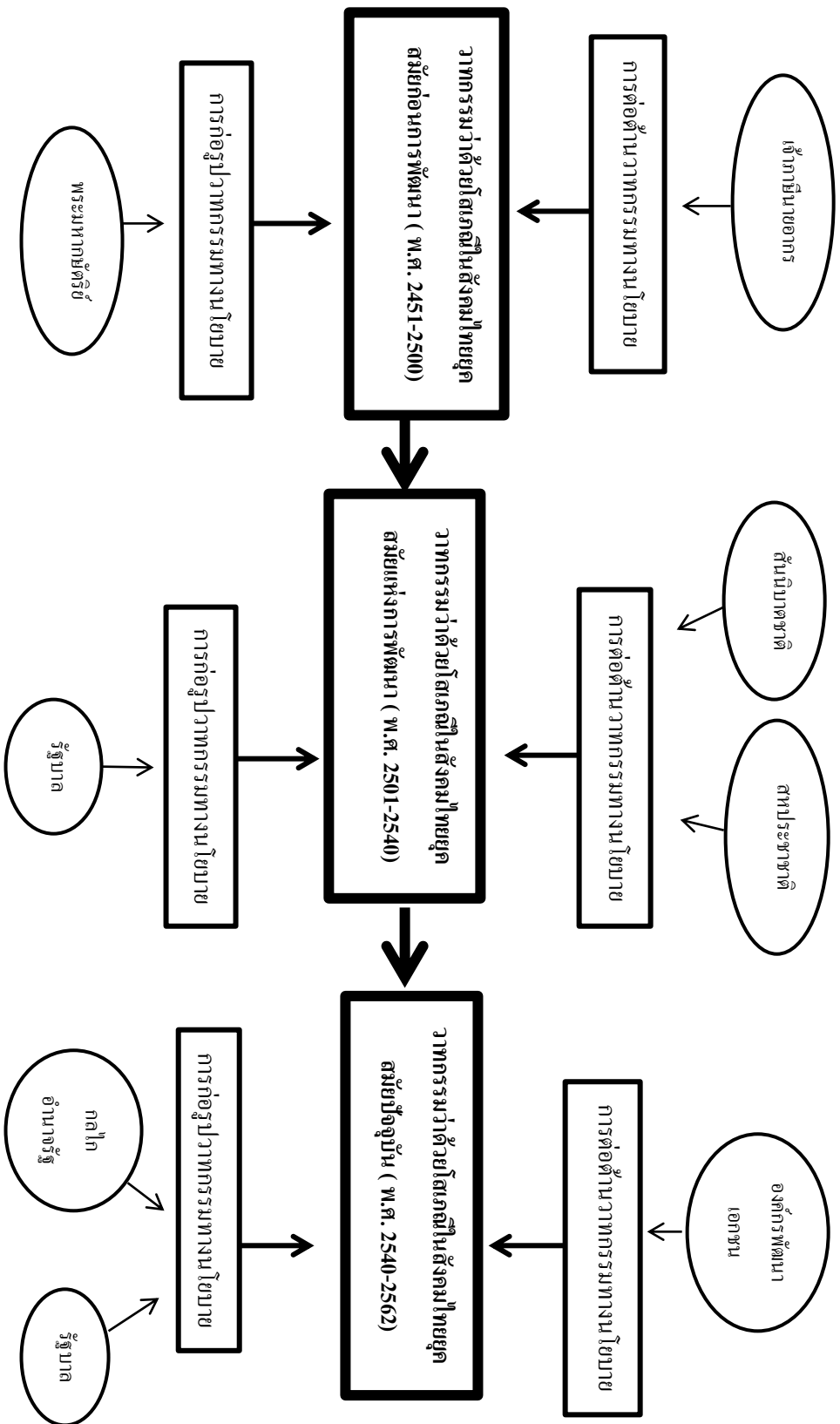
Dorfman (2011) ได้ศึกษาปรากฏการณ์ของโสเภณีในมิติการท่องเที่ยวในบริบทของสังคมทุนนิยม โดย โรซาลี ซิลเวีย ดอร์ฟแมน เสนอว่า การท่องเที่ยวสำหรับสังคมทุนนิยมมิใช่เพียงการพักผ่อนหรือเป็นเพียงกลไกในการพัฒนา กระตุ้น และขับเคลื่อนเศรษฐกิจที่สำคัญทั้งในยามปกติ และยามที่เกิดวิกฤติทางเศรษฐกิจเพื่อก่อให้เกิดรายได้เพียงเท่านั้น หากแต่คือปรากฏการณ์ในการผลิตสร้างมายาคติเกี่ยวกับการท่องเที่ยวให้มีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับการแสวงหาความสุข

และการจัดลำดับทางชนชั้น ระหว่างคนจนกับคนรวย และโดยเฉพาะระหว่างคนรวยในโลก ตะวันตกกับคนจนในประเทศด้อยพัฒนาทั้งหลาย และหนึ่งในความสุขดังกล่าวก็คือ การเดินทางไปประเทศด้อยพัฒนาเพื่อท่องเที่ยวโสเภณี ซึ่งงานวิจัยโดยส่วนใหญ่เกี่ยวกับโสเภณีก็จะอธิบายบนฐานของความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจ และการกดขี่ลดทอนศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์เป็นหลัก แต่จากการศึกษาของ คอร์ฟแมน ได้ชี้ให้เห็นประเด็นปัญหาที่สำคัญคือ กรอบคิดเรื่องคนจนคนรวย และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ดังกล่าว ไม่สามารถที่จะอธิบายปรากฏการณ์เรื่องโสเภณีได้อย่างลึกซึ้ง เนื่องจากโสเภณีในปัจจุบันในประเทศโลกที่สาม และประเทศกำลังพัฒนาทั้งหลาย มิได้นิยามตนเองว่าเป็นโสเภณี และมีได้มีเพียงเพศหญิงเท่านั้นแต่ยังมีเพศชาย และเพศทางเลือกทั้งชาย และหญิง ซึ่งนิยามตนเองไว้อย่างหลากหลาย เช่น นิยามว่าตนเองว่าเป็น ไกด์ เป็นเพื่อน เป็นผู้คอยให้ความช่วยเหลือชาวต่างชาติ และมอบความสุขทางเพศให้ ขณะเดียวกันนักท่องเที่ยวก็ที่ใช้บริการก็ปฏิบัติกับโสเภณีเหล่านี้ในรูปแบบที่หลากหลายเช่นกันหรือกระทั่งจบด้วยการเป็นสามีภรรยากัน และตามกันไปใช้ชีวิตร่วมกันในต่างประเทศหรือนักท่องเที่ยวตัดสินใจย้ายมาอยู่ในต่างประเทศเช่นกัน ประเด็นปัญหาดังกล่าวในงานของ คอร์ฟแมน ยิ่งตอกย้ำ และสะท้อนให้เห็นถึงความสลับซับซ้อนของความรู้เรื่องโสเภณี และชี้ชวนให้หันกลับมาตั้งคำถามกับแนวคิดทฤษฎี และวิธีวิทยาในปัจจุบันว่ายังทรงพลังในการอธิบาย และได้ตามปรากฏการณ์ของปัญหาเรื่องโสเภณีได้หรือไม่

Dovzhyk (2013) ได้ศึกษาเรื่องเพศในสมัยวิกตอเรียนของสังคมอังกฤษในสมัยศตวรรษที่ 19 โดยมุ่งเน้นไปที่เรื่องเพศสัมพันธ์หรือการมีเซ็กของเด็ก ว่าความรู้เรื่องเพศ และเซ็กในเด็กอยู่ภายใต้วาทกรรมสองชุดคือ วาทกรรมศีลธรรม และวาทกรรมวิทยาศาสตร์ โดยการทำให้เด็กห่างไกลจากเรื่องเซ็ก และการมีเซ็กเนื่องจากภายใต้วาทกรรมดังกล่าว ที่สร้างการรับรู้ของสังคมว่าเด็กคือวัยที่ยังบกพร่องต้องได้รับการดูแลอย่างเป็นพิเศษจากสังคม และครอบครัว เพื่อให้เด็กห่างจากเซ็กในลักษณะต่าง ๆ เช่น การมีเซ็กกับผู้ใหญ่ การสำเร็จความใคร่ของเด็กเอง เป็นต้น ว่าเป็นศัตรูตัวร้ายต่อสุขภาพอนามัยของเด็กส่งผลให้ร่างกายอ่อนแอเจ็บป่วย และการสำเร็จความใคร่ในเด็กคือความเจ็บป่วยที่จะต้องถูกนำไปบำบัดรักษาเป็นการเฉพาะ เพื่อให้เด็กเลิกมีพฤติกรรมดังกล่าว ซึ่ง คอฟซิค อธิบายว่ากรอบคิดเกี่ยวกับเรื่องเพศ เซ็ก และการสำเร็จความใคร่เกี่ยวกับเด็กดังกล่าวเป็นเรื่องที่จริงจังในหมูชนชั้นสูงของอังกฤษแต่เป็นเรื่องที่ไร้สาระในหมูชนชั้นล่างที่มองเรื่องดังกล่าวเป็นเรื่องปกติถึงขั้นในครอบครัวที่ยากจนมีการส่งเด็กที่เป็นลูกสาวของตนเองไปเป็นโสเภณีเพื่อขายบริการทางเพศ การศึกษา และข้อสังเกตต่าง ๆ ของ คอฟซิค เป็นสิ่งที่น่าสนใจในแง่ของการเข้าสู่ปัญหาของเรื่องที่จะศึกษา และวิธีวิทยาในการศึกษา เป็นการศึกษาแบบสืบไปทีไรากเหง้าต้นกำเนิดของประเด็นปัญหาที่ศึกษานั้นคือเรื่องเพศกับเด็ก และชี้ให้เห็นถึงวาทกรรม และ

ปฏิบัติการทางวาทกรรมที่เกี่ยวข้องกับเพศในเด็กที่มีได้เกิดขึ้นอย่างชื้อ ๆ หากแต่เป็นผลผลิตของความรู้แบบวิทยาศาสตร์ และอำนาจในเชิงศีลธรรมที่คอยกำกับอยู่เบื้องหลังเรื่องเพศในเด็ก เช่นเดียวกันกับประเด็นปัญหาเรื่องโสเภณีในสังคมไทยในปัจจุบันที่มีได้เป็นเพียงเรื่องของความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจ และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์แต่เพียงอย่างเดียว หากแต่ตลอดพัฒนาการทางประวัติศาสตร์โสเภณีในแต่ละยุคก็ตกอยู่ภายใต้วาทกรรมหลักแต่ละชุดที่คอยประกอบสร้าง และนิยามความเป็นโสเภณีตามแต่การยอมรับของสังคมในยุคนั้น ๆ เช่น ในทางเศรษฐกิจ ทางการศึกษา ทางการแพทย์ ก็จะมีวาทกรรมที่เกี่ยวข้องกับโสเภณีที่แตกต่างกันออกไปเช่นเดียวกับเรื่องเพศในเด็กในยุคสมัยวิกตอเรียนดังกล่าว

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 2-1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากกรอบแนวคิดในการวิจัย (Conceptual framework) ผู้วิจัยเห็นว่า “วาทกรรมว่าด้วย โสเภณี ในสังคมไทย” เป็นผลผลิตมาจากวาทกรรมทางนโยบายของรัฐไทยผ่านทางเครื่องมือที่สำคัญคือ นโยบาย ซึ่งวาทกรรมทางนโยบายของรัฐดังกล่าวสามารถแบ่งออกเป็น 3 ยุคสมัยที่สำคัญ ๆ คือ ยุคก่อนการพัฒนา (พ.ศ. 2451-2500) ยุคแห่งการพัฒนา (พ.ศ. 2501-2540) และยุคปัจจุบัน (พ.ศ. 2540-2562) กล่าวคือ ยุคก่อนการพัฒนา อยู่ในช่วงรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ 5) ซึ่งบริบทที่สำคัญในช่วงเวลาดังกล่าวคือ ระบอบการปกครองแบบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ และการใช้ระบบศักดินาสวามิภักดิ์เป็นเครื่องมือในการจัดลำดับ และกำหนดความสัมพันธ์ในทางสังคม วาทกรรมโสเภณีในยุคนี้อยู่ภายใต้การก่อรูปของวาทกรรมทางนโยบายเศรษฐกิจ ที่มีตัวแสดงสำคัญในการก่อรูปคือ พระมหากษัตริย์ในฐานะเป็นแสดงบทบาทสำคัญในการกำหนดนโยบายที่เกี่ยวข้องกับโสเภณี นโยบายดังกล่าวดำเนินมาจนกระทั่งเกิดปัญหาสำคัญ คือ การต่อต้านวาทกรรมทางนโยบายดังกล่าว โดยตัวแสดงที่สำคัญในการต่อต้านคือ เจ้าภานายอากรในฐานะผู้ประมวลการจัดเก็บภาษี อันเนื่องมาจากปัญหาในการจัดเก็บภาษี ผลจากการต่อต้านทางวาทกรรมดังกล่าว นำไปสู่การรวบอำนาจเข้าสู่ส่วนกลางโดยการออกพระราชบัญญัติป้องกันสัญจรโรค ร.ศ. 127 (พ.ศ. 2451)

กระทั่งเข้าสู่ยุคแห่งการพัฒนา ซึ่งมีบริบทที่สำคัญคือ ไทยมีการเปลี่ยนแปลงการปกครองจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์มาเป็นระบอบประชาธิปไตย มีรัฐธรรมนูญเป็นเครื่องมือสำคัญในการกำหนดความสัมพันธ์ทางสังคม ในยุคนี้โสเภณีอยู่ภายใต้วาทกรรมทางนโยบายทางการเมือง ซึ่งมีตัวแสดงที่สำคัญในการก่อรูปทางวาทกรรมในยุคนี้คือ รัฐบาลในฐานะผู้กำหนดนโยบาย ในยุคนี้ถึงแม้โสเภณีจะผิดกฎหมายแต่ไม่ได้มีความเคร่งครัดในการปฏิบัติจนนำไปสู่ การต่อต้านทางวาทกรรมโดยตัวแสดงที่สำคัญคือ สันนิบาตชาติ และสหประชาชาติ ตามลำดับ โดยมีความคิดสำคัญในการต่อต้านคือ อุดมการณ์ทางการเมืองประชาธิปไตยแบบตะวันตก ผลของการต่อต้านนำไปสู่การปรับปรุงแก้ไขกฎหมายหลายฉบับเพื่อให้สอดคล้องกับกระแสการต่อต้านทางวาทกรรมของยุคนี้ จนกระทั่งเข้าสู่ยุคปัจจุบัน วาทกรรมทางนโยบายโสเภณีอยู่ภายใต้กรอบคิดความถูกผิดตามบทบัญญัติของกฎหมาย ซึ่งเป็นเครื่องมือที่สำคัญของนโยบาย โดยมีตัวแสดงที่สำคัญ คือ รัฐบาลในฐานะผู้นิยามปัญหา และกำหนดนโยบายโสเภณี ผ่านกลไกอำนาจสำคัญคือหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้อง ที่คอยผลักดันวาทกรรมทางนโยบายโสเภณีสู่การปฏิบัติ แต่เนื่องจากความเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็ว และซับซ้อนของบริบททางสังคมการเมืองไทยในยุคปัจจุบัน ที่มากกว่าการพิจารณาปัญหาโสเภณีแค่ความคิดเชิงนโยบายว่าถูกหรือผิดกฎหมาย นำไปสู่การเกิดกระแสการต่อต้านวาทกรรมทางนโยบายดังกล่าว โดยตัวแสดงที่สำคัญ คือ องค์กรพัฒนาเอกชนที่ต่อต้านทางวาทกรรมโดยการเสนอความคิดเรื่องโสเภณีในแบบที่ถูกต้องตาม

กฎหมายเช่นเดียวกันในประเทศไทยในระดับสากล ในรูปของการพยายามเสนอรูปแบบการจัดการ โสเภณีที่ถูกต้องตามกฎหมาย ผลนำไปสู่การตอบโต้ทางวาทกรรมของรัฐ โดยผ่านเครื่องมือทาง นโยบายที่สำคัญ คือ การตรากฎหมายหลายฉบับเพื่อใช้ในการบังคับกับประเด็นปัญหาโสเภณีทั้ง ในทางนโยบาย และในทางปฏิบัติเพื่อรักษาไว้ซึ่งวาทกรรมทางนโยบาย โสเภณีของรัฐในสังคมไทย ว่าโสเภณียังคงต้องเป็นเรื่องที่ผิดกฎหมาย และอยู่ภายใต้บังคับแห่งกฎหมาย และแนวนโยบาย สำคัญ ๆ ที่เกี่ยวข้องต่อไป

บทที่ 3

วิธีการวิจัย

การวิเคราะห์วาทกรรมในฐานะวิธีวิทยาในการศึกษา

แนวคิด-ทฤษฎี โดยส่วนใหญ่มักจะเกิดขึ้นในบริบทใดบริบทหนึ่งเสมอ และบริบทที่สำคัญอย่างหนึ่งก็คือการโต้ตอบกับความคิดของใครหรือความคิดอะไรบางอย่าง (อานันท์ กาญจนพันธุ์, 2552, หน้า 3) แนวคิดวาทกรรม (Discourse) ก็เช่นเดียวกัน เดิมถูกนำมาใช้ในการศึกษาโครงสร้างหน้าที่ และรูปแบบของภาษาโดยนักคิดกลุ่มภาษาศาสตร์ ต่อมา มิเชล ฟูโกต์ (Michel Foucault) นักคิดคนสำคัญของสกุลคิดแบบโพสต์โมเดิร์น (Postmodern) ที่เสนอว่า วาทกรรมนอกจากจะเป็นเรื่องของการศึกษาภาษา (Language) ยังเป็นเรื่องของวิถีคิด ทัศนคติการของวาทกรรม และสถาบันอีกด้วย วาทกรรมจึงมีความสำคัญที่วิธีการคิด และคำพูดที่ดำรงอยู่ในสังคมสามารถสะท้อนวิถีชีวิตของคนรวมถึงนำไปสู่การควบคุมทางสังคม วาทกรรมจึงมากกว่าเรื่องภาษาแต่รวมถึงผลิตสร้างทางประวัติศาสตร์ อำนาจ ความรู้ ความจริง เข้าไว้ด้วยกัน กระบวนการดังกล่าวเรียกว่ากระบวนการ “การก่อรูปทางวาทกรรม” และสิ่งที่จะเป็นวาทกรรมได้นั้น มิเชล ฟูโกต์ เสนอว่า จะต้องหมายถึงสิ่งที่คุณมีอำนาจพูด และหน้าที่ของอำนาจคือ การผลิตสร้างความจริง และความรู้ด้วยเหตุนี้ วาทกรรมจึงเป็นวิธีการหนึ่งในการดำรงรักษาอำนาจของสถาบันต่าง ๆ ทางสังคมไว้ (พิมพ์ภรณ์ บุญประเสริฐ, 2555, หน้า 34)

ดังนั้น การวิเคราะห์วาทกรรม (Discourse analysis) จึงมีคุณูปการในการเป็นกรอบคิด (Concept) ที่สำคัญในการศึกษาปรากฏการณ์ต่าง ๆ ทางสังคม และหนึ่งในปรากฏการณ์ทางสังคมดังกล่าวก็คือ เรื่อง โสเภณี (Sex workers) ที่ตกอยู่ภายใต้การกระทำของอำนาจ และความรู้ ในนามของวาทกรรมชุดต่าง ๆ ซึ่งถูกก่อรูปทางวาทกรรมขึ้นโดยสถาบันต่าง ๆ ที่สำคัญทางสังคม เพื่อสถาปนาชุดของคำอธิบายของตนเองให้กลายเป็นวาทกรรมหลักเรื่องโสเภณีในสังคม และกล่าวเฉพาะในส่วนของการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมองปรากฏการณ์ทางสังคมที่เกิดขึ้นภายใต้กรอบคิดที่ว่า ปรากฏการณ์ และความเป็นจริงทางสังคมเป็นสิ่งที่ถูกผลิตสร้างขึ้น (Construction) ไม่มีแบบแผนความสัมพันธ์ที่แท้จริง แต่มีความซับซ้อน (Complexity) แตกต่างหลากหลาย (Diversity) และมีลักษณะไร้ระเบียบ (Chaos) อิสระโดยดำเนินไปตามเงื่อนไขแห่งความเป็นไปได้ จึงเป็นข้อจำกัดสำคัญสำหรับมนุษย์ในการทำความเข้าใจปรากฏการณ์ และความเป็นจริงทางสังคม โดยอาศัยเพียงแค่การวิเคราะห์แบบเหตุ และผล (Causality) และความมีระเบียบ (Order) แบบแผนในแบบวิทยาศาสตร์ธรรมชาติ ภายใต้กรอบคิดดังกล่าว คือ ปรากฏการณ์ และความเป็นจริงทางสังคมเป็น

สิ่งที่ถูกผลิตสร้างขึ้นมีความเป็นอิสระ และดำเนินไปภายใต้เงื่อนไขแห่งความเป็นไปได้ การทำความเข้าใจปรากฏการณ์ และความเป็นจริงทางสังคมเพื่อให้ได้มาซึ่งความรู้ หรือที่เรียกกันทั่วไปว่าวิธีการแสวงหาความรู้ จึงต้องวางอยู่บนกรอบคิด และรากฐานทางปรัชญาแบบโพสโมเดิร์น ที่มุ่งเน้นการตั้งคำถาม (Question) วิพากษ์ (Critique) รื้อถอน (Deconstruction) ทำทลาย (Challenge) เพื่อรื้อถอนเปิดโปงให้เห็นถึงรากเหง้าต้นตอของความจริงที่อยู่เบื้องหลังปรากฏการณ์ทางสังคมที่ซับซ้อน แตกต่าง หลากหลาย และ โกลาหล ซึ่งแตกต่างจากปรากฏการณ์ทางธรรมชาติที่มีแบบแผนตายตัว จึงจำเป็นที่จะต้องอาศัยการบูรณาการศาสตร์ผสมผสานกรอบคิดต่าง ๆ ในสายสกุลคิดแบบโพสโมเดิร์น เพื่อใช้เป็นรากฐานในการทำความเข้าใจความจริงที่อยู่เบื้องหลังปรากฏการณ์ทางสังคม โดยผู้วิจัยมุ่งหวังที่จะเป็นการปลดปล่อยชุดของคำอธิบายปรากฏการณ์ทางสังคมที่เป็นไปได้ในแบบอื่น ๆ (Other) ออกจากชายขอบของความรู้แบบกระแสหลักอันจะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงกระบวนทัศน์ใหม่ (Paradigm shift) ในการได้มาซึ่งความรู้ทางสังคมศาสตร์ (Social science) ด้วยเหตุนี้การศึกษาวาทกรรมว่าด้วยโสภณิในสังคมไทยครั้งนี้ จึงใช้การวิเคราะห์วาทกรรม เป็นแกนหลักทั้งเป็นรากฐานทางปรัชญาในการศึกษาเป็นทั้งแนวคิดทฤษฎีในการศึกษา และเป็นทั้งวิธีวิทยาในการศึกษา

วิธีวิทยาของสาหรerkวิทยา

ความคิดในเชิงประวัติศาสตร์ และวิชาประวัติศาสตร์โดยทั่วไปนับจากศตวรรษที่ 19 เรื่อยมา โดยเฉพาะจากอิทธิพลของนักปรัชญาประวัติศาสตร์สำนักเฮเกลทั้งหลายมีลักษณะที่สำคัญ 3 ประการ คือลักษณะแรก คือ ความเชื่อว่าสรรพสิ่งมีวิวัฒนาการไปสู่ความก้าวหน้าหรือสมบูรณ์ขึ้นเรื่อย ๆ สิ่งใหม่ย่อมดีกว่าสิ่งเก่า แก้ไขทดแทนความบกพร่องของสิ่งเก่า ความรู้ใหม่ย่อมถูกต้องใกล้เคียงความรู้ที่ถูกต้องสมบูรณ์แท้จริงกว่าความรู้เก่า เพราะมีข้อมูลเพิ่มขึ้นมีการแก้ไขตรวจสอบความผิดพลาดเก่า ๆ มนุษย์ก็อยู่ในวิวัฒนาการของความก้าวหน้าการพิชิตโลก และธรรมชาติ และการรู้จักมนุษย์เองมากยิ่งขึ้น และดีขึ้นลักษณะที่สอง ความเชื่อว่ามีจุดหมายปลายทางของประวัติศาสตร์ (Teleology) หมายความว่า วิวัฒนาการทั้งหลายมีทิศทางหรือมีแนวโน้มที่ถูกกำกับโดยเป้าหมายปลายทางบางอย่าง ไม่ว่าจะเป็นเสรีภาพ ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์แบบด้วยเหตุผล การบรรลุศักยภาพสูงสุดของการเป็นมนุษย์ การเข้าถึงจิตสูงสุดหรือสังคมที่ไม่มีชนชั้น วิวัฒนาการของประวัติศาสตร์โดยตัวของมันเองแสดงถึงความก้าวหน้า และคืบเข้าใกล้จุดหมายปลายทางมากขึ้นทุกที ลักษณะที่สาม คือ ความเชื่อว่าลักษณะของวิวัฒนาการเป็นแบบต่อเนื่อง หมายความว่า สรรพสิ่งทั้งหลายมีสาระหรือธาตุแท้ที่เปลี่ยนแปลงมาท่ามกลางบริบทต่าง ๆ อย่างไม่ขาดตอน สิ่งต่าง ๆ ที่เราพบเห็นในปัจจุบันล้วนแล้วแต่มีอดีตทั้งสิ้น แม้ว่าอดีตของสิ่งนั้นอาจมีรูปโฉมหรือ

คุณสมบัติบางอย่างไปจากปัจจุบันบ้าง แต่เราสามารถสิ่งนั้น ๆ ในอดีตได้อยู่ดี (ชงชัย วินิจจะกุล, 2558, หน้า 148-149)

แต่ในขณะที่ตามกรอบคิด “สาแหรกวิทยา (Genealogy)” รากเหง้าของความรู้ ตามความคิดเห็นของ มิเชล ฟูโกต์ (Michel Foucault) ฟูโกต์กลับมีความคิดเห็นว่า สรรพสิ่งดำรงอยู่อย่างไร ในความเป็นจริงไม่สำคัญเท่ากับความรับรู้ของเราต่อสิ่งนั้น และวาทกรรมของเราต่อสิ่งนั้น แต่วาทกรรมซึ่งเป็นหน่วยพื้นฐานในการวิเคราะห์มนุษย์กลับมีลักษณะที่ไม่สามารถใช้วิธีการศึกษาประวัติศาสตร์แบบปกติได้ วิธีการแบบโบราณคดีที่ใช้ขุดเปิดเผยองค์ประกอบที่ละส่วน ๆ ของวาทกรรม สะท้อนให้เห็นว่าทักษะต่อความเป็นมาของสรรพสิ่งในแบบฟูโกต์ว่าเป็นคนละเรื่องกับประวัติศาสตร์ที่เรารู้จักกันดี ในประเด็นสำคัญของ โบราณคดีนั้น ฟูโกต์พยายามชี้ให้เห็นว่าสรรพสิ่งมิได้วิวัฒนาการหรือค่อย ๆ เติบโตมาทีละชั้น แต่กลับเป็นผลของการปะทะประสาน (Mutation) ของวาทกรรมที่จะไปรับรู้ และเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่เรามีต่อสิ่งนั้น เช่น โสเภณี และอาชีพ โสเภณีในสังคมไทย ที่มีได้มีลักษณะเส้นตรงตามพัฒนาการทางประวัติศาสตร์ในลักษณะของความเจริญก้าวหน้าของปัจจัยต่าง ๆ ที่เป็นตัวกำหนดความเปลี่ยนแปลงในแต่ละ เช่น ศีลธรรม ฯลฯ หากแต่เกิดจากวาทกรรมที่อยู่เบื้องหลังคอยครอบงำการผลิตสร้างความรู้ ความจริง ที่เกี่ยวข้องกับ โสเภณีในสังคมไทย ซึ่งเป็นรากฐานที่สำคัญสำหรับการนำไปกำหนดเป็นนโยบายโดยผู้ที่มีอำนาจเกี่ยวข้อง ซึ่งก็คือ รัฐที่คอยผลิตสร้างวาทกรรมทางนโยบายว่าด้วยโสเภณีในสังคมไทยในแต่ละยุคสมัย เป็นต้น ผลก็คือ สิ่งนั้น ๆ มิได้วิวัฒนาการอย่างค่อยเป็นค่อย ๆ ไป แต่กลับผันแปรหรือกลายเป็น (Transformation) ไปเป็นอีกสิ่งหนึ่ง โดยนัยนี้ความเป็นสรรพสิ่งมิได้ดำเนินการอย่างต่อเนื่องแต่กลับเต็มไปด้วยจุดหักเหแตกดับจากภาวะเดิม และเกิดเป็นภาวะใหม่อยู่เรื่อย ๆ หรืออาจกล่าวได้ว่าการดำรงอยู่สิ่งหนึ่ง ๆ จึงมักจะไม่ค่อยยาวนานเท่าไร เพราะปรากฏให้เรารับรู้ในสภาวะหนึ่ง ๆ ได้ ครอบงำที่เงื่อนไขขององค์ประกอบต่าง ๆ ยังดำรงอยู่เท่านั้น เมื่อองค์ประกอบของวาทกรรมเปลี่ยนไป ก็จะไปแตกหักยุติความเป็นสิ่งนั้น แล้วเกิดภาวะใหม่กลายเป็นสิ่งใหม่แทน ประวัติศาสตร์ตามแบบฟูโกต์จึงเต็มไปด้วยความไม่ต่อเนื่อง การหักเห แตกดับ และเกิดใหม่ซึ่งนี่คือทักษะทางประวัติศาสตร์ที่เขาพัฒนาต่อมาเป็นวิธีการศึกษาอดีตในแบบที่เขาเรียกว่า “ประวัติศาสตร์แบบสาแหรก” (Genealogy) หรือเรียกกันโดยทั่วไปว่า “วงศ์วิทยา” ดังกล่าว หากมองโดยภาพรวม Genealogy เป็นวิธีวิทยาในช่วงทศวรรษ 1970 ซึ่งฟูโกต์พัฒนามาจากวิธีแบบ “Archeology” และถ้ามองง่าย ๆ ว่า “Archeology” คืองานวิเคราะห์ประวัติศาสตร์ความคิดในรูปแบบใหม่ เราก็อาจมองได้ว่า Genealogy เป็นการวิเคราะห์ประวัติศาสตร์ซึ่งกว้างกว่าประวัติศาสตร์ของความคิด แต่ก็ไม่ใช่ประวัติศาสตร์ทั่วไปที่ศึกษารอบด้านทั้งมิติเศรษฐกิจ การเมือง สังคม วัฒนธรรม Genealogy เน้นการศึกษา “ประวัติศาสตร์มนุษย์” ในแง่มุมสำคัญยิ่งแต่ถูกมองข้าม คือ แง่มุมของความเป็นตัวตน

ร่างกายของมนุษย์ การที่ร่างกายกำกับควบคุม การที่ความคิด อารมณ์ ความรู้สึก จิตวิญญาณ ถูกกำกับโดยสิ่งที่เรียกว่า “ความบ้า” “สุขภาพ” “วินัย” “โสเภณี ความเป็นโสเภณี” และอื่น ๆ Genealogy ยังคงสืบเนื่องวิธีคิดแบบ Archeology คือ ไม่มองว่าสิ่งใดเป็น “แก่นแท้” เป็นสิ่งที่ป็นสากลแน่นอนคงตัว หรือมีสิ่งที่เป็นที่ประจักษ์ชัดเจน (Self-evident) อยู่แล้ว แต่มองว่าทุกประเด็นแนวคิดที่เราศึกษาถูกสร้างขึ้น สักเคราะห์ขึ้น (โดยวาทกรรม และอำนาจ) ทั้งยังมีลักษณะที่ไม่ต่อเนื่อง (Discontinuity) แต่มีลักษณะกลายรูป แปรรูป (Mutation หรือ Transformation) ด้วย (ธีรยุทธ บุญมี, 2551, หน้า 107)

คุณูปการสำคัญของฟูโกต์กับวิธีวิทยาแบบ Genealogy ต่อวงการประวัติศาสตร์ และศาสตร์อื่น ๆ คือ นับตั้งแต่ฟูโกต์ได้เสนอผลงานของตน ไม่มีนักประวัติศาสตร์คนใดสามารถมองประเด็นที่ตัวเองศึกษา ไม่ว่าจะเป็ความบ้า ยา รัฐ เสรีภาพ ว่าเป็นสิ่งที่เป็กลาง ๆ เป็นธรรมชาติ หรือเป็นผลึกความคิดที่มีลักษณะสากล ที่นักประวัติศาสตร์เพียงแต่จดบันทึกความผันแปรเปลี่ยนแปลงเล็ก ๆ น้อย ๆ ตามช่วงเวลาหรือภูมิศาสตร์ต่าง ๆ กันไปเท่านั้น แต่กล่าวอย่างถึงที่สุดแล้วถือได้ว่าการวิเคราะห์แบบ Genealogy ถือว่ามีพลังทางความคิดอย่างมากคือ การมองประวัติศาสตร์ของสิ่งเล็ก ๆ น้อย ๆ สิ่งปลีกย่อย สิ่งที่เราลืม ถูกกดถูกทอดทิ้ง ผลกระทบที่สำคัญของฟูโกต์ดังกล่าวยังรวมไปถึงการเปิดทางให้กับการปลุกค้นตัวเองขึ้นมา มีบทบาทอีกครั้งของความรู้ที่ถูกกดเหยียด รวมทั้งที่ถูกกละเลย มองข้าม องค์ความรู้ที่ถูกหรือฟื้นขึ้นมาใหม่ได้รับการยกย่องหรือสนใจกว้างขวางมากขึ้นมาหลายแขนงด้วยกัน (ธีรยุทธ บุญมี, 2551, หน้า 115-128) กล่าวโดยสรุป ถ้าประวัติศาสตร์ คือ การทำให้อดีตหรือสิ่งที่ไม่คุ้นชินกลายเป็นความคุ้นชินของปัจจุบันด้วยการใช้มาตรฐานหรือการรับรู้ของคนในปัจจุบันเข้าไปทำความเข้าใจในลักษณะที่ไม่แตกต่างไปจากการกระบวนกรผนวกรวมความหมาย (Appropriation) แล้ว ประวัติศาสตร์แบบสาแหรกวิทยา ก็คือ การทำให้ปัจจุบันหรือสิ่งที่เราคุ้นชินกลายเป็นเรื่องประหลาดหรือไม่คุ้นชิน เพื่อดูกระบวนกรสร้างหรือความเป็นมาของสิ่งนั้น ฉะนั้น สำหรับสาแหรกวิทยาทุกอย่างจึงมีมิติทางประวัติศาสตร์ หรือมีความเป็นประวัติศาสตร์ (Historicity /Historical) เสมอ สาแหรกวิทยา ไม่ใช่เรื่องของความรู้ ความเข้าใจ แต่เป็นเทคนิคในการสร้างความปั่นป่วนภายในของสิ่งที่ต้องการศึกษามากกว่า ขณะเดียวกันสาแหรกวิทยาไม่สนใจการค้นหาความจริง แต่สนใจเงื่อนไขต่าง ๆ ที่ทำให้ระบอบของความจริง (A regime of truth) เป็นไปได้ ดังที่ฟูโกต์ กล่าวว่า ความรู้ไม่ได้ถูกสร้างขึ้นเพื่อความเข้าใจ แต่เพื่อถูกตัดออกเป็นส่วน ๆ ส่วนสาเหตุที่ต้องถูกตัดก็เพื่อหยุดความต่อเนื่อง สร้างความขาดตอนให้กับความรู้ จะได้เห็นถึงการทำงานของอำนาจที่มาในรูปแบบของความรู้ในเรื่องนั้น ๆ (ไชยรัตน์ เจริญสิน โอปาร, 2558, หน้า 69-71)

ดังนั้น เป้าหมายของวิธีวิทยาแบบวงศาวิทยาในการศึกษา “วาทกรรมทางนโยบายว่าด้วยโสเภณีในสังคมไทย” ครั้งนี้ จึงมิได้เพื่อสร้างความเข้าใจหรือสร้างความกระจ่างชัดในเรื่องนั้น ๆ แต่เป็นการศึกษาตามแบบเฉพาะของ “แนวคิดทฤษฎี และวิธีวิทยาแบบสาหระกวิทยา” โดยการหยุดความเข้าใจ การหยุดความหมาย หรือทำให้ความหมาย ความเข้าใจในแบบที่ดำรงอยู่ว่างเปล่า หรือมีปัญหา (Problematization) เพื่อเปิดพื้นที่ให้กับความหมาย ความรู้ ความเข้าใจแบบอื่น ดังเช่น เรื่องโสเภณี (Sex worker) ในสังคมไทยที่ทำการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ที่มีใช่เพียงแค่เรื่องของคนที่ผู้หญิงเปลื้องผ้าเอาร่างกายเข้าแลกกับเงินเพื่อใช้ในการเลี้ยงชีพ ซึ่งเป็นความหมาย ความรู้ ความเข้าใจ แบบกระแสหลักโดยทั่วไป หากแต่วิธีวิทยาแบบสาหระกวิทยากลับมีเทคนิควิธีการศึกษาที่ตรงกันข้าม คือ การมอง และศึกษาโสเภณีว่าเป็นเรื่องของการแตกหัก ขาดตอน ไม่ต่อเนื่อง ตามแต่ชุดของวาทกรรม ความรู้ ความจริง นั้น ๆ จะผลิตสร้างขึ้น เช่น ศีลธรรม การแพทย์ อาชญากรรม สิทธิมนุษยชน และ/หรือนโยบายต่าง ๆ ของรัฐ (Public policy) ตามแต่บริบทของแต่ละช่วงเวลาของประวัติศาสตร์ที่มีได้ต่อเนื่องเป็นเส้นตรงอย่างที่เรารู้ และคุ้นเคย หากแต่วาทกรรมใดได้รับการยอมรับจากสังคม วาทกรรมดังกล่าวก็จะสถาปนาตัวเองให้กลายเป็นวาทกรรมหลักกว่าด้วยเรื่องโสเภณีในประเด็น และ/หรือเรื่องนั้น ๆ ที่วาทกรรมผลิตสร้างขึ้นเป็นความรู้/ความจริงหลักของสังคม โดยมีตัวแปรที่สำคัญที่ฟูโกต์เรียกว่า “เหตุ และเงื่อนไขแห่งความเป็นไปได้” (Condition of possible) เป็นปัจจัยสำคัญในการเปลี่ยนผ่านทางวาทกรรมในแต่ละยุค/สมัยตลอดพัฒนาการทางประวัติศาสตร์

วิธีวิทยาในการวิจัย

การศึกษาเรื่อง วาทกรรมว่าด้วยโสเภณีในสังคมไทย เป็นการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) ในรูปแบบของการวิเคราะห์วาทกรรม (Discourse analysis) อันเป็นแกนหลักสำคัญในการศึกษา เพื่อทำความเข้าใจวาทกรรมทางนโยบายที่เกี่ยวกับโสเภณีด้านต่าง ๆ ในสังคมไทยว่าวาทกรรมทางนโยบายโสเภณีก่อรูปขึ้นได้อย่างไร วาทกรรมทางนโยบายโสเภณีไทยสามารถแบ่งออกเป็นกี่ช่วง/ยุคสมัยที่สำคัญ แต่ละช่วง/ยุคสมัยมีเหตุ และเงื่อนไขสำคัญในการเปลี่ยนผ่านทางวาทกรรมอย่างไร มีการต่อสู้ และมีปฏิบัติการที่ผลักดันให้วาทกรรมนั้น ๆ เป็นวาทกรรมหลักทางนโยบายเรื่องโสเภณีในสังคมไทยได้อย่างไร การใช้วาทกรรมวิเคราะห์ในงานวิจัยเรื่องวาทกรรมว่าด้วยโสเภณีในสังคมไทย ครั้งนี้ มีลักษณะเฉพาะสำหรับงานนี้ กล่าวคือ ผู้วิจัยได้ใช้แนวคิดวาทกรรมวิเคราะห์เป็นทั้งกรอบคิด (Concept) และวิธีวิทยา (Methodology) ในการศึกษาวาทกรรมว่าด้วยโสเภณีในสังคมไทย ด้วยเหตุดังกล่าวนี้ เพื่อให้เห็นถึงภาพรวมของการเก็บรวบรวมข้อมูล

การตรวจสอบข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัย ผู้วิจัยจึงแบ่งการนำเสนอออกเป็น 3 ประเด็นหลัก ๆ ดังต่อไปนี้

1. การเก็บรวบรวมข้อมูล
2. การตรวจสอบข้อมูล
3. การวิเคราะห์ข้อมูล

1. การเก็บรวบรวมข้อมูล

เพื่อให้ได้ข้อมูลลึกซึ้ง และครบถ้วน การศึกษาวิจัยเรื่อง วาทกรรมว่าด้วยโสเภณีในสังคมไทย ผู้วิจัยจึงได้กำหนดกระบวนการขั้นตอนในการได้มาซึ่งข้อมูลในการวิจัยออกเป็น 2 ส่วน คือ ส่วนแรก เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยการศึกษาค้นคว้าจากหนังสือ เอกสารทางวิชาการ และงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง (Documentary research) และส่วนที่สอง เป็นการศึกษาโดยใช้วิธีการสัมภาษณ์ (Interview method) กลุ่มตัวอย่างสำคัญที่เกี่ยวข้องกับวาทกรรมโสเภณี

1.1 การศึกษาเอกสาร (Documentary) ในส่วนนี้ศึกษาเอกสาร ทั้งเอกสารชั้นต้น (Primary document) เอกสารชั้นรอง (Secondary document) ทั้งภาษาไทย และภาษาต่างประเทศ เช่นเอกสารทางวิชาการ เอกสารเก่า จดหมายเหตุ บทความทางวิชาการ วารสารวิชาการ และรายงานการวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับวาทกรรมโสเภณีในสังคมไทย โดยเริ่มจากการสำรวจกรอบคิดต่าง ๆ ที่ใช้ในการศึกษา คือ แนวคิดวาทกรรมวิเคราะห์ (Discourse analysis) แนวคิดวาทกรรมทางนโยบาย (Policy discourse) แนวคิดสตรีนิยม (Feminism) เพื่อใช้เป็นฐานในการวิเคราะห์ พัฒนาการการก่อรูปของวาทกรรมทางนโยบายโสเภณี การต่อสู้ของการก่อรูปของวาทกรรมทางนโยบายโสเภณี และปฏิบัติการทางวาทกรรมทางนโยบายโสเภณี ในการสถาปนาตัวเองเป็นวาทกรรมหลักทางนโยบายเรื่องโสเภณีในสังคมไทย

1.2 การสัมภาษณ์ (Interview) ในส่วนนี้ใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-structure interview) จากผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key-informants) ที่สำคัญโดยพิจารณาจากความสัมพันธ์กับความเป็นผู้เชี่ยวชาญของเรื่องที่ศึกษา

เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ต้องการ และเพื่อนำข้อมูลดังกล่าวมาวิเคราะห์วาทกรรมทางนโยบายโสเภณีไทยของกลุ่มต่าง ๆ ต่อประเด็นปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการก่อรูปวาทกรรมทางนโยบายโสเภณี การต่อสู้การก่อรูปวาทกรรมทางนโยบายโสเภณี ปฏิบัติการของวาทกรรมหลักทางนโยบายโสเภณี โดยให้ความสำคัญกับบริบทของยุคก่อนการพัฒนา ยุคแห่งการพัฒนา และยุคปัจจุบัน โดยในการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยจะใช้วิธีวิทยาแบบแนวการวิเคราะห์วาทกรรม (Discourse analysis) และการวิเคราะห์วาทกรรมเชิงนโยบาย (Policy discourse) เพื่อให้เห็นถึงการก่อรูปของวาทกรรม

ทางนโยบายโสภณิในแต่ละยุคสมัย ทั้งยุคก่อนการพัฒนา ยุคแห่งการพัฒนา ยุคปัจจุบัน และการต่อสู้กันของวาทกรรมทางนโยบายโสภณิในแต่ละยุคสมัย ทั้งยุคก่อนการพัฒนา ยุคแห่งการพัฒนา ยุคปัจจุบัน และปฏิบัติการทางวาทกรรมหลักทางนโยบายของโสภณิในยุคสมัยปัจจุบัน เพื่อให้ได้ข้อคิดเห็น และบทสรุปที่ต้องการตาม

2. การตรวจสอบข้อมูล

การตรวจสอบข้อมูลเพื่อให้ได้ข้อมูลที่มี ความแม่นยำ น่าเชื่อถือ และป้องกันความผิดพลาด จะต้องมียุทธวิธีการตรวจสอบ ความสอดคล้องกันของข้อมูล ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการตรวจสอบข้อมูลแบบ “การตรวจสอบข้อมูลสามเส้า (Triangulation)” (สุภาวศ์ จันทวานิช, 2554, หน้า 129-130) โดยมีรายละเอียดของวิธีการ ดังนี้

2.1 การตรวจสอบสามเส้าด้านข้อมูล (Data triangulation)

กล่าวคือ เป็นการพิสูจน์ความถูกต้องของข้อมูลที่ได้มาจากแหล่งที่มาต่าง ๆ โดยพิจารณาแหล่งเวลา แหล่งสถานที่ แหล่งบุคคลที่แตกต่างกัน ถ้าข้อมูลต่างเวลากันจะเหมือนกันหรือไม่ ถ้าข้อมูลต่างสถานที่จะเหมือนกันหรือไม่ และถ้าบุคคลผู้ให้ข้อมูลเปลี่ยนไปข้อมูลจะเหมือนเดิมหรือไม่

2.2 การตรวจสอบสามเส้าด้านผู้วิจัย (Investigation triangulation)

กล่าวคือ เป็นการตรวจสอบว่าผู้วิจัยแต่ละคนจะได้ข้อมูลมาต่างกันหรือไม่ และอย่างไร โดยใช้ผู้วิจัยหลายคนในการรวบรวมข้อมูลทั้งผู้สัมภาษณ์การสังเกต

2.3 การตรวจสอบสามเส้าด้านทฤษฎี (Theory triangulation)

กล่าวคือ เป็นการตรวจสอบว่าถ้าผู้วิจัยใช้แนวคิดทฤษฎีที่ต่างกันไปจากเดิม จะทำให้การตีความข้อมูลแตกต่างกันมากน้อยเพียงใด

2.4 การตรวจสอบสามเส้าด้านการเก็บรวบรวมข้อมูล (Methodological triangulation)

กล่าวคือ เป็นการใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลที่หลากหลายเพื่อรวบรวมข้อมูลเดียวกัน ในกรณีที่ไม่แน่ใจในคุณภาพของข้อมูล ซึ่งต้องใช้ผู้วิจัยหลากหลายคนในการเก็บข้อมูล และใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลที่แตกต่างกัน แต่รวบรวมข้อมูลในเรื่องกับเดียวกัน โดยการใช้วิธีการสังเกตควบคู่ไปกับการซักถาม ตลอดจนถึงศึกษาเอกสารประกอบด้วย

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์วาทกรรม (Discourse analysis) ในการศึกษาเรื่อง วาทกรรมว่าด้วยโสภณิในสังคมไทยนี้ มิได้เป็นการวิเคราะห์วาทกรรมในลักษณะของกรอบคิด และวิธีวิทยาแบบภาษาศาสตร์ หากแต่ผู้วิจัยยึดเอาการวิเคราะห์วาทกรรมเป็นทั้งกรอบคิด และวิธีวิทยาการวิเคราะห์วาทกรรมในแบบของ มิเชล ฟูโกต์ กล่าวคือ การพยายามศึกษา และสืบค้นถึงกระบวนการ ขั้นตอน

ลำดับเหตุการณ์ และลำดับปลีกย่อยต่าง ๆ ในการสร้างเอกลักษณ์ และความหมายต่าง ๆ ให้กับสรรพสิ่งที่ห่อหุ้มเราอยู่ในสังคมในรูปแบบของวาทกรรม และภาคปฏิบัติการของวาทกรรมว่าด้วยเรื่องนั้น ๆ ว่าเป็นมาอย่างไร มีการต่อสู้เพื่อช่วงชิงการนำ (Hegemony) ในการกำหนดกฎเกณฑ์ว่าด้วยเรื่องนั้น ๆ อย่างเป็นมาอย่างไรบ้าง มีความเกี่ยวเนื่องสัมพันธ์กับบุคคล สถานที่ เหตุการณ์อะไรบ้าง และผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการสร้าง รวมตลอดถึงการเก็บกด ปิดกั้น สิ่งเหล่านี้ของวาทกรรมมีอย่างไร (จุมพล นิมิพานิช, 2550) หลักการที่สำคัญของการวิเคราะห์วาทกรรมจึงอยู่ที่การค้นหาวาด้วยวิธีการด้วยกระบวนการใด ๆ ที่สิ่งต่าง ๆ ในสังคมถูกทำให้กลายเป็นวัตถุเพื่อการศึกษาเพื่อการพูดถึงของวาทกรรม (An object of discourse/discursive object) หรือก็คือการพิจารณาถึงภาคปฏิบัติการจริงของวาทกรรมนั่นเอง ซึ่งเป็นชุดของความสัมพันธ์ที่มีความสลับซับซ้อนในสังคม (A complex group of relations) ที่เป็นตัวกำหนดการพูดถึงสิ่งนั้น ๆ ซึ่งชุดของความสัมพันธ์ที่มีความสลับซับซ้อนดังกล่าวนี้ไม่ได้ดำรงอยู่ในตัววัตถุธรรมของวาทกรรมหรือโลกแห่งความเป็นจริงแต่อยู่ภายนอกตัววัตถุธรรมของวาทกรรม และกลับกลายเป็นตัวกำหนดการดำรงอยู่ของตัววัตถุธรรมของวาทกรรมนั้น ๆ อีกต่อหนึ่งในรูปของวาทกรรม

ส่วนภาคปฏิบัติการจริงของวาทกรรมที่สำคัญ ๆ ในสังคม (Serious speech acts) นั่นก็คือวาทกรรมของผู้เชี่ยวชาญในแขนงต่าง ๆ ภาคปฏิบัติการจริงของวาทกรรมนั้นสถาปนาผู้พูดให้มีอำนาจความชอบธรรมในการพูดถึงเรื่องนั้น ๆ มนุษย์เป็นเพียง ร่างทรง หรือผู้ที่กระทำตาม ดอกย้าผลิตข้า (Enact) กฎเกณฑ์ของสิ่งที่พูด มากกว่าที่จะคิดค้นหรือสรรสร้างระบบกฎเกณฑ์ใหม่ขึ้นมา (ไชยรัตน์ เจริญสิน โอปาร, 2543, หน้า 29 – 30) ส่วนกระบวนการ และขั้นตอนในการวิเคราะห์วาทกรรม จะเริ่มต้นด้วยคำถามที่ดูเหมือนง่าย และมีความเป็นรูปธรรมสูงว่า อะไรคือสิ่งที่กำลังพูดถึงศึกษาถึง หรือวาทกรรมของสิ่งนั้นคืออะไร ซึ่งการตั้งคำถามดังกล่าวนี้เป็น การตั้งคำถามที่ตั้งขึ้นเพื่อต้องการตรวจสอบหรือสืบค้นว่าเอกลักษณ์ และความหมายของสิ่งที่ถูกตั้งคำถามถึงนั้นว่าถูกสร้างขึ้นมาได้อย่างไร และมีการเปลี่ยนแปลงอย่างไรบ้าง เพื่อศึกษาถึงชุดกฎเกณฑ์ที่เป็นตัวกำหนดสร้างความหมาย (Forms) ให้กับสิ่งที่ถูกตั้งคำถามดังกล่าวนี้ ซึ่งจะช่วยให้เราเห็นถึงโยงใยของความสัมพันธ์เชิงอำนาจในสังคมที่สิ่งสิ่งนั้นดำรงอยู่ ทั้งยังช่วยให้เห็นถึงความสลับซับซ้อนเปลี่ยนแปลงด้วย ซึ่งในการศึกษา “วาทกรรมว่าด้วยโสเภณีในสังคมไทย” นี้ จะเริ่มต้นด้วยคำถามว่า โสเภณี ความเป็นโสเภณี มีการก่อรูปของวาทกรรมทางนโยบาย ขึ้นมาได้อย่างไรในแต่ละช่วงเวลา โดยเน้นที่สังคมไทยใน ยุคก่อนการพัฒนา (พ.ศ. 2451- พ.ศ. 2500) ยุคแห่งการพัฒนา (พ.ศ. 2501- พ.ศ. 2540) และยุคปัจจุบัน (พ.ศ. 2540-2562) หลังจากมีการก่อรูปวาทกรรมทางนโยบายที่เกี่ยวข้องกับโสเภณี และความเป็นโสเภณีขึ้นมาแล้ว การก่อรูปของวาทกรรมทางนโยบายโสเภณีของกลุ่มต่าง ๆ ในสังคมไทยมีการต่อสู้ทางวาทกรรมหรือมีวาทกรรมต่อต้านอย่างไรบ้าง ในการปฏิบัติการทางวาท

กรรมเพื่อสถาปนาวาทกรรมของกลุ่มตนเองให้กลายเป็นวาทกรรมหลักทางนโยบายเรื่องโสเภณีใน
สังคมไทย เพื่อให้ได้ข้อคิดเห็น และข้อสรุปตามวัตถุประสงค์ของการศึกษาวิจัยที่ตั้งไว้

บทที่ 4

วาทกรรมทางนโยบายว่าด้วยโสเภณีในสังคมไทยในยุคสมัยก่อนการพัฒนา

บริบทของโสเภณีไทยในยุคสมัยก่อนการพัฒนา

โสเภณี และอาชีพการค้าประเวณีไม่ใช่สิ่งใหม่ หากแต่เป็นสิ่งที่ดำรงอยู่เคียงคู่ประวัติศาสตร์มาอย่างยาวนานย้อนไปถึงสมัยสุโขทัยในประวัติศาสตร์นางนพมาศหรือท้าวศรีจุฬาลักษณ์ ได้กล่าวถึง บุตรีตาของหญิงโสเภณี และหญิงที่ชอบล่าส่อนกับชายที่เป็นทาสไว้ว่า “..อันบุตรีตาของหญิงสองจำพวกนี้ มหาชนมีความรังเกียจนัก เรียกว่าคนอนาจาร..” ในสมัยอยุธยาคำว่า “หญิงนครโสเภณี” ก็ปรากฏมีอยู่ในกฎหมายลักษณะพยานที่มีมาตั้งแต่ พ.ศ. 1894 ระบุถึงโสเภณีว่าเป็นหนึ่งในจำนวนคน 24 ประเภทที่ไม่สามารถนำมาเป็นพยานได้ และปรากฏในกฎหมายสำคัญ (จันทวิภา อภิสุข, 2561, 11 มกราคม, มุลนิธิเอ็มเพาเวอร์, สัมภาษณ์) คือ กฎหมายตราสามดวง บทพระอัยการห้ามเมีย ซึ่งบัญญัติขึ้นในสมัยพระเจ้าอยู่หัวในปี พ.ศ. 1904 ความว่า “..ชายใดซื้อเอาหญิงคนขบร้าเที่ยวขทานเลี้ยงชีวิต และหญิงนครโสเภณีมาเลี้ยงเป็นเมีย ทำชู้เหนือเมียก็ดี หญิงใดทำชู้เหนือผัวจูงอ้าแดงอยู่ ผู้เป็นเมียพระจุลาไทยร้างกันอยู่ หลวงราชรินเป็นผัวเก่า ครั้นผิดกับหลวงราชรินร้างกันอยู่ มาเอาเจ้าชาตเป็นผัวเก่า พระจุลาไทยผัวเก่าทำฎีกาทูลเกล้าฯ ถวายหาความหลวงราชรินเจ้าชาต ถ้าหญิงใดจูงอ้าแดงอยู่นี้ก็ดี ผู้รู้ด้วยประการใด ๆ พิจารณาเป็นสัจใช้ ท่านให้ผจานหญิงชายนั้นด้วยไถนา ส่วนหญิงอันร้ายนั้นให้เอาเฉลวปะหน้า ทัดดอกฉาบแดงทั้งสองหู ร้อยดอกฉาบแดงเป็นมาลัยใส่ศีรษะคอ แล้วให้เอาหญิงนั้นเข้าเทียมแอกข้างหนึ่ง ชายชู้เทียมแอกข้างหนึ่งผจานด้วยไถนา 3 วัน ถ้าแลชายชู้นั้นยังรักเมียอยู่มิให้ผจานใช้ ท่านให้เอาชายชู้นั้นเข้าเทียมแอกข้างหนึ่งหญิงอยู่อีกข้างหนึ่ง อย่าให้ปรับไหมชายชู้นั้นเลย..” (สถาบันปริทัศน์มยงค์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2548, หน้า 5) นอกจากนี้ยังปรากฏอยู่ในจดหมายเหตุชาวต่างชาติสมัยอยุธยาที่กล่าวถึงโสเภณีในยุคนั้นว่า “..ขุนนางสยามหวงบุตรมากถ้าบุตรคนใดกระทำชู้ก็ขายบุตรให้แก่ชายคนหนึ่ง ซึ่งมีความชอบธรรมที่จะเกณฑ์ให้สตรีที่ตนซื้อมานั้นเป็นหญิงแพศยา (โสเภณี) หาเงินได้ โดยชายนั้นต้องเสียภาษีถวายพระมหากษัตริย์ กล่าวกันว่าชายชู้นั้นมีหญิงโสเภณีอยู่ในปกครองของตนถึง 600 อนึ่งบุคคลผู้นั้นยังรับซื้อภรรยาที่สามีขายลงเป็นทาส..” (สันต์ ท. โกมลบุตร, 2510, หน้า 331 อ้างถึงใน ดารารัตน์ เมตตาริกานนท์, 2547, หน้า 3) ลาลูแบร์ซึ่งเป็นทูตของประเทศฝรั่งเศสที่เข้ามาประเทศไทยในสมัยสมเด็จพระนารายณ์ (พ.ศ. 2199-2231) ได้ระบุไว้ในจดหมายเหตุของตนเกี่ยวกับการค้าประเวณีในประเทศอันเป็นหลักฐานที่แสดงให้เห็นถึงการค้าประเวณีในสมัยอยุธยาว่า ในสมัยนั้นกรุงศรีอยุธยา มีช่องโสเภณีอยู่ 4 แห่งตั้งอยู่ในย่านชุมชนชาว

จีนใกล้กับท่าเรือใกล้กับตลาดให้บริการทั้งชาวไทย และชาวต่างชาติ ย่านที่ตั้งสำนักโสเภณีนี้ เรียกว่า “สำเพ็ง” เป็นภาษาเขมรหมายถึง “โสเภณี” ซึ่งสอดคล้องกับหนังสือคำให้การขุนหลวงวัด ประดู่ทรงธรรม ซึ่งเป็นเอกสารจากหอหลวงยุคปลายสมัยกรุงศรีอยุธยาในรัชสมัยของพระบรม ราชาราชที่ 3 หรือ พระเจ้าอยู่หัวบรมโกศ กล่าวถึงสำนักโสเภณีว่ามีอยู่ 4 โรงเช่นกัน อยู่บริเวณ ตลาดบ้านจีนใกล้ท่าเรือ ซึ่งเป็นชุมชนชาวจีนมากกว่าชาวไทย สำนักโสเภณีเหล่านี้ต้องได้รับ อนุญาต และเสียภาษีให้กับหลวง ธรรมเนียมการปฏิบัติเช่นนี้ก็มีสืบต่อมาจนถึงสมัยรัตน โกสินทร์ ตอนต้น (สถาบันวิจัยประชากร และสังคม มหาวิทยาลัยมิดล, 2537, หน้า 6-7) โดยเฉพาะในช่วง สมัยรัชกาลที่ 1 ถึง รัชกาลที่ 3 แต่โสเภณีในช่วงนี้คาดว่ามิมีจำนวนไม่มากนัก เนื่องจากประชากรมี น้อย และผู้ชายมียศถาบรรดาศักดิ์ก็มักเลี้ยงผู้หญิงเป็นเมียไว้ในบ้านจำนวนมาก ไม่จำเป็นต้องไป เทียวโสเภณี คนจีนที่เป็นลูกค้าประจำของสำนักโสเภณีก็มีอยู่ประมาณ 2,500 คน เพราะในช่วง ดังกล่าวไทยยังไม่เปิดประเทศค้าขายกับตะวันตกมากนัก

กระทั่งสู่สมัยรัชกาลที่ 4 ทรงมีนโยบายเปิดประเทศรับเอาอารยธรรมตะวันตก (Western Civilization) สังคมไทยจึงได้ก้าวเข้าสู่ยุคแห่งการเปลี่ยนแปลงสภาพของประเทศเพื่อลดการ เฝงชิดหน้ากับจักรวรรดินิยมตะวันตก การเข้ามาของมหาอำนาจตะวันตกได้ส่งผลกระทบต่อระบบ เศรษฐกิจ และสภาพสังคมการเมืองไทย สัญญาแห่งการเปลี่ยนแปลงได้เริ่มขึ้นในปี พ.ศ. 2398 เมื่อ เซอร์ จอห์น เบาวริงค์ (Sir John Bowring) เข้ามาทำสัญญาทางการค้ากับประเทศไทย สนธิสัญญาฉบับนี้มีชื่อเรียกตามนามของทูตที่เข้ามาเจรจาว่าสนธิสัญญาเบาวริงค์ (Bowring Treaty) เนื้อหาของสนธิสัญญาเป็นการกำหนดรูปแบบ และวิธีการติดต่อค้าขายระหว่างประเทศไทยกับ ประเทศอังกฤษ (อัจฉรา กมฺพพิสมัย, 2549, หน้า 371) เป็นสัญญาที่เอารัดเอาเปรียบ และสร้างความ เสียหายให้แก่ประเทศไทยหลายประการ สภาพการณ์ดังกล่าวของประเทศไทยในสมัยรัชกาลที่ 4 จึงนับเป็นช่วงเวลาที่เป็นหัวเลี้ยวหัวต่อที่สำคัญของสังคมการเมืองไทย ตลอดระยะเวลา 17 ปีที่ทรง อยู่ในราชสมบัติแม้จะไม่ยาวนานนักแต่ก็เป็นยุคที่เกิดเปลี่ยนแปลงในเกือบทุกด้าน ภายหลังจากที่ ประเทศไทยทำสัญญาเบาวริงค์กับประเทศอังกฤษเรียบร้อย รูปแบบเศรษฐกิจของไทยก็เริ่ม เปลี่ยนแปลงไปจากการผลิตด้านการเกษตรเพื่อการยังชีพ ไปสู่การผลิตเพื่อการส่งออกไปขายยัง ต่างประเทศ มีการบุกเบิกเศรษฐกิจด้านอื่น ๆ เช่น การทำไม้ การทำเหมืองแร่ งานเหล่านี้ต้องใช้ แรงงานมากแรงงานคนไทยส่วนใหญ่ต้องใช้เพื่อการปลูกข้าวส่งออก จึงต้องมีการจ้างแรงงานจาก ต่างชาติเข้ามาทำไม้ และเหมืองแร่ แรงงานส่วนใหญ่ในช่วงนี้เป็นชาวจีนจากแผ่นดินใหญ่ที่หลั่งเข้า มาในประเทศไทย มีหลักฐานว่าในปลายสมัยรัชกาลที่ 4 มีคนจีนอยู่ถึงประมาณ 70,000 คน โดยมา อยู่รวมกันเป็นกลุ่มใหญ่ย่านสำเพ็ง ชาวจีนพวกนี้เข้ามาแบบเสื่อผืนหมอนใบ และไม่ได้เอาเมียหรือ ครอบครัวมาด้วย แรงงานจีนเหล่านี้จึงเป็นลูกค้ากลุ่มใหญ่ประจำของพวกโสเภณี เมื่อลูกค้ามี

จำนวนเพิ่มขึ้นก็จำเป็นที่จำนวนโสเภณีต้องเพิ่มขึ้นตามไปด้วยเพื่อให้เพียงพอต่อความต้องการ ย่านที่มีชาวจีนอาศัยอยู่จึงมักมีสำนักโสเภณีเปิดบริการอยู่มากเป็นพิเศษ (เสาวนีย์ เศษะไพบูลย์, 2551, หน้า 6) ส่งผลให้เกิดการซื้อขายหญิงโสเภณีมีจำนวนเพิ่มขึ้นเป็นอย่างมาก และมีได้จำกัดอยู่แต่ในเมืองหลวงย่านสำเพ็งเพียงเท่านั้น แต่ได้ขยายตัวไปยังหัวเมืองสำคัญต่าง ๆ ที่มีกรรมกรชาวจีนมาทำงานเป็นจำนวนมาก เช่น ระนอง ภูเก็ต ฯลฯ ขณะที่สภาพเศรษฐกิจที่ยากจนลงของประเทศจีนสมัยนั้นทำให้ครอบครัวชาวจีนบางส่วนขายลูกสาวของตนให้เป็นคนรับใช้หรือเป็นโสเภณี นอกจากนี้ยังมีขบวนการค้าหญิงจีนเข้ามาเป็นโสเภณีในประเทศไทยอีกด้วย ส่งผลให้จำนวนหญิงจีนที่เข้ามาในประเทศไทยมีจำนวนเพิ่มมากขึ้นเรื่อย ๆ มีจำนวนถึง 41,839 คน เป็นเด็กหญิงอายุต่ำกว่า 14 ปี จำนวน 10,580 คน หญิงเหล่านี้ส่วนหนึ่งถูกซื้อขาย และบังคับให้เป็นโสเภณีในประเทศไทย และยังมีกรส่งไปขายยังประเทศใกล้เคียงด้วย นอกจากหญิงจีนแล้วก็ยังมีหญิงญี่ปุ่น และหญิงชาติตะวันตกด้วย เช่น รัสเซีย เยอรมัน ฝรั่งเศส เข้ามาประกอบอาชีพโสเภณีให้บริการชาวตะวันตก โดยมีสำนักโสเภณีตั้งอยู่ในย่านบางรัก อันเป็นที่อยู่ของชาวต่างชาติจำนวนหลายแห่งอีกด้วย (สถาบันวิจัยประชากร และสังคม มหาวิทยาลัยมิดเดิล, 2537, หน้า 8-10)

ต่อมาในสมัยรัชกาลที่ 5 ที่มีการพัฒนาปรับปรุงประเทศให้ทันสมัยตามแบบตะวันตก เช่น การสร้างสะพาน การสร้างถนน ทางรถไฟ ไฟฟ้า ประปา ฯลฯ แรงงานกุลิชาวจีนจึงเป็นที่ต้องการมากขึ้นตามไปด้วยสมัยนี้โสเภณีจึงเพิ่มมากขึ้น หลักฐานที่ชัดเจนก็คือ พระราชบัญญัติสัญญาโรค ร.ศ.127 ที่ออกมาเพื่อควบคุมจำนวนซ่อง และจำนวนโสเภณี ข้อกำหนดประการหนึ่งในกฎหมายฉบับนี้ก็คือ ให้ทุกสำนักที่มีโสเภณีหรือ “โรงหญิงนครโสเภณี” ต้องแขวน โคมเป็นเครื่องหมายให้เจ้าพนักงานสังเกตได้โดยง่ายไม่บังคับเรื่องสีโคม แต่ครั้งแรกที่กำหนดเจ้าหน้าที่ทำโคมเป็นสีเขียวให้เป็นตัวอย่าง บรรดาสำนักรต่าง ๆ จึงทำเป็นสีเขียวเหมือนกันไปหมด ตามตรอกซอกซอยย่านที่มีโสเภณียามค่ำคืนก็จะจุดโคมไฟสีเขียวกันทั้งตรอกจนกลายเป็นชื่อไปเลยก็มี เช่น ตรอกโคมเขียว ผู้หญิงที่ขายบริการในสำนักโคมเขียวจึงกลายเป็น “หญิงโคมเขียว” ไปด้วย และที่กฎหมายฉบับนี้พยายามทำมาแล้วก็คือให้โสเภณีทุกคนต้องจดทะเบียนมีใบอนุญาต ในยุคนี้ประเทศไทยจึงมี “โสเภณีดีทะเบียน” อย่างถูกต้องตามกฎหมายเป็นครั้งแรก และเป็นครั้งเดียวที่การค้าประเวณีได้รับการยอมรับว่าเป็นอาชีพที่ถูกต้องตามกฎหมาย และต้องเสียภาษีรายได้ให้กับหลวงที่เรียกว่า “ภาษีบำรุงถนน” อย่างไรก็ตามการมีทาสในสมัยรัชกาลที่ 5 นั้นเป็นสิ่งที่ทำให้ชาวต่างชาติโดยเฉพาะประเทศทางยุโรปมองภาพประเทศไทยว่าเป็นประเทศที่ป่าเถื่อนด้อยพัฒนา รัชกาลที่ 5 จึงทรงประกาศเลิกทาสในปี พ.ศ. 2417 ให้ทาสทุกคนได้มีโอกาสนเป็นไทแก่ตัว แต่ถึงกระนั้นกฎหมายเลิกทาสที่ออกมาไม่สามารถปลดปล่อยหญิงกลุ่มหนึ่งที่ถูกนายเงินซื้อมาเป็นโสเภณีในสำนักได้ทั้ง ๆ ที่ผู้หญิงกลุ่มนี้ก็ไม่ต่างจากทาสคนอื่นเลย ทั้งนี้เพราะนายเงินได้ทำสัญญา

ผูกมัดหญิงเหล่านี้ไว้ล่วงหน้าในลักษณะสัญญาจ้างงานรับเงินล่วงหน้า ผู้หญิงเหล่านี้มักเป็นผู้หญิง
 ไพร่จากชนบทยากจน เมื่อมีสัญญาผูกมัดจึงไม่อยู่ในเงื่อนไขที่จะได้รับการปลดปล่อยเหมือนทาส
 คนอื่นได้ ผู้หญิงที่เคยเป็นทาสรับใช้หรือเป็นเมียทาสของนายเงินบางคน เมื่อได้รับการปลดปล่อย
 กลับเกิดปัญหาขึ้นเพราะไม่มีทางไปไม่มีที่พึ่งเคว้งคว้าง เพราะกลับไปหาครอบครัวไม่ได้ก็
 จำเป็นต้องมาขายตัวให้นายเงินที่เป็นเจ้าของสำนักหรือโรงหญิงโสเภณีอีก ในช่วงนี้จำนวนโรง
 โสเภณี โดยเฉพาะโสเภณีคนไทยจึงเพิ่มมากขึ้นกว่าเดิม เพราะมีทั้งโสเภณีที่ถูกพาตัวมาจากชนบท
 โดยการหลอกให้มาทำงานมีสัญญาจ้างส่วนหนึ่ง และอีกส่วนก็คือหญิงทาสที่ได้รับการปลดปล่อย
 นั้นเอง

การเพิ่มขึ้นของโสเภณี และ โรงโสเภณีจึงทำให้ต้องตราพระราชบัญญัติสัญจรโรค ร.ศ.
 127 ออกมาเพื่อควบคุมกิจการ และการระบาดของกามโรค อย่างไรก็ดีภายหลังสมัยรัชกาลที่ 5
 กระแสนิยมตามแบบตะวันตกโดยเฉพาะเรื่องสิทธิสตรีมาแรงจนเกิดการเรียกร้องกันมากขึ้น หลัง
 การเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475 ได้ 3 ปี ประเทศไทยก็ประกาศใช้กฎหมายชั่วคราวเกี่ยวกับ
 ผู้ชายหมกคสิทธิ์ที่จะสะสมเมียน้อยไว้เป็นฮาเร็มเหมือนแต่ก่อน ส่วนผู้หญิงที่เคยถูกผู้ชายเลี้ยงไว้เป็น
 เมียเล็กเมียน้อยในบ้านก็แตกกระสานซ่านเซ็นออกมา หลายคนบ่ายหน้าเข้าสำนักโสเภณีเป็นหญิง
 โสเภณี ผู้ชายก็เดินตามผู้หญิงเข้าไปเที่ยวเพื่อชดเชยกับการสูญเสียหญิงบำเรอในบ้านของตนเองไป
 ผู้ชายที่ได้รับความนิยมที่สุดก็คือเจ้าของสำนักโสเภณีนั่นเอง เมื่อกิจการดีมีแขกมาเป็นจำนวนมากก็ทำให้
 เกิดความต้องการผู้หญิงมาเพิ่มหรือเปลี่ยนหน้าใหม่ ๆ เพื่อบริการแขกที่มาเที่ยวเพิ่มขึ้นตามไปด้วย
 ผลสืบเนื่องก็คือทั้งจำนวนโสเภณี และสำนักโสเภณีเพิ่มมากขึ้นในปี พ.ศ. 2476 สันนิบาตชาติ
 รายงานว่าเฉพาะสำนักโสเภณีที่จดทะเบียน โดยถูกต้องตามกฎหมายในกรุงเทพมหานครก็มีถึง 151
 แห่ง ฉะนั้นไม่ว่าจะเลิกทาสหรือเปลี่ยนแปลงระบอบการปกครองที่ทำให้ประเทศเจริญก้าวหน้าขึ้น
 แต่ไม่มีผลเปลี่ยนแปลงอะไรเลยสำหรับปัญหาโสเภณีที่นอกจากจะมีแต่จำนวนที่เพิ่มสูงขึ้น ๆ
 เรื่อย ๆ (เสาวนีย์ เตชะไพฑูย์, 2551, หน้า 7-8) ในปี พ.ศ. 2500 มีการจัดทำรายงานเพื่อเสนอต่อ
 รัฐบาลไทยเรื่อง “ปัญหาโสเภณีในประเทศไทย” ระบุว่ามีการหลอกลวงผู้หญิงมาจากหมู่บ้าน และ
 เมืองเล็ก ๆ เข้ามาในเมืองใหญ่ ๆ ด้วยการสัญญาว่าจะหางานให้ทำให้เรียนหนังสือหรือแต่งงานแล้ว
 ก็ชักนำไปสู่การเป็นโสเภณี หญิงที่ประกอบอาชีพโสเภณีในยุคนี้จึงไม่ใช่หญิงที่ถูกซื้อขายมาจาก
 เมืองอีกต่อไป โดยร้อยละ 90 ของหญิงเหล่านี้มีอายุระหว่าง 15-20 ปี นอกจากนี้สถานที่ค้าประเวณี
 ในยุคนี้มีได้จำกัดอยู่เฉพาะในสำนักโคมเขียวเท่านั้น แต่ได้ขยายออกไปในรูปแบบต่าง ๆ เช่น
 โรงน้ำชา โรงเดินรำ โรมแรมต่าง ๆ ในขณะที่หญิงไทยเข้ามาทำงานค้าประเวณีมากขึ้น รัฐเองก็เริ่ม
 เตรียมการยกเลิกระบบโสเภณีเพื่อสนับสนุน และปฏิบัติตามนโยบายการปราบปรามการค้าหญิง
 และเด็กของสหประชาชาติ โดยการระงับการจดทะเบียนโสเภณี การยกเลิกการต่อทะเบียนโสเภณี

และต่อมาก็มีการยกเลิกพระราชบัญญัติป้องกันสัญจรโรค ร.ศ. 127 (พ.ศ. 2451) ตามลำดับ ส่งผลให้โสเภณีกลายเป็นอาชีพที่ผิดกฎหมายนับตั้งแต่บัดนั้นเป็นต้นมา (สถาบันวิจัยประชากร และสังคม มหาวิทยาลัยมิดล, 2537, หน้า 6) อย่างไรก็ตามจะเห็นได้ว่าในช่วงเริ่มต้นของโสเภณีในสังคมไทยในยุคสมัยก่อนการพัฒนานั้น หญิงที่เป็นโสเภณีจะได้รับการรังเกียจเหยียดหยาม ประณามจากสังคมไม่เว้นแม้แต่กระทั่งลูกหลานของหญิงโสเภณีด้วย การรังเกียจ และไม่ยอมรับนี้ปรากฏอยู่แม้แต่ในกฎหมายที่ใช้กันอยู่ในยุคสมัยนี้ เพราะฉะนั้นถ้าพิจารณาจากประวัติศาสตร์ในยุคสมัยก่อนการพัฒนานี้ นอกจากจะมีการแบ่งคนออกเป็นชนชั้นต่าง ๆ ตามศักดิ์นา คือ กษัตริย์ขุนนาง ไพร่ ทาส ในความคิดทางสังคม และทัศนคติของคนในสมัยนี้ยังมีคนอีกกลุ่มหนึ่งที่ต่ำกว่าไพร่ทาสซึ่งก็คือ “กลุ่มหญิงโสเภณี” เพราะการเป็นไพร่ทาสถือว่าต่ำเพราะไร้ศักดิ์นา แต่การเป็นโสเภณีต่ำกว่าเพราะนอกจากจะเป็นทาสหรือเมียที่ถูกขายเป็นทาสแล้ว ยังต่ำในทางศีลธรรมที่สังคมขีดเส้นไว้ให้กับผู้หญิง นั่นคือ ถือว่าโสเภณีเป็นหญิงแพศยา ล้าส่อน รับช้ำเรอบุรุษเพราะสินจ้าง โสเภณีจึงถูกตราประทับว่าเป็น “หญิงคนชั่ว” แบ่งแยกออกจาก “หญิงคนดี” ของสังคมนับแต่บันทึกหน้าแรกของประวัติศาสตร์โสเภณีในสังคมไทย

จากที่กล่าวมาสามารถสรุปได้ว่า บริบททางสังคมซึ่งเป็นเงื่อนไขสำคัญที่มีผลโดยตรงต่อการก่อรูปการนิยามกำหนดแห่งที่ ตลอดจนจนถึงการต่อต้านวาทกรรมทางนโยบายโสเภณีในสังคมไทยในยุคสมัยก่อนการพัฒนา สามารถพิจารณาสรุปได้จากบริบทหลักที่สำคัญ 4 ประการ กล่าวคือ ประการแรกบริบททางด้านเศรษฐกิจ แต่เดิมในช่วงที่สังคมสยามยังเป็นสังคมแบบจารีต ในช่วงต้นกรุงรัตนโกสินทร์มีระบบเศรษฐกิจแบบดั้งเดิม คือ กึ่งยังชีพกิจกรรมสำคัญทางเศรษฐกิจอย่างหนึ่ง คือ การผลิตก็ผลิตเพื่อการบริโภคภายในครัวเรือนเป็นหลัก ส่วนที่เหลือจากการบริโภคภายในครัวเรือนจึงนำไปขายหรือแลกเปลี่ยนกับสินค้าบริโภคอื่น ๆ การซื้อขายแลกเปลี่ยนสินค้าก็มิได้มีความสลับซับซ้อนยังคงลักษณะทางเศรษฐกิจแบบดั้งเดิมตามยุคสมัย รูปแบบ และลักษณะทางเศรษฐกิจดังกล่าวดำเนินมาจนกระทั่งถึงในช่วงต้นยุคสมัยก่อนการพัฒนา ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่4) บริบททางด้านเศรษฐกิจเกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างสำคัญที่สุดครั้งหนึ่งของประวัติศาสตร์สังคมสยาม คือ การเปิดรับอารยธรรมตะวันตกในด้านต่าง ๆ หนึ่งในนั้นคือ “ด้านเศรษฐกิจ” การเข้ามาของคน และอิทธิพลทางความคิดของตะวันตก ส่งผลให้ แต่เดิมสังคมสยามในยุคจารีตที่มีระบบเศรษฐกิจแบบกึ่งยังชีพ มีกิจกรรมหลักทางเศรษฐกิจคือ การผลิตการซื้อขายแลกเปลี่ยนสินค้าเพื่อการยังชีพ ก็ต้องเปลี่ยนไปตามบริบทแห่งยุคสมัยที่เปลี่ยนแปลงจากอิทธิพลของตะวันตก ระบบเศรษฐกิจของสยามในช่วงต้นยุคสมัยก่อนการพัฒนาจึงค่อย ๆ ปรับเปลี่ยนไปตามแบบตะวันตกที่เรียกกันในช่วงวิชาการทางเศรษฐศาสตร์การเมืองไทยว่า “ทุนนิยมอย่างอ่อน” ทั้งระบบ และกิจกรรมสำคัญทางเศรษฐกิจ กล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือ

“เงิน” เริ่มมีความสำคัญต่อการผลิต และแลกเปลี่ยนสินค้ามากกว่าเพื่อ “การบริโภค” ในครัวเรือน ส่วนหนึ่ง และขายส่วนหนึ่ง ดังเช่นในยุคจารีต ลักษณะดังกล่าวซึ่งเป็นบริบทที่สำคัญในช่วงยุคต้น สมัยก่อนการพัฒนาดำเนินมาจนเข้าสู่รัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ 5) รากฐานต่าง ๆ ในเศรษฐกิจที่ถูกวางไว้ในสมัยก่อนหน้าก็กลายเป็นระบบอย่างสมบูรณ์ในยุคสมัยนี้ ซึ่งมีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องโดยตรงต่อวาทกรรมทางนโยบายว่าด้วยโสเภณีในสังคมไทยในยุคสมัยก่อนการพัฒนาจนกระทั่งสิ้นสุดยุคสมัย กล่าวคือ ในสมัยรัชกาลที่ 5 ลักษณะสำคัญทางเศรษฐกิจคือ “การผูกขาดโดยรัฐ” กิจกรรมการผลิตมีไว้เพื่อการขาย และส่งออกสินค้าประเภททั้งนี้ ก็เพื่อให้ได้มาซึ่ง “เงิน” (รายได้) ที่มีความสำคัญต่อระบบเศรษฐกิจของไทยอย่างเต็มรูปแบบ กิจกรรมทางเศรษฐกิจในลักษณะต่าง ๆ ที่ดำเนินไปโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อแสวงหารายได้ให้แก่รัฐบาล พระมหากษัตริย์ ทั้งนี้ก็เพื่อนำรายได้ดังกล่าวไปใช้ในการเร่งรัดพัฒนาประเทศในด้านต่าง ๆ โดยเฉพาะการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน เพื่อรับรองการเจริญก้าวหน้าของยุคสมัยโดยรัฐบาล พระมหากษัตริย์ มีรายได้หลักสำคัญในยุคสมัยนี้จากการจัดเก็บภาษีอากร จากการดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจของประเทศในลักษณะต่าง ๆ และในบรรดาภาษีอากรสำคัญต่าง ๆ ทั้งหมดที่รัฐบาล พระมหากษัตริย์จัดเก็บภาษีอากรที่จัดเก็บ และสามารถสร้างรายได้ให้แก่รัฐบาลพระมหากษัตริย์ ได้มากที่สุดคือภาษีที่เรียกว่า “ภาษีบำรุงถนน” ซึ่งเป็นภาษีที่เรียกจัดเก็บจากกิจการสำนักช่อง โสเภณีต่าง ๆ ในยุคสมัยนั้นที่รุ่งเรืองในเฟื่องฟูมีอยู่มากมายหลายแห่งทั้งเขตพระนคร (กรุงเทพมหานครยุคนั้น) โดยการจัดเก็บจะเป็นรูปแบบผูกขาดโดยการประมูลจัดเก็บภาษีผ่านทางเจ้าภาษีนายอากร ซึ่งผูกขาดการจัดเก็บตามพิคัดอัตราที่ตกลงกับรัฐบาลพระมหากษัตริย์ รายได้ จำนวนมหาศาลดังกล่าวจากการเก็บภาษีโสเภณีถูกนำไปใช้ในการเร่งรัดพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานของประเทศนั้นก็คือ “ถนน” สายต่าง ๆ ทั่วพระนคร จึงเป็นที่มาของชื่อภาษี (ภาษีบำรุงถนน) เช่น เจริญกรุง บำรุงเมือง เฟื่องนคร เป็นต้น หลุยงนคร โสเภณี และกิจการสำนักโสเภณีในยุคสมัยก่อนการพัฒนาจึงได้รับความสำคัญจากรัฐบาลพระมหากษัตริย์ให้เป็นปัจจัยสำคัญในการช่วยพัฒนา เศรษฐกิจภาพรวมของประเทศ เพราะเมื่อแห่งหนตำบลใดก็ตามที่มีการสร้างถนนผ่านก็จะเกิด ชุมชนตึกกรมบ้านช่องตลอดจนถึงการทำมาหากินซื้อขายแลกเปลี่ยน และการเดินทางสัญจร ไปมาที่ สะดวก “ถนน” จึงเป็นสัญลักษณ์ของความเจริญก้าวหน้า และการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ และที่สำคัญที่สุดคือ ถนนเส้นหลักสายสำคัญต่าง ๆ ทั่วทั้งเขตพระนครในยุคสมัยก่อนการพัฒนาแล้ว แล้วแต่มาจากเงินภาษีอากรที่จัดเก็บจาก “หญิงโสเภณี และกิจการสำนักช่อง โสเภณี”

ประการที่สอง บริบททางด้านสังคม สังคมไทยในยุคก่อนการพัฒนาเป็นสังคมแบบจารีต ประเพณีที่รับอิทธิพลทางความเชื่อ และการจัดระเบียบทางสังคมมาจากอินเดียมาตั้งแต่ครั้งสมัยกรุง ศรีอยุธยาจนถึงรัตน โกสินทร์ตอนต้น และเกิดการเปลี่ยนแปลงแบบถอนรากถอนโคนในช่วง

ภายหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475 กล่าวเฉพาะบริบทของสังคมไทยในช่วงยุคสมัยก่อนการพัฒนา กล่าวคือ ในยุคสมัยนี้ในทางสังคมมีการจัดแบ่งคนออกเป็น “ชนชั้น” ต่าง ๆ ในลักษณะของพีระมิดมีกษัตริย์อยู่ยอดสุดของสังคมเป็นเจ้าของชีวิต และเจ้าแผ่นดิน มีอำนาจเบ็ดเสร็จเด็ดขาดทั้งทางนิติบัญญัติ บริหาร และตุลาการ ลำดับรองลงมาคือเจ้านายกลุ่มเชื้อพระวงศ์ ที่มีอำนาจหน้าที่รองจากพระมหากษัตริย์ ถัดมาคือขุนนางที่มีหน้าที่สำคัญในการสนองงานเป็นกลไกสำคัญในการบริหารงานแผ่นดิน นำนโยบายไปผลักดันสู่การปฏิบัติให้เกิดผลตามพระราชประสงค์ และอีกกลุ่มซึ่งอยู่ล่างสุดของพีระมิดทางสังคมคือ ไพร่-ทาส คือ ราษฎรสามัญชนทั่วไป ซึ่งหญิงโสเภณีก็รวมอยู่ในกลุ่มนี้ด้วย ขณะที่ความสัมพันธ์ในทางสังคมของคนกลุ่มต่าง ๆ ดังกล่าวนี้จะถูกกำหนดด้วยกลไกที่สำคัญของรัฐคือ “ระบบศักดินา” ที่เป็นเครื่องมือสำคัญในการกำหนดความสัมพันธ์ สิทธิ อำนาจ หน้าที่ ระหว่างชนชั้นต่าง ๆ ของสังคม ถึงแม้ในช่วงเวลาต่อมาในรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ 5) จะมีการเลิกทาสก็ตาม แต่สถานะความสัมพันธ์ของคนในทางสังคม โดยเฉพาะ ไพร่-ทาสซึ่งรวมถึงหญิงโสเภณีก็มิได้เปลี่ยนแปลงไปมากกว่าเดิมแต่อย่างใดยังคงอยู่ในลักษณะความสัมพันธ์แบบเจ้ากับทาส และเจ้ากับข้าเช่นเดิม กระทั่งในช่วงปลายยุคสมัยก่อนการพัฒนาในรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ 7) โดยเฉพาะอย่างยิ่งภายหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475 เหตุปัจจัยทางด้านการเมืองเป็นเงื่อนไขสำคัญที่ส่งผลให้บริบททางสังคมที่มีมาตั้งแต่ในช่วงต้นยุคสมัยก่อนการพัฒนาต้องเปลี่ยนแปลงตามไปด้วย นั่นคือ ระบอบ และอุดมการณ์ใหม่ในขณะนั้นที่ไทยรับมาจากตะวันตก ที่ให้ความสำคัญกับกฎหมายทุกคนในสังคมเท่าเทียมกันละได้รับการปฏิบัติอย่างเสมอภาคตามกฎหมาย ไม่มีชนชั้นใดมีสิทธิพิเศษกว่าชนชั้นอื่น ๆ (ในทางทฤษฎี) กลุ่มหญิงโสเภณีซึ่งอยู่ในชนชั้นล่างสุดของสังคมก็เริ่มมีสิทธิมีเสียงได้รับความเห็นอกเห็นใจภายใต้บริบททางสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปตามยุคสมัย

ประการที่สาม บริบททางด้านการเมือง บริบททางด้านการเมืองพิจารณาแยกออกเป็น 2 ช่วงที่สำคัญ กล่าวคือ ในช่วงต้นยุคสมัยก่อนการพัฒนาเริ่มต้นตั้งแต่ในช่วงสมัยของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ 5) การเมืองการปกครองอยู่ภายใต้ระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ กษัตริย์มีอำนาจสูงสุดในการปกครองประเทศ อำนาจรวมศูนย์อยู่ที่กษัตริย์ทั้งในทางนิติบัญญัติ บริหาร และตุลาการ เป็นเจ้าของชีวิต และเจ้าแผ่นดิน โดยมีอุดมการณ์เทวสิทธิ์เป็นจิตวิญญาณของระบอบการปกครอง รัฐบาลพระมหากษัตริย์จึงทรงไว้ซึ่งอำนาจเบ็ดเสร็จเด็ดขาดในทุกเรื่อง โดยเฉพาะอำนาจทางการเมือง และการบริหารราชการแผ่นดินโดยผ่านทาง การดำเนินนโยบายต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการดำเนินนโยบายทางการเมืองแบบ “ต้นสนกลม” เปิดประเทศเป็นมิตรกับตะวันตกนำไปสู่การสร้างการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญทางการเมืองภายในประเทศ

มากมาย ภายใต้แนวคิด การปฏิรูปประเทศให้ทันสมัยแบบตะวันตกทั้งเศรษฐกิจ สังคมการเมือง และวัฒนธรรม โดยเฉพาะการปฏิรูประบบราชการซึ่งเกี่ยวข้องกับโสเภณีโดยตรงคือ การปฏิรูประบบการคลัง การปรับปรุงการจัดเก็บ และระบบภาษีอากร ซึ่งแต่เดิมมีการเก็บภาษี และค่าปรับในกิจการสำนักโสเภณีทั้ง “เงิน” และการปรับเป็น “ทราย” เพื่อใช้ในการสร้างถนน ภายหลังจากการปฏิรูปการคลัง และระบบการจัดเก็บภาษีที่ใช้วิธีการเก็บภาษีจากกิจการโสเภณีในรูปแบบของเงินเพียงอย่างเดียว โดยมุ่งหวังจะนำไปใช้ในการพัฒนาประเทศในด้านอื่น ๆ ด้วย ขณะที่ช่วงยุคปลายสมัยก่อนการพัฒนาซึ่งอยู่ในช่วงสมัยพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ 7) โดยเฉพาะอย่างยิ่งภายหลังจากอภิวัตน์สยาม พ.ศ. 2475 เป็นต้นมา บริบททางการเมืองของสังคมไทยในช่วงยุคสมัยก่อนการพัฒนาก็เปลี่ยนแปลงไปอย่างสิ้นเชิงอีกครั้งหนึ่ง แต่เดิมนั้นในช่วงต้นยุคสมัยก่อนการพัฒนาการเมืองการปกครองอยู่ภายใต้ระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ กษัตริย์มีอำนาจสูงสุดอยู่เหนือกฎหมาย (รัฐธรรมนูญ) เมื่อเกิดการเปลี่ยนแปลงการปกครอง ระบอบ และอุดมการณ์ทางการเมืองของไทยก็เปลี่ยนแปลงจากระบอบกษัตริย์อยู่เหนือรัฐธรรมนูญมาสู่รูปแบบกษัตริย์อยู่ใต้รัฐธรรมนูญ จากอุดมการณ์แบบทาสีที่เปลี่ยนมาเป็นอุดมการณ์แบบประชาธิปไตยที่ทำให้ความสำคัญเกี่ยวกับเรื่อง สิทธิเสรีภาพ ความเสมอภาคทางกฎหมาย และคุณค่าศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ส่งผลให้ประเด็นเรื่อง โสเภณี และอาชีพการบริการทางเพศในสังคมช่วงปลายยุคสมัยก่อนการพัฒนาเปลี่ยนแปลงไป โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเปลี่ยนมุมมองเรื่อง โสเภณีจากมิติทาง “ด้านเศรษฐกิจ” สู่ทาง “ด้านการเมือง” เช่น เสรีภาพ ความเสมอภาค คุณค่าความเป็นมนุษย์มากยิ่งขึ้น

ประการที่สี่ บริบททางด้านวัฒนธรรม บริบททางด้านวัฒนธรรมที่สำคัญของสังคมไทยในช่วงยุคสมัยก่อนการพัฒนาซึ่งเป็นกรอบคิดหลักที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กับ โสเภณีไทยในยุคนั้นก็คือ กรอบคิดเรื่อง “ระบบอุปถัมภ์” ซึ่งเป็นมรดกตกทอดเก่าแก่ทางวัฒนธรรมหลักของสังคมไทยที่มีมาตั้งแต่สังคมไทยในยุคสมัยจารีต ทั้งนี้เนื่องจากสังคมไทยในยุคศักดินา “สิทธิ อำนาจ หน้าที่” ของบุคคลระหว่างชนชั้นต่าง ๆ โดยเฉพาะไพร่ -ทาสจะถูกกำหนดไว้ด้วยระบบศักดินาก็จริง แต่ในการปฏิบัติสิทธิต่าง ๆ ไม่สามารถเกิดขึ้นได้จริงในสังคม เช่น สิทธิในการร้องทุกข์ สิทธิในการประกอบอาชีพ เป็นต้น สิทธิเหล่านี้จะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อบุคคลมีสังกัดขอการอุปถัมภ์เมื่อมีมูลนายสังกัด จึงจะสามารถมี และ/หรือใช้สิทธิต่าง ๆ เหล่านั้นได้ ซึ่งรวมไปถึงการประกอบอาชีพงานต่าง ๆ เช่น การเปิดสำนักโสเภณีก็จะต้องเข้าการอุปถัมภ์ช่วยเหลือจากบุคคลที่มีอำนาจเพื่ออำนวยความสะดวกในการอนุญาตเพื่อแลกเปลี่ยนกับผลประโยชน์ในรูปแบบต่าง ๆ ประกอบกับกรอบความคิดที่สำคัญทางวัฒนธรรมของสังคมไทยในยุคนั้นอีกอย่างหนึ่งก็คือ กรอบความคิดเรื่อง “ชายเป็นใหญ่” ที่ถูกสั่งสมบ่มเพาะจนกลายเป็นค่านิยมหลักทางวัฒนธรรมในสังคมไทยที่ “พ่อหรือเพศชาย” จะได้รับอภิสิทธิ์พิเศษทางวัฒนธรรมให้อยู่ในสถานะนำทางสังคมมีอำนาจสูงสุดในครอบครัว ดังเช่นวลี

ไทยโบราณที่ว่า “ผู้ชายเป็นช้างเท้าหน้า ผู้หญิงเป็นช้างเท้าหลัง” ส่งผลให้พ่อหรือผู้ชายจะมีอำนาจสูงสุดเด็ดขาดในครอบครัว พ่อหรือผู้ชายยังมีสิทธิเด็ดขาดในการตัดสินใจเรื่องสำคัญต่าง ๆ โดยไม่จำเป็นต้องใส่ใจต่อเหตุผลหรือข้อคัดค้านจากเพศหญิง กรอบความคิดดังกล่าวนี้เกี่ยวพันกับ โสเภณีในสังคมไทยในยุคสมัยก่อนการพัฒนาทั้งในแง่ของ “วิธีคิด” และแนวทาง “การปฏิบัติ” ในทางสังคม เช่น การอนุญาตให้ผู้ชายมีเมียได้หลายคน โดยมีใช่เป็นเรื่องสำคัญทางเพศหากแต่เป็นเรื่องแสดงสถานะ และความยิ่งใหญ่ทางสังคมของเพศชาย แต่กลับตำหนิ และลงโทษอย่างรุนแรงกับเพศหญิงที่ทำในลักษณะเดียวกัน เช่น การลงโทษที่รุนแรงด้วยการขายลูกสาวหรือเมียที่ทำผิดให้กลายเป็นหญิงโสเภณีได้ เป็นต้น ค่านิยมดังกล่าวนี้โดยเฉพาะการมีเมียมากกว่าหนึ่งคนก็ยังคงดำรงอยู่ในสังคมไทยในปัจจุบัน

อย่างไรก็ตาม จากบริบทที่สำคัญทั้ง 4 ประการดังกล่าวมาของสังคมไทยในช่วงยุคสมัยก่อนการพัฒนาเป็นปัจจัยสำคัญอย่างยิ่งต่อการนิยามโสเภณีทั้งฝ่ายสนับสนุน และฝ่ายที่ต่อต้าน กล่าวคือ ในส่วนของฝ่ายที่สนับสนุนซึ่งก็คือ “รัฐพระมหากษัตริย์” มีการผลิตวาทกรรมกำหนดนิยามให้โสเภณี และกิจการสำนักโสเภณีต่าง ๆ คือ “กลไกหรือปัจจัย” ที่สำคัญในการขับเคลื่อนและพัฒนาเศรษฐกิจกิจการภาพรวมของประเทศ ทั้งนี้นิยามดังกล่าวเป็นผลมาจากบริบทเบื้องหลังทางของวาทกรรมหลักด้าน “เศรษฐกิจ” เนื่องจากสังคมไทยในช่วงสมัยก่อนพัฒนามีนโยบายเปิดประเทศรับเอาความก้าวหน้าต่าง ๆ จากตะวันตก แต่สิ่งที่จะรองรับความเจริญก้าวหน้าดังกล่าวได้ซึ่งก็คือ “โครงสร้างพื้นฐาน” ต่าง ๆ ที่ยังล้าหลังอยู่ เช่น ไฟฟ้า ประปา โดยเฉพาะ “ถนน” ซึ่งเป็นเงื่อนไขสำคัญของความเจริญในยุคนั้น (ชเนศ วงศ์ยานนาวา, 2561, 12 มกราคม, ศาสตราจารย์คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, สัมภาษณ์) เพราะเขตพื้นที่ใดก็ตามที่มีถนนตัดผ่าน นอกจากจะทำให้ “การเดินทางคมนาคม” สะดวกแล้วเขตพื้นที่นั้นยังเกิด “ชุมชน” เกิดการ “ค้าขาย” แลกเปลี่ยน ซึ่งสะดวกกว่า “ทางน้ำ” ในยุคนั้นที่มีคลองสายต่าง ๆ เป็นศูนย์กลางของแหล่งชุมชน การเดินทางหลัก และกิจการทางเศรษฐกิจ ด้วยเหตุนี้การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานคือ ถนน จึงเป็นเงื่อนไขสำคัญต่อความเจริญก้าวหน้าของประเทศ รัฐบาลพระมหากษัตริย์จึงนิยมให้โสเภณี คือ กลไกสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ เพราะรายได้ส่วนใหญ่ที่นำมาใช้ในการพัฒนาโครงสร้างขั้นพื้นฐาน คือถนนสายสำคัญต่าง ๆ ที่เป็นสายเศรษฐกิจในยุคสมัย เช่น เจริญกรุง บำรุงเมือง เพ็ญนคร และสายอื่น ๆ ล้วนแล้วแต่มาจากการจัดเก็บภาษีอากรจาก “หญิงนครโสเภณี” ขณะที่ในส่วนฝ่ายต่อต้านซึ่งก็คือ “กลุ่มเจ้าภีนาชอากร” ซึ่งเดิมทำหน้าที่แทนรัฐบาลพระมหากษัตริย์ในการจัดเก็บภาษีอากรในรูปแบบภาษีบำรุงถนน ซึ่งเรียกเก็บจากกิจการ “โสเภณีอนุญาต” ซึ่งในช่วงแรกก็กำหนดนิยามให้โสเภณี คือ กลไกสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศในส่วนของการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานรองรับความเจริญก้าวหน้าภายใต้บริบทเบื้องหลัง

ทางด้านเศรษฐกิจเช่นเดียวกับฝ่ายรัฐบาล หากแต่ในระยะหลังการกำหนดนิยามประเด็นปัญหาเรื่อง โสเภณีของฝ่ายต่อต้านเปลี่ยนจากบริบททางด้านเศรษฐกิจมาเป็นด้านการเมือง โดยกลุ่มเจ้าภีษิต มองว่าโสเภณี คือ สิ่ง que แสดงถึงการรวมศูนย์อำนาจทางการเมือง และการบริหารจัดการไว้ที่รัฐบาล พระมหากษัตริย์แต่เพียงฝ่ายเดียว ส่งผลให้เกิดความขัดแย้งในความสัมพันธ์เชิงอำนาจระหว่าง รัฐบาล (พระมหากษัตริย์) กับ ชนชั้นนำ (เจ้าภีษิตนายอากร) จนนำไปสู่การต่อต้านวาทกรรม โสเภณี ที่รัฐบาลกำหนดนิยามขึ้น ด้วยการต่อสู้โต้ตอบกันระหว่างทั้งสองฝ่ายซึ่งจะได้กล่าวละเอียดต่อไป

การก่อรูปวาทกรรมทางนโยบายโสเภณีไทยในยุคสมัยก่อนการพัฒนา

วาทกรรมว่าด้วยโสเภณีในสังคมไทยในยุคสมัยก่อนการพัฒนานี้ คือ “วาทกรรมสัตว์ เศรษฐกิจ” ที่ถูกผลิตสร้างคำนิยามขึ้นโดยรัฐบาลพระมหากษัตริย์ เพื่อกำหนดตำแหน่งแห่งที่ทาง สังคมให้โสเภณี คือ เงื่อนไขสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศสยามในยุคนี้ สืบเนื่องมาจาก ดังที่ได้กล่าวแล้วในบริบทว่า การดำเนินนโยบายเปิดประเทศรับเอาอารยธรรมตะวันตกที่เริ่มขึ้น ตั้งแต่ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ 4) ที่ดำเนินนโยบายเปิดรับ ตะวันตกเพื่อนำเอาความรู้ และสรรพวิทยาการต่าง ๆ มาประยุกต์ให้เข้ากับไทย เพื่อใช้ในการพัฒนา ประเทศนำไปสู่กระบวนการเริ่มต้นการเปลี่ยนแปลงปรับปรุงพัฒนาประเทศในด้านต่าง ๆ อย่าง ค่อยเป็นค่อยไปทั้งในด้าน การเมือง สังคม วัฒนธรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านเศรษฐกิจที่มีการ ปรับปรุงเปลี่ยนแปลงอย่างกว้างขวาง และรวดเร็ว กว่ามิติด้านอื่น ๆ ทั้งนี้เนื่องเหตุผลที่สำคัญ คือ กระแสการเปลี่ยนแปลงของรูปแบบทางเศรษฐกิจโลกเริ่มดำเนินไปในทิศทางเดียวกัน และที่สำคัญ การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจของไทยที่ดำเนินไปอย่างกว้างขวาง และรวดเร็วกว่ามิติด้านอื่น ๆ ก็ เพราะที่ส่งผลต่อมิติด้านอื่น ๆ ของไทยเอง เช่น เสถียรภาพทางการเมือง การรักษาจารีตประเพณี แบบดั้งเดิม เหตุปัจจัยทางเศรษฐกิจดังกล่าวนี้ดำเนินมาจนกระทั่งสิ้นรัชสมัย เข้าสู่รัชสมัยของ พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ 5) ที่ทรงดำเนินนโยบายในการพัฒนาประเทศ โดยการสานต่อจากรัชกาลก่อน โดยการเปิดรับเอาอารยธรรมตะวันตกแทบทุกด้านมาใช้เป็น ต้นแบบสำคัญในการพัฒนาประเทศ ภายใต้แนวคิด “ปฏิรูปประเทศ” ในทุกด้านในลักษณะของ การ “ยกเครื่อง” ประเทศในด้าน การเมือง และการบริหารราชการแผ่นดิน ถึงแม้จะมีการปกครอง ด้วยระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์เช่นเดิม แต่เริ่มมีการเปลี่ยนรูปแบบการบริหารราชการแผ่นดิน แบบตะวันตก นั่นคือการปฏิรูประบบราชการมีการจัดตั้งกระทรวง ทบวง กรม ในด้านสังคม และ วัฒนธรรมก็เริ่มมีการจัดตั้งสถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษาฝึกหัดชนชั้นนำเพื่อรองรับการ เปลี่ยนแปลงในด้านต่าง ๆ และนอกจากนี้ยังมีการปฏิรูปปรับปรุงเปลี่ยนแปลงประเทศในด้านอื่น ๆ อีกมากมายในลักษณะของการยกเครื่องประเทศ

อย่างไรก็ตาม กิจกรรมการปฏิรูป และพัฒนาประเทศดังกล่าว มิใช่เรื่องที่จะดำเนินไปได้ อย่างง่ายดาย หากแต่ต้องอาศัยเงินงบประมาณอันเป็นปัจจัย และเงื่อนไขที่สำคัญในการขับเคลื่อน การพัฒนา การแสวงหารายได้จึงกลายเป็นเรื่องสำคัญลำดับแรก ในฐานะปัจจัยสำคัญที่ส่งเสริมการ ปฏิรูปประเทศในด้านอื่น ๆ ด้วยเหตุนี้เอง “วาทกรรมสัตว์เศรษฐกิจ” ที่มีหญิงนคร โสภณี เป็นตัว แสดงสำคัญทางวาทกรรมจึงถูกผลิตสร้างขึ้นโดยรัฐบาลพระมหากษัตริย์ในยุคนั้น กล่าวคือ รายได้หลักของรัฐบาลพระมหากษัตริย์ในยุคสมัยก่อนการพัฒนานี้ ส่วนใหญ่มาจากการจัดเก็บภาษี อากรในรูปแบบต่าง ๆ เช่น ภาษีการพนัน ภาษีฝิ่น ภาษีสินค้า รวมถึงค่าธรรมเนียม และค่าปรับต่าง ๆ แต่ในบรรดาภาษีอากรต่าง ๆ ภาษีอากรที่เรียกเก็บจาก “หญิงโสภณี” และ “สำนักช่องโสภณี” เป็นภาษีที่สามารถสร้างรายได้ให้แก่รัฐบาลพระมหากษัตริย์ได้อย่างจำนวนมหาศาลมากกว่าภาษีอื่น ๆ เกือบทุกชนิด และหลายครั้งในการจัดเก็บก็เกินประมาณการที่ตั้งไว้ในการจัดเก็บเสมอ ภาษี ดังกล่าวเรียกว่า “ภาษีบำรุงถนน” เนื่องจากรายได้ที่เรียกเก็บจากภาษีบำรุงถนนที่มีจำนวนมหาศาล ดังกล่าว นอกจากจะนำไปใช้จ่ายในการบริหารราชการแผ่นดินโดยปกติทั่วไป อีกส่วนหนึ่งจะถูกมา ในการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานของประเทศในยุคสมัยนั้น คือ “ถนน” สายต่าง ๆ ซึ่งส่วนสำคัญ สายหลักทางเศรษฐกิจ เช่น “เจริญกรุง บำรุงเมือง เพ็ญนคร” ทั้งนี้ก็เพื่อรองรับความเจริญก้าวหน้า ของยุคสมัย และการขยายตัวของกิจกรรมการพัฒนาทางเศรษฐกิจในรูปแบบต่าง ๆ เหตุผลที่ “ถนน” (สายต่าง ๆ) ในยุคสมัยก่อนการพัฒนามีความสำคัญก็เนื่องมาจากในยุคนี้ก่อนที่จะมีถนน การเดินทางคมนาคม การขนส่งสินค้าอาศัยทาง “น้ำ” ผ่านคลองสายต่าง ๆ ที่มีการขุดขึ้นในยุคนั้น มากมาย การอาศัยเพียงทางน้ำมีข้อปัจจัยหลายประการ เช่น ใช้เวลาเดินทางมากไม่ปลอดภัย เส้นทางจำกัด แต่เมื่อเปลี่ยนมาใช้ถนนเป็นเส้นทางหลักในการเดินทาง การขนส่งสินค้า ส่งผลให้มีความรวดเร็ว ปลอดภัย และที่สำคัญการเกิดขึ้นของ “ถนน” นำไปสู่การเกิดขึ้นของ “เมือง” เพราะ ทุกชุมชนในยุคนั้นที่มีถนนผ่านก็จะพัฒนากลายเป็นเมืองเกิดเศรษฐกิจการค้าขึ้น ถนนจึงเป็น เงื่อนไขสำคัญในการปฏิรูปเศรษฐกิจของประเทศ และที่สำคัญเงินภาษีที่นำมาใช้ในการสร้างถนน ซึ่งส่งผลต่อการพัฒนาเศรษฐกิจภาพรวมของประเทศในยุคสมัยก่อนพัฒนานี้ล้วนแล้วแต่มาจาก “หญิงโสภณี” และ “ช่องโสภณี” ในยุคนั้น ด้วยเหตุนี้หญิงโสภณีจึงถูกรัฐบาลพระมหากษัตริย์ นิยามให้อยู่ภายใต้วาทกรรมสัตว์เศรษฐกิจ เพราะกิจการโสภณีที่สามารถสร้างรายได้จำนวน มหาศาลให้แก่รัฐนำไปใช้ในการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานของประเทศ โสภณี และกิจการสำนัก ช่องโสภณีในยุคสมัยก่อนการพัฒนาจึงเป็นสิ่งที่ “ถูกต้องตามกฎหมาย” ดังเช่นอาชีพอื่น ๆ ทั่วไป ในสังคม ส่งผลให้กิจการเทศพาณิชย์ในรูปแบบของช่องโสภณีที่เปิดให้บริการทางเทศหญิงโดย นครโสภณีในรูปแบบการรับชำระรายบุรุษเพื่อแลกสินจ้าง (เงิน) รุ่งเรืองเฟื่องฟูไปทั่วทั้งเขตพระนคร (กรุงเทพมหานครยุคนั้น) ภายใต้ นิยามของวาทกรรมสัตว์เศรษฐกิจที่รัฐให้การอนุญาต ความรุ่งเรือง

ของกิจการเทศพาณิชย์ดังกล่าว พิจารณาได้จากทั้งสำนักโศภณีที่มีอยู่ทุกตรอกซอกซอยทั่วพระนคร จำนวนรายได้มหาศาลที่สามารถนำไปใช้ในการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศทั้งทางตรง
โครงสร้างพื้นฐาน คือ ถนนสายต่าง ๆ และทางอ้อมในรูปแบบอื่น ๆ ซึ่งล้วนมาจากกิจการโศภณี
ภายใต้การกำนัลของวาทกรรมสัตว์เศรษฐกิจแทบทั้งสิ้น

อย่างไรก็ตาม หากพิจารณาจากสาระสำคัญดังกล่าวมา จะเห็นได้ว่าตัวแสดงที่สำคัญในการก่อรูปวาทกรรมในยุคสมัยก่อนการพัฒนาก็คือ “พระมหากษัตริย์” ภายใต้การปกครองแบบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ (Absolute monarchy) และอุดมการณ์ทางการเมืองแบบเทวสิทธิ์ (Divine rights) ซึ่งถ้าหากเทียบเคียงกับระบอบการปกครองในปัจจุบันพระมหากษัตริย์ก็คือ “รัฐบาล” นั่นเอง ที่คอยก่อรูปนิยามกำหนดแห่งที่ให้แก่โศภณีผ่านทางนโยบายโดยมีกฎหมายฉบับต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับโศภณีเป็นเครื่องมือสำคัญในการก่อรูปทางวาทกรรม กล่าวคือ ในช่วงยุคสมัยก่อนการพัฒนาเป็นช่วงที่สังคมไทยยอมรับว่าโศภณี และการค้าประเวณีเป็นสิ่งถูกต้องตามกฎหมายแต่จะต้องมีการ “จดทะเบียน และเสียภาษี” ให้แก่รัฐ ทั้งที่อยู่ในรูปของระบบเจ้าภาษีนายอากรเพื่อเก็บ “ภาษีบำรุงถนน” และทั้งการที่รัฐเป็นฝ่ายดำเนินการจัดเก็บภาษีเองโดยไม่ผ่านระบบเจ้าภาษีนายอากร ภาษีโศภณีจึงเป็นแหล่งแสวงหาผลประโยชน์ และรายได้ที่สำคัญของพระมหากษัตริย์ และกลุ่มชนชั้นนำ ความจริงแล้วการเสียภาษีการค้าโศภณีให้แก่รัฐจากหลักฐานพบว่ามีมาตั้งแต่สมัยอยุธยาแต่ชื่อชนิดของภาษิดังกล่าวไม่สามารถสืบทราบได้ สำหรับในส่วนของภาษีบำรุงถนน อันเป็นชื่อภาษีที่ให้ผู้ทำการค้าประเวณีจ่ายค่าภาษีให้แก่รัฐในยุคสมัยก่อนการพัฒนานั้น เริ่มต้นเก็บภาษีบำรุงถนนนี้มาตั้งแต่ในสมัยรัชกาลที่ 4 เนื่องจากพบหลักฐานว่า ในสมัยรัชกาลที่ 4 มีการเก็บค่าธรรมเนียมจดทะเบียนหญิงโศภณีได้ถึง 5,000 บาท ประกอบกับมีหลักฐานว่ารัชกาลก่อนหน้าได้ทรงยกเลิกภาษี และอากรที่นำไปสู่การสนับสนุนอบายมุข เช่น ภาษีฝิ่น อากรการพนัน ชนวัว ติไก่ และกวดปลา เพราะทรงเห็นว่าการเก็บภาษีจะเป็นเสมือนการส่งเสริมให้ราษฎรทำบาป (เสถียร ลายลักษณ์, 2478, หน้า 66-69) อย่างไรก็ตามในสมัยรัชกาลที่ 4 พระองค์ได้พยายามอย่างยิ่งที่จะเพิ่มพูนรายได้ให้มากขึ้น โดยวิธีการเพิ่มชนิดของภาษีอากร และปรับปรุงพิศดัตราภาษีอากรชนิดต่าง ๆ ได้แก่ ภาษีฝิ่น ภาษีสุกร ภาษีปลากัด อากรการพนัน อากรมหรสพ ภาษีปลาหู ภาษีผ้าไหม ภาษีผัก ภาษีหม้อ ภาษีถัง ภาษีจี๊ซิ่ง เป็นต้น ภาษีที่ดั่งขึ้นใหม่ในช่วงรัชกาลนี้เป็นภาษีเก็บหุยมหิม และเป็นภาษีที่ตกเป็นภาระหนักแก่คนไทยในประเทศทั้งสิ้น และที่น่าสังเกตก็คือ ภาษีที่ดั่งขึ้นใหม่นี้มีภาษีที่เกี่ยวข้องกับอบายมุขด้วย ด้วยเหตุนี้ภาษีบำรุงถนนจึงเริ่มต้นเก็บในสมัยรัชกาลที่ 4 โดยเจ้าภาษีนายอากรเป็นผู้รับสนองนโยบายของรัฐบาล ทั้งนี้เพราะในช่วงสมัยรัชกาลนี้ได้เริ่มมีการสร้าง “ถนน” ขึ้นเป็นครั้งแรกในประเทศไทย ได้แก่ ถนนเจริญ ถนนบำรุงเมือง ถนนเฟื่องนคร โดยมี

เครื่องมือสำคัญในการผลักดันนโยบายก็คือ “ประกาศท้องตราภาษีบำรุงถนน” ที่เก็บจากกิจการ “สำนักโสเภณี” ซึ่งแสดงให้เห็นถึงสาระสำคัญของการก่อรูปเงินนโยบายโดยสรุปดังนี้ กล่าวคือ

ประการแรก ห้ามมิให้นายเงินบังเงินสิบลดหนึ่งของหลวง และสิบลดสามของทาส ถ้าเป็นความจริงตามที่หญิงทาสฟ้องร้อง จะต้องลดค่าตัวทาสครึ่งหนึ่ง และซื้อทราชมถน 50 เกวียน และห้ามบังคับทาสให้เป็นหญิงโสเภณีโดยที่หญิงนั้นไม่สมัครใจ ถ้าเป็นความจริงจะต้องตัดสินให้ทาสหลุดพ้นค่าตัวเป็นไท รวมทั้งค่าเสียค่าธรรมเนียมแทนทาสด้วย จะเห็นได้ว่ารัฐบาลออกกฎหมาย และมีการจัดสรรผลประโยชน์โดยแบ่งออกเป็น 10 ส่วน คือ เจ้าของสำนักได้ 6 ส่วน หญิงทาสได้ 3 ส่วน รัฐบาล (ผ่านเจ้าภาษี) ได้ 1 ส่วน ดังจะเห็นได้ว่ารัฐได้ออกกฎหมายส่วนหนึ่งก็เพื่อจัดเก็บผลประโยชน์ของคนให้มีระบบรัดกุมขึ้น ขณะเดียวกันก็เป็นการช่วยเหลือหญิงทาสที่นายเงินอาจปิดบังผลประโยชน์ของทาสที่ควรจะได้รับ รวมทั้งยังช่วยเหลือทาสที่ไม่สมัครใจเป็นหญิงโสเภณีด้วย อย่างไรก็ตามในทางปฏิบัติหญิงทาสที่ถูกบังคับให้ขายตัวมักไม่กล้าฟ้องนายเงิน รวมทั้งมีโอกาสน้อยมากที่จะฟ้องนายเงินของตนให้ได้รับโทษเนื่องจากส่วนหนึ่งก็คือไม่สามารถหนีการจับกุมคุมขังออกไปฟ้องร้องได้

ประการที่สอง ห้ามนายเงินคิดค่าห้อง ค่าอาหาร ที่นอนจากหญิงทาส ให้คิดได้เฉพาะค่าน้ำมัน และค่าน้ำในอัตราเดือนละ 1 บาท หรือ 2 บาท โดยให้เหตุผลว่า น้ำช่วยให้อุณหภูมิเย็นสบาย และน้ำมันช่วยจุดห้องให้สว่างทำให้เป็นที่ต้องใจของบุรุษ ซึ่งถือว่าเป็นผลประโยชน์ของทั้งสองฝ่าย คือทั้งนายเงิน และหญิงทาสที่จะต้องช่วยเหลือกัน นอกจากนี้ยังห้ามมิให้นายเงินซื้อของราคาถูกมาขายหญิงทาสในราคาแพง ในส่วนนี้แสดงให้เห็นถึงการที่รัฐเข้าไปจัดสรรผลประโยชน์ในทุกด้าน และยังชี้ให้เห็นถึงสภาพของหญิงทาสที่มีอิสระในการซื้อเครื่องอุปโภค และบริโภค เนื่องจากหญิงทาสถูกกักขังการซื้อสินค้าต้องผ่านนายหน้า ซึ่งก็คือนายเงินของตนเอง ทำให้ราคาสินค้านี้หญิงทาสซื้อผ่านนายเงินมีราคาแพง จึงเป็นเหตุให้รัฐออกกฎหมายคุ้มครองหญิงทาสในประเด็นนี้

ประการที่สาม ในข้อนี้จะเป็นเรื่องผลประโยชน์ของรัฐทั้งสิ้น โดยข้อความที่สำคัญคือ ถ้าเสมียนหลวงจู้ (ผู้ตรวจโรงโสเภณี) ซึ่งเป็นคนของรัฐ สงสัยว่าหญิงทาส และนายเงินจะร่วมมือกันปิดบังเงินหลวงสิบลดหนึ่ง ถ้าเป็นความจริงให้ปรับเจ้าภาษี 1 ชั่ง และให้นายเงินใช้เงินทุนสินบนที่รัฐประกาศให้เป็นรางวัลแก่ผู้นำข่าวมาแจ้ง 10 ตำลึง รวมทั้งนายเงินต้องซื้อทราชมถน 50 เกวียน นอกจากนี้ยังกล่าวถึงการที่นายเงินบังคับให้หญิงทาสเป็นโสเภณี โดยที่นายเงินต้องการหลีกเลี่ยงภาษีบำรุงถนน ถ้าจับได้ให้ปรับนายเงินเป็นจำนวน 5 ชั่ง ให้แก่หลวง และลดค่าตัวทาสเหลือครึ่งหนึ่ง (ถ้าทาสมาฟ้องเอง หญิงทาสนั้นก็เป็นไทตามข้อหนึ่ง) รวมทั้งการนำทราชมถน 50 เกวียน ทั้งนี้รวมถึงโรงเลี้ยงหญิงโสเภณีที่หาเงินจรหรือโรงโสเภณีเถื่อนที่ไม่ยอมจ่ายค่าภาษีบำรุงถนนให้แก่รัฐหากเจ้าหน้าที่รัฐจับได้มีโทษ และปรับเงินเข้าหลวง

จากที่กล่าวมาข้างต้นจะเห็นได้ว่าประกาศท้องตรา “ภาษีบำรุงถนน” ที่ก่อรูปขึ้นโดยรัฐ ในระยะแรกนี้แสดงให้เห็นว่ารัฐได้ยอมรับว่าหญิงโสเภณีมีในสังคมไทย และจะถูกต้องตาม กฎหมายก็ต่อเมื่อเสียภาษีให้แก่รัฐเท่านั้น จากกฎหมายนี้สะท้อนให้เห็นว่ารัฐได้ออกกฎหมายที่ใช้ เฉพาะโสเภณีหญิงที่เป็นทาสไม่ได้บังคับกับเพศชาย และยังสะท้อนให้เห็นถึงเกณฑ์ในการนิยาม กำหนดแห่งที่ และการแบ่งปันผลประโยชน์ระหว่างเจ้าของสำนักโสเภณี รัฐ และหญิงทาสได้เป็น อย่างดี รวมทั้งยังแสดงให้เห็นการกดทับทางเพศ และสิ่งที่สำคัญคือ การขูดรีดค่าแรงจากหญิงทาส ซึ่งเป็นผู้ขายแรงงาน ได้เงินเพียง 3 /10 เท่านั้น สำหรับสาเหตุของการประกาศท้องตราภาษีบำรุง ถนนดังกล่าวก็สืบเนื่องมาจากนายเงินเป็นสำคัญ กล่าวคือ จากการที่หญิงโสเภณีที่เป็นทาสนั้น มักจะฟ้องร้องกล่าวโทษนายเงินเสมอ ในคำร้องหญิงทาสนี้พบว่านายเงินช่วยไถ่หญิงมาเป็นทาส เงินค่าตัว 120-160 บาท แล้วก็ทำสารกรมธรรม์ขึ้นค่าตัวเป็นเงิน 240-320 บาท โดยมักจะให้เห็นผล ว่าจะซื้อเครื่องห้องของแต่งตัวให้แต่ก็ไม่ซื้อให้ และการที่นายเงินฉ้อฉลเงินสิบลดสามที่ทาสควร จะได้รับเป็นเงินเป็นเวลานาน 2-5 ปี ทำให้หญิงทาสไม่กล้าฟ้องร้อง อีกทั้งยังมีผลเนื่องมาจากนายเงิน ต้องการ โกงเงินภาษีของรัฐ ด้วยสาเหตุดังกล่าวนี้จึงมีส่วนสำคัญให้ประกาศท้องตราขึ้น (दारารัตน์ เมตตาริกานนท์, 2547, หน้า 5-8) นอกจากนี้ยังมีปัญหาในลักษณะอื่น ๆ เช่น สัญญารับเงินล่วงหน้า ใช้งานต่าง ๆ ซึ่งการล่อลวงหญิงให้ทำสัญญาแบบนี้เกิดขึ้นเพราะหญิงที่ถูกหลอกมาตอนแรกจะ ยังไม่ยอมเป็นหญิงโสเภณี เมื่อทำสัญญากันแล้วนายเงินก็จะบังคับกดขี่ให้เป็นหญิงโสเภณี หรือ สัญญารับจ้างเป็นหญิงโสเภณีซึ่งเป็นการล่อลวงหญิงให้ทำสัญญาในอีกรูปแบบหนึ่งในลักษณะของ การทำให้เข้าใจว่าเป็นสัญญาจ้างใช้งานต่าง ๆ ทั่วไป แต่เมื่อทำสัญญาแล้วนายเงินก็จะบังคับให้ เป็นโสเภณีตามสัญญา สาเหตุสำคัญที่ทำให้หญิงเหล่านี้ถูกหลอกมาก็คือ การไม่สามารถอ่านออก เขียนได้ขณะเดียวกันสัญญาประเภทนี้ยังจะพบในกรณีที่ผู้หญิงถูกกดขี่ให้เป็นหญิงโสเภณีหาเงิน แต่ต้องมาถูกขายขึ้นค่าตัวจึงได้มีการทำสัญญาขึ้นใหม่ตลอดจนถึงการที่เจ้าภาษีบำรุงถนนในโซ่บาย และกล่าวหาหญิงที่บริสุทธิ์ว่าเป็นหญิงโสเภณี ซึ่งรับจ้างทำชำระหาเงิน โดยไม่เสียภาษี แล้วบังคับ กดขี่เรียกเอาค่าปรับจนหญิงนั้นต้องยอมทำสัญญาเป็นหญิงโสเภณี (ภาวินี บุนนาค, 2554, หน้า 122-123)

อย่างไรก็ตามครั้นเมื่อเข้าสู่สมัยรัชกาลที่ 5 บทบาทของรัฐในการรื้อปฏิรูปวาทกรรมทาง นโยบายโสเภณีในยุคสมัยก่อนการพัฒนาก็ปรากฏให้เห็นอย่างเด่นชัดตลอดรัชสมัย กล่าวคือ รัชกาลที่ 5 ก็ดำเนินนโยบายเช่นเดียวกันกับพระชนก แต่รายละเอียด และกระบวนการขั้นตอนใน การก่อรูปทางวาทกรรมโสเภณีแตกต่างกันออกไปอย่างชัดเจน โดยการเริ่มต้นการก่อรูปวาทกรรม ทางนโยบายโสเภณีโดยตรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ยกฐานะกรมพระคลังมหาสมบัติให้มีหน้าที่ เพิ่มขึ้นจากเดิมที่สำคัญคือ การทำงานประมวลรายรับจ่ายส่วนพระมหากษัตริย์ออกจากรายรับจ่าย

ของประเทศ และยังได้ทรงปรับปรุงวิธีการเก็บภาษีอากรให้มีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้นอีกด้วย และในด้านการคลังนี้ยังได้มีการปรับปรุงการจัดเก็บภาษีบำรุงถนนอีกด้วย กล่าวคือ ในรัชกาลนี้ไม่ได้มุ่งเน้นไปที่จะ “บำรุงถนน” อีกต่อไป เนื่องจากได้เปลี่ยนการปรับจากที่เคยเป็นทราย และเงินเพื่อมาถมถนน ได้เปลี่ยนมาปรับเป็นเงิน และไม่เจาะจงว่าจะนำไปใช้จ่ายอย่างไร นอกจากนี้ยังได้มีการเพิ่มเขตการเก็บภาษีบำรุงถนนออกไปยังหัวเมืองรอบนอกกรุงเทพมหานครอีกด้วย ดังนั้นการปรับปรุงเปลี่ยนแปลง และเพิ่มเติมพิศัตถาภยาภิบำรุงถนนในรัชกาลนี้ จึงถูกก่อรูปในกระบวนการขั้นตอนทางนโยบายให้ดูเหมือนว่ารัฐบาลเน้นในแง่ประสิทธิภาพด้านการเก็บภาษีอากรให้ดียิ่งขึ้น และเน้นไปที่ผลประโยชน์ให้มากยิ่งขึ้น ตัวอย่างสำหรับสาระสำคัญที่เปลี่ยนแปลงไป คือ “..ให้เจ้าภาษีเรียกเป็นเงิน..ในแขวงจังหวัดกรุงเทพฯ เมืองจันทบุรี เมืองนครไชยศรี เมืองชลบุรี เมืองตราด เมืองละเซิงเทรา เมืองสมุทรสาคร เมืองซึ่งกล่าวมานี้ให้เจ้าภาษีเรียกภาษีแก่นายโรงผู้เลี้ยงหญิงรับจ้างหาเงินตามพิศัตถาท้องตรา นี้ อย่าได้เรียกภาษีนอกจากพิศัตถาท้องตรา นี้ได้เป็นอันขาด..” และนอกจากนี้ยังมีการปรับปรุงภาษีบำรุงถนนใหม่จากที่เคยปรับเป็นทรายก็ให้มาปรับเป็นเงินแทนที่รวมทั้งมีการลงโทษที่เข้มงวดดังตัวอย่างเช่น “..ถ้าเจ้าภาษีสืบรู้ว่านายโรงหญิงหาเงินช่วยมาใหม่ยังหาได้ทำสารกรมธรรม์ประทับตราเจ้ากระทรวงไปรับจ้างทำชำระเอาเงินค่าจ้างปิดบังเงินสิบลดของเจ้าภาษีไว้ ถ้ามีผู้รับสินบนสืบจับได้พิจารณาเป็นสัตย์ จะปรับนายเงินให้ใช้เงินหลวงงวดเดือนหนึ่งตามจำนวนเงินมากน้อยกับเงินค่าสินบน 1 ชั่ง แต่ตัวทาสต้องปรับเชี่ยนตี 30 ที แล้วให้นายเงินรับเอาตัวทาสไป ถ้าตัวทาสรับรองว่านายเงินยังหาได้ทำสารกรมธรรม์ประทับตราเจ้ากระทรวง นายเงินข่มขู่ให้ตัวทาสรับจ้างทำชำระปิดบังเงินสิบลดของเจ้าภาษีไว้ จะปรับให้เงินเข้าหลวงแทนเจ้าภาษีเป็นเงินหลวงเดือนหนึ่ง..” (หอจดหมายเหตุแห่งชาติ, รัชกาลที่ 5 น.8/2, ม.ป.ป. อ้างถึงใน คารารัตน์ เมตตาริกานนท์, 2547, หน้า 8-9)

จากตัวอย่างที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่ากระบวนการก่อรูปวาทกรรมทางนโยบายของรัฐผ่านทางการปรับปรุงภาษีอากร มีจุดมุ่งหมายในการปรับปรุงอยู่ที่การเพิ่มรายได้ให้เข้ารัฐมากที่สุด มากกว่าการมุ่งที่จะปรับปรุงเปลี่ยนแปลงสภาพของหญิงโสเภณีให้ดีขึ้นตามแนวนโยบายที่รัฐได้วางไว้ในเรื่องนี้อย่างที่เข้าใจกัน โดยทั่วไปในยุคสมัยนี้ ผลจากการก่อรูปวาทกรรมทางนโยบายโสเภณีดังกล่าวของยุคสมัยก่อนการพัฒนา โดยบทบาทที่สำคัญของพระมหากษัตริย์ และ/หรือรัฐบาลที่ให้ความสำคัญกับปัจจัยทางเศรษฐกิจ ส่งผลให้การประกอบอาชีพโสเภณี และกิจการรับชำระบรูษของสำนักโคมเจียวในยุคสมัยนี้ขยายตัว และเติบโตอย่างรวดเร็ว สามารถสร้างรายได้ให้แก่รัฐบาลอย่างมากมาในรูปของเงินภาษีอากรสมตามความมุ่งหวังในการก่อรูปทางนโยบายตั้งแต่ต้น เงินที่ได้จากการจัดเก็บภาษีบำรุงถนนจากสำนักโสเภณีอันเป็นกระบวนการขั้นตอนที่เป็นผลมาจากการก่อรูปทางนโยบายทางการคลังของรัฐบาลดังกล่าว จึงเป็นปัจจัยสำคัญที่รัฐนำไปใช้ใน

ทางการเร่งรัดพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานของประเทศโดยเฉพาะถนนสายต่าง ๆ เช่น ถนนบำรุงเมือง ถนนเพื่อนคร ถนนเจริญเมือง ฯลฯ ดังกล่าวแล้ว ทั้งนี้ก็เพื่อรองรับการพัฒนา และการปฏิรูป ประเทศในด้านต่าง ๆ อาชีพโสเภณีจึงถูกก่อรูปทางนโยบายการคลัง และตกอยู่ภายใต้การครอบงำ และนิยาม โดยนโยบายทางเศรษฐกิจภาพใหญ่ของประเทศอีกชั้นหนึ่ง อาชีพโสเภณีที่มีหญิงทำ หน้าที่ในการรับชำระนรุษเพื่อแลกเปลี่ยนจ้างจึงถูกรัฐกำหนดให้เป็นอาชีพที่ถูกต้องตามกฎหมาย และ บังคับสำคัญสอดคล้องกับนโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ โดยหญิงที่สมัครตนลงเป็น โสเภณีจะต้องปฏิบัติตามนิยาม และเงื่อนไขที่รัฐบาลกำหนด ด้วยเหตุนี้รายได้จากการจัดเก็บ ภาษีอากรบำรุงถนนจากกิจการสำนักโสเภณีจึงมีความโดดเด่น ในแง่ของการสร้างรายได้ให้แก่รัฐ และชนชั้นนำที่เกี่ยวข้อง เมื่อเปรียบเทียบกับภาษีอากรชนิดอื่น ๆ ที่รัฐเรียกเก็บในยุคนั้น เช่น ภาษี ฝิ่น ภาษีการพนัน เป็นต้น ตัวเลขของหญิงโสเภณี และกิจการสำนักโสเภณีจึงมากขึ้นเป็นลำดับ อย่างต่อเนื่อง ดังตัวอย่างตามตารางที่ 1 จำนวนหญิงโสเภณี และกิจการสำนักโสเภณี

ตารางที่ 4-1 จำนวนโรง และจำนวนหญิงโสเภณีไทยในยุคสมัยก่อนการพัฒนา

งวดที่	จำนวนโรง	จำนวนหญิง	หญิงจีน	หญิงไทย	หญิงชาติอื่น ๆ
1 (เม.ย.-มิ.ย.)	77	594	362	213	19
2 (ก.ค.-ก.ย.)	77	574	330	227	17
3 (ต.ค.-ธ.ค.)	81	642	360	250	32
4 (ม.ค.-มี.ค.)	84	690	382	260	41
รวม 4 งวด	319	2500	1434	950	109

ที่มา : (หอจดหมายเหตุแห่ง,ร5.น.8.12/33 อ้างถึงในคารารัตน์ เมตตาริกานนท์, 2547, หน้า 13)

จากบทบาทของรัฐบาล (พระมหากษัตริย์) ในฐานะตัวแสดงสำคัญหลักในการก่อรูปวาท กรรมทางนโยบายโสเภณีของสังคมไทยในยุคสมัยก่อนการพัฒนา โดยผ่านทางนโยบายเศรษฐกิจที่ เริ่มต้นกระบวนการขั้นตอนจากการปฏิรูประบบการคลังที่มีแกนหลักของการก่อรูปอยู่ที่มาตรการ ปรับปรุงเปลี่ยนแปลงระบบการจัดเก็บภาษีอากร ทั้งในส่วนของวิธีการ พิกัดอัตรา และประเภทของ ภาษีอากร โดยเฉพาะอย่างยิ่งภาษีบำรุงถนนที่เรียกเก็บจากโสเภณี และกิจการสำนักโสเภณีที่สร้าง รายได้ให้แก่รัฐเป็นจำนวนมากดังกล่าวมาพร้อมกับตัวอย่างแล้วนั้น ส่งผลให้กิจการเพศพาณิชย์ของ ไทยในยุคสมัยก่อนการพัฒนารุ่งเรืองเฟื่องฟูเป็นอย่างยิ่ง เกิดสำนักโสเภณี (Sex workers shop) ขึ้น

มากมายทั่วทั้งพระนคร (กรุงเทพฯ) และหัวเมืองใหญ่ในต่างจังหวัด โดยจะมีโคมเสีเขียวแขวนไว้หน้าบ้านเพื่อเป็นสัญลักษณ์ให้รู้ว่าเป็นช่อง โสเภณี เพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่ลูกค้าผู้ใช้บริการ และการตรวจตราของเจ้าหน้าที่รัฐได้อย่างทั่วถึง (ทัศนาศาสตร์, 2554, หน้า 61-63)

การขยายตัว และเติบโตอย่างรวดเร็วของกิจการสำนัก โสเภณีไทยในยุคสมัยก่อนการพัฒนา นี้ เทพชู ทับทอง ได้นำเสนอข้อมูลผ่านทางงานเรื่อง “หญิงโคมเสีเขียวประวัติศาสตร์อันขมขื่นของโสเภณีในสังคมไทย” ไว้ได้ครบถ้วน และแสดงให้เห็นถึงผลผลิตจากการก่อรูปวาทกรรมทางนโยบายโสเภณีของไทยในยุคสมัยก่อนการพัฒนา ซึ่งมีสาระสำคัญโดยสรุปคือ ความเฟื่องฟูของโสเภณีในยุคสมัยนั้นพิจารณาได้จากจำนวนที่มีอยู่มากมาย เช่น ตรอกเต้าเป็นตรอกที่ขึ้นชื่อลือชามากกว่าโรงอื่น ๆ เพราะเป็นโรงให้บริการของโสเภณีชั้นสูง และมีโรงขึ้นชื่ออื่น ๆ คือ โรงแม่แฝงที่ตั้งขึ้นปลายสมัยรัชกาลที่ 4 ถึงต้นสมัยรัชกาลที่ 5 เป็นโรงที่สร้างรายได้เป็นจำนวนมากจนสามารถนำเงินที่ได้จากกิจการโสเภณีไปสร้างวัดที่ชาวบ้านเรียกกันว่า “วัดใหม่ยายแฝง” ต่อมาเปลี่ยนเป็น “วัดคณิกาผล” ซึ่งเป็นชื่อของวัดที่มีความหมายว่า “วัดที่สร้างขึ้นด้วยน้ำพักน้ำแรงของโสเภณี” นอกจากนี้ยังมีตรอกอื่น ๆ อีกมากมาย เช่น ตรอกโรงโคม ตรอกญวน ลีแยกมหานาค โป้เบ๊ วรจักร สำเพ็ง ถนนดินสอ ฯลฯ (เทพชู ทับทอง, 2526, หน้า 6-9) นอกจากนี้ยังมีบันทึกของขุนวิจิตรมาตรา (สง่า กาญจนาคพันธ์) ที่บันทึกข้อมูลอันเป็นหลักฐานสำคัญที่แสดงให้เห็นถึงผลผลิตจากนโยบายของรัฐบาลไทยในยุคสมัยก่อนการพัฒนาที่มีความสำคัญครอบงำอยู่เบื้องหลังการก่อรูปวาทกรรมโสเภณี ซึ่งมีสาระสำคัญโดยสรุปความว่า ในตรอกเต้านี้เป็นห้องแถวยาวติดต่อกันไปตลอดตรอก ทุกห้องจะแขวนโคมเสีเขียวไว้หน้าห้องเป็นแถว และเวลาก่อนค่ำจะเห็นพวกโสเภณีจุกธูปราว 20 ดอก มาลานที่ได้โคมเสีเขียวหน้าห้องข้าพเจ้าเคยถามว่าทำไม เขาตอบว่าลานให้มีแขกเข้ามามาก ๆ พวกนี้ราคาอยู่ใน 6 สลึง หรือ 2 บาท ส่วนที่ตึกใหญ่ตรงกันข้ามกับตรอกนี้ก็มีอาชีพเช่นเดียวกัน แต่เขาแขวนโคมเสีเขียวไว้ให้ลับเข้าไปมองไม่เห็น นอกจากคนเคยแล้วรู้จักมีนามว่า ยี่สุนเหลือเป็นชั้นสูงหน่อย ไม่จริงใจเหมือนพวกตรอกเต้า ราคา 3 บาท ถึง ราคา 5 บาท ข้าพเจ้าเคยเข้าไปหลายครั้งออกจะสภาพเรียบร้อยดี ห้องแต่ละห้องในตึกตกแต่งเรียบร้อยแปลว่ารับแขกชั้นสูงไม่สัพพะเหมือนตรอกเต้า อีกย่านหนึ่งคือสำเพ็งเป็นแหล่งที่มีชื่อเสียงมาแต่โบราณส่วนใหญ่เป็นผู้โสเภณีจีน เนื่องจากอยู่ในย่านของคนจีนผู้ที่ให้บริการส่วนใหญ่จึงเป็นชาวจีน ตรอกลิวนิยมตรอกนี้อยู่ข้างวัดคณิกาผลมีทั้งโสเภณีหญิงไทย และจีน ตรอกเว็จจีหรือตรอกอามตรอกนี้หญิงโสเภณีจีนเป็นส่วนใหญ่อยู่กันเป็นห้องแถวเล็ก ๆ ในตรอกนี้มีแม่ทับทิมเป็นเอเย่นต์ใหญ่และตรงข้ามกับตรอกนี้ก็มีวิมานลอย ตรอกโรงโคมตรอกนี้มีแม่อ้อมขาวเป็นแม่ชื่อหอมที่สุดคนหนึ่งหลังวัดสามจีนย่านนี้ใคร ๆ ก็สู้โรงแม่สุดไม่ได้ เพราะบริการดีเหลือหลายใคร ๆ ก็ว่าสาวกึ่งงามน้ำใจดี ปกติถ้าใครชอบหญิงโสเภณีจีนโรงของเตี้ยเม่งฮวดก็ไม่ใช่อย่อยเหมือนกัน เพราะแกลสอนให้ลูก

สาวของแต่ละคนให้เป็นจิว ดังนั้นลูกสาวของแต่ละคนก็จะเป็นอย่างงั้นแล้ว ยังเป็นคาราวังที่มีชื่อเสียงอีกด้วยปรากฏว่ามีคนไทย และคนจีนจิตใจไปเที่ยวกันมากแห่งหนึ่ง ตรอกโพธิ์ตรอกถวน (อยู่ใกล้สามแยกโรงพยาบาลนครนิวยอร์ก) ตรอกนี้มีหญิงโสเภณีชาวญวน และชาวเขมรทั้งตรอก หน้าโรงพยาบาลนี้มีชื่อเสียงมานานแล้วเช่นกัน ในสมัยนั้นมีอิไบ้เป็นคารา เรียกกันว่า อิไบ้หน้าโรงพยาบาลใครก็ต้องมาหาอิไบ้เพราะอิไบ้รับผู้ชายเก่งถึงแม้จะไบ้ แต่อิไบ้ก็ยังสาว และสาวนอกจากอิไบ้ จะรับแขกคองแล้วยังมีลูกสาวสวยอีกหลายคนที่จะช่วยกันรับแขก สะพานเหล็กย่านนี้อยู่ติดกับโรงพยาบาลจึงมีอย่างว่ามาก ไม่แพ้ที่อื่น ๆ เพราะหนุ่ม ๆ ซึ่งมาดูหนังญี่ปุ่นที่โรงในเวียงนครขอบอุหนุ หลังกุ้ย่านนี้มีหลายโรงเป็นโรงโสเภณีทั้งสิ้น สะพานถ่านนี้มีชื่อเสียงพอกันกับหน้าโรงพยาบาล ความเป็นหนุ่ม ๆ ทั้งหลายสมัยนั้นพอกันเหล่าหน้าตัง ๆ แล้วก็มักชวนกันไปสรรงลงทำที่นั่นทุกที ถนนดินสอย่านนี้เป็น โรงคนแก่ ๆ คุณตาทั้งหลายชอบมาเที่ยวคุณยายที่นั่นกันมาก ถึงหนุ่ม ๆ ก็ชอบมาเที่ยวคุณตา ความจริงคุณยายมีอายุเพียง 50 ปีถึง 60 ปี พวกนี้หลายคนเป็นแม่หม้ายผัวตายผัวทิ้งก็มี ตรอกหม้อตรอกนี้อยู่หลังตึกแดง ถนนบำรุงเมืองทางไปสะพานช้างโรงสีแถววรจักรย่านนี้ก็มีตลอดตั้งแต่เชิงสะพานนพวงศ์ไปจนถึงคูใหม่ (เรือนจำกรุงเทพมหานคร) แต่ที่สี่แยกวรจักรมีคนมาเที่ยวกันมากมาย วงเวียน 22 กรกฎาคมนี้มีทั้งหญิงโสเภณีไทย และจีน ตรอกแขกตรอกนี้อยู่แถวยศเสด้านหลังโรงพยาบาลเฉลิมเขตซึ่งรื้อไปแล้วมีหลายโรง แต่ละโรงแขวนโคมเขียวไว้ที่หน้าห้องทั้งนั้น ถนนรองเมืองย่านนี้มีชื่อว่าโรงเล่าไก่เพราะหน้าโรงมีเล่าไก่ไว้สำหรับเลี้ยง ไก่มีไก่ในเล่าหลายตัว พอกับตัวหญิงโสเภณีในโรงนี้ สี่แยกมหานาค โบบี้โรงนี้มียายขาวเป็นเจ้าของสำนักชื่อก้อง ใครไม่รู้จักยายขาวก็ไม่ใช่นักเที่ยวด้วยในยุคนี้ สะพานขาวย่านนี้มีหลายโรงล้วนแต่แขวนโคมเขียวบอกรี่หื้อทุกโรงเช่นกัน นางเลิ้งย่านนี้อยู่ตามแนวถนนผดุงกรุงเกษม มีหลายโรงไม่แพ้สะพานขาวแต่ที่มีคนมาเที่ยวกันมากคือบ้านวิมานลอย ซึ่งเอาชื่อวิมานลอยจากปากตรอกอาจมมาตั้งตามบางลำพูย่านนี้อยู่ตรงข้ามกับวัดสังเวชฯ

นอกจากนั้นก็ยังมีที่อื่น ๆ อีกมากมายสุดที่จะกล่าวแม่แต่ตาม โสเเต่ต่าง ๆ ก็จะมีโสเภณีแทบทุกโสเเต่ หากใครเบื่อหญิงโสเภณีไทยหรือจีนชั้นต่ำก็จะไปเที่ยวฝรั่งหรือญี่ปุ่นหรือจีนชั้นสูง หญิงโสเภณีชาวต่างชาติพวกนี้จะอยู่ตาม โสเเต่ใหญ่ ๆ แลวสี่พระยา และสุรางค์เป็นส่วนใหญ่ โดยเฉพาะหญิงโสเภณีญี่ปุ่นถึงกับรับแขกกันอย่างออกหน้าออกตา หญิงโสเภณีญี่ปุ่นนี้แท้เป็นต้นตำหรับการชำระล้าง โดยน้ำค้างทับทิมอุ่น ๆ เป็นพวกแรกในเมืองไทย (เทพชู ทับทอง, 2526, หน้า 10-17) สารระสำคัญที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่าสอดคล้องกับทั้งจำนวนประเภท และตัวเลขของทางรัฐบาลในขณะนั้นตามที่ได้นำเสนอไว้ในตารางที่ 1 จำนวนหญิงโสเภณีที่มีทั้งไทย จีน และชาติอื่น ๆ และจำนวนโรงโสเภณีที่เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องตามแนวนโยบายของรัฐบาล ด้วยเหตุที่โสเภณี และอาชีพการขายบริการทางเพศอยู่ภายใต้ การครอบงำ การนิยาม การกำหนดปัญหา ตลอดจนถึงการ

วางแนวทางในการปฏิบัติ ผ่านการก่อรูปวาทกรรมทางนโยบายโดยรัฐบาล และ/หรือ พระมหากษัตริย์ดังกล่าว การจะรักษาความต่อเนื่องของวาทกรรมทางนโยบายโสเภณีที่มุ่งเน้นไปที่ มิติทางด้านเศรษฐกิจได้นั้น การปรับปรุง และพัฒนากิจการสำนักโสเภณีโดยภาพรวมทั้งหมดยังคง มีความเจริญก้าวหน้าอย่างต่อเนื่องจึงเป็นสิ่งที่เป็นสำคัญสำหรับตัวแสดงสำคัญในการก่อรูปวาทกรรม ทางนโยบายอย่างรัฐบาล

ด้วยเหตุนี้การศึกษาฐานเพื่อค้นหาตัวแบบในการรักษาเสถียรภาพให้กับวาทกรรมทาง นโยบายโสเภณีในยุคสมัยก่อนการพัฒนาที่รัฐบาลได้ก่อรูปมาจึงเริ่มต้นขึ้น โดยการเสด็จประพาส แหลมมลาของรัชกาลที่ 5 ที่ทรงตั้งหนึ่งในพระราชประสงค์สำคัญในการเสด็จครั้งนี้ คือ “การ เสด็จไปทอดพระเนตรการดำเนินกิจการด้านสำนักโสเภณีของเมืองปีนัง” ซึ่ง ศันสนีย์ วีระศิลป์ชัย ได้ศึกษา และเรียบเรียงข้อมูลดังกล่าวไว้อย่างน่าสนใจ และมีนัยยะสำคัญในเชิงนโยบายต่อโสเภณี ในสังคมไทยในยุคสมัยก่อนการพัฒนา ดังปรากฏความตอนหนึ่งในพระราชนิพนธ์ระยะทางเสด็จ พระราชดำเนินประพาสทางบกทางเรือรอบแหลมมลาจรุตัน โกสินทรศก 109 ในพระบาทสมเด็จพระ จุฬจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 5 ความว่า “..ต้องไปเที่ยวดูพอให้รู้เห็นบ้างว่าการตั้งปวงนั้นเป็น อย่างไร..” ความดังกล่าวทรงหมายถึง การที่จะเสด็จพระราชดำเนินไปดูสำนักโสเภณีซึ่งบ่งบอกถึง ความตั้งพระราชหฤทัยในอันจะเสด็จประพาสไปทอดพระเนตรกิจการของสำนักโสเภณีในปีนัง แต่ มิได้มีเจตนาไปหาความสุขตามแบบผู้ชายทั่วไป ซึ่งการเสด็จไปครั้งนั้นเป็นการเสด็จส่วนพระองค์ โปรดให้ใช้พระนามว่า “เจ้าจ๊กกรี” โดยทรงให้เหตุผลว่า “..เพื่อจะได้เห็นการที่ไม่เคยเห็น และไม่ ควรได้เห็นได้ในเวลาทำศให้ตามสามัญ..” และ “..ครั้งนี้มีความประสงค์จะดูจะรู้มากกว่าความ สนุก ถึงแม้ว่าความรู้ที่เรียนได้ในทางไม่ดี ก็ควรจดจำไว้พออย่าให้ลืมเสียดีกว่า จึงจดจำไว้ตามที่จำ ได้..” ด้วยเหตุนี้การจดบันทึกเรื่องนี้จึง “..มิใช่หนังสือแต่งให้คนอ่าน บางครั้งจึงมีบางคำพูดที่ผู้ ไกลซัดจึงจะเข้าใจ..” การเสด็จประพาสครั้งนี้ทรงพระเกษมสำราญ เพราะรู้สึกอิสระในการเสด็จ ทอดพระเนตรครั้งนี้ นายเต็กซุน คนในตระกูล ณ ระนอง ซึ่งเป็นผู้มีอิทธิพลอย่างมากในปีนัง เพราะ มีกิจการต่าง ๆ มากมายรวมถึงกิจการที่เกี่ยวข้องกับสำนักโสเภณี จึงรับอาสาพาพระองค์ ทอดพระเนตรสำนักโสเภณีในปีนัง เมื่อได้เสด็จทอดพระเนตรแล้วก็ทรงจดบันทึกเรื่องราวต่าง ๆ เกี่ยวกับโสเภณี และสำนักโสเภณีในปีนังตามที่ทรงเห็นอย่างละเอียดทั้ง การแต่งกาย การต้อนรับ ลักษณะการจัดสถานที่ วิธีการรับแขก และรายละเอียดอื่น ๆ (ศันสนีย์ วีระศิลป์ชัย, 2561, หน้า 16-19) ทั้งนี้ก็เพราะสาระสำคัญต่าง ๆ ดังกล่าวจากกิจการสำนักโสเภณีในเมืองปีนังในยุคนี้ถือเป็นตัว แบบที่สำคัญต่อการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงกิจการสำนักโสเภณีในสังคมไทยในช่วงยุคสมัยก่อนการพัฒนา

อย่างไรก็ตามอีกประเด็นหนึ่งที่สำคัญของนโยบายโสเภณีในยุคนั้นก็คือ การพิจารณากันถึงโครงสร้างทางสังคมของการก่อรูปวาทกรรมทางนโยบายโสเภณีในยุคสมัยก่อนการพัฒนาที่ก่อรูปโดยรัฐผ่านแนวนโยบายทางเศรษฐกิจที่คอยกำหนดนิยามแห่งที่ให้แกโสเภณี และอาชีพการค้าประเวณี คือ ปัจจัยสำคัญในการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานของประเทศ เป็นอาชีพที่ถูกกฎหมายดังกล่าวแล้วนั้น ในส่วนของโครงสร้างทางสังคม การก่อรูปของวาทกรรมทางนโยบายโสเภณีไทยในยุคสมัยก่อนการพัฒนานี้ อยู่ภายใต้โครงสร้างทางสังคมแบบปิด คือ ถูกจำกัด และปิดกั้นด้วยระบอบ และอุดมการณ์ทางการเมืองหลักในยุคนั้นคือ ระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ และอุดมการณ์ทางการเมืองแบบเทวสิทธิ์ที่พระมหากษัตริย์มีอำนาจสูงสุด และเบ็ดเสร็จเด็ดขาดทั้งในทาง นิติบัญญัติ บริหาร และตุลาการ เป็นทั้งเจ้าชีวิตเป็นทั้งเจ้าแผ่นดิน การดำเนินความสัมพันธ์ระหว่างพระมหากษัตริย์กับราษฎรทั่วไปมีลักษณะ “นายกับบ่าว” ที่ฝ่ายหนึ่งมีหน้าที่ออกคำสั่งทั้งในลักษณะของราชโองการ กฎ ประกาศ คำสั่ง ตลอดจนถึงแนวนโยบายต่าง ๆ ขณะที่อีกฝ่ายหนึ่งมีหน้าที่รับคำสั่ง และปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัด โดยโครงสร้างทางสังคมแบบนี้มีเครื่องมือที่สำคัญในการกำหนด และจัดระเบียบความสัมพันธ์ในเชิงอำนาจทางสังคม คือ ระบบศักดินา (Feudal) ที่จัดแบ่งคนในสังคมออกเป็นชนชั้นต่าง ๆ คือ กษัตริย์ (รัฐบาล) เจ้านาย (ชนชั้นนำ) ขุนนาง (ข้าราชการ) ไพร่-ทาส (สามัญชนทั่วไป) ซึ่งเป็นชนชั้นล่างสุดของโครงสร้างความสัมพันธ์ทางสังคม ซึ่งมีหญิงโสเภณีจัดอยู่ในกลุ่มนี้ด้วย ภายใต้โครงสร้างทางสังคมแบบนี้การดำเนินความสัมพันธ์ทางสังคมจะกำหนดบทบาทหน้าที่ตามลำดับชั้น และที่สำคัญคือการกำหนดให้ผู้หญิงต่ำกว่าผู้ชาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งหญิงที่มีอาชีพเป็นโสเภณีจัดว่าต่ำสุดในโครงสร้างความสัมพันธ์ทางสังคม เพราะโสเภณีมีความสำคัญแค่ในแง่ของเศรษฐกิจคือเปรียบเสมือนปัจจัยการผลิตที่มีคุณค่า และหน้าที่เพียงอย่างเดียวคือ สร้างรายได้ให้แก่รัฐตามแนวนโยบายที่รัฐกำหนด (สุชีลา ดันชัยนนท์ และคณะ.2558, หน้า 38-48) ซึ่งลักษณะดังกล่าวนี้คือ สาระสำคัญของสังคมไทยในยุคสมัยก่อนการพัฒนาที่มีวัฒนธรรมแบบปิตาธิปไตย (Patriarchy) คือ กรอบคิดที่ให้ความสำคัญกับผู้ชายหรือที่เรียกกันว่า “ชายเป็นใหญ่” ผู้หญิงโดยทั่วไปโดยเฉพาะหญิงโสเภณีจึงถูกลดคุณค่าให้เป็นเพียงวัตถุ บำบัดความใคร่ที่มีราคาสามารถซื้อขายแลกเปลี่ยนกันได้ และเป็นทาสรับใช้ที่ซื้อสตัคข์ของผู้ชาย หญิงโสเภณีถูกเปรียบเทียบให้เป็นเพียงดอกไม้ที่เป็นเครื่องเช่นกามารมณ์ของผู้หรือผู้เป็นนายเท่านั้นโดยถือว่าเป็นเกียรติยศของผู้ชายหรือผู้เป็นนาย ภายใต้โครงสร้างทางสังคมแบบปิดนี้ที่มีระบอบ และอุดมการณ์ทางการเมืองเป็นอุปสรรคสำคัญ ความสัมพันธ์ทางสังคมที่ถูกกำหนดด้วยระบบศักดินาที่มีกรอบคิดทางวัฒนธรรมแบบปิตาธิปไตยคอยกำหนดกรอบอยู่เบื้องหลัง ส่งผลให้โสเภณีไทยในยุคสมัยก่อนการพัฒนานี้ จึงตกอยู่ภายใต้ความสัมพันธ์แบบเอารัดเอาเปรียบทั้งในเชิงนโยบาย บทบัญญัติต่าง ๆ ของกฎหมาย เช่น การเลือกปฏิบัติในทางกฎหมายการยอมรับใน

ระบบหลายเมีย การลงโทษหญิงที่มีความสัมพันธ์ทางเพศกับชายอื่นโดยการประจาน และประณามว่าเป็น “หญิงชั่ว” คือ ไร้ศีลธรรม “หญิงแพศยา” คือ มีชีวิตเลวทรามด้วยการหาเงินทางเพศซึ่งก็คือโสเภณี ตลอดจนถึงการปฏิบัติต่าง ๆ ทางสังคม เช่น การขายลูกเมียให้เป็นหญิงโสเภณีได้ เป็นต้น อย่างไรก็ตามจากสาระสำคัญทั้งหมดที่กล่าวมา การก่อรูปวาทกรรมทางนโยบายโสเภณี โดยรัฐยุคสมัยก่อนการพัฒนาก็มีได้ดำเนินไปอย่างราบเรียบ ด้วยผลประโยชน์มหาศาลดังกล่าวในรูปของภาษีอากร ตลอดจนถึงความสัมพันธ์เชิงอำนาจในทางเศรษฐกิจการเมืองของยุคนี้ ได้ก่อให้เกิดปัญหาสำคัญคือ การต่อสู้โต้ตอบกันระหว่างรัฐบาลพระมหากษัตริย์ และเจ้าภีณานาอกร นำไปสู่การต่อต้านวาทกรรมทางนโยบายโสเภณีที่ก่อรูปขึ้น โดยรัฐในยุคสมัยก่อนการพัฒนานี้ ซึ่งจะได้อธิบายในลำดับต่อไป

การต่อต้านวาทกรรมทางนโยบายโสเภณีไทยในยุคสมัยก่อนการพัฒนา

การต่อต้านวาทกรรมทางนโยบายโสเภณีในสังคมไทยในยุคสมัยก่อนการพัฒนาดำเนินไปภายใต้คำนิยามของ “วาทกรรมโสเภณีดีทะเบียน” ซึ่งเป็นต่อสู้โต้ตอบกันทางวาทกรรมระหว่างรัฐบาล และพระมหากษัตริย์ และชนชั้นนำ (เจ้าภีณานาอกร) ดังที่ได้กล่าวไปแล้วในส่วนการก่อรูปวาทกรรมทางนโยบายโสเภณีว่า เนื่องจากกิจการเทศพาณิชย์ในรูปของหญิงนครโสเภณีที่ให้บริการทางเพศในสำนักช่องโสเภณีต่าง ๆ มีความรุ่งเรืองเฟื่องฟูสร้างรายได้จำนวนมหาศาลให้แก่รัฐบาลพระมหากษัตริย์ที่สามารถนำไปใช้ในการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน คือ ถนนหนทาง และการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ โสเภณี และอาชีพภายใต้การบริการทางเพศจึงเป็นปัจจัยสำคัญทางเศรษฐกิจในยุคสมัยก่อนการพัฒนา ด้วยเหตุที่ กิจการเทศพาณิชย์ในยุคนี้มีโครงสร้างขนาดใหญ่ ทั้งเงินหมุนเวียนจำนวนมหาศาล จำนวนเงินมหาศาลในรูปแบบของรายรับจากภีณานาอกร (ภีณานาอกร) จำนวนสำนักช่องโสเภณีที่มีจำนวนมหาศาลทุกตรอกซอกซอยทั่วทั้งพระนครเช่นกัน รวมถึงตามหัวเมืองท่าใหญ่ ๆ ในภูมิภาคของประเทศ โครงสร้างที่ใหญ่ดังกล่าวทำให้ระบบบริหารจัดการเป็นสิ่งที่สำคัญ โดยในยุคนี้รัฐบาลพระมหากษัตริย์ดำเนินนโยบายโดยใช้วิธีการสำคัญกับกิจการเทศพาณิชย์ทั้งหมดทั้งในเขตพระนคร และหัวเมืองสำคัญที่ประกอบกิจการช่องโสเภณี โดยการใช้ระบบเจ้าภีณานาอกร และการประมูลจัดเก็บภาษีโสเภณีหรือ “ภีณานาอกร” โดยเปิดโอกาสให้มีการประมูลการจัดเก็บภาษีโสเภณี โดยผู้ที่เสนอราคาประมูลการจัดเก็บที่ ทำให้รัฐพึงพอใจมากที่สุดก็จะเป็นผู้ผูกขาดในการจัดเก็บภาษีจากกิจการ โสเภณี เจ้าภีณานาอกรจึงเป็นเสมือนตัวกลาง และตัวแทนของรัฐในวงจรทางนโยบาย นโยบายโสเภณีดังกล่าวดำเนินมาระยะหนึ่ง ด้วยเหตุที่มีโครงสร้างขนาดใหญ่ดังกล่าวแล้ว จึงส่งผลให้เกิดปัญหาสำคัญคือความขัดแย้งใน “ความสัมพันธ์เชิงอำนาจ” (เศรษฐกิจ /การเมือง) ระหว่างรัฐ (มหากษัตริย์) และชนชั้นนำ

(เจ้าภานายอากร) เนื่องจากผลประโยชน์ในเชิงเศรษฐกิจการเมืองที่ไม่เป็นที่น่าพึงพอใจของทั้งสองฝ่าย ส่งผลทำให้เกิดการตอบโต้กันไปมาทางวาทกรรม โสเภณีระหว่างรัฐ และชนชั้นนำจนเกิดปัญหา และความเสียหายให้แก่รัฐ รัฐได้ตอบเจ้าภานายอากร โดยการผลิตสร้างวาทกรรมสำคัญผ่านทาง การเสนอแนวคิด “วาทกรรม โสเภณีดีทะเบียน” ดังที่กล่าวไว้ในตอนต้น โดยภายใต้แนวคิด วาทกรรม โสเภณีดีทะเบียน รัฐเริ่มปฏิบัติการทางวาทกรรมด้วยการออกกฎหมายคือ “พระราชบัญญัติ ป้องกันสัญจรโรค ร.ศ.127 (พ.ศ. 2451)” เพื่อนิยามวาทกรรม โสเภณีดีทะเบียน กล่าวคือ แต่เดิมการ เป็นหญิงโสเภณี และการเปิดกิจการเพื่อประกอบอาชีพสำนัก โสเภณีสำหรับให้บริการทางเพศเพื่อแลก กับสินจ้าง (เงิน) เป็นสิ่งที่รัฐบาลพระมหากษัตริย์มิได้ห้ามสามารถกระทำได้ เพียงแต่การกระทำ ดังกล่าวยังถือเป็นการช้ำเรา “เถื่อน” / “การช้ำเราเถื่อน” ซึ่งการกระทำช้ำเราเถื่อน และ/หรือการ ให้บริการทางเพศของหญิงนคร โสเภณีผ่านทางสำนัก โสเภณิดังกล่าวมิใช่การกระทำในความหมาย ของปัจจุบันคือ ผิดกฎหมาย หากแต่หมายถึงยังไม่มีกฎหมายที่เป็นรูปธรรมฉบับใดมาให้การรับรอง อาชีพ/สถานะของหญิงนคร โสเภณี/ และการประกอบกิจการสำนัก โสเภณิดังกล่าว

ภายหลังการเกิดขึ้น และใช้บังคับพระราชบัญญัติป้องกันสัญจรโรค ร.ศ. 127 ฉบับนี้แล้ว กิจการเพศพาณิชย์ในยุคสมัยก่อนการพัฒนาทั้งหมดก็อยู่ภายใต้อำนาจของกฎหมายฉบับนี้ ภายใต้ แนวคิดวาทกรรม โสเภณีดีทะเบียนอย่างสมบูรณ์แบบ ซึ่งภายใต้แนวคิดวาทกรรม โสเภณีดีทะเบียน คือ ตัวหญิงโสเภณี (สถานะ) ได้รับการรับรอง และคุ้มครองตามที่ปรากฏรายละเอียดในบทบัญญัติ ของกฎหมาย การรับจ้างช้ำเราบุรุษถือเป็นการช้ำเราที่ต้องตามกฎหมาย และการประกอบกิจการ สำนักชอง โสเภณีเป็นสิ่งที่กฎหมาย “อนุญาต” ให้กระทำได้แต่ต้องเสียภาษีอากรให้แก่รัฐบาล พระมหากษัตริย์ รวมถึงการดำเนินการตามขั้นตอนดังที่บัญญัติรายละเอียดไว้ในกฎหมาย ซึ่งผลจาก การตอบโต้ต่อเจ้าภานายอากรของรัฐบาลพระมหากษัตริย์ ผ่านทางการดำเนินนโยบายวาทกรรม โสเภณีดีทะเบียน โดยมีกฎหมายคือพระราชบัญญัติป้องกันสัญจรโรค ร.ศ. 127 (พ.ศ. 2451) ดังกล่าวเป็นเครื่องมือที่สำคัญในเชิงนโยบาย ผลอันเกิดจากวาทกรรมที่ตามมาคือ ความขัดแย้ง ระหว่างรัฐ และชนชั้นนำในการตอบโต้กันทางวาทกรรมดังได้กล่าวแล้วก็ยุติลง เนื่องจากเดิมที่การ จัดเก็บภาษีอากรจากกิจการ โสเภณีในรูปแบบของภาษีบำรุงถนนที่เปิดโอกาสให้มีการประมูลการ จัดเก็บโดยกลุ่มเจ้าภานายอากรที่เสนอราคาให้รัฐพึงพอใจมากที่สุดก็สามารถผูกขาดการจัดเก็บ และนำส่งรายได้ส่วนต่างภาษีให้แก่รัฐตามที่ตกลงกัน เมื่อกฎหมายฉบับนี้ประกาศใช้บังคับก็ได้มี การยกเลิกระบบเจ้าภานายอากรตามบทบัญญัติของกฎหมายในการใช้ระบบการประมูล และการ ผูกขาดการจัดเก็บภาษีอากรบำรุงถนนจากกิจการหญิงนคร โสเภณีมาเป็นระบบการผูกขาดโดยรัฐ อย่างเบ็ดเสร็จเด็ดขาด คือ รัฐบาลพระมหากษัตริย์เป็นผู้ดำเนินการทั้งหมดโดยไม่ผ่านระบบเจ้าภานายอากรอีกต่อไป และใช้ระบบการผูกขาดโดยรัฐในรูปแบบดังกล่าวนี้มีใช้เฉพาะแต่ในเขตพระ

นครเพียงเท่านั้น หากแต่รวมถึงหัวเมืองสำคัญที่ประกอบกิจการสำนักโสมณิทั้วราชอาณาจักร เช่น หัวเมืองภูเก็ต เป็นต้น และผลพวงที่สำคัญอันเป็นผลมาจากวาทกรรม โสมณิทธิทะเบียนในยุค สมัยก่อนการพัฒนาอีกประการหนึ่งก็คือ กฎหมายฉบับนี้นอกจากจะให้อำนาจอย่างชอบธรรมแก่ รัฐบาลพระมหากษัตริย์ในการ “นิยาม” ความหมายโสมณิ การสถาปนาอำนาจผูกขาดในการ บริหารจัดการ และการจัดเก็บภาษีจากกิจการโสมณิ กฎหมายฉบับนี้โดยผ่านวาทกรรมโสมณิธิ ทะเบียนทำให้รัฐบาลพระมหากษัตริย์สามารถรวอำนาจเข้าสู่ศูนย์กลาง (พระมหากษัตริย์) ได้อย่าง เบ็ดเสร็จเด็ดขาดทั้งระบบเป็นเวลายาวนานจนกระทั่งเข้าสู่ยุคสุโขทัย

อย่างไรก็ตาม หากพิจารณากันอย่างละเอียดแล้วจะเห็นได้ว่า วาทกรรมโสมณิใน สังคมไทยในยุคสมัยก่อนการพัฒนาที่ถูกก่อรูปทางวาทกรรมขึ้น โดยพระมหากษัตริย์ และ/หรือ รัฐบาลในยุคสมัยนี้ มิได้ดำเนินการมาอย่างมีเสถียรภาพ หากแต่เกิดการต่อต้านวาทกรรมทาง นโยบายโสมณิที่รัฐบาลก่อรูปขึ้นดังได้กล่าวแล้ว โดยตัวแสดงทางวาทกรรมที่สำคัญในการต่อต้าน คือ “เจ้าภาษี-นายอากร” ที่มีบทบาทสำคัญในการต่อสู้โต้ตอบกับรัฐบาลพระมหากษัตริย์ อัน เนื่องมาจากคั้งที่ได้กล่าวไปแล้วว่า นโยบายโสมณิถูกกฎหมายที่ก่อรูปโดยรัฐประสบความสำเร็จ ในเชิงนโยบายทางเศรษฐกิจ เกิดการขยายตัว และเติบโตอย่างรวดเร็วของสำนักโสมณิทั้งในเขต พระนคร (กรุงเทพมหานคร) และหัวเมืองที่สำคัญในต่างจังหวัด (ภูเก็ต ระนอง ฯลฯ) สามารถสร้าง รายได้ให้แก่รัฐบาลในรูปของเงินภาษีอากรเป็นจำนวนมากมหาศาลเพียงพอต่อการนำไปใช้ในการ พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานของประเทศ โดยเฉพาะถนน เพื่อรองรับความเจริญก้าวหน้าซึ่งหลาย ครั้งเงินภาษีอากรที่ได้จากการจัดเก็บจากกิจการโสมณิในยุคสมัยก่อนพัฒนานั้นเกินประมาณ การในการจัดเก็บ ดังตารางที่ 4-2

ตารางที่ 4-2 รายได้จากการจัดเก็บภาษีบำรุงถนนในยุคสมัยก่อนการพัฒนา

เจ้าภาษี	จำนวนเงิน	สังกัด กรม-กอง	ปี พ.ศ.	หมายเหตุ
นายมอน	24,720	พระคลังมหาสมบัติ	2433	เป็นปีแรกที่เข้าพระคลังเดิม อยู่นครบาล
นายเป๊ะ	20,000	พระคลังมหาสมบัติ	2434	
นายสัง	24,080	พระคลังมหาสมบัติ	2435	
นายสัง, นายวัน	9,200	พระคลังมหาสมบัติ	2436	เกิดการเลิกประมูลกลางคัน
นายแดง	24,080	กรมสุขาภิบาล	2448	
นายแดง	16,000	พระคลังมหาสมบัติ	2439	

นายเซง 20,000 พระคลังมหาสมบัติ 2450 ปี 2451 เปลี่ยนมาเป็นรัฐ
จัดเก็บเอง

ที่มา: คารารัตน์ เมตตาริกานนท์ (2547, หน้า 9)

นอกจากนี้ยังได้มีการเพิ่มเขตการจัดเก็บภาษีบำรุงถนนจากกิจการสำนักโสเภณีตามนโยบายของรัฐบาลออกไปยังหัวเมืองอื่น ๆ รอบนอกเขตพระนคร โดยเฉพาะหัวเมืองใหญ่ และเมืองที่สำคัญ เช่น เมืองภูเก็ตดังได้กล่าวแล้ว โดยมีตัวอย่างตามตารางที่ 3 แสดงการจัดเก็บภาษีบำรุงถนนแบบรายเมืองในภูเก็ตในยุคสมัยก่อนการพัฒนา

ตารางที่ 4-3 การจัดเก็บภาษีบำรุงถนนแบบรายเมืองในภูเก็ตในยุคสมัยก่อนการพัฒนา

เจ้าภาษี	ปี พ.ศ.	จำนวนเงิน (บาท)	เขตอำเภอ
จันทิมเพง	2436	3,267	เมือง
จันเอียว	2436	603	กระทู้
จันทิมเพง	2437	2,700	เมือง
จันเอียว	2437	710	กระทู้

ที่มา : (ปรับจากคารารัตน์ เมตตาริกานนท์, 2547, หน้า 10)

การจัดเก็บภาษีบำรุงถนนจากกิจการสำนักโสเภณิดังกล่าวที่ได้มีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงทั้งขอบเขต และการเพิ่มเติมพิศอดัตราภาษี จึงดูเหมือนว่ารัฐบาลพระมหากษัตริย์มุ่งเน้นให้เกิดการจัดเก็บภาษีที่มีประสิทธิภาพ แต่แท้ที่จริงเป็นการรักษาเสถียรภาพวาทกรรมทางนโยบายโสเภณีที่รัฐบาลได้ก่อรูปขึ้นมาตั้งแต่แรก ให้มีความสำคัญกับการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงเพื่อเพิ่มรายได้เข้ารัฐมากกว่าการคำนึงถึงการมุ่งเปลี่ยนแปลงสภาพโสเภณีให้ดียิ่งขึ้น การขยายเขต และปรับระบบภาษีทั้งในเขตพระนคร และหัวเมืองหลักสร้างรายได้เกินคาดการณ์ เช่น ประมาณการณ์ว่าน่าจะจัดเก็บได้เพียง 30,672 บาท แต่ในทางปฏิบัติจริงสามารถเก็บได้มากถึง 39,540 บาท รายได้จากภาษีอากรจำนวนมากดังกล่าว นอกจากจะเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาประเทศ ผลประโยชน์จำนวนมากจากภาษีอากรนี้ยังเป็นเงื่อนไขสำคัญในการรักษาความสัมพันธ์เชิงอำนาจทางการเมือง และด้วยเหตุนี้เองที่การจัดสรรแบ่งปันผลประโยชน์จากภาษีอากรเกิดปัญหาไม่ลงตัว ผลที่ตามมาก็คือเกิดการต่อต้านวาทกรรมทางนโยบายโสเภณีที่ก่อรูปโดยรัฐบาลพระมหากษัตริย์โดย “เจ้าภาษีนายอากร” โดยการเริ่มต้นจากการต่อสู้โต้ตอบวาทกรรมทางนโยบายโสเภณีของรัฐ โดยการสร้างปัญหาในลักษณะต่าง ๆ ให้เกิดผลกระทบต่อเสถียรภาพของแนวนโยบาย ระบบ และ

กลไกต่าง ๆ ที่รัฐบาลพระมหากษัตริย์ได้ก่อรูปไว้ กล่าวคือ เนื่องจากโครงสร้างขนาดใหญ่ของระบบเจ้าภีนาชอากรที่ผูกขาดเป็นจุดเริ่มต้นที่สำคัญในการต่อต้านวาทกรรมทางนโยบายโสเภณีที่รัฐบาลได้ก่อรูปขึ้น โดยเจ้าภีนาชอากร และบุคคลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องเป็นขอบข่ายงานทางนโยบายของรัฐบาล โดยการใช้วิธีการไม่ซื่อสัตย์เบียดบังภีนาช การใช้สิทธิพิเศษของครอบครัว และเครือข่ายของเจ้าภีนาชอากรที่ไม่ต้องเสียภีนาชให้แก่รัฐบาลพระมหากษัตริย์ การอยู่เหนือกฎหมาย กฎเกณฑ์ และกติกาดังกล่าวของรัฐ การใช้สิทธิพลทำให้ราคาประมูลการจัดเก็บภีนาชบำรุงถนนจากกิจการสำนักโสเภณีต่าง ๆ ต่ำกว่าราคาที่รัฐบาลควรจะได้รับตามความเป็นจริง เพราะมิได้มีการแข่งขันกันอย่างแท้จริงในการประมูลราคาการจัดเก็บภีนาชอากร การรวมกลุ่มกันเพื่อลดราคาการประมูลภีนาชจากรัฐบาลโดยมรกลุ่มอิทธิพลหนุนหลัง การขอลดจำนวนการจัดส่งเงินภีนาช ตลอดจนการติดค้างการจัดส่งภีนาช และการนำเงินหลวงไปใช้จ่ายส่วนตัว (หอจดหมายเหตุแห่งชาติ, กระทรวงการคลัง 14.2 ก./7)

นอกจากนี้การแสดงการต่อต้านรัฐบาลโดยเจ้าภีนาชอากรมิได้หยุดแค่เพียงการแสดงการต่อต้านระบบ และกลไกของวาทกรรมทางนโยบายโสเภณีที่รัฐบาลพระมหากษัตริย์ได้ก่อรูปไว้ หากแต่การต่อต้านดังกล่าวยังรวมไปถึงการโต้ตอบรัฐบาลโดยผ่านทาง “คน” กล่าวคือ กระบวนการนี้เริ่มต้นโดยการที่เจ้าภีนาชอากรใช้กลวิธี และเล่ห์เหลี่ยมต่าง ๆ กล่าวหาหญิงบริสุทธิ์ว่าเป็นหญิงโสเภณีที่หาเงินโดยไม่เสียภีนาช ด้วยวิธีการแต่งคนออกไปล่อลวงหญิงสาวให้ไปคบชยแล้วก็จับเอาว่าหญิงนั้นกระทำชั่วเราเถื่อนไม่ได้เสียเงินสิบลดหนึ่งบำรุงถนนตามพิคัดท้องตรา รวมไปถึงการขยายโรงโสเภณีออกไปยังหัวเมืองสำคัญต่าง ๆ เพื่อการแข่งขันกับรัฐบาลพระมหากษัตริย์ เพื่อที่เจ้าภีนาชอากรจะสามารถขยายกิจการสร้างรายได้จากการจัดเก็บภีนาชบำรุงถนนเองได้มากขึ้น และเป็นเอกเทศ โดยไม่เกี่ยวข้องกับรัฐบาล และแนวนโยบายโสเภณีที่รัฐได้ก่อรูปขึ้นไว้เป็นแนวในการปฏิบัติ อีกทั้งยังรวมไปถึงการสร้างปัญหาให้แก่รัฐบาลพระมหากษัตริย์ในแง่ของความไม่แน่นอนในเรื่องการประมูลการจัดเก็บภีนาช และเงินประมูลภีนาชที่ไม่คงที่ โดยที่บางปีก็ลดลงเป็นอย่างมากขณะที่การเพิ่มขึ้นของภีนาชมีน้อยมาก และบางปีก็มีการยกเลิกการประมูลการจัดเก็บภีนาชกลางคัน ซึ่งสร้างปัญหา และความเสียหายให้แก่ นโยบายโสเภณีของรัฐบาล และสร้างความไม่พอใจให้แก่รัฐบาลพระมหากษัตริย์เป็นอย่างมาก และด้วยเหตุดังกล่าวนี้ คือ การต่อต้านนโยบายโสเภณีที่ก่อรูปขึ้นมาโดยรัฐบาลพระมหากษัตริย์ โดยเจ้าภีนาชอากรที่แสดงบทบาทสำคัญในการต่อต้านทั้งในแง่ของ “ระบบ และกลไก” ในเชิงนโยบาย ตลอดจนไปจนถึงการแสดงการต่อต้านโดยผ่านทางการใช้ “คน” (หญิงโสเภณี) เป็นเครื่องมือสำคัญในการต่อต้านวาทกรรมทางนโยบายโสเภณีของรัฐเอง ส่งผลให้รัฐบาลพระมหากษัตริย์ตอบโต้การแสดงการต่อต้านวาทกรรมทางนโยบายโสเภณีของเจ้าภีนาชอากรดังกล่าว โดยการ “ยกเลิกระบบเจ้าภีนาชอากร” ในการ

ประมวลการจัดเก็บภาษี และ “ยกเลิกระบบผูกขาดภาษีบำรุงถนน” ที่เรียกเก็บจากกิจการสำนัก โสเภณีทั้งหลายที่เฟื่องฟูอยู่ในขณะนั้นดังที่ได้กล่าวไว้ในตอนต้น เพื่อตอบโต้การแสวงหา การต่อต้านนโยบายโสเภณีของเจ้าภาษีนายอากร ประกอบกับเสนาบดีกระทรวงการคลังมหาสมบัติใน ขณะนั้นได้แสดงความคิดเห็นต่อรัฐบาลพระมหากษัตริย์ต่อเสถียรภาพของวาทกรรมทางนโยบาย โสเภณีที่รัฐบาลก่อรูปขึ้นตั้งแต่แรกให้ดำรงอยู่ได้ และรอดพ้นจากการต่อต้านทำพายุคั่งกล่าวของ เจ้าภาษีนายอากรจึงมีการเสนอว่า นอกจากการยกเลิกระบบเจ้าภาษีนายอากรในการประมวลการ จัดเก็บภาษี การยกเลิกระบบการผูกขาดภาษีบำรุงถนนจากกิจการสำนักโสเภณี รัฐบาล พระมหากษัตริย์จะต้องตั้งภาษีบำรุงถนนของรัฐบาลเอง และตั้งโรงพยาบาลสำหรับโสเภณี ซึ่งเป็น ครั้งแรกที่รัฐได้คำนึงถึงสิ่งตอบแทนให้แก่หญิงโสเภณีหลังจากได้เก็บภาษีมาเพียงอย่างเดียวโดย ตลอด

ด้วยเหตุนี้จึงมีผลให้กรมสุขาภิบาลได้ร่างพระราชบัญญัติ “คนาภิบาล” พ.ศ. 2441 ขึ้น โดยตามร่างฉบับนี้รัฐบาลถือว่า “..การรับจ้างกระทำชำระเป็นความประพฤติชั่วร้าย..” ร่างนี้ออกมา เพื่อ “..ป้องกันไม่ให้ประพฤติชั่วเช่นนี้ได้ง่าย และเพื่อจะได้บำรุงสุขของคนทั้งหลาย..” และเป็น ครั้งแรกที่รัฐเริ่มคิดถึงการจำกัดอายุของผู้ที่จะมาเป็นหญิงโสเภณี และเริ่มคิดถึงการนำเงินจากการ เก็บภาษีส่วนหนึ่งไปบำรุงโรงพยาบาลเพื่อเป็นสวัสดิการแก่หญิงโสเภณี แต่ก็ไม่ปรากฏว่าไม่ได้ ดำเนินการให้สำเร็จ และเรื่องก็เงียบหายไป และนอกจากนี้ในการพิจารณาพระราชบัญญัติครั้งที่ 1 ของที่ประชุมเสนาบดี เมื่อวันที่ 24 พฤศจิกายน พ.ศ. 2441 ได้มีการเปลี่ยนชื่อพระราชบัญญัติโดย ให้เหตุผลว่าชื่อเดิมไม่เหมาะสมโดยใช้ชื่อใหม่ว่า “พระราชบัญญัติป้องกันสัญจรโรค..” และ นับตั้งแต่นั้นเป็นต้นมาร่างพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวจึงรู้จักกันในนาม “พระราชบัญญัติป้องกันสัญจร โรค ร.ศ. 127 (พ.ศ. 2451)” (ดาร์รัตน์ เมตตาริกานนท์, 2547, หน้า 10-11) อย่างไรก็ตามร่าง พระราชบัญญัติฉบับนี้ก็ยังไม่ได้มีการประกาศใช้ เนื่องจากจะต้องมีการปรับปรุงแก้ไขกฎหมาย ใหม่ และกว่าจะเข้าที่ประชุมเสนาบดีครั้งที่ 2 ในเดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2450 และครั้งที่ 3 ในเดือน ต่อมาของปีเดียวกัน และภายหลังการประชุมครั้งที่ 3 ก็ได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติป้องกัน สัญจรโรค เมื่อวันที่ 1 เมษายน พ.ศ. 2451 โดยมีเจตนารมณ์ที่สำคัญความว่า “..มีพระบรมราช โองการในพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาจุฬาลงกรณ์ พระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ดำรัสเหนือ เกล้าให้ประกาศจงทราบทั่วกัน ด้วยทรงพระราชมดำริเห็นว่าทุกวันนี้หญิงบางจำพวกประพฤติตน อย่างที่เรียกว่าหญิงนครโสเภณีมีหัวหน้ารวบรวมกันตั้งโรงหาเงินขึ้นหลายตำบล แต่ก่อนมาการตั้ง โรงหญิงนครโสเภณีนายโรงช่วยไล่หญิงมาเป็นทาสรับตัวจากเจ้าภาษีแล้วตั้งโรงขึ้น ครั้นต่อมาได้ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯให้เลิกทาสเสียแล้ว หญิงบางจำพวกที่สมัครเข้าเป็นหญิงนครโสเภณีก็รับ ตัวจากเจ้าภาษีแล้วมีหัวหน้ารวบรวมกันตั้งโรงขึ้นในท้องที่อันควรบ้างมิควรบ้าง กระทำให้มีเหตุ

เกิดการวิวาทขึ้นเนื่อง ๆ อีกประการหนึ่งหญิงบางคนป่วยเป็นโรคซึ่งอาจจะติดต่อเนื่องไปลงผู้ชายที่คบหาสมาคมได้ ก็มีได้มีแพทย์ตรวจตราโรคร้ายนั้นอาจจะติดเนื่องกันไป จนถึงเป็นอันตรายแก่ร่างกาย และชีวิตมนุษย์เป็นอันมาก และยังหาได้มีกฎหมาย และข้อบังคับอย่างใด สำหรับจะป้องกันทุกข์โทษภัยแห่งพระราชราษฎรทั้งหลายเหล่านี้ไม่ จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชบัญญัติขึ้นไว้สืบไปดังนี้..” ซึ่งพระราชบัญญัติดังกล่าวมีสาระสำคัญโดยสรุปดังนี้ (ราชกิจจานุเบกษา.เล่ม 24 หน้า 1365 วันที่ 23 มีนาคม ร.ศ.126)

ประการแรก ว่าด้วยนาม และกำหนดเวลาใช้พระราชบัญญัติ และวิธีการเลิกการเก็บภาษีบำรุงถนน พระราชบัญญัตินี้ให้เรียกว่า “พระราชบัญญัติป้องกันสัญจรโรครัตนโกสินทรศก 127” พระราชบัญญัตินี้เมื่อทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ใช้เมื่อใดในกรุงเทพฯหรือหัวเมืองมณฑลใด จะจะได้ประกาศกำหนดวันในหนังสือราชกิจจานุเบกษาภายหลัง ส่วนหัวเมืองมณฑลใดที่ไม่ได้ประกาศให้ใช้พระราชบัญญัตินี้ ห้ามมิให้ตั้งโรงหญิงนครโสเภณีเป็นอันขาด และเมื่อได้ประกาศใช้พระราชบัญญัตินี้แล้วให้เลิกวิธีการเก็บภาษีบำรุงถนนแต่เดิมนั้นเสีย

ประการที่สอง ว่าด้วยคำอธิบาย เสนาบดี หมายถึง เสนาบดีกระทรวงมหาดไทยหรือ เสนาบดีกระทรวงนครบาล ผู้บังคับบัญชาการท้องถิ่นซึ่งได้ใช้พระราชบัญญัตินี้ เจ้าพนักงาน หมายถึง เจ้าพนักงานต่าง ๆ ซึ่งเสนาบดีเจ้ากระทรวงได้มอบหมายให้มีหน้าที่ทำการตามพระราชบัญญัตินี้เช่นกัน ส่วนคำว่า หญิงนครโสเภณี หมายถึง หญิงที่รับจ้างทำชำเราล่าสอนโดยได้รับเงินผลประโยชน์เป็นค่าจ้าง และผู้ใดผู้หนึ่งซึ่งได้โรงหญิงนครโสเภณีอยู่แล้ว หรือจะตั้งขึ้นใหม่ ณ ตำบลใดตำบลหนึ่ง ควบคุมหญิงนครโสเภณีคนหนึ่งหรือหลายคนก็ดี ผู้นั้นชื่อนายโรงหญิงนครโสเภณีตามพระราชบัญญัตินี้ แต่ผู้ซึ่งจะเป็นนายโรงนั้นอนุญาตให้เป็นได้เฉพาะแต่ผู้ที่เป็นหญิงด้วยกัน

ประการที่สาม ว่าด้วยนายโรง ห้ามมิให้ผู้ใดผู้หนึ่งตั้งโรงหญิงนครโสเภณี โดยไม่ได้รับอนุญาตจากเจ้าหน้าพนักงานเป็นอันขาด ถ้าผู้ใดผู้หนึ่งที่ตั้งโรงอยู่ก่อนแล้วก็ดีหรือที่จะตั้งใหม่ก็ดี ปรารถนาจะตั้งโรงหญิงนครโสเภณีก็ให้ผู้นั้นทำเรื่องราวมายื่นขออนุญาตต่อเจ้าพนักงาน เมื่อเจ้าพนักงานเห็นสมควรออกใบอนุญาตให้แล้ว จึงจะตั้งโรงหญิงนครโสเภณีได้ ใบอนุญาตนั้นใช้ได้แต่เฉพาะนายโรงผู้นั้นผู้เดียว ห้ามมิให้เอาใบอนุญาตไปให้ผู้อื่นใช้หรือเอาใบอนุญาตของผู้อื่นมาใช้เป็นอันขาด นายโรงผู้ใดได้รับอนุญาตตั้งโรงหญิงโสเภณีในตำบลใดแล้วถ้าจะย้ายไปตั้งที่ตำบลอื่นก็ให้ชี้แจงเหตุผลที่จะต้องย้ายไปนั้นต่อเจ้าพนักงานก่อน เมื่อเจ้าพนักงานตรวจเห็นชอบเปลี่ยนตำบลในใบอนุญาตให้แล้วจึงจะย้ายไปได้ ถ้านายโรงผู้ใดประพฤติกการให้เป็นที่เดือดร้อนรำคาญแก่มหาชนหรือก่อเหตุอย่างใดอย่างหนึ่งขึ้น ซึ่งเจ้าพนักงานเห็นว่าไม่เป็นการสมควร เจ้าพนักงานมีอำนาจที่จะถอนใบอนุญาตนั้นคืนเสียทีเดียว หรือจะเรียกใบอนุญาตคืนชั่วคราวหนึ่งก็ได้ นายโรง

ทั้งปวงจะรับเลี้ยงหญิงนครโสเภณีไว้ได้ก็เฉพาะแต่หญิงนั้นมีความสมัครใจ ถ้าหญิงนครโสเภณีผู้ใดไม่อยู่ด้วยนายโง่ไม่มีอำนาจที่จะกักขังขัดขวางหญิงนครโสเภณีผู้นั้นไว้ได้ นายโรงหญิงนครโสเภณีจะต้องทำบัญชีคนที่มีประจำหรือที่เข้ามาอยู่ใหม่ หรือไปจากโรงหรือมีเหตุล้มตายประการใด ๆ ก็ดี ยื่นชี้แจงต่อพนักงานให้ทราบภายในกำหนดเวลา 24 ชั่วโมง ตามแบบที่เจ้าพนักงานจะกำหนดให้ ผู้เป็นนายโรงหญิงนครโสเภณีนั้นจะต้องปกครอง และควบคุมหญิงโสเภณีที่อยู่ในโรงของตนให้เป็นการเรียบร้อย ห้ามมิให้นายโรงรับหญิงนครโสเภณีที่มีได้มีใบอนุญาตจากเจ้าพนักงานไว้ และห้ามมิให้นายโรงทำสัญญากับหญิงนครโสเภณีด้วยเรื่องออกเงินล่วงหน้าให้รับจ้างเป็นหญิงนครโสเภณีอยู่กับตนเป็นอันขาด ถ้าสัญญาเช่นนี้มีขึ้นก็เป็นอันใช้ไม่ได้ นายโรงหญิงนครโสเภณีจะต้องตรวจตราดูแลรักษา และจัดการ โรงตนให้เป็นดังนี้คือ

1. หน้าโรงต้องเป็นที่กำบังปกปิดมิดชิด อย่าให้คนเดินทางไปมาแลเห็นตลอดเข้าไปในโรงนั้นได้
2. หน้าโรงหลังโรง และบริเวณของโรงนั้น ต้องสะอาดปราศจากสิ่งโสโครก และสิ่งสกปรกต่าง ๆ
3. ต้องมีโคมแขวนไว้หน้าโรงเป็นเครื่องหมาย
4. ห้ามมิให้นายโรงทำที่กักขังหญิงนครโสเภณี
5. ห้ามมิให้ผู้ใดผู้หนึ่งเลี้ยงเด็กหญิงมีอายุต่ำกว่า 15 ปีลงมาไว้ในโรงของตนเองเป็นอันขาด

ถ้านายโรงหญิงนครโสเภณีจัดเครื่องทอง เงิน รูปภัณฑ์ หรือเครื่องประดับเพชรพลอย เครื่องนุ่งห่มให้หญิงนครโสเภณีตกแต่งหรือยืมใช้ แม้ของเหล่านั้นจะเป็นอันตราয়สูญหายไป นายโรงจะฟ้องหาว่าหญิงนครโสเภณีลักขโมยหรือยักยกไม่ได้ และผู้จะตั้งโรงหญิงนครโสเภณีต้องเสียเงินค่ารับใบอนุญาตเป็นนายโรงฉบับละ 30 บาท ในใบอนุญาตนั้นให้มีกำหนดเวลาไม่เกินกว่า 3 เดือนนับตั้งแต่วันที่ได้ลงใบอนุญาต และได้จดทะเบียนไว้เป็นต้นไป

ประการที่สี่ ว่าด้วยหญิงนครโสเภณี ถ้าผู้ใดสมัครเป็นหญิงนครโสเภณี ให้หญิงผู้นั้นมาขอรับใบอนุญาตตามพระราชบัญญัตินี้ก่อน เมื่อเจ้าพนักงานเห็นสมควร และออกใบอนุญาตแล้วจึงจะไปเป็นหญิงนครโสเภณีได้ และใบอนุญาตนั้นให้ใช้ได้เฉพาะตัวห้ามมิให้ใช้ใบอนุญาตของผู้อื่น หรือเอาใบอนุญาตของตัวไปให้ผู้อื่นใช้เป็นอันขาด ห้ามมิให้หญิงนครโสเภณีผู้ใดผู้หนึ่งแสดงกิริยาอาการให้เป็นที่รำคาญแก่ผู้คนที่เดินผ่านไปมาภายนอกโรง เช่น ยื้อแย่งลูกค้าล้อเลียน เป็นต้น ถ้าหญิงนครโสเภณีผู้ใดสมัครใจจะเข้าอยู่ในโรงโสเภณีใดแล้ว ภายหลังไม่พอใจจะอยู่โรงนั้น จะย้ายไปอยู่โรงอื่นก็ให้หญิงผู้นั้นชี้แจงขออนุญาตต่อเจ้าพนักงานก่อน เมื่อเจ้าพนักงานเห็นสมควร และอนุญาตให้แล้วจึงจะย้ายไปได้ ถ้าหญิงนครโสเภณีผู้ใดกลับใจจะละความประพฤติ

เป็นหญิงนครโสเภณี มาขอถอนใบอนุญาต และหักทะเบียน ก็ให้เจ้าพนักงานถอนใบอนุญาต และหักทะเบียนให้ตามความประสงค์ของผู้นั้น ผู้ใดที่ได้รับใบอนุญาตเป็นหญิงนครโสเภณี จะต้องเสียค่าธรรมเนียมใบอนุญาตฉบับละ 12 บาท และให้มีกำหนดเวลาอนุญาตไม่เกินกว่า 3 เดือน ครั้งหนึ่ง นับตั้งแต่วันที่ลงในใบอนุญาตเป็นต้นไป

ประการที่ห้า ว่าด้วยหน้าที่เจ้าพนักงาน เมื่อมีผู้มาขอตั้งโรงหญิงนครโสเภณี ณ ที่ซึ่งที่ตำบลใดให้เจ้าพนักงานสอบสวนก่อนว่าที่นั้นจะควรออกใบอนุญาตให้ตั้งหรือไม่ เมื่อเห็นสมควร และได้รับอนุญาตจากเสนาบดีหรือข้าหลวงเทศาภิบาลแล้วจึงจะให้ออกใบอนุญาตให้ ให้เจ้าพนักงานผู้ออกใบอนุญาตทำบัญชีโรงหญิงนครโสเภณีที่ได้ออกใบอนุญาต ขึ้นต่อเสนาบดีกระทรวงนครบาลหรือข้าหลวงเทศาภิบาลผู้บังคับบัญชาการท้องที่ ซึ่งได้ใช้พระราชบัญญัตินี้ทุก ๆ เดือน เพื่อให้ทราบว่ามีผู้ใดได้ตั้งโรงหญิงนครโสเภณีที่ตำบลใด มีจำนวนหญิงนครโสเภณีเท่าใด ได้ถอนใบอนุญาตเสียหรือเลิกไปโดยเหตุประการใดเท่าใด คงมีตั้งอยู่เท่าใดเจ้าพนักงานจะต้องคอยระวังแก้ไขให้ถูกต้องเสมอ ถ้าหญิงผู้ใดจะขอรับอนุญาตเป็นหญิงนครโสเภณีให้เจ้าพนักงานสอบสวนให้ได้ความดังนี้ก่อน คือ

1. ผู้จะรับใบอนุญาตมีอายุเกินกว่า 15 ปีแล้วหรือยัง
2. เป็นผู้สมัครด้วยตนเองหรือไม่
3. เป็นผู้ที่ไม่มีโรคที่จะติดต่อกันได้หรือไม่อย่างไร เมื่อพร้อมทั้ง 3 อย่างนี้แล้วจึงให้ออก

ใบอนุญาต

ใบอนุญาตนั้นให้ลง วันเดือนปีที่ออก และวันเดือนปี อายุ ตำแหน่งพรณของหญิง และตำบลที่หญิงนครโสเภณีผู้นั้นจะอยู่โดยลำพังตนเอง หรือในโรงหนึ่งโรงใดให้ชัดเจน แล้วให้หญิงผู้นั้นกดลายมือไว้เป็นสำคัญ บรรดาใบอนุญาตที่เจ้าพนักงานออกให้แก่ผู้ตั้งโรงหญิงนครโสเภณีนั้นให้ลงตำบลที่ตั้ง และวันเดือนปีที่ได้ออกไปด้วย ถ้าเจ้าพนักงานจะตรวจใบอนุญาตของหญิงนครโสเภณีผู้ใดเวลาใด หญิงนครโสเภณีผู้นั้นต้องยอมให้เจ้าพนักงานตรวจในเวลานั้นถ้าไม่มีใบอนุญาตก็ให้จัดการตามพระราชบัญญัตินี้ ถ้าเจ้าพนักงานเห็นว่า หญิงนครโสเภณีผู้ใดจะเป็นโรคติดต่อกันได้จะส่งให้แพทย์ตรวจโรคหญิงนครโสเภณีผู้นั้นเวลาใดเมื่อใดก็ได้ นายโรงต้องยอมให้แพทย์ตรวจทุกเวลา ถ้ามีข้อสงสัยว่าหญิงนครโสเภณีผู้ใดป่วยเป็นโรค ซึ่งอาจจะติดต่อกันได้ก็ให้นำตัวหญิงผู้นั้นมาให้เจ้าพนักงานแพทย์ตรวจ ณ ที่ซึ่งได้จัดไว้เมื่อเห็นว่าผู้นั้นป่วยเป็นโรคซึ่งอาจติดต่อกันได้จริง ก็อย่าให้เจ้าพนักงานออกใบอนุญาตให้หรือเป็นผู้ถือใบอนุญาตอยู่แล้วก็ให้เรียกใบอนุญาตคืนเสียคราวหนึ่ง แล้วให้ส่งตัวหญิงผู้นั้นไปรักษา ณ โรงพยาบาลกว่าจะหายหรือว่าสมัครจะรักษาตนเอง ณ ที่ใด ๆ ก็ได้ และเมื่อผู้นั้นหายป่วยเป็นปกติแล้วให้นำหนังสือสำคัญของแพทย์มายื่นขอรับใบอนุญาตก็ให้เจ้าพนักงานออกใบอนุญาตให้

ประการที่หก ว่าด้วยเรื่องโทษผู้กระผิดต่อพระราชบัญญัติ ผู้ใดตั้งโรงหญิงนครโสเภณี โดยไม่มีใบอนุญาตหรือเอาใบอนุญาตของผู้อื่นมาใช้มีโทษปรับเป็นเงินคราวหนึ่งไม่เกินกว่า 200 บาท หรือจำคุกมีกำหนดไม่เกิน 6 เดือน ถ้าผู้ใดย้ายโรงหญิงนครโสเภณีไปตั้งในที่ ๆ ยังไม่ได้รับอนุญาตจากเจ้าพนักงานก็ดี หรือขัดขวางหญิงนครโสเภณีซึ่งไม่มีความสมัครใจจะอยู่ด้วยต่อไปไว้ก็ดี หรือรับหญิงที่ยังไม่ได้มีใบอนุญาตเป็นหญิงนครโสเภณีไว้ก็ดี หรือทำการขัดขวางไม่ยอมให้เจ้าพนักงานต่าง ๆ ซึ่งมีหน้าที่ตามพระราชบัญญัติตรวจใบอนุญาต และตรวจโรคในตัวก็ดี ผู้นั้นมี ความคิดให้ปรับเป็นเงินคราวหนึ่งไม่เกิน 100 บาท หรือจำคุกมีกำหนดไม่เกิน 2 เดือน ถ้าผู้ใดมาขอ ใบอนุญาตเป็นหญิงนครโสเภณี แต่อายุยังไม่ถึง 15 ปี แกล้งหลอกเจ้าพนักงานว่าตนมีอายุเกิน 15 ปี ก็ดี หรือกระทำการล่วงละเมิดไม่ขอใบอนุญาตสำหรับตัวก่อนประพฤติเป็นหญิงนครโสเภณีก็ดี หรือเอาใบอนุญาตของผู้อื่นมาใช้ก็ดี ผู้นั้นมีความคิดให้ปรับเป็นเงินคราวหนึ่งไม่เกิน 100 บาท หรือ จำคุกมีกำหนดไม่เกินกว่า 3 เดือน ถ้าหญิงนครโสเภณีผู้ใดกระทำการทูลลาออกแก่ผู้ที่เดินทางไปมา ภายนอกโรงก็ดี หรือย้ายจากโรงที่อยู่ซึ่งได้รับอนุญาตไว้เดิม ไปอยู่โรงอื่นก่อนได้รับอนุญาตจาก พนักงานก็ดี ผู้นั้นมีความคิดให้ปรับเป็นเงินคราวหนึ่งไม่เกิน 20 บาท หรือจำคุกมีกำหนดไม่เกิน 1 เดือน และห้ามมิให้ผู้ใดผู้หนึ่งบังคับ กดขี่หรือล่อลวงหญิงผู้หนึ่งผู้ใดที่ไม่สมัครใจเป็นหญิงนคร โสเภณี จนกระทำให้หญิงผู้นั้นต้องจำใจเป็นหญิงนครโสเภณีด้วยอุบายอย่างใดอย่างหนึ่งเป็นอัน ขาด ถ้าผู้ใดข่มขืนหญิงให้เป็นหญิงนครโสเภณีด้วยอุบายประการใด ๆ ก็ดี ผู้นั้นมีโทษตาม พระราชบัญญัติลักษณะข่มขืนล่วงประเวณี

ประการที่เจ็ด ว่าด้วยอำนาจตั้งกฎข้อบังคับ ให้เสนาบดีกระทรวงมหาดไทย และเสนาบดี กระทรวงนครบาลเป็นผู้รักษาการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้ และเมื่อเห็นว่าจำเป็นต้องมีกฎ ข้อบังคับ เพื่อให้เจ้าพนักงาน และเจ้าของโรงหญิงนครโสเภณี หรือตัวหญิงนครโสเภณีประพฤติให้ ถูกต้องตามพระราชบัญญัตินี้ด้วยประการใด ๆ ก็ให้ตั้งกฎข้อบังคับสำหรับประกอบพระราชบัญญัตินี้ ใช้เมื่อได้รับพระราชทานพระบรมราชานุญาต และประกาศในหนังสือราชกิจจานุเบกษาแล้วก็ให้ ใช้กฎข้อบังคับนั้นเหมือนดังส่วนหนึ่งของพระราชบัญญัตินี้ ประกาศมา ณ วันที่ 13 มีนาคม รัตนโกสินทรศก 127 เป็นวันที่ 14367 ในรัชกาลปัจจุบันนี้ (พระราชบัญญัติป้องกันสัญจรโรค ร.ศ. 127)

อย่างไรก็ตามเมื่อพิจารณาจากสาระสำคัญของกฎหมายฉบับนี้แล้วจะเห็นได้ถึงการ โต้ตอบของรัฐบาลพระมหากษัตริย์ ต่อการแสดงการต่อต้านวาทกรรมทางนโยบายโสเภณีของกลุ่ม เจ้าภายีนายอากรในลักษณะ และรูปแบบต่าง ๆ ทั้งระบบกลไกเงินนโยบาย และการใช้คนเป็น เครื่องมือสำคัญในการต่อต้านนโยบายโสเภณีของรัฐดังกล่าวมา ข้อสังเกตที่สำคัญอีกประการหนึ่ง ของกฎหมายฉบับนี้ที่นอกจากจะเป็นเครื่องมือที่สำคัญทางวาทกรรมเงินนโยบายในการนิยาม และ

กำหนดแห่งที่ให้แก่โสเภณีในยุคสมัยก่อนการพัฒนาแล้ว ยังเป็นเครื่องสำคัญในการตอบโต้การต่อต้านวาทกรรมนโยบายโสเภณีที่รัฐบาลพระมหากษัตริย์ได้ก่อรูปขึ้นมาตั้งแต่แรกต่อกลุ่มเจ้าภานายอากร เพื่อรักษาเสถียรภาพความต่อเนื่องทางนโยบายโสเภณี กฎหมายนี้ยังสะท้อนให้เห็นนโยบายรัฐที่ยอมรับว่า “การค้าประเวณี” และ “กิจการสำนักโสเภณี” ทั้งหลายในยุคสมัยก่อนการพัฒนานั้นเป็นสิ่งที่ “ถูกต้องตามกฎหมาย” โดยมีกฎหมายเป็นเครื่องมือ และมีการจดทะเบียนการเสียภาษีอากรบำรุงถนนเป็นเงื่อนไขสำคัญเชิงนโยบายของวาทกรรมโสเภณีในยุคนี้ นอกจากนั้นยังพบว่า เป็นกฎหมายที่ประกาศใช้เฉพาะโสเภณีหญิงแต่ไม่ครอบคลุมถึงเพศอื่น ๆ เช่น เพศชาย และเพศที่สามที่ในสมัยก่อนการพัฒนานั้นเรียกว่ากระเทย รวมทั้งยังมีการกำหนดอายุว่าผู้ที่จะได้รับใบอนุญาตได้ต้องมีอายุเกิน 15 ปี นอกจากนี้แล้วยังมีบทบัญญัติอื่น ๆ อันเกี่ยวกับการป้องกันและควบคุมโรคที่มีได้มีมาแต่เดิม แต่เป็นความตั้งใจใช้เป็นเงื่อนไขรายละเอียดปลีกย่อยสำหรับการตอบโต้การต่อต้านของเจ้าภานายอากรในลักษณะที่ละเอียดซับซ้อนกว้างขวาง และครอบคลุม กล่าวคือ เมื่อพิจารณาอย่างลึกซึ้งจะเห็นได้ว่าตามพระราชบัญญัติป้องกันสัจจรโรคนี้ ตามที่ประกาศนั้นต้องการควบคุมโรค และเก็บภาษีป้องกันป้องกันเหตุร้ายระหว่างที่ชายมาเที่ยวหญิง ดังนั้นจะเห็นได้ว่าการที่รัฐบาลก่อรูปทางนโยบายของสังคมในยุคนี้ที่มีรัฐ และผู้ชายเป็นแกนกลางของเรื่องต่าง ๆ ในทางสังคม จึงมีผลให้ลักษณะของกฎหมายที่ออกมาเป็นไปเพื่อผลประโยชน์ของรัฐ และการปกป้องฝ่ายชายเป็นสำคัญ แม้แต่จะป้องกันโรคในตัวหญิงโสเภณีนั้น เป็นเพราะกลัวว่า “..จะต่อเนื่องไปถึงฝ่ายชายที่คบหาสมาคมกับคนได้..” มิใช่เพราะกลัวว่าโรคนั้นจะเป็นอันตรายแก่ฝ่ายหญิงโดยตรง อย่างไรก็ตามการต่อต้านวาทกรรมทางนโยบายโสเภณีที่ก่อรูปขึ้น โดยรัฐบาลพระมหากษัตริย์ในยุคสมัยก่อนการพัฒนา โดยกลุ่มเจ้าภานายอากรดังกล่าวมิได้ส่งผลดีให้แก่กลุ่มต่อต้าน แต่ตรงกันข้ามการต่อต้านวาทกรรมทางนโยบายดังกล่าวของเจ้าภานายอากร นอกจากจะนำไปสู่การตอบโต้ของรัฐบาลโดยการออกพระราชบัญญัติป้องกันสัจจรโรคมาใช้บังคับได้ต่อกับกลุ่มเจ้าภานายอากร การต่อต้านดังกล่าวของเจ้าภานายอากรกลับส่งผลดีให้แก่ฝ่ายรัฐบาลพระมหากษัตริย์ภายหลังประกาศใช้กฎหมาย มีการเพิ่มขึ้นของจำนวนโรงโสเภณี และหญิงโสเภณี ซึ่งแต่เดิมเจตนารมณ์ของกฎหมายฉบับนี้ที่ดูเหมือนจะมุ่งป้องกัน แต่ผลในทางปฏิบัติกลับกลายเป็นการสนับสนุนให้กิจการการค้าประเวณีรุ่งเรืองยิ่งขึ้น การเพิ่มขึ้นของสำนักหญิงโสเภณี และตัวเลขหญิงโสเภณี มีผลให้ทำรายได้ให้แก่รัฐมากกว่าช่วง ร.ศ. 126 (พ.ศ. 2450) ซึ่งเก็บภาษีอากรบำรุงถนนจากกิจการสำนักโสเภณีได้มากถึง 39,540 บาท ซึ่งสูงกว่าที่คาดการณ์ว่าน่าจะทำได้เพียงแค่ 30,672 บาท ดังกล่าวแล้ว ซึ่งเป็นประโยชน์แก่ฝ่ายก่อรูปทางนโยบาย คือ รัฐบาลพระมหากษัตริย์มากกว่าฝ่ายต่อต้านทางนโยบายอย่างกลุ่มเจ้าภานายอากร (หอจดหมายเหตุแห่งชาติ, ร.5 น.5.7/3) ส่วนในเรื่อง “การป้องกันสัจจรโรค” ตามที่รัฐบาลตั้งจุดมุ่งหมายในการ

ออกกฎหมาย “..เพื่อป้องกันมิให้โสเภณีเป็นที่แพร่เชื้อโรคแก่ชายที่คบหาสมาคมไว้..” นั้น ก็ปรากฏว่ารัฐบาลมิได้เข้มงวดกวดขันตามที่อ้างไว้ในพระราชบัญญัติฯ เพราะปรากฏว่ารัฐบาลได้มีการผ่อนผันในการตรวจตราอยู่เสมอเห็นได้จากภายหลังออกกฎหมายได้เพียง 15 วัน มีรายงานผลว่าหญิงโสเภณีไม่ยอมให้ตรวจโรคพากันหลบหนีออกจากโรงหญิงโสเภณี เป็นเหตุให้โรงหญิงกวางตั้ง 2 โรง ปิดกิจการ 2 วัน ด้วยเหตุนี้ทำให้รัฐผ่อนผันการตรวจตรารักษาโรค อันเป็นผลมาจากการคำนึงถึงการสูญเสียรายได้ของรัฐเองเป็นสำคัญ เพราะการปิดโรงหญิงนครโสเภณี 2 วัน ดังกล่าวนั้น ได้ส่งผลให้รายได้ฝืนในโรงหญิงนครโสเภณีของรัฐบาลพระมหากษัตริย์ตกไปถึงวันละ 100 ตำลึงเศษ (ดารารัตน์ เมตตาริกานนท์, 2547, หน้า 12-14) ด้วยเหตุนี้ทำให้รัฐคำนึงถึงรายได้ทั้งจากการขายฝืน และค่าจดทะเบียนโรง และตัวหญิงโสเภณีมากกว่า จึงไม่ได้เข้มงวดในการตรวจตราป้องกันสัญจรโรคตามที่ได้กล่าวอ้างไว้ และจากการที่มีโสเภณีเพิ่มขึ้น และรัฐมิได้เข้มงวดตามที่อ้างไว้ในกฎหมายดังกล่าวนี้ เนื่องจากมีเจตนารมณ์ที่แท้จริงเบื้องหลังคือ การมุ่งตอบโต้การต่อต้านวาทกรรมทางนโยบายโสเภณีของกลุ่มเจ้าภีนาชอากรที่สร้างปัญหาให้แก่ นโยบายโสเภณีของรัฐเพื่อรักษาเสถียรภาพ และความต่อเนื่องของนโยบายมากกว่าสิ่งใด ส่งผลให้หนังสือพิมพ์หลายฉบับในยุคสมัยก่อนการพัฒนาได้โจมตี และเสียดสีรัฐบาลพระมหากษัตริย์อยู่อย่างสม่ำเสมอ เช่น หนังสือพิมพ์กรุงเทพเดลิเมต์ ฉบับวันที่ 3 กุมภาพันธ์ 2456

กล่าวว่า “..พระราชบัญญัติป้องกันสัญจรโรคคงไม่ได้หมายความว่า สำหรับเปิดโอกาสให้เป็นสินค้าของแพทศยาหากิน และไม่ใช่ว่ารัฐบาลมุ่งจะเก็บค่าธรรมเนียมสำหรับบำรุงถนน ซึ่งเคยขนานนามว่า “ภีนาชบำรุงถนน” ซึ่งเดิมขึ้นอยู่กับกระทรวงการคลัง และกรมสุขาภิบาล โอนมาจนกระทั่งรัฐบาลเก็บเองเลิกผูกขาด..เราอยากจะยืนยันความประสงค์ของรัฐบาลคงไม่มีความประสงค์ดังกล่าวมาแล้วในเบื้องต้น..” ทั้งนี้ก็เป็นเพราะพระราชบัญญัติป้องกันสัญจรโรคฉบับนี้ถูกออกแบบมาเพื่อตอบโต้การต่อต้านวาทกรรมทางนโยบายโสเภณีของรัฐบาลพระมหากษัตริย์ในยุคสมัยก่อนการพัฒนาดังที่ได้กล่าวแล้ว มากกว่าที่จะมุ่งหวังให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ที่ได้ปรากฏไว้ในกฎหมาย สามารถกล่าวโดยสรุปได้ว่า การต่อต้านวาทกรรมทางนโยบายโสเภณีที่ก่อรูปขึ้นโดยรัฐบาลพระมหากษัตริย์ในยุคสมัยก่อนการพัฒนาผ่านตัวแสดงที่สำคัญในการต่อต้าน คือ “กลุ่มเจ้าภีนาชอากร” สร้างประโยชน์ทางนโยบาย และสร้างรายได้เปรียบเชิงวาทกรรมให้แก่ฝ่ายก่อรูปมากกว่าฝ่ายต่อต้าน เพราะกระบวนการต่อต้านของฝ่ายเจ้าภีนาชอากร ทั้งในทางระบบ และกลไกในเชิงนโยบายตลอดไปจนถึงการใช้คนเป็นเครื่องมือสำคัญในการแสดงการต่อต้านรัฐ เป็นการเร่งเร้าให้เกิดการใช้กฎหมายเป็นเครื่องมือในการรักษาเสถียรภาพ และความต่อเนื่องทางนโยบาย โดยการประกาศใช้พระราชบัญญัติป้องกันสัญจรโรค ร.ศ. 127 ดังกล่าว ผลที่ตามมาก็คือ นำไปสู่การรวบอำนาจเข้าสู่ศูนย์กลางอย่างเบ็ดเสร็จเด็ดขาดให้แก่ฝ่ายก่อรูปซึ่งก็คือรัฐบาลพระมหากษัตริย์ผ่าน

ทางกฎหมายฉบับดังกล่าว ที่สามารถสร้างอำนาจนำในการผูกขาดครอบงำวาทกรรมทางนโยบายว่าด้วยโสเภณีในสังคมไทยตลอดยุคสมัยก่อนการพัฒนาที่มากกว่าฝ่ายต่อต้านเรื่อยมาจนกระทั่งสิ้นสมัยสังคมไทยเปลี่ยนผ่านเข้าสู่ยุคสมัยถัดไปคือยุคสมัยแห่งการพัฒนา ซึ่งเกิดการเคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลงวาทกรรมทางนโยบายว่าด้วยโสเภณีในสังคมไทยหลายประการทั้งในแง่ของการก่อรูปทางวาทกรรมการต่อต้านทางวาทกรรม และที่สำคัญตัวแสดงสำคัญต่าง ๆ ทางวาทกรรมที่เปลี่ยนแปลงไปด้วยดังจะได้กล่าวต่อไป

บทที่ 5

วาทกรรมทางนโยบายว่าด้วยโสเภณีในสังคมไทยในยุคสมัยแห่งการพัฒนา

บริบทของโสเภณีไทยในยุคสมัยแห่งการพัฒนา

ยุคสมัยแห่งการพัฒนาเริ่มต้นขึ้นในช่วงสมัยรัฐบาล จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ รัฐบาลภายใต้การนำของ จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ ประสบความสำเร็จในแทบจะทุก ๆ ด้านทั้งเศรษฐกิจ สังคม การเมืองการปกครอง และการดำเนินความสัมพันธ์กับต่างประเทศโดยเฉพาะกับ สหรัฐอเมริกาที่เริ่มแผ่ขยายอิทธิพลเข้ามา ความสำเร็จดังกล่าวมามีมากกว่ารัฐบาลก่อนหน้าภายใต้การนำของ จอมพลป.พิบูลสงคราม หรือแม้แต่รัฐบาลภายหลังจากจอมพลสฤษดิ์อย่างรัฐบาลภายใต้การนำของ จอมพลถนอม กิตติขจร ความสำเร็จดังกล่าวมีจุดเด่นอยู่ที่เรื่องเศรษฐกิจ และการนำพาประเทศเข้าสู่ยุคสมัยแห่งการพัฒนา ถึงแม้การเมืองการปกครองจะอยู่ภายใต้บรรยากาศแบบเผด็จการแบบ “พ่อขุนอุปถัมภ์” แต่อย่างไรก็ตามจุดเด่นในด้านเศรษฐกิจ และความสำเร็จในการนำพาประเทศเปลี่ยนผ่านไปสู่ยุคสมัยแห่งพัฒนานี้เองที่เป็นบริบทเบื้องหลังอันสำคัญ ของวาทกรรมทางนโยบายว่าด้วยโสเภณีในสังคมไทยในยุคสมัยแห่งพัฒนานี้ ซึ่งผาสุก พงไพจิตร ได้นำเสนอประเด็นนี้ไว้อย่างน่าสนใจว่า จอมพลสฤษดิ์มีความสามารถพิเศษในการเป็นผู้นำมากกว่าผู้นำทหารคนอื่น ๆ เพราะจุดเด่นในด้านเศรษฐกิจ และความสำเร็จในการนำประเทศเข้าสู่ยุคสมัยแห่งการพัฒนาได้สำเร็จ โดยการพัฒนาเศรษฐกิจตามแบบฉบับของระบบเศรษฐกิจแบบเสรีนิยมที่มีเอกชนเป็นผู้ประกอบการ มาเป็นนโยบายหลักของรัฐบาลในการพัฒนาประเทศ สิ่งนี้ก่อให้เกิดความประทับใจให้แก่บรรดามวลชนอย่างสูง ทำให้ได้รับความร่วมมือจากมวลชนเป็นอย่างดี นอกจากนี้จอมพลสฤษดิ์ยังได้รับการยกย่องว่าเป็นผู้นำที่มีความสามารถเป็นเลิศ เนื่องจากได้นำเอาความคิดดั้งเดิมเกี่ยวกับการปกครองแบบ “พ่อเมือง” มาใช้ทำให้ระบบการปกครองเจียบขาดแบบผู้นำเผด็จการของตนเป็นที่ยอมรับ หลังปี 2500 รัฐบาลได้ใช้นโยบายต่าง ๆ ซึ่งมีผลให้ไทยกลายเป็นเศรษฐกิจ “เปิด” มากขึ้น ๆ เท่าที่จะเป็นไปได้นอกจากนี้ยังมีการเปลี่ยนแปลงหลายอย่างทางด้านกฎหมาย และการก่อตั้งองค์กรบริหารใหม่ ๆ ตามยุคสมัยแห่งการพัฒนา เพื่อช่วยส่งเสริมกิจกรรมทางเศรษฐกิจของเอกชน และระบบการเป็นเจ้าของทรัพย์สินเอกชนอย่างไม่มีขีดจำกัด มีการล้มเลิกกฎหมายที่จำกัดการถือครองที่ดิน ล้มเลิกกฎหมายที่ห้ามการตั้งสหภาพแรงงานได้ ล้มเลิกการตั้งสหภาพ รัฐบาลประกาศว่าจะจำกัดบทบาทของรัฐโดยไม่ก้าวล้ำธุรกิจเอกชน และจะไม่แข่งขันกับเอกชน งานชิ้นโบว์แดงอันหนึ่งของจอมพลสฤษดิ์คือการออกกฎหมายส่งเสริมการลงทุน ตั้ง

สำนักงานส่งเสริมการลงทุนของเอกชนทั้งภายใน และจากต่างประเทศ กฎหมายนี้ละเว้นภาษีขาเข้า สำหรับธุรกิจที่ได้รับการส่งเสริม และยกเว้นการเก็บภาษีการค้าสำหรับกิจกรรมบางประเภทที่ได้รับการส่งเสริม โดยนโยบายทางเศรษฐกิจของรัฐบาลดำเนินตามแนวทางใหญ่ 2 คือ ประการแรก ธุรกิจต่างประเทศ นักลงทุนต่างประเทศ และองค์การระหว่างประเทศที่ให้ทุนพัฒนา ได้รับการเชิดชูจากรัฐบาลเป็นอย่างดีรัฐบาลเปลี่ยนภาพพจน์จากประเทศที่ไม่ค่อยเป็นมิตรกับจักรวรรดินิยม มาเป็นประเทศที่พร้อมจะร่วมเป็นร่วมตายกับจักรวรรดินิยม และในปี พ.ศ. 2503 นั้นเองที่ไทยเป็นที่ตั้งของสำนักงานใหญ่ประจำภาคขององค์การระหว่างประเทศที่สำคัญ ๆ เช่น ยูนิเซฟ เอคาเฟอ เอฟเอโอ และซีไอดี ฯลฯ แถลงการณ์ของนโยบายรัฐบาลหลายฉบับเน้นความต้องการจะส่งเสริมเศรษฐกิจระบบเสรี และเน้นการไม่ควบคุมการค้ามากเกินไป รัฐบาลเลยยอมให้เงินทุนไหลเข้าออกโดยอิสระ ไม่มีการควบคุมจนถึงกลางทศวรรษ 2503 รัฐบาลยอมให้ธุรกิจต่างชาติมาเป็นเจ้าของกิจการในประเทศไทยได้อย่างเต็มที่โดยไม่ต้องร่วมทุนกับไทย

หลังจากนั้นได้ตั้งกฎว่าจะต้องร่วมทุนไทย 51 เปอร์เซ็นต์ แต่มิได้ควบคุมการนำผลกำไร ออกนอกประเทศ ตลอดทศวรรษ 2503 และ 2513 นั้น อัตราภาษีขาเข้าอยู่ในระดับต่ำเทียบกับประเทศด้อยพัฒนาส่วนมากภาษีขาเข้าสินค้าฟุ่มเฟือยอยู่ในอัตรา 40 เปอร์เซ็นต์ขึ้นไป แต่สำหรับสินค้าทุนแล้วอยู่ในอัตราเฉลี่ย 20 เปอร์เซ็นต์ สินค้าปัจจัยการผลิต 20-30 เปอร์เซ็นต์ และสำหรับสินค้าบริโภคทั่วไปประมาณ 25-30 เปอร์เซ็นต์ ในทศวรรษ 2503 แต่ได้เพิ่มเป็น 30-55 เปอร์เซ็นต์ ในปี 2520 ภาษีขาเข้าเหล่านี้เป็นแหล่งรายได้สำคัญของรัฐบาล แต่การจัดระบบภาษีที่มีความลึกลับ ในลักษณะที่ว่า ภาษีขาเข้าของสินค้าบริโภคสูงกว่าภาษีขาเข้าของสินค้าปัจจัยการผลิต เป็นแรงจูงใจให้นักลงทุนจากต่างประเทศเข้ามาลงทุนในประเทศไทยมากขึ้น ทั้งนี้ได้รับการสนับสนุนทางด้านอื่น ๆ จากสำนักงานส่งเสริมการลงทุนด้วย มีบริษัทต่างประเทศเป็นจำนวนมากที่เข้ามาร่วมทุนกับนักลงทุนไทยตั้งโรงงานเพื่อประกอบชิ้นส่วนที่นำเข้ามาได้ในราคาถูก เป็นสินค้าสำเร็จขายให้แก่ลูกค้าในไทยราคาสูง เช่น ในการประกอบรถยนต์ เครื่องใช้ไฟฟ้าต่าง ๆ เครื่องมือในการเกษตร และในการประกอบสินค้าอื่น ๆ เช่น ผ้าจากเส้นใยเคมีที่นำเข้า ธุรกิจต่าง ๆ เหล่านี้มีการใช้สินค้านำเข้าเป็นปัจจัยการผลิตคิดเป็นสัดส่วนของปัจจัยการผลิตทั้งหมดในระดับสูง ระบบโครงสร้างภาษีแบบลึกลับนี้ เป็นสิ่งที่นักลงทุนจากต่างประเทศเสนอเป็นนโยบายของรัฐบาล ให้ประโยชน์กับพ่อค้านักธุรกิจทั้งใน และนอกประเทศแถมยังเพิ่มรายได้ให้แก่รัฐบาลด้วย ประการที่สอง จอมพลสฤษดิ์ จัดระบบองค์การบริหารเสียใหม่ เพื่อเป็นเครื่องมือส่งเสริมการพัฒนาในระบบนายทุน ภายใต้คำแนะนำของธนาคารโลก รัฐบาลได้ก่อตั้งองค์กรใหม่ ๆ ขึ้น เช่น สภาพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติ สำนักงานส่งเสริมการลงทุน สำนักงานสถิติแห่งชาติ และสำนักงานประมาณ ภายใต้คำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญจากต่างประเทศ องค์กรบริหารเหล่านี้วางแผนพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคม

แห่งชาติฉบับแรกขึ้น (พ.ศ. 2504-2509) รัฐบาลได้จัดระบบโครงสร้างภาษีขาเข้าเพื่อส่งเสริมการลงทุนจากต่างประเทศ และการค้าระหว่างประเทศโดยมีการควบคุมการเคลื่อนไหวย้ายเงินทุน และการนำเข้าน้อยมาก แผนพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติฉบับแรกที่เขียนขึ้น ก็มีใช้เพื่อให้รัฐบาลมีการควบคุมระบบเศรษฐกิจมากขึ้นกว่าเดิม แผนเป็นเพียงใบ โฆษณาว่ารัฐบาลจะไม่เข้ามาแข่งขันกับเอกชน และจะไม่ควบคุมเศรษฐกิจแผนที่กล่าวมานี้เป็นแค่เพียงการรวบรวมงบประมาณที่คาดคะเนไว้สำหรับกระทรวง และหน่วยงานต่าง ๆ และแสดงเจตจำนงของรัฐบาลที่จะเลิกนโยบายเศรษฐกิจชาตินิยมของรัฐบาลก่อนหน้า รัฐบาลต้องการจะเพิ่มการใช้จ่ายด้านสาธารณูปโภคโภคเพื่อส่งเสริมกิจการของเอกชนสิ่งเหล่านี้ ได้แก่ การขนส่ง การชลประทาน ไฟฟ้า การศึกษา และสาธารณสุข ในการจัดบริการเหล่านี้รัฐบาลได้รับความช่วยเหลือทางการเงิน และเทคนิคเป็นอันมากจากสหรัฐอเมริกา และธนาคารโลก (ผาสุก พงษ์ไพจิตร, 2529, หน้า 10-12) อย่างไรก็ตามการดำเนินตามแนวนโยบายที่เน้นด้านเศรษฐกิจ และการนำพาไทยไปสู่ยุคแห่งการพัฒนาที่กล่าวมานี้ ส่งเสริมให้ไทยมีการพัฒนาเศรษฐกิจในลักษณะเฉพาะคือ การค้าระหว่างประเทศขยายตัวอย่างรวดเร็วสินค้าเกษตรยังคงเป็นสินค้าออกที่สำคัญ แต่ก็มีสินค้ากรรมอื่น ๆ นอกจากข้าวที่เริ่มมีความสำคัญมากขึ้น สินค้าอุตสาหกรรมที่ใช้ภายในประเทศส่วนหนึ่งยังคงได้จากการนำเข้าของสินค้าอุตสาหกรรมที่ใช้ในประเทศมาจากการนำเข้าในช่วงปี 2503-2511 ที่เหลือได้มาจากการประกอบหรือผลิตสินค้าอุตสาหกรรมในประเทศโดยเฉพาะบริษัทต่างประเทศ หรือบริษัทลงทุนร่วมระหว่างนักลงทุนไทย และต่างประเทศ นอกจากนี้ นโยบายเปิดประเทศทำให้มีเงินช่วยเหลือเงินกู้เข้าประเทศมากมาย ในปี 2496 ไทยได้รับเงินช่วยเหลือเงินลงทุนจากต่างประเทศมีมูลค่า 279 ล้านบาท แต่ในปี 2512 ได้เพิ่มขึ้นสูงสุดถึง 11 พันล้านบาท ในช่วงปี 2493 ถึง 2518 เงินช่วยเหลือทางเศรษฐกิจ และทางการทหารจากสหรัฐอเมริกาเพียงประเทศเดียวมีมูลค่าถึง 24 พันล้านบาท ในทศวรรษ 2503 นั้นสหรัฐอเมริกาเป็นประเทศมหาอำนาจที่มีอิทธิพลมากในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ถึงในทศวรรษที่ 2513 ซึ่งมีส่วนสำคัญอย่างยิ่งต่อการก่อรูปวาทกรรมทางนโยบาย โสเภณีในสังคมไทยในยุคสมัยแห่งการพัฒนาซึ่งจะได้กล่าวลำดับต่อไป

อย่างไรก็ดีเงินลงที่ได้จากต่างประเทศ และจากแหล่งภาษีภายในเหล่านี้ถูกนำไปใช้ในการเสริมสร้างสาธารณูปโภคทางการขนส่ง การชลประทาน ซึ่งมีส่วนช่วยทำให้เศรษฐกิจการเกษตรขยายตัว และช่วยส่งเสริมการค้าของสินค้าเหล่านี้ในช่วงปี 2493-2516 การที่เศรษฐกิจไทยได้รับการช่วยเหลือเงินกู้ และเงินลงทุนจากต่างประเทศเป็นจำนวนมาก ทำให้ผลผลิตประชาชาติรวมเพิ่มขึ้นในอัตราค่อนข้างสูงโดยแทบไม่มีภาวะราคาเฟ้อ และดุลการชำระเงินขาดดุล และความสามารถเคลื่อนย้ายทรัพย์สินเศรษฐกิจจากชนบท และจากต่างประเทศเข้าสู่เมืองในไทย ทำให้เศรษฐกิจเมืองขยายตัวอย่างรวดเร็วจำนวนประชากรที่อยู่ในเมืองเพิ่มขึ้นในอัตราร้อยละ 5 ต่อปี

จากปี 2493 ถึงปี 2519 ส่วนมากจะแออัดอยู่ในกรุงเทพมหานคร และเมืองรอบ ๆ ประมาณกันว่า พลเมืองของกรุงเทพมหานคร และเมืองใกล้เคียงเพิ่มจากครึ่งล้านกว่าในปี 2490 มาเป็นเกือบ 5 ล้าน ในปี 2519 ภายในช่วงเวลา 30 ปีที่ผ่านมากรุงเทพฯเปลี่ยนแปลงจากเมืองท่าเล็ก ๆ ในเอเชีย ตะวันออกเฉียงใต้ และเมืองหลวงของอาณาจักรเล็ก ๆ ที่ศูนย์รวมทางเศรษฐกิจแออัดอยู่ใกล้ ๆ ท่าเรือเท่านั้น และยังมีลักษณะเป็นชนบทอยู่มาเป็นเมืองใหญ่สากล (Cosmopolitan) ซึ่งเป็น ศูนย์กลางตลาดการค้ามีประชากรแออัด และกลายเป็นเมืองที่เต็มไปด้วยตึก และถนนคอนกรีต เหมือนกับเมืองหลวงใหญ่ในโลกอื่น ๆ คลองต่าง ๆ เป็นจำนวนมากในใจกลางกรุงเทพฯ ซึ่งเคยทำให้กรุงเทพฯมีสมญานามว่า “เวนิสตะวันออก” ก็ถูกถมทำเป็นถนนคอนกรีตเพื่อให้รถของคนเมืองวิ่ง อีก 10 ปีต่อมากรุงเทพฯก็กลายเป็นเมืองที่มีจราจรแออัดที่สุดในโลกเมืองหนึ่ง การขยายตัวของกรุงเทพฯอย่างไม่มีการวางแผนไว้อย่างรัดกุม ก่อให้เกิดปัญหาตามมานับประการหนึ่งในปัญหาดังกล่าวก็คือ “ปัญหาโสเภณี” ทั้งจำนวนโสเภณี และสตรีบริการลักษณะต่าง ๆ ในรูปแบบธุรกิจเพศพาณิชย์เพิ่มขึ้นเป็นจำนวนมากจนทำให้ไทยมีชื่อเสียงกระฉ่อนไปทั่วโลก (ผาสุก พงษ์ไพจิตร, 2529, หน้า 13-14)

ด้วยเหตุนี้บริบทเบื้องหลังทางเศรษฐกิจ และสังคมที่ก่อรูปขึ้นในยุคสมัยแห่งการพัฒนา จึงมีส่วนสำคัญต่อวาทกรรมทางนโยบายโสเภณีในสังคมไทยยุคนี้ กล่าวคือ ในขณะที่ประเทศไทยพัฒนาเศรษฐกิจ ไปสู่ความเป็นอุตสาหกรรมเพื่อเปลี่ยนผ่านประเทศไทยเข้าสู่ยุคสมัยแห่งการพัฒนา ปรัชญาการณที่ เป็นเครื่องสะท้อนถึงปัญหาอันเป็นผลมาจากการเปลี่ยนผ่านเข้าสู่ยุคสมัยแห่งการพัฒนา ดังกล่าวก็ปรากฏเด่นชัดขึ้นเรื่อย ๆ เช่น ปัญหาการว่างงาน ปัญหาชุมชนแออัดในตัวเมือง ปัญหาอาชญากรรม และยาเสพติด ในบรรดาปัญหาต่าง ๆ เหล่านี้ปัญหาที่สำคัญที่สุดสันสะท้อน ต่อสามัญสำนึก และทำให้ประเทศไทยในยุคสมัยแห่งการพัฒนาเป็นที่รู้จักไปทั่วโลกก็คือ “ปัญหาโสเภณี และธุรกิจเพศพาณิชย์” จนนานาชาตินานานามให้กรุงเทพมหานครเป็น “เมืองแห่งโสเภณีโลก” ซึ่งในประเด็นปัญหานี้ ชีรนาถ กาญจนอักษร ได้ตั้งข้อสังเกตถึงบริบทสำคัญที่เกี่ยวข้องกับโสเภณีในสังคมไทยในช่วงยุคสมัยแห่งการพัฒนาดังกล่าวนี้ไว้อย่างน่าสนใจ แสดงให้เห็นถึงบริบทที่สำคัญในยุคสมัยแห่งการพัฒนาที่เชื่อมโยงไปสู่การเป็นพื้นฐานทางวาทกรรมที่สำคัญในการก่อรูปนโยบายโสเภณีในยุคสมัยแห่งการพัฒนา ซึ่งชีรนาถได้ตั้งข้อสังเกตว่าปัญหาโสเภณีในยุคสมัยแห่งการพัฒนานี้มิได้เกิดขึ้นในประเทศไทยเพียงประเทศเดียว หากแต่เกิดขึ้นกับประเทศด้อยพัฒนาที่มุ่งเน้นการพัฒนาเศรษฐกิจ และการเปลี่ยนผ่านประเทศให้เข้าสู่ยุคสมัยแห่งการพัฒนา มีลักษณะทางเศรษฐกิจที่พัฒนาไปสู่ระบบทุนนิยมแต่อยู่ในระดับที่ต่ำหลัง มีหลายประเทศในบริเวณใกล้เคียงกับประเทศไทยในยุคนี้ เช่น ฟิลิปปินส์ ศรีลังกา ฯลฯ ขณะเดียวกันกับลูกค้าต่างประเทศก็มาจากประเทศตะวันตกที่มีความก้าวหน้าทางด้านอุตสาหกรรมหรือประเทศทุนนิยมก้าวหน้า เช่น

เยอรมัน สวีเดน ญี่ปุ่น ฯลฯ ส่วนลูกค้าในประเทศจะเป็นพวกที่มีฐานะทางการเงินดี หรือพวกที่ได้เปรียบในการช่วงชิงผลประโยชน์อันเกิดจากการพัฒนาทางเศรษฐกิจในยุคสมัยแห่งการพัฒนาปรากฏการณ์ที่น่าสังเกตอีกประการหนึ่งก็คือ ประเทศที่มีปัญหาการค้าประเวณีปัญหาเรื่องโสเภณีจนเป็นที่รู้จักไปทั่วโลกในยุคสมัยแห่งการพัฒนานี้ นอกจากประเทศไทยก็มีฟิลิปปินส์ซึ่งทั้ง 2 ประเทศเคยเป็นที่ตั้งของฐานทัพสหรัฐอเมริกาได้รับความช่วยเหลือจากสหรัฐอเมริกา และเป็นประเทศที่อยู่ภายใต้ระบบการเมืองการปกครองแบบเผด็จการด้วยกันทั้งคู่ ซึ่งอำนาจต่าง ๆ ในการตัดสินใจอยู่ในกำมือของผู้นำเพียงคนเดียวมาอย่างยาวนาน อีกทั้งยังมีลักษณะปัญหาทางเศรษฐกิจและการพัฒนาร่วมกันหลายประการ เช่น ปัญหาความยากจนในชนบท ปัญหาอุตสาหกรรมต้องอาศัยแรงงานราคาถูก ปัญหาความไม่เท่าเทียมกันทางเศรษฐกิจ มีหนี้สินต่างประเทศ และเศรษฐกิจขึ้นกับตลาดภายนอก ที่สำคัญคือปัญหาโสเภณีที่เป็นปัญหาหลักแห่งยุค (ธีรนาถ กาญจนอักษร, 2535, หน้า 37-38)

กล่าวเฉพาะในส่วนของไทยบริบทที่สำคัญอย่างยิ่งต่อปัญหาโสเภณีในสังคมไทยในยุคสมัยแห่งการพัฒนานี้สามารถสรุปได้ว่ามาจากเงื่อนไขทางนโยบายที่สำคัญในการพัฒนาดังต่อไปนี้ กล่าวคือ การพัฒนาแบบไม่สมดุลในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติที่ผ่านมา 4 แผน ประเทศไทยมุ่งเน้นนโยบายทางเศรษฐกิจการเปลี่ยนผ่านประเทศ เพื่อเข้าสู่ยุคแห่งการพัฒนา และการทำให้ประเทศเป็นอุตสาหกรรมอย่างหนัก ซึ่งเป็นผลให้สัดส่วนของผลผลิตจากภาคเกษตรในมูลค่าของผลผลิตรวมภายในประเทศลดลงจาก 33 เปอร์เซ็นต์ (ตั้งเลข พ.ศ. 2503) เมื่อก่อนที่จะเริ่มแผนพัฒนาฉบับที่ 1 (พ.ศ. 2504-2509) เหลือเพียง 20.6 เปอร์เซ็นต์ (ตัวเลข พ.ศ. 2525) หลังจากแผนพัฒนาฉบับผ่านไป ในขณะที่ผลผลิตในภาคเกษตรลดความสำคัญลงหรืออาจกล่าวได้ว่าเกิดความชะงักงันในภาคเกษตรนั้น ภาคอุตสาหกรรมของไทยก็ประสบปัญหา และขีดจำกัดหลายประการ โดยเหตุที่ต้องพึ่งพาต่างประเทศสูง ทั้งในแง่วัตถุดิบ เทคโนโลยี สินค้าประเภททุน และการจัดการ อีกทั้งความสามารถของการแข่งขันในตลาดต่างประเทศก็ต่ำ ยกเว้นอุตสาหกรรมประเภทใช้แรงงานจำนวนมาก (Labour intensive) ในการผลิตซึ่งจะต้องอยู่บนเงื่อนไขของการคุ้มครองค่าแรงงานให้ต่ำ การพัฒนาอุตสาหกรรมจึงกลายเป็นปัญหา แทนที่จะเป็นทางแก้เพราะนอกจากจะต้องใช้งบประมาณจำนวนมหาศาล (ซึ่งส่วนใหญ่มาจากแหล่งรายได้ภาคเกษตรในชนบท) เพื่อเตรียมพลังงาน การคมนาคมขนส่ง และบริการพื้นฐานต่าง ๆ แล้วอุตสาหกรรมในเขตตัวเมืองเหล่านี้ยังอาศัยความคุ้มครองจากรัฐบาล ทั้งในด้านนโยบายเกี่ยวกับค่าแรงงาน ราคาราคาสิทธิ และมาตรการทางการค้าระหว่างประเทศ เพื่อความคงอยู่ และการขยายตัวไป ผลที่เกิดขึ้นก็คือ ภาวะความยากจนของผู้ที่ต้องแบกรับภาระอันเกิดนโยบายดังกล่าว ซึ่งได้แก่เกษตรกรในชนบทและกรรมกรในตัวเมืองนั่นเอง ส่วนผู้ที่ได้รับผลประโยชน์ก็คือผู้ที่มีฐานะเป็นเจ้าของทุน โดยเฉพาะ

เจ้าของนายทุนรายใหญ่ ๆ การพัฒนาเศรษฐกิจที่ผ่านมาจึงมีผลให้คนส่วนใหญ่ของประเทศยากจนลง ในขณะที่คนส่วนน้อยจำนวนหนึ่งร่ำรวยขึ้น ประเด็นถัดมาก็คือ การพัฒนาโดยเน้นเมืองเป็นหลัก นอกจากลักษณะที่กล่าวมาแล้ว อุตสาหกรรมในประเทศไทยยังกระจุกตัวอยู่ในเมืองหลวงและเมืองใหญ่ ๆ เพียงไม่กี่แห่ง ดังจะเห็นได้จากตัวเลขของสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน ซึ่งแสดงจำนวนอุตสาหกรรมในกรุงเทพฯ 50.4 เปอร์เซ็นต์ สภาพที่เมืองเป็นศูนย์กลางของความเจริญ และการผูกขาดการพัฒนาในทุก ๆ ด้านซึ่งดำเนินมาเป็นเวลาช้านาน ผนวกกับความล้มเหลวของเศรษฐกิจภาคเกษตรในชนบท ได้นำไปสู่การขยายตัวอย่างรวดเร็วของตัวเมือง และการอพยพย้ายของแรงงานจากภาคเกษตรในชนบท ซึ่งต้องประสบกับความเสียเปรียบในการพัฒนาเศรษฐกิจ และการเปลี่ยนแปลงระบบการผลิตจากแบบเลี้ยงชีพไปสู่ระบบแลกเปลี่ยนในตลาด ซึ่งขยายตัวอย่างรวดเร็วพร้อมกับการทำประเทศให้เป็นอุตสาหกรรม และการไปสู่ทุนนิยมของระบบเศรษฐกิจไทย ตัวเลขจากการรายงานของธนาคารโลกชี้ว่า ใน 5 ของประชากรไทยปัจจุบันอาศัยอยู่ในเมือง ตัวเลขนี้สะสมมาจากอัตราเพิ่มในระดับร้อยละ 5 ต่อปี ของชาวเมืองในระยะ 5 ทศวรรษที่ผ่านมาในเวลาเดียวกันประชากรในชนบทเพิ่มขึ้นด้วยอัตราร้อย 2.5 และเป็นที่คาดคะเนว่าอัตราเพิ่มขึ้นของประชากรในตัวเมืองจะสูงขึ้นอีกในอนาคต หากไม่มีการเปลี่ยนแปลงในโครงสร้างและนโยบายเศรษฐกิจ

การหลั่งไหลของประชากรจากชนบทสู่เมืองทำให้เกิดปัญหาคนล้นงานในการผลิตภาคอุตสาหกรรมในตัวเมือง และเป็นการง่ายที่ผู้เป็นเจ้าของทุนหรือผู้ว่าจ้างจะกดค่าแรงให้ต่ำ และใช้เงื่อนไขต่างตามใจชอบเอาเปรียบแรงงานหญิง โดยอ้างว่าแรงงานหญิงควรจะได้รับค่าแรงต่ำกว่าแรงงานชาย เนื่องจากแรงงานน้อยกว่าหรือความชำนาญต่ำกว่า แรงงานสำรองที่มีอยู่อย่างเหลือเฟือทำให้ลูกจ้างไม่อยู่ในฐานะที่จะสร้างพลังต่อรองเพื่อรักษาผลประโยชน์ของตนเองได้ ปัญหาคนล้นงาน และค่าตอบแทนแรงงานที่ต่ำทั้งในภาคเกษตร และอุตสาหกรรมนี้ เป็นปัจจัยสำคัญซึ่งผลักดันให้ธุรกิจทางเพศต้องกลายเป็นทางเล็อก แรงงานหญิงจำนวนมากซึ่งไม่สามารถจะเข้าไปเป็นกำลังงานในภาคผลิตต่าง ๆ หรือได้รับค่าตอบแทนที่พอเพียงกับความจำเป็นในการครองชีพได้ (ธีรนาถ กาญจนอักษร, 2535, หน้า 39-44) ด้วยเหตุนี้เองธุรกิจทางเพศจึงกลายเป็นตัวช่วยที่สำคัญในการปรับภาวะวิกฤติการณ์ และช่วยค้ำจุนความอยู่รอดของระบบเศรษฐกิจไทยในยุคสมัยแห่งการพัฒนา กล่าวคือ ทราวมกลางปัญหาทางนโยบายที่เน้นการพัฒนาเศรษฐกิจเพื่อเปลี่ยนผ่านประเทศเข้าสู่ยุคสมัยแห่งการพัฒนาที่กล่าวแล้ว ประกอบกับวิกฤติการณ์ทางเศรษฐกิจของโลกในช่วง 2 ทศวรรษที่ผ่านมา ประเทศไทยในยุคสมัยแห่งการพัฒนาคู่รอดมาได้ด้วยอัตราความเจริญทางเศรษฐกิจอันเป็นที่น่าพอใจด้วยเหตุผลสำคัญ คือ การขยายตัวของภาคบริการ ซึ่งเพิ่มความสำคัญขึ้นอย่างมากต่อเศรษฐกิจไทยในช่วงระยะของแผนพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมทั้ง 4 แผนแรก การขยายตัวของภาค

บริการนี้เกิดขึ้นพร้อมกับความเจริญเติบโตอย่างรวดเร็วของ “ธุรกิจบริการทางเพศ” นับตั้งแต่สหรัฐอเมริกาเริ่มเข้ามาสร้างฐานทัพ และสะสมกำลังทหารในประเทศไทย เพื่อทำสงครามกับเวียดนามเหนือใน พ.ศ. 2505 ซึ่งเป็นปีที่ 2 แผนพัฒนาเศรษฐกิจ แผนที่ 1 (พ.ศ. 2504-2509) ผลที่ตามมาจากการเข้ามาของฐานทัพอเมริกัน 5 แห่งในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคตะวันออกของไทย ตามมาด้วยทหารประจำการ 40,000-50,000 คน และทหารที่เข้ามาพักผ่อนระหว่างประจำการในเวียดนามปีละ 30,000 กว่า ถึง 70,000 คน ในช่วง พ.ศ. 2509-2512 ส่งผลให้ประเทศไทยในยุคสมัยแห่งการพัฒนากลายเป็นแหล่งเสนอความบันเทิง และการหย่อนใจในรูปแบบต่าง ๆ ที่สำคัญที่สุดคือ “การขายบริการทางเพศ” ซึ่งดึงดูดเงินดอลลาร์จากทหารอเมริกันให้หลั่งไหลเข้าสู่ประเทศไทยเป็นจำนวนมาก รายได้จากโสเภณี และการขายบริการทางเพศนี้ช่วยผ่อนคลาวยุทธศาสตร์เคลื่อนเงินตราต่างประเทศ และลดระดับความรุนแรงของปัญหาความยากจนในชนบทไปได้ส่วนหนึ่ง เมื่อสงครามเวียดนามยุติลง และสหรัฐอเมริกาถอนฐานทัพออกไปแล้ว แต่ธุรกิจทางเพศที่เพิ่งตั้งตัวดิ้นยังคงอยู่ และเริ่มสั่นคลอนทำให้เกิดความพยายามในการดึงดูดนักท่องเที่ยวทั้งไทยและต่างประเทศกันอย่างขนานใหญ่ เพื่อรักษารายได้ให้คงที่ ธุรกิจทางเพศขยายขนาด และรูปแบบของกิจกรรมออกไปต่าง ๆ นานาในรูปแบบของเซ็กซ์ทัวร์ และอื่น ๆ ตลอดจนการส่งผู้หญิงออกไปต่างประเทศเพื่อบริการลูกค้าให้ถึงที่ การแข่งขันที่เข้มข้น และผลประโยชน์มหาศาลจากธุรกิจทางเพศ นำไปสู่การทำงานที่เป็นระบบ และการพลิกแพลงรูปแบบจนถึงการโฆษณาด้วยวิธีการต่าง ๆ ซึ่งไม่เคยมีมาก่อน

สามารถกล่าวได้ว่าธุรกิจทางเพศกลายเป็นอุตสาหกรรมที่มีขายการดำเนินงานอย่างกว้างขวางครอบคลุมจำนวนเงินทุนหมุนเวียนขนาดใหญ่ และเกี่ยวข้องกับผลประโยชน์ของคนหลายฝ่าย อีกทั้งสามารถนำรายได้เข้าสู่ประเทศไทยในยุคสมัยแห่งการพัฒนาได้เป็นจำนวนมาก ชื่อเสียงของประเทศไทยในยุคสมัยแห่งการพัฒนาในเรื่องโสเภณี และธุรกิจการขายบริการทางเพศดังกระฉ่อนไปทั่วโลก กรุงเทพมหานครได้รับสมญานามมากมาย เช่น “เมืองหลวงแห่งเซ็กซ์ และช่องโสเภณีของโลก” จนสภาการพิมพ์โลกได้ตีพิมพ์บทความถึงประเด็นดังกล่าวนี้ว่า กิจกรรมเซ็กซ์และโสเภณี โดยเฉพาะเซ็กซ์ทัวร์นำเงินตราเข้าประเทศเป็นอันดับสามของสินค้าทั้งหมด รายได้เหล่านี้ส่วนหนึ่งช่วยในการสะสมทุนของผู้ดำเนินกิจการ อีกส่วนหนึ่งถูกส่งกลับมายังบิดามารดา และครอบครัวของหญิงโสเภณีในชนบทไทยในยุคสมัยแห่งการพัฒนา ความสำคัญของรายได้ดังกล่าวอาจจะประเมินได้จากข้อเท็จจริงที่เสนอโดยนายเซวง วงศ์ใหญ่ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรว่า เงินธนาณัติที่ส่งไปอำเภอดอกคำใต้ปีหนึ่ง ๆ เป็นจำนวนกว่าร้อยล้านบาท ส่วนที่เป็นครีฟตามสาขาธนาคารต่าง ๆ อีกหลายร้อยล้านบาทมีส่วนช่วยเศรษฐกิจ และความเป็นอยู่ของชาวบ้านอย่างมาก ที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่าสังคมในยุคสมัยแห่งการพัฒนา โดยเฉพาะอย่างยิ่งการพัฒนาที่เน้นด้าน

เศรษฐกิจ และการเปลี่ยนผ่านประเทศเข้าสู่ยุคสมัยแห่งการพัฒนา มีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับ โสเภณี และธุรกิจทางเพศโดยตรง ถึงแม้ว่าในยุคสมัยแห่งพัฒนานี้ โสเภณี และธุรกิจบริการทางเพศจะเป็นสิ่งที่ผิดกฎหมายแตกต่างจากยุคสมัยก่อนหน้าคือยุคสมัยก่อนการพัฒนาที่รัฐบาลมีนโยบายอนุญาตให้มีโสเภณี และธุรกิจการขายบริการทางเพศถูกต้องตามกฎหมายได้ เหตุที่ในยุคสมัยแห่งพัฒนานี้ ที่รัฐบาลยังคงปล่อยปละละเลยปัญหาเรื่อง โสเภณี และธุรกิจการขายบริการทางเพศถึงแม้จะมีกฎหมายบัญญัติห้ามว่า “เป็นความผิด” ทั้งนี้ก็เพราะธุรกิจบริการทางเพศสามารถสร้างรายได้ให้แก่รัฐซึ่งมีส่วนอย่างสำคัญในการช่วยพัฒนาเศรษฐกิจ และการเปลี่ยนผ่านประเทศให้เข้าสู่ยุคสมัยแห่งการพัฒนา โสเภณี และธุรกิจการขายบริการทางเพศจึงเป็นเรื่องที่รัฐบาลหลับหูหลับตาไม่เข้มงวดกวดขันเพื่อแลกกับการพัฒนาแห่งยุค

จากที่กล่าวมาสามารถสรุปได้ว่า บริบททางสังคมอันเป็นปัจจัยสำคัญที่มีผลโดยตรงต่อการก่อรูป การกำหนดนิยามรวมถึงต่อต้านวาทกรรม โสเภณีในสังคมในยุคสมัยแห่งการพัฒนาสามารถแบ่งออกเป็น 4 บริบทหลักสำคัญ ดังนี้ ประการแรก บริบททางด้านเศรษฐกิจ ดังที่ได้กล่าวไปแล้วว่าบริบทสำคัญทางเศรษฐกิจของสมัยไทยในยุคสมัยก่อนการพัฒนามีลักษณะที่สำคัญ คือ เป็นระบบเศรษฐกิจที่เรียกกันในวงวิชาการเศรษฐศาสตร์การเมืองว่าเป็นระบบทุนนิยมอย่างอ่อน คือ “เงิน” เข้ามีความสำคัญแทน “การบริโภคนิยม” ในกิจกรรมการผลิต และการซื้อขายแลกเปลี่ยน มีการผลิตเพื่อการส่งออกเพื่อสร้างรายได้ที่จะนำไปใช้ในการพัฒนาประเทศ ครั้นเมื่อเข้าสู่ยุคสมัยแห่งพัฒนานี้ ระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยมอย่างอ่อนที่ฝักตัวอยู่ในยุคนั้นก็เติบโตอย่างเต็มที่ในยุคนั้น เนื่องจากรัฐบาลภายใต้การนำของจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ ดำเนินนโยบายเอนเอียงไปเข้ากับสหรัฐอเมริกา การพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศจึงหันหัวเรือทางเศรษฐกิจไปทาง “ระบอบทุนนิยม” อย่างเต็มกำลังโดยผ่านการครอบงำการจากสหรัฐอเมริกาอยู่เบื้องหลังอย่างใกล้ชิดทั้ง “ความรู้ คน และงบประมาณ” โดยเริ่มต้นจากการให้ความสนับสนุนช่วยเหลือของสหรัฐอเมริกา โดยการส่งบุคลากรผู้เชี่ยวชาญเข้ามาช่วยเป็นที่ปรึกษาเพื่อวางแผนในการพัฒนาเศรษฐกิจให้แก่ประเทศไทยจนนำไปสู่การจัดตั้งองค์กรทางเศรษฐกิจที่สำคัญมากมาย เช่น สำนักงานสถิติแห่งชาติ สำนักงานงบประมาณแห่งชาติ สภาพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ เป็นต้น ที่สำคัญนำไปสู่การเกิด “พิมพ์เขียว” ในการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศไทยขึ้นเป็นครั้งแรกนั้นคือ “แผนการพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ ฉบับแรก” (พ.ศ. 2504-2509) เพื่อนำประเทศไทยไปสู่ระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยมอย่างเต็มรูปแบบ ภายใต้กรอบคิดที่สำคัญแห่งยุค คือ “ความทันสมัย” อย่างไรก็ตามการเปลี่ยนผ่านประเทศไทยเพื่อให้เข้าสู่ความทันสมัยในช่วงยุคสมัยแห่งพัฒนามิใช่เรื่องง่าย เนื่องจากประเทศไทยมีฐานเดิมเป็นเกษตรกรรม และไม่มีความพร้อมทางด้าน องค์ความรู้ บุคลากร และโดยเฉพาะงบประมาณ ที่จะต้องใช้เป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจของ

ประเทศ เพื่อกระจาย “ความทันสมัย” และ “ความเจริญก้าวหน้า” ไปยังภูมิภาคต่าง ๆ ของประเทศไทย ด้วยเหตุนี้การแสวงหารายได้รายจึงเป็นกิจกรรมสำคัญทางเศรษฐกิจแบบทุนนิยม และรายได้ที่สำคัญของรัฐบาลในยุคสมัยนั้นได้รับส่วนหนึ่งมาจากความช่วยเหลือจากสหรัฐอเมริกาทั้งในรูปของเงินกู้ยืม และเงินให้เปล่าจำนวนมหาศาล เพื่อหวังผลทางการเมืองของสหรัฐอเมริกาด้วยการใช้ไทยเป็นฐานในการทำสงครามกับ “ลัทธิคอมมิวนิสต์” ตามมาด้วยการส่งกองทหารจำนวนมากเข้ามาประจำการในประเทศไทย ซึ่งส่งผลโดยตรงต่อโสเภณี และอาชีพการขายบริการทางเพศในประเทศไทยในช่วงต้นยุคสมัยแห่งการพัฒนา เนื่องจากทหารสหรัฐอเมริกาเรียกกันยุคนั้นว่า จีไอ (GI) ใช้เงินไปกับการพักผ่อนกินดื่ม และแสวงหาความสุขทางเพศ โดยมีวลีสำคัญช่วงสงครามคือ “กินเที่ยวดื่มหาความสุข (ทางเพศ) ไว้ก่อนไม่รู้พรุ่งนี้จะตายรีเปล่า” ส่งผลให้อาชีพโสเภณีที่มีอยู่เดิมในสังคมไทยกลับมาเฟื่องฟูอีกครั้งเพื่อตอบสนองความต้องการของทหารอเมริกันในช่วงสงคราม ส่งผลให้เศรษฐกิจของประเทศขยายตัวจากกิจกรรมทางเศรษฐกิจดังกล่าว เกิดการลงทุน การจ้างงาน ในธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจบริการทางเพศเป็นจำนวนมาก เช่น โรงแรม สถานบริการกลางคืน เกิดขึ้นเป็นจำนวนมาก อย่างไรก็ดี ถึงแม้ว่าอาชีพโสเภณี และธุรกิจบริการทางเพศจะ “ผิดกฎหมาย” ก็ตาม แต่รัฐบาลก็เพิกเฉย และทำได้แค่เพียง “การปราบ” ทั้งนี้ก็เนื่องมาจากธุรกิจทางเพศในช่วงต้นยุคสมัยแห่งการพัฒนาสามารถสร้างรายได้จำนวนมหาศาลในรูปของเงินตราสกุลต่างประเทศโดยเฉพาะ “ดอลลาร์สหรัฐ” ซึ่งรัฐบาลก็ใช้เงินมหาศาลดังกล่าวเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาประเทศ

ประการที่สอง บริบททางด้านสังคม บริบทที่สำคัญทางสังคมในช่วงยุคสมัยแห่งการพัฒนา คือ ประเด็น เรื่องชนชั้น ความสัมพันธ์ และการจัดการความสัมพันธ์ในทางสังคม ซึ่งเป็นเรื่องสำคัญของยุคสมัย และเกี่ยวข้องกับปัญหาโสเภณี กล่าวคือ ยุคก่อนหน้าคนในสังคมถูกแบ่งแยกตามชนชั้นต่าง ๆ ในแต่ละชนชั้นที่ถูกกำหนดก็จะมีความสัมพันธ์ที่แตกต่างกันออกไปตามแต่ละชนชั้นของตนเอง โดยมีเครื่องมือที่สำคัญในการจัดการความสัมพันธ์ในทางสังคม คือระบบศักดินา ดังได้กล่าวแล้ว แต่ในยุคสมัยแห่งการพัฒนาบริบททางสังคมเปลี่ยนตามระบอบการเมืองการปกครองที่เปลี่ยนแปลงไป ชนชั้นในทางสังคมของยุคสมัยนั้นก็จะเปลี่ยนแปลงตามไปด้วย ชนชั้นในทางสังคมถูกแบ่งแยกออกเป็น 2 ชนชั้น คือ “ชนชั้นล่าง” และ “ชนชั้นสูง” ความสัมพันธ์ในทางสังคมของบุคคลถูกกำหนดด้วย “สถานะทางเศรษฐกิจ” เป็นหลักเพราะเงินกลายเป็นปัจจัยสำคัญของความสัมพันธ์ในรูปแบบต่าง ๆ ส่วนการจัดการความสัมพันธ์ในทางสังคมอาศัย “กฎหมาย” เป็นเครื่องมือที่สำคัญคอยกำกับควบคุมการดำเนินความสัมพันธ์ในลักษณะต่าง ๆ เช่น เศรษฐกิจ การเมือง เป็นต้น ด้วยเหตุผลนี้สังคมในช่วงยุคต้นสมัยแห่งการพัฒนาจัดแบ่งคนออกเป็น 2 ประเภท คือ ชนชั้นสูง (ฐานะ ชาติตระกูล การศึกษา) และชนชั้นล่าง (ประชาชน

ทั่วไป) ความสัมพันธ์ ในสังคมจึงเป็นไปในลักษณะที่ไม่เอื้อต่อชนชั้นล่างในแง่โอกาสต่าง ๆ ในทางสังคม เช่น อาชีพ การศึกษา รายได้ ชนกลุ่มนี้จึงมักเสียเปรียบ และถูกเอารัดเอาเปรียบในสังคม เนื่องเป็นชนชั้นที่มีทรัพยากรด้านต่าง ๆ อย่างจำกัด โดยส่วนหนึ่งในการเอาตัวรอดของคนกลุ่มนี้ ก็คือ การเลือกเข้าสู่อาชีพโสเภณี และขายบริการทางเพศเพื่อแลกกับเงิน และความอยู่รอดของครอบครัว โดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงต้นยุคสมัยแห่งการพัฒนาที่กิจการทางเพศพาณิชย์สร้างรายได้มหาศาล เพื่อตอบสนองความต้องการของทหารสหรัฐมีหญิงสาวจากครอบครัวชนบทเป็นจำนวนมากที่เลือกเข้าสู่อาชีพนี้ทั้งที่ สมัครใจ จำใจ และถูกบังคับ เพื่อแลกกับเงิน และความอยู่รอดของครอบครัวดังกล่าว

ประการที่สาม บริบททางด้านทางการเมือง การเมืองการปกครองไทยภายหลังจากการอภิวัฒน์สยาม พ.ศ. 2475 ที่เปลี่ยนรูปแบบจากสมบูรณาญาสิทธิราชย์ที่กษัตริย์อยู่เหนือรัฐธรรมนูญมาสู่การสถาปนาระบอบประชาธิปไตยที่กษัตริย์อยู่ใต้รัฐธรรมนูญ และประชาชนเป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตย ระบอบประชาธิปไตยที่ถูกสถาปนาขึ้นเพียงแต่รูปแบบดังกล่าวของไทย ดำเนินเรื่อยมาอย่างล้มลุกคลุกคลานไม่สามารถ วางรากฐานที่เข้มแข็งได้ดังเช่นตะวันตก กระทั่งเข้าสู่ยุคสมัยแห่งการพัฒนาบรรยากาศทางการเมืองยิ่งเลวร้ายกว่าเดิม ระบอบประชาธิปไตยเดินทางถึงจุดวิกฤติ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง รัฐบาลภายใต้การนำของ จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ ในช่วงต้นยุคสมัยแห่งการพัฒนาที่บริบทการเมืองไทยตกอยู่ภายใต้บรรยากาศการปกครองของทหารในรูปแบบเผด็จการอำนาจนิยม โดยพ่อขุน (จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์) ภายใต้กรอบคิด “ประชาธิปไตยแบบไทย ๆ” คือ พ่อขุนอุปถัมภ์ ที่มีการนำเอาแนวคิดทางการเมืองแบบไทยมาปรับเข้ากับการปกครองแบบตะวันตก ด้วยเหตุผลว่าระบอบประชาธิปไตยแบบตะวันตกไม่เหมาะสมกับประเทศไทยแต่จะต้องปรับให้เข้ากับความเป็นไทย ๆ ของไทย ส่งผลให้กลไกที่สำคัญทางการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตย และกระบวนการที่สำคัญทางการเมืองแบบประชาธิปไตยหยุดชะงัก เช่น พรรคการเมืองถูกแช่แข็ง ไม่มีการเลือกตั้ง การใช้รัฐธรรมนูญมาตราเดียวที่ให้อำนาจผู้นำอย่างสิ้นฟ้า ในการเล่นงานฝ่ายตรงข้ามทางการเมือง การกำจัดฝ่ายไม่เห็นด้วยทางการเมือง ด้วยวิธีการที่ป่าเถื่อนตลอดจนถึงการแทรกแซงอำนาจทั้ง 3 คือ นิติบัญญัติ บริหาร ตุลาการ ภายใต้การให้อำนาจของรัฐธรรมนูญมาตราดังกล่าว ลักษณะทางการเมืองการปกครองดังกล่าวส่งผลให้พัฒนาทางการเมืองการปกครองของไทยภายใต้ระบอบประชาธิปไตยต้องหยุดชะงักลงอย่างเลวร้ายที่สุดในประวัติศาสตร์ สังคมการเมืองไทย การปกครองประเทศของทหารภายใต้รูปแบบเผด็จการอำนาจดังกล่าวนี้ให้อิสระเสรีกับประชาชนในด้านต่าง ๆ เช่น เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และอื่น ๆ ยกเว้นเพียงเรื่องเดียวคือ “การเมือง” ที่สงวนไว้สำหรับผู้นำแต่เพียงผู้เดียว ซึ่งอำนาจทางการเมืองที่ถูกสงวนไว้ที่ผู้นำนี้เองเกี่ยวข้องกับโสเภณีในสังคมไทยในช่วงยุคสมัยแห่งการพัฒนา เพราะ

การดำเนินนโยบายทางการเมืองไทยในทิศทางใดเป็นอำนาจเด็ดขาดของผู้นำซึ่งในขณะนั้นจอมพลสฤษดิ์ก็เลือกดำเนินนโยบายทางการเมืองเข้าข้าง และเป็นมิตรกับสหรัฐอเมริกาเพื่อร่วมกันต่อต้านภัยจากลัทธิคอมมิวนิสต์ที่กำลังแพร่หลายอยู่ในภูมิภาคนี้แทบทุกประเทศยกเว้นแต่เพียงประเทศไทย นำไปสู่การเปิดประเทศให้สหรัฐอเมริกาเข้ามาตั้งฐานทัพในภูมิภาคต่าง ๆ ของประเทศโดยนโยบายทางการเมืองดังกล่าวของรัฐบาล มีวัตถุประสงค์อยู่ที่การได้รับความช่วยเหลือจากสหรัฐอเมริกาทางด้าน “เศรษฐกิจ” เพราะไทยกำลังเร่งพัฒนาประเทศเข้าสู่ยุคแห่งความทันสมัย และที่สำคัญการเข้ามาตั้งฐานทัพ และการประจำการของกองทหารอเมริกา ก็ส่งผลดีต่อภาพรวมของระบบเศรษฐกิจของประเทศ เนื่องจากใช้จ่ายเงินดอลลาร์ของทหารอเมริกาหมดไปกับการดื่มกิน และการใช้บริการทางเพศซึ่งส่งผลดีต่อธุรกิจที่เกี่ยวข้องของเมืองทางเพศดังนี้ได้กล่าวแล้วในบริบททางด้านเศรษฐกิจ

ประการที่สี่ บริบททางด้านวัฒนธรรม ในส่วนของบริบททางด้านวัฒนธรรมในยุคสมัยแห่งการพัฒนาประเด็นที่สำคัญอันเป็นมรดกตกทอดทางวัฒนธรรมตั้งแต่สังคมไทยในยุคสมัยจารีตคือ เรื่องระบบอุปถัมภ์ และกรอบความคิดแบบชายเป็นใหญ่ เมื่อเข้าสู่ยุคสมัยแห่งการพัฒนาก็มิได้เปลี่ยนแปลงไปในสาระสำคัญแต่อย่างใด การอุปถัมภ์ผู้น้อยโดยผู้ใหญ่อีกยังคงอยู่ในวัฒนธรรมไทย ทั้งความสัมพันธ์ในครอบครัว เครือญาติ พรรคพวก เพื่อนฝูง ตลอดจนจนถึงการอุปถัมภ์กันในระบบราชการระบบสมัยใหม่ ในรูปแบบของการอำนวยความสะดวกเพื่อแลกเปลี่ยนกับผลประโยชน์ในลักษณะต่าง ๆ เช่น การหลอกลวงหลอกลวงของเจ้าหน้าที่รัฐต่อการประกอบกิจการธุรกิจบริการทางเพศ ในยุคนี้ถึงจะเป็นสิ่งผิดกฎหมาย เพื่อแลกกับสินบนหรือแม้กระทั่งในยุคปัจจุบัน ขณะที่กรอบคิดชายเป็นใหญ่ก็ยังคงดำรงอยู่ในสังคมไทยรวมถึงสังคมของประเทศกำลังพัฒนาทั้งหลายอย่างเหนียวแน่นจนกลายเป็นรากฐานทางวัฒนธรรมที่แก้ไขเปลี่ยนแปลงได้ยาก เช่น วิธีคิด และชีวิตทางเพศที่ผู้ชายมีอภิสิทธิ์พิเศษกว่าผู้หญิง การทำกิจกรรมทางเพศกับคู่นอนมากกว่าหนึ่งคนของเพศชาย ถูกมองว่าเป็นการแสดงความเป็นชายชาตรีเป็นการพักผ่อน ขณะที่หากเป็นเพศหญิงจะถูกมองว่าสำล่อนทางเพศ พิจารณาได้จากจำนวน และรูปแบบของผู้ให้บริการทางเพศ ที่มีไว้บริการเพศชายมากว่าเพศหญิง เป็นต้น อย่างไรก็ตาม มิใช่มีเฉพาะต่อมรดกตกทอดทางวัฒนธรรมที่ถูกส่งต่อมาจากสังคมไทยในยุคสมัยจารีต หากแต่ในยุคสมัยแห่งการพัฒนาเกิดบริบททางวัฒนธรรมใหม่ ๆ ในยุคสมัยนี้ที่เป็นทั้ง “ผลพวง และผลผลิตแห่งยุค” ที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กับโสเภณีโดยตรง กล่าวคือ ในส่วนของผลพวงคือ “ความเสรี และการเริ่มเปิดกว้างเรื่องทางเพศ” แต่เดิมในสังคมไทยแบบจารีตเรื่องทางเพศ/การร่วมเพศ เป็นเรื่องที่น่าอายเป็นเรื่องที่ต้องปกปิดการร่วมเพศนอกสมรส เช่น การใช้บริการทางเพศจากช่องโสเภณีต้องกระทำกันอย่างหลบซ่อน เพราะเป็นสิ่งที่น่าอายในวัฒนธรรมไทยแบบจารีต แต่สังคมไทยในสมัยยุคแห่งการพัฒนาที่กิจการเพศพาณิชย์เฟื่องฟูสร้างรายได้

มหาศาลตอบสนองความต้องการของทหารอเมริกาทำให้สังคมไทย เศรษฐกิจ และคุณภาพของภาพ โสเภณี และการให้บริการทางเพศ และเริ่มปรับทัศนคติ เรื่องทางเพศจากกิจกรรมน่าอับอาย และ ต้องเกิดในสมรส กลายเป็นการใช้บริการทางเพศเป็นการพักผ่อนของผู้ชาย และสร้างรายได้ให้แก่ ประเทศ ซึ่งผลผลิตที่ตามมาคือค่านิยมใหม่ทางวัฒนธรรม คือ ภายหลังจากสงครามยุติสิ่งนี้ทหาร อเมริกันได้ฝากไว้ก็คือ การให้ความสำคัญกับ “เงิน และการแสวงหาความสุข” จากการกินดื่ม รวมถึงสุดยอดของความสุข และการพักผ่อนคือ “การใช้บริการทางเพศ” การดิ้นรนแสวงหาเงินเพื่อ ซื้อความสุขในแบบต่าง ๆ จึงสถาปนาตัวเป็นค่านิยมหลักทางวัฒนธรรมของสังคมไทยตั้งแต่บัดนั้น มา จนกระทั่งปัจจุบันวัฒนธรรมกลางคืนที่สร้างความสุขในรูปแบบของความบันเทิงการกินดื่ม การ ใช้บริการทางเพศ รวมถึงธุรกิจที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับความสุขจากการกินดื่ม และความสุขจากการใช้ บริการทางเพศจึงเห็นได้ปกติในสังคมไทยปัจจุบันเช่นกัน

อย่างไรก็ตาม บริบทสังคมที่สำคัญต่าง ๆ ในยุคสมัยการพัฒนาอย่างที่ได้อธิบายมา บริบท ทางด้าน “เศรษฐกิจ และการเมือง” มีส่วนสำคัญอย่างมากต่อการกำหนดค่านิยมโสเภณีทั้งฝ่ายที่ สนับสนุน และฝ่ายที่ต่อต้านวาทกรรมโสเภณี กล่าวคือ ในส่วนของฝ่ายสนับสนุน คือ “รัฐบาล” คอยผลิตวาทกรรมกำหนดค่านิยมให้โสเภณีคือ “อาชีพที่ต้องปราม” การขายบริการทางเพศไม่ว่าจะ รูปแบบใดสมควรใจหรือไม่สมควรใจก็ตาม คือ “สิ่งผิดกฎหมาย” ตามพระราชบัญญัติปรามการค้า ประเวณี พ.ศ. 2503 อย่างไรก็ดี ถึงแม้โสเภณี และอาชีพการบริการทางเพศจะเป็นสิ่งผิดกฎหมาย แต่ในทางปฏิบัติรัฐบาลก็ทำได้เพียงแค่ “ปราม” มิใช่การ “ปราบ” อย่างเด็ดขาด เพราะการปรามเป็น เจตนาที่สำคัญของพระราชบัญญัติฉบับดังกล่าว ทั้งนี้ที่ได้กล่าวไปแล้วว่าบริบทเบื้องหลังทาง เศรษฐกิจ และการเมืองมีส่วนสำคัญเอื้ออำนวยต่อวาทกรรมโสเภณีในยุคนี้ คือ โสเภณี และธุรกิจ พาณิชยกรรมสามารถสร้างรายได้มหาศาลให้แก่รัฐบาลในรูปแบบเงินตราสกุลตราต่างประเทศ โดยเฉพาะ ดอลลาร์สหรัฐ ที่รัฐบาลในยุคสมัยแห่งการพัฒนาสามารถนำไปใช้ในการพัฒนาเศรษฐกิจของ ประเทศ เพื่อสร้างความทันสมัย และความเจริญก้าวหน้าให้แก่ประเทศไทย และภูมิภาคต่าง ๆ ของ ประเทศ โดยเงินรายได้ดังกล่าวก็เกิดการดำเนินนโยบายทางการเมืองที่เป็นมิตรกับสหรัฐอเมริกา นำมาซึ่งการตั้งฐานทัพในภาคต่าง ๆ ของประเทศไทย ทหารอเมริกาเหล่านี้ก็คือลูกค้าชั้นดีของ ธุรกิจเพศพาณิชย์ในช่วงสงคราม การอำนวยความสะดวกทางการเมืองของไทยยังนำไปสู่ความช่วยเหลือ ทางด้านเศรษฐกิจอีกมากมายทั้ง องค์ความรู้ บุคลากร และงบประมาณ ดังที่ได้กล่าวแล้ว รัฐบาลจึง เพิกเฉยต่อธุรกิจทางเพศถึงแม้จะ “ผิดกฎหมาย” โสเภณี และอาชีพการขายบริการทางเพศ จึงถูก นิยามให้ เป็นเพียงแค่สิ่งที่ “ปราม” ขณะที่ฝ่ายต่อต้านสำคัญ คือ “องค์การสหประชาชาติ” ผลิตซ้ำ วาทกรรมต่อต้านผ่านทางอนุสัญญาต่อต้านการแสวงหาประโยชน์ทางเพศทุกรูปแบบของสันนิบาต ชาติ ด้วยการกำหนดค่านิยมให้โสเภณี และอาชีพการขายบริการทางเพศ คือ “สิ่งผิดกฎหมาย”

เพราะเป็นการทำลายคุณค่า และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์อย่างร้ายแรง (ชเนศ วงศ์ยานนาวา, 2561, 12 มกราคม, ศาสตราจารย์ คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, สัมภาษณ์) โดยเฉพาะเพศหญิงเด็ก และเยาวชนที่ตกเป็นเหยื่อของวงจรทางเพศ ประเทศไทยในฐานะประเทศสมาชิกของสหประชาชาติ แต่ยังคงปล่อยปละละเลยให้มีโสเภณี และธุรกิจบริการทางเพศมากมายจึงเป็นสิ่งที่รับไม่ได้ และต้องรีบเร่งดำเนินการแก้ไขปัญหอย่างเร่งด่วน โดยเฉพาะกฎหมายที่เกี่ยวกับโสเภณีคือ “พระราชบัญญัติปรามการค้าประเวณี พ.ศ. 2503” ที่นานาชาติมองว่าล่าช้า และเสมือนกับเป็นกฎหมายที่ให้อำนาจรัฐบาลเป็น “เจ้าของกิจการช่องโสเภณีของประเทศ” สหประชาชาติอาศัยอำนาจโดยอ้างอนุสัญญาฉบับดังกล่าวดำเนินการกับประเทศไทยทุกวิถีทาง ทั้งกดดัน เรียกร้อง ขอความร่วมมือ และมาตรการอื่น ๆ เพื่อให้รัฐบาลไทยรีบแก้ปัญหารื้อเรื่องโสเภณี และธุรกิจบริการทางเพศอย่างจริงจัง ซึ่งรัฐบาลไทยก็จำต้องอนุวัติไปตามการต่อต้านดังกล่าวของสหประชาชาติซึ่งนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงที่สำคัญต่อวาทกรรมโสเภณีในสังคมไทยหลายประการดังจะได้อธิบายในลำดับต่อไป

การก่อรูปวาทกรรมทางนโยบายโสเภณีไทยในยุคสมัยแห่งการพัฒนา

วาทกรรมว่าด้วยโสเภณีในสังคมไทยในยุคสมัยแห่งพัฒนานี้ถูกก่อรูปขึ้นภายใต้ “วาทกรรมความทันสมัย” ที่ค่อนิยมกำหนดความหมายให้แก่โสเภณี และอุตสาหกรรมเพศพาณิชย์ในยุคสมัยแห่งการพัฒนา กล่าวคือ ภายใต้บรรยากาศทางการเมืองแบบเผด็จการ และการปกครองแบบพ่อขุนอุปถัมภ์ โดยการนำของรัฐบาลจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ การดำเนินนโยบายในด้านต่าง ๆ ในการพัฒนาประเทศขึ้นอยู่กับการตัดสินใจของผู้นำเป็นหลัก โดยเฉพาะอย่างยิ่งนโยบายทางด้านเศรษฐกิจ และการเมือง ที่รัฐบาลในช่วงต้นยุคสมัยแห่งพัฒนาให้ความสำคัญกับการดำเนินนโยบายทางการเมืองที่เป็นมิตรกับประเทศมหาอำนาจอย่างสหรัฐอเมริกาในการสร้างความร่วมมือกันเพื่อต่อต้านภัยจากลัทธิคอมมิวนิสต์ที่กำลังแพร่หลายอยู่ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้หลายประเทศ ยกเว้นประเทศไทยที่กำลังตกเป็นเป้าหมายในการเผยแพร่อุดมการณ์ของลัทธิคอมมิวนิสต์ เนื่องจากประเทศไทยอยู่ในจุดศูนย์กลางของประเทศต่าง ๆ เหล่านี้ ด้วยเหตุนี้ประเทศไทยในยุคสมัยแห่งพัฒนาจึงถือเป็นประเทศยุทธศาสตร์ที่สำคัญในการเป็นฐานที่มั่นในการต่อต้าน และต่อสู้กับลัทธิคอมมิวนิสต์ จากความร่วมมือดังกล่าวจึงนำไปสู่การเปิดประเทศอนุญาตให้สหรัฐอเมริกาส่งกองกำลังทหารเข้ามาประจำการ และเข้ามาตั้งฐานทัพตามหัวเมืองหลักในภูมิภาคต่าง ๆ ของประเทศไทย เพื่อใช้ประเทศไทยเป็นฐานทัพแนวหน้าในการต่อสู้กับคอมมิวนิสต์ จากความร่วมมือทางด้านการเมือง และการทหารดังกล่าว ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทยกับสหรัฐอเมริกาก็พัฒนาไปสู่ความร่วมมือด้านอื่น ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งความ

ร่วมมือทางด้านเศรษฐกิจที่เกี่ยวข้องโดยตรงต่อโศภณีในสังคมไทยในยุคสมัยแห่งการพัฒนา ภายใต้คำนิยามของวาทกรรมแห่งความทันสมัยดังที่ได้กล่าวแล้ว คือ การดำเนินนโยบายทางการเมืองแบบฉันทมิตรนำไปสู่การให้ความช่วยเหลือทางเศรษฐกิจแก่ประเทศไทยโดยสหรัฐอเมริกาในรูปแบบต่าง ๆ ทั้ง เงิน คน ความรู้ รวมถึงการส่งผู้เชี่ยวชาญเข้ามาในประเทศไทย เพื่อช่วยเหลือให้คำปรึกษาในการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ มีการก่อตั้งองค์กรสำคัญทางเศรษฐกิจมากมาย ภายใต้คำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญทางเศรษฐกิจจากสหรัฐอเมริกา เช่น สภาพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ สำนักงานประมาศ สำนักงานสถิติ และอื่น ๆ ที่เป็นกลไกในการขับเคลื่อนพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ จนในที่สุดนำไปสู่การเกิดขึ้นของพิมพ์เขียวในการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศขึ้นเป็นครั้งแรก นั่นคือ “แผนพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติฉบับแรก (พ.ศ. 2504-2509)” ที่ไทยใช้เป็นคัมภีร์สำคัญในการพัฒนาประเทศมาจนกระทั่งถึงปัจจุบัน สภาพการณ์ดังกล่าวมาส่งผลให้ประเทศไทยในยุคสมัยแห่งการพัฒนาหันเหิรทางเศรษฐกิจเพื่อมุ่งสู่ การพัฒนาเศรษฐกิจแบบทุนนิยมตามอย่างสหรัฐอเมริกาอย่างเต็มรูปแบบ

อย่างไรก็ตามการพัฒนาเศรษฐกิจภายใต้แนวคิดทุนนิยมดังกล่าว โครงสร้างพื้นฐานที่เข้มแข็งของประเทศถือเป็นสิ่งที่จำเป็นสำหรับการส่งเสริม และสนับสนุนการพัฒนาเศรษฐกิจแบบทุนนิยม ส่งผลให้รัฐบาลในช่วงต้นยุคสมัยแห่งพัฒนานี้ ให้ความสำคัญกับการเร่งรัดพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานที่จำเป็น เช่น ถนนหนทาง ไฟฟ้า ประปา เป็นต้น เพื่อรองรับกิจกรรมทางเศรษฐกิจ แต่การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานดังกล่าวต้องอาศัยเงินงบประมาณเป็นจำนวนมหาศาล เกินกว่าความสามารถของรัฐบาล ด้วยเหตุนี้ส่วนหนึ่งรัฐบาลจึงรับความช่วยเหลือจากสหรัฐอเมริกา ทั้งในรูปแบบของเงินกู้ และเงินให้เปล่า และนอกจากนี้อีกหนึ่งรายได้ที่สำคัญของรัฐบาลที่นำมาใช้ในการเร่งรัดพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน และการกระจายความเจริญก้าวหน้าไปยังภูมิภาคต่าง ๆ ของประเทศในยุคสมัยนี้ก็คือ “โศภณี และอุตสาหกรรมเทศพาณิชย์” ที่สามารถสร้างรายได้จำนวนมหาศาลให้แก่รัฐบาลไทยในรูปของเงินตราต่างประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง “ดอลลาร์สหรัฐ” ซึ่งถูกใช้จ่ายอย่างเต็มที่เพื่อซื้อความสุขในรูปแบบของการกินดื่ม และการใช้บริการทางเพศในรูปแบบต่าง ๆ โดยกลุ่มลูกค้าสำคัญก็คือ ทหารอเมริกันในช่วงสงครามหรือที่เรียกว่าทหารจีไอ (GI) ส่งผลให้กิจการเทศพาณิชย์ในช่วงยุคสมัยแห่งการพัฒนารุ่งเรืองเฟื่องฟูเป็นอย่างยิ่ง เป็นอุตสาหกรรมที่ช่วยพยุงเศรษฐกิจภาพรวมของประเทศถึงแม้ว่าอาชีพการขายบริการทางเพศจะเป็นสิ่งที่ผิดกฎหมายก็ตาม แต่รัฐบาลก็มีได้ให้ความสนใจ เพราะมุ่งให้ความสำคัญกับการมุ่งพาประเทศทะยานเข้าสู่ยุคแห่งความทันสมัยตามแนวทางของระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยม โศภณี และอาชีพการขายบริการทางเพศเป็นอุตสาหกรรมที่สร้างรายได้มหาศาลให้แก่รัฐ รัฐจึงจัดให้ธุรกิจบริการทางเพศถือเป็นส่วนหนึ่งที่สำคัญในการเป็นกลไกทางเศรษฐกิจในการนำพาประเทศไทยในยุคสมัยแห่งการ

พัฒนาทะยานเข้าสู่ความทันสมัย ภายใต้วาทกรรมแห่งความทันสมัยดังกล่าว โดยใช้กฎหมายเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการนิยาม สนับสนุน และสร้างความชอบธรรมให้แก่วาทกรรมแห่งความทันสมัย ผ่านทางกฎหมายที่สำคัญสองฉบับ คือ “พระราชบัญญัติปรามการค้าประเวณี พ.ศ. 2503” ที่ให้คำนิยามว่าโสเภณี คือ สิ่งที่ต้องปรามมิใช่ปราบ (เพราะสร้างรายได้ให้แก่ประเทศนำไปใช้ในการสร้างยุคแห่งความทันสมัย/แต่ไม่พัฒนา) และกฎหมายอีกฉบับ คือ “พระราชบัญญัติสถานบริการ พ.ศ. 2509” ที่ให้การส่งเสริม และรับรองอุตสาหกรรมบริการที่เกี่ยวข้องกับการให้บริการทางเพศ เช่น สถานบริการ สถานบันเทิง โรงแรม สถานอาบอบนวด และอื่น ๆ ด้วยเหตุดังกล่าวมานี้ จึงส่งผลให้โสเภณีในสังคมไทยในยุคสมัยแห่งการพัฒนาจึงตกอยู่ภายใต้การครอบงำ/คำนิยามของวาทกรรมแห่งความทันสมัยดังกล่าว

จากสาระสำคัญที่กล่าวมา จะเห็นได้ว่าการดำเนินนโยบายที่มุ่งเน้นการพัฒนาเศรษฐกิจเพื่อเปลี่ยนผ่านประเทศไทยเข้าสู่ยุคแห่งความทันสมัย โดยมีนโยบายที่เป็นพันธมิตรกับสหรัฐอเมริกา การพึ่งพาอาศัย และรับความช่วยเหลือในด้านต่าง ๆ ทั้งบุคลากร และเงินงบประมาณ รวมถึง การก่อตั้งองค์กรใหม่ ๆ เช่น สภาพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติซึ่งต่อมาเปลี่ยนเป็นสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ สำนักงานงบประมาณ สำนักงานสถิติแห่งชาติ สำนักงานส่งเสริมการลงทุน ภายใต้คำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญจากต่างประเทศโดยเฉพาะจากธนาคารโลก (ผาสุก พงษ์ไพจิตร, 2529, หน้า 12) โดยองค์กรเหล่านี้ของรัฐบาลไทยในยุคสมัยแห่งการพัฒนาอยู่ภายใต้การครอบงำของการของสหรัฐอเมริกาผ่านทางในรูปแบบของคำแนะนำที่ถูกนำไปกำหนดเป็นแนวนโยบายในการพัฒนาเศรษฐกิจ และการพัฒนาประเทศ เพื่อมุ่งนำพาสังคมไทยเข้าสู่ยุคสมัยแห่งการพัฒนาของรัฐบาลไทย การดำเนินนโยบายในการพัฒนาประเทศภายใต้การครอบงำ และบงการโดยสหรัฐอเมริกาดังกล่าวมีเฉพาะเพียงแต่มิติทางด้านเศรษฐกิจเท่านั้น หากแต่ยังครอบคลุมไปถึงมิติอื่น ๆ ของการพัฒนาเพื่อนำพาประเทศสู่ยุคสมัยแห่งการพัฒนา เช่น โครงสร้างพื้นฐาน การคมนาคมขนส่ง การศึกษา วัฒนธรรม และที่สำคัญที่สุดคือ การพัฒนาทางการเมือง ที่มีส่วนสำคัญโดยตรงในฐานะเป็นจุดเริ่มต้นของการก่อรูปวาทกรรมทางนโยบายว่าด้วยโสเภณีในสังคมไทยในยุคสมัยแห่งการพัฒนา

กล่าวคือ ภายหลังกการรัฐประหาร พ.ศ. 2501 จอมพลสฤษดิ์สถาปนาความเป็นหนึ่งเดียวของกองทัพ โยกย้ายอาวุธยุทโธปกรณ์ และหน่วยกองกำลังออกจากตำรวจเอาไปไว้ที่กองทัพ คนของจอมพลสฤษดิ์ในกองทัพภาคที่ 1 เข้าดำรงตำแหน่งสำคัญในกองทัพ และคณะรัฐมนตรี เงินช่วยเหลือด้านการทหารจากสหรัฐอเมริกาทั้งหมดส่งตรงเข้าสู่ฝ่ายทหารก่อนอื่น การควมรวมอำนาจของจอมพลสฤษดิ์ รวมถึงการปราบฝ่ายซ้าย และฝ่ายเสรีนิยมที่ต่อต้านรัฐบาลทำให้สหรัฐอเมริกามีความมั่นใจมากขึ้นที่จะใช้เมืองไทยเป็น “ฐานทัพ” ยิ่งเมื่อสงครามกลางเมืองปะทุ

ขึ้นที่ลาวในปี พ.ศ. 2503 ยิ่งทำให้เมืองไทยเป็นหัวหอกต่อต้านคอมมิวนิสต์ที่สำคัญในสายตาของสหรัฐอเมริกา ยิ่งขึ้นไปอีก พ.ศ. 2507 สหรัฐอเมริการับที่จะปกป้องไทยจากการถูกคอมมิวนิสต์โจมตี โดยนำกองเรือที่ 7 มาประจำการที่อ่าวไทย และเคลื่อนกองกำลังทหาร 10,000 นายมาที่ไทย ซึ่งไม่นานหลังจากนั้นก็ถูกถอนออกไป และส่งกลับมาอีกครั้งใน พ.ศ. 2507 โดยเพิ่มจำนวนขึ้นเรื่อย ๆ จนในปี พ.ศ. 2512 จำนวนทหารบก และทหารอากาศอเมริกันในเมืองไทยมีมากถึง 45,000 คน ฟลุ่เครื่องบินรบเข้าโจมตีเวียคนามเหนือเป็นครั้งแรกจากฐานทัพอากาศไทยในเดือนธันวาคม พ.ศ. 2507 สามในสี่ของลูกระเบิดที่สหรัฐอเมริกาทิ้งเพื่อโจมตีเวียคนามเหนือ และลาวระหว่าง พ.ศ. 2507 และ 2511 นำโดยฟลุ่เครื่องบินรบจากฐานทัพ 7 แห่งที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย จากปี พ.ศ. 2503 สหรัฐอเมริกาว่าจ้างทหารไทยอย่างลับให้ไปรบที่ลาวในปี พ.ศ. 2510 ทหารไทยจำนวนประมาณ 11,000 รายไปร่วมรบเคียงไหล่กับทหารอเมริกันที่เวียคนามใต้ นับจากปี พ.ศ. 2505 สหรัฐอเมริกาให้เงินช่วยเหลือแก่ตำรวจตะเวนชายแดน และองค์กรต่อต้านผู้ก่อการร้ายภายในเมืองไทยเป็นจำนวนมาก เงินช่วยเหลือด้านการทหารเพิ่มขึ้นสี่เท่าช่วงปี พ.ศ. 2503-2513 และสูงสุดในปี 2512 คือ 123 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ความช่วยเหลือด้านเศรษฐกิจเพิ่มขึ้นเป็นเส้นขนานในระดับพอ ๆ กัน โดยส่วนใหญ่พุ่งไปที่กรมตำรวจ และโครงสร้างพื้นฐานของกองทัพ งบประมาณเพื่อการป้องกันประเทศของฝ่ายทหารเพิ่มขึ้นในอัตราที่มากกว่านี้ด้วยความสนับสนุนจากสหรัฐอเมริกา และเงินภาษีของประชาชนเอง คือ เพิ่มจากประมาณ 20 ล้านดอลลาร์ต่อปี ช่วงพ.ศ. 2493-2503 เป็น 250 ล้านดอลลาร์ต่อปี ช่วง พ.ศ. 2513-2518 “คอลลาร์” จึงทำให้รัฐบาลไทยในยุคสมัยแห่งการพัฒนามาเป็นหนึ่งเดียว และแข็งแกร่ง (คริส เบเกอร์ และผาสุก พงษ์ไพจิตร, 2557, หน้า 231-232) นอกจากนี้สหรัฐอเมริกายังสร้างสถานทูตใหม่อย่างยิ่งใหญ่ที่กรุงเทพมหานคร และแต่งตั้ง วิลเลียม โดโนวาน (William Donovan) อดีตนายทหารสมัยสงครามโลกครั้งที่ 2 มีสมญานามแบบควาบอยว่า “Wild Bill” เป็นเอกอัครราชทูตตัวเขาเองเรียกตำแหน่งเอกอัครราชทูตในไทยว่า “ทูตนักรบ” (Warrior-ambassador) ภายหลังจากที่สหรัฐอเมริกาค่อตั้งสำนักงาน SEATO ที่กรุงเทพมหานคร องค์การสหประชาชาติ องค์การระหว่างประเทศอื่น ๆ และมูลนิธิอเมริกันจำนวนมากดำเนินรอยตาม จำนวนประชากร “ฝรั่ง” ที่กรุงเทพมหานครเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วเป็นชาวอเมริกันเสียมากอย่างเห็นได้ชัด แตกต่างจากสมัยอาณานิคมที่มีฝรั่งหลายเชื้อชาติ กรุงเทพฯ และพัทยาได้รับเลือกเป็นแหล่งท่องเที่ยวช่วงพักรบ “Rest and recreation” ของทหารอเมริกัน โดยมีทหารอเมริกัน 45,000 คนมาเที่ยวในปี 2510 ถนนเพชรบุรีที่กรุงเทพฯ กลายเป็น “แหล่งอเมริกัน” เต็มไปด้วยบาร์ ไนต์คลับ ซ่อง และอาบอบนวด สถานเริงรมย์แบบนี้กระจุกตัวอยู่รอบ ๆ ฐานทัพอเมริกันในที่ต่าง ๆ เช่นกัน

การเข้ามาตั้งฐานทัพของสหรัฐอเมริกาดังกล่าวนี้ เป็นจุดเริ่มต้นที่นำไปสู่การก่อรูปทางนโยบายโสเภณีเนื่องจากการดำเนินนโยบายที่เป็นมิตรกับสหรัฐอเมริกา นอกจากจะสร้างเสถียรภาพทางการเมืองให้แก่รัฐบาลไทย และสหรัฐอเมริกาในการต่อต้านคอมมิวนิสต์ในภูมิภาคนี้ โดยการใช้ไทยเป็นฐานที่มั่นในการตั้งกองทัพอเมริกัน การเข้ามาของทหารอเมริกันยังมีส่วนสำคัญต่อการขับเคลื่อนเศรษฐกิจด้วยรายได้จากอุตสาหกรรมเพศพาณิชย์ เกิดผลดีโดยภาพรวมต่อเศรษฐกิจ และการเมืองไทย ซึ่งในประเด็นนี้ คริส เบเกอร์ และผาสุก พงษ์ไพจิตร ได้แสดงความคิดเห็นไว้อย่างสำคัญว่า การดำเนินนโยบายเป็นพันธมิตรกับสหรัฐอเมริกามีผลโดยตรงต่ออุตสาหกรรมเพศพาณิชย์ในเมืองไทยในยุคสมัยแห่งการพัฒนา การเกิดขึ้นของสถานบริการทางเพศที่เต็มไปด้วยแสงสีสถานเริงรมย์ต่าง ๆ ประมาณการว่าจำนวนโสเภณีที่กรุงเทพฯ ในยุคสมัยแห่งพัฒนามีมากถึง 300,000 คน โดยรัฐบาลมีนโยบายที่มีลักษณะส่งเสริมอุตสาหกรรมทางเพศนี้ โดย “การปล่อยปละละเลย” คริส และผาสุกยังได้นำเสนอต่อไปอีกว่าถึงขนาด พลเอกประภาส จารุเสถียร รัฐมนตรีกระทรวงมหาดไทยในขณะนั้นต้องการให้มีจำนวนโสเภณีมากกว่าที่มีอยู่ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของนโยบายในการพัฒนาเศรษฐกิจ โดยมุ่งหวังที่จะให้โสเภณี และอุตสาหกรรมเพศพาณิชย์เป็นสิ่งที่ดึงดูดนักท่องเที่ยว ซึ่งจะทำให้เศรษฐกิจของประเทศไทยในยุคสมัยแห่งการพัฒนาเฟื่องฟู นโยบายดังกล่าวนี้ถือเป็นส่วนหนึ่งของแผนพัฒนาเศรษฐกิจ มีการจัดให้มีหน่วยงานดูแลด้านการท่องเที่ยว มีการสร้างลานบินแห่งใหม่ที่ดอนเมืองเพื่อรองรับเครื่องบินไอพ่น ส่งผลให้จำนวนนักท่องเที่ยวต่างชาติเพิ่มขึ้นเป็นจำนวนมาก มีจำนวนถึง 6 แสนกว่าคน ในปี พ.ศ. 2513 จนการท่องเที่ยวนำรายได้เป็นเงินตราต่างประเทศ เข้ามาติดอันดับที่ 5 กลุ่มใหญ่ที่สุด คือ นักท่องเที่ยวชาวอเมริกัน และมีโรงแรมสมัยใหม่ผุดขึ้นเป็นจำนวนมาก มีห้องพักเพิ่มมากขึ้นกว่า 7 พันห้อง กรุงเทพมหานครเปลี่ยนโฉมทั้งด้านกายภาพ บรรยากาศ และรสนิยมของผู้คน ย่านชานเมืองใหม่ ๆ ผุดขึ้นรอบ ๆ โรงเรียน ร้านค้า โรงภาพยนตร์ และคลับสำหรับฝรั่ง ครอบครัวชนชั้นนำชอบตั้งบ้านเรือน ณ ชานเมืองนี้เช่นนั้นเพราะมีสถานภาพสูง และมูลค่าอสังหาริมทรัพย์เพิ่มเร็ว ของนอกโดยเฉพาะยี่ห้อดัง ๆ จากสหรัฐอเมริกาทลายเป็นเรื่องสำแดงสถานภาพสังคมชั้นสูง สมัยอเมริกันให้นิยามว่าอะไรทันสมัย และน่าภูมิใจสำหรับชนชั้นกลางเมือง(คริส เบเกอร์ และผาสุก พงษ์ไพจิตร, 2557, หน้า 233)

ผลพวงของนโยบายของรัฐที่มุ่งพัฒนาเศรษฐกิจเพื่อนำพาประเทศเข้าสู่ยุคสมัยแห่งการพัฒนา โดยการดำเนินนโยบายเป็นมิตรกับสหรัฐอเมริกา โดยมีพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติเป็นเครื่องมือที่สำคัญทางนโยบาย ส่งผลให้ภาคอุตสาหกรรมและบริการเติบโตอย่างต่อเนื่อง แต่ภาคการเกษตรกลับมีแนวโน้มลดลง ประกอบกับนโยบายโสเภณีที่มีลักษณะผ่อนปรนเพราะสร้างรายได้ให้แก่รัฐบาลในรูปเงินตราต่างประเทศเป็นอันดับต้น ๆ โดยเฉพาะ “เงินดอลลาร์” ส่งผลให้

อุตสาหกรรมเพศพาณิชย์เติบโต ดึงดูดให้หญิงสาวชนบทในภูมิภาคต่าง ๆ โดยเฉพาะภาคเหนือ และภาคอีสานเข้าสู่อาชีพ โสเภณีเพื่อขายของบริการทางเพศทั้งในเขตเมือง และแหล่งท่องเที่ยว โดยเฉพาะบริเวณที่ตั้งของฐานทัพสหรัฐอเมริกา และบริเวณที่มีการหมุนเวียนของชาวต่างชาติเป็นจำนวนมาก (นิรมล สุธรรมกิจ, 2551, หน้า 141) เช่น ในเมืองหลวงอย่างกรุงเทพมหานครเป็นประจักษ์พยานสำคัญ อันเป็นผลมาจากการก่อรูปวาทกรรมทางนโยบายส่งเสริมอุตสาหกรรมทางเพศ (โสเภณี) เพื่อเข้าสู่ยุคแห่งการพัฒนาโดยรัฐบาลในยุคสมัยนั้น มีสถานบันเทิงต่าง ๆ มากมายที่คอยให้ความบันเทิง และให้บริการทางเพศ แต่มีสถานบันเทิงสองแห่งที่สะท้อนให้เห็นถึงการให้ความสำคัญกันนโยบายส่งเสริมอุตสาหกรรมทางเพศในยุคสมัยแห่งแห่งการพัฒนา นั่นก็คือ “Villa Club” ถนนสุขุมวิท และ “59exs(NEO) Club” ถนนราชวิถี ซึ่งเป็นสถานบันเทิงที่มีกองทหารอเมริกันเป็นเจ้าของ และที่สำคัญได้รับอภิสิทธิ์ในการยกภาษี และการซื้อขายในอุตสาหกรรมนี้ก็นิยมใช้เงินเหรียญอเมริกัน (อรุวรรณ ศรีอุดม, 2535, หน้า 38) ส่งผลให้เงินสกุลดอลลาร์แพร่สะพัดเป็นอย่างยิ่งในขณะนั้น นอกจากนี้ยังมีย่านที่มีชื่อเสียงอันเป็นผลพวงจากการก่อรูปทางนโยบาย โสเภณีของรัฐบาลในยุคแห่งการพัฒนามาจนกระทั่งถึงในปัจจุบัน นั่นก็คือ ย่านพัฒน์พงษ์ที่นอกจากจะเป็นสถานที่พักผ่อนหย่อนใจของทหารอเมริกันแล้ว ยังเป็นแหล่งที่สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวชาติต่าง ๆ ให้มาใช้จ่ายเงินตราสกุลต่างประเทศได้มากที่สุดย่านหนึ่งในกรุงเทพมหานคร อุตสาหกรรมเพศพาณิชย์ และธุรกิจโสเภณีในย่านพัฒน์พงษ์มีลักษณะที่เป็นเอกลักษณ์ และขึ้นชื่อ คือ “บาร์อะโกโก้” ที่มีชื่อเสียงในช่วงเวลาที่สงครามเวียดนามใกล้ยุติ ซึ่งมีนายทหารอเมริกันคนหนึ่งเห็นโอกาสทางธุรกิจในอุตสาหกรรมทางเพศดังกล่าว เนื่องจากเป็นที่ทำการของสายการบินต่าง ๆ มีผู้คนหมุนเวียนเป็นจำนวนมากทั้งทหารอเมริกันเอง และชาวต่างชาติอื่น ๆ รวมถึงคนไทยด้วยกันเองส่วนหนึ่ง จึงนำไปสู่การก่อตั้งบาร์อะโกโก้แห่งแรกขึ้นที่ถนนพัฒน์พงษ์ ด้วยนโยบายของรัฐบาลไทยในยุคสมัยแห่งการพัฒนาที่ “ผ่อนปรน” ภายใต้วาทกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจ และการนำพาประเทศไทยเข้าสู่ยุคแห่งการพัฒนามัยใหม่ ส่งผลให้เกิดบาร์อะโกโก้ขึ้นมาอีกเป็นจำนวนมาก จนย่านพัฒน์พงษ์เป็นแหล่งเรียมย์ที่มีชื่อเสียงมากที่สุดรู้จักกันอย่างกว้างขวางในหมู่ทหารอเมริกัน และแพร่หลายไปสู่ชาวต่างชาติอื่น ๆ ชื่อเสียงดังกล่าวของอุตสาหกรรมเพศพาณิชย์ที่เป็นมรดกของการก่อรูปทางนโยบายโสเภณีไทยในยุคสมัยแห่งการพัฒนา ยังคงอยู่แม้กระทั่งในปัจจุบัน

อย่างไรก็ตาม เหตุผลที่อุตสาหกรรมเพศพาณิชย์ที่เฟื่องฟูในยุคสมัยแห่งการพัฒนานี้ นอกจากเป็นผลพวงมาจากแนวนโยบายของรัฐบาลที่ส่งเสริมเพื่อมุ่งหวังจะแลกกับการพัฒนาเศรษฐกิจ และการทำประเทศให้ทันสมัย เหตุผลอีกประการหนึ่งถือเป็นปัจจัยส่งเสริมนโยบาย โสเภณีพัฒนาเศรษฐกิจของรัฐบาล ก็คือ การถือคติของทหารอเมริกันที่เป็นผลทางมาจากภาวะ

กีดกันในการทำสงครามก็คือ “กินดื่มรื่นเริงเข้าไปเพราะพุงนี้เราก็ตาย” จึงทำให้หลังจากเสร็จงานในค่ายหรือภารกิจสงครามของบรรดาทหารอเมริกันจึงนิยมดื่มสุรา และเที่ยวโสเภณี การใช้บริการในอุตสาหกรรมทางเพศของทหารอเมริกันกับหญิงโสเภณีไทยนอกจากในรูปแบบชั่วคราวปกติ ยังมีอีกรูปแบบหนึ่งของธุรกิจทางเพศในยุคนี้ คือ “ธุรกิจเมียเช่า” โดยการจ้างหญิงโสเภณีไทยเป็นเมียระหว่างที่ปฏิบัติการอยู่ในประเทศไทย โดยมีระยะเวลาตามที่ผู้ให้บริการ และผู้รับบริการจะตกลงกันทั้งเรื่องเวลา และค่าจ้าง จากนั้นก็จะไปเช่าบ้านหรือบังกะโลเพื่อหาความสำราญเนื่องจากหญิงโสเภณีไม่สามารถเข้าไปในค่ายทหารได้ ส่งผลให้กลายเป็นธุรกิจต่อเนื่องส่งผลต่อเศรษฐกิจของประเทศไทยในยุคสมัยแห่งการพัฒนาที่มีความเฟื่องฟูเป็นอย่างยิ่ง นำไปสู่การติดต่อกับการค้าขายกับหน่วยงานของสหรัฐอเมริกา เช่น การจัดหาเสบียง และสินค้าฟุ่มเฟือยส่งให้กับหน่วยทหารอเมริกันที่ตั้งฐานในทัพในพื้นที่ ทำให้สามารถสร้างอาชีพ และรายได้ให้แก่ประชาชนในท้องถิ่นจากการก่อสร้างสถานที่ต่าง ๆ ตามความต้องการของหน่วยงานทหารเหล่านี้ ซึ่งก็คือสิ่งที่เกี่ยวข้องกับโสเภณี และบริการในรูปแบบต่าง ๆ อาทิ ไนต์คลับ บาร์ บาร์อะโกโก้ ฯลฯ ทหารอเมริกันใช้เงินหมดไปกับอุตสาหกรรมทางเพศของไทยนับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2507-2512 รวมเป็นเงินราว 20,000 ล้านบาท เกิดเงินหมุนเวียนในระบบเศรษฐกิจของประเทศไทยจำนวนมาก สมดังความมุ่งหวังของรัฐบาลไทยในยุคสมัยแห่งการพัฒนาเป็นอย่างยิ่ง (แถมสุข นุ่มนนท์, 2526, หน้า 104)

แนวนโยบายโสเภณี และอุตสาหกรรมทางเพศของรัฐบาลที่ถูกก่อรูปขึ้นมาบนฐานของวาทกรรมทางเศรษฐกิจ และการพัฒนา เพื่อมุ่งเปลี่ยนผ่านประเทศไทยเข้าสู่ยุคสมัยแห่งการพัฒนาดังกล่าวนี้ นิธิ เอียวศรีวงศ์ ได้ให้ความเห็นว่า การพัฒนาในยุคสมัยแห่งการพัฒนาดังกล่าวนี้ เศรษฐกิจ และการมุ่งพาประเทศทะยานเข้าสู่ยุคทันสมัย มีผลเกี่ยวข้องโดยตรงกับอุตสาหกรรมเพศพาณิชย์ และปัญหาโสเภณีที่เริ่มตั้งแต่กลางทศวรรษ 2500 ที่ประเทศไทยได้ชื่อว่าเป็น “แหล่งโสเภณีใหญ่ที่สุดแห่งหนึ่งของเอเชีย” ทั้งนี้เนื่องมาจากนอกเหนือจากที่รัฐบาลมีนโยบายส่งเสริมจากการตั้งฐานทัพของทหารสหรัฐอเมริกาในประเทศไทย ซึ่งสามารถสร้างรายได้ในรูปแบบของเงินตราต่างประเทศ ส่วนหนึ่งเป็นผลมาจากไม่ว่าจะเป็นประเทศใด ๆ ในโลกก็ตามล้วนแล้วแต่มีธุรกิจค้ากาม พุดอีกอย่างหนึ่งว่าเมืองใหญ่ ๆ ที่ไหน ๆ ในโลกปัจจุบัน และในอดีตก็มีธุรกิจค้ากาม เพราะอาชีพโสเภณี และธุรกิจการค้ากาม และการให้บริการทางเพศในรูปแบบต่าง ๆ เป็นส่วนหนึ่งของสิ่งที่เรียกว่า “ชีวิตเมือง” ที่โดยส่วนใหญ่พุดตกกิจกรรมของเมืองทั้งเมืองล้วนเกี่ยวข้องโดยตรงหรือโดยอ้อมกับสถานบริการที่ให้ความบันเทิงเรีงรมย์รวมไปถึงด้านการค้ากามด้วย แต่ในกรณีของสังคมไทยในยุคสมัยแห่งการพัฒนาโสเภณี และอุตสาหกรรมทางเพศของไทยในยุคดังกล่าวนี้ นิธิ ตั้งข้อสังเกตต่อไปว่ามีลักษณะพิเศษที่น่าสนใจ คือ เมืองที่มีชื่อเสียงเรื่องโสเภณี และอุตสาหกรรมทางเพศในยุคแห่งการพัฒนานี้ ไม่ว่าจะเป็นกรุงเทพมหานครหรือพัทยาที่มีลักษณะที่

น่าสนใจคือ แทนที่ลูกค้าผู้ให้บริการธุรกิจค้าปลีกจะเป็นคนในชาติ (คนไทย) แต่กลับเป็นคนต่างชาติ โดยลูกค้าส่วนใหญ่ คือ จีนที่ถูกลงมาจะมีคนไทยอยู่บ้างแต่จำนวนน้อย ทั้งนี้ นิธิ มองว่าเพราะราคาค่าบริการเหมาะกับฐานะทางเศรษฐกิจของนักท่องเที่ยวต่างชาติมากกว่า ธุรกิจค้าปลีกในยุคสมัยแห่งการพัฒนา นอกจากจะถูกก่อรูปขึ้นโดยรัฐบาลแล้วยังแยกไม่ออกกับแผนนโยบายส่งเสริมการท่องเที่ยวเพื่อขับเคลื่อนเศรษฐกิจ และเปลี่ยนผ่านประเทศไปสู่ยุคสมัยแห่งการพัฒนาดังกล่าว (นิธิ เอียวศรีวงศ์, 2560, หน้า11-2)

อย่างไรก็ตาม ผลจากการก่อรูปของนโยบายส่งเสริมอุตสาหกรรมโสเภณีของรัฐบาลก่อให้เกิดการขยายตัวของธุรกิจทางเพศทั้งในรูปแบบปกติ และในลักษณะของเมียเช่า (Rented wife) ตลอดจนถึงธุรกิจต่อเนื่องอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการค้าประเวณี นั่นก็คือ ธุรกิจบริการในลักษณะต่าง ๆ เช่น บาร์ ไนต์คลับ อาบอบนวด โรงน้ำชา สถานเดินรำ และอื่น ๆ ที่เรียกกันในขณะนั้นว่า “สถานบริการ” และเพื่อให้แผนนโยบายส่งเสริมอุตสาหกรรมเพศพาณิชย์ที่รัฐบาลในยุคสมัยแห่งการพัฒนานี้ได้ก่อรูปขึ้นมา มี “เสถียรภาพ และดำเนินไปอย่างต่อเนื่อง” และเป็นไปตามระบบตามวาทกรรมทางนโยบายของรัฐบาล คือ การพัฒนาเศรษฐกิจเพื่อขับเคลื่อนประเทศไทยให้เปลี่ยนผ่านเข้าสู่ยุคสมัยแห่งการพัฒนาจึงจำเป็นที่จะต้องมีการวางวาทกรรมเชิงนโยบายขึ้นในทางปฏิบัติ รัฐบาลจึงได้มีการออกพระราชบัญญัติสถานบริการ พ.ศ. 2509 ขึ้นมาเพื่อเป็นเครื่องมือที่สำคัญของวาทกรรมทางนโยบาย เนื่องจากพระราชบัญญัติสถานบริการฉบับนี้ถูกสร้างขึ้นมากเพื่อเป็นกลไกสำคัญของนโยบายโสเภณี และอุตสาหกรรมทางเพศอย่างเป็นระบบ เพราะเป็นการยอมรับ และรับรองสถานภาพของ “สถานบริการ” ว่าเป็นเรื่องที่ถูกต้อง และมีกฎหมายให้การรับรอง ในขณะที่เดียวกันก็เป็นการยอมรับ และให้การรับรองสถานภาพของโสเภณีที่ทำงาน อยู่ในสถานบริการรูปแบบต่าง ๆ ดังกล่าวมาแล้วเหล่านี้ด้วย เพื่อตอบสนองความต้องการที่สูงมากของอุตสาหกรรมเพศพาณิชย์ของไทยในสมัยแห่งการพัฒนา (จิรศักดิ์ เรืองบุญ, 2559, หน้า 84) พระราชบัญญัติสถานบริการฉบับนี้ถูกยกร่างขึ้น โดยกลไกที่สำคัญเชิงนโยบายของรัฐอีกหน่วยงานหนึ่ง นั่นก็คือ “กรมตำรวจ” ในสมัยนั้นได้ทำการยกร่างพระราชบัญญัติสถานบริการขึ้นในปี พ.ศ. 2506 ใช้งบใน ปี พ.ศ. 2509 โดยถือเป็นพระราชบัญญัติสถานบริการฉบับแรก ซึ่งมีสาระสำคัญโดยสรุป คือ (ยูวี โศคสวนทรัพย์, 2555, หน้า 32)

1. สถานบริการ หมายถึง สถานที่ตั้งขึ้นเพื่อให้บริการโดยหวังประโยชน์ในการค้าดังต่อไปนี้ 1. สถานเดินรำ รำวง หรือ ร้องเงี้ยว ประเภทที่มี และประเภทที่ไม่มีหญิงพาดเนอรับบริการ 2. สถานที่ที่มีอาหาร สุรา น้ำชา หรือเครื่องดื่ม อย่างอื่นจำหน่าย และบริการ 3. สถานที่อาบน้ำ นวด หรืออบตัว ซึ่งมีผู้บริการให้แก่ลูกค้า 4. สถานที่ที่มีอาหาร สุรา น้ำชา หรือเครื่องดื่ม อย่างอื่นจำหน่าย โดยจัดให้มีการแสดงดนตรี หรือการแสดงอื่นใดเพื่อการบันเทิง 5. พนักงาน เจ้าหน้าที่

สำหรับกรุงเทพมหานคร หมายถึง ผู้บัญชาการตำรวจนครบาลส่วนในจังหวัดอื่นหมายถึงผู้ว่าราชการจังหวัด

2. ห้ามมิให้ผู้ใดตั้งสถานบริการที่กล่าวมาแล้ว เว้นแต่จะได้รับใบอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่ ผู้ใดตั้งสถานบริการตามที่กล่าว ต้องแจ้งให้พนักงานเจ้าหน้าที่ทราบก่อนจัดตั้งไม่น้อยกว่าสิบห้าวัน การขออนุญาต และการต่อใบอนุญาตให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง เพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยของประชาชน เมื่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยเห็นสมควรจะกำหนดเขต อันมีปริมาตรจำกัดในท้องที่ใดเพื่อการอนุญาตหรืองดอนุญาตให้ตั้งสถานบริการก็ให้กระทำได้โดยตราพระราชกฤษฎีกา

3. ผู้ขออนุญาตตั้งสถานบริการต้องมีคุณสมบัติดังนี้ คือ 1. อายุไม่ต่ำกว่ายี่สิบปีบริบูรณ์ 2. ไม่เป็นผู้มีความประพฤติเสื่อมเสียหรือบกพร่องในศีลธรรม 3. ไม่เป็นผู้วิกลจริตหรือจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบ 4. ไม่เป็นผู้เจ็บป่วยด้วยโรคติดต่ออันเป็นที่น่ารังเกียจแก่สังคม โรคพิษสุราเรื้อรังหรือโรคยาเสพติดให้โทษอย่างร้ายแรง 5. ไม่เป็นผู้เคยต้องโทษในความผิดเกี่ยวกับเพศตามประมวลกฎหมายอาญาในความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการค้าหญิง และเด็กหญิงตามกฎหมายว่าด้วยการปราบปราม ทำให้แพร่หลาย และการค้าวัตถุลามกหรือตามกฎหมายว่าด้วยการปราบปรามการค้าประเวณี ในกรณีที่ดินบุคคลเป็นผู้ขอตั้งสถานบริการผู้แทนของที่ดินบุคคลนั้นต้องมีคุณสมบัติตามที่กล่าวมาแล้ว

4. อาคารหรือสถานที่ที่ขออนุญาตตั้งเป็นสถานบริการต้องไม่อยู่ในย่านที่ประชาชนอยู่อาศัย อันจะก่อความเดือดร้อนรำคาญแก่ประชาชนผู้อยู่อาศัยใกล้เคียง และมีการถ่ายเทอากาศสะดวก ถ้าอาคารหรือสถานที่ที่ขออนุญาตตั้งสถานบริการเป็นของผู้อื่นในชั้นขออนุญาตตั้งสถานบริการ ผู้ขออนุญาตต้องมีหนังสือแสดงว่าได้รับความยินยอมจากเจ้าของอาคารหรือสถานที่นั้น เมื่อได้รับคำขออนุญาตให้หน่วยงานเจ้าหน้าที่พิจารณาส่งภายใน 90 วัน ใบอนุญาตให้ตั้งสถานบริการให้ใช้ได้จน ถึงวันที่ 31 ธันวาคมของปีทีออกใบอนุญาต ผู้รับอนุญาตผู้ใดประสงค์จะขอต่อใบอนุญาตจะต้องยื่นคำขอเสียก่อนใบอนุญาตสิ้นอายุ เมื่อได้ยื่นคำขอดังกล่าวแล้ว จะประกอบกิจการต่อไปก็ได้จนกว่าพนักงานเจ้าหน้าที่จะสั่งไม่อนุญาตให้ต่ออายุใบอนุญาตนั้น

5. ในกรณีพนักงานเจ้าหน้าที่ไม่ออกใบอนุญาตหรือไม่ต่ออายุใบอนุญาตให้ตั้งสถานบริการในกรุงเทพมหานคร ผู้ขออนุญาตหรือผู้ขอต่ออายุใบอนุญาต มีสิทธิอุทธรณ์ต่ออธิบดีกรมตำรวจในจังหวัดอื่น ผู้ขออนุญาตหรือผู้ต่ออายุใบอนุญาตมีสิทธิอุทธรณ์ต่อปลัดกระทรวงมหาดไทย การอุทธรณ์ให้กระทำภายในกำหนด 30 วันนับแต่ได้รับได้รับหนังสือพนักงานเจ้าหน้าที่แจ้งการไม่อนุญาตหรือไม่ต่ออายุใบอนุญาต คำวินิจฉัยของอธิบดีกรมตำรวจหรือปลัดกระทรวงมหาดไทยแล้วแต่กรณีให้เป็นที่สิ้นสุด หนังสือของพนักงานเจ้าหน้าที่ตามที่กล่าวต้องแสดงเหตุผลใน

การไม่ออกใบอนุญาตหรือไม่ต่อใบอนุญาต ให้ผู้ขอทราบด้วยใน กรณีที่ใบอนุญาตให้ตั้งสถานบริการสุรหายหรือซำรุดในสาระสำคัญ ให้ผู้รับอนุญาตตั้งสถานบริการยื่นคำขอรับใบอนุญาต ใบอนุญาตในกำหนด 15 วัน แต่วันที่ได้ทราบว่าใบอนุญาตสุรหายหรือซำรุด ห้ามมิให้ผู้รับอนุญาตตั้งสถานบริการย้ายแก้ไขเปลี่ยนแปลงหรือต่อเติมสถานบริการเว้นแต่จะ ได้รับอนุญาต เป็นหนังสือจากเจ้าพนักงาน

6. ก่อนที่ลูกจ้างหญิง หญิงบำเรอผู้บริการอาบนํ้านวด หรือ อบตัว หรือ คนรับใช้เริ่มเข้าทำงานในสถานบริการผู้รับอนุญาตตั้งสถานบริการต้องจัดทำบัตรประวัติของแต่ละบุคคลดังกล่าว จำนวน 2 ชุด เก็บรักษาไว้ ณ สถานบริการนั้น ชุดหนึ่ง และส่งไปเก็บรักษาไว้หน้าสถานีตำรวจ ท้องที่อีกชุดหนึ่ง บัตรประวัตินั้นอย่างน้อยต้องมีรายการชื่อที่อยู่วันเดือนปีเกิดหมายเลขประจำตัว ภาพถ่ายครึ่งตัวหน้าตรงลายพิมพ์นิ้วมือทั้ง 10 นิ้ว ชื่อ และที่อยู่ของผู้รับรอง ทั้งนี้ ตามแบบที่กำหนดในกฎกระทรวง ในกรณีที่รายการในบัตรประวัติเปลี่ยนแปลงให้ผู้รับอนุญาตตั้งสถานบริการแจ้งเปลี่ยนแปลงตามแบบที่กำหนดในกฎกระทรวงภายในกำหนด 7 วัน นับแต่มีการเปลี่ยนแปลงในกรณีบัตรประวัติ ซึ่งเก็บรักษาได้ ณ สถานบริการสุรหายถูกทำลายหรือซำรุดใน สาระสำคัญผู้รับอนุญาตตั้งสถานบริการต้องจัดทำประวัติใหม่ภายในกำหนดเวลา 7 วัน นับแต่ที่ บัตรสุรหายถูกทำลายหรือซำรุดในสาระสำคัญ

7. ห้ามมิให้ผู้รับอนุญาตตั้งสถานบริการดำเนินการดังต่อไปนี้คือ ผู้รับที่มีอายุต่ำกว่าสิบแปดปีบริบูรณ์ เข้าทำงานในสถานบริการ ขอมให้ผู้มีอายุต่ำกว่ายี่สิบปีบริบูรณ์ ซึ่งมีได้ทำงานในสถานบริการนั้นเข้า ในสถานบริการระหว่างเวลาทำการ ขอมให้หญิงซึ่งมิได้ทำงานในสถานบริการ นั้นเข้าไปในสถานบริการ โดยไม่มีชายมาด้วย ขอมให้ผู้มีอาการเมาสุราจนประพฤดิ์วุ่นวายหรือ ครอบสติไม่ได้เข้าไปหรืออยู่ในสถานบริการระหว่างเวลาทำการ จำหน่ายสุราให้แก่ลูกค้าซึ่งมีอาการ เมาสุราจนประพฤดิ์วุ่นวายหรือครอบสติไม่ได้ขอมให้บุคคลดังกล่าวนั้นหรือบุคคลที่แสดงดนตรี หรือแสดงอื่นใดเพื่อการบันเทิงพักอาศัยหลับนอนในสถานบริการ

8. การกำหนดวันเวลาเปิดปิดร้านของสถานบริการ การจัดสถานที่ภายนอก และภายใน เพื่อความเป็นระเบียบเรียบร้อย เพื่อความสะอาดหรือเพื่อความสะดวกในการตรวจตราของ เจ้าหน้าที่การใช้โคมไฟหรือการให้หญิงพาดเนอร์ หญิงบำเรอผู้บริการอาบนํ้านวดหรืออบตัว และ คนรับใช้ติดหมายเลขประจำตัวในสถานบริการดังกล่าว ให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง ผู้รับอนุญาตตั้งสถานบริการจะจัดให้มีสุรานํ้าชา หรือเครื่องดื่มอย่างอื่นจำหน่าย หรือให้มีการแสดง เพื่อความบันเทิงด้วยก็ได้ ในการจัดให้มีการแสดงเพื่อความบันเทิง ผู้รับอนุญาตตั้งสถานบริการมี หน้าที่ต้องควบคุมการแสดงมิให้เป็นไปในทางลามกหรืออนาจาร และมีให้มีสัตว์ร้ายเข้าร่วมการ แสดง ในสภาพที่อาจก่อให้เกิดอันตรายแก่ผู้ชม เมื่อปรากฏว่า ผู้ได้รับอนุญาตตั้งสถานบริการฝ่าฝืน

ในกรุงเทพมหานครนายตำรวจตั้งแต่สารวัตรขึ้นไป ส่วนในจังหวัดอื่นตั้งแต่นายอำเภอขึ้นไปมีอำนาจสั่งให้งดการแสดงนั้นได้

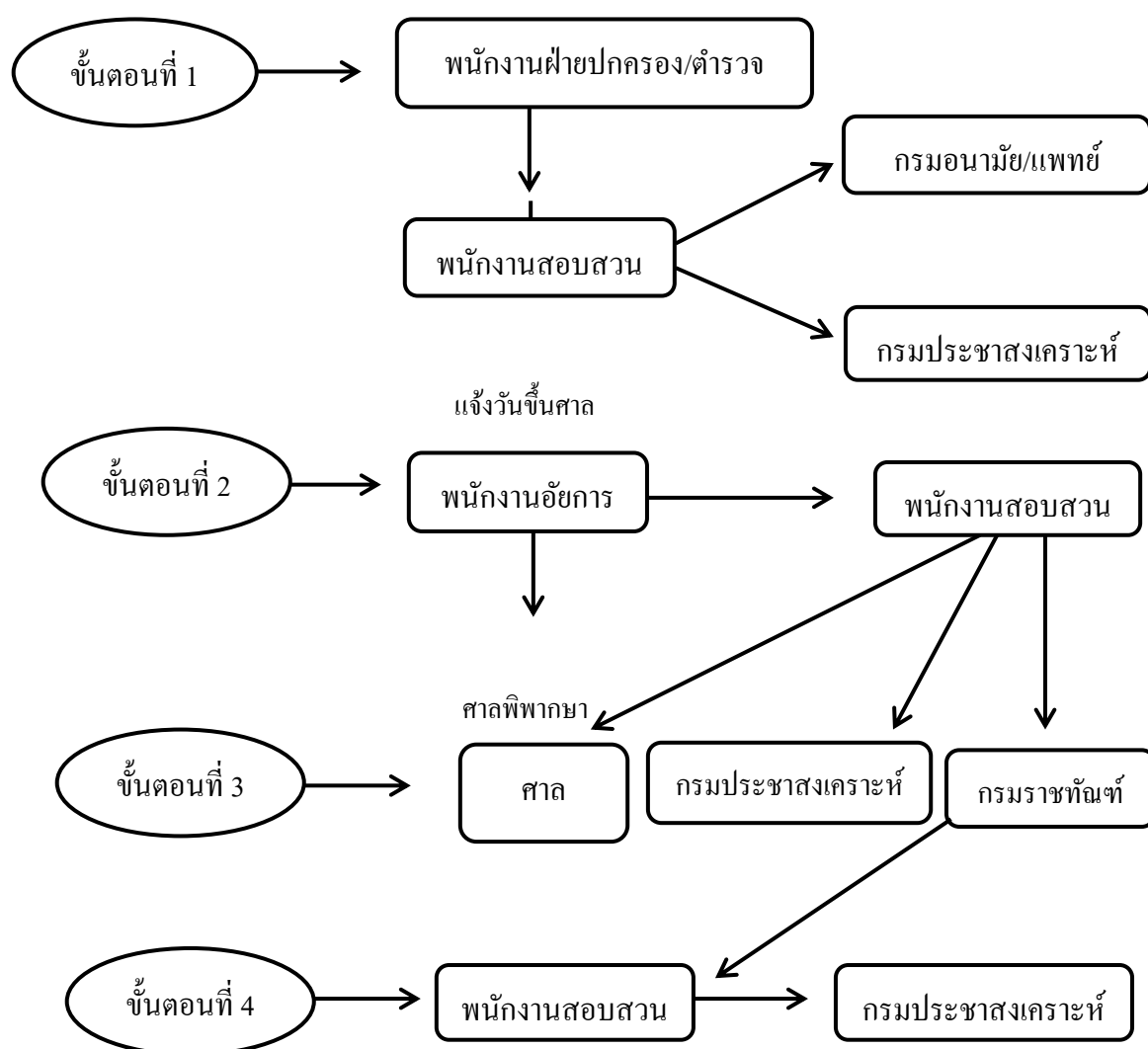
9. ผู้รับอนุญาตตั้งสถานบริการขาดคุณสมบัติ ดำเนินกิจการสถานบริการขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรม ดำเนินกิจการสถานบริการโดยไม่ปฏิบัติตามกฎหมายหรือฝ่าฝืนกฎหมาย พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจไม่ต่อใบอนุญาต หรือสั่งพักใบอนุญาต หรือสั่งเพิกถอนใบอนุญาตได้ ในกรณีที่พนักงานเจ้าหน้าที่สั่งใช้ หรือสั่งเพิกถอนใบอนุญาต ผู้รับอนุญาตตั้งสถานบริการในกรุงเทพมหานครมีสิทธิอุทธรณ์ต่ออธิบดีกรมตำรวจส่วนในจังหวัดอื่น ผู้รับอนุญาตตั้งสถานบริการมีสิทธิอุทธรณ์ต่อปลัดกระทรวงมหาดไทย การอุทธรณ์ให้กระทำภายในกำหนดสิบห้าวัน นับแต่วันที่ได้รับอนุญาตหนังสือพนักงานเจ้าหน้าที่แจ้งการสั่งพักใช้หรือเพิกถอนการอนุญาต คำวินิจฉัยของอธิบดีกรมตำรวจหรือปลัดกระทรวงมหาดไทยแล้วแต่กรณีให้เป็นที่สุด

10. เมื่อพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจชั้นผู้ใหญ่ที่มีอำนาจตามกฎหมาย มีเหตุอันควรเชื่อหรือสงสัยว่ามีการฝ่าฝืน หรือไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย ให้พนักงานเจ้าหน้าที่นั้นมีอำนาจเข้าไปตรวจภายในสถานบริการนั้นได้ไม่ว่าในเวลาใด ๆ ผู้รับอนุญาตตั้งสถานบริการผู้ดำเนินการลูกจ้างหรือคนรับใช้ของสถานบริการผู้ใดสามารถให้ความสะดวกแก่พนักงานเจ้าหน้าที่ แต่ไม่ยอมให้ความสะดวกนั้นมีโทษ ผู้ตั้งสถานบริการดังกล่าวถ้าดำเนินการขัดต่อความสะดวกเรียบร้อยหรือศีลธรรมพนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจสั่งหยุดกิจการได้ ผู้ใดตั้งสถานบริการโดยไม่ได้รับอนุญาตหรือดำเนินการสถานบริการดังกล่าวโดยไม่ได้รับอนุญาตให้ต่ออายุใบอนุญาต หรือใบอนุญาตถูกพักใช้ หรือถูกเพิกถอน หรือดำเนินการในระหว่างถูกสั่งพักมีโทษ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยรักษาการตามกฎหมายนี้ และมีอำนาจออกกฎกระทรวงกำหนดค่าธรรมเนียมยกเว้นค่าธรรมเนียม และอื่น ๆ ตามกฎหมายกำหนด (พระราชบัญญัติสถานบริการ พ.ศ. 2509)

จากสาระสำคัญของ พระราชบัญญัติสถานบริการ พ.ศ. 2509 ดังกล่าว จะเห็นได้ว่านโยบายส่งเสริมอุตสาหกรรมโสเภณีที่ก่อรูปขึ้นโดยรัฐบาลในยุคสมัยแห่งการพัฒนาดังกล่าวมาแล้วนั้น ถูกฟอกจนขาวโดยผ่านเครื่องมือที่สำคัญของวาทกรรมทางนโยบายนั่นก็คือ "กฎหมาย" ที่ให้การยอมรับในการดำรงอยู่ของอุตสาหกรรมโสเภณีในยุคสมัยนี้ เพราะสร้างรายได้ให้แก่รัฐในรูปของเงินตราต่างประเทศสกุลต่าง ๆ โดยเฉพาะสกุลดอลลาร์ และนอกจากนี้กฎหมายฉบับนี้เป็นกลไกสำคัญของวาทกรรมเชิงนโยบายในการส่งเสริมอุตสาหกรรมโสเภณีเพราะนอกจากเป็นการยอมรับแล้ว การตรากฎหมายขึ้นใช้บังคับยังถือเป็นการให้การรับรองโดยรัฐบาลเองดังปรากฏสาระสำคัญที่ได้กล่าวแล้ว เพราะกฎหมายเป็นปัจจัยที่สำคัญในการแก้ไขปัญหาโดยความคุ้มครองให้นโยบายเกิดผลอย่างชอบธรรมในทางปฏิบัติ (ชุมพล กาญจนะ, 2534, หน้า 101) กฎหมายฉบับนี้จึงเป็นผลพวงที่สำคัญเชิงนโยบายอันเป็นปัจจัยส่วนหนึ่งที่ทำให้การค้าประเวณีขยายตัวอย่างมาก ประกอบกับการที่รัฐปล่อยปละละเลยให้ธุรกิจภาคบริการขยายตัวอย่างมากในรูปแบบต่าง ๆ ที่กล่าวแล้วนั้น

โดยรัฐมิได้ “เคร่งครัด” กับการบังคับใช้กฎหมายในส่วนที่เกี่ยวกับบทกำหนดโทษ เพราะรัฐเกรงว่า จะกระทบกับนโยบายส่งเสริมการท่องเที่ยวเพราะอุตสาหกรรมโสเภณีของไทยในยุคสมัยแห่งการพัฒนาสามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวต่างประเทศเป็นจำนวนมากให้มาเที่ยวในประเทศไทยที่เข้ามา ในช่วงยุคนี้ เพื่อมุ่งหวังที่จะมาซื้อหาบริการทางเพศจากหญิงโสเภณีไทย ที่ไม่อาจซื้อหาใน สนวนราคาคุณภาพของบริการในระดับเดียวกันกับในประเทศของตนได้ (มาลี พงษ์พงสาวดี, 2537, หน้า 99)

ถึงจะมีการบังคับใช้กฎหมายในส่วนที่เป็นโทษ โดยการดำเนินคดีกับผู้ค้าประเวณีอยู่บ้างก็ มีกระบวนการที่ยุ่งยาก ซึ่งไม่เกิดผลดีในภาพรวมต่อแผนนโยบายอุตสาหกรรมเพศพาณิชย์ของ รัฐบาล ดังภาพที่ 5-1

ภาพที่ 5-1 กระบวนการขั้นตอนการดำเนินคดีกับผู้ค้าประเวณี

ที่มา: ปรับมาจากรังสรรค์ แสงสุข (2536, หน้า 65)

และที่สำคัญการดำเนินการลงโทษตามกระบวนการขั้นตอนของกฎหมายก็มักจะดำเนินการกับหญิงโสเภณีมากกว่าผู้ประกอบการ และสถานบริการในรูปแบบต่าง ๆ (กรมาศ วุฒิสุข, 2537, หน้า 145) ทั้งนี้ กฎหมายฉบับดังกล่าวนี้นอกจากจะยอมรับการดำรงอยู่ของโสเภณีและอุตสาหกรรมเพศพาณิชย์ในยุคสมัยแห่งการพัฒนาตามแนวนโยบายการส่งเสริมของรัฐบาลในยุคนี้แล้ว ยังเป็นการรับรองสถานภาพของสถานบริการเหล่านี้โดยบัญญัติแห่งกฎหมาย และที่สำคัญในทางปฏิบัติก็ยังมีช่องว่างทางกฎหมายที่เอื้อต่อการหลบเลี่ยงของผู้ประกอบการ โดยอาศัยความร่วมมือกับเจ้าหน้าที่ของรัฐ แต่ถึงอย่างไรก็ตามการก่อรูปวาทกรรมทางนโยบายโสเภณีโดยรัฐบาลในยุคสมัยแห่งพัฒนานี้ ธุรกิจทางเพศมีส่วนสำคัญอย่างยิ่งที่ช่วยปรับภาวะวิกฤตการณ์และช่วยค้ำจุนความอยู่รอดของระบบเศรษฐกิจในยุคนี้ ท่ามกลางปัญหาวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจโลกในช่วงสองทศวรรษที่ผ่านมา ประเทศไทยในยุคสมัยแห่งพัฒนาอยู่รอดมาได้ด้วยอัตราความเจริญทางเศรษฐกิจอันเป็นที่น่าพอใจด้วยเหตุผลหลายประการ แต่หนึ่งในเหตุผลสำคัญก็คือ “อุตสาหกรรมโสเภณี” กล่าวคือ การขยายตัวของภาคบริการซึ่งเพิ่มความสำคัญขึ้นอย่างมากต่อเศรษฐกิจไทยในช่วงระยะของแผนพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมในระยะหนึ่งถึงสี่แผนแรก การขยายตัวของภาคบริการนี้เป็นผลมาจากนโยบายส่งเสริมธุรกิจทางเพศของรัฐ นับตั้งแต่สหรัฐอเมริกาเข้ามาตั้งฐานทัพ และสะสมกำลังทหารในประเทศไทยเพื่อทำสงครามกับเวียดนามเหนือใน พ.ศ. 2505 ดังที่ได้กล่าวไป แล้ว ซึ่งเป็นปีที่สองของแผนพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ แผนที่ 1 (พ.ศ. 2504-2509)

ผลที่ตามมาจากการเข้ามาฐานทัพอเมริกันตามนโยบายเป็นมิตรกับสหรัฐอเมริกาของรัฐบาลไทยในยุคแห่งการพัฒนา 5 แห่งในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคตะวันออกของไทย ทำให้ประเทศไทยในยุคนี้กลายเป็นแหล่งเสนอความบันเทิง และการพักผ่อนหย่อนใจ ในรูปแบบของการให้บริการในลักษณะต่าง ๆ ใหญ่ที่สุดในภูมิภาคนี้ สามารถดึงดูดเงินตราต่างประเทศโดยเฉพาะเงินสกุลดอลลาร์จากทหารอเมริกันให้หลั่งไหลเข้าสู่ประเทศไทยด้วยอุตสาหกรรมทางเพศดังกล่าวเป็นจำนวนมาก รายได้ในส่วนนี้สามารถช่วยผ่อนคลายนโยบายการค้าแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศและลดระดับความรุนแรงของปัญหาความยากจนในชนบทไทยในยุคสมัยแห่งพัฒนาไปได้ในระดับหนึ่ง (นิเทศ ดินณะกุล, 2551, หน้า 86-87) จนเมื่อสงครามเวียดนามยุติลง และสหรัฐอเมริกาถอนฐานทัพออกไปอุตสาหกรรมโสเภณี และสถานบริการตลอดจนถึงธุรกิจเกี่ยวเนื่องกับโสเภณีที่ดำเนินการมาจนอยู่ตัวก็เริ่มประสบปัญหาสั่นคลอน ทำให้เกิดความพยายามในการประคับประคองรักษาอุตสาหกรรมเพศพาณิชย์เหล่านี้ไว้ ด้วยการดึงคนนักท่องเที่ยวต่างชาติ และนักท่องเที่ยวไทยภายในประเทศเพื่อเป็นฐานเดิม และฐานลูกค้าใหม่ทดแทนกันอย่างขนานใหญ่ เพื่อรักษารายได้ให้

คงที่ ธุรกิจทางเพศจึงถูกปรับปรุงเปลี่ยนแปลงขยายขนาด และรูปแบบของกิจกรรมการให้บริการออกไปต่าง ๆ นานา ข้อมูลจากฝ่ายกามโรค กรมควบคุมโรคติดต่อกระทรวงสาธารณสุข ระบุถึงประเภทของสถานบริการที่ให้บริการทางเพศไว้ถึง 24 ประเภท โดยเริ่มตั้งแต่ช่อง โรงแรม ไนต์คลับ บาร์เบียร์ บาร์ร่าวง อะโก้โก้บาร์ ดิสโก้เทค ร้านอาหาร คอฟฟี่ช็อป คาเฟ่ คอกเทลเล้าจ์ ฟับ โรงน้ำชา สถานบริการอาบอบนวด โรงนวดแผนโบราณ ร้านเสริมสวย ร้านตัดผม นางทางโทรศัพท์ บาร์เกย์ เกสต์เฮ้าส์ คาราโอเกะ เซาน่า บังกะโล และประเภทอื่น ๆ (พระมหาวินัย ผลเจริญ, 2542, หน้า 9) ที่สำคัญสถานบริการต่าง ๆ เหล่านี้โดยส่วนใหญ่ในยุคสมัยแห่งการพัฒนาถูกจัดตั้งขึ้นมาโดยได้รับอนุญาตอย่าง “ถูกต้องตามกฎหมาย” โดยเฉพาะพระราชบัญญัติสถานบริการ พ.ศ. 2509 ดังได้กล่าวมาแล้ว และฉบับแก้ไขเพิ่มเติมในยุคต่อ ๆ มาอีกหลายฉบับ

การแข่งขันที่เข้มข้น และผลประโยชน์มหาศาลจากธุรกิจเพศพาณิชย์ ดังกล่าว นำไปสู่การทำงานที่เป็นระบบ และเกิดการพลิกแพลงรูปแบบธุรกิจถึงขั้นมีการโฆษณาด้วยวิธีการต่าง ๆ จนกล่าวได้ว่าเป็นผลพวงมาจากการก่อรูปแบบทางนโยบายโสเภณีของรัฐบาลในยุคสมัยแห่งการพัฒนา ที่ทำให้ธุรกิจทางเพศ กลายเป็นอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ที่มีเครือข่ายการดำเนินงานอย่างกว้างขวางครอบคลุมประเภทธุรกิจ และจำนวนเงินหมุนเวียนมหาศาล และเกี่ยวข้องกับผลประโยชน์ของคนหลายฝ่ายที่ยังนำรายได้เข้าสู่ประเทศไทยเป็นจำนวนมาก อย่างไรก็ตาม นโยบายอุตสาหกรรมโสเภณีที่ถูกก่อรูปขึ้นโดยรัฐบาลในยุคสมัยแห่งการพัฒนาภายใต้วาทกรรมการพัฒนาทางเศรษฐกิจ โดยมีเป้าหมายของวาทกรรมอยู่ที่การเปลี่ยนผ่าน ประเทศไทยเข้าสู่ยุคแห่งการพัฒนาดำเนินมาจนกระทั่งช่วงปี พ.ศ. 2523 รัฐบาลดำเนินนโยบายอย่างจริงจังอีกครั้ง เพื่อหวังกระตุ้นให้นักท่องเที่ยวต่างชาติมาเที่ยวไทย รวมถึงการเชิญชวนคนไทยด้วยกันเองให้ท่องเที่ยวจับจ่ายใช้สอยภายในประเทศไทย โดยการก่อรูปทางนโยบายด้านการท่องเที่ยวภายใต้วาทกรรม “ท่องเที่ยวไทย” สำหรับนักท่องเที่ยวต่างชาติ และ “ไทยเที่ยวไทย” สำหรับการกระตุ้นนักท่องเที่ยวคนไทยด้วยกันเอง (จันทวิภา อภิสุข, 2561, 11 มกราคม, มุลนิธิเอ็มเพาเวอร์, สัมภาษณ์) วาทกรรมเชิงนโยบายภายใต้กรอบความคิดเรื่องการท่องเที่ยวดังกล่าวสอดคล้องกับแนบแน่นกับการส่งเสริมธุรกิจบันเทิง และสถานบริการในรูปแบบต่าง ๆ ซึ่งเป็นที่ทราบกันดีในยุคนั้นว่า คือ “การให้บริการทางเพศที่มีกฎหมายให้การรองรับ” และนโยบายดังกล่าวนี้ ถือเป็นวาระสำคัญของรัฐบาลในสมัยรัฐบาลเปรม (ช่วง พ.ศ. 2523-2526) ในช่วงที่นายบุญชู โรจนเสถียร ดำรงตำแหน่งรองนายกรัฐมนตรี ได้ประกาศเชิงนโยบายในที่ประชุมครั้งหนึ่งที่อำเภอหาดใหญ่ว่า “การที่เมืองท่องเที่ยวใหญ่มีธุรกิจบริการทางเพศมาก ไม่ใช่เรื่องเสียหายอะไรเพราะธุรกิจเหล่านี้จะช่วยดึงดูดให้นักท่องเที่ยวมาเที่ยวเมืองไทยมากขึ้น” วาทกรรมโสเภณีของยุคสมัยแห่งการพัฒนา

ภายใต้กรอบความคิดของนโยบายส่งเสริมการท่องเที่ยวที่วลักษณ์นี้ยังได้รับเสนอ และสนับสนุนจากสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และอดีตรัฐมนตรีอีกหลายคน เพื่อหวังให้เป็นแผนในการกระตุ้นเศรษฐกิจถึงขั้นเสนอให้เปิดเป็น “แดนสวรรค์ และสร้างบ่อนการพนันที่ถูกกฎหมาย” ควบรวมเข้าไปอยู่ในวาทกรรมเชิงนโยบายด้านการท่องเที่ยว (กฤตยา อาชวนิจกุล, 2537, หน้า 253) ผลที่ตามมาจากการก่อรูปวาทกรรมเชิงนโยบายการส่งเสริมการท่องเที่ยวที่สอดคล้องประสานแนบแน่นกับธุรกิจทางเพศที่ถูกฟอกจนขาวในรูปของนโยบายที่รัฐบาลในยุคสมัยแห่งการพัฒนาใช้ส่งเสริม และมีกฎหมายให้การรับรองความถูกต้อง นำไปสู่การแปลงรูปวาทกรรมทางนโยบาย (โสภณี) ดังกล่าว “สู่การปฏิบัติ” โดยองค์การส่งเสริมการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยซึ่งเป็นกลไกกลางของรัฐที่ส่งเสริมในการขับเคลื่อนวาทกรรมเชิงนโยบายของรัฐให้เกิดผลในทางปฏิบัติ ได้ประกาศประเทศในปี พ.ศ. 2523 เป็น “ปีแห่งการท่องเที่ยว” และจัดให้มีการประชุมผู้ว่าราชการจังหวัดทั่วประเทศในช่วงเดือนตุลาคม เพื่อผลักดันวาทกรรมเชิงนโยบายที่รัฐบาลได้ก่อรูปขึ้นภายใต้กรอบความคิด “ปีแห่งการท่องเที่ยว” “ท่องเที่ยวไทย” “ไทยเที่ยวไทย” ให้เกิดผลเป็นรูปธรรมในทางปฏิบัติโดยมีนายบุญชู โรจนเสถียร รองนายกรัฐมนตรี เป็นแกนหลักคนสำคัญในการขับเคลื่อนวาทกรรมทางนโยบายดังกล่าว ในการประชุมครั้งนั้น นายบุญชู โรจนเสถียร รองนายกรัฐมนตรี ได้กล่าวต่อที่ประชุมในเชิงนโยบายว่า “เรายังมีความต้องการเงินอีกมากภายในอีก 10 ปีข้างหน้า ดังนั้น ผมจึงใคร่ขอให้ผู้ว่าราชการจังหวัดทุกท่านได้พิจารณาถึงความงามของธรรมชาติที่มีในจังหวัดของท่าน พร้อมทั้งรูปแบบความบันเทิงต่าง ๆ ที่บางท่านอาจจะคิดว่าเป็นสิ่งไม่เหมาะสม เพราะเป็นรูปแบบของความบันเทิงทางเพศที่สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวได้ รูปแบบดังกล่าวไม่ควรถูกมองข้ามเพียงเพราะท่านเป็นคนที่มีคุณธรรมประจำใจ เราต้องช่วยกันคิดหางานให้คนของเรา”

คำพูดดังกล่าว สะท้อนให้เห็นถึงวาทกรรมทางนโยบายของรัฐในยุคแห่งการพัฒนาที่นี้มี “แนวนโยบายส่งเสริมอุตสาหกรรมทางเพศ” ที่สอดคล้องประสานกันอย่างแนบแน่นจนเป็นเนื้อเดียวกันกับการส่งเสริมการท่องเที่ยวที่เป็นนโยบายหลักในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจ และนำพาประเทศเข้าสู่ยุคทันสมัย นโยบายส่งเสริมการท่องเที่ยวที่สอดคล้องประสานกันกับธุรกิจทางเพศดังกล่าวได้รับ “การตอกย้ำผลิตซ้ำโดยรัฐ” มาเป็นระยะ ๆ โดยองค์การส่งเสริมการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ซึ่งเป็นกลไกของรัฐที่สำคัญในการขับเคลื่อนวาทกรรมเชิงนโยบายโสภณีของรัฐได้ย้อยู่เสมอถึงการท่องเที่ยวไทย เช่น บางส่วนของคำแถลงสำคัญของ นายมีชัย วีระไวทยะ โฆษกรัฐบาลว่า “ขอให้เราหันมามอง และยอมรับความจริงว่า ถ้าไม่มีบริการขายความสุขทางเพศ ก็คงไม่มีนักท่องเที่ยวมากมายเช่นนี้” จำนวนบาร์ที่เห็นเป็นร้อย ๆ แห่งบนถนนพัฒนาพงษ์ และถนนคาวบอย ในกรุงเทพมหานคร และถนนตามชายหาดพัทยาที่ประดับป้ายไฟนีออนแสงสีส้มที่เป็นภาษาอังกฤษ ภาษาเยอรมัน และภาษาญี่ปุ่น เป็นสิ่งที่น่าแสดงให้เห็นว่า วาทกรรมทางนโยบายของ

รัฐที่ถูกก่อรูปขึ้นภายใต้การส่งเสริมการท่องเที่ยว (ไทย) แยกไม่ออกกับอุตสาหกรรมโสเภณีในประเทศไทยในช่วงปลายของยุคสมัยแห่งการพัฒนา กระทั่งหนังสือนำท่องเที่ยวหลายเล่มโฆษณาเชิญชวนในทำนองว่า “กรุงเทพมหานคร คือ มหานครแห่งเซ็กซ์ และช่องโสเภณีของโลก” (Daniels, 1987, p. 44 อ้างถึงใน กรมาศ วุฒิสุข, 2537, หน้า 150-152) ผลจากวาทกรรมทางนโยบายโสเภณีของรัฐบาลที่ถูกนำไปฟอกให้ขาวจนสอดประสานควบคู่เป็นเนื้อเดียวกันการส่งเสริมการท่องเที่ยวเพื่อหวังกระตุ้นเศรษฐกิจ นำไปสู่การสถาปนาอุตสาหกรรมโสเภณีในลักษณะของการปรับรูปแบบใหม่ในยุคสมัยนั้นเพื่อให้ทันต่อความเปลี่ยนแปลงแห่งยุค และตอบสนองทั้งนโยบายของรัฐ และความแปลกใหม่ทางธุรกิจ เกิดธุรกิจทางเพศรูปแบบใหม่ที่แตกต่างจากยุคสมัยแห่งการพัฒนาในช่วงยุคต้นนั่นก็คือ “เซ็กซ์ทัวร์” (Sex tourism) ที่เป็นรูปแบบของการท่องเที่ยวแต่เน้นการท่องเที่ยวเพื่อแสวงหาความบันเทิงทางเพศเป็นหลัก วิธีการดำเนินงานของเซ็กซ์ทัวร์นั้นส่วนใหญ่จะมีลักษณะเป็นการท่องเที่ยวหมู่แบบเหมาจ่ายจะมีรูปแบบ และรายละเอียดที่แตกต่างกันออกไปตามกลยุทธ์ทางธุรกิจของผู้ให้บริการ (ธีรนาถ กาญจนอักษร, 2535, หน้า 83) ซึ่งสามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวได้เป็นอย่างดีทั้งจากประเทศเยอรมัน ฮอลแลนด์ อังกฤษ สหรัฐอเมริกา และญี่ปุ่น ทำให้อุตสาหกรรมนี้เจริญเติบโตมีชื่อเสียงทั้งในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ และทั่วทุกมุมโลก แพ็กเก็ตทัวร์แบบใหม่นี้จะเริ่มต้นจากให้นักท่องเที่ยวจากทั่วทุกมุมโลกซื้อทัวร์มาประเทศไทย โดยรวมบริการโสเภณี และบริการอื่น ๆ ไว้ในทัวร์เรียบริย ซึ่งทั้งหมดนี้จะจัดการโดยไกด์ในประเทศต้นทางทั้งเอเชีย และตะวันตกผ่านการติดต่อกับเอเจนต์ในประเทศไทย โดยมีกลยุทธ์ทางธุรกิจด้วยการโฆษณาในลักษณะเข้ายวนใจในการดึงดูดนักท่องเที่ยวต่างชาติอย่างเช่น คำโฆษณาที่ว่า “ผู้หญิงร่างเล็กที่คุณเห็นแล้วอดใจไว้ไม่ได้คอยรับใช้คุณประจุกทาสด้วยบรรยากาศที่บรรยายไม่ถูก” โฆษณาบางชิ้นก็จะมีรูปหญิงไทยกำลังนวดชายยุโรปผิวแดงมีข้อความบรรยายเชิงโฆษณาดึงดูดเข้ายวนนักท่องเที่ยวว่า “เสวยสุขอย่างราชาในกรุงเทพฯกับสาวสวยแนบข้าง เธอเหล่านั้นจะทำให้คุณรู้สึกเหมือนหนึ่งว่าคุณเป็นพระราช” เป็นต้น ส่งผลให้การท่องเที่ยวสามารถสร้างได้เป็นอันดับหนึ่งของประเทศในช่วงปลายยุคสมัยแห่งการพัฒนา

จากการศึกษาเรื่อง “โสเภณีในประเทศไทย” โดย Jenny Godley (2532) ถึงอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวดังกล่าวของประเทศไทยตั้งแต่ปี พ.ศ. 2525 การท่องเที่ยวทำให้รายรับจากการแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศมาเป็นอันดับหนึ่งของประเทศ เมื่อรายได้จากการท่องเที่ยวได้แซงหน้าขึ้นมาจากส่งออกข้าว โดยรายได้จากการท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นจาก 983 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ในปี พ.ศ. 2524 เป็น 1,171 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ในปี พ.ศ. 2528 จากจำนวนนักท่องเที่ยวที่เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วตั้งแต่ พ.ศ. 2523 จากสถิติขององค์การส่งเสริมการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) แสดงให้เห็นถึงตัวเลขหลักล้านคนของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาในประเทศไทย ดังนี้ พ.ศ. 2527 จำนวน

2.35 ล้านคน, พ.ศ. 2528 จำนวน 2.44 ล้านคน, พ.ศ. 2529 จำนวน 2.82 ล้านคน, พ.ศ 2530 จำนวน 4.23 ล้านคน ที่มุ่งหน้าเข้าสู่กรุงเทพมหานคร พัทยา เชียงใหม่ ภูเก็ต และเกาะสมุย ซึ่งเป็นเมืองหลักที่มีชื่อเสียงไปทั่วโลกในเรื่องอุตสาหกรรมโสเภณี และนอกจากนี้ยังไม่นับรวมชาวต่างชาติอื่น ๆ ที่เข้ามาทำธุรกิจแต่เลือกใช้บริการโสเภณี ด้วยเหตุผลที่อุตสาหกรรมทางเพศไทยมีชื่อเสียงโด่งดังไปทั่วโลกนอกจากสยามเมืองยิ้มจนได้รับอีกสมญานามหนึ่งว่า “สยามเมืองเซ็กซ์” และนอกจากนี้ อุตสาหกรรมโสเภณีไทยในช่วงปลายยุคสมัยแห่งการพัฒนาซึ่งถูกต่อ ยอดพัฒนา รูปแบบการให้บริการธุรกิจทางเพศไปเป็นอีกลักษณะหนึ่งที่แตกต่างจากเซ็กซ์ทัวร์ คือ “เจ้าสาวทางไปรษณีย์” เป็นรูปแบบของการให้บริการทางเพศแก่ชาวต่างชาติแบบถึงที่ บางรายมีรูปแบบของการแต่งงานเพื่อเป็นเทคนิคทางธุรกิจเพื่อหลีกเลี่ยงข้อจำกัดทางกฎหมาย เจ้าสาวทางไปรษณีย์จึงเป็นรูปแบบใหม่ธุรกิจการให้บริการทางเพศที่เป็นจุดมุ่งหมายโสเภณีจำนวนมากโดยมีบริษัทจัดหาคู่ทางไปรษณีย์จำนวนมาก ในประเทศเยอรมัน สหรัฐอเมริกา และฮอลแลนด์ที่อนุญาตให้ผู้ชายซื้อเมียไทยได้ เข้าข่ายการค้ามนุษย์ข้ามชาติในรูปแบบการค้าประเวณีโดยเริ่มต้นจากการให้ลูกค้าชาวต่างชาติดูจากแคลดตาล็อค และวีดีโอแนะนำตัวของผู้หญิงโสเภณีไทย หรือในบางรายชาวต่างชาติบางรายจะเดินทางมากรุงเทพมหานครเพื่อดูลักษณะเฉพาะ และคัดเลือกหญิงโสเภณีด้วยตนเองโดยมีการโฆษณาที่เข้าชวนใจเช่นเดียวกันกับเซ็กซ์ทัวร์ว่า “คุณต้องการมีเมียไทยที่น่ารักและมีการศึกษาใช่ไหม? วีดีโอของเรามีหญิงไทยเป็นร้อย ๆ พร้อมทั้งจะให้คุณเลือกดูความงาม การศึกษา และความมีเสน่ห์ของหญิงไทย” มีหญิงโสเภณีไทยจำนวนมากที่มาต่างประเทศแล้วเข้าสู่ธุรกิจทางเพศโดยตรงในสถานบริการทางเพศ เช่น ไนท์คลับ โรงแรม ฯลฯ เป็นจำนวนมากในปี พ.ศ 2527 ประมาณการว่าผู้หญิงไทยอย่างน้อย 19,000 คนที่ทำอาชีพโสเภณีอยู่ในยุโรป ญี่ปุ่น ฮองกง และตะวันออกกลาง โดยอยู่ในเยอรมันตะวันตก 3,000 คน, กรีซ 2,000 คน, ตะวันออกกลาง 500-600 คน, ญี่ปุ่น 5,000 คน, และฮ่องกง 4,000 -5,000 คน ตามลำดับ ซึ่งโดยส่วนใหญ่ตกอยู่ในสภาพที่เลวเปรียบในวงจรของธุรกิจการค้าประเวณีข้ามชาติเหล่านี้ (กรมศ วุฒิสุข, 2537, หน้า 149-153)

อย่างไรก็ตาม โดยภาพรวมรัฐบาลในยุคสมัยแห่งการพัฒนาในหลายคณะต่อ ๆ มาก็ยังคงผลิตซ้ำวาทกรรมทางนโยบายโสเภณีที่ให้ความสำคัญกับอุตสาหกรรมทางเพศ เพราะรัฐบาลทั้งในช่วงต้น และช่วงปลายยุคสมัยแห่งการพัฒนาที่ต่างมองว่าการค้าประเวณีเป็นตัวกระตุ้นการผลิตและกระตุ้นเศรษฐกิจให้ดีขึ้น แนวนโยบายโสเภณีที่รัฐบาลได้ก่อรูปขึ้น และผลิตซ้ำทางวาทกรรมบนฐานของการพัฒนาเศรษฐกิจดัง ได้กล่าวแล้ว พิจารณาเห็นเป็นรูปธรรมได้จากการใช้อำนาจรัฐออกกฎหมาย และประกาศทางราชการหลายฉบับเป็นเครื่องมือทางวาทกรรมในการพิจารณาตามนโยบายในการส่งเสริม การเปิดสถานบริการบันเทิงในรูปแบบลักษณะต่าง ๆ ซึ่งเป็นการสนับสนุนต่อ

การเพิ่มปริมาณที่มากขึ้นของสถานบริการ และกิจการที่เกี่ยวข้องกับการค้าบริการทางเพศอย่างไม่มีขีดจำกัด ซึ่งในประเด็นนี้ กฤตยา อาชวนิจกุล (2537) ผู้ที่สนใจศึกษา “แนวนโยบายโสเภณีของรัฐไทยตั้งแต่ช่วงต้นของยุคสมัยแห่งการพัฒนาจนถึงปลายยุค” ได้นำเสนอข้อมูลไว้อย่างน่าสนใจว่า ในช่วงยุคสมัยแห่งการพัฒนาแนวนโยบายส่งเสริมการท่องเที่ยวของรัฐบาลสอดคล้องประสานกันอย่างแนบแน่นกับการส่งเสริมธุรกิจสถานบันเทิงที่เชื่อมโยงกับการขายบริการทางเพศ ประกอบกับนโยบายการกระตุ้นการบริโภคอย่างไร้ขีดจำกัดของรัฐบาลผ่านความคิดทางเศรษฐกิจแบบเสรีนิยมที่นำมาใช้ในแผนพัฒนาของเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติฉบับที่ 1 (พ.ศ. 2508-2509) ที่มีกรอบความคิดสำคัญ คือ ถ้าหากมีการกระตุ้นให้เกิดการบริโภคประชาชนจับจ่ายใช้สอยเงินมาก ก็จะส่งผลให้มีการกระตุ้นทางเศรษฐกิจเกิดการจ้างงาน และเศรษฐกิจก็จะขยายตัวแตกหน่อออกช่อไปอีกเป็นลูกโซ่ โดยมีสำนักงานกรรมการส่งเสริมการลงทุน (BOI) เป็นเครื่องมือที่สำคัญอีกหน่วยงานหนึ่งของรัฐที่ใช้เพื่อกระตุ้นการลงทุนทั้งทุนในประเทศ และทุนนอกประเทศ โดยการให้สิทธิพิเศษต่าง ๆ ในรูปการลดภาษี และอื่น ๆ โดยหลักการแล้ว BOI น่าจะเป็นตัวส่งเสริม และสนับสนุนอุตสาหกรรมพื้นฐานต่าง ๆ แต่ในทางปฏิบัติ BOI ได้ให้การส่งเสริมการลงทุนในการสร้างโรงแรม และแหล่งบันเทิงเรีงรมย์ ซึ่งเป็นส่วนที่เกี่ยวข้องกับนโยบายส่งเสริมอุตสาหกรรมทางเพศของรัฐบาลโดยตรง และเมื่อมีการแข่งขันกันของธุรกิจบันเทิงมากขึ้นการให้บริการเรีงรมย์ธรรมดาซึ่งเดิมไม่มีการให้บริการทางเพศโดยตรง ก็เริ่มมีการจัดการส่งเสริมในส่วนของบริการทางเพศโดยตรงแต่แอบแฝงในธุรกิจเพื่อดึงดูดลูกค้ามากขึ้นตามการแข่งขันที่มากขึ้น เช่น ตามคิสโก้เชคจะจัดคืนเลดีไนท์ พิงค์ไนท์ เพื่อช่วยให้เด็กเยาวชนเข้าไปเที่ยว บางแห่งให้ดื่มฟรีสำหรับแก้วแรกซึ่งสุดท้ายก็ไปจบลงที่เรื่องการให้บริการทางเพศ กฤตยา ยังกล่าวต่อไปว่ามีรายงานการวิจัยยืนยันว่า เมื่อใช้หลักสถิติขั้นสูงในการวิเคราะห์ปัจจัยทางเศรษฐกิจ และสังคมต่าง ๆ กับจำนวนหญิงโสเภณีนี้ให้บริการทางเพศพบว่าแหล่งท่องเที่ยวเป็นปัจจัยที่มีนัยสำคัญทางสถิติอย่างสูงกับปริมาณของโสเภณี

กล่าวอีกนัยหนึ่ง ก็คือ การก่อรูปวาทกรรมทางนโยบายโสเภณีของรัฐบาลในยุคสมัยแห่งการพัฒนาในรูปของนโยบายสนับสนุนอุตสาหกรรมสถานบริการส่งเสริมให้เกิดการท่องเที่ยว และแหล่งท่องเที่ยวทางเพศในรูปแบบต่าง ๆ นำไปสู่การขยายตัวของสถานบริการทางเพศเป็นจำนวนมาก ซึ่งส่งผลโดยตรงต่อการเพิ่มขึ้นของจำนวนหญิงโสเภณีในอุตสาหกรรมทางของ ไทยในยุคสมัยแห่งการพัฒนาตามไปด้วย ซึ่งสอดคล้องกับข้อมูลจากการรายงานภาคสนามว่าหมู่บ้านในชนบทไทยหลายแห่งมีเมื่อสาวถูกชักจูง และถูกขายเป็นจำนวนมาก และเพิ่มสูงขึ้นเรื่อย ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงที่มีการโหมโฆษณาเพื่อผลิตซ้ำวาทกรรมทางนโยบายโสเภณีของรัฐบาลในรูปของการส่งเสริมการท่องเที่ยวในประเทศไทย (กฤตยา อาชวนิจกุล, 2537, หน้า 253-258) ภายใต้อิทธิพล

“ท่องเที่ยวไทย” “ไทยเที่ยวไทย” โดยองค์การส่งเสริมการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) ทั้งในช่วงแรกปี พ.ศ. 2523-2526 และการผลิตซึ่งอีกช่วงในปี พ.ศ. 2530-2533 ดังได้กล่าวมาแล้ว อย่างไรก็ตาม ผลพวงที่สำคัญอีกเนื่องจากการก่อรูปวาทกรรมทางนโยบายโสเภณีของรัฐบาลในยุคสมัยแห่งการพัฒนาภายใต้นโยบายการส่งเสริมอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว (ทางเพศ) และสถานบริการ (ทางเพศ) ส่วนหนึ่งนำไปสู่การขับเคลื่อนเศรษฐกิจ ช่วยแก้ไขปัญหาที่เกี่ยวข้องเนื่องมาจากเศรษฐกิจ เช่น ปัญหาการว่างงาน แต่ในอีกด้านหนึ่งก่อให้เกิดปัญหาที่สำคัญคือ การเกิดขึ้นเชื้อไวรัสเอชไอวี (HIV) หรือที่เรียกกันว่าโรคเอดส์ (AIDS) ซึ่งก่อตัวขึ้นอย่างเงียบ ๆ ในช่วง พ.ศ. 2527 และได้กลายมาเป็นปัญหาสำคัญในเชิงนโยบายให้แก่รัฐบาลในระยะเวลาต่อมา

กล่าวคือ ในขณะที่ประเทศไทยในยุคสมัยแห่งการพัฒนา กำลังเพลินกับความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ และการพัฒนาประเทศให้ทันสมัย ปัญหาที่สะสม และทับถมมาจากนโยบายการส่งเสริมอุตสาหกรรมท่องเที่ยว และธุรกิจทางเพศก็เริ่มแสดงอาการของปัญหา และเพิ่มระดับความรุนแรงมากขึ้นเรื่อย ๆ โดยเฉพาะอย่างภายหลังการแพร่ระบาดของโรคเอดส์ ที่อาศัยช่องทางในวงจรกิจทางเพศจนระบาดเป็นวงกว้างสร้างปัญหาให้สังคมไทยในยุคสมัยแห่งการพัฒนา ควบคู่ไปกับความก้าวหน้าทางเศรษฐกิจ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ภายหลังจากการประกาศนโยบายส่งเสริมการท่องเที่ยวของรัฐบาลจำนวนหญิงบริการทางเพศเพิ่มมากขึ้นอย่างมากมายในช่วงเวลาไม่ถึง 10 ปี ดังจะเห็นได้จากข้อมูลกองกรมโรคกระทรวงสาธารณสุขที่ได้ออกสำรวจแหล่งกามโรคที่ประเทศไทยเป็นประจำทุกปีพบว่าในปี พ.ศ. 2525 จำนวนหญิงบริการทางเพศที่สำรวจพบมี 46,630 คน ต่อมาจำนวนหญิงบริการทางเพศได้เพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ จนสำรวจได้เป็น 86,898 คนในปี พ.ศ. 2533 หรือเพิ่มขึ้นประมาณ 2.6 เท่าในเวลา 9 ปี และการสำรวจในเดือนมกราคม 2537 พบว่ามีจำนวนหญิงบริการทางเพศ 67,062 คน ซึ่งเป็นจำนวนที่สูง และเสี่ยงต่อการติดเชื้อเอดส์ (สมบัติแทนประเสริฐสุข, 2537, หน้า 2) ตามตารางที่ 4 จำนวนหญิงบริการทางเพศจากการสำรวจของกองควบคุมโรคกระทรวงสาธารณสุข ช่วงปี พ.ศ. 2525-2537

ตารางที่ 5-1 จำนวนหญิงบริการทางเพศจากการสำรวจของกองควบคุมโรคกระทรวงสาธารณสุข
ช่วงปี พ.ศ. 2525-2537

ปี พ.ศ.	หญิงบริการทางเพศ		
	โดยตรง	แอบแฝง	รวม
2525	15,808	30,822	46,630
2526	26,952	32,638	59,590
2527	31,791	36,107	67,998
2528	31,180	37,680	8,860
2529	37,511	39,867	77,378
2530	39,145	44,018	83,163
2531	38,315	44,227	82,592
2532	38,233	46,625	84,885
2533	33,240	53,258	86,494
2534	28,737	47,706	76,443
2535	24,643	50,398	75,014
2536	26,246	42,447	68,693
2537	20,584	46,478	67,062

ที่มา: สมบัติ แทนประเสริฐสุข (2537, หน้า 3)

กองระบาดวิทยาได้แบ่งหญิงโสเภณีที่ให้บริการทางเพศออกเป็น 2 กลุ่มดังกล่าว เพื่อประโยชน์ในการเฝ้าระวังการติดเชื้อ HIV คือ หญิงบริการโดยตรง ได้แก่ กลุ่มที่อยู่ตามโรงแรม โรงน้ำชา และหญิงบริการทางเพศแบบแอบแฝง ได้แก่ หญิงบริการทางเพศที่ขายบริการในสถานบริการแบบอื่น ๆ ทั้งหมดนอกเหนือจากหญิงบริการโดยตรง โดยความแตกต่างระหว่างหญิงบริการโดยตรง และหญิงบริการแอบแฝงอยู่ที่ลักษณะของการให้บริการ โดยที่หญิงบริการทางตรงนั้น ประกอบอาชีพขายบริการทางเพศเพียงอย่างเดียวไม่มีรายได้จากทางอื่น และในเวลาทำงานจะอยู่รวมกันในสถานที่ที่ค่อนข้างจะเปิดเผยกว่าสำหรับขายบริการทางเพศโดยเฉพาะ บ่อยครั้งนี้จะพบว่าหญิงบริการทางเพศทางตรงพักอาศัยในบริเวณประกอบการนั้นเอง ส่วนหญิงบริการทางเพศแอบแฝงนั้นมักมีรายได้จากการขายบริการอื่น ๆ ที่นอกเหนือจากขายบริการทางเพศ หรือไม่ก็มีการขาย

บริการทางเพศที่ไม่เปิดเผยทั้ง 2 กลุ่มที่มีความแตกต่างกันค่อนข้างจะชัดเจนในเรื่องของลักษณะของลูกค้า จำนวนครั้งของการมีเพศสัมพันธ์หรือบริการลูกค้าราคาค่าบริการ โดยที่กลุ่มผู้หญิงบริการทางเพศโดยตรงมักจะมีแนวโน้มมีลูกค้าชายที่เป็นกลุ่มคนที่มีรายได้น้อย มีจำนวนครั้งของการบริการเฉลี่ยต่อวันสูงกว่า มีราคาค่าบริการ โดยเฉลี่ยต่ำกว่าหญิงบริการทางเพศแอบแฝง และจากข้อมูลการเฝ้าระวังผู้ป่วย/ผู้ติดเชื้อเอดส์ของกระทรวงสาธารณสุขที่มีการรายงานผู้ป่วยโรคเอดส์ของประเทศไทยครั้งแรกในปี พ.ศ. 2527-2537 มีผู้ป่วยติดเชื้อเอดส์แล้วจำนวน 8,580 ราย ซึ่งถือเป็นจำนวนที่มากสำหรับสังคมไทยในช่วงยุคต้นของสมัยแห่งการพัฒนา ซึ่งเป็นผลพวงโดยตรงมาจากนโยบายส่งเสริม และสนับสนุนอุตสาหกรรมท่องเที่ยว (ทางเพศ) และบริการ (ทางเพศ) ดังได้กล่าวแล้ว (สมบัติ แทนประเสริฐสุข, 2537, หน้า 5-9)

อย่างไรก็ตามเพื่อให้เห็นถึงความสำคัญ และภาพรวมของสถานการณ์ปัญหาโรคเอดส์ที่เป็นผลผลิตสำคัญอย่างหนึ่งจากการก่อรูปวาทกรรมโสเภณีของรัฐบาลไทยในยุคสมัยแห่งการพัฒนา ที่ก่อรูปผ่านวาทกรรมทางนโยบายส่งเสริมการท่องเที่ยว (ทางเพศ) อุตสาหกรรมบริการ (ทางเพศ) และธุรกิจบันเทิง (ทางเพศ) เพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวทั้งต่างประเทศ และคนไทย เพื่อหวังจะกระตุ้นการบริโภคซึ่งจะส่งผลภาพรวมต่อขับเคลื่อนเศรษฐกิจ เพื่อนำมาประเทศไทยในสมัยนั้น เปลี่ยนผ่านเข้าสู่ยุคสมัยแห่งการพัฒนา แต่ผลของนโยบายส่งเสริมการท่องเที่ยวที่สอดคล้องประสานแนบแน่นกับธุรกิจทางเพศดังกล่าวแล้วกลับส่งผลตรงกันข้ามด้วยการสร้างปัญหาใหญ่แก่รัฐบาล นั่นก็คือ “อุบัติการณ์ และการแพร่ระบาดของโรคเอดส์” ซึ่งสามารถแบ่งออกเป็น 3 ยุคที่สำคัญ

จากการศึกษาปัญหาโรคเอดส์ในยุคสมัยแห่งการพัฒนาทั้งช่วงต้น และช่วงปลายในสังคมไทย ซึ่งเป็นผลโดยตรงมาจากก่อรูปวาทกรรมโสเภณีโดยรัฐบาลในยุคนั้น ภายใต้นโยบายที่ทั้งส่งเสริม สนับสนุน การท่องเที่ยวอุตสาหกรรมบริการ และธุรกิจบันเทิงดังกล่าว โดยงานของ บังอร เทพเทียน (2552) พบว่า ปัญหาโรคเอดส์ซึ่งเป็นผลผลิตโดยตรงจากนโยบายของรัฐในยุคสมัยแห่งการพัฒนาก่อนนั้นแบ่งออกเป็น 3 ยุคสำคัญคือ ยุคแรกเริ่มต้นการแพร่ระบาด (ช่วงปี พ.ศ. 2527-2531) ยุคนี้เป็นยุคเริ่มต้นปรากฏเป็นครั้งแรก และแพร่ระบาดในประเทศไทยโดยพบผู้ป่วยรายแรกเป็นเพศชายที่เพิ่งกลับจากต่างประเทศ ผู้คนทั่วไปในยุคนี้จึงมีปฏิกิริยา และความเข้าใจเช่นเดียวกับผู้คนไปในโลกว่า เอดส์เป็นโรคที่เกิดขึ้นกับชาวต่างชาติ และเป็นคนกลุ่มเล็กของสังคมไม่จำเป็นต้องมีความกังวลใด ๆ ในระยะแรกจึงไม่มีใครให้ความสำคัญโดยรัฐบาล และฝ่ายการเมืองที่ไม่ได้ใส่ใจต่อปัญหานี้ถึงแม้จะมีบุคลากรทางสาธารณสุขออกมาเตือนก็ตาม ทั้งนี้เป็นเพราะในช่วงเวลาดังกล่าวของยุคสมัยแห่งการพัฒนาทั้งรัฐบาล และภาคเอกชนต่างก็ให้ความสำคัญกับนโยบายส่งเสริมการท่องเที่ยว อุตสาหกรรมบริการ และความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจที่มีใช้เรื่องเอดส์ โดยเกรงว่าปัญหาการแพร่ระบาดของเอดส์จะทำให้เกิดผลกระทบกับเศรษฐกิจเกิดภาพลบจึง

จะส่งผลกระทบต่อจำนวนนักท่องเที่ยวไทย นโยบายส่งเสริมการท่องเที่ยวไทย จึงไม่แปลกที่รัฐบาลในยุคนี้ จะย้ำเสมอว่า โรคเอดส์จะไม่กระทบต่อคนส่วนใหญ่โดยทั่วไปในประเทศ ปัญหาดังกล่าวนี้ใช้ว่าจะได้รับการเพิกเฉยจากภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะจากนักวิชาการ แต่เนื่องจากไม่สามารถโน้มน้าวให้รัฐบาลหันมาขยับยั้ง และแก้ปัญหการแพร่ระบาดของโรคเอดส์ จะมีก็เพียงแต่องค์กรภาคประชาสังคมที่กล้าส่งสัญญาณต่อสาธารณชน โดยการให้ข่าวผ่านสื่อต่าง ๆ เพื่อให้เห็นความสำคัญของปัญหา โดยภาพรวมแล้วในระยะแรกประเทศไทยในยุคสมัยแห่งการพัฒนาปฏิเสธอย่างจริงจังเกี่ยวกับการแพร่ระบาดของโรคเอดส์ เนื่องจากเหตุผลเรื่องนโยบายส่งเสริมการท่องเที่ยว และผลกระทบต่อการพัฒนาเศรษฐกิจดังกล่าว

ส่งผลให้ไม่มีการดำเนินการใด ๆ ในระยะแรกจะมีก็เพียงแต่มาตรการด้านสาธารณสุข เช่นการบริจาดโลหิตที่ปลอดภัย และกำหนดให้สถานบริการสาธารณสุขทุกแห่งต้องรายงานเมื่อพบผู้ป่วยโรคเอดส์ อย่างไรก็ตามเมื่อผ่านมาถึงช่วงปลายในยุคแรกในปี พ.ศ. 2530 การแพร่ระบาดเริ่มสร้างปัญหามากขึ้นตามลำดับ กรมควบคุมโรคติดต่อ กระทรวงสาธารณสุขได้ตั้งคณะกรรมการเอดส์ชาติโดยคณะกรรมการได้จัดทำแผนงานระยะสั้นของประเทศ ในปีต่อมาในช่วงสมัยรัฐบาลพลเอกชาติชาย ชุณหะวัณ พัฒนาไปสู่การจัดทำแผนงานเอดส์ในระยะกลางในการป้องกันเอดส์ซึ่งไทยเป็นชาติแรกในเอเชีย โดยรัฐบาลให้การสนับสนุนการดำเนินงานตามแผนแต่ค่อนข้างน้อย คือประมาณ 184,000 เหรียญสหรัฐคิดเป็นเงินไทยประมาณ 4.6 ล้านบาท ในปี พ.ศ. 2531 และยังมีองค์กรต่างประเทศให้การสนับสนุนอีกประมาณ 500,000 เหรียญสหรัฐหรือประมาณ 12.5 ล้านบาท (สำนักงานโครงการพัฒนาสหประชาชาติสหประชาชาติ, 2547, หน้า 7-8 อ้างถึงใน บังอร เทพเทียน, 2552, หน้า 90-91)

ปัญหาดังกล่าวนี้ดำเนินมาจนกระทั่งเข้าสู่สมัยยุคที่ 2 คือยุคปัญหาประจักษ์ชัด (ช่วงปี พ.ศ. 2531 - 2533) เป็นช่วงที่สภาพปัญหาของการแพร่ระบาด และการติดเชื้อเริ่มประจักษ์ชัดกลุ่มที่ระบาดวิทยาเจ้าหน้าที่สาธารณสุขรวมถึงองค์การอนามัยโลก และศูนย์ป้องกัน และควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุขของสหรัฐอเมริกาต่างก็ตระหนักถึงสัญญาณที่ประจักษ์ชัดของการแพร่ระบาดของโรคเอดส์พยายามที่จะสอบสวนโรค และสื่อสารถึงการแพร่เชื้อเอชไอวี เพื่อหาทางป้องกัน และแก้ไขปัญหาส่งผลให้ประเทศไทยเริ่มมีความตื่นตัวต่อสภาพปัญหาที่ประจักษ์จากตัวเลขของผู้ป่วยที่เพิ่มมากขึ้นในทั่วทุกภาคในช่วงต้นปี พ.ศ. 2531 ร้อยละ 18 - 52 ซึ่งถือเป็นคลื่นลูกใหญ่ที่พร้อมจะแพร่ระบาดเข้าหาประชาชนกลุ่มเสี่ยงต่าง ๆ ที่นอกเหนือจากการใช้บริการทางเพศเช่นกลุ่มผู้ใช้ยาเสพติดกระทั่งในปี พ.ศ. 2532 ทั้งกองระบาดวิทยา กระทรวงสาธารณสุข และกองทัพบก กระทรวงกลาโหม ต่างก็เฝ้าระวังการติดเชื้อของประชากรในกลุ่มเสี่ยงมีการจัดระบบการเฝ้าระวังการติดเชื้อเอดส์โดยการตรวจโลหิตขึ้นใน 14 จังหวัด ระบบการเฝ้าระวังนี้เน้นการ

ตรวจหาอาการติดเชื้อในกลุ่มเสี่ยงนี้ นอกเหนือจากหญิงโสเภณีนี้ ให้บริการทางเพศ เช่น กลุ่มผู้บริจาคโลหิต ผู้ใช้ยาเสพติด นักเที่ยวนี้ มีรับบริการคลินิกกามโรค ตลอดจนถึงสตรีมีครรภ์ที่คลินิกรับฝากครรภ์ และหญิงบริการทางเพศที่แอบแฝงในรูปแบบต่าง ๆ ต่อมาได้ขยายการเฝ้าระวังครอบคลุมพื้นที่ 31 จังหวัดในปลายปี พ.ศ. 2532 และครอบคลุมทั้ง 73 จังหวัด ขณะนั้นใน ปี พ.ศ. 2533 ผลจากการเฝ้าระวังเฉพาะพื้นที่ครั้งแรกในช่วงเดือนมิถุนายน ปี พ.ศ. 2532 พบอัตราการติดเชื้อเอดส์ประมาณร้อยละ 1-5 ในหญิงบริการทางเพศทั้งในกรุงเทพฯ และอีก 12 จังหวัดเสี่ยง และจากการสำรวจรอบที่ 2 พบอัตราการติดเชื้อเอดส์สูงถึงร้อยละ 13 ในบางจังหวัด โดยเฉพาะอย่างยิ่งในภาคเหนือ เช่น ที่จังหวัดเชียงใหม่พบอัตราการติดเชื้อสูงถึงร้อยละ 43 สร้างความสนใจให้กับสื่อมวลชนเป็นอย่างยิ่งในการนำเสนอข่าวถึงความรู้สึกในการติดเชื้อเอดส์ของหญิงขายบริการทางเพศทำให้เกิดความตื่นตระหนกไปทั่วประเทศเพราะวงจรการแพร่ระบาดของเชื้อเอดส์เริ่มจากการสร้างปัญหาให้สังคมจนลงไปถึงระดับครอบครัว เพราะชายนักเที่ยวทั้งหลายนำเชื้อที่ตัวเองได้รับจากหญิงให้บริการทางเพศไปแพร่สู่ภรรยาหรือคู่สนทนาคู่สุดท้ายก็ส่งเชื้อตรงไปสู่ทารกในครรภ์ ตามลำดับ ประกอบถึงในช่วงปลายปี พ.ศ. 2532 ปรากฏการรายงานข่าวของสื่อมวลชนต่อการแพร่ระบาดของเชื้อเอชไอวีในกองทัพ ส่งผลให้กองทัพบกกำหนดมาตรการป้องกัน โดยการตรวจสอบหาการติดเชื้อปีละ 2 ครั้งในกลุ่มทหารเกณฑ์ใหม่ในแต่ละผลัด

ซึ่งจากการตรวจพบอัตราการติดเชื้อประมาณร้อยละ 0.5 และต่อมาเพิ่มขึ้นถึงร้อยละ 6 ในกลุ่มทหารเกณฑ์ที่อยู่ในภาคเหนือตอนบนซึ่งเป็นสัญญาณเตือนที่เสียงดัง และชัดเจนส่งตรงถึงรัฐบาลในยุคสมัยการพัฒนาที่ไม่สามารถนิ่งเฉย และปฏิเสธความรับผิดชอบในฐานะผู้กำหนดนโยบายที่สร้างปัญหานี้โดยตรง นำไปสู่การทบทวนการกำหนดแผนยุทธศาสตร์ที่เหมาะสมในการแก้ปัญหา ส่งผลให้คณะรัฐมนตรีอนุมัติแผนในการป้องกัน และควบคุมโรคเอดส์ โดยได้รับความช่วยเหลือ และสนับสนุนจากสำนักงานใหญ่องค์การอนามัยโลก โดยแผนยุทธศาสตร์ฉบับนี้เน้นมาตรการด้านการบริหารจัดการ การให้คำปรึกษาแนะนำ การฝึกอบรมบุคลากรทางการแพทย์ และสาธารณสุข การเฝ้าระวังติดตามโรค การดูแลทางการแพทย์ ตลอดจนจนถึงการพัฒนา และควบคุมคุณภาพการตรวจห้องปฏิบัติการตามลำดับ (บังอร เทพเทียน. 2552, หน้า 91-96) จนกระทั่งเข้าสู่ยุคที่ 3 ของปัญหาโรคเอดส์ในช่วงปลายยุคสมัยแห่งการพัฒนา คือ ยุคการควบคุมปัญหา และสถานการณ์ (ช่วงปี พ.ศ. 2533 – 2540) ผลพวงจากกรอบนโยบายของรัฐบาลในยุคสมัยแห่งการพัฒนาที่มีนโยบายส่งเสริมการท่องเที่ยวอุตสาหกรรมบริการ และธุรกิจการบินในช่วงต้นยุคสมัยแห่งการพัฒนา และสร้างปัญหาให้แก่สังคมมาจนถึงช่วงปลายยุครัฐบาลจึงอยู่ในฐานะผู้ต้องรับผิดชอบโดยการแก้ปัญหา และสถานการณ์เหล่านี้

โดยในยุคนี้รัฐบาลภายใต้การนำของนายอานันท์ ปันยารชุน เป็นนายกรัฐมนตรีใส่ใจ และให้ความสำคัญกับปัญหา และสถานการณ์เรื่องโรคเอดส์ โดยมีมาตรการรณรงค์ป้องกัน และควบคุมโรคเอดส์ร่วมกันกับการสนับสนุนของภาคส่วนที่หลากหลายในสังคม เช่น ข้าราชการที่เกี่ยวข้อง นักวิทยาศาสตร์ แพทย์ พยาบาล บุคลากรสาธารณสุข นักกิจกรรม ตลอดจนถึงกลุ่มผู้ติดเชื้อเอชไอวีเอง ด้วยการรวมตัวกันเป็นเครือข่ายสนับสนุนรัฐบาลรวบรวมข้อมูลหลักฐานรณรงค์ กระตุ้นให้มีการตระหนักถึงความสำคัญของปัญหาโรคเอดส์ รวมไปถึงการเสนอให้เปลี่ยนแปลง นโยบาย และการทดลองค้นหาพัฒนาวิธีการใหม่ ๆ ที่จะแก้ไขปัญหา และควบคุมสถานการณ์ โดยมีนายวิระ วัระไวทยะ เป็นผู้ที่มิบทบาทสำคัญเนื่องจากเป็นผู้ที่มีประสบการณ์ในการต่อสู้แก้ไข ปัญหาเรื่องโรคเอดส์มาก่อน จึงได้รับการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีประจำสำนัก นายกรัฐมนตรี เพื่อใช้ความรู้ความสามารถ และประสบการณ์ในการแก้ไขปัญหาเรื่องโรคเอดส์ จนเรื่องโรคเอดส์กลายเป็นวาระที่สำคัญทางนโยบายของรัฐบาล โดยนายกรัฐมนตรีรับเป็นประธาน คณะกรรมการป้องกัน และควบคุมโรคเอดส์แห่งชาติด้วยภาพพจน์ที่ได้รับความเชื่อถือของ นายกรัฐมนตรีทั้งจากใน และต่างประเทศนำไปสู่การสร้างความร่วมมืออย่างดียิ่งจากหน่วยงานทั้ง ภาครัฐ และสังคมในการแก้ไขปัญห ส่วนมาตรการในทางปฏิบัติเน้นการให้ข้อมูลข่าวสารที่ ถูกต้องเกี่ยวกับโรคเอดส์ โดยผ่านสื่อมวลชนที่มีการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารเรื่องโรคเอดส์ ออกอากาศทุกชั่วโมงทั่วประเทศโดยผ่านทางวิทยุกว่า 500 สถานี และโทรทัศน์ 7 ช่อง รวมไปถึง หนังสือพิมพ์ และนิตยสารต่าง ๆ เน้นเรื่องพฤติกรรมเสี่ยงจากโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ การใช้ ถุงยางอนามัย โดยเฉพาะหญิงโสเภณี และสถานบริการทางเพศที่จะต้องมีการเปลี่ยนความวิตก และหวาดกลัวมาเป็นความเข้าใจ และเห็นใจ ซึ่งประสบความสำเร็จในระดับที่น่าพอใจเนื่องจากได้รับความร่วมมือจากทุกภาคส่วนในสังคมเป็นอย่างดี จนกระทั่งโรคเอดส์ได้ถูกผนวกให้กลายเป็นส่วน หนึ่งของแผนพัฒนาประเทศระยะ 5 ปี เนื่องจากปัญหาโรคเอดส์ส่งผลต่อการพัฒนาเศรษฐกิจ และ สังคมของประเทศ และที่สำคัญที่สุด ที่ไม่สามารถปฏิเสธได้ก็คือปัญหาทั้งหมดดังกล่าวเป็นผลพวง โดยตรงมาจากการก่อรูปวาทกรรมทางนโยบายของรัฐบาลในยุคสมัยแห่งการพัฒนา ที่มีนโยบาย ส่งเสริมการท่องเที่ยว อุตสาหกรรมบริการ และธุรกิจสถานบันเทิง ซึ่งเป็นนโยบายที่สอดคล้องประสาน แนบแน่นกับโสเภณี และกิจการเพศพาณิชย์ ตั้งแต่ในช่วงยุคต้นของสมัยแห่งการพัฒนาจนกระทั่ง ปลายยุคที่รัฐบาลมุ่งเพียงแต่ตัวเลขการเจริญทางเศรษฐกิจ และนำพาประเทศเปลี่ยนผ่านเข้าสู่ยุค สมัยแห่งการพัฒนาแต่ผลที่ตามมาจากการก่อรูปวาทกรรมทางนโยบายดังกล่าว กลับส่งผลกระทบ และสร้างปัญหาในสังคมไทยในยุคสมัยแห่งพัฒนามากกว่าประโยชน์ที่รัฐบาลคาดคิดว่าจะ ได้รับ

กล่าวโดยสรุปได้ว่า กิจการโสเภณีที่เฟื่องฟูอย่างมากในยุคสมัยแห่งการพัฒนาจนกลายเป็นอุตสาหกรรมทางเพศทั้งในชาติ และอีกส่วนหนึ่งที่ข้ามชาติดังได้กล่าวแล้วนั้น ปฏิเสธไม่ได้ว่าเป็นผลผลิตมาจากการก่อรูปวาทกรรมทางนโยบายโสเภณี ภายใต้ต้นนโยบายส่งเสริมการท่องเที่ยว อุตสาหกรรมบริการ และธุรกิจบันเทิงรูปแบบต่าง ๆ ที่สอดคล้องประสานแนบแน่นเป็นเนื้อเดียวกันกับเรื่องโสเภณี และการขายบริการทางเพศ โดยหวังให้เกิดการขับเคลื่อนเศรษฐกิจไทยในยุคหนึ่ง และต้องการให้ประเทศไทยเปลี่ยนผ่านเข้าสู่ยุคสมัยแห่งการพัฒนา มิติทางด้านเศรษฐกิจจึงถูกให้ความสำคัญจัดอยู่ในลำดับแรกของนโยบายการพัฒนาประเทศ ถึงจะนำไปสู่การสร้างปัญหาให้กับสังคมในช่วงปลายยุคสมัยแห่งการพัฒนาก็ตาม การก่อรูปทางนโยบายโสเภณีดังกล่าว เริ่มต้นจากการดำเนินนโยบายที่เป็นมิตรกับสหรัฐอเมริกาการพัฒนาเศรษฐกิจก็อยู่ภายใต้คำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญของสหรัฐอเมริกาอย่างใกล้ชิด ความสัมพันธ์ที่ดีทางด้านเศรษฐกิจดังกล่าวนำไปสู่ความร่วมมือทางการเมือง นั่นคือ การต่อต้านสิทธิคอมมิวนิสต์ที่กำลังแผ่ขยายอิทธิพลในภูมิภาคนี้ด้วยการที่ไทยให้สหรัฐอเมริกาเข้ามาตั้งฐานทัพ การเข้ามาของทหารอเมริกันที่เรียกกันติดปากในยุคนั้นว่า ทหารจีไอ ในช่วงสงครามเวียดนามที่เกิดขึ้นตั้งแต่ พ.ศ. 2502 เป็นต้นมา จนถึงปี พ.ศ. 2519 สงครามที่มีเวียดนามเป็นสนามรบ ประเทศไทยในฐานะพันธมิตรของอเมริกาจึงเปิดประเทศให้เป็นทั้งที่ตั้งของฐานทัพสหรัฐซึ่งมีอยู่ 6 แห่ง และยังเป็นทั้งที่พักผ่อนหย่อนใจ ผ่อนคลายอารมณ์ของทหารอเมริกันจากสนามรบที่จะหมุนเวียนกันเข้ามาปีละ 3-7 หมื่นคน สถานบริการทางเพศหลายแห่งเปิดตัวขึ้นเพื่อการนี้โดยเฉพาะ และรุ่งเรืองเฟื่องฟูมาจนกระทั่งปัจจุบัน เช่น พัทยา พัฒนพงษ์เพชรบุรีตัดใหม่ เป็นต้น มีการสำรวจจำนวนโสเภณีในช่วงเวลาดังกล่าวนี้ประมาณการกันว่ามีจำนวนถึง 20,000 คน เพื่อตอบสนองอุตสาหกรรมทางเพศนี้ให้แก่ทหารจีไอ ครั้งหนึ่งของจำนวนโสเภณีดังกล่าวอยู่ในกรุงเทพมหานคร และขยายตัวเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ ตามความต้องการก่อนการเข้ามาของทหารฐานทัพอเมริกา การขายบริการทางเพศจะจำกัดตัวอยู่ในสำนักหรือช่องซึ่งไม่เปิดเผยแต่การเข้ามาของทหารอเมริกันส่งผลให้ธุรกิจทางเพศเหล่านี้ถูกพัฒนารูปแบบที่หลากหลาย เพื่อดึงดูดเงินดอลลาร์มหาศาลในกระเป๋าของทหารจีไอที่พร้อมจะจ่ายเงินเพื่อซื้อความสุขสำราญทางเพศอย่างไม่อั้น เพื่อให้อุตสาหกรรมทางเพศนี้สามารถอยู่ได้อย่างมั่นคง รัฐบาลจึงออกกฎหมายฉบับสำคัญคือ พระราชบัญญัติสถานบริการที่ประกาศใช้ในปี พ.ศ. 2509 ดังที่ได้กล่าวแล้วในสาระสำคัญ

ทั้งนี้ ก็เพื่อแสดงการยอมรับอาชีพโสเภณี และในอีกด้านหนึ่งยังถือเป็นการให้การรับรองสถานะของธุรกิจทางเพศรูปแบบต่าง ๆ ด้วยพระราชบัญญัติฉบับดังกล่าวนี้ ทั้งนี้ก็เพราะรัฐบาลในยุคสมัยแห่งการพัฒนาต้องการเม็ดเงินจำนวนมหาศาลดังกล่าวเพื่อให้ขับเคลื่อนเศรษฐกิจและการพัฒนาประเทศ ความต้องการ และเม็ดเงินที่มากมายในการตอบสนองความสำราญทางเพศ

ดังกล่าว กระตุ้นให้เกิดการลงทุนในธุรกิจ เริงรมย์ทางเพศ ที่ตามมาก็คือ กระบวนการจัดหาหญิงโสเภณีเพื่อมาป้อนความต้องการของตลาดในอุตสาหกรรมทางเพศมาเพื่อป้อนความต้องการของตลาดในอุตสาหกรรมทางเพศนี้กันอย่างจริงจัง สร้างแรงดึงดูดให้แก่ หญิงสาวจากหมู่บ้านในชนบทเป็นจำนวนมากทั้งที่ถูกหลอกลวง และสมัครใจอีกจำนวนไม่น้อยที่เดินเข้าสู่วงการของธุรกิจนี้ ผู้หญิงอีสานหลายคนรับตำแหน่งเมียเช่าตามฐานทัพสหรัฐ ผู้หญิงเหนือมากมายลงได้มาทำงานเป็นโสเภณีในบาร์สถานอาบอบนวด และสถานให้บริการทางเพศในรูปแบบอื่น ๆ จนเกิดวลีติดปากว่า “สาวเหนือล่องใต้” เช่นเดียวกันกับหญิงสาวจากหลาย ๆ ภาคที่ต้องการชีวิตที่ดีกว่าอยู่ในชนบท จนเมื่อสงครามยุติอเมริกันถอนทัพจึงไต่เดินทางกลับประเทศสิ่งที่ทิ้งไว้ให้แก่ประเทศไทยในยุคสมัยแห่งการพัฒนา ก็คือ “โสเภณี และธุรกิจบริการทางเพศที่มีกลิ่นเมือง” อีกทั้งยังสร้างค่านิยมการใช้ “เงินซื้อความสุข” แบบอเมริกาให้กลายเป็นค่านิยมที่คนไทยต้องรับช่วงต่อ (สถาบันวิจัยประชากร และสังคมมหาวิทยาลัยมหิดล. 2537, หน้า 27-31) นโยบายส่งเสริมอุตสาหกรรมเพศพาณิชย์ดังกล่าวของรัฐบาลในยุคสมัยแห่งการพัฒนาดำเนินมาจนกระทั่งถึงช่วงปลายยุคในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติฉบับที่ 7 (ปี พ.ศ 2535-2539) รัฐบาลได้ดำเนินการผลิตซ้ำโดยการก่อรูปวาทกรรมทางนโยบายโสเภณีอีกครั้งหนึ่งในรูปนโยบายการส่งเสริมการท่องเที่ยวที่แนบแน่นกับธุรกิจบริการทางเพศเช่นเดิม

ผลคือปี พ.ศ 2535 ซึ่งเป็นปีแรกของการประกาศใช้แผนพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติฉบับที่ 7 ดังกล่าว สามารถสร้างรายได้อุตสาหกรรมท่องเที่ยวสูงถึง 108,000 ล้านบาท และเมื่อถึงปี พ.ศ 2536 สูงขึ้นถึง 118,000 ล้านบาท มากกว่ารายได้ที่มาจากกิจกรรมประเภทอื่น ๆ ตัวเลขที่สะท้อนให้เห็นถึงความสำเร็จภายใต้การก่อรูปวาทกรรมเชิงนโยบายของรัฐบาลที่สามารถสร้างความดึงดูดนักท่องเที่ยวดังกล่าวมิใช่ศิลปวัฒนธรรมหรือทรัพยากรธรรมชาติ หากแต่เป็นอุตสาหกรรมบริการที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจทางเพศทั้ง โดยตรง และโดยอ้อมทั้งในรูปแบบที่ถูก และผิดกฎหมาย พิจารณาได้จากตัวเลขการเติบโต และขยายตัวของธุรกิจสถานเริงรมย์ ธุรกิจโรงแรม และบริการท่องเที่ยวในรูปแบบต่าง ๆ ธุรกิจรีสอร์ทที่พักผ่อนต่าง ๆ โดยเฉพาะสถานบริการในเวลา กลางคืน โดยธุรกิจต่าง ๆ เหล่านี้จะมีรูปแบบ และกลยุทธ์ในการดึงดูดลูกค้าแตกต่างกันออกไปเพื่อสร้างความสามารถในการแข่งขัน เช่น บริษัททัวร์ต่าง ๆ ที่จัดบริการท่องเที่ยวแบบเช็ทส์ทัวร์ดังที่ได้กล่าวแล้ว เพื่อพาแขกเที่ยวหาความสุขตามสถานบันเทิงเริงรมย์ต่าง ๆ จนถึงการจัดทัวร์สำเร็จรูปที่มีหญิงโสเภณีให้บริการทางเพศร่วมอยู่ด้วย ซึ่งเป็นรูปแบบที่ได้รับความนิยมเป็นอย่างมาก ทำให้อุตสาหกรรมทางเพศของไทยเลื่องลือขึ้นชื่อไปทั่วโลก จนถึงขั้นหนังสือพิมพ์พิมพ์ของสหรัฐอเมริกาซึ่งเป็นหนังสือพิมพ์ที่มีชื่อเสียง และได้รับความนิยมไปทั่วโลกได้เสนอรายงานพิเศษในการสำรวจการขายการท่องเที่ยว จำนวน 28 ประเทศ โดยชี้ให้เห็นว่าอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว

ของรัฐบาลไทยประสบความสำเร็จเพราะใช้บริการทางเพศเป็นจุดขายของการท่องเที่ยวรวมทั้งได้มีการตีพิมพ์ปกหนังสือพิมพ์เป็นหญิงไทยในอ้อมกอดฝรั่ง และระบุว่าประเทศไทยมีโสเภณีมากกว่า 2 ล้านคนต่อมาไม่นานก็เกิดกรณีพจนานุกรมของบริษัทลอนแมนในประเทศอังกฤษได้ให้คำจำกัดความว่า "บางกอก" ว่าหมายถึง "สถานที่ที่มีโสเภณีจำนวนมาก" ซึ่งสร้างความเสียหายให้แก่ภาพพจน์ของประเทศไทย และภาพพจน์ของหญิงไทยโดยทั่วไปเป็นอย่างยิ่ง (ฉัตรสุมาลย์ กบิลสิงห์, 2537, หน้า 39) ประกอบกับการเกิดขึ้นของปัญหาโรคเอดส์ครั้งนี้ได้กล่าวมาแล้วว่าเริ่มต้นในปี พ.ศ. 2527 ซึ่งเป็นช่วงต้นของยุคสมัยแห่งการพัฒนา และแพร่กระจายอย่างรวดเร็วในช่วงปลายยุคสมัยแห่งการพัฒนาช่วงปี พ.ศ. 2535 ที่ประเมินว่าติดเชื้อแต่ไม่แสดงอาการไม่ต่ำกว่า 400,000 คน เป็นชาย 120,000 คน หญิง 150,000 คน และหญิงโสเภณีอีกเกือบแสนคน

อย่างไรก็ตามจากที่กล่าวมานั้นปัญหาโสเภณี และ โรคเอดส์เป็นหลักฐานสำคัญที่แสดงให้เห็นถึงผลผลิตอันสำคัญที่มาจากกรก่อรูปวาทกรรมทางนโยบายโสเภณีโดยรัฐบาลไทยในยุคสมัยแห่งการพัฒนาภายใต้นโยบายที่ให้ความสำคัญกับการพัฒนาเศรษฐกิจเพื่อพัฒนาประเทศไปสู่ยุคสมัยแห่งการพัฒนา นโยบายที่สำคัญในรูปของการส่งเสริมการท่องเที่ยวการสนับสนุนอุตสาหกรรมบริการ และธุรกิจสถานบันเทิงดังที่ได้กล่าวแล้ว ผลจากการก่อรูปทางนโยบายนี้ของรัฐบาลนอกจากดำเนินนโยบายจะสร้างภาระให้แก่รัฐบาลรวบรวมถึงรัฐบาลในยุคต่อมาต้องตามแก้ไข โดยเฉพาะช่วงปลายยุคสมัยแห่งการพัฒนา สถานการณ์ของปัญหาโสเภณี และปัญหาโรคเอดส์ที่อธิบายมาแล้วนั้น ยังเป็นปัจจัยสำคัญที่นำไปสู่การสร้างเงื่อนไขให้เกิดการนำไปสู่การต่อต้านวาทกรรมทางนโยบายของรัฐบาลในยุคสมัยแห่งการพัฒนา โดยตัวแสดงหลักที่สำคัญทางวาทกรรมในยุคนี้คือ สันนิบาตชาติ และสหประชาชาติ ตามลำดับดังจะได้กล่าวต่อไป

การต่อต้านวาทกรรมทางนโยบายโสเภณีไทยในยุคสมัยแห่งการพัฒนา

วาทกรรมหลักว่าด้วยโสเภณีในสังคมไทยในช่วงปลายยุคสมัยแห่งพัฒนาที่นำไปสู่การต่อต้านทางวาทกรรม คือ “วาทกรรมการท่องเที่ยว” ที่คอยกำหนดนิยามปัญหาโสเภณี และธุรกิจบริการทางเพศในสังคมไทย สืบเนื่องมาจากตั้งแต่ในช่วงต้นยุคสมัยแห่งการพัฒนา กล่าวคือโสเภณี และธุรกิจบริการทางเพศที่รุ่งเรืองเฟื่องฟูมาตั้งแต่ช่วงสงครามต่อต้านลัทธิคอมมิวนิสต์ของสหรัฐอเมริกา ที่มีการเข้ามาตั้งฐานทัพ และส่งกองทหารจำนวนมากมาประจำการในประเทศไทย และทหารกลุ่มดังกล่าวใช้เงินหมดไปกับการแสวงหาความสุขด้วยการใช้บริการทางเพศจากโสเภณีไทย ส่งผลให้มีเงินหมุนเวียนในเศรษฐกิจในรูปของเงินตราต่างประเทศจำนวนมหาศาลดังได้กล่าวแล้วนั้น ครั้นเมื่อสงครามยุติลงสหรัฐอเมริกาถอนทหารกลับประเทศ อุตสาหกรรมแพศยานิชย์ที่เติบโต และขยายตัวทั้งธุรกิจบริการทางเพศโดยตรง และธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการบริการ

ทางเพศ ล้วนแล้วแต่ประสบปัญหา และได้รับผลกระทบ จึงมีการปรับเปลี่ยนรูปแบบทางธุรกิจเพื่อความอยู่รอด เกิดรูปแบบธุรกิจบริการทางเพศในลักษณะ/รูปแบบที่หลากหลายในช่วงเวลานั้น เช่น คาราโอเกะ ผับ บาร์ ร้านอาหารเสริมสวย ร้านอาหารแพ โซเกนิตีเด็กทั้งชาย และหญิง โซเกนิตีต่างชาติ เจ้าสาวทางไปรษณีย์ (บริการจัดส่งหญิงโซเกนิตีถึงประเทศปลายทาง) และที่สร้างชื่อเสียงให้แก่ประเทศไทยโด่งดังไปทั่วโลกก็คือ “เซ็กซ์ทัวร์” ซึ่งสร้างรายได้ให้แก่ประเทศไทยเป็นเงินจำนวนมหาศาลเช่นกัน ถึงแม้ในช่วงปลายยุคสมัยแห่งการพัฒนานี้ โซเกนิตี และอาชีพการขายบริการทางเพศจะเป็นสิ่งที่ผิดกฎหมายตามกฎหมายฉบับเดิมที่บังคับใช้มาตั้งแต่ในช่วงต้นยุคสมัยแห่งการพัฒนา คือพระราชบัญญัติปรามการค้าประเวณี พ.ศ. 2503 ซึ่งเป็นกฎหมายที่มีเจตนารมณ์เพียงแต่ต้องการปรามบุคคลที่ประกอบอาชีพโซเกนิตี มิใช่การปราบอย่างเด็ดขาดจริงจึงเป็นอาชีพที่ผิดกฎหมาย และกฎหมายอีกฉบับคือ พระราชบัญญัติสถานบริการ พ.ศ. 2509 ที่มีสาระสำคัญเกี่ยวข้องกับการส่งเสริมธุรกิจต่าง ๆ ที่เกี่ยวเนื่องกับการขายบริการทางเพศในรูปแบบต่าง ๆ ที่มีมาตั้งแต่ในช่วงต้นยุคสมัยแห่งการพัฒนา ยังคงดำรงอยู่ขยายตัวเติบโต และพัฒนารูปแบบทางธุรกิจเรื่อยมาจนกระทั่งถึงปลายยุคสมัยแห่งการพัฒนานี้ เนื่องจากเป็นธุรกิจที่ทำเงินเข้าประเทศจำนวนมากเมื่อเทียบกับแหล่งรายได้อื่น ๆ และที่สำคัญรัฐบาลเองมีส่วนอย่างสำคัญยิ่งที่ช่วยส่งเสริม และสนับสนุนอาชีพโซเกนิตี และธุรกิจบริการทางเพศโดยอ้อมผ่านทางวาทกรรมทางนโยบายการส่งเสริมการท่องเที่ยวภายใต้สโลแกนสำคัญของยุคนี้ คือ “ไทยเที่ยวไทย” (สำหรับนักท่องเที่ยวชาวไทยด้วยกันเอง) และ “ท่องเที่ยวไทย” (สำหรับนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ) จนสามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวจากทั่วโลกให้มาเที่ยวประเทศไทยสร้างรายได้เข้าประเทศในรูปของเงินตราต่างประเทศเป็นจำนวนมาก

สิ่งที่น่าสนใจคือ อุตสาหกรรมการท่องเที่ยว และธุรกิจบริการที่สามารถสร้างความสนใจดึงดูดนักท่องเที่ยวจากทั่วโลก และสร้างรายได้มหาศาลกลับมิใช่ การท่องเที่ยวในลักษณะทั่วไป เช่น ธรรมชาติ/วัฒนธรรม หากแต่เป็นการท่องเที่ยว และบริการที่เกี่ยวข้องกับ “เพศ” ในรูปแบบต่าง ๆ ที่สามารถสร้างรายได้มากที่สุด เช่น “เซ็กซ์ทัวร์” ดังที่ได้กล่าวไปแล้ว ที่สุดท้ายแล้วการท่องเที่ยวทุก ๆ รูปแบบมักจะจบลงด้วยการใช้บริการทางเพศที่ถูกนำเสนอขายรวมอยู่ในทัวร์ ซึ่งส่งผลให้ชื่อเสียงของประเทศไทยในช่วงปลายยุคสมัยแห่งการพัฒนาโด่งดังไปทั่วโลกในฐานะ “เมืองหลวงแห่งเซ็กซ์ และซ่องโซเกนิตีโลก” ซึ่งรัฐบาลในขณะนั้นก็มิได้ดำเนินการใด ๆ ต่อประเด็นปัญหาดังกล่าว เพราะอุตสาหกรรมเพศพาณิชย์ และธุรกิจบริการทางเพศ ตลอดจนถึงธุรกิจการท่องเที่ยว และบริการส่วนหนึ่ง ทั้งอยู่ภายใต้/ และเป็นผลผลิตมาจากวาทกรรมทางนโยบายการท่องเที่ยวของรัฐบาลที่ถูกนิยามขึ้นโดยรัฐบาลเอง ถึงขั้นในบางจังหวัดที่เป็นเมืองท่องเที่ยวมีชื่อเสียงมีการกำชับจากบุคคลระดับรัฐมนตรีของรัฐบาลในยุคสมัยนั้นให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง เช่น ผู้ว่าราชการจังหวัด เพิกเฉยต่อประเด็นปัญหาโซเกนิตี และธุรกิจบริการทางเพศภายใน

จังหวัดของตนเอง โดยให้เหตุผลว่าเพศเป็นเรื่องธรรมชาติของมนุษย์อย่าใช้ศีลธรรมส่วนบุคคลมาตัดสิน และที่สำคัญประเทศยังคงต้องใช้เงินงบประมาณจำนวนมากที่ได้จากธุรกิจบาปเหล่านี้เพื่อนำไปใช้ในการพัฒนาประเทศในด้านต่าง ๆ อย่างไรก็ตาม ผลจากวาทกรรมการท่องเที่ยวที่กล่าวมาทำให้อุตสาหกรรมเพศพาณิชย์เติบโต และขยายตัวอย่างสลับซับซ้อน จนเกิดปัญหามากมายที่ส่งผลกระทบต่อสังคมไทย เช่น ปัญหาโสเภณีเด็กทั้งหญิง และชายที่สมัครใจเข้าสู่อาชีพการขายบริการทางเพศ โสเภณีชาวต่างชาติที่เดินทางเข้ามาขายบริการทางเพศในประเทศไทยที่มีเครือข่ายเข้มแข็ง และโดยเฉพาะอย่างยิ่งการเกิดขึ้น และแพร่ระบาดของอย่างรวดเร็วของปัญหา “โรคเอดส์” ที่พบผู้ป่วยจำนวนมากเกี่ยวข้องกับการใช้บริการทางเพศ โดยมีหญิงโสเภณีเป็นห่วงโซ่ข้อแรกของวงจรปัญหาที่สำคัญ คือ เป็นทั้งผู้รับเชื้อ และเป็นทั้งผู้แพร่เชื้อในวงจรของโรคติดต่อโดยทางเพศสัมพันธ์ และยังคงถูกถามจากกลุ่มผู้ใช้บริการที่รับเชื้อจากหญิงโสเภณีแล้วไปแพร่เชื้อต่อผู้ครอบครัว ด้วยเหตุแห่งปัญหาต่าง ๆ ส่งผลให้ประเทศไทยได้รับการเพ่งเล็งจากนานาชาติ โดยเฉพาะอย่างยิ่งจากองค์การสหประชาชาติต่อประเด็นปัญหาต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับโสเภณีในสังคมไทยในยุคสมัยแห่งการพัฒนา จนในท้ายที่สุดนำไปสู่การต่อต้านโดยสหประชาชาติในฐานะที่ประเทศไทยเป็นสมาชิกโดยผ่านทางอนุสัญญาผลิตซ้ำวาทกรรมการต่อต้าน โสเภณี และการแสวงหาประโยชน์ทางเพศโดยมิชอบทุกรูปแบบ ที่มีมาตั้งแต่ในยุคขององค์การสันนิบาตชาติ ทำให้ประเทศไทยจำต้องอนุวัติตามอนุสัญญาดังกล่าวด้วยการยกเลิกกฎหมายเก่าที่เกี่ยวข้องกับโสเภณี คือ พระราชบัญญัติปรามการค้าประเวณี พ.ศ. 2503 และประกาศใช้บังคับกฎหมายฉบับใหม่ที่เกี่ยวข้องกับปัญหาโสเภณีทั้งหมด คือ “พระราชบัญญัติป้องกัน และปราบปรามการค้าประเวณี พ.ศ. 2539” ส่งผลให้อาชีพโสเภณี และการขายบริการทางเพศกลายเป็นสิ่งที่ผิด กฎหมายอย่างเด็ดขาดตั้งแต่บัดนั้นเป็นต้นมาจนกระทั่งถึงในยุคสมัยปัจจุบัน

อย่างไรก็ตาม สำหรับประเทศไทยโสเภณี และอาชีพขายบริการทางเพศมิใช่เรื่องใหม่ดังที่ได้กล่าวแล้วว่ามิบันทึกเป็นหลักฐานในทางประวัติศาสตร์ ย้อนไปถึงในสมัยสุโขทัยที่ปรากฏอยู่ในประวัตินางนพมาศหรือท้าวศรีจุฬาลักษณ์ เมื่อเข้าสู่สมัยอยุธยาเรื่องราวของโสเภณีก็ยังปรากฏเป็นลายลักษณ์อักษรอยู่ในกฎหมายลักษณะพยาน และบทพระอัยการพิวเมีย (ฉัตรสุมาลย์ กบิลสิงห์, 2537, หน้า 33) กระทั่งเข้าสู่สมัยรัตนโกสินทร์ในสมัยรัชกาลพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ 5) ที่ประเทศไทยอยู่ในช่วงยุคสมัยก่อนการพัฒนา โสเภณี และอาชีพการรับชำระบารุญแลกสินจ้างเป็นเรื่องที่ยอมรับกันโดยทั่วของสังคม ภายใต้การก่อรูปวาทกรรมทางนโยบายของรัฐบาลพระมหากษัตริย์โดยผ่านทางเครื่องมือที่สำคัญ คือ กฎหมายที่อนุญาตให้มีการจดทะเบียนโสเภณี แต่จะต้องเสียภาษีให้แก่รัฐเรียกว่า ภาษีบำรุงถนน ส่งผลให้กิจการโสเภณีเฟื่องฟูแพร่หลายสร้างรายได้จำนวนมากให้แก่รัฐบาลพระมหากษัตริย์ นำไปใช้ในการพัฒนา

โครงสร้างพื้นฐานของประเทศในยุคนั้น (สุวทนา อารีพรค, 2550ข, หน้า 202) อาชีพโสเภณี และธุรกิจการขายบริการทางเพศดำเนินมาอย่างต่อเนื่องตลอดพัฒนาการประวัติศาสตร์ของสังคมไทย ในแต่ละยุคสมัย ภายใต้วาทกรรมทางนโยบายที่ถูกก่อรูปโดยรัฐบาล ที่คอยนิยามกำหนดแห่งนี้ ให้แก่โสเภณี และอาชีพการขายบริการทางเพศที่มีทั้ง การอนุญาตให้ดำรงอยู่ในฐานะอาชีพที่ถูกต้องตามกฎหมาย และการปฏิเสธฐานะการเป็นอาชีพ และ/หรือธุรกิจที่ไม่ถูกต้องตามกฎหมาย ตลอดไปจนถึงการปล่อยปะละ เลຍหรือการเข้มงวดกวดขันป้องกันปราบปราม ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับวาทกรรมทางนโยบายที่ถูกรัฐก่อรูปขึ้นว่าจะให้ดำรงอยู่ในสถานะใดในช่วงยุคสมัยนั้น ๆ ของสังคม เป็นเงื่อนไขสำคัญ

กระทั่งสังคมไทยเข้าสู่ยุคสมัยแห่งการพัฒนา อาชีพโสเภณี และธุรกิจทางเพศที่เคยรุ่งเรืองอยู่ในยุคสมัยก่อนการพัฒนาก็กลับมาแพร่หลายอีกครั้ง เนื่องจากรัฐบาลในยุคสมัยแห่งการพัฒนาให้ความสำคัญกับการพัฒนาเศรษฐกิจเป็นลำดับแรกภายใต้แผนพัฒนาประเทศตั้งแต่ฉบับแรก เพื่อมุ่งหวังเปลี่ยนผ่านประเทศไทยให้เข้าสู่ความทันสมัยซึ่งเป็นหัวใจสำคัญของยุคสมัยแห่งการพัฒนา เริ่มต้นด้วยการดำเนินนโยบายที่เป็นมิตรกับสหรัฐอเมริกา การพัฒนาประเทศในด้านต่าง ๆ โดยเฉพาะการพัฒนาเศรษฐกิจจึงพึ่งพา และผูกติดอยู่กับสหรัฐอเมริกา จนกระทั่งขยายไปสู่เรื่องการเมืองที่รัฐบาลไทยในยุคสมัยแห่งการพัฒนาให้ความร่วมมือกับสหรัฐอเมริกาในการต่อต้านลัทธิคอมมิวนิสต์ ทั้งนี้ก็เพื่อแลกเปลี่ยนกับการให้ความช่วยเหลือรูปแบบต่าง ๆ ในเศรษฐกิจ ดังนี้ได้กล่าวแล้วในตอนต้น โดยการเปิดประเทศให้สหรัฐอเมริกาเข้ามาใช้ประเทศไทยเป็นฐานทัพทางยุทธศาสตร์สำคัญ ในการสู้รบ และต่อต้านลัทธิคอมมิวนิสต์ที่แพร่อยู่ในภูมิภาคนี้ และการเข้ามาตั้งฐานทัพของทหารสหรัฐดังกล่าวนี้เอง ที่ส่งผลให้อาชีพโสเภณี และกิจการเพศพาณิชย์รุ่งเรืองเฟื่องฟูเพื่อตอบสนองความต้องการของทหารจีไอในช่วงสงครามที่สามารถสร้างรายได้มหาศาลในรูปของเงินตราสกุลต่างประเทศโดยเฉพาะเงินดอลลาร์ รัฐบาลในยุคสมัยแห่งการพัฒนานี้จึงก่อรูปวาทกรรมทางนโยบายโสเภณีโดยผูกติดกับ “นโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจ” อย่างเหนียวแน่นจนสอดคล้องประสานเป็นเรื่องเดียวกัน ผ่านทางนโยบายส่งเสริมการลงทุน กระตุ้นการบริโภค การเร่งรัดพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน เพื่อรองรับอุตสาหกรรมบริการ และการท่องเที่ยว ซึ่งนโยบายทั้งหมดทั้งส่งเสริมสนับสนุน และการให้การรับรอง ล้วนแล้วแต่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมทางเพศในยุคนี้โดยตรงทั้งในช่วงต้นยุค และปลายยุคดังนี้ได้กล่าวมาแล้ว

แต่อย่างไรก็ตาม ในช่วงยุคสมัยแห่งการพัฒนานี้ อาชีพโสเภณี และกิจการเพศพาณิชย์มิได้ดำเนินไปอย่างราบรื่น ดังเช่นในยุคสมัยก่อนการพัฒนาก็ถูกจำกัดด้วยระบอบการปกครองแบบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ (Absolute monarchy) การต่อต้านวาทกรรมทางนโยบายโสเภณีในยุคนั้นก็มิได้เกิดขึ้นจากการตระหนัก และเห็นความสำคัญต่อประเด็นปัญหาเรื่องโสเภณี และอาชีพการขาย

บริการทางเพศ แต่การต่อต้านวาทกรรมทางนโยบายในยุคสมัยก่อนการพัฒนานั้น เกิดจากความขัดแย้งในความสัมพันธ์เชิงอำนาจที่เกิดจากการได้เปรียบเสียเปรียบของชนชั้นนำในกิจการโสเภณี ในยุคนั้นเป็นสำคัญ แต่ในยุคสมัยแห่งการพัฒนานี้มีเงื่อนไขที่แตกต่างกัน การต่อต้านวาทกรรมทางนโยบายโสเภณีที่ถูกก่อรูปขึ้นโดยรัฐบาลเช่นเดียวกัน หากแต่ในยุคสมัยแห่งการพัฒนานี้การต่อต้านวาทกรรมทางนโยบายโสเภณีของรัฐบาลมิได้เกิดขึ้นจากเงื่อนไขทางด้านเศรษฐกิจดังเช่นยุคก่อนการพัฒนา แต่เกิดจากเงื่อนไขทางการเมือง เนื่องจากในยุคสมัยแห่งการพัฒนานี้ประเทศไทยได้ผ่านการเปลี่ยนแปลงการปกครอง จากระบบสมบูรณาญาสิทธิราชย์มาเป็นระบอบกษัตริย์อยู่ภายใต้รัฐธรรมนูญ หรือที่เรียกกันในปัจจุบันว่าระบอบประชาธิปไตย ถึงแม้ในทางปฏิบัติจะตกอยู่ภายใต้บรรยากาศการปกครองของเผด็จการ แบบเผด็จการ เพื่อเผด็จการตลอดทั้งสมัยก็ตาม แต่อุดมการณ์ทางการเมืองแบบประชาธิปไตยดังกล่าวก็ยังคงสำคัญทั้งในไทย และในระดับสากล (อนุก เหล่าธรรมทัศน์, 2557, หน้า 19-20) ด้วยเหตุที่กล่าวมานี้อาชีพโสเภณี และกิจการเพศพาณิชย์ที่รุ่งเรืองเฟื่องฟูในยุคสมัยแห่งการพัฒนานี้ จึงเป็นสิ่งที่ขัดแย้งกับอุดมการณ์หลักทางการเมืองทั้งของสังคมไทย และโดยเฉพาะอย่างยิ่งของโลก เพราะเป็นอุดมการณ์ที่ได้รับความนิยม และแพร่หลายมากที่สุดในโลกอยู่ในขณะนั้น ทั้งนี้เพราะอุดมการณ์แบบประชาธิปไตยนี้ให้ความสำคัญกับปัจเจกชน สิทธิเสรีภาพ ความเสมอภาคทางเพศ สิทธิมนุษยชน ตลอดไปจนถึง คุณค่า และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเพศหญิงที่ตกเป็นฝ่ายเสียเปรียบในสังคมของประเทศด้อยพัฒนา และกำลังพัฒนาที่ส่วนใหญ่อยู่ภายใต้อุดมการณ์แบบชายเป็นใหญ่ (ธีรนาถ กาญจนอักษร, 2535, หน้า 47 – 48) รวมถึงสังคมไทยในยุคสมัยแห่งการพัฒนาด้วย ปัญหาดังกล่าวจึงนำไปสู่การต่อต้านวาทกรรมทางนโยบายโสเภณีดังกล่าวของรัฐบาลไทย โดยตัวแสดงทางวาทกรรมในระดับสากลที่ทำงานต่อเนื่องเชื่อมโยงทางนโยบายจากองค์การสูงองค์การ และจากยุคสู่ยุค องค์การดังกล่าว ก็คือ องค์การสันนิบาตชาติ (League of nations) และองค์การสหประชาชาติ (United Nations) ตามลำดับ (ธเนศ วงศ์ยานนาวา, 2545, หน้า 8) กล่าวคือ องค์การระหว่างประเทศที่มีบทบาทสำคัญในการต่อต้านวาทกรรมโสเภณี และวาทกรรมทางนโยบายโสเภณีทั่วโลก โดยเฉพาะอย่างยิ่งกับประเทศไทยตั้งแต่ในช่วงปลายยุคสมัยก่อนการพัฒนาจนถึงช่วงต้นยุคสมัยแห่งการพัฒนาที่ประเทศไทยได้ชื่อว่าเป็นเมืองแห่งเซ็กซ์ และช่องโสเภณีของโลก ก็คือ องค์การสันนิบาตชาติ เป็นองค์การแรกๆ ที่ดำเนินบทบาทสำคัญในการต่อต้านวาทกรรมทางนโยบายโสเภณี โดยมีจุดเริ่มต้นย้อนไปตั้งแต่ช่วงก่อนยุคสมัยแห่งการพัฒนาในช่วงทศวรรษที่ 2500 ใน ฐานะองค์การแรกๆ ที่เริ่มต้นในการต่อต้านวาทกรรมโสเภณี และมีการต่อเนื่องเชื่อมโยงการผลิตซ้ำทางวาทกรรมต่อต้านมาสู่องค์การสหประชาชาติตามลำดับเวลาของยุคสมัย โดยบทบาทในการต่อต้านวาทกรรมโสเภณีดังกล่าวขององค์การสันนิบาตชาติ เริ่มต้นขึ้นหลังจากปรากฏการณ์ทางการค้าหญิงและเด็ก (มีทั้งเพื่อใช้แรงงาน และเพื่อให้บริการทางเพศ) สันนิบาตชาติจึงได้แต่งตั้งคณะกรรมการ

ขึ้นมาชุดหนึ่งเพื่อทำหน้าที่รวบรวมข้อเท็จจริงทั้งหมดเกี่ยวกับการค้าหญิง และเด็ก ทั้งเพื่อใช้แรงงาน และการให้บริการทางเพศ มีการจัดการประชุมที่เมืองเจนีวา มีผู้แทนจากประเทศต่าง ๆ เข้าร่วม 34 ประเทศทั่วโลก โดยมีข้อตกลงกันถึงการขยายความคุ้มครองสตรี และเด็กให้กว้างขวางครอบคลุมยิ่งขึ้น และที่ประชุมได้มีมติให้แต่งตั้งคณะกรรมการขึ้นมาชุดหนึ่งชื่อว่า “คณะกรรมการค้าสตรี และเด็ก” ซึ่งคณะกรรมการชุดนี้ของสันนิบาตชาติมีหน้าที่ในการผลิตสร้างวาทกรรมต่อต้านปัญหาโสเภณี โดยมี “แนวนโยบาย กฎหมาย ประกาศ และอนุสัญญาต่าง ๆ ” เป็นเครื่องมือสำคัญของวาทกรรมต่อต้านปัญหาเรื่องโสเภณี เช่น การต่อต้านการค้าหญิง และเด็กทุกรูปแบบ การรณรงค์การเลิกจดทะเบียนสำนักโสเภณีในประเทศต่าง ๆ รวมในประเทศไทย คณะกรรมการดำเนินการมาจนกระทั่งพัฒนาไปสู่รูปแบบของ “สภา” คือ สันนิบาตชาติได้มีการตั้ง “สภาแห่งสันนิบาตชาติ” ขึ้นมาทำหน้าที่ในการผลิตสร้าง และผลิตซ้ำวาทกรรมต่อต้านปัญหาโสเภณี โดยสภานี้มีอำนาจหน้าที่พิจารณาเรื่องราวต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการค้าสตรี และเด็กที่เกิดขึ้นในประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก (รวมถึงประเทศไทย) จากการดำเนินบทบาทหน้าที่ดังกล่าวของสภาแห่งสันนิบาตชาติโดยผ่านทางคณะผู้เชี่ยวชาญพิเศษแห่งสันนิบาตชาติต่อกรณีปัญหาการค้าสตรี และเด็ก มีการรายงานผลว่าประเทศต่าง ๆ สตรี และเด็กจำนวนหลายพันคนบางคนอายุยังน้อยมาก ได้ถูกนำตัวจากประเทศหนึ่งไปยังอีกประเทศหนึ่ง (ซึ่งประเทศไทยก็เป็นประเทศหนึ่งที่ค้าหญิงข้ามชาติ เพื่อให้บริการทางเพศอยู่ในอันดับต้น ๆ ของภูมิภาคเอเชีย) เพื่อนำไปค้าประเวณี และในบางประเทศมีการอนุญาตให้จดทะเบียนโสเภณีถูกต้องตามกฎหมาย

ด้วยเหตุดังกล่าวของปัญหาโสเภณี จึงนำไปสู่การผลิตสร้างวาทกรรมต่อต้านโสเภณี และโสเภณีจดทะเบียนทั่วโลกโดยการให้คำนิยาม และกำหนดตำแหน่งแห่งที่ว่า การค้าสตรี และเด็กให้ประชาคมเข้าใจร่วมกันว่า หมายถึง การได้มาหรือนำพาหญิงใด ๆ ไปยังต่างประเทศหรือนำเข้าจากต่างประเทศเข้ามาเพื่อหวังประโยชน์ทางการค้าประเวณี ซึ่งประเทศในยุคสมัยนั้นก็มีการหญิงออกนอกประเทศเพื่อการค้าประเวณี และมีการนำเข้าหญิงจากต่างประเทศ เช่น จีน ญี่ปุ่น รัสเซีย ลาว กัมพูชา และชาติอื่นอีกเป็นจำนวนมากทำให้ถูกเพ่งเล็งเป็นอย่างมาก (บุญส่ง เผ่าทรง. ม.ป.ป., หน้า 40-41) ซึ่งต่อมาสันนิบาตแห่งชาติได้จัดตั้งกรรมการขึ้นมาอีกชุดหนึ่งเพื่อผลิตสร้างวาทกรรมต่อต้านปัญหาโสเภณี และเด็กในประเทศต่าง ๆ ของภูมิภาคเอเชียโดยเฉพาะเพื่อดำเนินการศึกษาค้นคว้าสืบสวนสอบสวนเรื่องงานต่าง ๆ ตลอดจนถึงวางแผนนโยบาย และมาตรการต่าง ๆ ทั้งการขอความร่วมมือ และการกดดันประเทศต่าง ๆ เพื่อแก้ไขปัญหาระบบการค้าประเวณีในเอเชียโดยมีประเทศที่อยู่ในสถานะทั้งส่งออก และนำเข้า ภายหลังจากการทำงานของคณะกรรมการดังกล่าวของสันนิบาตชาติในกรณีของประเทศต่าง ๆ ในภูมิภาคเอเชีย คณะกรรมการได้จัดพิมพ์รายงานผลการดำเนินงานมีใจความโดยสรุปตอนหนึ่งว่า สาเหตุสำคัญประการหนึ่งที่ทำให้เกิดการค้าหญิง และเด็ก และการค้าประเวณี ก็คือ การมีสำนักโสเภณีที่ถูกกฎหมายดำเนินการอยู่นั่นเอง ฉะนั้นจึงเป็นเหตุผลสำคัญว่าการนี้ยังคงปล่อยให้สำนักโสเภณีอนุญาต/ สำนักโสเภณี

จดทะเบียนอยู่นั้น จึงเป็นสาเหตุสำคัญของปัญหาการค้าสตรี และเด็ก โดยมุ่งหวังว่าประเทศต่าง ๆ จะได้ขจัดปัญหาสำนักโสเภณีเหล่านี้ให้หมดสิ้นไป ต่อมาได้จัดให้มีการประชุมขึ้นที่มั่นคงประเทศไทยซึ่งเป็นประเทศหนึ่งที่จัดอยู่ลำดับต้น ๆ ของปัญหาโสเภณีในภูมิภาคเอเชียก็ได้ส่งตัวแทนเข้าร่วมการประชุมด้วย ในการประชุมครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อผลักดันวาทกรรมต่อต้านปัญหาโสเภณีของสันนิบาตชาติสู่การปฏิบัติ เพื่อป้องกัน และขจัดปัญหาการค้าสตรี และเด็ก การเลิกจดทะเบียนโสเภณี และการเลิกโรงหญิงโสเภณีตลอดจนถึงปัญหาอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกัปัญหาโสเภณีในภูมิภาคเอเชียนี้อีกด้วย

อย่างไรก็ตาม สาเหตุที่ภูมิภาคนี้ได้รับความสนใจก็เนื่องมาจากสภาพ และระดับความรุนแรงของปัญหา เช่น ประเทศไทย จากการศึกษาของ มอริส จี ฟอกซ์ (Morris G. Fox) ถึงหญิงโสเภณีไทยในช่วงปลายยุคสมัยก่อนการพัฒนา และต้นยุคสมัยแห่งการพัฒนา ซึ่งเป็นช่วงที่ไทยอยู่ภายใต้อิทธิพล และการครอบงำของวาทกรรมต่อต้านปัญหาโสเภณีของสันนิบาตชาติก่อนที่จะถูกส่งต่อ และผลิตซ้ำทางวาทกรรมต่อต้านปัญหาโสเภณีโดยสหประชาชาติ โดยการศึกษาดังกล่าวของฟอกซ์ พบว่าในช่วงยุคนี้ประเทศไทยมีหญิงโสเภณีประมาณ 20,000 คนต่อประชากร 22 ล้านคน และในจำนวนนี้มีโสเภณีประมาณ 10,000 คน หากินอยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร และธนบุรี โสเภณีที่อยู่ในพระนคร และธนบุรีนี้ดำเนินธุรกิจกันอย่างกว้างขวางบางพวกกระทำแบบสมาคม (จดทะเบียน) บางพวกกระทำแบบเถื่อน (ไม่จดทะเบียน) (บุญส่ง เผ่าทรง, ม.ป.ป., หน้า 105-106) ดังตารางที่ 5-2

ตารางที่ 5-2 จำนวนหญิงโสเภณีจดทะเบียนในกรุงเทพมหานคร

ลำดับที่	ปี พ.ศ.	นายโรงหญิงโสเภณี	หญิงโสเภณี	จำนวนหญิงที่ขอจดทะเบียนใหม่	หมายเหตุ
1	2480	79	319	-	
2	2481	61	273	-	
3	2482	70	234	-	
4	2483	52	224	-	
5	2484	338	1447	-	
6	2485	254	959	-	
7	2486	206	1009	-	
8	2487	169	706	-	
9	2488	51	204	-	

10	2489	57	156	-
----	------	----	-----	---

ตารางที่ 5-2 (ต่อ)

ลำดับที่	ปี พ.ศ.	นายโรง หญิงโสเภณี	หญิงโสเภณี	จำนวนหญิงที่ขอ จดทะเบียนใหม่	หมายเหตุ
11	2490	92	478	447	
12	2491	100	682	291	
13	2492	99	491	380	
14	2493	92	406	154	
15	2494	82	372	166	
16	2495	78	415	352	
17	2496	73	596	472	
18	2497	70	632	386	
19	2498	68	550	226	
20	2499	64	544	-	
21	2500	54	528	-	
22	2501	48	344	-	
23	2502	41	308	-	
24	2503	41	298	-	ทางการจดทะเบียน ตั้งแต่ 19 พ.ย.2498

ที่มา: กองทะเบียนกรมตำรวจ (ม.ป.ป. อ้างถึงใน บุญส่ง เผ่าทรง, ม.ป.ป., หน้า 106)

และนอกจากนี้มิใช่เฉพาะแต่ในเขตกรุงเทพมหานคร และธนบุรี ที่มีตัวเลขแสดงให้เห็นถึงสภาพของปัญหา ขนาดของธุรกิจ และที่สำคัญพัฒนาการที่ต่อเนื่องอย่างยาวนานในสังคมไทย นอกจากนี้ยังมีตัวเลขของโสเภณีในต่างจังหวัดที่แสดงให้เห็นลักษณะสำคัญต่าง ๆ ดังตารางที่ 5-3

ตารางที่ 5-3 จำนวนโสเภณีที่จดทะเบียนในต่างจังหวัด

ปี พ.ศ.	จังหวัดนครสวรรค์		จังหวัดพิษณุโลก		จังหวัดนครราชสีมา		หมายเหตุ
	นายโรง	ลูกโรง	นายโรง	ลูกโรง	นายโรง	ลูกโรง	
2495	27	283	5	14	7		
2496	26	349	10	112	7		
2497	28	359	5	69	8		
2498	24	312	5	43	5		
2499	24	154	5	27	5		
2500	24	345	4	16	4		
2501	24	144	4	29	4		
2502	24	156	ไม่มี	ไม่มี	ไม่มี	ไม่มี	
			รายงาน	รายงาน	รายงาน	รายงาน	
2503	23	151	3	27	27	ไม่มี	
						รายงาน	

ที่มา: กองทะเบียนกรมตำรวจ (ม.ป.ป. อ้างถึงใน บุญส่ง เผ่าทรง, ม.ป.ป., หน้า 106)

อย่างไรก็ตาม การแสดงบทบาทสำคัญทางวาทกรรมของสันนิบาตชาติโดยการผลิตสร้างวาทกรรมต่อต้านปัญหาทางนโยบายโสเภณีของภูมิภาคต่าง ๆ ในโลก ตลอดจนถึงภูมิภาคเอเชีย รวมถึงประเทศไทยที่ถูกเฟื่องเป็นพิเศษ และจัดอยู่ในสำคัญต้น ๆ ของการค้าประเวณีในภูมิภาคเอเชียโดยผ่านทาง การขอความร่วมมือ มาตรการกดดัน ไปจนถึงการบังคับใช้กฎหมายระหว่างประเทศดังที่ได้กล่าวแล้วนั้น ก็ต้องยุติบทบาทลงภายหลังการเกิดขึ้นขององค์การสหประชาชาติ (United Nations) (ดู ชุมสาย, 2525, หน้า 55-57) แต่ชุดของความรู้ความจริงของวาทกรรมต่อต้านโสเภณิดังกล่าว ที่สันนิบาตชาติผลิตสร้างขึ้นมิได้ยุติไปด้วยตามตัวองค์กรหากแต่ถูกส่งต่อไปให้ องค์การสหประชาชาติผลิตซ้ำวาทกรรมต่อต้านโสเภณิดังกล่าวอีกครั้งหนึ่ง ซึ่งจากผลิตซ้ำวาทกรรมต่อต้านจากสันนิบาตชาติ และการแสดงบทบาทหลักในการต่อต้านวาทกรรมโสเภณีโดย

สหประชาชาตินี้ ส่งผลกระทบโดยตรงปัญหาเรื่องโสเภณีในสังคมไทย และที่สำคัญสร้าง ความเปลี่ยนแปลงหลายประการต่อวาทกรรมทางนโยบายโสเภณีของสังคมไทยในช่วงยุคสมัยแห่งการ พัฒนาทั้งในช่วงต้นยุค และในช่วงปลายยุคสมัยแห่งการพัฒนาซึ่งจะได้กล่าวต่อไป

กล่าวคือ ภายหลังจากนี้มีการตั้งองค์การสหประชาชาติทำหน้าที่แทนสันนิบาตชาติเดิม คณะมนตรีเศรษฐกิจ และสังคมแห่งสหประชาชาติได้ดำเนินการผลิตซ้ำวาทกรรมต่อต้านโสเภณี จากสันนิบาตชาติ โดยการเสนอแนะเลขธิการสหประชาชาติให้ดำเนินการนำ “ร่างอนุสัญญา” ที่ ค้างอยู่ในยุค สันนิบาตชาติกลับมาพิจารณาตัดแปลงแก้ไขใช้อีกครั้งให้เหมาะสมกับสถานการณ์ ของยุคสมัย และเพื่อให้การผลิตซ้ำวาทกรรมต่อต้านโสเภณีดังกล่าวดำเนินการไปต่อเนื่อง และมีผล ในทางปฏิบัติ เลขธิการสหประชาชาติก็ได้เสนอร่างดังกล่าวต่อที่ประชุมใหญ่ โดยสมัชชาใหญ่ก็ ยอมรับอนุสัญญาผลิตซ้ำของวาทกรรมต่อต้านดังกล่าวโดยใช้ชื่อว่า “อนุสัญญาว่าด้วยการ ปรามปรามการค้าสตรี และการพอกมุงแสวงหาประโยชน์จากโสเภณี” เพื่อใช้บังคับประเทศต่าง ๆ รวมถึงประเทศไทยที่เป็นสมาชิกของสหประชาชาติด้วยเช่นกัน อนุสัญญานับนี้ต่อมาในภายหลัง นิยมเรียกกันว่า “อนุสัญญารวม” (Consolidated convention) เพราะเป็นฉบับที่รวบรวมเอาวิธีการ และหลักการต่าง ๆ ที่เป็นเทคนิคทางวาทกรรม ในการต่อต้านขจัดปัญหา และค้าสตรี และการ แสวงหาประโยชน์จากโสเภณีเข้าไว้ด้วยกัน โดยอนุสัญญานับนี้นอกจากจะเป็นพิมพ์เขียวที่สำคัญ ของการต่อต้านวาทกรรมโสเภณีแล้ว ยังมีจุดมุ่งหมายที่สำคัญในการบังคับแก่ประเทศต่าง ๆ ให้มีการยกเลิกการจดทะเบียน โสเภณี การปรามปรามคนกลางที่คอยแสวงหากำไร การป้องกันมิให้ หญิงกลายเป็น โสเภณี ตลอดจนถึงปฏิบัติทางการสังคมที่เป็นผลมาจากการต่อต้านตามลำดับ คือ การจัดศูนย์ปรับสภาพโสเภณีให้มีอาชีพอันดีงามอันต่อไปซึ่งประเทศไทยในฐานะสมาชิกก็ได้ ดำเนินการตามปฏิบัติการแห่งวาทกรรมต่อต้าน โสเภณีของสหประชาชาติทุกประการ (เฉลิมพล สัตถาภรณ์, 2508, หน้า 37-38) ต่อมาได้มีการประกาศใช้อนุสัญญาผลิตซ้ำวาทกรรมต่อต้าน โสเภณี ดังกล่าวของสหประชาชาติเป็นที่เรียบร้อยแล้ว องค์การสหประชาชาติก็ได้ผลักดันวาทกรรม ต่อต้านโสเภณีดังกล่าวสู่การปฏิบัติเพื่อให้เกิดผลเป็นรูปธรรมอย่างรวดเร็ว โดยการเรียกร้องให้ ประเทศที่เป็นภาคีสมาชิก และมีใช้ภาคีสมาชิก เลิกสัมพันธภาพ โสเภณี โดยประเทศไทยเป็นประเทศ สมาชิกอยู่ในลำดับที่ 55 และให้รัฐบาลดำเนินการป้องกันปรามปรามการค้าหญิง และเด็ก และการ ค้าประเวณีในทุกรูปแบบ ประเทศไทยซึ่งนอกจากจะเป็นประเทศสมาชิกยังได้เข้าร่วมเป็นสมาชิก ในอนุสัญญานับผลิตซ้ำทางวาทกรรมต่อต้านดังกล่าวของสหประชาชาติอีกด้วย และเพื่อให้ เกิดผลในทางปฏิบัติแห่งวาทกรรมต่อต้านดังกล่าวนี้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยจึงได้มีการ สั่งห้ามมิให้ตั้งสำนักโสเภณีเพิ่มขึ้น ในส่วนของการจดทะเบียนก็ได้สั่งห้ามจดทะเบียนเพิ่มเติมจาก เดิมที่มีอยู่ แต่อย่างไรก็ตามถึงประเทศไทยจะเป็นภาคีสมาชิกแต่ก็มิได้ลงนามในอนุสัญญาดังกล่าว

เพราะ เมื่อทันทีที่ลงนามในอนุสัญญาเมื่อใดก็จะต้องเลิกการมีโสเภณีอนุญาตเสียทันทีภายใน 90 วันนับตั้งแต่ลงนาม ซึ่งเมื่อพิจารณาถึงสภาพปัญหาจะเห็นได้ว่าประเทศไทยยังไม่พร้อมที่จะลงนามดังกล่าว เนื่องจากปัญหาจำนวนโสเภณีทั้งที่จะจดทะเบียนถูกต้องตามกฎหมายดังได้กล่าวไว้แล้วในตารางที่ 5-2 และตารางที่ 5-3 ประกอบกับปัญหาจำนวนโสเภณีเถื่อนนอกระบบที่มีได้จดทะเบียนอีกเป็นจำนวนตาม ตารางที่ 5-4 จำนวนโสเภณีที่มีได้จดทะเบียน ประกอบกับธุรกิจโสเภณีสร้างรายได้มหาศาลเกี่ยวพันกับผลประโยชน์ของคนหลายกลุ่มในสังคม และที่สำคัญภาพรวมของปัญหาโสเภณีเป็นผลของมาจาก การก่อรูปวาทกรรมทางนโยบายโสเภณีโดยรัฐเองแทบจะทุกยุคสมัยตั้งแต่ในยุคสมัยก่อนการพัฒนามาเป็นต้นมา การลงนามเพื่อให้เกิดผลในทางปฏิบัติภายใน 90 วัน ตามอนุสัญญาผลิตซ้ำทางวางแผนของสหประชาชาติดังกล่าวจึงเป็นเรื่องที่ยากลำบากพอสมควรสำหรับสังคมไทยในยุคสมัยนี้

ตารางที่ 5-4 จำนวนโสเภณีที่มีได้จดทะเบียนระหว่างปี พ.ศ. 2500-2503

ปี พ.ศ.	พระนคร และธนบุรี	ภูมิภาค	ยอดรวม
2500	6,447	5,611	12,358
2501	8,995	5,164	14,154
2502	9,410	6,636	16,046
2503	7,876	479	8,355

ที่มา: ศูนย์ป้องกันอาชญากรรมตำรวจ (ม.ป.ป. อ้างถึงใน เฉลิมพล สัตถาภรณ์, 2508, หน้า 39)

สภาพดังกล่าวของปัญหานี้ มีผลให้นโยบายในเรื่องโสเภณีของรัฐบาลในขณะนั้นไม่สามารถหาข้อยุติ และตกลงกันได้อย่างเด็ดขาด แม้จะได้ดำเนินการตามอนุสัญญาผลิตซ้ำทางวาทกรรมต่อต้านโสเภณีของสหประชาชาติไปแล้วในระดับหนึ่ง โดยการส่งจดการอนุญาตจดทะเบียนโสเภณี และสำนักโสเภณี แต่เนื่องจำนวนที่มากทั้งถูก และผิดกฎหมายดังกล่าวแล้ว กระทรวงมหาดไทย และกรมตำรวจในขณะนั้นคิดแก้ไขปัญหาดังกล่าว โดยเสนอให้มีการสงเคราะห์โสเภณีในรูปของการจัดตั้งนิคมโสเภณีขึ้นมา และได้มีการเสนอโครงการดังกล่าวไปแล้ว แต่ติดขัดกับปัญหาหลายประการทั้งในการหลักการ และในทางปฏิบัติโครงการดังกล่าวจึงถูกระงับไว้ จนกระทั่งต่อมาเมื่อ วันที่ 7 มีนาคม พ.ศ. 2501 กระทรวงมหาดไทยได้พิจารณาเรื่องหญิงโสเภณีกันอีกวาระ ซึ่งรัฐมนตรีว่ากระทรวงมหาดไทยในขณะนั้นเห็นว่าการดำเนินการตามอนุสัญญาผลิตซ้ำวาทกรรมต่อต้านโสเภณีดังกล่าวของสหประชาชาติเป็นเรื่องในทางปฏิบัติเหตุผล

ดังกล่าวได้กล่าวแล้ว และเห็นว่าโดยเฉพาะอย่างยิ่ง ด้วยวิธีการออกกฎหมายห้ามการค้าประเวณีซึ่งเป็นเรื่องยากอาจจะไม่ได้ผลตามความมุ่งหมายการต่อต้านแห่งสหประชาชาติ และกลับกันอาจจะทำให้การค้าประเวณีลงสู่ใต้ดินออกนอกระบบทำให้การควบคุมต่าง ๆ เป็นเรื่องที่ยากขึ้นกว่าเดิม แต่ด้วยเหตุแห่งอิทธิพลของสหประชาชาติที่ครอบงำวงการด้วยวิธีการต่าง ๆ ทั้งในรูปแบบของการขอความร่วมมือตลอดจนถึงการบังคับด้วยกฎหมายระหว่างประเทศ และมาตรการต่าง ๆ รัฐบาลไทยในยุคสมัยแห่งการพัฒนาโดยมอบหมายรัฐบาลมนตรีมหาดไทย จึงได้ตั้งคณะกรรมการขึ้นมาพิจารณาอนุวัติปัญหาเรื่องโสเภณีในประเทศไทยให้เป็นไปวาทกรรมต่อต้านแห่งสหประชาชาติตามอนุสัญญาผลิตซ้ำทางวาทกรรมโสเภณีฉบับดังกล่าว โดยการตั้งรองปลัดกระทรวงมหาดไทยเป็นประธานร่วมกับผู้แทนกรมตำรวจ กระทรวงมหาดไทย กรมประชาสงเคราะห์ และกรมราชทัณฑ์ตามลำดับ โดยคณะกรรมการชุดนี้พิจารณาแล้วเสนอความเห็นว่าการดำเนินการให้เป็นไปตามวาทกรรมต่อต้านแห่งอนุสัญญาของสหประชาชาติ หากจะให้เกิดผลในทางปฏิบัติการแก้ไขปัญหาโสเภณี โดยเฉพาะอย่างยิ่งการยกเลิกโสเภณี และธุรกิจเพศพาณิชย์ จะต้องทำในลักษณะค่อยเป็นค่อยไปโดยถือหลักค่อย ๆ ลดจำนวนโสเภณี และกิจการโสเภณีให้น้อยลง และหมดไปในที่สุด

จากหลักการดังกล่าวของคณะกรรมการดำเนินการอนุวัติให้เป็นไปตามวาทกรรมต่อต้านโสเภณีแห่งสหประชาชาติ นำไปสู่การดำเนินการยกร่างเป็นกฎหมายเกี่ยวกับเรื่องนี้ขึ้นมาให้เป็นรูปเป็นร่าง โดยกระทรวงมหาดไทยโดยเริ่มจากการยกเลิกพระราชบัญญัติปกป้องสัญจร ไรศ ร.ศ. 127 (พ.ศ. 2451) เดิมที่ใช้บังคับแก่โสเภณี และกิจการเพศพาณิชย์ของไทยมาตั้งแต่นั้นยุคสมัยก่อนการพัฒนา ซึ่งมีการตั้งข้อสังเกตจากนานาชาติว่า มีเนื้อหาสาระของบทบัญญัติให้การรับรอง และส่งเสริมโสเภณี และกิจการเพศพาณิชย์ซึ่งขัดต่อหลักสากลประการหนึ่ง และอีกประการหนึ่งการยกเลิกพระราชบัญญัติปกป้องสัญจร ไรศดังกล่าวเป็นการยืนยันต่อสหประชาชาติโดยทางอ้อม ในแง่ของหลักการว่าประเทศไทยในยุคสมัยแห่งการพัฒนาโดยรัฐบาลไทย ได้อนุวัติให้เป็นไปอนุสัญญาผลิตซ้ำการต่อต้านวาทกรรมทางนโยบายโสเภณีตามความในข้อ 23 แห่งอนุสัญญาว่าด้วยการปราบปรามการค้าบุคคล และการแสวงหาประโยชน์จากการโสเภณีของผู้ขึ้นฉบับดังกล่าว (บุญส่ง เผ่าทรง, ม.ป.ป., หน้า 51) ผลจากการต่อต้านอาชญากรรมทางนโยบายโสเภณีดังกล่าวของสหประชาชาติได้ผลดีเป็นอย่างยิ่ง เพราะเกิดผลเป็นรูปธรรมในทางปฏิบัติที่สามารถครอบงำกฎหมายไทยในยุคสมัยแห่งการพัฒนา เนื่องจากการต่อต้านอาชญากรรมโสเภณีของสหประชาชาติ นั้น นำไปสู่การตรา “พระราชบัญญัติปราบปรามการค้าประเวณี พ.ศ. 2503” ขึ้นมาใช้บังคับแก่ประเด็นปัญหาเรื่องโสเภณี และธุรกิจการค้าบริการทางเพศ ซึ่งร่างพระราชบัญญัตินี้เสนอโดยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยในยุคสมัยนั้นดังที่ได้กล่าวแล้วคือ พลเอกประภาส จารุ

เสถียร ซึ่งได้แถลงต่อสภาร่างรัฐธรรมนูญในขณะนั้น (รายงานการประชุมสภาร่างรัฐธรรมนูญครั้งที่ 70 วันพฤหัสบดี ที่ 25 สิงหาคม พ.ศ. 2503, หน้า 3061- 3071 อ้างถึงใน จีระศักดิ์ เรืองบุญ, 2559, หน้า 79-80) ซึ่งมีสาระสำคัญโดยสรุปว่า

“..โดยที่กฎหมายว่าด้วยการป้องกันสัจจรโรคเป็นกฎหมายที่ได้ประกาศใช้มาแต่ พ.ศ. 2451 มีบทบัญญัติไม่รัดกุม และไม่มิตบทบัญญัติที่จะควบคุมมิให้มีการค้าประเวณี ที่เป็นไปในลักษณะที่เป็นการเปิดเผยน่าอับอาย หรือกระทำให้เป็นที่น่ารังเกียจแก่สาธารณชน กับทั้งไม่มีบทบัญญัติปราบการค้าประเวณีที่กระทำโดยบุคคลที่เป็นชายซึ่งเป็นที่น่ารังเกียจ จึงเป็นการสมควรที่จะยกเลิกกฎหมายว่าด้วยการป้องกันสัจจรโรคนั้นเสีย และมีกฎหมายว่าด้วยการปราบการการค้าประเวณีขึ้นใหม่ เพื่อควบคุมให้มีการกระทำอันไม่สมควรดังที่ได้กล่าวมานั้น..” ในขั้นรับหลักการได้มีสมาชิกสภาร่างรัฐธรรมนูญอภิปรายถึงร่างพระราชบัญญัติดังกล่าว ที่สะท้อนให้เห็นถึงเจตนารมณ์ที่แท้จริงต่อแนวนโยบายโสเภณีของรัฐที่มีต่อเรื่องโสเภณี และที่สำคัญยังแสดงให้เห็นถึงความพยายามของรัฐบาลไทยในยุคสมัยแห่งการพัฒนาที่พยายามอนุวัติให้เป็นไปตามอนุสัญญาผลิตซ้ำว่าทกรรมต่อต้านโสเภณีดังกล่าวของสหประชาชาติ ดังปรากฏตามที่หลวงประกอบนิติสารได้อภิปรายไว้ว่า “..ในประการแรก ข้าพเจ้าสังเกตว่าร่างพระราชบัญญัตินี้ใช้คำว่า “ปราม” ซึ่งเรามักใช้ควบคุมคู่กับคำว่า “ปราบปราม” หรือ “ห้ามปราม” แต่เมื่อไตร่ตรองดูก็เห็นว่าท่านใช้คำว่า “ปราม” นี้เห็นจะถูกต้องดี เพราะไม่มีการปราบแน่ถ้าปรามมันต้องว่ากันให้เรียบไปหมดไม่มีเหลือ ปรามนี้เป็นเพียงแต่กดเอาไม่ให้พุ่งเพื่อก็ไม่ใช้ห้ามปรามคือไม่ได้ห้ามทีเดียว เราจะสังเกตเห็นได้ว่าจากบทบัญญัติต่าง ๆ ในพระราชบัญญัตินี้เป็นการมุ่งประสงค์ที่จะยับยั้งหรือกดเอาไว้ ซึ่งการกระทำอันเป็นการจู้จี้จ้านเปิดเผยในที่ที่ไม่สมควรหาได้ห้ามการค้าประเวณีโดยเด็ดขาดไม่ เกี่ยวข้องกับการค้าประเวณีถ้าว่ากันอย่างยอมรับข้อเท็จจริง ยอมสู้ข้อเท็จจริงกันแล้วทั้งโลกยอมรับกันว่าโลกนี้มีอยู่ตราบใด การค้าประเวณีเป็นเงาตามตัวซึ่งไม่มีผู้วิเศษคนไหนจะห้ามเสียได้ยกเลิกเสียได้ เพราะฉะนั้น การที่ร่างพระราชบัญญัตินี้ไม่พยายามอวดดีที่จะไปเลิกการค้าประเวณีเสียเลยนี้เป็นอันถูกต้อง ถ้าว่าไปออกพระราชบัญญัติห้ามเรื่องนี้เลยซึ่งเป็นการฝืนธรรมชาติแล้วนั้น ลี ข้าพเจ้าคิดว่าไม่ควรรับหลักการ..”

จากการอภิปรายร่างพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าว จะเห็นได้ว่าอาชีพโสเภณี และธุรกิจบริการทางเพศในยุคสมัยแห่งการพัฒนานี้ มิใช่สิ่งที่จะอนุวัตตามอนุสัญญาผลิตซ้ำว่าทกรรมต่อต้านโสเภณีของสหประชาชาติได้อย่างง่ายดาย ดังนี้ได้กล่าวไปแล้วว่า อาชีพโสเภณี และธุรกิจบริการทางเพศถูกก่อรูปว่าทกรรมทางนโยบายขึ้นโดยรัฐบาลเอง ในรูปของนโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจเพื่อเปลี่ยนผ่านประเทศเข้าสู่ยุคสมัยแห่งการพัฒนา โดยมีการส่งเสริมการท่องเที่ยวสนับสนุนการลงทุนในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว และธุรกิจสถานบริการซึ่งเกี่ยวข้องกับธุรกิจเพศพาณิชย์

สอดคล้องประสานกันดังไว้กล่าวแล้ว และจากการอภิปรายดังกล่าว จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ นายกรัฐมนตรี ได้ชี้แจงเพิ่มเติมว่า “..จะแลเห็นได้ว่าในเมื่อครั้งก่อนที่เราให้มีผู้หญิงที่เราเรียกว่า โสเภณีไปตีทะเบียนได้นั้น มันเป็นการผิดต่อสัญญาซึ่งเราได้มีต่อสากลซึ่งเท่ากับรัฐบาลเป็นผู้รับรองยอมให้เข้ามาตีทะเบียน แต่บัดนี้ตั้งแต่เริ่มต้นปีมาแล้วเราได้เลิกการตีทะเบียน โสเภณี คือ ไม่รับรู้ว่ามิหญิงโสเภณี แต่เป็นหลักการอย่างที่ท่านสมาชิกผู้มีเกียรติคนก่อนได้กล่าวไว้ว่า เราจะห้ามปรามเสียเลยนั้น ไม่ได้ซึ่งเป็นกฎธรรมชาติแต่ตามข้อเท็จจริงเท่าที่เป็นมาแล้ว เท่าที่ผมไปตรวจสถานที่ โสเภณีต่าง ๆ จะแลเห็นว่าปัญหาอันนี้เจ้าหน้าที่ตำรวจได้รับความลำบากเป็นพิเศษ เจ้าหน้าที่ตำรวจก็ชี้แจงให้ผมฟังว่าก็เป็นอย่างนี้เท่าที่เห็นนี้แหละ ก็ไปเอามาปรับ 50 บาท แล้วก็ปล่อยไปอีก 7 วันก็มาอีก ซ้ำหน้าอยู่นั้น ในที่กักขังของบุคคลประเภทนี้ก็เต็ม ไปหมดนอนสี่เขี้ยวสี่แครงนอนอยู่ในห้องขังที่เราควบคุมไว้เป็นจำนวนมาก และพออีก 7 วันก็มาอีก และเวลากลับมีคนยอมเสียค่าปรับให้ ซึ่งในข้อเท็จจริงที่เราเรียกว่าชายเมงคามาช่วยกันออกเงินออกทองไปก็กลับไปอีก นอกจากนั้นก็ยังเป็นต้นเหตุอาชญากรรมแล้วก็มีเรื่องราวอะไรอื่น ๆ อีกเยอะแยะ เพราะฉะนั้น เราคิดว่าเงินปล่อยอย่างนี้เห็นจะไม่ได้ถึงแม้ว่าเราเลิกการจดทะเบียนอะไรอย่างนี้แล้ว ซึ่งเราไม่รับรู้อะไร และการจดทะเบียนนั้นคือ การรับรู้ว่าเท่ากับว่ารัฐบาลนี้เองเป็นเจ้าของช่องถ้าหากว่ารับจดทะเบียน เพราะฉะนั้นเราก็เลิกการจดทะเบียน..”

จากการอภิปรายดังกล่าวของรัฐบาล ต่อร่างกฎหมายฉบับนี้จะเห็นถึงอิทธิพลของวาทกรรมต่อต้าน โสเภณีของสหประชาชาติที่มีต่อรัฐบาลไทยในยุคสมัยแห่งการพัฒนา ผ่านพันธกรณีระหว่างประเทศที่รัฐบาลใช้คำว่าสัญญาต่อสากล ที่จะต้องผลักดันไปสู่การปฏิบัติในรูปของกฎหมาย โสเภณีแสดงให้เห็นถึงความพยายามในการปฏิบัติตามวาทกรรมต่อต้าน โสเภณีดังกล่าวของสหประชาชาติ ถึงแม้ประเทศไทยจะมีได้ลงนามก็ตาม ทั้งนี้เพราะจากเจตนารมณ์ในการออกกฎหมายประกอบกับสาระสำคัญในการอภิปรายดังกล่าว จะเห็นถึงท่าทีของรัฐบาลไทยที่ไม่ได้เลือกใช้วิธีการล้มเลิก (Abolition) การค้าประเวณีตามแนวทางวาทกรรมต่อต้านอย่างเด็ดขาดอย่างสหประชาชาติ แต่รัฐบาลไทยกลับเลือกใช้วิธีการปราม (Prohibition) จึงทำให้เห็นว่าประเทศไทยโดยรัฐบาลไทยในขณะนั้นที่มีเจตนารมณ์อันเด็ดขาดที่จะกำจัด โสเภณี และธุรกิจบริการทางเพศให้หมดสิ้นไป ซึ่งเป็นที่ทราบกันดีว่าเหตุผลที่ทำให้รัฐบาลไทยเลือกใช้วิธีการปรามการค้าประเวณีแทนการปราบ เป็นผลมาจากปัจจัยที่สำคัญภายในประเทศโดยตัวรัฐบาลเอง นั่นคือ นโยบายที่มุ่งเน้นการพัฒนาเศรษฐกิจผ่านแผนพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติฉบับแรกเป็นต่อมา การกระตุ้นเศรษฐกิจเน้นส่งเสริมการบริโภคนิยมที่ไม่จำกัดเพื่อหวังให้ประเทศไทยทะยานเข้าสู่ยุคแห่งความทันสมัย และการพัฒนา (จรัสศักดิ์ เรืองบุญ, 2559, หน้า 80-81) นโยบายดังกล่าวมีส่วนอย่างสำคัญในการส่งเสริมสนับสนุนอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว และบริการเพื่อตอบสนองการ

บริโภคเพื่อให้เกิดการขยายตัวทางเศรษฐกิจของประเทศในยุคนั้น ประกอบกับนโยบายที่เป็นมิตรกับสหรัฐอเมริกาที่ตามมาด้วยการเข้ามาตั้งฐานทัพของจีไอ มีส่วนสำคัญอย่างยิ่งที่ทำให้โสเภณีและธุรกิจเพศพาณิชย์เฟื่องฟู สามารถสร้างรายได้ในรูปของเงินตราสกุลต่างประเทศที่จะนำไปใช้ในการพัฒนาประเทศเพื่อการเข้าสู่ความทันสมัยโดยเฉพาะการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานของประเทศ

ด้วยเหตุนี้ การปฏิบัติตามวาทกรรมต่อต้านโสเภณีของสหประชาชาติโดยการปราบอย่างเด็ดขาดจึงเป็นเรื่องยากดังที่รัฐบาลเองได้อภิปรายชี้แจงซึ่งความยากดังกล่าว มิใช่เพราะเรื่องโสเภณีเป็นเรื่องธรรมชาติของทุกสังคมในโลกดังที่รัฐบาลกล่าวอ้างถ้า หากเป็นเพราะจะส่งผลกระทบต่อวาทกรรมทางนโยบายทางเศรษฐกิจ และการพัฒนาประเทศที่รัฐบาลได้ก่อรูปทางนโยบายขึ้น ซึ่งประสานสอดคล้องกับโสเภณี และอุตสาหกรรมเพศพาณิชย์ของสังคมไทยในยุคแห่งการพัฒนาอย่างใกล้ชิดดังได้ดังกล่าวมาแล้ว รัฐบาลไทยในช่วงต้นยุคสมัยแห่งการพัฒนาภายใต้การนำของจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ จึงเลือกที่ใช้แนวทางการ “ปราม” มากกว่าการ “ปราบ” ให้หมดสิ้นไปดังเจตนารมณ์ของอนุสัญญาผลิตซ้ำการต่อต้านโสเภณีแห่งสหประชาชาติ ทั้งนี้การเลือกใช้แนวทางการปราบเรื่องโสเภณี และธุรกิจทางเพศส่งผลดีต่อรัฐบาลอย่างน้อย 2 ประการ คือ ประการแรกเป็นการแสดงให้เห็นสหประชาชาติ และนานาชาติเห็นว่าประเทศไทยปฏิบัติตามวาทกรรมต่อต้านโสเภณี และการแสวงหาประโยชน์ทางเพศของสหประชาชาติเป็นการแสดงความพยายามในการแก้ไขปัญหาเพื่อรักษาสัญญาที่ได้ตกลงกันได้ และเพื่อรักษาความสัมพันธ์ที่ดีกับสหประชาชาติอื่นจะยังคงไว้ซึ่งผลประโยชน์ในด้านอื่น ๆ เช่น ความร่วมมือ ทางการเมือง ทางการศึกษา โดยเฉพาะความช่วยเหลือในลักษณะต่าง ๆ ทั้งคน และเงินที่มีความจำเป็นต่อการพัฒนาเศรษฐกิจภาพรวมของประเทศไทยในขณะนั้น ประการที่สอง คือ การปรามมิใช่การปราบ ซึ่งเป็นการควบคุมจำนวนที่มีอยู่เดิมมิให้ขยายตัวแต่มิได้เป็นการยกเลิกแต่อย่างใด ด้วยเหตุที่โสเภณี และธุรกิจทางเพศในขณะนั้นสามารถสร้างรายได้ให้แก่ประเทศจำนวนมหาศาล ในรูปของการดึงดูดเงินตราสกุลต่างประเทศโดยเฉพาะดอลลาร์ ด้วยเหตุนี้โสเภณี และธุรกิจทางเพศยังคงอยู่ขณะเดียวกันก็เป็นแรงจูงใจให้กิจการโสเภณีขยายตัว แต่เป็นกิจการนอกระบบหรือโสเภณีเถื่อน เพราะรัฐไม่อนุญาตให้จดทะเบียน ซึ่งโสเภณี และธุรกิจทางเพศนอกกฎหมายดังกล่าวที่รัฐบาลก็ได้เข้มงวดปราบปรามอย่างจริงจังแต่อย่างใด ดังที่รัฐบาลโดยนายกรัฐมนตรีเองได้อภิปรายชี้แจง ทั้งนี้เพราะจะโสเภณีในระบบถูกต้องตามกฎหมายหรือโสเภณีเถื่อนนอกระบบที่ผิดกฎหมาย และขยายตัวเป็นอย่างมาก ก็ล้วนแล้วแต่เกิดประโยชน์ต่อรัฐบาลแทบทั้งสิ้น เพราะเม็ดเงินดังกล่าวจำเป็นต่อการขับเคลื่อนระบบเศรษฐกิจในยุคนั้น เพื่อนำไปสู่การพัฒนาประเทศโดยภาพรวม ด้วย

เหตุผลสองประการดังกล่าวรัฐบาลจึงเลือกใช้วิธีการปรามแทนการปราบตามเจตนารมณ์เดิมแห่งวามกรรมต่อต้าน โสเภณีของสหประชาชาติ

อย่างไรก็ตาม ภายหลังจากประเทศไทยใช้พระราชบัญญัติปรามการค้าประเวณี พ.ศ. 2503 เป็นที่เรียบร้อยแล้ว ก็มีผลทำให้สถานะทางกฎหมายของ โสเภณี และเป็นอาชีพการขายบริการทางเพศของประเทศไทยในยุคสมัยแห่งการพัฒนาเปลี่ยนแปลงไป จากเดิมที่รัฐอนุญาตให้สามารถกระทำได้โดยชอบด้วยกฎหมายในยุคสมัยก่อนการพัฒนา ภายใต้อำนาจการก่อรูปวาทกรรมทางนโยบายของรัฐให้โสเภณีเป็นอาชีพที่ถูกต้องตามกฎหมาย แต่ภายหลังจากการยกเลิกพระราชบัญญัติป้องกันโรค ร.ศ. 127 (พ.ศ. 2451) โดยการประกาศบังคับใช้พระราชบัญญัติใช้พระราชบัญญัติปรามการค้าประเวณี พ.ศ. 2503 ของรัฐบาลไทยในยุคสมัยแห่งพัฒนานี้ เพื่อให้เป็นไปตามอนุสัญญาผลิตซ้ำวาทกรรมต่อต้าน โสเภณี และการแสวงหาประโยชน์จากการค้าประเวณีแห่งสหประชาชาติ โสเภณีและอาชีพการขายบริการทางเพศก็กลับกลายเป็นการกระทำ และอาชีพที่เป็นความผิดกฎหมาย และมีโทษทางอาญา ซึ่งพระราชบัญญัติปรามการค้าประเวณี พ.ศ. 2503 ที่เป็นผลผลิตมาจากวาทกรรมต่อต้าน โสเภณีแห่งสหประชาชาติที่มีต่อรัฐบาล และประเด็นปัญหาเรื่อง โสเภณี และธุรกิจเพศพาณิชย์ในประเทศไทย ในยุคสมัยแห่งการพัฒนาในช่วงต้นยุคมีสาระสำคัญโดยสรุปดังนี้

1. การค้าประเวณี หมายถึง การยอมรับการกระทำชำเราหรือการยอมรับการกระทำอื่นใดหรือการกระทำอื่นใดเพื่อสำเร็จความใคร่ในทางกามารมณ์ของผู้อื่นอันเป็นการสำส่อนเพื่อสินจ้าง ทั้งนี้ไม่ว่าผู้อื่นยอมรับการกระทำ และผู้กระทำจะเป็นบุคคลเพศเดียวกัน หรือคนละเพศขณะที่สถานการค้าประเวณี หมายถึง สถานที่ใด ๆ ที่จัดไว้เพื่อให้บุคคลอื่นทำการค้าประเวณี โดยจัดให้มีผู้ทำการค้าประเวณีไว้เพื่อการนี้ด้วย นอกจากนี้ยังรวมถึงสถานบริการที่หมายถึง สถานประกอบธุรกิจเพื่อสินจ้างที่จัดไว้เป็นที่พักหรืออยู่อาศัยเป็นที่จำหน่ายอาหาร เครื่องดื่ม หรือเป็นที่ให้ความบันเทิงการปรนนิบัติหรือความสะดวกสบาย

2. ผู้ใดเพื่อการค้าประเวณีกระทำการใดดังต่อไปนี้ คือ เข้าติดต่อชักชวน แนะนำตัวหรือรับเร้าบุคคลตามถนนหรือสาธารณะสถาน หรือกระทำการดังกล่าวในที่เปิดเผย และนำอับอาย หรือเป็นที่เดือดร้อนแก่สาธารณะ เตรีงเตร่คยอยู่กลางถนน หรือสาธารณะสถานในลักษณะอาการที่เห็นได้ว่าเป็นการเรียกร้องการติดต่อกับการค้าประเวณี เข้าไปมั่วสุมในสถานที่ค้าประเวณีมีโทษ ผู้ที่ทำการค้าประเวณี มีโทษจำคุกไม่เกินสามเดือนปรับไม่เกินสองพันบาท ผู้ที่ทำการจัดหาเพื่อผู้อื่นเป็นปกติธุระจำคุกไม่เกินสามเดือน ปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท ผู้เป็นเจ้าของกิจการหรือผู้ดูแลสถานการค้าประเวณีมีโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี ปรับไม่เกินสี่พันบาท และสุดท้ายผู้ใดยินยอมให้ผู้อื่นกระทำการค้าประเวณีเป็นปกติธุระในสถานบริการที่ตนเป็นเจ้าของกิจการจำคุกไม่เกินหกเดือนปรับไม่เกินสองพันบาท

3. เมื่อศาลได้ลงผู้ใดดังกล่าวแล้ว หากปรากฏว่าผู้นั้นเป็นโรคอันตรายได้รับการรักษาหรือเป็นผู้ควรได้รับการฝึกอาชีพ อธิบดีมีอำนาจสั่งให้ส่งตัวผู้นั้นไปรับการรักษา หรือฝึกอาชีพในสถานสงเคราะห์ได้มีระยะเวลาไม่เกินหนึ่งปี โดยให้กรมประชาสงเคราะห์รับหน้าที่ตัวกลางนี้โดยการจัดตั้งสถานสงเคราะห์สำหรับการรักษา และการฝึกอาชีพ อธิบดีมีอำนาจสั่งปล่อยตัวผู้เข้ารับการรักษาโดยดุลพินิจว่าผู้เข้ารับการรักษาประพฤติตัวดีจะกลับตัวกลับใจไม่กลับไปทำการค้าประเวณีอีก อำนาจหน้าที่นี้กล่าวมาที่อธิบดีอาจจะมอบหมายให้ผู้ว่าราชการจังหวัดใดเป็นผู้ใช้อำนาจ และปฏิบัติหน้าที่แทนในเขตจังหวัดนั้นได้โดยมีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยเป็นผู้รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ (พระราชบัญญัติปรามการค้าประเวณี พ.ศ. 2503)

เพื่อให้พระราชบัญญัติปรามการค้าประเวณี พ.ศ. 2503 ฉบับนี้เกิดผลในทางปฏิบัติ รัฐบาลจึงได้กำหนดหน่วยงานที่รับผิดชอบเพื่อกลไกสำคัญ ในการผลักดันปัญหาเรื่องโสเภณีให้ เป็นไปตามเจตนารมณ์ของกฎหมายโดยแบ่งหน่วยงานที่รับผิดชอบออกเป็น 2 ฝ่าย คือ หน่วยงานภาครัฐ และหน่วยงานภาคเอกชน (เฉลิมพล สัตถาภรณ์, 2508, หน้า 46-51) หน่วยงานภาครัฐ ประกอบด้วย 1. กรมตำรวจ มีหน้าที่ในการจับกุมปราบปรามผู้กระทำความผิด และฝ่าฝืนบทกฎหมายมาดำเนินคดี ไม่ว่าจะทำความผิดหรือฝ่าฝืนบทบัญญัติพระราชบัญญัติปรามการค้าประเวณีหรือบทกฎหมายอื่นใดที่เกี่ยวข้องตามกฎหมายปราบปรามการค้าประเวณี พ.ศ. 2503 นั้น นอกจากจะบรรลุถึงความผิดผู้ค้าประเวณีแล้วยังได้ระบุดังความผิดผู้เป็นเจ้าของสำนักประเวณี และเจ้าของบริการต่าง ๆ ที่ยอมให้มีการค้าประเวณีในสถานที่ของตนด้วย นอกจากหน้าที่ในการจับกุมสอบสวนดำเนินคดีผู้กระทำความผิดแล้ว หัวหน้าพนักงานสอบสวนยังมีหน้าที่แจ้งการจับกุมพร้อมด้วยชีวประวัติ และพฤติการณ์อันเกี่ยวกับการทำความผิดของผู้ถูกจับกุมเกี่ยวกับการค้าประเวณีนั้น ไปให้อธิบดีกรมประชาสงเคราะห์หรือผู้ว่าราชการจังหวัดแล้วแต่กรณีทราบ เพื่ออธิบดีกรมประชาสงเคราะห์หรือผู้ว่าราชการจังหวัดจะได้พิจารณาออกคำสั่งให้ส่งตัวผู้กระทำความผิดไปรับการรักษาที่ยังสถานสงเคราะห์โสเภณี ส่วนการดำเนินการปราบปรามนักค้าโสเภณี นักต่อลวง และชายแมงดาให้กรมตำรวจดำเนินการโดยอาศัยอำนาจตามประมวลกฎหมายอาญา พ.ศ. 2499 คำสั่งกระทรวงมหาดไทยที่ 2499/250 วันที่ 10 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2502 และประกาศของคณะปฏิวัติฉบับที่ 21 และ 43 ที่เกี่ยวข้องกับผู้ประพฤติดันเป็นอันขาด 2. กรมราชทัณฑ์ มีหน้าที่จำคุกผู้กระทำความผิดซึ่งศาลได้พิพากษาให้ลงโทษจำคุกตามพระราชบัญญัตินี้แล้ว ผู้บัญชาการเรือนจำยังมีหน้าที่จะต้องแจ้งวันพ้นโทษต่ออธิบดีกรมประชาสงเคราะห์หรือผู้ว่าราชการจังหวัดแล้วแต่กรณีเพื่อรับตัวผู้พ้นโทษไปสถานสงเคราะห์เพื่อรับการรักษาต่อ 3. กรมการปกครอง มีหน้าที่ร่วมมือกับตำรวจในการปราบปรามผู้กระทำความผิดกฎหมาย ตลอดจนป้องกันมิให้หญิงต้องตามมาเป็นโสเภณี จัดส่งโสเภณีที่ถูกจับกุมในต่างจังหวัด

มารับการสงเคราะห์ในสถานสงเคราะห์ โดยอยู่ในดุลยพินิจของผู้ว่าราชการจังหวัดทั้งความร่วมมือ การติดตาม ดูแลผู้รับการสงเคราะห์ที่อยู่ในต่างจังหวัด เพื่อมิให้กลับมาประกอบอาชีพ โสเภณีอีก

4. กรมอนามัย และกรมการแพทย์ มีหน้าที่รักษาพยาบาล และควบคุมการโรคมิให้แพร่หลาย ตาม แนวทางแห่งสหประชาชาติที่ได้วางแนวทางไว้ในเรื่องนี้ โดยให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติ ปราบการค้าประเวณี พ.ศ. 2503 ฉบับนี้ โดยมีอำนาจครอบคลุมทั้งส่วนกลาง และส่วนภูมิภาค ซึ่ง ในยุคสมัยแห่งการพัฒนานี้จะมีหน่วยควบคุมการโรคในส่วนกลาง 7 แห่งคือ โรงพยาบาลบางรัก, สถานีอนามัยบางเล็ก, สถานีอนามัยบางเขน, หน่วยชิรพยาบาล, หน่วยสุขศาลาเจ้าคุณประยูรวงศ์, หน่วยโรงพยาบาลท่าเรือ, ส่วนในต่างจังหวัดจะมีหน่วยควบคุมการโรคทำหน้าที่เฉพาะจังหวัดที่มี โสเภณีหนาแน่น และมีกรมโรคชุกชุม 5. กรมประชาสงเคราะห์ มีหน้าที่รับผิดชอบในเรื่องการ สงเคราะห์โสเภณี โดยตรงตามอำนาจดังปรากฏในพระราชบัญญัติฉบับนี้ว่าให้ กรมประชาสงเคราะห์จัดตั้งสถานสงเคราะห์ สำหรับการรักษา และฝึกอาชีพสำหรับโสเภณี และยัง ได้ระบุให้อำนาจอธิบดีกรมประชาสงเคราะห์มีอำนาจส่งตัวผู้กระทำความผิดที่ศาลพิพากษาลงโทษแล้ว ไปรับการสงเคราะห์ และนอกจากนี้ยังมีอำนาจสั่งให้ผู้รับการสงเคราะห์ไปทำงานหรือประกอบ อาชีพ ณ สถานที่อื่นนอกสถานสงเคราะห์อันจะเป็นประโยชน์ และผลดีแก่ผู้รับการสงเคราะห์เอง

และหลังจากสถานสงเคราะห์ปฏิบัติในช่วงแรก ๆ ตั้งแต่วันที่ 27 มกราคม พ.ศ. 2504 ถึง วันที่ 17 มีนาคม พ.ศ. 2504 แต่ในปีเดียวกันปรากฏว่ามีหญิงโสเภณีที่ถูกส่งตัวเข้ารับการสงเคราะห์ ตามคำพิพากษาของศาลถึง 273 คน ดังตารางที่ 5-5

ตารางที่ 5-5 จำนวนหญิงโสเภณีผู้เข้ารับการสงเคราะห์

รายการ	จำนวน	หมายเหตุ
กุมภาพันธ์ 2504	137	
มีนาคม 2504	96	
จำหน่าย	25	
1.ปลดปล่อย	8	
2.อื่น ๆ		เด็ก 1 คน
ก.หลบหนี	12	
ข.ฟ้องศาล	3	
ค.ส่งโรงพยาบาล	2	
เหลือจำนวน	217	

ที่มา: บุญส่ง เผ่าทรง, ม.ป.ป., หน้า 83

สำหรับหน่วยงานภาคเอกชน ประกอบด้วยหลายฝ่ายเรียกกันในยุคสมัยนี้ว่า “องค์กรอาสาสมัคร” เช่น สภาสังคมสงเคราะห์ สมาคมครอบครัวบริการแห่งประเทศไทย สมาคมแพทย์สตรีแห่งประเทศไทย พิธยานุเคราะห์ สมาคมราชการุณ ราชประชานุเคราะห์มูลนิธิ สมาคมสตรีไทย สมาคมสตรีอุดมศึกษาแห่งประเทศไทย สภาสตรีแห่งชาติ มูลนิธิค่ายเด็กกำพร้าของสตรีไทย มูลนิธิ สมาคมเยาวชนวิคริสเตียน สโอมสรวัฒนธรรมหญิง ยูวพุทธิกสมาคมแห่งประเทศไทย เป็นต้น (Fox, 1960, p.156 อ้างถึงใน เฉลิมพล รัตถาวรณ, 2508, หน้า 49-50) ในบรรดาองค์กรอาสาสมัครต่าง ๆ ดังกล่าวมีเพียงองค์กรเดียวที่ทำหน้าที่เกี่ยวกับการสงเคราะห์โสเภณีโดยตรงอย่างแท้จริง คือ “มูลนิธิสงเคราะห์สตรีบางจำพวก” ที่มีคุณหญิงเพียร เวชบูล เป็นผู้ดำเนินการต่อต้านการค้าประเวณีอย่างจริงจัง และเข้มแข็งด้วยตัวเองเป็นเวลาสี่สิบกว่าปีแล้วตั้งแต่ก่อนจะเข้าสู่ช่วงยุคสมัยแห่งการพัฒนา คือ ช่วง พ.ศ. 2480 โดยดำเนินงานด้านการสงเคราะห์หญิงโสเภณีด้วยทุนส่วนตัว และส่งเสริมช่วยเหลือโสเภณีให้ได้รับการรักษาพยาบาลที่เกี่ยวกับกามโรคจนนำไปสู่การก่อตั้ง “พิธยานุเคราะห์” ขึ้น โดยเพื่อทำหน้าที่ในการดูแลปัญหาเรื่องโสเภณีอย่างครอบคลุมในลักษณะต่าง ๆ เช่น การสงเคราะห์หญิงมีครรภ์นอกสมรส การรับอุปการะเด็กกำพร้า เด็กที่เกิดนอกสมรส เป็นต้น ทั้งนี้โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1. ให้การศึกษา และการจัดการช่วยเหลือโสเภณีให้กลับตนเป็นคนดี 2. ให้การรักษาพยาบาลแก่โสเภณีที่สมัครใจเข้ารับการสงเคราะห์โดยให้บริการในเรื่องที่อยู่อาศัย การรักษาพยาบาล การศึกษา และการฝึกอบรม แนะนำจัดหางาน และบริการด้านอื่น ๆ 3. ทำการศึกษาวิจัยศึกษาเกี่ยวกับมูลเหตุของการค้าประเวณี และมาตรการต่าง ๆ ที่ใช้ป้องกันแก้ไขปัญหาโสเภณี 4. เร่งเร้ากระตุ้น และขอความร่วมมือประชาชนให้ความช่วยเหลือแก่โสเภณี มีโอกาสกลับตนเป็นคนดี 5. ให้คำปรึกษาแนะนำแก่ผู้ที่มีปัญหาเกี่ยวกับเรื่องทางเพศ 6. ทำการติดต่อกับองค์กรต่าง ๆ ที่มีวัตถุประสงค์อย่างเดียวกัน ทั้งภายใน และภายนอกประเทศ มูลนิธิสงเคราะห์สตรีบางจำพวกนี้ ต่อมาภายหลังได้เปลี่ยนชื่อใหม่เป็น “มูลนิธิสุขภาพสังคม” เพื่อหลีกเลี่ยงความไม่เหมาะสมของคำว่า “สตรีบางจำพวก” ซึ่งทำให้ดูคล้ายการแยกสตรีที่เคยเป็นโสเภณีมาแล้วออกจากสังคมของคนปกติทั่วไป

อย่างไรก็ตาม ภายหลังจากวาทกรรมต่อต้านโสเภณีในสังคมไทยในยุคสมัยแห่งการพัฒนาของสหประชาชาติ โดยการเรียกร้อง และขอความร่วมมือประเทศสมาชิกให้ปฏิบัติตามอนุสัญญาผลิตซ้ำทางวาทกรรมเรื่องโสเภณี และการแสวงหาผลประโยชน์ทางเพศฉบับดังกล่าว โดยประเทศไทยในฐานะสมาชิกก็ปฏิบัติตามวาทกรรมต่อต้านโสเภณีดังกล่าวนี้ด้วยการปรามการค้าประเวณี

และในที่สุดก็ผลักดันจนออกมาใช้เป็นกฎหมายใช้บังคับ หลังจากราชบัญญัติปรมการค่าประเวณี พ.ศ. 2503 มีผลบังคับใช้โสเภณี และการให้บริการทางเพศก็ยังคงอยู่มิได้ลดจำนวนแต่อย่างใด หากแต่เปลี่ยนแปลงรูปแบบใหม่ให้ซับซ้อนมากยิ่งขึ้นโดยแบ่งอยู่ตามสถานบริการต่าง ๆ เช่น โรงน้ำชา สถานบริการอ่างอบนวด บาร์อะโกโก้ สถานเต็นรำ สถานนางโลม และสถานเรียงรมย์ในรูปแบบต่าง ๆ ทั้งนี้ก็เพราะดังได้กล่าวมาแล้วว่า เป็นผลมาจากการก่อรูปทางนโยบายของรัฐบาลในยุคสมัยแห่งการพัฒนาที่ประเทศไทยมีการพัฒนาประเทศโดยเน้นการพัฒนาอุตสาหกรรมมากกว่า การดูแลภาคเกษตร ทำให้เกิดความเลื่อมล้ำด้านการกระจายรายได้เกิดการล่มสลายของสังคมชนบท เนื่องจากความยากจน ส่งผลให้ประชากรส่วนหนึ่งย้ายถิ่นฐานออกจากชนบทสู่เขต กรุงเทพมหานคร ประชากรหญิงจำนวนมากจากชนบทหันตัวเองเข้าสู่ธุรกิจทางเพศในเขตพื้นที่ต่าง ๆ โดยเฉพาะในเวลาประเทศไทยได้ยินยอมให้สหรัฐอเมริกาเข้ามาตั้งฐานทัพในประเทศทั้งในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคตะวันออก เนื่องจากเกิดสงครามเวียดนาม จำนวนทหารอเมริกันที่เรียกกันในยุคนี้น่า จีไอ ที่เข้ามาพักอยู่ตามฐานทัพส่งผลให้ธุรกิจบริการทางเพศมีการขยายตัวอย่างรวดเร็วในยุคนี้นวนทางกับกฎหมายที่บังคับใช้ก็คือ พระราชบัญญัติปรมการค่าประเวณี พ.ศ. 2503 ฉบับดังกล่าว ทั้งนี้ก็เพื่อตอบสนองความต้องการที่สูงมากเช่นกันในช่วง สงครามเวียดนาม กระทั่งสงครามเวียดนามสิ้นสุดลงอาชีพโสเภณี และสถานบริการทางเพศก็ยังคงอยู่ มิได้มีที่ท้าวว่าจะลดลงยังคงขยายตัวพร้อมกับการเปลี่ยนแปลงรูปแบบไปตามความเปลี่ยนแปลงของเศรษฐกิจ และสังคมของยุคสมัยแห่งการพัฒนา (กองทุนประชากรแห่งสหประชาชาติประเทศไทย, 2550 , หน้า 5-6 อ้างถึงใน จีรศักดิ์ เรืองบุญ, 2559, หน้า 84)

จากที่กล่าวมาจะเห็นได้เห็นว่า วาทกรรมต่อต้านโสเภณีของสหประชาชาติต่อรัฐบาลไทยในยุคสมัยแห่งการพัฒนาที่ถูกแปลงรูปไปสู่การปฏิบัติผ่านทางพระราชบัญญัติปรมการค่าประเวณี พ.ศ. 2503 จะไม่เกิดผลอันเป็นที่น่าพอใจในทางปฏิบัติก็ตาม แต่หลักการสำคัญในอนุสัญญาผลิตซ้ำทางวาทกรรมต่อต้านโสเภณี และการแสวงหาประโยชน์ทางเพศดังกล่าว ประกอบกับอุดมการณ์แบบประชาธิปไตยที่สหประชาชาติสอดแทรกอยู่ในอนุสัญญารวมฉบับนี้ มีผลอย่างมีนัยยะสำคัญยิ่งต่อความคิดของสังคมไทยในยุคสมัยแห่งการพัฒนา โดยวาทกรรมต่อต้านโสเภณีแห่งสหประชาชาติดังกล่าวสามารถเร่งเร้ากระตุ้นความคิด และสร้างความตื่นตัวให้กลุ่มคนและภาคส่วนต่าง ๆ ได้เป็นอย่างดี ต่อประเด็นปัญหาเรื่องโสเภณี และอาชีพการขายบริการทางเพศที่ถูกผูกวมเข้ากับอุดมการณ์แบบประชาธิปไตย ผ่านความคิดเรื่องเสรีภาพ ความเสมอภาคทางเพศ ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ตลอดจนถึงสิทธิมนุษยชน ตามลำดับ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงที่สังคมไทยในยุคสมัยแห่งการพัฒนา มีความตื่นตัวทางการเมืองเป็นอย่างสูง ประชาชนให้ความใส่ใจต่อปัญหาต่าง ๆ ทางสังคม จนกระทั่งความตื่นตัวทางความคิดดังกล่าวสูงจนกระทั่งนำไปสู่

เหตุการณ์ 14 ตุลา 2516 ผลสำเร็จของวาทกรรมต่อต้าน โสเภณีดังกล่าวของสหประชาชาติที่สามารถ
 ครอบงำสร้างความคิดตื่นตัวทางความคิด ต่อประเด็นปัญหาเรื่อง โสเภณี และอาชีพการขายบริการทาง
 เพศดังกล่าวในยุคสมัยแห่งการพัฒนานี้ ก็พิจารณาได้จากการอภิปรายถกเถียงกันอย่างสำคัญ ครั้ง
 หนึ่งของสังคมไทยในยุคสมัยนั้นต่อปัญหาเรื่อง “การค้าประเวณีในประเทศไทย” เมื่อวันอาทิตย์ที่
 21 ธันวาคม พ.ศ. 2512 เนื่องจากเป็นเวทีที่รวบรวมคนหลากหลายภาคส่วนเพื่ออภิปรายเกี่ยวกับ
 ประเด็นปัญหาโสเภณี เพื่อร่วมกันหาทางออกให้กับปัญหานี้ โดยกลุ่มผู้อภิปรายประกอบด้วย
 อาจารย์มหาวิทยาลัย นิสิตนักศึกษา นักศึกษาแพทย์ นักรูทกิจ นักคิด นักเขียน ตลอดจนถึง
 สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร โดยมีประเด็นสำคัญในการอภิปราย 3 ประเด็น คือ 1. คุณ และโทษของ
 การมีโสเภณี 2. พระราชบัญญัติปรามการค้าประเวณี พ.ศ. 2503 มีผลเป็นอย่างไรเหมาะสมเพียง
 ไหน 3. ควรแก้ไขปัญหาโสเภณีอย่างไร โดยข้อสรุปที่ได้จากการอภิปรายดังกล่าวนี้จะมีการ
 รวบรวมเป็นข้อมูลความคิด เพื่อเป็นข้อเสนอเข้าสู่รัฐสภาเพื่อออกเป็นกฎหมายต่อไป โดยผู้ร่วม
 อภิปรายได้แสดงความคิดเห็นกัน ซึ่งมีสาระสำคัญโดยสรุปดังนี้ (กระทรวงสาธารณสุขฯ สร.
 2.2/5, 21 ธันวาคม 2512)

1. ยอดธง ทับทิวไม้ “..โสเภณีคือผู้ที่ใช้ร่างกายเป็นสินค้าดำเนินการในไทยช้านานตั้งแต่
 สมัยกรุงศรีอยุธยา เมื่อกรุงแตกก็ย้ายมาตั้งหลักฐานทำกินในจังหวัดพระนคร ที่สำเพ็ง ไม่ทราบ
 จำนวน โสเภณี และแหล่งการค้าประเวณีในพระนคร ธนบุรี และทั่วประเทศแน่นอน กรมอนามัย
 รวบรวมได้ เฉพาะจากสำนักที่ให้ความร่วมมือ ส่วนสาเหตุการเป็น โสเภณีนั้นมาจากหลายสาเหตุ
 เช่น สภาพจิตใจไม่ปกติ ยากจน ถูกฉูดคร่ำบังคับขู่เข็ญขณะนี้ทำล้าสำนึกทำไม่ถึงการณ์ส่วนความ
 เสี่ยงหายจาก โสเภณีเช่นกัน เริ่มตั้งแต่ ประชาชนป่วยเป็นกามโรคทำงานได้ไม่เต็มที่กระทบต่อ
 เศรษฐกิจรัฐต้องสิ้นเปลืองงบประมาณ ขาดสวัสดิภาพ กระทบกระเทือนต่อศีลธรรม จากสถิติของ
 ทางกรมอนามัยในผู้รับตรวจป่วยด้วยกามโรค 1 ใน 3 หญิงแม่บ้านติดโรคจากสามีจำนวนมาก ผล
 การตรวจหญิงมีครรภ์แสดงบวก 10.6 เปอร์เซ็นต์ซึ่งอันตรายมากเพราะองค์องค์กรสหประชาชาติ
 จำกัดขีดไม่ควรเกิน 2 เปอร์เซ็นต์ โสเภณีในไทยเป็นกอบเป็นกำ หญิงชายมักง่ายทางกามารมณ์ อายุ
 เพียง 14 ปี ก็มั่วสุมในโรงแรมใหญ่ ๆ ของกรุงเทพฯ จัดเป็นยุคกามมิกสัญญูหรือ มิกสัญญูทาง
 กามารมณ์ ความจริงกามารมณ์เป็นของสูง ประเพณีไทยจึงมีพิธีส่งตัวเจ้าสาว เจ้าบ่าว เพื่อเตรียมใน
 การร่วมเพศครั้งแรกให้มีคุณค่า ควรเข้าใจ และใช้กามารมณ์ถูกต้อง ผู้ใหญ่ไม่สนใจในปัญหา
 โสเภณี พระราชบัญญัติปรามการค้าประเวณีก็ไม่ได้แก้ปัญหาลำบาก โสเภณีที่ตั้งอยู่ใกล้ชิดกับ
 กระทรวง..”

2. วีระ มุสิกพงศ์ “..โลกขาด โสเภณีไม่ได้ เพราะมนุษย์มีกิเลสทางกามารมณ์ ใช้ธรรม
 อะไรก็ไม่อาจข่มเนื่องจากคนรุ่นก่อนยอมรับความจริง พระราชบัญญัติป้องกันสัญจร โรค ร.ศ. 127

จึงรับสภาพโสเภณี โดยให้ลงทะเบียนดำเนินกิจการถูกต้องตามความประสงค์ของกฎหมาย เพื่อประโยชน์ด้านความเรียบร้อย ควบคุมโรค และให้ความยุติธรรมแก่โสเภณีไม่ให้ถูกเอาเปรียบจากผู้ดำเนินกิจการเห็นผลที่ทางการยกเลิกพระราชบัญญัติสัญจรโรค เปลี่ยนมาใช้พระราชบัญญัติปรามการค้าประเวณี พ.ศ. 2503 นี้มีช่องโหว่ที่สำคัญ 2 ประการ คือ การประกอบกิจการที่สำนึกเท่านั้น ที่เข้าข่ายผิดถ้าหากทำการค้าประเวณีที่อื่น กฎหมายยังไม่ครอบคลุมถึง ส่วนอีกประการ คือ ผู้ใดพาหญิงเพื่อจุดประสงค์ในการค้าประเวณีจะถูกดำเนินการทางกฎหมาย แต่ผู้ที่เป็นตัวการ ชักพาหญิงเพื่อการค้าประเวณีแต่อยู่เหนือกฎหมายมักเป็นเจ้าหน้าที่ทางราชการ..”

3. บุญช่วย พุทธิปาโมกษ์ “..โสเภณีมักถูกประณามจากคนทั่วไปว่าเป็นสิ่งเลวร้ายแต่ในสายตาของผู้อภิปรายโสเภณีมีคุณความดีช่วยเหลือสังคมให้อยู่โดยเรียบร้อยมากประการ เช่น ทำให้ศีลธรรมของมนุษย์ในสังคมคงอยู่ ไม่เช่นนั้นจะเกิดคดีทางกามารมณ์ค้ายศ โดยการลักลอบมีผู้คิดลูกเมียผู้อื่น ทุจริตอาณาจาร โสเภณีเป็นผู้เสียสละทำหน้าที่รองรับอารมณ์ของผู้ที่อาจเป็นอันตรายของสังคม ไม่มีรัฐบาลไหนในโลกจะเก่งกาจพอที่จะยกเลิกกิจการโสเภณีได้หมดสิ้น อาจจะอยู่ในรูปสวยงามของตัวหนังสือแต่ทางปฏิบัติทำไม่สำเร็จ เปรียบเสมือนลูกโป่ง เมื่อกดไม่ให้มีการค้าประเวณีก็นำมาซึ่งรูปแบบของปัญหาของสังคมด้านอื่น การปรามไม่ให้มีโสเภณีไม่สำเร็จก็เพราะเกี่ยวกับการต้องการทางเพศซึ่งเป็นสัญชาตญาณชนิดหนึ่ง กฎหมายปรามการค้าประเวณีไม่ควรมียุเพราะแก้ไขปัญหาไม่ได้ทำให้กิจการโสเภณีขยาย และหลบลงใต้ดินในสภาพสถานบริการต่าง ๆ ในการค้าประเวณีกฎหมายนี้เป็นช่องทางของเจ้าหน้าที่ที่หาประโยชน์จากหญิงค้าประเวณี..”

4. วิชัย โชควิวัฒน์ “..คัดค้านความคิดเห็นที่ว่า ควรให้รัฐบาลดำเนินกิจการ โสเภณีเสียเอง เพราะจะเป็นการให้อำนาจรัฐบาลมากเกินไป เดียวนี้รัฐบาลมีอำนาจเหนือราษฎรมากประการแล้ว ในระบอบประชาธิปไตยประชาชนควรเป็นผู้บังคับรัฐบาลอีกประการหนึ่ง รัฐบาลคิดทำอะไรมักไม่สำเร็จตามที่ควร ถ้าหากคงมีโสเภณีที่ใดการควบคุมกามโรคนี้มันก็ไม่เป็นผล เนื่องจากโสเภณีเป็นตัวแพร่เชื้อโรคเหตุกามโรคไม่มีวัคซีนป้องกันเป็นอีกทางหนึ่งที่ทำให้กามโรคยังคงเป็นปัญหา การดำเนินการควบคุมกามโรคนี้ กองควบคุมกามโรค และคุตทะราด กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข ยึดหลักการ 4 ประการ คือ การค้นหาผู้ป่วยซึ่งเป็นไปโดยความยากลำบากเพราะกฎหมายไม่ยอมรับสภาพโสเภณี การค้นหาผู้สัมผัสซึ่งต้องไม่ยิ่งหย่อนกว่าการค้นหาโดยที่ไม่ทราบว่ามีใครเกี่ยวข้องกับโสเภณี และผู้ป่วยที่สัมผัสทางเพศกับใคร ถัดมาคือการรักษาไม่สู้เป็นผลในประการที่ว่าผู้ป่วยขาดความรู้หรืออายุที่จะรับการตรวจจากแพทย์ และสุดท้ายการสุขศึกษาอยู่ในขอบเขตจำกัดไม่คลุมทั่วถึง

5. ทินวัฒน์ มฤคพิทักษ์ “..เหตุอื่นที่สนับสนุนการเป็น โสเภณี นอกเหนือจากที่ผู้อภิปรายไปแล้วได้แก่ เมื่อผู้ชายสนับสนุนเป็นลูกค้าย่อมมีการตอบสนอง ความยากจน และภาระเลี้ยงดูพ่อ

แม่พี่น้อง เป็นอาชีพที่ง่ายสะดวกไม่ต้องลงทุนมาก ถูกใช้เล่ห์เพทุบายโดยไม่มีทางป้องกันตัว หญิงสาวขึ้นรถแท็กซี่ลำพังถูกโประยาสาธคนขับเปลี่ยนป้ายทะเบียนเป็นรถส่วนตัว และนำผู้หญิงขายลำนัก ผู้ดำเนินกิจการได้รับความคุ้มครองจากเจ้าหน้าที่ตำรวจจึงได้ใจ ที่สำคัญสภาพทางการเมืองที่มีทหารสหรัฐอยู่ในประเทศไทย เป็นมูลเหตุของการเป็นโสเภณีเพราะรายได้ค่าครองชีพสูง และความประเจิดประเจ้อ ในการแสดงอารมณ์ทางเพศของทหารต่างชาติ ทำให้ผู้หญิงเห็นเป็นเรื่องธรรมดา ตัดสินใจประกอบอาชีพค้าประเวณีง่ายดายขึ้น ต่อเมื่อทหารสหรัฐถอนกลับ เมียเช่า และหญิงพาร์ทเนอร์โสเภณีจะเป็นปัญหาสังคมเพราะไม่ยอมรับเป็นสมาชิก ส่วนประเภทของหญิงค้าประเวณีในพระนคร และธนบุรีมีหลายรูปแบบคือ เดินหาลูกค้าตามถนนสายใหญ่ ๆ อยู่ในสำนักประกอบกิจการเรือจ้าง ใช้โรงแรมชั้น 2 หญิงโรงน้ำชา พนักงานหญิงสถาน อาบ อบ นวด เมียเช่า ทหารต่างชาติ นางทางโทรศัพท์ หญิงหากินชั้นสูง อาชีพหัวหน้า คือนักแสดง นางแบบ ช่างตัด การแตกแขนงต่าง ๆ หญิงค้าประเวณี หลังพระราชบัญญัติปรามการค้าประเวณีเหตุการณ์คลี่คลายคือทุกฝ่ายได้รับประโยชน์จากกิจการนี้ผู้ที่ได้รับประโยชน์จากกิจการ โสเภณีดังกล่าวก็คือ หญิงโสเภณีที่รายได้ประมาณครึ่งหนึ่งของค่าบริการเจ้าของสำนักมีผลประโยชน์ 15 – 25 เปอร์เซ็นต์ ของค่าตัวหญิง แม่เล้าพ่อเล้า แมงดา เจ้าของ โรงแรมชั้น 2 และที่สำคัญที่สุดคือเจ้าหน้าที่ตำรวจเอง ..”

6. ทองดี อิศระชีวิน “..สลดใจที่ปีหนึ่ง ๆ ผู้หญิงทางเหนือเดินทางเข้ากรุงเทพมหานคร แล้วเป็นโสเภณีเพราะถูกลวงหรือรู้เท่าไม่ถึงการณ์ประมาณ 2,000 คน กลอุบายที่ผู้ชายจากกรุงเทพฯ ใช้ลวงสาวเหนือเป็นโสเภณี เช่น ขอกับพ่อแม่จะเลี้ยงดูเป็นภรรยาพลึงถึงกรุงเทพฯ ก็ส่งขายสำนักหรือบางทีก็บอกจะพาลงมาหางานให้ทำมอบเงินกับพ่อแม่ผู้หญิงไว้จำนวนหนึ่งผลสุดท้ายก็ให้ค้าประเวณี ผู้อภิปรายหยิบยกเล่ห์เพทุบายชี้แจงกับผู้ปกครองของเด็กสาวทางเหนือเสมอ หากผู้ชายจะขอก็ให้จัดการตามประเพณี หรือติดตามจนทราบที่ทำงาน หรือที่อยู่ของผู้ติดต่อให้ทราบหลักแหล่งเสียก่อนจึงปล่อยตัวลูกสาวปัญหาการหลอกลวง หญิงสาวทางเหนือแก้ได้อย่างดี หากผู้ปกครองรอบคอบ และกวดขันการออกบ้านยามค่ำคืนของลูกสาว เท่าที่ทราบมีจำนวนโสเภณี และสำนักมากมาย เพราะได้ความปกป้องเบื้องต้นหลังจากตำรวจ เคยสอบถาม รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย ถึงทางพิจารณาแก้ปัญหาโสเภณีรับตอบว่าทางรัฐบาลจัดสถาน สงเคราะห์หญิงไร้อาชีพ เพื่อสอนอาชีพแก่หญิงโสเภณีแต่เป็นการแก้ปลายเหตุควรจะหาทางป้องกันไม่ให้ผู้หญิงเห็นดีเห็นชอบในการเป็นโสเภณีโดยอาจจะขอให้ผู้ว่าราชการจังหวัด ศึกษาธิการจังหวัด อบรมหญิง สาววัยรุ่นที่อยู่ในสภาพแวดล้อมอันจะกลายเป็นอาชีพนี้ได้โดยง่าย ทางด้านเจ้าหน้าที่ตำรวจเป็นกำลัง สำคัญที่จะช่วยแก้ปัญหา คือนอกจากจะไม่เป็นผู้ส่งเสริมเบื้องหลังเสียเอง ก็ควรจะคอยกวดขันการเดิน ทางเดินเข้ากรุงเทพฯ ของหญิง ว่าสาวต่างจังหวัดที่เค้าจะเดินทางเพื่อ

จุดประสงค์นี้โดยถ้ามองถึงความ ประสงค์ในการเดินทางรวมทั้งตรวจบัตรประจำตัวด้วยก็จะช่วยได้มาก หากผู้ใดมีความคิดแตกฉานออกไปซึ่งจะเสนอให้รัฐบาลแก้ไขปัญหาเรื่องการเป็น โสเภณีก็เสนอต่อสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้ จะได้ ดำเนินการเสนอต่อสภาในการดำเนินงานทางด้านกฎหมายต่อไป เชื่อว่าหากรัฐบาลไม่ยกเลิก พรบ. สัญจร โรค ร.ศ. 127 จำนวนโสเภณี สำนัก สถานบริการต่าง ๆ และสภาพตามโรคจะไม่มีจำนวนสูงเหมือนปัจจุบัน..”

7. สนั่น ชีระศิริ โชติ “..ด้วยความห่วงใยสวัสดิภาพของหญิงโสเภณี และสุขภาพของประชาชนที่เป็นชายนักเที่ยวรวมทั้งครอบครัว จึงจะเสนอหลักการของ พรบ. กาม โรคอันเกี่ยวข้องกับหญิงค้าประเวณีต่อสภาในการประชุมสภาสมัยหน้า (15 มกราคม 2513) โดยมีหลักการที่จะเสนอ คือ เมื่อกิจการ โสเภณีเป็นสิ่งจำเป็นในสังคม และในภาวะของบ้านเมือง เช่น ปัจจุบันนี้รัฐบาลยังไม่สามารถให้ความรู้เรื่องเพศที่ถูกต้องกับประชาชน และประชาชนยังต้องผจญกับค่าครองชีพที่สูง จึงขอให้รัฐบาลเข้าดำเนินการ โสเภณีเองโดยจัดสถานที่เป็นย่าน โดยเฉพาะมีการควบคุมทางการแพทย์ ความเป็นธรรมในการรับรายได้แก่ตัวหญิงโสเภณี และแนะนำให้ผู้ไปเที่ยวป้องกันโรคถูกต้อง เช่น ใช้ถุงยาง หญิงค้าประเวณีให้ลงทะเบียนตามหลักเกณฑ์ อายุ สภาพสุขภาพ ฯลฯ ที่ทางการกำหนดออกบัตรประจำตัวให้เป็นหลักฐาน มีการตรวจสอบบัตรเสมอ เจ้าหน้าที่ตำรวจคอยรักษาการปฏิบัติความสงบเรียบร้อยให้กิจการดำเนินไปตามนัยของกฎหมาย พรบ. ที่กล่าวอาจเป็นเพียงบทเฉพาะกาลบังคับใช้ภายในระยะหนึ่ง วิธีการเช่นนี้ใช้ได้ผลมาแล้วในหลายประเทศ เช่น ไต้หวัน ส่วนสาเหตุว่าเพราะเหตุใดโสเภณียังคงเป็นอาชีพอยู่ในประเทศไทย ก็มาจากสาเหตุหลายประการ คือ กฎหมายให้ค่าตัวผู้หญิง เช่น เมื่อผู้ชายลวนลามจับเนื้อต้องตัวต้องเสียค่าปรับหรือเมื่อจะคู่ขอก็ต้องจ่ายค่าสินสอด ทองหมั้น การกระทำที่กล่าวคล้ายกับกฎหมายสนับสนุนการค้าตัวผู้หญิงเป็นสินค้าอย่างหนึ่ง ความยากจนก็เป็นอีกเหตุผลหนึ่งที่สำคัญของการเป็น โสเภณี สำหรับผู้หญิงภาคตะวันออกเฉียงเหนือบางคนก็ทำเพื่อความกตัญญูอันเชื่อมโยงจากความยากจน อาทิ ช่วยพ่อแม่หรือรับอุปการะส่งน้องเรียนแทนพ่อแม่โดยปิดบังอาชีพการเป็น โสเภณีเห็นตัวอย่างว่าอาชีพโสเภณีหาเงินได้มาก และสบายกว่าการทำงานหนักเพราะความจำเป็นในทางเศรษฐกิจ หญิงแม่บ้านบางคนที่ว่ามิรายได้น้อยต้องแอบสามี และลูกหาเงินพิเศษชั่วคราว กิจการค้าประเวณีจึงเฟื่องฟูทั้งที่ผิดกฎหมายประกอบกับการสนับสนุนจากเจ้าหน้าที่ของบ้านเมืองเสียเอง..”

จากที่กล่าวมาจะเห็นได้ถึง อิทธิพลของสหประชาชาติต่อปัญหาโสเภณีในประเทศไทย ในยุคสมัยแห่งการพัฒนา ผ่านทางวาทกรรมต่อต้าน โสเภณีที่ผลิตซ้ำอนุสัญญาฉบับดังกล่าวมาตั้งแต่ในยุคสันนิบาตชาติ นอกจากจะนำไปสู่ปฏิบัติการของวาทกรรมต่อต้าน โสเภณีในสังคมไทยในรูปแบบของพระราชบัญญัติปรามการค้าประเวณี พ.ศ. 2503 ที่ได้กล่าวแล้ว วาทกรรมต่อต้าน โสเภณิดังกล่าวยังสามารถแทรกซึมเข้าไปครอบงำความคิดของภาคส่วนต่าง ๆ ในสังคมไทย สร้างความตื่นตัวทาง

ความคิดต่อประเด็นปัญหาเรื่องโสเภณีของสังคมไทยทั้งในทาง การแพทย์ และสาธารณสุข ทาง เศรษฐกิจ และการเมือง การสร้างรายได้ ความเป็นธรรมทางสังคม การศึกษา ค่านิยม และ วัฒนธรรมทางเพศ ตลอดจนถึงการวางท่าทีต่อโสเภณี และอาชีพการขายบริการทางเพศว่าควรจะถูกหรือผิดกฎหมาย ซึ่งลักษณะ และสาระสำคัญต่าง ๆ ดังกล่าวนี้นำส่งผลให้รัฐบาลไทยในยุคสมัย แห่งการพัฒนาในช่วงเวลาต่อ ๆ มาจนกระทั่งถึงช่วงปลายยุคสมัยแห่งพัฒนามีอาจเพิกเฉยต่อ ประเด็นปัญหาเรื่องโสเภณี และธุรกิจบริการทางเพศในรูปแบบ และลักษณะต่าง ๆ ได้อีกต่อไป โดยเฉพาะอย่างยิ่งหลังเกิดเหตุการณ์ 14 ตุลา 2516 สังคมไทยมีความตื่นตัวทางการเมือง และ อ่อนไหวต่อประเด็นปัญหาต่าง ๆ ทางสังคม อุดมการณ์ประชาธิปไตยแบบตะวันตกที่เบ่งบาน ทำงานประสานเข้ากันได้ดีกับวาทกรรมต่อต้าน โสเภณีของสหประชาชาติที่ครอบงำความคิดทางใน สังคมไทยภายใต้ความคิดสำคัญของ อุดมการณ์แบบประชาธิปไตยคือสิทธิเสรีภาพ ความเสมอภาค และเท่าเทียมกันที่สัมพันธ์ และสอดคล้องจนกลายเป็นชุดความคิดของวาทกรรมต่อต้าน โสเภณี ของสังคมไทยในยุคนี้เป็นอย่างดีคือ “ความเสมอภาคทางเพศ คุณค่า และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิทางเพศ ความแตกต่างหลากหลายทางเพศ” และอื่น ๆ อีกมากมายที่อุดมการณ์แบบ ประชาธิปไตยถูกผูกโยงเข้ากับเรื่องเพศจนกลายเป็นชุดของความรู้ความคิด และหลักการที่สำคัญ ของวาทกรรมต่อต้าน โสเภณีในสังคมไทยในยุคสมัยแห่งการพัฒนาด้วยเหตุผลดังกล่าว ในทาง ปฏิบัติรัฐบาลจึงมีอาจนิ่งเฉยได้ส่งผลให้เกิดการเคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลงสำคัญที่เกี่ยวข้องกับ ผลักดันวาทกรรมต่อต้าน โสเภณิดังกล่าวสู่การปฏิบัติหลายประการตามช่วงเวลาที่สำคัญในยุคสมัย แห่งการพัฒนา (รังสรรค์ แสงสุข, 2536, หน้า 56-58) กล่าวคือ

ในปี พ.ศ. 2517 คณะกรรมการส่งเสริมสวัสดิภาพสตรีของ “สภาสังคมสงเคราะห์แห่งประเทศไทยในพระราชูปถัมภ์” ได้ข้อเสนอที่สรุปได้จากการจัดสัมมนาเรื่อง “หญิงค้าประเวณี” นำไปสู่การเกิดกลุ่มสมาชิกสถานิติบัญญัติแห่งชาติกลุ่มหนึ่ง ร่วมกันร่าง “พระราชบัญญัติการค้า ประเวณี พ.ศ.” และเสนอต่อสภานิติบัญญัติแห่งชาติเมื่อ 26 กุมภาพันธ์ 2517 โดยมีมีสาระว่า ให้ มีการตั้งสำนักงานการค้าประเวณีได้ แต่จะต้องได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่ก่อน และสำนักงาน การค้าประเวณีต้องถูกต้องตามสุขลักษณะ โดยโสเภณีจะมีได้ก็แต่โดยสมัครใจ และจะต้องได้รับ อนุญาตจากเจ้าหน้าที่เท่านั้น นอกจากนั้นก็กำหนดให้มีพนักงานเจ้าหน้าที่ตรวจสอบสุขภาพอนามัยของ โสเภณีเป็นประจำ และมีสิทธิถอนใบอนุญาตได้ถ้าหญิงติดเชื้อมโรคอีกทั้งได้กำหนดโทษแก่ผู้ที่ กระทำความคิดให้สูงกว่ากฎหมายเดิม รวมทั้งให้กรมประชาสงเคราะห์จัดตั้งสถานสงเคราะห์ สำหรับฝึกอบรมอาชีพด้วย แต่พระราชบัญญัติฉบับดังกล่าวนี้ก็ไม่ได้ผ่านความเห็นชอบจากสภานิติ บัญญัติแห่งชาติ

ในปี พ.ศ. 2519 ได้มีการออกคำสั่งกระทรวงมหาดไทย 23 พฤศจิกายน 2519 แต่งตั้ง กรรมการชุดหนึ่งเรียกว่าคณะกรรมการแก้ไขปัญหาหญิงบางประเภทโดยความประสงค์ของรัฐบาล กำหนดให้คณะกรรมการชุดนี้มีหน้าที่พิจารณาแก้ไขพระราชบัญญัติปราบการค้าประเวณี วาง แนวทางในการควบคุมการจดทะเบียนโสเภณีสำนัก และเจ้าของสำนักตลอดจนผู้ดำเนินงานที่ เกี่ยวข้องกับบริการผู้หญิงทุกประเภทต่าง ๆ พิจารณาปรับปรุง และขยายสถานสงเคราะห์หญิงบาง ประเภท และงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องซึ่งกระทรวงมหาดไทย มอบหมายคณะกรรมการนี้ได้ร่าง พระราชบัญญัติ (ฉบับกรมประชาสงเคราะห์) สถานบำเรอโดยมีหลักการสำคัญคือ การจดทะเบียน สถานบำเรอ ผู้บำเรอต้องมีบัตรสุขภาพ ไม่เอาโทษจำคุกกับผู้บำเรอควรมีแต่โทษปรับ และให้ศาล ส่งตัวไปปรับบริการอบรม และฝึกอาชีพในสถานสงเคราะห์ไม่เกิน 2 ปี แต่ในที่สุดก็เปลี่ยนรัฐบาล ร่างพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวจึงถูกบอกละทิ้งไปโดยปริยาย (แน่งน้อย ปัญจพรรค, 2525, หน้า 13 อ้างถึงใน จีรศักดิ์ เรืองบุญ, 2559, หน้า 85)

ในปี พ.ศ. 2525 คณะกรรมการสวัสดิภาพการสังคม และแรงงานได้เสนอร่าง พระราชบัญญัติการจดทะเบียนสำนักบริการหญิงอาชีพพิเศษ ต่อสภาผู้แทนราษฎรเพื่อพิจารณามี ทั้งสิ้น 25 มาตรา ซึ่งเป็นผลสืบเนื่องมาจากการถกอภิปรายเรื่องโสเภณี และในที่สุดได้ข่าวสรุปว่า น่าจะมีการจัดตั้งสำนักค้าประเวณีให้ถูกต้องตามกฎหมาย และให้อยู่ในการควบคุมดูแลของรัฐ ให้ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยเป็นผู้กำหนดขอบเขตการให้เรื่องการขออนุญาตตั้งสำนัก โสเภณี และการไม่อนุญาต การต่อไปอนุญาต การสั่งพัก การเพิกถอน และอำนาจของเจ้าหน้าที่ใน การสั่งการ นอกจากนั้นยังได้กำหนดถึงคุณสมบัติของผู้ขออนุญาตการจัดตั้ง รวมทั้งของสถาน บริการนั้นด้วย รวมทั้งเงื่อนไขอื่น ๆ อีกเจ้าสำนักพึงต้องปฏิบัติ และหากเจ้าสำนักฝ่าฝืน จะต้องโทษ จำคุกไม่เกิน 10 ปี หรือปรับไม่เกิน 30,000 บาท ซึ่งมีผู้แย้งว่าร่างพระราชบัญญัติฉบับดังกล่าวนี้ เกิด ความพยายามผลักดันให้อาชีพค้าประเวณีเป็นสิ่งที่ถูกกฎหมาย อย่างไรก็ตาม พ.ร.บ.ฉบับนี้ก็มิได้ ผ่านออกมาเป็นกฎหมายเพื่อใช้บังคับแต่อย่างใด

ในปี พ.ศ. 2527 กระทรวงมหาดไทยโดยการริเริ่มของ กรมตำรวจ กรมอัยการ และกรม ประชาสงเคราะห์ ได้ประชุมร่วมกันเพื่อร่างกฎหมายแก้ไขพระราชบัญญัติปราบการค้าประเวณี พ.ศ. 2503 โดยเสนอแก้ไขบางมาตรา และเพิ่มบางมาตรา และเสนอร่างการแก้ไขฯ นั้นต่อ คณะกรรมการพิจารณาร่างกฎหมายของกระทรวงมหาดไทย เมื่อคณะกรรมการฯ ได้ให้ความ เห็นชอบแล้ว กระทรวงมหาดไทยได้เสนอร่างการแก้ไขฯ นั้นไปยังเลขาธิการคณะรัฐมนตรี เมื่อ เดือนมกราคม 2528 จากนั้นเลขาธิการคณะรัฐมนตรีส่งร่างแก้ไขฯ ไปยังประธานคณะกรรมการ พัฒนาสตรีแห่งชาติ เพื่อพิจารณาประธาน โดยคณะอนุกรรมการพิจารณากฎหมาย และระเบียบ ข้อบังคับเกี่ยวกับการพัฒนาสตรี ของคณะกรรมการพัฒนาสตรีแห่งชาติพิจารณาแล้วเสนอต่อ

คณะรัฐมนตรีโดยเสนอขอพระราชบัญญัติปราบการค้าประเพณี พ.ศ. 2503 เดิมทั้งฉบับ และได้ร่างเป็นพระราชบัญญัติปราบการค้าประเพณี พ.ศ.ฉบับใหม่ขึ้น และคณะรัฐมนตรีได้ส่งเรื่องให้คณะกรรมการกฤษฎีกาพิจารณาต่อไป อย่างไรก็ตามร่างแก้ไขฯ ดังกล่าวต้องรอเสนอในรัฐบาลยุคใหม่ เพราะมีการเปลี่ยนแปลงรัฐบาลในช่วงนั้นพอดี เมื่อรัฐบาลยุคใหม่ได้จัดตั้งขึ้นมีการเสนอร่างพระราชบัญญัติปราบการค้าประเพณี พ.ศ. ... ขึ้นสองชุด คือร่างแก้ไขเดิมของคณะกรรมการกฤษฎีกาที่ตกไป และร่างอันมีข้อความเช่นเดียวกับร่างแก้ไขฯ ซึ่งเสนอโดย นางสุพัตรา มาศดิตถ์ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดนครศรีธรรมราช โดยผ่านทางสภาผู้แทนซึ่งสภาฯพิจารณารับหลักการร่างพระราชบัญญัติปราบการค้าประเพณี พ.ศ. ... ดังกล่าวแล้ว และอยู่ระหว่างการพิจารณาของคณะกรรมการวุฒิสภาแต่ก็เกิดการยุบสภาร่างพระราชบัญญัตินี้จึงตกไป

ในปี พ.ศ. 2530 ได้มีการเสนอให้ปรับปรุงกฎหมายว่าด้วยการปราบการค้าประเพณี โดยในครั้งนี้มีร่างกฎหมายทั้งจากสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และจากรัฐบาล ซึ่งสภาผู้แทนราษฎรก็ได้มีมติเสียงข้างมากให้รับหลักการ โดยถือร่างพระราชบัญญัติของคณะรัฐมนตรีเป็นหลัก โดยมีการแก้ไขบางมาตราในชั้นกรรมาธิการ และท้ายที่สุดสภาผู้แทนราษฎรก็ได้มีมติเห็นชอบร่างพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวก่อนที่วุฒิสภาจะได้มีมติเห็นชอบด้วยหลักการดังกล่าวเมื่อ 14 เมษายน พ.ศ. 2531 แม้ในชั้นวุฒิสภาได้มีสมาชิกสภาบางท่านอภิปรายแสดงความกังวลต่อบทบัญญัติบางมาตราของร่างพระราชบัญญัติ อย่างไรก็ตามร่างพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวก่อนที่วุฒิสภาจะได้มีมติเห็นชอบด้วยหลักการดังกล่าวเมื่อ 22 เมษายน พ.ศ. 2531 อย่างไรก็ตามร่างพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวก่อนที่ไม่ได้รับการพิจารณาต่อ เนื่องจากมีการยุบสภาก่อนเมื่อ 29 เมษายน พ.ศ. 2531 ในสมัยรัฐบาล พลเอก เปรม ติณสูลานนท์เป็นนายกรัฐมนตรี (จรัสคดี เรื่องบุญ, 2559, หน้า 85-86)

ในปี พ.ศ. 2531 กระทรวงมหาดไทยโดยคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานสตรีแห่งชาติได้เสนอร่างพระราชบัญญัติฯ ฉบับที่ผ่านการพิจารณาของสภาผู้แทนราษฎรชุดก่อน และเพิ่มเติมบางส่วนแล้วนั้นต่อคณะรัฐมนตรีในรัฐบาลชุดใหม่ซึ่ง พลเอกชาติชาย ชุณหะวัณ เป็นนายกรัฐมนตรี และคณะรัฐมนตรีก็ได้รับหลักการแล้วส่งเรื่องให้คณะกรรมการกฤษฎีกาพิจารณา แต่ร่างพระราชบัญญัติฯ นี้ก็ต้องตกไปอีกครั้งเพราะมีการเปลี่ยนแปลงรัฐบาล โดยคณะรักษาความสงบเรียบร้อยแห่งชาติ (รสช) เมื่อเดือนกุมภาพันธ์ 2534 นอกจากนั้น กสธ. ยังได้เสนอให้พิจารณากฎหมายอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง และขาดความเหมาะสมกับสภาพปัญหาในปัจจุบัน เช่น พระราชบัญญัติว่าด้วยการค้าหญิง และเด็กหญิง พ.ศ. 2471 เป็นต้น และได้เสนอร่างแก้ไขกฎหมายดังกล่าวผ่านเข้าสู่การพิจารณาของคณะรัฐมนตรีด้วย โดยมีสาระสำคัญคือขยายขอบเขตการให้ความคุ้มครองผู้หญิงและเด็กทั้งเด็กชาย และเด็กหญิงเพิ่มฐานความผิดรวมไปถึงการสนับสนุนหรือสมคบกันทำผิดหรือตกลงใจจะทำความผิดร่วมกัน วางหลักการถอนอำนาจปกครองบิดามารดาผู้ใช้อำนาจปกครองโดย

ไม่ชอบ นอกจากนี้ ยังพัฒนามาตรการ และกลไกพิเศษในการบังคับใช้กฎหมายให้มีความหลากหลายยิ่งขึ้น โดยการจัดตั้งองค์กรเฉพาะขึ้นรับผิดชอบ ภายใต้การประสานงานของคณะกรรมการใน กตส.สร้างมาตรการกลไกการป้องกันคุ้มครองให้กับเจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบ เช่น การตรวจค้นคุ้มครองเด็กหรือเด็กหญิงหรือหญิงให้มาอยู่ในการดูแลของเจ้าหน้าที่ระยะหนึ่งด้วย

ในปี พ.ศ. 2534 กระทรวงมหาดไทยได้เสนอร่างพระราชบัญญัติฯ นี้อีกครั้งต่อ คณะรัฐมนตรีสมัยรัฐบาล นายอานันท์ ปันยารชุน แต่คณะรัฐมนตรีฝ่ายสังคมนิยมและกฎหมายเห็นว่า ร่างพระราชบัญญัติฯดังกล่าวมิได้ให้ความสำคัญกับเรื่องการป้องกันโรคติดต่อทางเพศที่เพียงพอจึงได้เสนอคณะกรรมการพิจารณาขึ้น ซึ่งคณะทำงานฯ แก้ไขโดยเพิ่มโทษแก่เจ้าของแหล่งค้าประเวณี รวมทั้งการกำหนดให้ผู้บริหารต้องไปรับการตรวจสุขภาพเพื่อป้องกันการแพร่เชื้อแกมโรคอันเป็นการพิจารณาเพิ่มเติมยกร่างพระราชบัญญัติฯ แล้วเสนอต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อขอความเห็นชอบเมื่อ 28 มกราคม 2535 ซึ่งในสมัยนั้นสภานิติบัญญัติแห่งชาติทำหน้าที่รัฐสภาเป็นผู้พิจารณาแต่ร่างพระราชบัญญัติฯ ก็ไม่ผ่านการพิจารณาเสร็จสิ้นไปเพราะห้วงเวลาของสภานิติบัญญัติแห่งชาติเสียดก่อน

ในปี พ.ศ. 2536 รัฐบาลสมัยนายกรัฐมนตรี นายชวน หลีกภัย ได้นำร่างพระราชบัญญัติฯ นี้เคยเข้าสู่สภาฯ ชุดนี้แล้วแต่ตกไปนั้นมาพิจารณาอีกครั้งหนึ่งโดยผ่านความเห็นชอบของ กระทรวงมหาดไทยแต่ร่างพระราชบัญญัติฯ นี้ถูกต่อต้านจากนักวิชาการ และนักพัฒนาสังคม องค์กรเอกชนหลายกลุ่มสื่อมวลชน และผู้แทนมูลนิธิต่าง ๆ รวมทั้งกลุ่มสมาชิกสภาผู้แทนชาย และหญิงซึ่งพยายามกีดกันไม่ให้ร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวเข้าสู่การพิจารณาของคณะรัฐมนตรี และจัดให้มีการประชุมปรึกษาหารือร่างกฎหมายใหม่ออกมา และเพิ่มเติมส่วนที่เหมาะสมเข้าไปใหม่อีกครั้ง ในช่วงเวลานั้นจึงมีผู้เสนอร่างแก้ไขกฎหมายที่เกี่ยวข้องเข้าสู่การพิจารณาของสภาผู้แทนราษฎรหลายฉบับในที่สุดคณะรัฐมนตรีมิได้ให้คณะกรรมการพัฒนาสตรีแห่งชาติรับร่างพระราชบัญญัติของกระทรวงมหาดไทยไปพิจารณารวมกับร่างพระราชบัญญัติการควบคุมสถานบริการของคณะกรรมการแก้ไขปัญหาการใช้แรงงานสตรี โดยมีประเด็นให้เพิ่มเติมกฎหมายปรามการค้าประเวณีให้เหมาะสมยิ่งขึ้นในเรื่องของบทกำหนดโทษ และการส่งตัวผู้กระทําผิดไปรับการสงเคราะห์ คณะกรรมการพัฒนาการสตรีแห่งชาติ และอนุกรรมการแก้ไขปัญหาการใช้แรงงานสตรี พิจารณาแล้วเห็นว่ากฎหมายเดิมมิได้แก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นอย่างแท้จริงจึงได้เสนอร่างกฎหมายฉบับใหม่แก่รัฐบาลเพื่อให้เสนอต่อสภาผู้แทนราษฎร โดยเสนอ 3 เรื่อง คือ ให้แก้ไขกฎหมายควบคุมสถานบริการ ยกเลิกพระราชบัญญัติปรามการค้าประเวณี พ.ศ. 2503 และแก้ไขเพิ่มเติมประมวลแก้ไขกฎหมายอาญาเรื่องเกี่ยวกับการทำความผิดต่อเด็กหรือผู้เยาว์ โดยขอแก้ไขในเรื่อง

อายุจาก 13 ปี เป็น 15 ปี ในที่สุดคณะรัฐมนตรีมีมติรับหลักการในร่างพระราชบัญญัติปรามการค้า
 ประเวณี พ.ศ. ... ที่คณะกรรมการฯ เป็นผู้เสนอ และให้ส่งสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาตรวจ
 พิจารณา เมื่อคณะกรรมการกฤษฎีกาแก้ไขเพิ่มเติมเรียบร้อยแล้วคณะรัฐมนตรีได้นำร่างฯ ดังกล่าว
 เสนอสภาผู้แทนราษฎรพิจารณาของวุฒิสภาก็มีเหตุการณ์ขบถภายในรัฐบาลของนายท้าว หลีกภัย
 เสียก่อน (รังสรรค์ แสงสุข, 2536, หน้า 57-60)

อย่างไรก็ตาม วาทกรรมต่อต้านโสเภณีแห่งสหประชาชาติที่มีปฏิบัติการผ่านทาง
 อนุสัญญาผลิตซ้ำทางวาทกรรมที่สืบเนื่องมาตั้งแต่ยุคสันนิบาตชาติที่มีต่อประเทศไทย และรัฐบาล
 ไทยในยุคสมัยแห่งการพัฒนาดังที่กล่าวอธิบายมาแล้วนั้น มิใช่เกิดขึ้นเฉพาะแต่ในช่วงต้นยุคสมัย
 แห่งการพัฒนาแล้วขาดหายไปหากแต่ปฏิบัติต่อต้านวาทกรรมโสเภณีดังกล่าวดำเนินมาอย่าง
 ต่อเนื่องตลอดยุคสมัยแห่งการพัฒนาโดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงปลายยุคสมัยแห่งการพัฒนา ก่อนที่
 จะมีการยกเลิกพระราชบัญญัติปรามการค้าประเวณี พ.ศ. 2503 ฉบับเดิมที่นานาชาติดูว่าเป็นยาจัด
 ไม่สามารถรับมือ และแก้ไขปัญหาที่สลับซับซ้อนของโสเภณี และธุรกิจบริการทางเพศได้ จึง
 นำไปสู่ปฏิบัติที่เข้มข้นของวาทกรรมต่อต้านโสเภณีในสังคมไทยในช่วงปลายยุคสมัยแห่งการ
 พัฒนา ทั้งจากในประเทศ และระหว่างประเทศโดยมีข้อเรียกร้องให้มีการให้มีการพิจารณายกเลิก
 พระราชบัญญัติปรามการค้าประเวณี พ.ศ. 2503 ที่ไม่สามารถรับมือ และแก้ไขปัญหาโสเภณีแห่งยุค
 สมัย

โดยเสนอให้มีการตรากฎหมายใหม่ขึ้นใช้บังคับแทนกฎหมายฉบับเดิม ทั้งนี้เนื่องจาก
 สภาพที่สำคัญของปัญหาโสเภณี และธุรกิจบริการทางเพศที่ซับซ้อนในช่วงปลายยุคแห่งการพัฒนา
 และเริ่มส่งผลกระทบต่อสังคมไทยในยุคสมัยนั้นหลายประการ กล่าวคือ การเปลี่ยนแปลงนโยบาย
 ทางการเมืองการปกครองนั้นมักจะมีผลทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ และสังคมควบคู่ไป
 ด้วยเสมอ กิจการโสเภณี และธุรกิจเพศพาณิชย์ก็เช่นเดียวกัน (ศุภิมา นวศุภภาพ. 2541, หน้า 2) ทั้ง
 ในช่วงต้น และช่วงปลายยุคสมัยแห่งการพัฒนารัฐบาลมีนโยบายกระตุ้นธุรกิจในรูปแบบของการ
 ส่งเสริม และสนับสนุนอุตสาหกรรมท่องเที่ยว และบริการที่มีความเกี่ยวพัน และสอดคล้องกันเป็น
 เรื่องเดียวกันกับธุรกิจทางเพศ ดังที่ได้กล่าวไปแล้วว่ารัฐบาลไทยในช่วงยุคต้นยุคสมัยแห่งการ
 พัฒนาให้ความสำคัญกับการเร่งรัดพัฒนาประเทศ ให้ความสำคัญกับมิติทางด้านเศรษฐกิจเป็นหลัก
 เพียงด้านเดียว เพราะการเมืองถูกแช่แข็งอยู่ภายใต้การปกครองของ “เผด็จการพ่อขุนอุปถัมภ์” ของ
 รัฐบาลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ ทั้งนี้ก็เพื่อนำพาประเทศทะยานเข้าสู่ยุคสมัยใหม่หรือเรียกอีกอย่างว่า “ยุค
 สมัยแห่งการพัฒนา” โดยเริ่มต้นจากการมีนโยบายที่เป็นมิตรกับสหรัฐอเมริกาเพื่อแลกกับความ
 ร่วมมือทางด้านการเมือง โดยการส่งทหารอเมริกาเข้ามาพร้อมกับการตั้งฐานทัพในไทย เพื่อต่อต้าน
 ลัทธิคอมมิวนิสต์ การเข้ามาตั้งฐานทัพของสหรัฐส่งผลให้เศรษฐกิจขยายตัว และเจริญเติบโตอย่าง

ต่อเนื่อง เนื่องจากการใช้เงินพักผ่อนหาความสุขของทหารอเมริกันกับความบันเทิงทางเพศใน รูปแบบต่าง ๆ ดังได้กล่าวแล้ว ส่งผลให้สามารถโกยเม็ดเงินในรูปของสกุลเงินต่างประเทศ โดยเฉพาะเงินดอลลาร์ได้เป็นจำนวนมาก เช่น โรงแรม สถานบันเทิง เป็นต้น กิจการโสเภณีในยุคนี้ จึงเฟื่องฟูเพื่อสนองความความต้องการทางเพศของทหารอเมริกัน ถึงแม้โสเภณี และธุรกิจเพศพาณิชย์จะมีได้ถูกต้องตามกฎหมายคือพระราชบัญญัติปรามการค้าประเวณี พ.ศ. 2503 ในยุคสมัย นั้นก็ตาม แต่รัฐบาลก็มีเครื่องครัดในเรื่องนี้แต่อย่างใดเพื่อส่งผลดีต่อนโยบายพัฒนาเศรษฐกิจ ภาพรวมระหว่างประเทศ จนเมื่อสงครามยุติธุรกิจโสเภณีที่ดำเนินมาก็มิได้ยุติตามไป แต่ได้มีการปรับเปลี่ยนรูปแบบให้เหมาะสมสอดคล้องบริบทของยุคสมัย และด้วยเหตุนี้ธุรกิจเพศพาณิชย์ยังคง อยู่มาได้จนถึงช่วงปลายยุคสมัยแห่งการพัฒนา ในช่วงปลายยุคสมัยแห่งการพัฒนารัฐบาลในยุค นั้นมีนโยบายเชื่อมต่อกิจการค้าโสเภณี และธุรกิจเพศพาณิชย์ คือ นโยบายส่งเสริมการท่องเที่ยว “ไทย เทียวไทย ท่องเที่ยวไทย” เพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวจากต่างชาติ ซึ่งนโยบายดังกล่าวนี้สอดคล้องกันกับ ธุรกิจทางเพศ เพราะการท่องเที่ยวที่รัฐบาลส่งเสริมเริ่มต้นด้วยการท่องเที่ยวโดยลักษณะทั่วไปคือ ธรรมชาติ และวัฒนธรรม และมักจะจบลงด้วยการท่องเที่ยวทางเพศจนนำไปสู่การเกิดขึ้นของธุรกิจ ทางเพศที่มีชื่อเสียงไปทั่วโลกในช่วงปลายยุคสมัยแห่งการพัฒนา นั่นก็คือ ธุรกิจเซ็กซ์ทัวร์ที่เติบโต ขยายตัวมีเครือข่ายที่แข็งแกร่งครอบคลุมระดับสากลโดยไม่มีรัฐบาลประเทศใดขัดขวาง โดยเฉพาะ รัฐบาลประเทศไทยเพราะเป็นแนวนโยบายที่รัฐบาลเป็นผู้ก่อรูปขึ้นเพื่อหวังผลทางเศรษฐกิจ (ธีรนาถ กาญจนอักษร, 2535, หน้า 79)

ส่งผลให้ธุรกิจทางเพศดังกล่าวนี้ที่มีประเทศไทยในขณะนั้นเป็นศูนย์กลางเติบโต ขยายตัวจนพัฒนา และนำไปสู่อีกรูปแบบหนึ่งของโสเภณี และอาชีพการค้าบริการทางเพศ คือ การค้าประเวณีข้ามชาติจากเดิมที่ธุรกิจเซ็กซ์ทัวร์ลูกค้าต่างชาติจากทั่วโลก จะเข้ามาท่องเที่ยวหา ความสุขสนุกสนานทางเพศในประเทศไทยโดยผ่านทางนายหน้า และบริษัททัวร์ที่มีทั้งแบบรวม บริการทางเพศรูปแบบต่าง ๆ ไว้ในแพ็คเกจ ก็พัฒนาไปสู่การอำนวยความสะดวกให้ถึงที่ คือ มี บริการทางเพศที่จัดส่งโสเภณีไปให้ถึงประเทศปลายทางทั้งในรูปแบบชั่วคราวที่แฝงตัวไปในรูป ของนักท่องเที่ยว และกึ่งถาวร คือ อยู่ในรูปของการแต่งงานข้ามชาติที่เป็นการบริการทางเพศแบบ แฝงระยะยาวในอีกรูปแบบ หรือที่เรียกกันอีกอย่างหนึ่งว่า “กิจการจัดส่งเมียส่งทางไปรษณีย์หรือ เจ้าสาวทางไปรษณีย์” (จรรยา เศรษฐบุตร และสุภาณี เวชพงศา, 2537, หน้า 181) ซึ่งมีทั้ง ยุโรป เอเชีย และตะวันออกกลาง เช่น ญี่ปุ่นเป็นแหล่งหากินที่ดีที่สุดแหล่งหนึ่งในเอเชียในส่วนของ การดำเนินธุรกิจการขายบริการทางเพศ โสเภณีส่วนมากมาจากภาคเหนือของประเทศไทยมาอยู่ระหว่าง 16-25 ปี มีรายได้เฉลี่ยเดือนละ 2-3 หมื่นบาท จากเงินรายได้จำนวนนี้จะถูกหักประมาณ 5-6 พัน บาท และจะต้องทำงานอย่างน้อย 6-9 เดือน ในแต่ละปีมีจำนวนโสเภณีที่ถูกส่งกลับประเทศไทย

ประมาณ 500 คน เพราะการเดินทางเข้าประเทศโดยผิดกฎหมาย ส่วนทางฝั่งตะวันตก เช่น ประเทศเยอรมันจะมีผู้หญิงไทยเดินทางไปขายบริการทางเพศปีละ 2,000 คน ในตะวันออกกลางก่อนจะมีการยึดครองคูเวต อิรักเป็นประเทศที่หญิงไทยนิยมไปทำงานกันมาก และมีรายได้คนละ 20,000 บาทต่อเดือน นอกจากนี้ยังมีฮ่องกง และบรูไน ที่หญิงไทยเข้าไปทำงานในลักษณะชั่วคราวโดยแต่ละคนจะทำงานครั้งละ 7-15 วัน จะรายได้ประมาณวันละ 5,000 บาท ในการเดินทางแต่ละเที่ยวจะได้เงินประมาณ 80,000-150,000 บาท (ฉัตรสุมาลย์ กบิลสิงห์, 2537, หน้า 41) อย่างไรก็ตาม หากพิจารณาจากตัวเลขอายุของหญิงโสเภณีที่ให้บริการทางเพศทั้งในประเทศ และการค้าประเวณีข้ามชาติดังกล่าว จะเห็นได้ว่าอายุเฉลี่ย 15-25 ปี เป็นกลุ่มที่มีจำนวนมากที่เข้าสู่อาชีพนี้ในช่วงยุคสมัยแห่งการพัฒนา ทั้งนี้เนื่องมาจากอาชีพโสเภณีมิได้เป็นงานที่ใช้แรงงานหนักไม่จำเป็นต้องมีวุฒิการศึกษาที่สำคัญได้เงินง่าย และได้เงินเร็ว จึงเป็นปัจจัย และเงื่อนไขสำคัญที่ดึงดูดเด็ก และเยาวชนจำนวนมากที่ยากจน และขาดโอกาสทางการศึกษาในชนบทให้สู่อาชีพนี้ เมื่อจำนวนโสเภณีกลุ่มนี้ขยายตัวตามความต้องการของอุตสาหกรรมท่องเที่ยว และบริการรวมถึงธุรกิจสถานบันเทิงต่าง ๆ ที่มีแนวนโยบายส่งเสริมการท่องเที่ยวของรัฐบาลไทยในช่วงปลายยุคสมัยแห่งการพัฒนาคอยสนับสนุนอย่างสอดคล้องประสาน ส่งผลให้เกิดปัญหาที่สำคัญอีกอย่างหนึ่งขึ้นมาก็คือ “ปัญหาโสเภณีเด็ก” แทรกซ้อนขึ้นมาอีกปัญหาหนึ่งสร้างความกังวลใจให้แก่นานาชาติเป็นอย่างยิ่ง

ประเทศไทยในช่วงปลายยุคสมัยแห่งการพัฒนาจึงได้รับการเพ่งเล็งเป็นพิเศษจากนานาชาติ ถึงประเด็นปัญหาดังกล่าวที่เกี่ยวข้องกับโสเภณีทั้งหมด ตั้งแต่แนวนโยบายจนถึงระดับปฏิบัติ และด้วยจำนวนที่มากขึ้นเรื่อย ๆ ถึงแม้จะมีกฎหมายห้ามจำนวนอายุที่ลดลงเรื่อย ๆ จนอยู่ที่ระดับเด็ก และเยาวชน ประกอบกับรูปแบบที่หลากหลาย และซับซ้อนขึ้นของธุรกิจบริการทางเพศนำไปสู่การสร้างปัญหาให้แก่รัฐบาลไทยในช่วงปลายยุคสมัยแห่งการพัฒนา ที่ได้ก่อรูปวาทกรรมทางนโยบายโสเภณีมาตั้งแต่ต้นจนมาถึงสิ่งที่เปรียบเสมือนฟางเส้นสุดท้ายของปัญหาโสเภณีในสังคมไทยยุคนั้น ก็คือ การเกิดการแพร่ระบาดของโรคเอดส์อย่างรวดเร็วตามความเฟื่องฟูของอุตสาหกรรมทางเพศดังที่ได้กล่าวแล้ว คือ ยุคเริ่มการแพร่ระบาด พ.ศ. 2527-2531 ยุคเริ่มประจักษ์ชัด พ.ศ. 2531-2533 และยุคควบคุมสถานการณ์ พ.ศ. 2533-2540 (บังอร เทพเทียน, 2552, หน้า 89) โดยในช่วงนี้ปัญหาประจักษ์ชัดนั้น กระทรวงสาธารณสุขได้ประมาณการจำนวนผู้ติดเชื้อเอดส์ในช่วงกลางปี พ.ศ. 2533 ว่ามีประมาณ 200,000 คน ในช่วงปี พ.ศ. 2534 มีผู้ติดเชื้อประมาณ 350,000 คน ในช่วงปลายปี พ.ศ. 2535 มีผู้ติดเชื้อประมาณ 450,000 คน ซึ่งผู้ติดเชื้อเหล่านี้ก็ได้ทยอยป่วยจนสามารถเห็นอาการได้อย่างชัดเจนจนตัวเลขทะลุถึง 500,000-600,000 คน และจำนวนผู้ติดเชื้อในยุคนี้อีกยังคงเพิ่มขึ้นขึ้นเรื่อย ๆ อันเนื่องมาจากพฤติกรรมของประชาชน โดยเฉพาะในกลุ่มที่เกี่ยวหญิงบริการทางเพศ และจากการศึกษาของ สมบัติ แทนประเสริฐสุข (2537) เกี่ยวกับ

พฤติกรรมทางเพศโดยการเที่ยวหญิงบริการทางเพศของชายไทย พบว่า ประมาณ 60-80 เปอร์เซ็นต์ของชายไทยวัยฉกรรจ์ชอบเที่ยวหญิงบริการทางเพศ โดยในยุคนี้ที่มีประชากรชายไทยประมาณ 16.5 ล้านคนที่อยู่ในวัย 15-55 ปี ดังนั้น น่าจะมีชายไทยประมาณ 10-13 ล้านคน ที่เคยเที่ยวหญิงบริการทางเพศ คนกลุ่มนี้ทั้งหมดมีโอกาสสัมผัส และติดเชื้อเอดส์จากการเที่ยวหญิงบริการทางเพศ และเมื่อติดเชื้อแล้วก็มีโอกาสถ่ายทอดต่อไปในทำนองเดียวกัน และที่สำคัญในระหว่างติดเชื้อโดยไม่แสดงอาการในระยะแรกจะทำให้มีศักยภาพที่จะแพร่เชื้อโรคได้ตลอดชีวิต (ดู สมบัติ แทน ประเสริฐสุข, 2536, หน้า 17) ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาปัญหาเรื่องโรคเอดส์ ในช่วงปลายยุคสมัยแห่งการพัฒนาของ กฤตยา อาชวนิจกุล และ กนกวรรณ ธาราวรรณ (2548) ที่มองว่า ปัญหาโรคเอดส์เป็นผลผลิตมาจากการก่อรูปวาทกรรมทางนโยบายโสเภณีของรัฐบาลในยุคสมัยแห่งการพัฒนา โดยเฉพาะช่วงปลายยุคโดยผลการศึกษาของ กฤตยา และ กนกวรรณ เสนอว่ากว่าร้อยละ 80 ของการแพร่ระบาดของโรคเอดส์ในคนไทย มาจากการมีเพศสัมพันธ์ระหว่างชายหญิงที่ไม่ได้ป้องกันหรือเรียกในภาษาที่ใช้ในการรณรงค์ เรื่องโรคเอดส์ว่า การมีเพศสัมพันธ์แบบไม่ปลอดภัย และที่สำคัญยิ่ง ไทยมีทิศทางกับปัญหาเรื่องโรคเอดส์เพียงแนวเดียว คือ การส่งเสริมศีลธรรมที่เป็น การแก้ปัญหาแบบอุดมคติ คือรักเดียวใจเดียว โดยมีวลีว่า “ไม่มั่วเพศ ไม่ติดเอดส์” และถ้าจะ “มั่วเพศ” ก็ให้ใส่ถุงยางอนามัยเพราะสามารถ “สนุกได้อย่างปลอดภัย” ซึ่งทำให้เกิดความเข้าใจอย่างกว้างขวางว่าถ้าไม่อยากเสี่ยงติดเอดส์ก็อย่าเที่ยวหญิงโสเภณี แต่ถ้าจะเที่ยวหญิงโสเภณีก็ให้ใส่ถุงยางอนามัย (กฤตยา อาชวนิจกุล และกนกวรรณ ธาราวรรณ, 2548, หน้า290) เสมือนกับว่าโสเภณีและอาชีพการขายบริการทางเพศไม่ใช่เรื่องผิด และการใช้บริการทางเพศก็ไม่ใช่เรื่องแปลกแต่อย่างใด ทั้งที่มีกฎหมายฉบับสำคัญที่เกี่ยวข้องกับโสเภณี และอาชีพการขายบริการทางเพศในยุคสมัยแห่งการพัฒนาที่ใช้บังคับกันมาจนถึงช่วงปลายยุคปรามไว้ นั่นคือ พระราชบัญญัติปรามการค้าประเวณี พ. ศ. 2503 ก็ตาม จนกระทั่งปัญหาเรื่องโรคเอดส์ลุกลามบานปลายส่งผลกระทบต่อสังคมไทยในยุคสมัยแห่งการพัฒนาหลายประการ แต่รัฐบาลเลือกที่จะแก้ไขปัญหาด้วยการเพิกเฉยเพราะเกรงจะกระทบ และสร้างความเสียหายให้อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวของประเทศ ที่รัฐบาลเองเป็นผู้ก่อรูปทางนโยบายมาตั้งแต่ต้น และเมื่อมีกระแสการต่อต้านคัดค้านรัฐบาลก็ทำได้เพียงตั้งคณะกรรมการ และรณรงค์ให้ประชาชนมีจิตสำนึกร่วมมือกันในการแก้ไขปัญหาเพื่อลดกระแสมิให้กลายเป็นประเด็นโจมตีกันทางการเมือง (กรมาศ วุฒิสุข, 2537, หน้า 153-154)

จากประเด็นปัญหาต่าง ๆ ดังกล่าวมา ทั้งโสเภณี โสเภณีเด็ก โสเภณีข้ามชาติ เช็กทัวร์ ไปจนถึงโรคเอดส์เป็นสิ่งที่ปฏิเสธไม่ได้ว่าเป็นผลผลิตมาจากก่อรูปวาทกรรมทางนโยบายของรัฐบาลในยุคสมัยแห่งการพัฒนา ที่รัฐส่งเสริม และสนับสนุนกิจการเพศพาณิชย์สะสมเป็นเวลาหลายสิบปี จนกลายเป็นปัญหาที่สลับซับซ้อนเกี่ยวพันกันจนมาส่งผลกระทบต่อรัฐบาล และสังคมไทย

ในช่วงปลายยุคสมัยแห่งการพัฒนาจากปัญหาในระดับชาติกลายเป็นวาระระดับนานาชาติ เกิดกระแสการที่คัดค้านต่อต้านปัญหาดังกล่าวนี้อย่างกว้างขวาง โดยเฉพาะสหประชาชาติที่เป็นตัวแสดงหลักในการต่อต้านวาทกรรมโสเภณีในสังคมไทยมาตั้งแต่ในช่วงต้นยุคสมัยแห่งการพัฒนา ก็กลับมาแสดงบทบาทในการต่อต้านวาทกรรมโสเภณีที่เป็นผลผลิตจากการก่อรูปวาทกรรมทางนโยบายของรัฐไทย เข้มข้นขึ้นอีกครั้งหนึ่งด้วยเหตุ และเงื่อนไขสำคัญแห่งวาทกรรมต่อต้านโสเภณีของสหประชาชาติก็คือสภาพปัญหาที่กล่าวแล้วคือปัญหาโสเภณีที่เฟื่องฟูราวกับว่าเป็นธุรกิจที่ต้องตามกฎหมายโสเภณีเด็ก การค้าประเวณีข้ามชาติ เซ็กซ์ทัวร์ที่มีเครือข่ายทั่วโลก และปัญหาโรคเอดส์ที่ถูกมองในยุคสมัยนั้นว่าคือภัยคุกคามมนุษยชาติ กระบวนการต่อต้านวาทกรรมโสเภณีของสหประชาชาติต่อสังคมไทยในช่วงที่สองในปลายยุคสมัยแห่งการพัฒนาเริ่มต้นปฏิบัติการด้วยการรณรงค์เรียกร้อง และใช้มาตรการบังคับต่าง ๆ ทั้งทางตรง และทางอ้อมให้ประเทศสมาชิก และนานาชาติโดยเฉพาะประเทศไทยที่เป็นศูนย์กลางของปัญหาสำคัญดังกล่าวให้มีการยกเลิกกิจการโสเภณี และธุรกิจเพศพาณิชย์อย่างเด็ดขาด เพราะเป็นสิ่งที่ทำลายศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์อย่างร้ายแรงยิ่งกว่าสงคราม และนอกจากนี้จะต้องมีมาตรการในทางปฏิบัติที่ชัดเจนมารองรับวาทกรรมต่อต้านโสเภณีให้เป็นรูปธรรม นั่นคือ การขอให้มีการปรับปรุงแก้ไขตลอดจนถึงการเคารพกฎหมายใหม่ขึ้นมาใช้บังคับต่อประเด็นปัญหาต่าง ๆ เรื่องโสเภณี

ประเทศไทยซึ่งถูกแผ่เสียดมาแต่เดิมประกอบกับสภาพปัญหาที่หลากหลาย และซับซ้อนดังกล่าว จึงมีอาจหลีกเลี่ยงปฏิบัติการทางวาทกรรมต่อต้านของสหประชาชาติได้ มีการตั้งข้อสังเกตถึงสภาพปัญหาโสเภณี และอุตสาหกรรมเพศพาณิชย์ในไทยในยุคสมัยแห่งพัฒนาการที่มีสะสมมาเป็นเวลาทศวรรษจนกลายเป็นปัญหาที่หลากหลาย และซับซ้อนว่ามาจากเหตุปัจจัยสำคัญ 2 ประการ คือ การก่อรูปวาทกรรมทางนโยบายโสเภณีของรัฐบาลไทยในลักษณะส่งเสริม และสนับสนุนตั้งแต่ในช่วงต้นมาจนถึงช่วงปลายยุคในรูปของนโยบายส่งเสริมอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว และบริการ ประการถัดมา คือ กฎหมายที่ล้าสมัย และมีได้มีเจตนารมณ์ที่แท้จริงนี้จะมุ่งขจัดปัญหาโสเภณี โดยการตั้งข้อสังเกตถึงกฎหมายฉบับสำคัญที่เกี่ยวข้องกับโสเภณีโดยตรงในยุคนี้ก็คือ พระราชบัญญัติปราบการค้าประเวณี พ.ศ. 2503 ที่เป็นกฎหมายมีช่องว่างมากมาย และเปิดโอกาสให้มี การค้าประเวณี การล่อลวง การบังคับจัดหาหญิง และเด็กมาเพื่อการค้าบริการทางเพศได้อย่างง่ายดาย ในส่วนของการปราบปราม และลงโทษผู้กระทำความผิดก็ไม่ประสบความสำเร็จถึงแม้รัฐไทยจะประกาศผ่านทางกฎหมายว่าเป็นสิ่งที่ผิดกฎหมาย แต่ปัญหาต่าง ๆ ทั้งโสเภณีโสเภณีเด็ก โสเภณีข้ามชาติ และโรคเอดส์ก็มิได้ลดลง แต่กลับมีความรุนแรงขยายอย่างกว้างขวางจนกลายเป็นปัญหาข้ามชาติอีกทั้งบทบัญญัติของกฎหมายฉบับดังกล่าวนี้ (พ.ร.บ. 2503) ยังย้อนแย้งสวนทางขัดกับบทบัญญัติของกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการค้าประเวณีในอันที่ไม่ส่งเสริมให้เกิดผลซึ่งกัน

และกัน ในทางปฏิบัติ เช่น บทบัญญัติของกฎหมายอาญาในหลายจุดทำให้เกิดช่องว่างในปฏิบัติของ รัฐไทยตลอดจนการเลือกปฏิบัติแจ้งเจ้าหน้าที่ที่รัฐไทยหลายประการ อาทิ เช่น ขัดแย้งกับประมวล กฎหมายอาญา มาตรา 282-286 หมวดความผิดเกี่ยวกับเพศที่มีบทลงโทษสูงกว่าพระราชบัญญัติ ปราบการค้าประเวณี 2503, ไม่มีการบัญญัติความผิดเกี่ยวกับเพศต่อเด็กชาย, ไม่มีการกำหนด ความผิดเกี่ยวกับผู้จัดหาหญิงเพื่อการค้าประเวณี และขัดแย้งกับพระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ. 2522 ในการยกเว้นบทบัญญัติบางประเภท และกำหนดใหม่เพื่อประโยชน์ในการส่งเสริมการ ท่องเที่ยวทำให้เกิดช่องว่างกับคนต่างชาติที่ถูกนำเข้ามาค้าประเวณีในประเทศไทย เป็นต้น (จริยวัตรณ พุทธานุรักษ์ และคณะ, 2550, หน้า 157-158)

จากปฏิบัติการต่อต้านวาทกรรมโสเภณีดังกล่าวแห่งสหประชาชาติที่มีต่อรัฐบาลไทย ในช่วงปลายยุคสมัยแห่งการพัฒนา ทั้งการณรงก์เรียกร้องข้อความร่วมมือในฐานะประเทศสมาชิก ตลอดไปจนถึงมาตรการกวดขันในรูปแบบต่าง ๆ ประกอบกับกระแสเรียกร้องต่อต้านคัคค่าน ภายในประเทศอีกทางหนึ่งด้วย โดยเฉพาะองค์กรพัฒนาเอกชนที่เริ่มแสดงบทบาทอย่างเข้มแข็ง และเด่นชัดในด้านนี้ส่งผลให้รัฐบาลไทยต้องอนุวัติตามวาทกรรมต่อต้านโสเภณีแห่งสหประชาชาติ ต่อประเด็นปัญหาเรื่องโสเภณีที่หลากหลาย และซับซ้อนดังกล่าวอีกครั้งหนึ่ง โดยการเตรียมการ ปรับปรุงแก้ไขกฎหมายให้ครอบคลุม และเท่าทันการแก้ไขปัญหามากยิ่งขึ้น นำไปสู่การเสนอร่าง พระราชบัญญัติป้องกัน และปราบปรามการค้าประเวณี พ.ศ... ขึ้นในปี พ.ศ. 2538 สภาผู้แทนราษฎร ชุดนี้มีนายบรรหาร ศิลปอาชา เป็นนายกรัฐมนตรี ได้รับร่างพระราชบัญญัติป้องกัน และปราบปราม การค้าประเวณี พ.ศ... ฉบับดังกล่าวรวม 3 ฉบับ คือ เสนอโดยคณะรัฐมนตรีในรัฐบาลของนาย บรรหาร ศิลปอาชา (5 กันยายน 2538) เสนอโดย นางลดาวัลย์ วงศ์ศรีวงศ์ และคณะ (7 กันยายน 2538) และเสนอโดย นางสาวศันสนีย์ นาคพงศ์ (7 กันยายน 2538) โดยร่างทั้ง 3 ฉบับ ได้ถูกบรรจุ อยู่ในระเบียบวาระครั้งที่ 15 ของการประชุมสมัยสามัญของสภาฯ ครั้งที่ 1 วันที่ 14 กันยายน 2538 กระทั่งในที่สุดสภาผู้แทนราษฎรได้พิจารณา และรับหลักการในร่างที่แสดงโดยคณะรัฐมนตรีซึ่งมี สาระสรุป คือ

1. ยกเลิกพระราชบัญญัติปราบการค้าประเวณี พ.ศ. 2503 และใช้ชื่อใหม่ว่า “พระราชบัญญัติป้องกัน และปราบปรามการค้าประเวณี พ.ศ. ...”
2. เพิ่มเติมบทนิยาม คำว่า “การค้าประเวณี” “สถานการค้าประเวณี” “สภาพแรกรับ” “สภาพคุ้มครอง และพัฒนาอาชีพ” และ “การคุ้มครอง และพัฒนาอาชีพ”
3. เพิ่มเติมบทกำหนดโทษแก่ผู้ค้าประเวณี ผู้เข้าติดต่อชักชวนแนะนำตัวผู้เข้าไปมั่วสุมใน สถานการค้าประเวณี ผู้โฆษณา ชักชวน ผู้กระทำความผิดแก่บุคคลอายุกว่า 15 ปี แต่ไม่เกิน 18 ปี ผู้ จัดหาผู้กระทำความผิดการค้าประเวณี

4. กำหนดโทษรวมทั้งการถอนอำนาจปกครองแก่บิดามารดาหรือผู้ปกครองของผู้กระทำการค้าประเวณี

5. กำหนดให้มีคณะกรรมการคุ้มครอง และพัฒนาอาชีพ รวมทั้งกำหนดอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการฯ ด้วย

6. กำหนดให้จัดตั้งสำนักงานคณะกรรมการคุ้มครอง และพัฒนาอาชีพขึ้นในกรมประชาสงเคราะห์ รวมทั้งกำหนดอำนาจหน้าที่ของสำนักงานฯ ด้วย

7. กำหนดให้มีการจัดตั้งสถานที่แรกรับหรือสถานคุ้มครอง และพัฒนาอาชีพของมูลนิธิ สมาคม หรือสถาบันอื่น

8. การควบคุมผู้ต้องหาในระหว่างสอบสวนหรือพิจารณาคดีในสถานที่อื่นซึ่งมิใช่ห้องขัง

9. การกำหนดหลักเกณฑ์การจัดส่งต่อผู้อยู่ในความดูแลไปตั้งสถานคุ้มครอง และพัฒนาอาชีพ และการกำหนดอำนาจหน้าที่ (รังสรรค์ แสนสุข, 2536, หน้า 60-61)

จนในที่สุดร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ก็ถูกประกาศใช้บังคับแทนพระราชบัญญัติปราบปรามการค้าประเวณี พ.ศ. 2503 เดิม ในชื่อว่า “พระราชบัญญัติป้องกัน และปราบปรามการค้าประเวณี พ.ศ. 2539” ซึ่งประกาศใช้บังคับเมื่อวันที่ 14 ตุลาคม พ.ศ. 2539 ซึ่งเป็นปฏิบัติการที่ต่อเนื่องของวาทกรรมต่อต้านโสเภณีแห่งสหประชาชาติที่บังคับให้รัฐบาลไทยช่วงปลายยุคสมัยแห่งการพัฒนาอนุวัตตามได้อย่างสำเร็จ ซึ่งพระราชบัญญัติป้องกัน และปราบปรามการค้าประเวณี พ.ศ. 2539 ดังกล่าวมีสาระสำคัญโดยสรุป ดังนี้

1. การนิยาม "การค้าประเวณี" หมายถึง การยอมรับการกระทำชำเราหรือการยอมรับการกระทำใด หรือการกระทำอื่นใดเพื่อสำเร็จความใคร่ในทางกามเพศของผู้อื่นเป็นการสำส่อนเพื่อแลกเปลี่ยนจ้างหรือประโยชน์อื่นใด ทั้งนี้ไม่ว่า ผู้ยอมรับการชำเรา และผู้ชำเราจะเป็นบุคคลเพศเดียวกันหรือต่างเพศ “สถานการค้าประเวณี” หมายถึง สถานที่ที่จัดไว้เพื่อการค้าประเวณีหรือยอมให้มีการค้าประเวณี และให้รวมถึงสถานที่ที่ใช้ในการติดต่อหรือจัดหาบุคคลขึ้นเพื่อกระทำการค้าประเวณี การค้าประเวณี เป็นการมีเพศสัมพันธ์หรือรวบประเวณีโดยที่ทั้งสองฝ่ายไม่ได้มีพื้นฐานความสัมพันธ์ต่อกันมาก่อนฝ่ายที่ให้บริการมีวัตถุประสงค์เพื่อได้เงินหรือสิ่งของจากผู้ซื้อบริการเป็นค่าตอบแทน ซึ่งเป็นความสัมพันธ์แบบ “ผู้ขาย” กับ “ผู้ซื้อ” สินค้าหรือบริการเท่านั้น ส่วนสถานที่สำหรับการค้าประเวณีนั้น กฎหมายฉบับนี้ไม่ได้หมายความเพียงช่องโสเภณีเท่านั้น แต่ให้ความหมายรวมไปถึงสถานที่ไปที่ยอมให้มีการค้าประเวณี ติดต่อกันหรือจัดหาบุคคลเพื่อการค้าประเวณีด้วย เช่น ในบริเวณโรงแรม ร้านอาหาร สถานบันเทิง คาราโอเกะ คาเฟ่ หรือสถานที่ ที่ใดที่มีการแอบแฝงการค้าประเวณี แม้ว่าสถานที่เหล่านั้นจะไม่ได้มีวัตถุประสงค์ในการเปิดให้บริการ

ค่าประเมินโดยตรงก็ตาม หากยอมให้มีการใช้สถานที่เพื่อประโยชน์ในการค้าประเมินก็อาจจะมี ความผิดตามกฎหมายนี้

2. การลงโทษ เนื่องจากกฎหมายกำหนดให้การค้าประเมินเป็นสิ่งที่ผิดกฎหมาย ดังนั้น จึงกำหนดโทษแก่บุคคลที่เข้าไปเกี่ยวข้องในวงจรของกระบวนการค้าประเมิน ไม่ว่าจะผู้ขายบริการ ผู้ซื้อบริการ พ่อแล้ว แม่แล้ว ผู้จัดการ คนเชียร์แขก คนคุม ตลอดจนถึงพ่อแม่ผู้ปกครองของเด็ก และเยาวชนที่ยินยอมให้ค้าประเมินโดยกำหนดมาตรการลงโทษบุคคลต่าง ๆ ดังนี้ กรณีแรก ผู้ขาย บริการติดต่อชักชวน แนะนำตัว ดัดความหรือรับเร้าบุคคลอื่นในที่สาธารณะให้ซื้อบริการทางเพศ วัตถุประสงค์ในการดำเนินคดีผู้ขายบริการเพื่อห้ามการค้าประเมินในสถานที่สาธารณะอันก่อให้เกิด ความเดือดร้อนแก่สังคม หากถ้าประเมินในสาธารณะที่เป็นการเปิดเผย และน่าอับอายหรือ เดือดร้อนแก่สาธารณชนย่อมมีความผิด กรณีที่สอง ผู้ขายบริการเข้าไปมั่วสุมในสถานที่ การค้าประเมินเพื่อการค้าประเมินของตนเองหรือบุคคลอื่น ยกเว้นแต่กระทำเพราะถูกบังคับหรือ หลีกเลี่ยงไม่ได้จึงจะไม่มีผิด เนื่องจากกฎหมายไม่มีการอนุญาตให้ค้าประเมินจึงไม่มีสถาน การค้าประเมินการเข้ามาในสถานที่อันจะเป็นความผิดตามกฎหมายนี้จึงต้องดูตามสภาพความเป็น จริงว่าสถานที่นั้นมีการค้าประเมินแอบแฝงหรือไม่ ไม่ว่าสถานที่นั้นจะเป็น โรงแรม ร้านอาหาร ร้าน การคาราโอเกะ หรือสถานที่อื่น ๆ หากมีการจัดสถานที่ไว้เพื่อการค้าประเมินหรือยอมให้มีการ ค้าประเมินหรือใช้ในการติดต่อหรือจัดหาบุคคลให้ค้าประเมิน การเข้ามามั่วสุมในสถานที่ดังกล่าว ย่อมเป็นความผิด กรณีที่สาม ผู้ขายบริการโฆษณาหรือชักชวนทางสื่อสิ่งพิมพ์ทาง โทรศัพท์หรือสื่อ อินเทอร์เน็ตให้แพร่หลายไปสู่สาธารณะเพื่อให้บุคคลอื่นมาติดต่อซื้อบริการ การโฆษณาชักชวนให้ มีการติดต่อค้าประเมินดังกล่าวถือว่าเป็นความผิด

3. เจ้าของสถานที่ประกอบกิจการผู้ควบคุมดูแล สถานบริการหรือสถานการค้าประเมิน มักจะมีบุคคลหลายคนทำหน้าที่จัดการค้าประเมินในสถานที่นั้นไม่ว่าพ่อแล้ว แม่แล้ว ผู้จัดการ คน เรียกแขก คนควบคุมกฎหมายนี้กำหนดให้บุคคลที่เกี่ยวข้องกับการค้าประเมินมีความผิด ถ้ากิจการ หรือสถานการค้าประเมินนั้นมีการให้บุคคลอายุสิบห้าปี แต่ยังไม่เกินสิบแปดปีทำการค้าประเมิน บุคคลที่เกี่ยวข้องกับการค้าประเมินดังกล่าวถือว่ามีความผิด และหากมีเด็กอายุยังไม่เกินสิบห้าปี ทำ การค้าประเมินจะมีโทษหนักขึ้นกว่าเดิมทั้งนี้ก็เพื่อเป็นมาตรการป้องกันมิให้มีการแสวงประโยชน์ ทางเพศจากเด็ก และเยาวชน

4. ผู้ให้บริการ นอกจากจะมีมาตรการลงโทษเจ้าของสถานบริการที่นำเด็ก และเยาวชน อายุไม่เกิน 18 ปี มาให้บริการในสถานการค้าประเมินแล้วยังมีมาตรการลงโทษผู้ให้บริการที่ได้ร่วม ประเมินหรือสำเร็จความใคร่กับเด็กหรือเยาวชนอายุไม่เกิน 18 ปี ในสถานการค้าประเมินไม่ว่าเด็ก หรือเยาวชนนั้นจะยินยอมหรือไม่ก็ตาม ข้อสังเกตในส่วนนี้ คือ ปัญหาการบังคับใช้กฎหมายใน

ความผิดนี้ คือ มีการตีความว่า “กระทำชำเรา” บุคคลอายุกว่า 15 ปี แต่ยังไม่เกิน 18 ปี ในสถานการณ์ คำประเวณีจะต้องเป็นการชำเราบุคคลที่เป็นเด็กไปกระทำชำเราในสถานที่อื่น ไม่เป็นความผิด และ ไม่สามารถลงโทษผู้ใช้บริการโสเภณีเด็กได้

5. นายหน้าผู้เป็นธุระจัดหาล่อไปชักพาไปปรับตัวไว้ หรือสนับสนุนการกระทำของ นายหน้า การค้าประเวณีเป็นธุรกิจที่มีผลประโยชน์ตอบแทนสูง จึงเกิดขบวนการนายหน้า คิดต่อ จัดหา หลอกหลวง หรือชักจูงใจด้วยวิธีการต่าง ๆ ให้นำบุคคลอื่นรวมทั้งเด็ก และเยาวชนอายุต่ำกว่า 18 ปี มาขายบริการทางเพศ แม้ว่าบุคคลที่ถูกชักชวนจะยินยอมก็ตาม การชักชวนนำพาบุคคลอายุกว่า สิบห้าปีแต่ยังไม่เกินสิบแปดปีมาขายบริการทางเพศมีโทษ และหากบุคคลที่ถูกนำพาไปไม่เต็มใจมา คำประเวณี จึงได้ใช้อุบายหลอกหลวงขู่เข็ญ ใช้คำสั่งประทุบร้าย ใช้อำนาจครอบงำ หรือใช้วิธีบังคับ จิตใจไม่ว่าวิธีการใดถือเป็นความผิดรวมถึงบุคคลที่ถูกจัดหาไปค้าประเวณีไว้ หรือให้ความ ช่วยเหลือสนับสนุนการกระทำของนายหน้าด้วยเช่นกัน

6. บิดามารดาหรือผู้ปกครอง พ่อแม่ในชนบทบางแห่งมีค่านิยมให้ลูกสาวมาทำงานเป็น โสเภณีเนื่องจากรายได้สูง และมีตัวอย่างให้เห็นว่าบ้านนี้มีลูกสาวไปทำงานขายบริการทางเพศแบบ นี้ช่วยให้พ่อแม่มีฐานะดีขึ้นทำให้เกิดค่านิยม และการเลียนแบบ จนนำไปสู่การเกิดเป็นขบวนการ ในการชักชวนเด็กสาวในชนบทเข้าสู่วงจรของการค้าประเวณี และธุรกิจทางเพศอย่างเป็นระบบ โดยมีการจ่ายเงินค่าตัวล่วงหน้าให้กับบิดามารดาหรือผู้ปกครองโดยเด็ก และเยาวชนบางคนทราบ ว่าจะต้องไปทำงานอะไร ในขณะที่เด็ก และเยาวชนบางคนไม่ทราบ โดยมีบิดามารดาหรือ ผู้ปกครองของเด็ก และเยาวชนเองเป็นผู้มีส่วนรู้เห็นเป็นใจในการจัดหาผู้อยู่ในความปกครองไป เพื่อการค้าประเวณีซึ่งเป็นความผิดลักษณะหนึ่งตามกฎหมายฉบับนี้

7. อำนาจหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่ พนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติป้องกัน และปราบปรามการค้าประเวณี พ.ศ. 2539 มีอำนาจหน้าที่ที่สำคัญ คือ เข้าไปในสถานบริการตาม กฎหมายว่าด้วยสถานบริการในเวลากลางวัน และกลางคืน เพื่อตรวจตราการกระทำผิดตาม พระราชบัญญัตินี้ และการนำตัวผู้ถูกล่อลวงหรือถูกบังคับให้ทำการค้าประเวณี ซึ่งยินยอมให้นำตัว ไปปรับการคุ้มครอง และพัฒนาอาชีพ หรือส่งพนักงานเพื่อพิจารณาคำเนินการหาตัวผู้กระทำ ความผิดมาดำเนินคดีต่อไป (ศิริวรรณ ว่องเกียรติไพศาล และคณะ, 2559, หน้า 30-34)

อย่างไรก็ตามถึงแม้ว่าวาทกรรมการต่อต้าน โสเภณีแห่งสหประชาชาติที่มีต่อรัฐบาลไทย ในยุคสมัยแห่งการพิจารณาจะบรรลุผลในแง่ของความสามารถในการทำให้รัฐบาลไทยอ่อนจุดความ อนุสัญญาผลผลิตซ้ำทางวาทกรรมต่อต้าน โสเภณีที่มีมาตั้งแต่ในยุคสมัยสันนิบาตชาติทำได้สำเร็จ จนนำไปสู่การออกกฎหมายใช้บังคับกับเรื่อง โสเภณี และการแสวงหาประโยชน์ทางเพศ คือ พระราชบัญญัติปราบปรามการค้าประเวณี พ.ศ. 2503 ในช่วงต้นยุคสมัยแห่งการพัฒนา ซึ่ง ผาสุก

พงษ์ไพจิตร และคณะ (2543) มองว่าวาทกรรมการต่อต้านโสเภณีสั่งกล่าวของสหประชาชาติที่มีต่อรัฐบาล ในช่วงต้นยุคสมัยแห่งการพัฒนาเป็นเพียงความสำเร็จในแง่ของหลักการ แต่ในทางปฏิบัติกลับไม่ได้ผลตามความมุ่งหมายเพราะ พ.ร.บ. ปราบการค้าประเวณี พ.ศ. 2503 มิได้ห้ามการค้าประเวณีโดยตรงแต่มีบทลงโทษนี้เกี่ยวกับการกระทำความผิดต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการค้าประเวณีซึ่งทำให้นานาชาติมองว่าเป็นยาจิดไม่เท่าทันต่อการแก้ไขปัญหาโสเภณี และธุรกิจการขายบริการทางเพศมีความหลากหลาย และสลับซับซ้อนมากยิ่งขึ้น จนนำไปสู่กระแสการต่อต้านวาทกรรมทางนโยบายโสเภณีของรัฐบาลไทยอย่างกว้างขวาง และเข้มข้นอีกครั้งหนึ่งในช่วงปลายยุคสมัยแห่งการพัฒนาทั้งจากใน และต่างประเทศ โดยเฉพาะจากองค์กรสำคัญที่ต่อต้านวาทกรรมโสเภณีในสังคมไทยในในยุคสมัยแห่งพัฒนามาตั้งแต่ต้น คือ องค์กรสหประชาชาติ ส่งผลให้นำไปสู่การตราพระราชบัญญัติป้องกัน และปราบปรามการค้าประเวณี พ.ศ. 2539 ขึ้นมาบังคับใช้แทนกฎหมายฉบับเดิมที่นานาชาติมองว่าล้าสมัย แต่กฎหมายฉบับใหม่นี้ใช้บังคับก็มิได้ผลเท่าที่ควรในระดับรัฐบาลไทย และนานาชาติพึงพอใจ ทั้งนี้เพราะธุรกิจเพศพาณิชย์ในช่วงปลายยุคสมัยแห่งพัฒนามีขนาดใหญ่มีความเกี่ยวพันกันอย่างใกล้ชิดสอดประสานกันจนเป็นเนื้อเดียวกัน แนวนโยบายทางเศรษฐกิจ และอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว และบริการของรัฐซึ่งสร้างรายได้จำนวนมหาศาล และยังเกี่ยวพันกับปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันของเจ้าหน้าที่ของรัฐ เช่น ตำรวจที่มีส่วนเกี่ยวข้องได้เสียดกับโสเภณี และวงจรของธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับเพศพาณิชย์ (ผาสุก พงษ์ไพจิตร และคณะ, 2543, หน้า 82-85) สภาพปัญหาอันเป็นผลผลิตมาจากการก่อรูปวาทกรรมทางนโยบายของรัฐในยุคสมัยแห่งการพัฒนา นี้ ดำเนินมาจนกระทั่งถึงช่วงปลายยุคสมัยแห่งการพัฒนา ถึงแม้จะเกิดกระแสการต่อต้านวาทกรรมโสเภณีทั้งจากใน และต่างประเทศดังกล่าว แต่ประเด็นปัญหาเรื่องโสเภณีก็มิได้ลดลงแต่อย่างใด แต่กลับทวีความสลับซับซ้อนมากยิ่งขึ้นกว่าเดิมจนกระทั่งเปลี่ยนผ่านเข้าสู่ยุคของวาทกรรมว่าด้วยโสเภณีในสังคมไทยในยุคสมัยปัจจุบันดังจะได้กล่าวในลำดับต่อไป

บทที่ 6

วาทกรรมทางนโยบายว่าด้วยโสเภณีของสังคมไทยในยุคสมัยปัจจุบัน

บริบทของโสเภณีไทยในยุคสมัยปัจจุบัน

สังคมไทยในช่วงสองทศวรรษที่ผ่านมา มีความสลับซับซ้อนไปจากเดิมเป็นอย่างยิ่ง ทั้งนี้เนื่องจากเกิดการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญหลายประการซึ่งส่งผลกระทบต่อโครงสร้างของสังคม ทั้งการเปลี่ยนแปลงในทางเศรษฐกิจ และการเปลี่ยนแปลงในการทางการเมือง โดยเริ่มต้นจาก ในช่วงต้นทศวรรษ 2540 ที่เกิดปัญหาสถานะวิกฤติเศรษฐกิจ ซึ่งมีผลกระทบต่อคนกลุ่มต่าง ๆ ในสังคมไทยอย่างกว้างขวางประกอบกับปัญหาวิกฤตการณ์ทางการเมืองไทย ที่สะสมมาเป็นเวลานาน ในแง่ของการสถาปนาระบบประชาธิปไตยให้มีความเข้มแข็ง และมั่นคง จนกระทั่งนำไปสู่การเรียกร้องให้มีการปฏิรูปการเมือง (Political reform) ตลอดจนจนถึงการเปลี่ยนแปลงความสัมพันธ์ในทางสังคมอีกหลายประการ แต่อย่างไรก็ตามในบรรดาการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญต่าง ๆ ดังกล่าวของสังคมไทย การเปลี่ยนแปลงทางการเมืองจัดเป็นเหตุ และเงื่อนไขสำคัญที่สุดที่เกี่ยวกับกับโสเภณีในสังคมไทย ในฐานะที่เป็นบริบทเบื้องหลังที่สำคัญของวาทกรรมว่าด้วยโสเภณีในสังคมไทยในยุคสมัยปัจจุบัน (สายชล สิตยานุรักษ์, 2558, หน้า 934 – 935) กล่าวคือ กระแสการเรียกร้องให้มีการปฏิรูปการเมืองไทยอันเนื่องมาจากปัญหาหลายประการที่สะสมมาเป็นเวลากว่าสามทศวรรษ เพื่อต้องการสถาปนาระบบประชาธิปไตยทั้งในแง่ของโครงสร้างอุดมการณ์ และวิถีปฏิบัติที่เริ่มต้นขึ้นก่อนทศวรรษ 2540 แต่มาเริ่มดำเนินการ และเห็นผลในทางปฏิบัติภายหลังการประกาศใช้รัฐธรรมนูญในประชาชน พุทธศักราช 2540 ซึ่งเป็นกลไกสำคัญที่ทำให้การปฏิรูป และการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ เห็นผลได้ชัด การปฏิรูปทางการเมืองดังกล่าว มีการกำหนดนิยามที่แตกต่างกัน อาทิ การปฏิรูปการเมืองหมายถึงการปรับปรุงกลไกของระบบการเมืองที่กำหนดโดยกฎหมาย เพื่อลด และป้องกันการทุจริตประพฤติมิชอบของนักการเมือง หรือการแก้ไขปัญหาที่โครงสร้างอำนาจในสังคมซึ่งอาจจะแก้ได้เร็วแก้ได้ช้า เพราะเกี่ยวพันกันหลายแง่มุม (จุมพล หนิมพานิช, 2548, หน้า 271 – 273) ขณะที่ ชัยอนันต์ สมุทวณิช ได้ให้ความเห็นไว้ว่าการปฏิรูปการเมืองมีลักษณะเฉพาะเจาะจง มีเงื่อนไข และเงื่อนไขที่ชัดเจนเป็นรูปธรรมต่างกับพัฒนาการทางการเมือง ซึ่งเป็นการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองโดยทั่วไป และไม่มีเงื่อนไขหรือเงื่อนไขที่เฉพาะเจาะจงชัดเจน เพราะเป็นวิวัฒนาการของปัจจัยหลาย ๆ ด้านทางสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองที่สลับซับซ้อน (ชัยอนันต์ สมุทวณิช, 2539, หน้า 2) แต่สำหรับคณะกรรมการพัฒนาประชาธิปไตย ให้คำนิยามว่า การปฏิรูปทางการเมือง คือ การปรับปรุงแก้ไขปัญหาการเมืองทั้งระบบ ทั้งนี้เพื่อให้

นักการเมืองในระบบมีความสุจริต และแก้ปัญหาตลอดจนคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพอย่างแท้จริง (คณะกรรมการพัฒนาประชาธิปไตย, 2538, หน้า 25)

อย่างไรก็ตามถึงแม้การปฏิรูปการเมืองจะมีนิยามที่แตกต่างหลากหลายดังกล่าว แต่สิ่งที่เหมือนกันของภาคส่วนต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง คือ ความพยายามที่จะปฏิรูปการเมืองเพื่อพัฒนาระบบการปกครองแบบประชาธิปไตยให้มีเสรีภาพ และมีความมั่นคงในสังคมไทย และหนึ่งในความพยายามของปัญหาหลัก 5 ประการที่สำคัญของการปฏิรูปการเมืองไทย ซึ่งเกี่ยวข้องโดยการเกิดปัญหาเรื่องโสเภณีในสังคมไทย ตั้งแต่ช่วงต้นทศวรรษ 2540 เป็นต้นมา คือ “เรื่องสิทธิเสรีภาพ ความเสมอภาค สิทธิมนุษยชน ตลอดจนถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ตามลำดับ” ซึ่งในประเด็นนี้ ลิขิต ชีรวะกิน ได้แสดงความคิดเห็นไว้อย่างน่าสนใจว่า การปฏิรูปการเมืองไทยเกิดจากเจตนารมณ์ที่สำคัญในการพยายามจะแก้ไขปัญหาการปกครองแบบประชาธิปไตยไทยหลายประการ แบ่งออกเป็น 5 ประการใหญ่ ๆ หนึ่งในห้าปัญหาใหญ่ดังกล่าวของการเมืองไทยก็คือ การเคารพ และพิทักษ์สิทธิมนุษยชน คุณค่า และศักดิ์ศรีแห่งความเป็นมนุษย์ ความเสมอภาคของมนุษย์ ตลอดจนถึงสิทธิ และเสรีภาคอื่น ๆ (ลิขิต ชีรวะกิน, 2546, หน้า 1-2) โดยแนวคิดสำคัญดังกล่าวนี้ได้รับการบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ซึ่งเป็นเป็นกลไกที่สำคัญอันเป็นผลผลิตของปฏิรูปการเมือง ปรากฏอยู่ในหมวดที่ 3 สิทธิ และเสรีภาพของชนชาวไทยตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ มาตรา 26 การใช้อำนาจรัฐทุกองค์กร ต้องคำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิเสรีภาพ ตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้ มาตรา 28 บุคคลร่วมอ้างศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ หรือใช้สิทธิ และเสรีภาพของตนได้เท่าที่ไม่ละเมิดสิทธิ และเสรีภาพของบุคคลอื่น ไม่เป็นปฏิปักษ์ต่อรัฐธรรมนูญหรือไม่ขัดต่อศีลธรรมอันดีงามของประชาชน และมาตรา 30 บุคคลย่อมเสมอภาคในกฎหมาย และได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน ชาย และหญิงมีสิทธิเท่าเทียมกัน การเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคล เพราะเหตุแห่งความแตกต่างในเรื่องถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา เพศ อายุ สภาพทางกายหรือสุขภาพ สถานะของบุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจหรือสังคม ความเชื่อทางศาสนา การศึกษาอบรมหรือความคิดเห็นทางการเมือง อันไม่ขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ จะกระทำมิได้ (รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540) เหตุที่การปฏิรูปการเมืองต้องถือเป็นโจทย์ใหญ่ในเรื่องการเคารพ และพิทักษ์สิทธิมนุษยชน การให้ความสำคัญกับคุณค่า และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ การตระหนักถึงความเสมอภาคของมนุษย์ ตลอดจนถึงสิทธิ และเสรีภาพอื่น ๆ จนต้องบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2540 ดังที่ ลิขิต ชีรวะกิน ได้แสดงความคิดเห็นไว้ เนื่องจากสังคมไทยถูกเฟื่องเลี้ยง และได้รับการตำหนิจากนานาชาติให้อยู่ในลำดับต้น ๆ ของโลก เรื่องการละเมิดสิทธิมนุษยชน กรณีปัญหาการค้ามนุษย์ในรูปแบบต่าง ๆ ซึ่งหนึ่งในนั้นก็คือ “การค้าประเวณี” ซึ่งเป็นรูปแบบหนึ่งของ “การค้ามนุษย์” ในยุคสมัยใหม่ในปัจจุบันตามการนิยาม

ของนานาชาติที่ประเทศส่วนใหญ่ยึดถือ และปฏิบัติตามนิยามนี้ ประกอบกับปัญหาเดิมที่มีมาตั้งในยุคสมัยแห่งการพัฒนาที่คืออาชีพ โสเภณี และธุรกิจการขายบริการทางเพศ ที่ถือว่าเป็นการทำลายคุณค่าของผู้หญิง และเหยียบย่ำศักดิ์ความเป็นมนุษย์ของเพศหญิงอย่างร้ายแรงยิ่งกว่าสงคราม เพราะอยู่ในสภาพเหมือนตายทั้งเป็น โสเภณี และการค้าประเวณีจึงเป็นส่วนหนึ่งของการค้ามนุษย์รูปแบบใหม่ที่มีทั้งการค้าประเวณีระดับชาติ (ให้บริการภายในประเทศ) และการค้าประเวณีระดับระหว่างประเทศ (ให้บริการข้ามชาติ)

ด้วยเหตุนี้ ปัญหาดังกล่าวจึงมิใช่เพียงแค่ภาระของประเทศใดประเทศหนึ่ง หากแต่เป็นความรับผิดชอบกันเพื่อหาทางแก้ไขปัญหาดังกล่าว โดยมีการองค์การสหประชาชาติเป็นองค์การหลักในการผลิตสร้างคำนิยามตลอดจนถึงการวางแนวทางในการปฏิบัติขึ้นใน “พิธีสารเพื่อป้องกันปราบปราม และลงโทษการค้ามนุษย์โดยเฉพาะเด็ก และสตรี” (Protocol to Prevent, Suppress and Punish Trafficking in Persons Especially Woman and Children) ซึ่งเป็นเอกสารแนบท้ายอนุสัญญาสหประชาชาติเพื่อต่อต้านอาชญากรรมข้ามชาติที่จัดตั้งในลักษณะองค์กร (United Nations Convention against Transnational Organization Crime) โดยได้ให้คำนิยามคำว่า การค้ามนุษย์ ไว้ในพิธีสารฯข้อที่3ว่า การค้ามนุษย์ หมายถึง การจัดหา การขนส่ง การส่งต่อ การจัดให้อยู่อาศัย หรือการรับไว้ซึ่งบุคคลด้วยวิธีการขู่เข็ญ หรือด้วยการใช้กำลัง หรือด้วยการบีบบังคับในรูปแบบอื่นใด ด้วยการลักพาตัว ด้วยการฉ้อโกงด้วยการหลอกลวง ด้วยการใช้อำนาจโดยมิชอบ หรือด้วยการใช้สถานะความเสียหายจากการค้ามนุษย์โดยมิชอบหรือมิกรให้ หรือรับเงิน หรือผลประโยชน์เพื่อให้ได้มาซึ่งความยินยอมของบุคคลผู้มีอำนาจควบคุมบุคคลอื่น เพื่อความมุ่งประสงค์ในการแสวงหาประโยชน์การแสวงหาประโยชน์อย่างน้อยที่สุดให้รวมถึงการแสวงหาประโยชน์จากการค้าประเวณีของบุคคลอื่น หรือการแสวงหาประโยชน์ทางเพศในรูปแบบอื่นการบังคับใช้แรงงาน หรือบริการการเอาคนลงเป็นทาส หรือการกระทำอื่นเสมือนการเอาคนลงเป็นทาสการทำให้ตกอยู่ใต้บังคับ หรือการตัดอวัยวะเพศออกจากร่างกาย (เรื่องฤทธิ์ ลือลา, 2562, หน้า12-13) การผลิตสร้างนิยาม และแนวทางดังกล่าวของสหประชาชาติ ครอบคลุมการกระทำที่เกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์ซึ่งรวมถึงเน้นที่การค้าประเวณีในเด็ก และสตรีไว้อย่างละเอียด ตั้งแต่จุดเริ่มต้นของการกระทำ ความผิดระหว่างการกระทำ ความผิดมุ่งสนับสนุนระหว่างมีการกระทำ ความผิด เพื่อให้ความสำเร็จวิธีการกระทำ ความผิดที่ขัดต่อกฎหมาย และวัตถุประสงค์ของการทำความผิด ซึ่งครอบคลุมปัญหาเรื่องการค้ามนุษย์รวมถึงการค้าประเวณี โดยเฉพาะในลักษณะข้ามชาติ ในรูปแบบขององค์กรอาชญากรรมมีเครือข่ายโดยการกระทำ ความผิดจะเริ่มต้นในพื้นที่ประเทศหนึ่ง เช่น ประเทศทั้งในฐานะประเทศต้นทาง ระหว่างทาง และปลายทาง โดยมีการจัดหาเหยื่อ การขู่เข็ญ ใช้กำลัง บังคับ ลักพาตัว ฉ้อโกง หลอกลวง ใช้อำนาจโดยมิชอบ หรืออาศัยสถานะความเสียหายของเหยื่อ

เพื่อให้เหยื่ออยู่ในสถานะที่ไม่สามารถขจัดขึ้นได้ ความผิดเกิดขึ้นต่อเนื่องหลายพื้นที่ที่มีบุคคลเกี่ยวข้องจำนวนมาก ในการขนส่งเหยื่อ โดยมีจุดหมายปลายทางของการนำพาเหยื่อไปเพื่อการแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบ ในลักษณะต่าง ๆ หนึ่งในลักษณะสำคัญ และเป็นปัญหาใหญ่ของสังคมไทยตั้งแต่ยุคสมัยแห่งการพัฒนามาจนกระทั่งเข้าสู่ยุคสมัยปัจจุบัน ก็คือ

การบังคับให้ค้าประเวณีหรือให้บริการทางเพศในรูปแบบ และลักษณะต่าง ๆ โดยเฉพาะกับเด็ก และเยาวชน ประเทศไทยในฐานะเป็นประเทศสมาชิกขององค์การสหประชาชาติต้องปฏิบัติตามสนธิสัญญาอนุสัญญา หรือข้อตกลงระหว่างประเทศที่ถูกกำหนดขึ้น ภายใต้กรอบข้อบังคับขององค์การระหว่างประเทศ กระบวนการทางกฎหมายภายในประเทศไทยจำเป็นต้องอนุวัติไปตามกฎหมายระหว่างประเทศ และด้วยเหตุดังกล่าวนี้ ท่ามกลางกระแสปฏิรูปการเมืองของไทยในช่วงต้นยุคสมัยปัจจุบันที่เริ่มต้นขึ้นในช่วงทศวรรษ 2540 จึงให้ความสำคัญกับประเด็นปัญหาเรื่องการค้าประเวณี โดยการบัญญัติเป็นหลักการกว้าง ๆ ในรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2540 ดังได้กล่าวแล้ว เพื่อเป็นแนวทางสำหรับการตรากฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการค้าประเวณีเพื่อแก้ไขปัญหาค้าประเวณีต่อไป เช่น ในช่วงต่อมาที่มีการตราพระราชบัญญัติป้องกัน และปราบปรามการค้ามนุษย์ที่มีการปรับปรุงแก้ไขเปลี่ยนแปลงมาจนกระทั่งถึงปัจจุบัน เพื่อให้เท่าทันต่อการแก้ไขปัญหาค้าประเวณี และถึงแม้ว่าภายหลังรัฐธรรมนูญ ฉบับพุทธศักราช 2540 จะถูกเลิกใช้ และมีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยอีกหลายฉบับ สำคัญของความคิดดังกล่าวก็มิได้ถูกยกเลิกตามรัฐธรรมนูญ หากแต่ยังคงปรากฏอยู่ในรัฐธรรมนูญทุกฉบับกระทั่งฉบับปัจจุบัน ตลอดจนถึงกฎหมายอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับโสเภณี และธุรกิจบริการทางเพศ สำหรับประเทศไทยถึงแม้จะนโยบายในการบังคับใช้กฎหมายกำหนดให้โสเภณี และอาชีพการขายบริการทางเพศเป็นเรื่องที่ผิดกฎหมายแต่ก็มีลักษณะของการปราบ (Prohibitionist policy) มากกว่าการปราบ แต่เนื่องจากปัญหาการค้าประเวณีไม่ว่าจะในระดับชาติหรือระดับข้ามชาติมีลักษณะเป็นขบวนการที่เป็นองค์กรอาชญากรรม ที่มีทั้งเครือข่ายและเงินทุนมหาศาลการปราบจึงไม่สามารถรับมือกับปัญหาได้ในปัจจุบันซึ่งเปลี่ยนไปในแนวทางการปราบ (Abolitionist policy) มากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในส่วนที่เกี่ยวข้องกับขบวนการค้าประเวณีในหญิง และเด็ก ทั้งในประเทศ และข้ามชาติซึ่งเป็นความผิดสากลที่ทุกประเทศมีนโยบายในการปราบปรามอย่างเด็ดขาด เป็นปัญหาที่ประชาคมโลกห่วงใย และพยายามเร่งหามาตรการเพื่อแก้ไข และป้องกัน เพราะถือว่าเป็นปัญหาการล่วงละเมิดสิทธิมนุษยชนอย่างรุนแรงก่อให้เกิดอาชญากรรมทั้งในระดับท้องถิ่นระดับประเทศ และระดับนานาชาติ ซึ่งส่งผลกระทบต่อดำรงชีวิตอย่างมีศักดิ์ศรีของมนุษย์ และความมั่นคงของประเทศทั้งด้านเศรษฐกิจ และสังคม (ทัยเลิศ ลือป้อ, 2550, หน้า 16-18)

อย่างไรก็ตาม ถึงแม้ว่าปัญหาโสเภณีทั้งในชาติ และข้ามชาติซึ่งถือเป็นปัญหาการค้ามนุษย์สมัยใหม่รูปแบบหนึ่ง ตลอดจนถึงการแสวงหาประโยชน์ทางเพศกับเด็ก และมนุษย์จะเป็นปัญหาสำคัญของสังคมไทยในสมัยปัจจุบันใน แต่ปัญหาดังกล่าวนี้ก็ได้คลี่คลายไปในทางที่ดีขึ้นแต่อย่างใด แต่กลับยังคงอยู่ และเติบโตจนทำให้ประเทศไทยในปัจจุบันยังคงเป็นจุดหมายปลายทางของธุรกิจการท่องเที่ยวทางเพศทำให้เกิดกระบวนการนำหญิง และเด็กหญิงจำนวนมากจากชนบทเข้าสู่ตลาดการค้าบริการทางเพศ ทั้งใน และนอกประเทศ สถานการณ์การค้าหญิง และเด็กหญิงในธุรกิจบริการทางเพศได้ทวีความรุนแรงเป็นอย่างยิ่งในช่วงสองทศวรรษที่ผ่านมา ส่งผลให้ประเทศไทยกลายเป็นจำเลยของประชาคมโลกในฐานะที่ “รัฐปล่อยให้มีการละเมิดสิทธิมนุษยชนหญิง และเด็ก” (พรชนก บุญโพธิ์แก้ว, 2558, หน้า 2) ถึงแม้จะมีความพยายามในการแก้ปัญหาดังกล่าวนี้ก็ตาม แต่เนื่องจากการค้าประเวณีในปัจจุบันมีรูปแบบที่หลากหลาย และซับซ้อนทั้งที่ดำเนินการภายในสถานบริการต่าง ๆ สถานที่สาธารณะ และสถานที่อื่นที่ทั้งเป็นบริการทางเพศโดยตรง และแอบแฝงกิจการเหล่านี้ส่วนใหญ่จะเป็นธุรกิจที่ต้องใช้แรงดึงดูดทางเพศเป็นเครื่องมือในการเรียกลูกค้าให้มาใช้บริการ จึงเป็นปัจจัยสำคัญที่มีผลให้เกิดการค้าประเวณีตามมา ปัจจุบันธุรกิจบริการทางเพศเหล่านี้ไม่ได้จำกัดอยู่แต่เฉพาะการค้าประเวณีของหญิงเท่านั้น แต่ได้รวมไปถึงการค้าประเวณีของเพศชายอีกด้วย แต่เดิมที่การค้าประเวณีนั้นเจ้าของสถานบริการจะจัดที่นอนให้แก่ลูกค้า โดยมีการตกลงซึ่งขายบริการทางเพศระหว่างผู้ดำเนินการสถานบริการกับลูกค้าโดยตรง ได้ถูกเปลี่ยนแปลงมาสู่แบบแอบแฝง หรือเป็นอาชีพรองที่เจ้าของสถานค้าบริการจะไม่จัดที่นอนให้แก่ลูกค้า โดยจะจ้างหญิงหรือชายไว้บริการตามวัตถุประสงค์ของสถานบริการ ทั้งนี้เจ้าของกิจการก็คาดหรือที่จะให้หญิงหรือชายที่จ้างมาในอัตราค่าจ้างต่ำดึงดูดลูกค้าด้วยการยอมขายบริการทางเพศ นอกจากจะได้ค่าอาหาร เครื่องดื่ม หรือค่าบริการต่าง ๆ แล้ว เจ้าของกิจการยังได้ค่าธรรมเนียมจากลูกค้าที่พาลูกค้าจ้างของตนไปนอกสถานที่ ซึ่งลูกค้าจ้างตกลงซื้อขายบริการทางเพศโดยตรงกับลูกค้า กรณีนี้เจ้าของสถานบริการไม่ต้องเสี่ยงกับการดำเนินคดีอาญาดังกล่าวเป็นเหตุระงับหรือปิดกิจการได้ใช้กลยุทธ์ดึงดูดลูกค้าเดิมให้มาใช้บริการอย่างต่อเนื่อง โดยเปิดบริการให้ผู้ค้าประเวณีที่ไม่ใช่ลูกค้าจ้างมาดึงดูดทางเพศเพิ่มเติม ทำให้ลูกค้าเก่ามาที่เดิมอย่างสม่ำเสมอ ให้ผู้ค้าประเวณีชายใหม่ ๆ เปลี่ยนหน้าเข้ามาเป็นต้น ล้วนมีส่วนทำให้การค้าประเวณีมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น โดยการค้าประเวณีดังกล่าวมีทั้งที่เป็นอาชีพหลัก และเป็นอาชีพเสริมดังที่ปรากฏอยู่ทั่วไปในปัจจุบัน (สรรพสิทธิ์ คุ้มประพันธ์, 2545, หน้า 30-3 อ้างถึงใน พงษ์ธร สาราณ, 2549, หน้า 17-18) การปรับเปลี่ยนรูปแบบการค้าประเวณีที่หลากหลายนี้ เห็นได้จากการจัดแบ่งสถานบริการทางเพศโดยกระทรวงสาธารณสุขที่ได้ทำการสำรวจสถานบริการทางเพศในประเทศไทย โดยได้จัดแบ่งไว้เป็นประเภทต่าง ๆ ดัง ตารางที่ 5-6

ตารางที่ 5-6 จำนวนสถานบริการทางเพศแต่ละรูปแบบแยกเป็นรายปี (2543-2547)

รูปแบบของสถาน บริการทางเพศ	จำนวนสถานบริการทางเพศ				
	พ.ศ. 2543	พ.ศ. 2544	พ.ศ. 2545	พ.ศ. 2546	พ.ศ. 2547
1. สปา	625	603	595	563	369
2. โรงแรม	313	291	323	293	383
3. บังกะโล	82	110	117	113	144
4. เกสเฮาส์	28	61	41	38	55
5. โรงน้ำชา	14	16	13	15	11
6. บาร์เบียร์	855	1,253	1,162	1,286	1,302
7. บาร์เกย์	116	127	88	75	112
8. บาร์อะโกโก้	153	176	177	168	175
9. บาร์ร่าว	4	7	4	4	2
10. ดิสโก้เทค	83	94	88	38	33
11. ไนต์คลับ	66	65	48	64	99
12. ผับ	249	308	308	286	327
13. คาราโอเกะ	2,165	3,397	4,301	4,693	4,888
14. คอกเทลเล้าจ์	67	66	52	45	51
15. อาบอบนวด	136	136	149	151	133
16. นวดแผนโบราณ	1,070	1,136	1,194	1,205	1,167
17. ซาวน่า	6	10	21	13	17
18. คีอพีซีเอฟ	42	37	38	44	44
19. คาเฟ่	493	483	457	432	390
20. ร้านอาหาร	2,965	2,776	2,594	2,342	2,730
21. ร้านเสริมสวย	34	128	129	138	182
22. ร้านตัดผมชาย	49	63	57	71	99
23. นางโทรศัพท์	22	22	27	17	8
24. เครื่องเตร	46	40	37	41	28
25. อื่น ๆ	104	104	70	64	98
รวม	9879	11787	12090	12229	12847

ที่มา: กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข (ม.ป.ป. อ้างถึงใน พงษ์ธร สำราญ, 2549, หน้า 20)

ในประเภทรูปแบบต่าง ๆ ของธุรกิจบริการทางเพศดังกล่าวจากการศึกษาของสถาบันประชากร และสังคมมหาวิทยาลัยมหิดล พบว่าใน 25 ประเภท มี 10 ประเภท ที่มีจำนวนมาก และได้รับความนิยมโดยสามารถเรียงลำดับได้ดังนี้

ลำดับที่หนึ่ง คือ ธุรกิจประเภทนี้ใช้ในร้านอาหาร และสวนอาหารเป็นฉากบังหน้า มีการขายสุรา อาหาร เครื่องดื่ม มีนักดนตรีขับกล่อม ร้านอาหารประเภทนี้มักจะมีพนักงานเสิร์ฟหญิงมากเป็นพิเศษ หน้าร้านส่วนใหญ่จะตกแต่งด้วยไฟระยิบระยับหลากสี สัน ร้านอาหารประเภทนี้มีการกระจายอยู่ทั่วประเทศ มีหญิงขายโสเภณีแอบแฝงขายบริการทางเพศอยู่ ประมาณ 14,800 คน

ลำดับที่สอง คือ ซ่องหรือสำนักค้าประเวณีโดยตรงไม่มีหน้าฉาก แต่เนื่องมาจากผิดกฎหมายจึงไม่มีการติดป้ายประชาสัมพันธ์ แต่จะเป็นที่รู้จักกันในหมู่นักเที่ยว สถานที่จึงมาเป็นบ้านหรืออยู่ภายในบริเวณบ้านของเจ้าของสำนักนั่นเองเป็นห้องเล็กห้องน้อยสำหรับแขก สำหรับบริการประเภทนี้มักใช้ชื่อเจ้าของบ้าน หรือคนทำกิจกรรมเป็นชื่อสำนักไปโดยอัตโนมัติ เช่น บ้านป่าหลอ บ้านแม่กุหลาบ เป็นต้น ในสำนักจะมีหญิงสาวขายบริการอยู่ แต่ละแห่งมักบ้างน้อย บ้างขึ้นอยู่กับจำนวนนักท่องเที่ยวที่มีชุกชุมแค่ไหน สำนักแต่ละแห่งจะมีกฎ มีแม่เล้า และแมงดาเป็นผู้คุมกฎดูแลกิจการมีโสเภณีให้บริการประมาณ 13,477 คน

ลำดับสาม คือ บาร์เบียร์เป็นธุรกิจที่เกิดขึ้นเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวต่างชาติโดยเฉพาะฝรั่งจากโลกตะวันตก เพราะนักท่องเที่ยวคนไทยหรือต่างชาติชาวตะวันตกไม่ค่อยนิยม จะเห็นธุรกิจประเภทนี้จะกระจุกตติบริวณย่านการท่องเที่ยวของชาวตะวันตกมากเป็นพิเศษ เช่น ในจังหวัดชลบุรีแห่งเดียวซึ่งเป็นที่ตั้งของพัทยาแหล่งเริงรมย์ที่ชื่อเสียงก็มีบาร์เบียร์อยู่ถึง 306 แห่ง ลักษณะของบาร์เบียร์ก็คือมีเคาน์เตอร์เปิดโล่งขายเบียร์ และเครื่องดื่มเป็นแก้ว มีเพลงฟัง และมีวิดีโอให้ชม และมีหญิงขายบริการทางเพศเป็นตัวเรียกลูกค้า และบริการแขก มีหญิงขายบริการในธุรกิจประเภทนี้ประมาณ 4,400 คน

ลำดับสี่ คือ นวดแผนโบราณเป็นธุรกิจที่ฉากหน้า คือ บริการนวดแต่ธุรกิจที่แท้จริงซึ่งแฝงอยู่เป็นจุดขายสำคัญก็คือ การขายบริการของหมอนวดโดยเจ้าของโรงนวดได้ค่า สถานที่ และค่านวด หมอนวดจะได้รายได้หลักจากการขายบริการให้แขก นอกจากค่านวดเพียงเล็กน้อย และธุรกิจประเภทนี้ลูกค้าที่นิยมจะอยู่ในกลุ่มผู้ใหญ่ผู้สูงอายุ ที่มีรายได้ประจำหรือรายได้ดีต้องการเพื่อนคุยเอาอกเอาใจ รวมทั้งความพึงพอใจเรื่องเพศด้วย คนไทย และคนจีนคือลูกค้าส่วนใหญ่ สถานบริการประเภทนี้กระจายเปิดอยู่ในจังหวัดใหญ่ ๆ ที่เป็นเมืองหลัก ๆ ของภาคต่าง ๆ โดยเฉพาะ ภาคกลาง ภาคตะวันออก และภาคใต้ ส่วนภาคเหนือ และภาคอีสานมีอยู่เล็กน้อยในบางจังหวัดเท่านั้น มีหญิงโสเภณีให้บริการทางเพศในธุรกิจนี้ประมาณ 6000 คน

ลำดับที่ห้า คือ คาเฟ่ รูปแบบธุรกิจประเภทนี้เกิดต่อเนื่องมาจากอาบอบนวด และคือพีซี อป โดยนำการแสดงต่าง ๆ เช่น มายากลต่าง ๆ เข้ามาใช้เป็นจุดขายร่วมกับหญิงขายบริการทางเพศ ที่อยู่ในรูปของนักร้อง รูปแบบประเภทนี้เป็นที่นิยมของคนมีฐานะในเมือง สถานที่ตั้งจึงอยู่ในเมือง ใหญ่ ๆ เช่น อยู่ในกรุงเทพมหานคร และกระจายอยู่ในจังหวัดท่องเที่ยวชายทะเลภาคตะวันออก และภาคใต้ เช่น ชลบุรี สุราษฎร์ธานี ภาคเหนือ และภาคอีสานมีเฉพาะในบางจังหวัด และมีจำนวน ไม่มากโดยมีหญิงขายบริการอยู่ในธุรกิจประเภทนี้ประมาณ 4,200 คน

ลำดับที่หก คือ โรงแรมเป็นแหล่งค้าบริการทางเพศแอบแฝงควบคู่กับบริการเรื่องที่พัก มี อยู่หลายระดับ และหลายราคา นับจากโรงแรมจังหวัด โรงแรมม่านรูด ไปจนถึงโรงแรมขนาดใหญ่ ที่มีการคัดเกรดคือการติดดาวให้ว่าอยู่ในระดับใด โรงแรมระดับ 4-5 ดาวค่าที่พักแพง ขายบริการ ด้านสถานที่เป็นหลัก หญิงขายบริการทางเพศมักเป็นผู้ใช้บริการของลือปี่โรงแรมเพื่อรอแขก โดย ทางโรงแรมไม่ได้รับผลประโยชน์เกี่ยวข้อง โรงแรมธรรมดาทั่ว ๆ ไปโดยเฉพาะโรงแรมที่มีชื่อเป็น ตัวเลข และโรงแรมม่านรูด มักจะมีผู้หญิงให้บริการแขกที่เข้ามาพักเสมอ ผู้หญิงเหล่านี้ทางโรงแรม จะหามา มีกฎระเบียบเช่นเดียวกับสถานบริการประเภทอื่น ๆ แต่บางครั้งโรงแรมก็เป็นที่พักหญิง บริการอิสระพาแขกของตนมานอนด้วยเช่นกัน ปัจจุบันมีโรงแรมประเภทบริการทางเพศด้วย ประมาณ 235 แห่ง และมีหญิงบริการทางเพศอยู่ประมาณ 2,700 คน

ลำดับที่เจ็ด คือ คาราโอเกะเป็นธุรกิจเชิงมัลติมีเดียที่กำลังได้รับความนิยมมากขึ้น เรื่อย ๆ ในปัจจุบันจนแซงหน้าธุรกิจประเภทเดียวกันรูปแบบอื่น ๆ อีกเป็นจำนวนมาก โดยจุดขาย หลักของคาราโอเกะ คือ การนำเอาเทคโนโลยีภาพยนตร์ เพลง และสื่ออื่น ๆ มาบริการแขก โดยมี อาหาร เครื่องดื่ม และหญิงบริการ จุดขายในลักษณะนี้จึงทำให้แขกพอใจเพราะมีลักษณะทั้งชม และแสดง คาราโอเกะจึงแพร่หลายเป็นที่นิยมในหมู่นักท่องเที่ยวทุกภูมิภาคของประเทศโดยเฉพาะ จังหวัดที่เป็นเมืองหลัก ๆ มีหญิงบริการในธุรกิจนี้ประมาณ 2,200 คน

ลำดับที่แปด คือ ไนต์คลับเป็นธุรกิจเชิงมัลติมีเดียที่รับรูปแบบมาจากฝรั่งมานานกว่า 30 ปี โดย ยุคเริ่มแรกนั้นก็คล้ายร้านกาแฟที่บริการดีกว่าร้านกาแฟธรรมดา มีผู้หญิงมานั่งคุยเป็นเพื่อน เรียกว่า นั่งชั่วโมงหรือเป็นพาร์ทเนอร์คู่เต้นรำกับแขก ซึ่งไนต์คลับจะมีดนตรีบรรเลง และพลอร์สำหรับ เต้นรำ แต่ในปัจจุบันไนต์คลับได้ปรับรูปแบบใหม่เพื่อรับนักท่องเที่ยวต่างชาติด้วย โดยมีการเน้นจุด ขายไปที่ผู้หญิงเช่น การแต่งตัวหรือการแสดงทางเพศที่ดึงดูดลูกค้า ทำให้ธุรกิจประเภทนี้แตกตัว ออกไปเป็นหลายรูปแบบ เช่น บาร์อะ โก โก บาร์ที่ออปเลส โดยไนต์คลับรูปแบบดั้งเดิมก็ยังคงอยู่ที่ บรรดานักท่องเที่ยวได้เลือก มีหญิงบริการอยู่ในธุรกิจนี้ประมาณ 3,000 คน

ลำดับที่เก้า คือ อาบอบนวดเป็นธุรกิจที่มีจำนวนไม่มากเมื่อเทียบกับจำนวนหญิงขาย บริการทางเพศในธุรกิจประเภทอื่น ๆ คือประมาณ 7,000 คน ทั้งนี้เนื่องจากเป็นธุรกิจที่ลงทุนสูง

โดยเฉพาะในเรื่องอาคารสถานที่ แต่ละแห่งจึงมีจำนวนหญิงบริการในหน้าตาของหมอนวดอยู่เป็นจำนวนมาก เฉลี่ยประมาณแห่งละ 50 คน โดยรายได้ของหญิงหมอนวดจะขึ้นอยู่กับจำนวนแขกซึ่งคนเชียร์แขกจะมีบทบาทมากในการส่งแขก คนเชียร์แขกจึงมีส่วนแบ่งด้วยเสมอจากรายได้การขายบริการทางเพศของหมอนวด

ลำดับที่สิบ คือ บาร์อะโกโก้เป็นธุรกิจโรงแรมประเภทหนึ่งที่พัฒนาจากรูปแบบของไนต์คลับธรรมดา จุดขายของบาร์อะโกโก้ก็คือ การแสดงต่าง ๆ ของผู้หญิงขายบริการในชุดเกือบจะเปลือยเปล่า เช่น การเต้นเกาะเสาเสาดนบนเวทีด้วยท่าเต้นที่ขู่วามารมณ์ หรือนำวัตถุต่าง ๆ มาแสดงโดยใช้อวัยวะเพศประกอบหรือแม้แต่การแสดงการร่วมเพศให้ดู ผู้หญิงที่หลังจากขึ้นไปเต้นโชว์บนเวทีเพื่อให้แขกเลือกแล้วก็จะลงมานั่งดื่มกับแขก รวมถึงการออกไปหารายได้พิเศษข้างนอกหรือที่เรียกว่าออฟ นอกจากเงินเดือนประจำเพียงเล็กน้อยสาวอะโกโก้จะมีเปอร์เซ็นต์จากค่าเครื่องดื่มที่แขกดื่มรวมทั้งส่วนแบ่งจากการออฟแขกซึ่งมีกฎหรือข้อตกลงกับบาร์อยู่ บาร์อะโกโก้เป็นธุรกิจโรงแรมที่เกิดขึ้นเพื่อดึงดูด และสนองความต้องการทางเพศนักท่องเที่ยวต่างชาติมากกว่าคนไทย เพราะส่วนใหญ่จะพบบาร์อะโกโก้กระจุกตัวอยู่บริเวณย่านนักท่องเที่ยวต่างชาติทั้งสิ้น เช่น ย่านพัฒนาพงษ์ และพญา เป็นต้น (สถาบันวิจัยประชากร และสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล, 2537, หน้า 62-66) การขายบริการทางเพศที่แฝงตัวอยู่ในธุรกิจที่มีหน้าตาต่าง ๆ ดังกล่าวนั้น ชี้ให้เห็นว่าโสเภณีไม่ได้สังกัดเฉพาะในสำนักโสเภณีเท่านั้น แต่เกือบทุกแห่งของธุรกิจบันเทิงโรงแรมทั้งกลางวัน และกลางคืนในปัจจุบันจะมีการให้บริการทางเพศเป็นส่วนประกอบสำคัญเสมอ และนอกจากจะมีการแยกประเภทของสถานบริการทางเพศรูปแบบต่าง ๆ ดังกล่าว ในส่วนของตัวโสเภณีเองก็แยกออกเป็น 3 ระดับที่สำคัญ ๆ คือ

กลุ่มแรก คือ โสเภณีระดับล่าง ส่วนใหญ่เป็นผู้หญิง และเด็กที่เพิ่งเข้าสู่อาชีพอยู่ตามช่องโรงน้ำชา บางคนอาจถูกหลอกลวงมากักขัง ทบตี บังคับให้ขายบริการทางเพศในราคาต่ำตัวที่ไม่แพง ทางสำนักจะเป็นคนตั้งราคาซึ่งราคาแต่ละแห่งแต่ละคนก็อาจไม่เท่ากันขึ้นอยู่กับความสวยสวย และความใหม่ของตัวผู้หญิงเป็นหลัก รายได้ส่วนใหญ่ตกประมาณเดือนละ 2,000 กว่าบาท ในขณะที่ต้องทำงานวันละ 10 ชั่วโมงขึ้นไป โดยบางคนไม่มีวันหยุด แต่บางคนอาจได้หยุดเฉพาะวันที่มีประจำเดือน สำนักส่วนใหญ่จะมีอาหารให้กินวันละ 2 มื้อ บางแห่งก็ใช้สำนักเป็นที่พักอาศัยด้วย แต่บางแห่งก็อาจเข้าห้องพักให้รวมกัน แต่ที่สำคัญคือ ไปไหนมาไหนจะมีแมงดาคอยควบคุมไม่อิสระ มีกฎระเบียบ และการลงโทษที่รุนแรงสำหรับคนที่ฝ่าฝืน โดยเฉพาะคนที่พยายามหลบหนีถูกทารุณ ทบตี ล่ามโซ่ ให้อุดอาหาร ฉีดสารเสพติดแล้วแต่ความหนักเบาของโทษ โสเภณีกลุ่มนี้จึงมีรายได้น้อยในขณะที่ทำงานหนัก ร่างกายทรุดโทรม ผู้ชายที่เป็นลูกค้าส่วนใหญ่ คือ กลุ่มผู้ใช้แรงงานรับจ้างรายได้ต่ำเช่นเดียวกัน

กลุ่มที่สอง คือ โสเภณีระดับกลาง ส่วนใหญ่คือโสเภณีที่ปิดบังอำพรางการขายบริการทางเพศโดยใช้อาชีพอื่นบังหน้า กลุ่มนี้เป็นกลุ่มที่พัฒนาขึ้นมาจากโสเภณีระดับล่าง และสมัครใจที่จะประกอบอาชีพนี้ เช่น หมคนวดตามสถานอาบอบนวด จะมีอิสระมากกว่าหญิงขายบริการในสำนัก เพราะเจ้าของสถานบริการไม่ควบคุมกักขัง เพียงแต่ต้องทำตามกฎระเบียบของสถานบริการ ถ้าทำผิดกฎก็มักมีการลงโทษเพียงแค่คิดเงินรายได้บางส่วน การกินอยู่หลับนอน ส่วนใหญ่ต้องรับผิดชอบเองไม่เกี่ยวกับสถานบริการ หญิงขายบริการในระดับนี้จึงมีรายได้เป็นกอบเป็นกำ มีโอกาสได้แต่งงาน และใช้ชีวิตเหมือนผู้หญิงทั่ว ๆ ไป ลูกค้าของโสเภณีเล่มนี้ส่วนใหญ่จะเป็นพ่อค้า อาเสีมีเงิน หรือคนมีการศึกษา และมีอาชีพที่มั่นคง หญิงโสเภณีกลุ่มนี้มีอำนาจในการต่อรองมากกว่ากลุ่มแรก

กลุ่มที่สาม คือ โสเภณีระดับชาติหรือโสเภณีระดับข้ามชาติ มักเป็นโสเภณีที่มีชั่วโมงบินสูงในการทำงานกล้าที่จะไปทำงานต่างประเทศ เพราะรายได้ดีกว่าไทยแต่ก็มีโสเภณีที่จะไปต่างประเทศในลักษณะถูกขายหรือถูกหลอกซึ่งพวกนี้สภาพการดำเนินชีวิตจะเป็นอย่างไรขึ้นอยู่กับเจ้าของสำนัก แม่เล้า แม่งดา หรือกลุ่มนักค้ามนุษย์ แต่โดยส่วนใหญ่ทั้งคนที่สมัครใจหรือคนที่ถูกหลอกโดยส่วนใหญ่จะต้องใช้วิธีหลบ ๆ ซ่อน ๆ ไม่มีอิสระเนื่องจากส่วนใหญ่จะเดินทางเข้าเมืองโดยผิดกฎหมาย (สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล, 2537, หน้า 73-75) หรือที่เรียกอย่างแพร่หลายในปัจจุบันว่า “พวกผีน้อย” ยกเว้นบางกรณีหรือบางรายที่ทำสัญญาจ้างงานอย่างเป็นทางการถูกต้องเท่านั้น

อย่างไรก็ตาม จากสภาพปัญหา และสถานการณ์โสเภณีในสังคมไทยในยุคปัจจุบัน ถึงแม้ว่ารัฐบาลจะให้ความสำคัญกับปัญหาโสเภณีมากขึ้นเนื่องจากสภาพของปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อตลอดจนถึงแรงกดดันนานาชาติ ส่งผลให้รัฐบาลต้องเปลี่ยนแนวทางจากการปราบ (Prohibitionist policy) มาเป็นแนวทางการปราบ (Abolitionist policy) มากขึ้นตามลำดับดังที่ได้กล่าวมาแล้ว แต่ตลอดสองทศวรรษที่ผ่านมาจนกระทั่งถึงปัจจุบัน ก็มิได้ทำให้ปัญหาโสเภณีลดลงแต่อย่างใด ทั้งรูปแบบธุรกิจ จำนวนโสเภณี ตลอดจนถึงจำนวนผู้ใช้บริการโสเภณี กลับยังเพิ่มในอัตราที่สูงขึ้นกว่าการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจหลายเท่า (วิทยากร เชียงกูล, 2562, หน้า 1-3) ดังตารางที่ 6-1

ตารางที่ 6-1 จำนวนสถานบริการทางเพศ และจำนวนผู้ใช้บริการทางเพศโดยจำแนกตามรายภาค
ทั้งประเทศ

ปี	รายการ	กรุงเทพฯ	ภาค กลาง	ภาค อีสาน	ภาคเหนือ	ภาคใต้	ทั่ว ประเทศ
2544	สถาน บริการ	1648	3197	1797	1550	3288	11480
	ชาย	2078	1251	92	308	1030	4759
	หญิง	25277	19865	5870	4797	14477	70285
	รวม	27355	21116	5962	5105	15507	75045
	เปอร์เซ็นต์	36.45	28.14	7.94	6.80	20.66	100.00
2545	สถาน บริการ	2059	3677	1888	1464	3002	12090
	ชาย	1621	1471	62	278	356	3788
	หญิง	23495	26196	5282	3878	12335	65186
	รวม	25116	21667	5344	4156	12691	68974
	เปอร์เซ็นต์	36.41	31.41	7.75	6.03	12.40	100.00
2546	สถาน บริการ	1993	3781	2001	1370	3084	12229
	ชาย	1175	1529	51	302	423	3480
	หญิง	21921	20151	5106	3857	11960	62995
	รวม	23096	21680	5157	4159	12383	66475
	เปอร์เซ็นต์	34.74	32.61	7.76	6.26	18.63	100.00
2547	สถาน บริการ	2163	3859	2314	1468	3053	12857
	ชาย	1761	1744	76	210	669	4460
	หญิง	16928	18132	4620	3312	12720	55712
	รวม	18689	19876	4696	3522	13389	60172
	เปอร์เซ็นต์	31.06	33.03	7.80	5.85	22.25	100.00

ตารางที่ 6-1 (ต่อ)

	สถาน บริการ	2195	4387	2396	1718	3137	13833
	ชาย	909	2375	62	280	371	3997
2548	หญิง	15645	19241	5036	3390	10154	53466
	รวม	16554	21616	5098	3670	10525	57463
	เปอร์เซ็นต์	28.81	37.62	8.87	6.39	18.32	100.00

ที่มา: กองกามโรค กระทรวงสาธารณสุข (ม.ป.ป. อ้างถึงใน ทัยเลิศ ลือป้อ, 2550, หน้า 38)

จะเห็นได้ว่าปัญหาโสเภณีในยุคสมัยปัจจุบันที่กล่าวมาสามารถกล่าวได้ว่า สภาพ และ สถานการณ์ของปัญหาโสเภณีไทยตลอดสองทศวรรษที่ผ่านมาได้ลดลงแต่อย่างใด ทั้งนี้ เนื่องมาจากเหตุปัจจัยที่สำคัญดั้งเดิมในเชิง โครงสร้างของสังคมไทย คือ ปัญหาความยากจน โอกาสทางการศึกษา การกระจายรายได้ที่เป็นธรรม ตลอดจนถึงปัญหาค่านิยมทางสังคม และวัฒนธรรม ตามลำดับ ประกอบกับการก่อรูปวาทกรรมทางนโยบายโสเภณีของรัฐบาลในแต่ละยุคสมัยที่ผ่านมา ทั้งในยุคสมัยก่อนการพัฒนา ยุคสมัยแห่งการพัฒนา ดังที่ได้กล่าวแล้วว่ามีลักษณะที่เอื้อให้ กระบวนการค้าประเวณี และธุรกิจที่เกี่ยวข้องเนื่องกับการขายบริการทางเพศดำเนินไปได้อย่างต่อเนื่อง เริ่มตั้งแต่ต้นนโยบายส่งเสริมการท่องเที่ยวหรือการพัฒนาประเทศที่ก่อให้เกิดช่องว่างระหว่างบุคคล จะเห็นได้ว่าสถิติจำนวน โสเภณีมีเพิ่มขึ้นทุกปี การที่กิจการเพศพาณิชย์เติบโตส่วนหนึ่งมาจากความต้องการจากตลาดที่มองว่าเมืองไทยเป็นศูนย์กลางเซ็กส์โลก สามารถหาผู้หญิง และเด็กโสเภณีได้ง่าย ค่าบริการต่ำ เมื่อเทียบกับประเทศตัวเอง และประเทศอื่น ๆ จึงดึงดูดให้นักท่องเที่ยวนิยมมาเที่ยวโสเภณีในประเทศไทย นอกจากนี้หญิงไทยบางส่วนยังออกไปทำงานเป็นโสเภณีอยู่ในต่างประเทศที่เรียกว่า “การค้าประเวณีข้ามชาติ” ซึ่งจัดเป็นปัญหาการค้ามนุษย์รูปแบบใหม่ที่นานาชาติถือว่าเป็นอาชญากรรมสำคัญต่อเด็ก และสตรี ซึ่งมีทั้งถูกหลอกลวง และสมัครใจ ประเทศไทยจึงเป็นทั้งประเทศต้นทาง ทางผ่าน และปลายทาง (พรชนก บุญโพธิ์แก้ว, 2558, หน้า 2) และที่สำคัญนอกจากจำนวนที่ไม่ลดลงจนถูกนานาชาติเพ่งเล็ง และกดดันด้วยมาตรการต่าง ๆ เช่น การระงับความช่วยเหลือในเรื่องสำคัญต่าง ๆ อายุของจำนวนโสเภณีที่เพิ่มขึ้นเรื่อยโดยมีอายุตั้งแต่ 13-15 ปี อยู่ในอุตสาหกรรมบริการทางเพศในประเทศไทยในยุคสมัยปัจจุบันเป็นจำนวนมาก และด้วยบริบทที่สำคัญของปัญหาโสเภณีในสังคมไทยในยุคสมัยปัจจุบันดังกล่าวมานี้ ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญต่อวาทกรรมทางนโยบายว่าด้วยโสเภณีในสังคมไทยในยุคสมัยปัจจุบันหลาย

ประการ ด้วยเหตุปัจจัยดังกล่าวทั้งในแง่ของการก่อรูปวาทกรรมทางนโยบายโสเภณี ตลอดไปจนถึง การต่อต้านวาทกรรมทางนโยบายว่าด้วยโสเภณีในสังคมไทยในยุคสมัยปัจจุบัน

จากที่กล่าวมาสามารถสรุปได้ว่าบริบททางสังคมที่เป็นปัจจัยพื้นฐานสำคัญอันมีผล โดยตรงต่อการกำหนดนิยาม โสเภณี และการต่อต้านวาทกรรมโสเภณีในสังคมไทยในยุคสมัย ปัจจุบันแยกออกเป็น 4 ด้านที่สำคัญดังนี้ คือ ประการแรก บริบททางด้านเศรษฐกิจ การ เปลี่ยนแปลงระบบ และโครงสร้างทางเศรษฐกิจที่สำคัญครั้งหนึ่งของสังคมไทย ที่เริ่มขึ้นในยุคสมัย แห่งการพัฒนา และเป็นมรดกตกทอดของบริบททางเศรษฐกิจของไทยมาจนถึงสังคมในยุคปัจจุบัน ก็คือ การเปลี่ยนแปลงระบบเศรษฐกิจแบบดั้งเดิมของสังคมไทยสู่สังคมสมัยใหม่ที่มีความทันสมัย แต่ไม่พัฒนา ด้วยระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยมภายใต้การครอบงำบงการของสหรัฐอเมริกาทั้งองค์ ความรู้ บุคลากร และเงินงบประมาณ ดังที่กล่าวแล้ว นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทาง เศรษฐกิจที่สำคัญหลายประการหนึ่งในนั้นคือ การสถาปนาองค์กรสำคัญทางระบบเศรษฐกิจแบบ ทุนนิยมตะวันตกภายใต้การกำกับอย่างใกล้ชิดโดยสหรัฐอเมริกา เช่น สถาปนาเศรษฐกิจ และ สังคมแห่งชาติ สำนักงานประมาณ และสำนักงานสถิติ เป็นต้น มีการประกาศใช้แผนพัฒนา เศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติฉบับแรก (พ.ศ. 2504-2509) เป็นพิมพ์เขียวในการพัฒนาประเทศ กระทั่งปัจจุบันอยู่ภายใต้แผนพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564) ซึ่ง ประเทศไทยก็ได้ยึดรูปแบบ และแนวทางของระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยมตั้งแต่ในยุคสมัยแห่งการ พัฒนามาจนกระทั่งถึงยุคสมัยปัจจุบันเป็นเวลาว่าหกทศวรรษ เศรษฐกิจแบบทุนนิยมที่ไทยยึดเป็น รูปแบบดังกล่าวดำเนินมาจนกระทั่งถึงทศวรรษที่ 2540 ก็เกิดวิกฤติการณ์ทางเศรษฐกิจครั้งสำคัญ ของประเทศที่เรียกว่า ต้มยำกุ้ง เป็นสิ่งที่สะท้อนให้เห็นว่าการพัฒนาประเทศตามแนวทางนี้ไม่ได้ เป็นคำตอบที่ดีที่สุดดังที่ได้มุ่งหวังไว้ตั้งแต่แรก อย่างไรก็ตามสิ่งที่น่าสนใจคือ วิกฤติการณ์ทาง เศรษฐกิจดังกล่าวสร้างปัญหา และความเสียหายให้แก่ธุรกิจทุกประเภทยกเว้นธุรกิจบริการทางเพศ ที่ได้รับผลกระทบเล็กน้อย และยังคงอยู่ได้ในแง่ของจำนวน และรูปแบบที่กระจายอยู่ทั่วทุกภูมิภาค ของประเทศไทย จำนวนหญิงที่เข้าสู่อาชีพโสเภณี และการขายบริการทางเพศมิได้ลดลงตามวิกฤติ เศรษฐกิจ หากแต่มีจำนวนเพิ่มมากขึ้น และพัฒนารูปแบบที่มีความสลับซับซ้อนไม่จำกัดเฉพาะ โสเภณีหญิง หากแต่มีโสเภณีชาย โสเภณีเด็ก และเยาวชนทั้งชาย และหญิงโสเภณีข้ามชาติ ตลอด จนถึงการค้ามนุษย์ในรูปแบบของการค้าประเวณีเป็นขบวนการ และองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติที่มี เครื่องข่ายทั่วโลก และมีเงินหมุนเวียนจำนวนมหาศาล และมีเจ้าหน้าที่ของรัฐเข้าไปเกี่ยวข้องกับ วงจรทางธุรกิจเป็นจำนวนมากตามที่ปรากฏเป็นข่าวในสื่อต่าง ๆ ข้อสังเกตสำคัญของบริบททาง เศรษฐกิจแบบทุนนิยมในยุคสมัยปัจจุบันคือ สามารถสร้างความเจริญก้าวหน้าแต่ไม่พัฒนาคือวัตถุ เจริญก้าวหน้าเช่นเดียวกับตะวันตกแต่กลับสร้างปัญหาให้สังคมนั่นคือ การให้ความสำคัญกับวัตถุ

ซึ่งเป็นสิ่งที่หล่อเลี้ยงวงจรธุรกิจทางเพศโดยส่วนหนึ่ง เพราะหญิงสาวจำนวนหนึ่งที่ขาดแคลนทรัพยากรสำคัญก็ต้องละทิ้งชนบทบ้านเกิดเพื่อเดินทางเข้าสู่อาชีพ โสเภณีเพื่อขายบริการทางเพศ ทั้งนี้ก็เพราะไม่ต้องใช้แรงงานหนักไม่ต้องมีวุฒิการศึกษา แต่สามารถสร้างรายได้เป็นจำนวนมากเพียงพอที่จะตอบสนองความต้องการความสมบูรณ์เพศพร้อมทางด้านวัตถุตามยุคสมัย ทั้งในส่วนของตนเอง และครอบครัว ซึ่งปัญหาที่สำคัญดังกล่าวเป็นผลผลิตที่สำคัญของการพัฒนาเศรษฐกิจแบบทุนนิยมอันเป็นบริบทที่สำคัญทางเศรษฐกิจของสังคมไทยในยุคสมัยปัจจุบัน

ประการที่สอง บริบททางด้านสังคม ในส่วนของบริบททางด้านสังคม ในส่วนของบริบททางด้านสังคมในยุคสมัยปัจจุบันมีลักษณะที่คล้ายคลึงกันกับบริบททางสังคมในยุคสมัยแห่งการพัฒนา กล่าวคือ ในยุคสมัยแห่งการพัฒนาบริบททางสังคมที่สำคัญ และเกี่ยวข้องกับ โสเภณี ก็คือ เรื่องชนชั้นที่มีการแยกออกเป็น 2 ลักษณะใหญ่ ๆ คือ ชนชั้นสูง (ฐานะทางเศรษฐกิจ สังคม ชาติตระกูล การศึกษา และอื่น ๆ) และชนชั้นล่าง (ประชาชนทั่วไป) โดยโสเภณีก็จักอยู่ในกลุ่มชนชั้นล่างที่ขาดโอกาส ทรัพยากรสำคัญ และอำนาจในการต่อรอง จึงมักตกเป็นฝ่ายที่เสียเปรียบ และถูกเอารัดเอาเปรียบในเชิงความสัมพันธ์ทางสังคม เมื่อบริบททางสังคมเปลี่ยนผ่านจากยุคสมัยแห่งการพัฒนาเข้าสู่ยุคสมัยปัจจุบันชนชั้นล่างก็ยังคงอยู่ในสถานภาพเช่นเดิม คือ ขาดโอกาสที่สำคัญอันส่งผลต่อคุณภาพชีวิต เช่น การศึกษา อาชีพ สิทธิด้านต่าง ๆ ซึ่งปัญหาเหล่านี้เป็นสิ่งที่สัมพันธ์กับการตัดสินใจเข้าสู่อาชีพ โสเภณีของสังคมไทยในยุคสมัยปัจจุบัน และที่สำคัญยังเป็นสิ่งที่สะท้อนให้เห็นถึงความไม่เท่าเทียมกันในสังคมในแง่ของโอกาสในการเข้าถึงทรัพยากรสำคัญต่าง ๆ ความเจริญที่กระจุกตัวอยู่ที่ศูนย์กลาง (กรุงเทพมหานคร) ส่งผลให้ชนชั้นล่างเหล่านี้ต้องดิ้นรนเอาตัวรอดด้วยการทิ้งถิ่นฐานเดิมเพื่อเข้ามาแสวงหาโอกาสในเมืองศูนย์กลางซึ่งโดยส่วนใหญ่ก็มักจะไปจบลงที่การเข้าสู่วงจรของธุรกิจบริการทางเพศ เพื่อสะสมทรัพยากรที่สำคัญ คือ เงินที่จะทำให้สามารถมีคุณภาพชีวิตที่ดี และสามารถยกระดับฐานะขึ้นมาจากชนชั้นล่างเพื่อชีวิตที่ดีกว่าเป็นวงจรสังคมที่ไม่จบสิ้น อย่างไรก็ตามถึงแม้ว่าบริบททางสังคมในยุคสมัยปัจจุบันมีส่วนคล้ายคลึงกันกับบริบททางสังคมในยุคสมัยแห่งการพัฒนา คือ จำแนกคนออกเป็น 2 ชนชั้น แต่ในยุคสมัยปัจจุบันบริบททางสังคมก็มีส่วนที่เป็นข้อแตกต่างกับยุคสมัยก่อนหน้า คือ การเกิดขึ้นของอีกหนึ่งชนชั้นในทางสังคมยุคปัจจุบัน นั่นก็คือ “ชนชั้นกลาง” ที่อยู่ระหว่างชนชั้นล่าง และชนชั้นสูง ซึ่งได้รับโอกาส และมีทรัพยากรสำคัญทางสังคมอย่างเพียงพอ (ฐานะ การศึกษา อาชีพการงาน เครือข่าย และอื่น ๆ) ที่จะสามารถสร้างอำนาจต่อรองในด้านต่าง ๆ ทางสังคม และถือเป็นกลุ่มชนชั้นที่มีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งต่อประเด็นปัญหาเรื่อง โสเภณีในสังคมไทยในยุคสมัยปัจจุบัน ทั้งนี้เนื่องจากเป็นกลุ่มชนชั้นที่ได้รับการศึกษาสมัยใหม่ มีความรู้ความสามารถดี มีการรวมกลุ่มกันเป็นเครือข่ายมีฐานะอาชีพการงานที่มั่นคง ส่งผลให้คนกลุ่มนี้ซึ่งเป็นผลผลิตที่สำคัญของสังคมในยุคสมัยปัจจุบันมีบทบาทสำคัญ

อย่างยิ่งเกี่ยวข้องกับโสเภณี โดยแสดงออกในหลายลักษณะ เช่น การสนับสนุน การคัดค้าน การเคลื่อนไหวเรียกร้อง การกดดัน รวมถึงความพยายามในการมีอิทธิพล และการเข้าไปมีส่วนร่วมในการออกกฎหมาย และการกำหนดแนวนโยบายของรัฐที่เกี่ยวข้องกับประเด็นปัญหาเรื่องโสเภณีในสังคมไทยยุคสมัยปัจจุบัน ทั้งเห็นด้วย และไม่เห็นด้วยกับประเด็นปัญหาเรื่องโสเภณีโดยผ่านกิจกรรมการเคลื่อนไหวทางสังคมในลักษณะ และรูปแบบต่าง ๆ ดังกล่าว

ประการที่สาม บริบททางการเมือง ดังที่ได้กล่าวไปแล้วว่าภายหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475 ประเทศไทยเปลี่ยนจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์มาสู่ระบอบประชาธิปไตยที่ถูกสถาปนาขึ้นในสังคมการเมืองไทยโดยคณะราษฎร ดำเนินมาอย่างลุ่มลุกคลุกคลานผ่านร้อนหนาวทางการเมืองตามบริบทของยุคสมัย เช่น ในยุคสมัยก่อนหน้าคือยุคสมัยแห่งการพัฒนาบริบททางการเมืองการปกครองไทยก็ตกอยู่ภายใต้การปกครองของทหารในรูปแบบของเผด็จการอำนาจนิยม วนเวียนอยู่กับวงจรของการรัฐประหารที่สร้างความเสียหายให้แก่ระบอบประชาธิปไตย และพัฒนาการทางการเมืองไทย ประวัติศาสตร์การเมืองไทยตลอดหลายทศวรรษจึงแทบจะไม่ว่างเว้นจากการปกครองโดยทหาร หากจะมีช่วงที่ว่างเว้นจากทหารที่มีพลเรือนผลัดเปลี่ยนหมุนเวียนกันเข้ามาเป็นรัฐบาลก็มักจะเป็นนักธุรกิจการเมืองที่เข้ามาสถาปนาระบบอนาธิปไตย อันเป็นเงื่อนไขสำคัญที่ส่งผลให้ทหารอ้างความชอบธรรมในการกลับมาปกครอง และยุ่งเกี่ยวกับการเมืองแทบทุกครั้ง กระทั่งเข้าสู่สังคมไทยในยุคสมัยปัจจุบันที่บริบททางการเมืองเปลี่ยนแปลงไป และเกี่ยวข้องกับสัมพันธ์โดยตรงต่อวาทกรรมโสเภณีในสังคมปัจจุบัน การเปลี่ยนแปลงของบริบททางการเมืองที่สำคัญของไทยในยุคสมัยปัจจุบันเริ่มต้นขึ้นภายหลังจากการรัฐประหารของคณะรักษาความสงบเรียบร้อยแห่งชาติ (รสช.) นำไปสู่กระแสการเรียกร้องให้มีการปฏิรูปการเมือง และถูกผลักดันให้กลายเป็นวาระสำคัญของชาติ เพื่อสร้างการเมืองใหม่ที่เป็นประชาธิปไตยอย่างแท้จริงในแง่ของโครงสร้าง และกระบวนการ จนกระทั่งนำไปสู่การร่าง และประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักร พุทธศักราช 2540 ที่ได้ชื่อว่าเป็นประชาธิปไตยมากที่สุดฉบับหนึ่งของไทย เพื่อใช้เป็นกลไกสำคัญสร้างการเมืองใหม่ โดยเนื้อหาในรัฐธรรมนูญ 2540 ส่วนหนึ่งเกี่ยวข้องกับเรื่องโสเภณีนั่นคือ แนวคิดเรื่องสิทธิมนุษยชน สิทธิเสรีภาพ ความเสมอภาค ตลอดจนคุณค่า และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ที่รัฐธรรมนูญให้ความคุ้มครอง ถึงแม้ว่าในเวลาต่อมาจะมีการฉีกรัฐธรรมนูญ 2540 และเกิดการรัฐประหารอีกหลายครั้งหลายหนกระทั่งปัจจุบัน (พ.ศ. 2562) รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยฉบับที่ 20 พุทธศักราช 2560 ก็ยังคงปรากฏหลักการ และสาระสำคัญดังกล่าว คือ แนวคิดเรื่องสิทธิมนุษยชน สิทธิเสรีภาพ ความเสมอภาค ตลอดจนคุณค่า และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ที่รัฐธรรมนูญให้การรับรอง และคุ้มครอง ด้วยเหตุนี้โสเภณี และอาชีพการขายบริการทางเพศจึงเป็นสิ่งที่ขัดแย้งต่อรัฐธรรมนูญ และอุดมการณ์ของการปกครอง

ระบอบประชาธิปไตยที่นำนาชาติก็ให้การยอมรับหลักการนี้อย่างร้ายแรง เพราะเป็นการนำมนุษย์ โดยเฉพาะเพศหญิงที่มักตกเป็นฝ่ายเสียเปรียบของสังคมมาทำเป็นสินค้าซื้อขายกันดังเช่นสินค้าทั่วไปที่ไม่มีชีวิตจิตใจ เป็นสิ่งที่ไม่สามารถยอมรับได้ทั้งในทางอุดมการณ์ กฎหมาย และศีลธรรม ด้วยเหตุดังกล่าวนี้ในสังคมไทยยุคสมัยปัจจุบัน โสเภณี และอาชีพการขายบริการทางเพศจึงต้องห้าม ตามกฎหมาย

ประการที่สี่ บริบททางด้านวัฒนธรรม ในส่วนของบริบททางด้านวัฒนธรรมของสังคมไทยในยุคสมัยปัจจุบันมีทั้งส่วนที่เป็นผลผลิตจากบริบททางวัฒนธรรมเดิมในสังคมไทยสมัยจารีตแต่เปลี่ยนแปลงไปในสาระสำคัญ และมีทั้งในส่วนที่เป็นบริบททางวัฒนธรรมที่เกิดขึ้นใหม่ตามยุคสมัยที่ก้าวหน้าอย่างรวดเร็วซับซ้อน และโกหาล ซึ่งบริบททางวัฒนธรรมทั้ง 2 ส่วนดังกล่าวล้วนแล้วแต่มีความเกี่ยวข้องกับ โสเภณีในสังคมไทยยุคสมัยปัจจุบันไม่ทางตรงก็ทางอ้อม กล่าวคือ กรณีแรกบริบททางวัฒนธรรมที่เป็นผลผลิตของสังคมไทยมาตั้งแต่ในยุคจารีต คือ กรอบคิดเรื่องระบบอุปถัมภ์ที่ยังคงอยู่ในวัฒนธรรมของสังคมไทยถึงแม้จะเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม คือ เป็นกรอบคิดที่สังคมไม่ค่อยให้การยอมรับแต่ก็ยังคงปรากฏให้เห็นอยู่ทั้งในทางสังคมปกติ และในระบบราชการ อีกอย่างก็คือกรอบคิดเรื่องชายเป็นใหญ่ที่ยังคงแฝงอยู่ในวัฒนธรรมของสังคมไทยในยุคสมัยปัจจุบัน ถึงแม้ทัศนคติของคนในสังคมจะเปลี่ยนแปลงไปในลักษณะไม่ยอมรับความคิดเรื่องชายเป็นใหญ่ โดยการเปิดกว้างทางความคิดเรื่องความเท่าเทียมทางเพศระหว่างชาย และหญิง แต่ความคิดบางอย่างที่เป็นส่วนสำคัญของกรอบคิดชายเป็นใหญ่ก็ยังคงอยู่ เช่น การร่วมเพศนอกสมรสมากกว่าหนึ่งคนของหญิงไม่ว่าจะรูปแบบใดก็ตามจะได้รับการตำหนิจากสังคมมากกว่าเพศชาย ขณะที่ต่อกิจกรรมทางเพศในกรณีเดียวกัน เช่น การใช้บริการทางเพศของเพศชาย สังคมกลับเห็นคล้อยไปกับค่านิยมความคิดทางเพศแบบชายเป็นใหญ่ว่า คือ การแสดงความเป็นชาย เป็นประสบการณ์ ตลอดจนถึงเป็นรูปแบบหนึ่งของการพักผ่อนผ่อนคลายความเครียดในสังคมปัจจุบันที่รีบเร่งแข่งขัน เป็นต้น ขณะที่อีกกรณีบริบททางวัฒนธรรมที่เกิดขึ้นใหม่ซึ่งเป็นผลผลิตสำคัญทางวัฒนธรรมในยุคสมัยปัจจุบัน ก็คือ การปรับเปลี่ยนทัศนคติเรื่องทางเพศที่ก้าวข้ามพ้นเรื่องศีลธรรมทางศาสนาแต่เพียงอย่างเดียว รวมถึงเรื่องทางเพศของกลุ่มหลากหลายทางเพศลักษณะต่าง ๆ ด้วย เช่น การถกเถียงของความคิดทางสังคมเรื่องโสเภณี และอาชีพการขายบริการทางเพศที่ไปไกลกว่าเรื่องถูกผิดตามกรอบคิดของศีลธรรมทางศาสนา หากแต่เป็นการถกเถียงกันถึงความถูกผิดตามกฎหมาย และการพิจารณาถึงข้อดีข้อเสียจากมิติทางเศรษฐกิจหรืออุดมการณ์ เป็นต้น ประเด็นถัดมาคือ ค่านิยมเสรีทางเพศที่ประสานสอดคล้องกันกับค่านิยมแบบวัตถุนิยมบริโภคนิยม อันเป็นผลผลิตทางวัฒนธรรมที่เกิดขึ้นจากการพัฒนาเศรษฐกิจแบบทุนนิยม ที่มองว่าเรื่องเพศเป็นเรื่องธรรมดาธรรมชาติเป็นสัญชาตญาณของมนุษย์ที่ไม่ใช่เรื่องที่น่าอับอายแต่อย่างใดเช่นเดียวกันกับกิจกรรมปกติ

อื่น ๆ ของมนุษย์ และที่สำคัญการร่วมเพศกับคู่นอนที่มากกว่าหนึ่งคนก็มิได้เป็นเรื่องที่ผิดปกติ เพราะธรรมชาติไม่ได้สร้างมนุษย์มาให้จำกัดตัวเองให้มีคู่นอนหรือการมีเพศสัมพันธ์แค่เพียงหนึ่งเดียว ประกอบกับการกระตุ้นการบริโภควัตถุของระบบทุนนิยมในสังคมยุคสมัยปัจจุบันด้วยมายาคติทางวัฒนธรรมในรูปแบบต่าง ๆ นำไปสู่การแสวงหาวิธีการเพื่อให้ได้มาซึ่งวัตถุในการบริโภค และหนึ่งในวิธีการต่าง ๆ ก็คือ การใช้เพศแลกกับเงินในรูปแบบของการขายบริการทางเพศ ซึ่งไม่ต้องใช้แรงงานหนัก ไม่ต้องลงทุน ไม่จำเป็นต้องมีความรู้ และการศึกษาแต่ได้เงินง่าย และได้เงินมาก บริบททางวัฒนธรรมที่เกิดขึ้นใหม่ของสังคมไทยในยุคสมัยปัจจุบันนี้จึงมีส่วนเกี่ยวข้องกับการดำรงอยู่ของโสเภณี และอาชีพการขายบริการทางเพศของสังคมไทยปัจจุบัน

อย่างไรก็ตามจากบริบททางสังคมที่สำคัญทั้ง 4 ด้านของสังคมไทยในยุคสมัยปัจจุบัน บริบททางด้านการเมืองถือเป็นปัจจัยที่สำคัญมากที่สุดต่อการกำหนดนิยาม โสเภณีทั้งฝ่ายที่สนับสนุน และฝ่ายที่ต่อต้าน กล่าวคือ ในส่วนของฝ่ายสนับสนุน คือ รัฐบาล และกลไกอำนาจรัฐ (หน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้อง) ที่คอยผลิตวาทกรรมกำหนดนิยามให้โสเภณี คือ “อาชีพที่ผิดกฎหมาย” เพราะอาชีพการขายบริการทางเพศเป็นการนำเอามนุษย์มาลดทอนความเป็นมนุษย์ด้วยการทำให้มนุษย์กลายเป็นเพียงแค่อินค้าทางเพศ ซึ่งถือเป็นสิ่งที่รับไม่ได้เพราะเป็นการทำลายคุณค่า และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์อย่างร้ายแรงยิ่งกว่าการทำสงครามเพราะเป็นการทำให้มนุษย์โดยเฉพาะเพศหญิงเสมือนตายทั้งเป็น ตามบริบทเบื้องหลังทางการเมืองของยุคสมัยปัจจุบันที่ได้กำหนดหลักการต่าง ๆ เหล่านี้ไว้ โดยเฉพาะกฎหมายรัฐธรรมนูญดังที่ได้กล่าวไปแล้วในส่วนของบริบททางด้านการเมือง ด้วยเหตุที่โสเภณี และอาชีพการขายบริการทางเพศสำหรับสังคมไทยในยุคสมัยปัจจุบันเป็นเรื่องที่ผิดกฎหมาย จึงนำไปสู่มาตรการ และปฏิบัติการต่าง ๆ ทางสังคมตามที่นิยามที่ได้กำหนดไว้ และหนึ่งในปฏิบัติการทางสังคมที่สำคัญก็คือการปราบปราม โสเภณี และธุรกิจบริการทางเพศ และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกระดับอย่างเด็ดขาด และจริงจัง แต่ในทางปฏิบัติจริงผู้ที่ถูกจับกุม และปราบปรามมากที่สุดคือกลุ่ม โสเภณีมากกว่าผู้ประกอบการธุรกิจบริการทางเพศ และที่สำคัญการจับกุม และปราบปรามอย่างเด็ดขาด และจริงจังดังกล่าวไม่สามารถแก้ไขปัญหาโสเภณีได้แต่อย่างใด พิจารณาได้จากจำนวนหญิง โสเภณี และรูปแบบของกิจการที่มีจำนวนมาก และสลับซับซ้อนมากยิ่งขึ้นเรื่อย ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งสังคมไทยในยุคสมัยปัจจุบันที่มีความเจริญก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยี และถูกนำมาใช้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพให้โสเภณี และธุรกิจเพศพาณิชย์ ขณะที่ในส่วนของฝ่ายต่อต้านที่สำคัญของสังคมไทยในยุคสมัยปัจจุบัน คือ องค์กรพัฒนาเอกชน (NGO) ที่ออกมาต่อต้านการกำหนดนิยาม โสเภณี โดยรัฐบาล และกลไกอำนาจรัฐที่เกี่ยวข้อง โดยมองว่าวิธีการกำหนดนิยาม โสเภณีตลอดจนถึงวิธีการในการแก้ไขปัญหาของรัฐไม่ถูกต้อง และไม่ได้ผล ด้วยการเสนอการกำหนดนิยามใหม่ให้โสเภณี คือ “อาชีพที่ควรถูกต้องตามกฎหมาย” ควร

อยู่ภายใต้การคุ้มครองของกฎหมายแรงงานเช่นเดียวกับกับอาชีพอื่น ๆ ทั่วไปในสังคม โดยเชื่อว่าการกำหนดนิยามใหม่ให้โสเภณิดังกล่าวนี้อาจจะสามารถแก้ไขปัญหาโสเภณีในสังคมไทยในยุคสมัยปัจจุบันนี้ได้ มีการนำเสนอตัวอย่างจากต่างประเทศที่กำหนดนิยามให้โสเภณี และอาชีพการขายบริการทางเพศของประเทศที่พัฒนาแล้วเป็นอาชีพที่ถูกต้องตามกฎหมาย ซึ่งสามารถสร้างรายได้ และแก้ไขปัญหาโสเภณีของประเทศนั้น ๆ ได้ โดยเสนอให้เริ่มต้นจากการกำหนดนิยามโสเภณีใหม่ การเปลี่ยนแปลง และสร้างทัศนคติให้สังคมมอง และยอมรับโสเภณี และอาชีพการขายบริการทางเพศในเชิงบวกเช่นเดียวกับอาชีพสุจริตอื่น ๆ เมื่อเกิดการเปลี่ยนแปลงทัศนคติทางสังคมไปในทิศทางของการนิยามใหม่ ก็ตามมาด้วยการตรา และบังคับใช้กฎหมายเพื่อให้การรับรองว่าการขายบริการทางเพศเป็นอาชีพที่ถูกต้องตามกฎหมาย ซึ่งการกำหนดนิยามโสเภณีใหม่ของฝ่ายต่อต้านดังกล่าวนำไปสู่การเคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลงที่สำคัญของสังคมไทยในยุคสมัยปัจจุบัน ต่อประเด็นปัญหาเรื่องโสเภณี และอาชีพการขายบริการทางเพศในสังคมไทยอย่างมีนัยสำคัญคงจะได้กล่าวโดยละเอียดในลำดับต่อไป

การก่อรูปวาทกรรมทางนโยบายโสเภณีไทยในยุคสมัยปัจจุบัน

วาทกรรมว่าด้วยโสเภณีในสังคมไทยในยุคสมัยปัจจุบันอยู่ภายใต้การครอบงำโดยผ่านทางคำนิยามของวาทกรรมสำคัญแห่งยุค คือ “วาทกรรมสิทธิมนุษยชน” ที่คอยกำหนดคำนิยามผลิตสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประเด็นปัญหาเรื่องโสเภณี และการค้าประเวณีในยุคสมัยปัจจุบัน กล่าวคือ สังคมไทยในช่วงสองทศวรรษที่ผ่านมาเกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างสำคัญในหลายด้าน และการเปลี่ยนแปลงในเชิงโครงสร้างครั้งสำคัญก็คือ การเปลี่ยนแปลงทางการเมืองภายใต้กระแสการเรียกร้องให้มีการปฏิรูปการเมืองในลักษณะของการยกเครื่องการเมืองไทยทั้งระบบ คือ การปฏิรูปคน สถาบัน และกระบวนการทางการเมือง เพื่อสถาปนาระบบการเมืองการปกครองที่เป็นประชาธิปไตยที่มีคุณภาพตามอย่างอารยประเทศ จนนำไปสู่การร่าง และประกาศใช้รัฐธรรมนูญฉบับสำคัญฉบับหนึ่งของประเทศไทย คือ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2540 ที่ถือว่าเป็นประชาธิปไตยมากที่สุดฉบับหนึ่งของไทยทั้งในแง่ของผู้ที่มีส่วนร่วม/ร่าง กระบวนการขั้นตอน ตลอดจนจนถึงเนื้อหาสาระที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ โดยรัฐธรรมนูญฉบับนี้ให้ความสำคัญกับหลักการประชาธิปไตย คือ แนวคิดเรื่องสิทธิเสรีภาพ ความเสมอภาค คุณค่า และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ตลอดจนจนถึงแนวคิดเรื่องสิทธิมนุษยชน ที่ปรากฏทั้งเนื้อหาสาระในบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ และการก่อตั้งองค์กรที่มาทำหน้าที่ในการดูแลเรื่องสิทธิมนุษยชน ถึงแม้ว่าต่อมา รัฐธรรมนูญฉบับนี้จะถูกฉีกทิ้งโดยคณะรัฐประหาร และมีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญอีกหลายฉบับ กระทั่งปัจจุบันคือรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2560 (ฉบับที่ 20) หลักการ

สำคัญดังกล่าวเรื่องสิทธิมนุษยชน เสรีภาพ ความเสมอภาค ตลอดจนถึงคุณค่า และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ก็ยังคงปรากฏเป็นบทบัญญัติอยู่ในรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบัน เนื่องจากเป็นหลักการสำคัญอันเป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปในระดับสากล ด้วยเหตุนี้การนำมนุษย์มาลดทอนความเป็นมนุษย์ลงด้วยการทำให้มนุษย์เป็นสินค้า เพื่อขายบริการทางเพศ และแสวงหาประโยชน์ทางเพศโดยมิชอบในรูปแบบต่าง ๆ โดยเฉพาะมนุษย์เพศหญิง และเด็กเยาวชนที่มักตกเป็นฝ่ายเสียเปรียบ และถูกเอารัดเอาเปรียบในทางสังคม โดยเฉพาะในสังคมของประเทศกำลังพัฒนาทั้งหลายที่มีคติทางวัฒนธรรมแบบปิตาธิปไตย จึงเป็นสิ่งที่ยอมรับไม่ได้เพราะขัดแย้งต่อเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ และขัดแย้งต่ออุดมการณ์สำคัญของการปกครองในระบอบประชาธิปไตยดังกล่าว

ด้วยเหตุนี้อาชีพโสเภณี และการขายบริการทางเพศในรูปแบบต่าง ๆ จึงเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนยิ่งกว่าการทำสงคราม เพราะส่งผลให้มนุษย์เพศหญิง และเด็กเยาวชนเสมือนตายทั้งเป็น แต่เดิมปัญหาโสเภณี และอาชีพการขายบริการทางเพศในสังคมไทยตั้งแต่ในยุคสมัยแห่งการพัฒนาที่ยังคงดำรงอยู่ และมีได้ลดลงแต่อย่างใด หากแต่กลับทวีความสลับซับซ้อนให้กับสภาพปัญหาโสเภณีในสังคมไทยด้วยการเกิดขึ้นของประเด็นปัญหาใหม่ในยุคสมัยปัจจุบัน นั่นก็คือ “ปัญหาการค้ามนุษย์” ในรูปแบบของ “การค้าประเวณี” ซึ่งเป็นปัญหาสำคัญในปัจจุบันที่นานาชาติทั่วโลกให้ความสำคัญ โดยเฉพาะอย่างยิ่งประเทศไทยที่ได้รับการจับตาเป็นพิเศษต่อประเด็นปัญหาเรื่องโสเภณีเด็ก โสเภณีข้ามชาติ และอุตสาหกรรมเพศพาณิชย์เดิมตั้งแต่ในช่วงปลายยุคสมัยแห่งการพัฒนา ร่วมกันกับปัญหาการค้ามนุษย์ในรูปแบบการค้าประเวณีในสังคมไทยในยุคสมัยปัจจุบัน ซึ่งมีการจัดอันดับให้อยู่ในกลุ่มเป้าหมายที่ต้องเฝ้าระวังอย่างใกล้ชิดเป็นพิเศษ เนื่องจากเป็นประเทศที่ดำเนินการแก้ไขปัญหามิสอดคล้องกับมาตรการขั้นต่ำของกฎหมาย และไม่มี ความพยายามอย่างเด็ดขาดจริงจังในการแก้ไขปัญหาการค้าประเวณี อีกทั้งประเทศไทยยังอยู่ครบทั้งสามสถานะของขบวนการค้าประเวณีข้ามชาติ คือ “สถานะประเทศต้นทาง ประเทศทางผ่าน และประเทศปลายทาง” ของขบวนการค้าประเวณีในรูปแบบขององค์กรอาชญากรรมที่มีเครือข่ายเข้มแข็งอยู่ทั่วโลก ด้วยเหตุนี้วาทกรรมสิทธิมนุษยชนจึงกลายเป็นวาทกรรมหลักทางนโยบายของรัฐบาลไทย และกลไกอำนาจรัฐที่เกี่ยวข้องด้วยการกำหนดนิยามให้โสเภณี และอาชีพการค้าประเวณี คือ ปัญหาร้ายแรงทางด้านสิทธิมนุษยชนที่ต้องรีบเร่งดำเนินการแก้ไขทั้งจากสภาพของปัญหา และแรงกดดันจากนานาชาติ จึงนำไปสู่การดำเนินนโยบายการปราบโสเภณี และการค้าประเวณีอย่างเด็ดขาด และจริงจัง แต่เนื่องจากปัญหาโสเภณี และการค้าประเวณีในสังคมไทยเป็นปัญหาที่สะสมกันมานานหลายทศวรรษ จะอาศัยกฎหมายที่มีอยู่เดิมอันเป็นผลผลิตมาตั้งแต่ช่วงปลายยุคสมัยแห่งการพัฒนา คือ “พระราชบัญญัติป้องกัน และปราบปรามการค้าประเวณี พ.ศ. 2539” จึงไม่เป็นการเพียงพอ ด้วยเหตุนี้รัฐบาล และกลไกอำนาจรัฐที่เกี่ยวข้องจึงอาศัยความชอบ

ธรรมจาทกรรมสิทธิมนุษยชนดังกล่าว ตรา และประกาศบังคับใช้กฎหมายสำคัญอีกฉบับแก้ไข ปัญหาโสเภณี และการค้าประเวณีในสังคมไทยยุคสมัยปัจจุบัน คือ “พระราชบัญญัติป้องกัน และปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551” เป็นเครื่องมือที่สำคัญทางนโยบายในการแก้ไขปัญหาเรื่อง โสเภณี และการค้าประเวณีของสังคมไทยในยุคสมัยปัจจุบัน โดยในทางปฏิบัติจริงของการบังคับ ใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับโสเภณี และการค้าประเวณี โดยส่วนใหญ่เพื่อให้สามารถรับมือ และ แก้ไขปัญหาทั้งในชาติ และข้ามชาติได้อย่างเด็ดขาดตามนโยบายการปราบปรามอย่างเด็ดขาด และ จริงจัง รัฐ และกลไก และอำนาจรัฐที่เกี่ยวข้องจะใช้วิธีการบังคับใช้กฎหมายหนัก คือ พระราชบัญญัติป้องกัน และปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551 มากกว่ากฎหมายที่เกี่ยวข้องกับ โสเภณีฉบับอื่น ๆ เช่น พระราชบัญญัติป้องกัน และปราบปรามการค้าประเวณี พ.ศ. 2539 หรือ ประมวลกฎหมายอาญาที่เกี่ยวข้องกับปัญหาโสเภณี และอาชีพการขายบริการทางเพศทั้งนี้เพราะมี อัตราโทษที่หนักกว่า ด้วยเหตุแห่งคำนิยามของวาทกรรมสิทธิมนุษยชนดังกล่าวมาแล้วส่งผลให้ ปัญหาโสเภณี และการค้าประเวณีซึ่งเป็นเพียงสิ่งที่จะต้อง “ปราบ” ในยุคสมัยแห่งการพัฒนาเปลี่ยนรูป มาเป็นสิ่งที่ต้อง “ปราบ” อย่างเด็ดขาดในยุคสมัยปัจจุบัน

อย่างไรก็ตาม ดังที่ได้กล่าวไปแล้วว่าแต่เดิมวาทกรรมทางนโยบายโสเภณีในสังคมไทย ซึ่งถูกก่อรูปโดยรัฐในยุคสมัยก่อนการพัฒนาอยู่ภายใต้แนวนโยบายทางเศรษฐกิจ อาชีพการรับ ซ้ำเรานุษย์มีส่วนสำคัญในการสร้างรายได้ ในรูปของภาษีอากรที่ใช้ในการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน ของประเทศโดยเฉพาะถนน ซึ่งเป็น โครงสร้างพื้นฐานสำคัญในการรองรับพัฒนาประเทศในด้าน อื่น ๆ อาชีพโสเภณีจึงเป็นอาชีพที่ถูกต้องตามกฎหมาย แต่จะต้องปฏิบัติตามกระบวนการขั้นตอน ทางวาทกรรมที่รัฐบาลพระมหากษัตริย์ผลิตสร้างขึ้น เช่น การจดทะเบียนโสเภณี และสำนักโสเภณี การกำหนดพิกัดอัตราภาษีที่จะต้องจ่าย การให้ความร่วมมือในการป้องกันสัจจร โรค เป็นต้น จนกร ทั้งเข้าสู่ยุคสมัยแห่งการพัฒนาการก่อรูปวาทกรรมทางนโยบายทางโสเภณีโดยรัฐบาลก็เปลี่ยนผ่าน ไปสู่อีกลักษณะหนึ่ง ทั้งนี้เนื่องจากบริบททางสังคมการเมืองที่เปลี่ยนแปลงไปจากเดิม โดยเฉพาะ ระบอบ และอุดมการณ์ทางการเมือง จากเดิมที่อาชีพโสเภณี และการให้บริการทางเพศเป็นอาชีพที่ กฎหมายอนุญาต เมื่อเข้าสู่ยุคสมัยแห่งการพัฒนาระบอบ และอุดมการณ์ทางการเมืองที่เปลี่ยนไป เป็นประชาธิปไตย ถึงแม้จะอยู่ภายใต้บรรยากาศแบบเผด็จการ และลัทธิลัทธิลัทธิลัทธิ แต่ก็ได้ ให้ความสำคัญกับเรื่องคุณค่า และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ มนุษย์ทุกคนควรมีคุณค่า และศักดิ์ศรีความเป็น มนุษย์ในตัวเอง ไม่สามารถที่จะถูกนำมาซื้อขายเป็นสินค้า และบริการทางเพศในรูปแบบต่าง ๆ ที่มี ค่าตอบแทนได้ไม่ว่าจะเป็นด้วยเหตุผลใดก็ตาม เช่น ความสมัครใจ ความยากจน การบังคับขู่เข็ญ เป็นต้น ส่งผลให้วาทกรรมทางนโยบายโสเภณีที่ถูกก่อรูปขึ้นโดยรัฐบาลในยุคสมัยแห่งการ พัฒนาที่เปลี่ยนผ่านจากนโยบายที่มีการอนุญาต เป็นแนวนโยบายที่มีการห้ามปรามตามบทบัญญัติ

สำคัญที่กฎหมายกำหนด มิได้มีแนวนโยบายในแนวลักษณะของการห้ามแบบปราบโดยเด็ดขาด ทั้งนี้เพราะธุรกิจเทศพาณิชย์ในยุคสมัยแห่งการพัฒนานี้สามารถช่วยรัฐในการพัฒนาเศรษฐกิจ ภาพรวมของประเทศ ภายใต้แนวนโยบายส่งเสริมอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว (ทางเทศ) และธุรกิจบริการ (ทางเทศ) ส่งผลให้ธุรกิจนี้เติบโต และขยายตัวอย่างรวดเร็วแต่นำมาซึ่งปัญหาสำคัญหลายประการ เช่น อาชญากรรม ยาเสพติด การค้ามนุษย์ การค้าประเวณีเด็ก โสเภณีข้ามชาติ และที่สำคัญคือ ปัญหาโรคเอดส์ นำไปสู่กระแสการต่อต้านวาทกรรมทางนโยบายโสเภณีของรัฐบาลไทย ในยุคสมัยแห่งการพัฒนาง่ายกว้างขวางทั้งในประเทศ และต่างประเทศโดยเฉพาะจากสหประชาชาติ ดังกล่าวแล้ว ปัญหาต่าง ๆ ดังกล่าวเป็นผลพวงมาจากการก่อรูปวาทกรรมทางนโยบายโสเภณีของรัฐ มิได้ลดลงหรือทุเลาเบาบางแต่อย่างใด หากแต่สะสมเป็นระยะเวลากว่าหลายทศวรรษจนกลายเป็นปัญหาที่สลับซับซ้อนจนกระทั่งถึงในยุคสมัยปัจจุบัน ส่งผลให้จากเดิมที่วาทกรรมทางนโยบายโสเภณีของรัฐไทยในยุคสมัยแห่งการพัฒนามีลักษณะของนโยบายการปราบ (Prohibitionist policy) ตลอดไปจนถึงการปล่อยละเลยสร้างปัญหา และแรงกดดันทั้งจากใน และต่างประเทศหลายประการ นำไปสู่การเปลี่ยนผ่านทางวาทกรรมโสเภณีด้วยการก่อรูปวาทกรรมทางนโยบายโสเภณีใหม่ขึ้นในสังคมไทยในยุคปัจจุบัน โดยรัฐ และกลไกอำนาจรัฐ (ส่วนราชการ/หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง) เพื่อให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาแรงกดดันกระแสต่อต้าน และที่สำคัญคือ บริบททางสังคมการเมืองที่เปลี่ยนแปลงไปโดยการก่อรูปวาทกรรมทางนโยบายโสเภณีใหม่ ด้วยการนิยาม และกำหนดแห่งที่ใหม่ให้แก่โสเภณี และอาชีพการขายบริการทางเทศผ่านทางแนวนโยบายที่มีกฎหมายเป็นเครื่องมือ และมีส่วนราชการหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเป็นกลไกอำนาจรัฐที่สำคัญ ที่ทำให้โสเภณี และอาชีพการขายบริการทางเทศ การแสวงหาประโยชน์ทางเทศ หรือโดยอาศัยเพศลักษณะต่าง ๆ เป็นสิ่งที่ผิดกฎหมายอย่างเด็ดขาดนำไปสู่การดำเนินนโยบายที่เกี่ยวข้องกับโสเภณีในลักษณะเด็ดขาดด้วยเช่นกัน โดยแนวนโยบายที่เกี่ยวข้องกับโสเภณี และอาชีพขายบริการทางเทศมีลักษณะนโยบายการปราบ มิใช่การปราบดังเช่นที่ผ่านมตลอดยุคสมัยแห่งการพัฒนา ด้วยเหตุนี้วาทกรรมทางนโยบายโสเภณีในสังคมไทยในยุคสมัยปัจจุบันจึงถูกก่อรูปขึ้นโดย “รัฐ และกลไกอำนาจรัฐ” ภายใต้ “แนวนโยบายการปราบ” (Abolitionist policy) ซึ่งเป็นวาทกรรมหลักทางนโยบายที่ครอบงำวงการ และเกี่ยวข้องกับปัญหาเรื่องโสเภณีในสมัยไทยในยุคปัจจุบัน (สหรัฐสิริวัฒน์, 2541, หน้า 2) กล่าวคือ

การก่อรูปวาทกรรมทางนโยบายโสเภณีในสังคมไทยในยุคสมัยปัจจุบัน ถูกก่อรูปขึ้นมาโดยรัฐ และกลไกอำนาจรัฐ ภายใต้วาทกรรมทางนโยบายการปราบ โดยถือว่าโสเภณี และบุคคลที่เกี่ยวข้องกับกิจการค้าประเวณีมีความผิดทางอาญา รัฐจะต้องดำเนินการจัดการโดยเด็ดขาด และจริงจังทั้งนี้เนื่องมาจาก ดังที่ได้กล่าวแล้วว่า วาทกรรมทางนโยบายโสเภณีในสังคมไทยเปลี่ยนจาก

ถูกต้องตามกฎหมายในยุคสมัยก่อนการพัฒนา และผิดกฎหมายในลักษณะที่ต้องห้ามปรามในยุคสมัยแห่งการพัฒนาเปลี่ยนผ่านเป็น “ผิดกฎหมายเด็ดขาด” และต้องดำเนิน “การปราบอย่างจริงจัง” ในยุคสมัยปัจจุบันเพราะด้วยแรงกดดันจากในประเทศ และจากนานาชาติส่วนหนึ่ง ประกอบกับสภาพของปัญหาโสเภณีไทยในยุคปัจจุบันจะที่มีความสลับซับซ้อนเนื่องจากสะสมมากกว่าหลายทศวรรษจึงเป็นปัจจัย และเงื่อนไขสำคัญในการผลักดันวาทกรรมทางนโยบายการปราบดังกล่าวนี้สู่การปฏิบัติ โดยความสลับซับซ้อนของสภาพปัญหาดังกล่าวพิจารณาได้จากรูปแบบ และจำนวนการค้าประเวณีในปัจจุบันพัฒนาก้าวไปตามสภาพของสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป มีรูปแบบที่หลากหลายทั้งทางตรง เช่น ช่อง โรงน้ำชา บาร์อะโกโก้ และทางอ้อมในลักษณะแอบแฝง เช่น โรงแรม ร้านอาหาร คาราโอเกะ เป็นต้น กระทรวงสาธารณสุขซึ่งถือเป็นกลไกอำนาจรัฐที่สำคัญร่วมในการก่อรูปวาทกรรมทางนโยบายโสเภณีได้ผลิตสร้างความรู้ความจริง เพื่อกำหนดแห่งที่ให้แก่โสเภณี และอาชีพการขายบริการทางเพศ โดยการสำรวจ และกำหนดนิยามรูปแบบของสถานบริการทางเพศในยุคปัจจุบันไว้ 25 ประเภท คือ สำนักค้าประเวณี โรงแรม บังกะโล เกสเฮาส์ บาร์อะโกโก้ บาร์ร่าว ดิสโก้เธค ไนต์คลับ ออบอบนวด นวดแผนโบราณ ซาวน่า คีอพีโซฟ โรงน้ำชา บาร์เบียร์ บาร์เกย์ ผับ คาราโอเกะ คอกเทลเลาจน์ คาเฟ่ ร้านอาหาร ร้านสวนอาหาร ร้านตัดผมชาย ร้านเสริมสวย นางทางโทรศัพท์ เตรี๊ดเตร์ และอื่น ๆ ขณะที่จำนวนสถานบริการทั้งในกรุงเทพมหานคร และเขตพื้นที่ต่างจังหวัดมีจำนวนมาก ดังตารางที่ 6-2

ตารางที่ 6-2 จำนวนสถานบริการทางเพศ และจำนวนผู้ให้บริการทางเพศชาย และหญิง

สถานบริการ	จำนวน
จำนวนสถานบริการทั้งหมด	12,090 คน
พนักงานบริการ	จำนวน
จำนวนพนักงานในสถานบริการทั้งหมด	136,299 คน
เป็นพนักงานชาย	21,459 คน
เป็นพนักงานหญิง	114,840 คน
ในจำนวนนี้เป็นพนักงานผู้ให้บริการทางเพศ	68,974 คน
เป็นผู้ให้บริการทางเพศชาย	3,788 คน
เป็นผู้ให้บริการทางเพศหญิง	65,186 คน

ที่มา: คณะกรรมการกิจการสตรีเยาวชน และผู้สูงอายุวุฒิสภา (2546, หน้า 9)

นอกจากจำนวน และรูปแบบดังกล่าว ความสลับซับซ้อนที่น่าสนใจของสภาพปัญหาของโสเภณีใน สังคมไทยปัจจุบัน คือ ความหลากหลายของผู้ให้บริการที่มีทั้ง ลาว กัมพูชา พม่า จีน ยุโรปตะวันออก รัสเซีย ที่อยู่ในอุตสาหกรรมการให้บริการทางเพศของไทยในยุคปัจจุบัน (คู่มือประชาชนแห่งสหประชาชาติสำนักงานประจำประเทศไทย, 2550, หน้า 20-22) อย่างไรก็ตาม ด้วยเหตุแห่งสภาพปัญหาดังกล่าว โดยเฉพาะอย่างยิ่งในแง่ของความหลากหลายทางสัญชาติ ดังกล่าวนำไปสู่การสถาปนาความสลับซับซ้อนให้กับปัญหาโสเภณีในสังคมไทยในปัจจุบันอีก ลักษณะหนึ่ง ซึ่งเป็นฐานรองรับความชอบธรรมที่สำคัญให้แก่การก่อรูปวาทกรรมทางนโยบาย โสเภณีโดยรัฐ และกลไกอำนาจรัฐในปัจจุบันใน ภายใต้แนวโน้มนโยบายการปราบ (Abolitionist policy) และเป็นสิ่งที่ทำให้ฝรั่งมองว่า โสเภณีเป็นเรื่องผิดกฎหมาย ก็คือ "ปัญหาการค้าประเวณีข้ามชาติ และการแสวงหาประโยชน์ทางเพศจากมนุษย์" ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของปัญหาการค้ามนุษย์ที่ทั่วโลกจริงจัง และให้ความสำคัญ (ชเนศ วงศ์ยานนาวา, 2561, 12 มกราคม, ศาสตราจารย์ คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, สัมภาษณ์) "การค้ามนุษย์" ตรงกับคำในภาษาอังกฤษ ว่า "Trafficking in person" ซึ่งมีคานิยามมากมาย เช่น การค้ามนุษย์เป็นการก่ออาชญากรรมโดยการถือเอามนุษย์เป็นสินค้า ในการซื้อขายแลกเปลี่ยนเป็นผลประโยชน์ของคนหรือองค์กรอาชญากรรม โดยอาศัยความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจ และสถานการณ์ความไม่มั่นคงในชีวิต และทรัพย์สินของกลุ่มเสี่ยง เช่น ผู้ยากไร้ ชนกลุ่มน้อย ชนพื้นเมือง เด็ก และสตรี เพื่อแสวงหาประโยชน์ทางเศรษฐกิจ เช่น การหลอกลวง บังคับ ชูเชิญ ให้ค้าประเวณี และ/หรือการแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบจากมนุษย์ทุกรูปแบบ เช่น การเป็นธุระจัดหา ซื้อ ขาย จำหน่าย พามาจากหรือจัดส่งไป หนองเหนียว กักขัง ข่มขู่ บังคับ ลักพาตัว หลอกลวง น้อฉล ใช้อำนาจโดยมิชอบเพื่อให้หญิงหรือเด็กหญิงค้าประเวณีเพื่อแลกกับค่าจ้างหรือผลประโยชน์ต่าง ๆ เป็นต้น (คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ, 2555, หน้า 165 อ้างถึงใน สราวุธ ษะกร, 2558, หน้า 107) แต่ความหมายของการค้ามนุษย์ที่ได้รับการยอมรับมากที่สุด คือ ความหมายที่บัญญัติไว้ในพิธีสาร Palermo หรือ อนุสัญญาสหประชาชาติเพื่อต่อต้านอาชญากรรมข้ามชาติ และพิธีสารแนบท้ายสองฉบับได้รับการลงนามโดย 120 ประเทศจากทั่วโลก ที่เข้าร่วมประชุมที่ปาเลอโมประเทศอิตาลี ที่ในความหมายไว้ว่า หมายถึง การจัดหา ขนส่ง โยกย้าย ให้ที่พักพิงหรือรับบุคคลด้วยวิธีขู่หรือใช้กำลังหรือรูปแบบอื่น ๆ ของการ บังคับ การลักพา น้อฉล หลอกลวง การให้หรือรับเงินหรือผลประโยชน์ต่อบุคคลที่ทำการควบคุมบุคคลอื่นเพื่อแสวงหาประโยชน์แก่ตน และที่สำคัญรวมถึงการแสวงหาประโยชน์จากผู้อื่นในการเป็นโสเภณี หรือรูปแบบอื่นของการแสวงหาประโยชน์ทางเพศทั้งเด็ก และสตรี ซึ่งเป็นปัญหาที่สำคัญของสังคมไทย และนอกจากนี้จากค้าประเวณี โดยเฉพาะในเด็ก และเยาวชนยังถือเป็นความผิดทางอาญาที่สำคัญตามกฎหมายไทย (ปิยากร หวังมหาพร, 2557, หน้า 201-202) ด้วยเหตุที่

การค้าประเวณีเป็นปัญหาที่สำคัญส่วนหนึ่งของปัญหาการค้ามนุษย์ซึ่งส่งผลกระทบต่อทั่วโลกไม่เฉพาะแต่ประเทศไทย จึงนำไปสู่การกำหนดมาตรฐานโดยสหรัฐอเมริกาในประเมินสถานการณ์เพื่อการแก้ไขปัญหาออกเป็น 3 ระดับ คือ

ระดับที่ 1 (Tier 1) หมายถึง ประเทศที่ดำเนินการสอดคล้องกับมาตรฐานขั้นต่ำตามกฎหมายในการป้องกัน และบังคับใช้กฎหมายต่อต้านการค้ามนุษย์/การค้าประเวณี

ระดับที่ 2 (Tier 2) หมายถึง ประเทศที่ดำเนินการยังไม่สอดคล้องแต่แสดงให้เห็นถึงความพยายามที่จะแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์/การค้าประเวณี

ระดับที่ 3 (Tier 3) หมายถึง ประเทศที่ดำเนินการไม่สอดคล้องกับมาตรฐานขั้นต่ำของกฎหมาย และไม่มี ความพยายามในการแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์/การค้าประเวณี ในกรณีของประเทศไทยถูกระบุว่าประเทศไทยเป็นประเทศ “ต้นทางปลายทาง และทางผ่าน” สำหรับการค้าประเวณีทั้ง ผู้ชาย สตรี และเด็ก ซึ่งมาจากหลากหลายประเทศดังได้กล่าวแล้ว เช่น ลาว เวียดนาม กัมพูชา พม่า จีน รัสเซีย อุซเบกิสถาน อินเดีย ฟิจิ และยุโรปตะวันออก เป็นต้น (กระทรวงการพัฒนาศักยภาพและความมั่นคงของมนุษย์, 2560, หน้า 1) ด้วยเหตุ และเงื่อนไขดังกล่าวของปัญหาการค้ามนุษย์ในรูปแบบของการค้าประเวณีข้ามชาติที่ไทยเป็นทั้งต้นทางผ่าน และปลายทางไปสู่ประเทศอื่น ๆ ประกอบกับปัญหาโสเภณีเดิมภายในประเทศที่สะสมมากกว่าหลายทศวรรษ ภายใต้การก่อรัฐประหารทางนโยบายโดยรัฐ และตัวแสดงสำคัญที่เกี่ยวข้อง ในยุคสมัยต่าง ๆ ดังได้กล่าวแล้ว นำไปสู่การแสวงหาแนวทางในการป้องกัน และปราบปรามการค้ามนุษย์ในรูปแบบของการค้าประเวณีทั้งในระดับชาติ และระดับข้ามชาติซึ่งประกอบไปด้วย

1. นำนโยบาย และแผนระดับชาติสร้างกลไกทุกระดับตั้งแต่ชุมชนจังหวัดประเทศในการป้องกัน การช่วยเหลือคุ้มครองเด็ก และสตรีที่ตกเป็นเหยื่อการค้าประเวณี การบังคับใช้กฎหมายอย่างจริงจัง และต่อเนื่องการปราบปรามรวมทั้งส่งกลับอย่างปลอดภัยการบำบัดฟื้นฟู และบูรณาการคืนสู่สังคม

2. การพัฒนาศักยภาพของบุคคลกรให้มี ความรู้ ความเข้าใจ ความตระหนัก และทักษะในการปฏิบัติงานในทุก ๆ ด้าน และส่งเสริมให้หน่วยงานภาครัฐ เอกชน ที่ดำเนินงานด้านการป้องกัน และปราบปรามการค้าประเวณี

3. การสร้างความเข้มแข็งของครอบครัว ชุมชน และประชาชนให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับปัญหา และแนวทางการแก้ไขปัญหาของกระบวนการค้าประเวณี โดยมีส่วนร่วมในการป้องกัน และปราบปรามการค้าประเวณี

4. การสร้างความร่วมมือในการป้องกัน และปราบปรามการค้าประเวณี ระหว่างภาครัฐ และเอกชนทุกระดับ เช่น ระดับท้องถิ่น ระดับจังหวัด ระดับชาติ จนถึงระหว่างประเทศให้สอดคล้องกับ

หลักการในอนุสัญญา ปฏิญญา พิธีสาร หรือกฎหมายระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้องเพื่อจัดบุคคลหรือกลุ่มขบวนการก่ออาชญากรรมการค้าประเวณีข้ามชาติ

5. สร้างเครือข่ายการประสานงานดำเนินงานทั้งระดับนโยบาย และระดับปฏิบัติการในการป้องกัน และปราบปรามการค้าประเวณีภายในประเทศ และระหว่างประเทศ เพื่อให้เกิดความร่วมมือทุกระดับ เช่น ระดับนโยบาย ระดับปฏิบัติ ทั้งภาครัฐ เอกชน องค์กรปฏิบัติงานในชุมชน องค์กรระหว่างประเทศ ทั้งในระดับจังหวัด ระดับประเทศ ระดับระหว่างประเทศ ระดับภูมิภาค ในรูปของทวิภาคี และพหุภาคี

6. ปรับปรุงกฎหมายกฎระเบียบ และขั้นตอนปฏิบัติ การดำเนินการบังคับใช้กฎหมาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งให้มีมาตรการปราบปรามเป็นพิเศษแก่ผู้กระทำผิดที่เป็นบุคคลหรือองค์กรข้ามชาติ เช่น มีบทลงโทษผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับการค้าประเวณีอย่างรุนแรง เช่น ใช้มาตรการยึดทรัพย์ และชดเชยค่าเสียหายแก่เด็ก และสตรีที่ตกเป็นเหยื่อการค้าประเวณีข้ามชาติ เป็นต้น

7. มาตรการทางสังคมเพื่อเสริมสร้าง และส่งเสริมค่านิยม เจตคติ ศิลธรรม คุณธรรม จริยธรรม และทักษะชีวิต โดยให้ทุกสถาบันในสังคมเข้ามามีบทบาท เช่น สถาบันครอบครัว สถาบันศาสนา สถาบันการศึกษา เช่น ผลักดันหลักสูตรการศึกษาให้ความรู้แก่เด็ก และหญิงที่เกี่ยวข้องกับ ด้านสิทธิมนุษยชน สิทธิเด็ก และสตรี ทั้งในระบบ และนอกระบบ เพื่อสร้างค่านิยมที่ดี และตระหนักสิทธิของตนเอง เคารพสิทธิผู้อื่น หลักสูตรเกี่ยวกับครอบครัว ทักษะชีวิต เรื่องเพศศึกษา การเข้าใจในปัญหาชีวิต และสามารถแก้ไขจัดการปัญหาเองได้ (กิตติชนทัต เลอวงส์รัตน์, 2562, หน้า 29)

ด้วยความสำคัญดังกล่าวของปัญหาการค้ามนุษย์ ที่รวมถึงการค้าประเวณีข้ามชาติในสังคมไทยในยุคสมัยปัจจุบันจึงนำไปสู่การก่อรูปวาทกรรมทางนโยบายโดยรัฐ และกลไกอำนาจรัฐ ด้วยการผลักดันให้ปัญหาดังกล่าวนี้อาจกลายเป็นวาระแห่งชาติ โดยมุ่งหวังที่จะปราบปราม และขจัดปัญหาให้หมดสิ้นไป โดยมีเนื้อหาสาระที่สำคัญ คือ ประเทศไทยมีความตระหนักว่าการค้ามนุษย์รวมถึงการค้าประเวณีทั้งในชาติ และข้ามชาติเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนอย่างรุนแรง โดยได้มีความพยายามดำเนินงานป้องกัน และแก้ไขปัญหาด้วยการดำเนินมาตรการต่าง ๆ มาอย่างต่อเนื่อง และควบคู่กันไป นายกรัฐมนตรีจึงได้ประกาศเจตนารมณ์ และนโยบายในเรื่องการป้องกัน และแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ รวมถึงการค้าประเวณีทั้งในชาติ และข้ามชาติ ให้เป็นวาระแห่งชาติ ในคราวประชุมเชิงปฏิบัติการเมื่อวันที่ 6 สิงหาคม พ.ศ. 2547 โดยได้กล่าวว่า เหยื่อคือเหยื่อไม่ใช่อาชญากร และต่างได้รับการเยียวยาฟื้นฟูเพื่อดูแลให้กลับคืนสู่สังคมได้ และจะต้องจัดการอย่างเด็ดขาดกับผู้ค้า และขบวนการทุกรูปแบบ ปัญหาดังกล่าวนี้เป็นวาระแห่งชาติจึงขอความร่วมมือกับทุกฝ่ายทำอย่างจริงจัง และจริงจังทุกมิติ ด้วยจิตใจรักเพื่อนมนุษย์มีเมตตาธรรมต่อกัน และกัน โดยมี

แนวนโยบายสำหรับดำเนินการโดยเร่งด่วนต่อปัญหาเหล่านี้ ดังนี้ (สรายุทธ ชะกร, 2558, หน้า 112-113)

1. การเสริมสร้างศักยภาพ (Capacity building) อย่างจริงจังแก่บุคลากรที่เกี่ยวข้องให้เข้าใจธรรมชาติของปัญหาของผู้กระทำ และอาชญากรเพื่อให้สามารถปฏิบัติงานได้อย่างถูกวิธี
2. การแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร (Intelligence exchange) ของประเทศต้นทาง ทางผ่านและปลายทาง โดยมีการสร้างเครือข่าย และทิศทางความร่วมมือให้เกิดขึ้นเพื่อความรวดเร็วในการแก้ไขปัญหา
3. การปรับปรุง และแก้ไขกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับ เพื่อให้กฎหมายมีความเป็นปัจจุบัน และสามารถแก้ไขปัญหาได้อย่างตรงประเด็น โดยจะต้องมีการบังคับใช้กฎหมายอย่างสม่ำเสมอ และจริงจัง ทั้งนี้เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องจะต้องทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ และทำงานอย่างสุจริต โดยเฉพาะตำรวจจะต้องมีการอบรมอย่างเหมาะสม และต่อเนื่อง
4. การรณรงค์ (Campaign) ให้เห็นสภาพปัญหาอย่างแท้จริง และช่วยเหลือให้ผู้ที่กำลังจะเข้าสู่กระบวนการของปัญหาดังกล่าวมีโอกาส และทางเลือกให้หลุดพ้นจากกระบวนการ
5. การฟื้นฟูและเยียวยาแก่ผู้ถูกกระทำ (Remedy and rehabilitation) โดยมีเงินทุนประเดิม 100 ล้านบาท เพื่อดูแลผู้ถูกกระทำจากกระบวนการ และปัญหาสังคมอื่น ๆ โดยมีการจัดตั้งคณะกรรมการซึ่งประกอบด้วย ภาครัฐ ภาคเอกชน และองค์กรเอกชน
6. การปรับเปลี่ยนทัศนคติของคนในสังคมต่อผู้กระทำ (Stigma) เพื่อให้ผู้ถูกกระทำสามารถกลับสู่สังคมได้อย่างปกติ

นอกจากนี้ ยังมีกลไกอำนาจรัฐที่สำคัญในการร่วมก่อรูปวาทกรรมทางนโยบายโสเภณีในคนไทยในยุคสมัยปัจจุบัน คือ “สภาพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ” โดย สภาพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติได้พิจารณา และเสนอความคิดเห็นในเชิงนโยบายที่เกี่ยวกับปัญหาโสเภณี และธุรกิจการค้าประเวณีของสังคมไทยในยุคสมัยปัจจุบันว่า สาเหตุส่วนใหญ่ที่เข้าสู่อาชีพการค้าประเวณีมีทั้งความสมัครใจ และไม่มีใจสมัครใจ มีปัจจัยผลักดัน และสาเหตุของปัญหา มาจากความไม่เพียงพอของรายได้ในครอบครัว ความสัมพันธ์ที่ไม่มั่นคงของครอบครัว แรงบีบบังคับ จากความผิดหวังของคนในครอบครัว การถูกบังคับล่อลวงหรือการติดต่อดังกลุ่ม หรือว่าบุคคลที่เกี่ยวข้องในแวดวงอาชีพโสเภณี และการค้าประเวณี แรงจูงใจที่ต้องการเงินเพื่อพึ่งพาตนเอง และแบ่งเบาครอบครัว รวมทั้งจากปัญหาที่มีค่านิยมที่ผิด ดังนั้น วิธีการแก้ไขควบคุมป้องกัน และปราบปรามผู้ค้าประเวณีแต่ละกลุ่มจึงควรมีมาตรการนี้แตกต่างกัน การค้าประเวณีจึงเป็นปัญหาที่แก้ไขให้หมดไปได้ยาก ในปัจจุบันสังคมไทยถือว่า “การค้าประเวณีเป็นเรื่องผิดกฎหมาย และหลักศีลธรรมของคนในชาติ” อีกทั้งก่อให้เกิดผลเสียต่อผู้ประกอบการอาชีพค้าประเวณี และสังคมไทย

โดยรวมมากกว่าผลดี ต้องควบคุมป้องกัน และปราบปรามเพื่อไม่ให้เกิดปัญหาตามมาในการดำเนินการแก้ไขปัญหาที่ผ่านมายังไม่บรรลุผลอย่างแท้จริง เนื่องจากยังมีสถานการณ์ความขัดแย้งระหว่างสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นจริงในสังคมกับการบังคับใช้ของกฎหมาย ดังนั้นแนวทางการแก้ไขปัญหาการค้าประเวณีจึงจำเป็นต้องมีความสอดคล้องทั้งทางสังคม และกฎหมาย โดยอาศัยมาตรการกลไกทั้งทางกฎหมาย และทางสังคมควบคู่กันไป รัฐไม่ควรอนุญาตให้มีการค้าประเวณีถูกต้องตามกฎหมาย และไม่สนับสนุนธุรกิจใด ๆ ที่เชื่อต่อการค้าประเวณี แต่อย่างไรก็ตามการค้าประเวณีเป็นธุรกิจที่ปรากฏในสังคมไทยมาช้านาน การที่จะแก้ไขปัญหาหรือจัดการให้หมดสิ้นไปคงยาก จึงควรหาแนวทางจัดการที่เหมาะสม เพื่อแก้ไขปัญหาให้สอดคล้องกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้น โดยใช้มาตรการเชิงโครงสร้าง มาตรการทางกฎหมาย มาตรการทางสังคม และการณรงค์ปลูกฝังศีลธรรม และค่านิยมทางเพศ การรักศักดิ์ศรีในความเป็นมนุษย์ ไม่ละเมิดสิทธิความเป็นสามีภรรยาของคนในสังคม การจัดการปัญหาการค้าประเวณีตามแนวทางดังกล่าว ควรดำเนินการผสมผสานระหว่าง มาตรการเชิงโครงสร้าง มาตรการทางกฎหมาย มาตรการทางสังคม โดยมาตรการทางกฎหมาย และมาตรการทางสังคมมีความละเอียดอ่อนที่แตกต่างกัน สามารถนำมาใช้ในการแก้ไขปัญหาให้เกิดความเหมาะสม และสามารถเข้าถึงแต่ละกลุ่มปัญหาได้ ดังนี้ (สภาพที่ปรึกษาเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ. 2548, หน้า 1-6)

มาตรการเชิงโครงสร้าง

1. กำหนดเป็นนโยบายระดับชาติ และดำเนินการแก้ไขปัญหาอย่างต่อเนื่อง โดยบูรณาการโครงการแผนงาน วิธีการทำงานของกระทรวงด้านสังคม เพื่อเสริมความเข้มแข็งด้านปฏิบัติการ วางรูปแบบกลไกการทำงาน กระบวนการมีส่วนร่วม และวิธีดำเนินการจัดระเบียบสังคมที่อยู่ใน และนอกกรอบของกฎหมายทั้งระบบ

2. ปรับโครงสร้างความผิดมูลฐานตามกฎหมายป้องกันการปราบปรามฟอกเงิน โดยดำเนินการมาตรการต่อบุคคลที่ประกอบธุรกิจการค้าประเวณีผู้หญิงที่ไม่สมัครใจ เด็ก และเยาวชน และเพิ่มความผิดเกี่ยวกับการค้ามนุษย์เป็นอีกหนึ่งความผิดมูลฐานตามมาตรา 3 ของพระราชบัญญัติป้องกันการ และปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542

3. ปรับปรุงองค์ประกอบ และแนวทางการทำงานของคณะกรรมการคุ้มครอง และพัฒนาอาชีพ (ก.ค.อ.) และคณะกรรมการคุ้มครอง และพัฒนาอาชีพประจำจังหวัด (ก.ค.อ.) จังหวัด ตามพระราชบัญญัติป้องกัน และปราบปรามการค้าประเวณี พ.ศ. 2539 โดยให้ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมในคณะกรรมการชุดดังกล่าว

4. ปรับการวางแผนงบประมาณด้านการควบคุม ป้องกันโรคทางเพศ การดูแลคุ้มครองสุขภาพให้ตรงกับกลุ่มเป้าหมาย และให้งบประมาณเรื่องการป้องกันโรคเอดส์ (AIDS) การแพร่กระจายของเชื้อ HIV อย่างเพียงพอในแต่ละกลุ่ม

มาตรการตามกฎหมาย และสังคม

1. ควรนำกฎหมายป้องกัน และปราบปรามการฟอกเงินมาบังคับใช้อย่างเคร่งครัดกับผู้ที่เกี่ยวข้องกับการค้าประเวณี ผู้ที่ดำเนินการธุรกิจค้าประเวณี ตัวการ และผู้สนับสนุนหรือผู้ที่เกี่ยวข้องกับการค้าประเวณี ผู้หญิงที่ไม่สมัครใจ เด็ก และเยาวชน ไม่ว่าจะเป็นผู้จัดการ หรือเจ้าของกิจการ ผู้จัดการ หรือผู้ดูแลสถานบริการ เจ้าสำนัก โรงแรม เอเยนต์ แมงดา บรรดาพ่อเล้าแม่เล้า ผู้ใช้ยาใบเล้า เหลี่ยม ล่อลวง ขบวนการเกี่ยวข้อง และบุคคลที่มีพฤติกรรม กดขี่ ชูตรีด ผู้หญิงที่ไม่สมัครใจ เด็ก และเยาวชน รวมถึงผู้ใช้บริการทางเพศ

2. ควบคุมเข้มงวดกวดขันผู้ที่ทำการโฆษณา ชักชวนให้เกิดการค้าประเวณีเกิดการเผยแพร่ภาพ เปลือยกายภาพลามกอนาจารของเด็กผ่านสื่อต่าง ๆ ตัดวงจร และควบคุมป้องกันมิให้เกิดการโฆษณารับสมัครชักชวนเข้ามาทำงานในสถานที่ที่มีธุรกิจเสี่ยง หรือเชื่อมโยงไปสู่การค้าประเวณีอย่างเด็ดขาด

3. ระดมกวาดล้างสื่อหรือวัตถุอันเป็นสิ่งลามกอนาจารให้หมดไปจากสังคม โดยจะต้องให้ความสำคัญในการจัดการศึกษาทั้งระบบโดยให้เน้นศีลธรรม และคุณธรรมเพื่อสร้างค่านิยมจิตสำนึกที่ถูกต้อง และมั่นคงขึ้นในสังคมไทยในทุกระดับการศึกษา

4. สร้างความเข้มแข็งให้กับสถาบันครอบครัวส่งเสริมบทบาทเครือข่ายครอบครัวอบอุ่นเข้มแข็ง และเชื่อมโยงปฏิสัมพันธ์ระหว่างสถาบันครอบครัว สถาบันการศึกษา และสถาบันทางศาสนา เพื่อเป็นเกราะป้องกันความอ่อนแอให้กับสังคมไทย

5. ส่งเสริมสนับสนุนบทบาทเครือข่ายองค์กรประชาสังคมด้านเด็ก เยาวชน และสตรีให้มีความเข้มแข็งในการสร้างเสริมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ ด้านนันทนาการ และการบำเพ็ญประโยชน์ต่อส่วนรวมเพื่อสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชนป้องกันไม่ให้เด็กเยาวชน และสตรีหลงเข้าสู่วงจรการค้าประเวณีได้

6. จัดสรรงบประมาณให้เพียงพอสำหรับการสนับสนุนมาตรการป้องกันแก้ไขปัญหา และฟื้นฟูสภาพจิตใจ และอารมณ์ โดยเฉพาะในกลุ่มเด็กที่อายุต่ำกว่า 18 ปี ซึ่งถูกล่อลวงไปค้าประเวณีให้มีโอกาสกลับคืนสู่สังคมได้ตามปกติ

7. กลุ่มผู้สมัครใจประกอบอาชีพโสเภณี ที่มีสาเหตุมาจากการมีค่านิยมที่ผิดทั้งทางสังคม และเศรษฐกิจรวมถึงสาเหตุจากสภาพบีบคั้นทางครอบครัว มาตรการทางกฎหมายควรมีบทบัญญัติกฎหมายเอาผิดกับผู้ให้บริการทางเพศ และให้การบังคับใช้กฎหมายเป็นไปในลักษณะการปราบ ให้

ความช่วยเหลือแก่ผู้ตกเป็นเหยื่อจากเหตุการณ์ใช้ความรุนแรง รวมถึงควรผลักดันให้ออกจากวงจรการค้าประเวณี และสกัดกั้นผู้หลงผิดรายใหม่

8. ให้มีการคุ้มครองสุขภาพโดยกำหนดให้ทำการตรวจร่างกาย และการป้องกันโรคติดต่อทางเพศโดยเฉพาะ โรคเอดส์ (AIDS) และสนับสนุนงบประมาณเรื่องถุงยางอนามัยในกลุ่มผู้มีพฤติกรรมเสี่ยงเพื่อป้องกันการแพร่กระจายของเชื้อ HIV อย่างทั่วถึง

9. ตั้งศูนย์ให้คำปรึกษาผู้ประกอบอาชีพพนักงานบริการ โสเภณี โดยสมัครใจ เพื่อฟื้นฟูสภาพจิตใจร่างกาย และอารมณ์ และเตรียมการก่อนออกจากอาชีพ โดยครอบคลุมถึงเรื่องจัดระบบการวางแผนชีวิต แผนการใช้จ่ายการลงทุนแหล่งทุนสนับสนุน แผนการเปลี่ยนอาชีพการจัดหางาน การประกันการมีงานทำ การเข้าถึงบริการทางการเงิน และหลักในการดำเนินชีวิตใหม่

10. ให้ความรู้ทางวิชาการด้านการช่วยเหลือการดูแลรักษาตนเองการป้องกันโรคภัยแนะนำแนวทางหรือแหล่งที่จะช่วยแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ให้พนักงานบริการ โสเภณี โดยสมัครใจ และเตือนให้ตระหนักในโทษภัยจากการประกอบอาชีพการค้าประเวณี และสนับสนุนด้านการเงินเงินทุนเพื่อประกอบการหรือให้ความช่วยเหลือด้านการศึกษาเพื่อขยายโอกาสทางเลือกทางเศรษฐกิจในการไปประกอบอาชีพอื่น

11. รณรงค์เพื่อการเปลี่ยนแปลงค่านิยมควบคู่ไปกับดำเนินกระบวนการส่งเสริมอาชีพและสร้างโอกาสให้เปลี่ยนไปประกอบอาชีพที่สังคมยอมรับ มีกระบวนการเฝ้าระวังในระบบการศึกษา และองค์กรต่าง ๆ กีดกัน และป้องกันมิให้มีคนในสังคมเข้าไปข้องเกี่ยวกับอาชีพการค้าประเวณี โดยสมัครใจพร้อมทั้งแสดงจุดยืนที่ชัดเจนของสังคมในการไม่ยอมรับการประกอบอาชีพการค้าประเวณี

12. การให้สถาบันต่าง ๆ เช่น สถาบันการเมือง สถาบันการศึกษา สถาบันสื่อมวลชน สถาบันครอบครัวสถาบันศาสนา และองค์กรเอกชนต่าง ๆ ได้เข้ามามีส่วนร่วมแก้ไขปัญหาอย่างเป็นระบบมีทิศทางเดียวกัน เพื่อเป็นแกนกลางประสานงานการทำงานเชิงบูรณาการให้กับทุกภาคส่วนในสังคม

13. ให้ความรู้เรื่องสิทธิการส่งเสริมคุณค่าศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์การปกป้องการละเมิดสิทธิของตน มิให้ถูกใช้เป็นเพียงเครื่องมือบำบัดความต้องการทางเพศ และสนับสนุนให้ผู้ประกอบอาชีพโสเภณีโดยสมัครใจได้รวมกลุ่มแสดงความคิดเห็นในการแก้ไขหรือสะท้อนปัญหาของตนเองและร่วมแก้ไขปัญหาการค้าประเวณีในสังคมกับภาครัฐภาคประชาชนอย่างเป็นระบบโดยมีเป้าหมายร่วมกันที่จะลด และเลิกอาชีพการค้าประเวณีให้ได้ในที่สุด

มาตรการต่อกลุ่มผู้ประกอบการธุรกิจสถานบริการ

1. บัญญัติกฎหมายกำหนดพื้นที่อนุญาตให้ตั้งสถานบริการ (Zoning) ตรวจสอบความถูกต้องและเข้มงวดในการจัดระเบียบสถานบริการการปฏิบัติตามข้อบังคับหรือข้อกำหนดเกี่ยวกับสถานที่ที่จะอนุญาตให้มีการจัดตั้งสถานบริการอย่างจริงจังเช่นระยะห่างจากสถานศึกษาหรือศาสนสถาน เพื่อให้สถานบริการดำเนินการอย่างถูกต้องตามประเภทที่ขออนุญาตหรือที่แจ้งการจัดตั้งไว้เคร่งครัดในระเบียบการเข้ารับบริการ และเปิดปิดสถานบริการตามเวลาที่กฎหมายกำหนด

2. ห้ามทำการโฆษณาชักชวนให้มาประกอบอาชีพที่ล่อแหลมต่อการค้าประเวณีเช่นประกาศรับสมัครพนักงานบริการที่เป็นการแอบแฝงประกาศหาคู่หรือเพื่อนทางอินเทอร์เน็ตหรือทางหน้าหนังสือพิมพ์ เป็นต้น ในขณะที่เดียวกันต้องทำการตรวจสอบการดำเนินธุรกิจหรือการทำธุรกรรมที่ไม่เป็นผลดีต่อพฤติกรรมของเด็ก และเยาวชนพร้อมทั้งมีบทลงโทษที่เข้มงวดหากมีการฝ่าฝืน

3. บังคับใช้กฎหมาย และบทลงโทษตามประมวลกฎหมายอาญากฎหมายปราบปรามการค้าโสเภณี โดยเฉพาะผู้หญิงที่ไม่สมัครใจ เด็ก เยาวชน และกฎหมายป้องกัน และปราบปรามการฟอกเงินตามธุรกิจสถานบริการหรือผู้ที่มีพฤติกรรมหรือเป็นตัวการให้เกิดการค้าประเวณีไม่ว่าจะเป็นผู้ระงับเหตุเกี่ยวกับการค้าประเวณี ผู้เป็นเจ้าของกิจการ ผู้จัดการ หรือผู้ดูแลสถานบริการ เจ้าสำนักโรงแรม ผู้ให้บริการ เอเยนต์ แมงดา บรรดาพ่อเล้าแม่เล้า ผู้ใช้ขูบายเล่ห์เหลี่ยมล่อลวง ผู้อาศัยสถานบริการกระทำการค้าประเวณี และบุคคลอื่น ๆ อย่างเข้มงวด

มาตรการต่อกลุ่มขบวนการธุรกิจการค้ามนุษย์

1. บัญญัติกฎหมายความผิดการค้ามนุษย์ พร้อมกำหนดบทลงโทษอย่างรุนแรงถึงผู้เข้าไปมีส่วนร่วมในขบวนการค้ามนุษย์ และเพิ่มเป็นองค์ประกอบความผิดมูลฐานตาม พระราชบัญญัติป้องกัน และปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 และลงโทษเพิ่มตามประมวลกฎหมายอาญาในส่วนของความผิดที่เกี่ยวกับความสุขของประชาชนความรู้ในอัยย์ช่องโง่

2. ให้การคุ้มครอง และป้องกันการฆ่าตัดตอนจากการดำเนินคดีกับผู้ต้องหา รวมถึงให้การคุ้มครองทางกฎหมาย และความปลอดภัย และทรัพย์สินกับผู้ตกเป็นเหยื่อหรือพยานตลอดจนให้รางวัลกับผู้ชี้เบาะแส และระดมการกวาดล้างธุรกิจสถานบริการที่เกี่ยวกับกระบวนการค้ามนุษย์ หรือมีการนำโสเภณีชาวต่างชาติมาเป็นสิ่งจูงใจเพื่อกระตุ้นให้เกิดความต้องการใช้บริการทางเพศ

3. รัฐจำเป็นต้องมีเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพเพื่อใช้เป็นกลไกในการปราบปรามกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับการค้าประเวณีการค้ามนุษย์ข้ามชาติมีระบบฐานข้อมูลที่ทันสมัยมีการประสานความร่วมมือจากองค์กรเครือข่ายต่าง ๆ อย่างเป็นสากลมีความพร้อมด้านเทคโนโลยีข้อมูลข่าวสารสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมของภาคประชาชน และต้องอาศัยอำนาจทางสังคมเข้าไปร่วมแก้ไขปัญหา

4. สร้างวัฒนธรรมการไม่ยอมรับนับถือบุคคลที่เข้าไปมีส่วนร่วมกับการค้ามนุษย์ และ ตัดสิทธิ์ทางการเมืองของบุคคลที่พิสูจน์ได้ว่ามีส่วนเกี่ยวข้องกับขบวนการค้ามนุษย์ และการค้าประเวณี

มาตรการต่อกลุ่มเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้รับผิดชอบ

1. เข้มงวดกวาดขันเจ้าหน้าที่ให้ตรวจตราสถานบริการพร้อมทั้งลงโทษผู้ที่อยู่ ละเว้น เพิกเฉย พฤติกรรมชอบต่อหน้าที่ความรับผิดชอบอย่างเข้มงวด

2. เสริมสร้างความรู้ทางกฎหมายความเข้าใจในแนวทางการทำงานแบบมีส่วนร่วมจากทุกฝ่าย และยึดแนวทางการปฏิบัติในรูปแบบการเชื่อมโยงการทำงานในลักษณะการทำงานทั้งในระดับท้องถิ่น และระดับสากลที่ตรงกับในเรื่องการกระทำความผิดให้กับเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องในของภาครัฐ องค์กรพัฒนาเอกชน องค์กรสาธารณะประโยชน์

3. ให้ความช่วยเหลือทางกฎหมาย และวางระบบการให้ความช่วยเหลือฉุกเฉินแก่ผู้ตก เป็นเหยื่อโดยเฉพาะหญิง เด็ก และเยาวชน ที่เป็นผู้เสียหายจากอาชญากรรมการค้ามนุษย์ข้ามชาติ หรือผู้ประกอบอาชีพโสเภณีที่กลับใจ และเป็นผู้ที่ให้ความร่วมมือกับทางราชการ

4. จัดรวบรวมข้อมูล และวางระบบบริหารจัดการสารสนเทศเพื่อประกอบการดำเนินการ ตามมาตรการต่าง ๆ อย่างเป็นระบบ รวมถึงการติดตามความเคลื่อนไหวของขบวนการค้ามนุษย์ อย่างต่อเนื่อง

นอกจากนี้ยังมีปฏิบัติการทางสังคมที่สำคัญของกลไกอำนาจรัฐในการประสานสร้างความร่วมมือเพื่อผลักดันวาทกรรมทางนโยบายโสเภณีภายใต้แนวนโยบายการปราบ (Abolitionist policy) ที่ถูกก่อรูปขึ้นมาโดยรัฐให้เกิดผลในทางปฏิบัติอย่างจริงจัง ทั้งนี้เพราะปัญหาโสเภณี และการค้าประเวณีทั้งในชาติ และชาติมีบุคคลที่เข้ามาเกี่ยวข้องเป็นจำนวนมาก (ภัทรวดี วงศ์วัฒน์, 2548, หน้า 12-13) เพื่อให้บรรลุเจตนารมณ์ของรัฐ ที่โสเภณี และอาชีพการค้าประเวณีจะต้อง กลายเป็นสิ่งที่ผิดกฎหมายอย่างเด็ดขาดโดยผ่านทางบันทึก และข้อตกลงหลายฉบับ กล่าวคือ

บันทึกข้อตกลง เรื่องแนวทางปฏิบัติร่วมกันระหว่างหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับการ ดำเนินการกรณีการค้าประเวณีเด็ก และหญิง (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2546 โดยบันทึกข้อตกลงดังกล่าว เกิดขึ้นเนื่องจากในปัจจุบันนี้สถานการณ์การค้าหญิง และเด็กยังคงรุนแรงอยู่ แม้จะมีการใช้บันทึก ข้อตกลงเรื่องแนวทางปฏิบัติร่วมกันระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการดำเนินการกรณีการค้าหญิง และเด็กที่ตกเป็นเหยื่อของการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2542 แล้วก็ตาม ซึ่งการปฏิบัติงานตามบันทึกข้อตกลง ดังกล่าวยังคงมีปัญหาในหลายประเด็น จึงมีการให้ร่างบันทึกข้อตกลงเรื่องแนวทางปฏิบัติร่วมกัน ระหว่างหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องในการดำเนินการกรณีการค้าหญิง และเด็ก (ฉบับที่ 2)

พ.ศ. 2545 ขึ้นมาเพื่อใช้แทน ซึ่งบันทึกข้อตกลงนี้ได้กำหนดถึงกรณีที่เกี่ยวข้องว่าเด็ก และหญิงตกเป็นเหยื่อของการค้ามนุษย์ และควรได้รับการช่วยเหลือ คือ เด็ก และหญิงที่ถูกบุคคล กลุ่มบุคคล หรือองค์กรเป็นธุระ จัดหา ซื่อขาย จำหน่าย พามาจากหรือ ส่งไปยังที่ใด รับหน่วงเหนี่ยวหรือ กักขัง ซ่อนเร้นซึ่งหญิงหรือเด็ก โดยใช้อุบายล่อลวงขู่เข็ญ ประทุษร้าย ใช้อำนาจครอบงำ ผิดศีลธรรม หรือใช้วิธีการข่มขืนใจด้วยประการใด ทั้งนี้ไม่ว่าจะทำการภายในหรือนอกราชอาณาจักร และการกระทำดังกล่าวทำให้เด็กหรือหญิงนั้นสภาวะจำยอมกระทำหรือยอมรับการกระทำใด ๆ อันมิชอบด้วยกฎหมาย ซึ่งการกระทำดังกล่าวกระทำต่อทั้งเด็กหญิง และเด็กชาย หรือหญิงที่มีอายุยังไม่เกิน 18 ปี ไม่ว่าเด็กหรือหญิงนั้นจะยินยอมหรือไม่ก็ตาม

บันทึกข้อตกลง เรื่องการดำเนินงานระหว่างหน่วยงานภาครัฐ และองค์กรเอกชนกรณีการค้าหญิง และเด็ก โดยบันทึกข้อตกลงฉบับนี้ ได้มีการกำหนดถึงคำนิยามของเด็ก และหญิงที่พึงได้รับการช่วยเหลือ ซึ่งกำหนดไว้ในลักษณะเช่นเดียวกันกับบันทึกข้อตกลงเรื่องแนวทางปฏิบัติระหว่างหน่วยงานภาครัฐ ที่เกี่ยวข้องในการดำเนินการกรณีการค้าเด็ก และหญิง ซึ่งบันทึกข้อตกลงฉบับนี้มีวัตถุประสงค์หลักในการส่งเสริมการทำงานร่วมกันของหน่วยงานภาครัฐ และภาคเอกชนในการแก้ไขปัญหาการค้าเด็ก และหญิง รวมทั้งมุ่งลดอุปสรรคที่เกิดขึ้นในทางปฏิบัติ โดยการดำเนินงานตามบันทึกข้อตกลงฉบับนี้ จะคำนึงถึงประโยชน์สูงสุดของเด็ก และหญิงที่ถูกค้าเป็นหลัก เพื่อให้ความช่วยเหลือคุ้มครองทางกฎหมายรวมถึงคุ้มครองสิทธิประโยชน์พึงได้โดยคำนึงถึงหลักสิทธิมนุษยชนของเด็ก และหญิง และกำหนดให้มีคณะกรรมการ ซึ่งแต่งตั้งโดยคณะกรรมการส่งเสริม และประสานงานเยาวชนแห่งชาติ (กยช.) เพื่อกำหนดแนวทางปฏิบัติให้เป็นไปตามหลักการในบันทึกข้อตกลงฉบับนี้ รวมทั้งดำเนินการพัฒนาความร่วมมือระหว่างหน่วยงานภาครัฐ และองค์กรเอกชนในกรณีปัญหาการค้า และหญิง สำหรับความร่วมมือระหว่างหน่วยงานภาครัฐกับองค์กรเอกชนตามบันทึกข้อตกลงฉบับนี้ กำหนดให้มีความร่วมมือในด้านต่าง ๆ เช่น การค้นพบเด็กหรือหญิงที่ถูกค้า และสืบค้นข้อเท็จจริง รวมทั้งการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการทางกฎหมายการคุ้มครองฟื้นฟู และให้ที่พักอาศัยการรับหรือส่งตัวเด็กหญิงเข้ามาในหรือออกไปนอกราชอาณาจักร เป็นต้น และมีการกำหนดให้มีการติดตามบันทึกข้อความฉบับนี้ และแนวทางปฏิบัติที่ได้จัดทำขึ้น ซึ่งหากมีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการรับผิดชอบในการดำเนินงานไม่สามารถปฏิบัติตามบันทึกข้อความฉบับนี้ และแนวทางปฏิบัตินี้ได้จัดทำขึ้นให้มีการแจ้งข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับปัญหา และอุปสรรคแก่คณะกรรมการเพื่อติดตามหาสาเหตุ และแนวทางในการแก้ปัญหาต่อไป

บันทึกข้อตกลง เรื่องแนวทางการดำเนินงานขององค์กรเอกชนที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการกรณีการค้าเด็ก และหญิง โดยบันทึกข้อตกลงฉบับนี้ ได้มีการกำหนดถึงการสืบค้น

ข้อเท็จจริง เช่น รายละเอียดของบุคคลกลุ่มบุคคล องค์ที่เกี่ยวข้องกับการค้าเด็ก และหญิงที่พามา
 วิธีการพามาสถานที่เกี่ยวข้องเท่าที่จะหาได้ รวบรวมพยานหลักฐานที่สามารถบ่งชี้ถึงสิทธิที่จะอยู่
 อาศัยในประเทศใดประเทศหนึ่ง ไม่ว่าจะเป็นการชั่วคราวหรือถาวร เป็นต้น มีการให้ที่พักพิง
 ชั่วคราวก่อนส่งตัวตัวกลับภูมิลำเนา มีการดำเนินการตามกฎหมาย เช่น สร้างความเข้าใจเกี่ยวกับ
 ประโยชน์ และความจำเป็นในการดำเนินการในทางกฎหมาย จัดล่ามสำหรับเด็ก และหญิง เป็นต้น
 มีการบำบัด และฟื้นฟูการคืนหญิงหรือเด็กสู่สังคม จากบันทึกข้อตกลงทั้งฉบับ ดังกล่าว จะเห็นได้
 ว่ามีการกำหนดถึงกรณีที่เกี่ยวข้องเด็ก และหญิงตกเป็นเหยื่อของการค้ามนุษย์ และควรได้รับการ
 ช่วยเหลือ อีกทั้งยังมีการกำหนดถึงแนวทางปฏิบัติต่อเด็ก และสตรีที่ตกเป็นเหยื่อของการค้ามนุษย์
 โดยแยกเป็นประเภท คือ เด็ก และหญิงไทยไม่ถูกต้องตามกฎหมาย และตกเป็นเหยื่อของการค้า
 มนุษย์ เด็ก และหญิงต่างด้าวที่เข้ามาในประเทศไทยไม่ถูกต้องตามกฎหมาย และตกเป็นเหยื่อของ
 การค้ามนุษย์เด็ก และหญิงต่างด้าวที่เข้ามาในประเทศไทยถูกต้องตามกฎหมาย และภายหลังตกเป็น
 เหยื่อของการค้ามนุษย์ เด็กหญิงที่มีสัญชาติไทยแต่อาศัยอยู่ในประเทศไทย และตกเป็นเหยื่อ
 ของขบวนการ (ทัยเลิศ ลือป้อ, 2550, หน้า 90-92)

อย่างไรก็ตามถึงแม้ว่าปัญหาโสเภณี และการค้าประเวณีจะถูกก่อรูปให้กลายเป็นวาระ
 แห่งชาติ โดยรัฐ และกลไกอำนาจดังกล่าว ภายใต้วาทกรรมทางนโยบายการปราบ (Abolitionist
 policy) ที่กล่าวแล้วนั้น จะมิสามารถเกิดผลในแง่ของปฏิบัติการทางสังคมได้เลย หากปราศจากซึ่ง
 เครื่องมือที่สำคัญของวาทกรรมเชิงนโยบายนั้นก็คือ “กฎหมาย” ที่สามารถสถาปนา และผลิตสร้าง
 อำนาจในการบังคับผลักดันวาทกรรมทางนโยบายการปราบอย่างเด็ดขาดจริงจึงให้เกิดผลในระดับ
 ปฏิบัติการทางสังคมได้ จึงนำไปสู่การ ตรา และบังคับใช้กฎหมายฉบับสำคัญที่สร้างเสถียรภาพ
 และเป็นหลักประกันความชอบธรรมให้แก่วาทกรรมทางนโยบายโสเภณีในสังคมไทยในยุค
 ปัจจุบัน ที่มีอำนาจครอบคลุมทั้งปัญหาโสเภณีชาติ และการค้าประเวณีข้ามชาติ ซึ่งบังคับใช้ร่วมกัน
 กับกฎหมายฉบับอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับโสเภณี และการขายบริการทางเพศนั้นก็คือ “พระราชบัญญัติ
 ป้องกัน และปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551” ซึ่งสาระสำคัญของกฎหมายฉบับดังกล่าวนี้ใน
 ฐานะที่เครื่องมือที่สำคัญของวาทกรรมทางนโยบายการปราบโสเภณีของสังคมไทยในยุคปัจจุบัน
 อันมีรายละเอียดสำคัญโดยสรุป ดังนี้ คือ (ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 125 ตอนที่ 29 ก 6 กุมภาพันธ์
 2551, หน้า 28-48)

ประการแรก พระราชบัญญัติป้องกัน และปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551 ประการ
 ในพระราชกิจจานุเบกษา เมื่อวันที่ 6 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2551 และมีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 5 มิถุนายน
 พ.ศ. 2551 เป็นต้นไป โดยยกเลิกพระราชบัญญัติมาตรการในการป้องกัน และปราบปรามการค้า
 หญิง และเด็ก พ.ศ. 2540 โดยกำหนดให้แสวงหาประโยชน์โดยมิชอบ หมายถึง การแสวงหา

ประโยชน์การค้าประเวณี ผิดหรือเผยแพร่ วัตถุหรือสื่อลามก การแสวงหาประโยชน์ทางเพศใน รูปแบบอื่น ไม่ว่าบุคคลนั้นจะยินยอมหรือไม่ก็ตาม การบังคับใช้แรงงานหรือบริการ หมายถึง การ ข่มขืนใจให้ทำงานหรือให้บริการทำให้กลัวว่าจะเกิดอันตรายต่อชีวิตร่างกายเสรีภาพชื่อเสียง หรือ ทรัพย์สินของบุคคลนั้นเอง หรือของผู้อื่น การขู่เข็ญอย่างใดใช้กำลังประทุษร้ายหรือทำให้บุคคลนั้น อยู่ในภาวะที่ไม่สามารถขัดขืนได้ และประธานศาลฎีกามีอำนาจออกข้อบังคับ และให้รัฐมนตรีการ ว่าการกระทรวงการพัฒนาสังคม และความมั่นคงของมนุษย์ มีอำนาจตั้งแต่พนักงานเจ้าหน้าที่กับ ออกกฎกระทรวง และระเบียบเพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัติฉบับนี้

ประการที่สอง ผู้เพื่อแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบการกระทำอย่างใดอย่างหนึ่ง ดังต่อไปนี้ คือ เป็นธุระจัดหา ซื่อขาย จำหน่าย พามาจาก หรือส่งไปยังที่ใด หน่วงเหนี่ยว กักขัง จัด ให้อาศัย หรือรับไปซึ่งบุคคลใดโดย ข่มขู่ใช้กำลัง บังคับ ลักพาตัว น้อฉล หลอกลวง ใช้อำนาจมิ ชอบ หรือโดยให้เงินหรือผลประโยชน์อย่างอื่นแก่ผู้ปกครอง หรือผู้ดูแลบุคคลนั้นเพื่อผู้ปกครอง หรือผู้ดูแลให้ความยินยอมแก่ผู้กระทำความผิดในการแสวงหาประโยชน์จากบุคคลที่ตนดูแล หรือ เป็นธุระจัดหา ซื่อขาย จำหน่าย พามาจาก หรือส่งไปยังที่ใด หน่วงเหนี่ยว กักขัง จัดให้อยู่อาศัย หรือ รับไว้ซึ่งเด็ก ถือเป็นความผิดฐานค้ามนุษย์ และหากผู้กระทำผิดสามารถอยู่แทนราษฎร สมาชิก วุฒิสภา สมาชิกสภาท้องถิ่น ข้าราชการ พนักงาน รัฐวิสาหกิจหรือองค์กรต่าง ๆ ตามรัฐธรรมนูญมี โทษสองเท่า และกำหนดให้ผิดตามพระราชบัญญัตินี้เป็นความผิดมูลฐานตามพระราชบัญญัติ ป้องกัน และปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542

ประการที่สาม ให้มีคณะกรรมการป้องกัน และปราบปรามการค้ามนุษย์ เรียกโดย ย่อว่า คณะกรรมการ ปคม ซึ่งประกอบด้วย

1. นายกรัฐมนตรี	เป็นประธานกรรมการ
2. รองนายกรัฐมนตรี	เป็นรองประธานกรรมการ
3. รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม	เป็นกรรมการ
4. รัฐมนตรีว่าการกระทรวงต่างประเทศ	เป็นกรรมการ
5. รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการท่องเที่ยว และกีฬา	เป็นกรรมการ
6. รัฐมนตรีว่าการกระทรวงพัฒนาสังคม และความมั่นคงของมนุษย์	เป็นกรรมการ
7. รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย	เป็นกรรมการ
8. รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม	เป็นกรรมการ
9. รัฐมนตรีว่าการกระทรวงแรงงาน	เป็นกรรมการ
10. ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 4 คน	เป็นกรรมการ

11. ปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคม และความมั่นคงของมนุษย์

เป็นเลขานุการการ

12. อธิการบดีกรมพัฒนาสังคม และผู้อำนวยการสำนักงานส่งเสริม

และพิทักษ์เด็ก และเยาวชนผู้ด้อยโอกาสคนพิการ และผู้สูงอายุ เป็นผู้ช่วยเลขานุการ กำหนดให้คณะกรรมการดังกล่าวมีหน้าที่สำคัญ ดังนี้

1. เสนอความเห็นต่อคณะรัฐมนตรีในการกำหนดนโยบายเกี่ยวกับการป้องกัน และปราบปรามการค้ามนุษย์

2. เสนอความเห็นต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อให้มีการปรับปรุงกฎหมาย กฎระเบียบหรือโครงสร้างของส่วนราชการที่เกี่ยวข้องกับการป้องกัน และปราบปรามการค้ามนุษย์ เพื่อให้การปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้ประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

3. กำหนดยุทธศาสตร์ และมาตรการในการป้องกัน และปราบปรามการค้ามนุษย์

4. กำหนดแนวทาง และกำกับดูแลการดำเนินการตามพันธกรณีระหว่างประเทศ ตลอดจนให้ความร่วมมือ และประสานงานกับต่างประเทศเกี่ยวกับการป้องกัน และปราบปรามการค้ามนุษย์

5. สั่งการ และกำกับดูแลให้มีการศึกษาวิจัย และจัดทำข้อมูลแบบบูรณาการเพื่อประโยชน์ในการป้องกัน และปราบปรามการค้ามนุษย์

6. วางระเบียบเกี่ยวกับการจดทะเบียนองค์กรเอกชนที่มีวัตถุประสงค์ดำเนินการป้องกัน และปราบปรามการค้ามนุษย์ ตลอดจนหลักเกณฑ์ในการช่วยเหลือการดำเนินกิจกรรมขององค์กรดังกล่าว

7. วางระเบียบโดยความเห็นชอบของกระทรวงการคลังเกี่ยวกับการรับเงิน การจ่ายเงิน การเก็บรักษาเงิน การจัดหาผลประโยชน์ และการจัดการกองทุน

8. วางระเบียบเกี่ยวกับการรายงานสถานะการเงิน และการจัดการกองทุนเพื่อปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้

9. สั่งการ และกำกับดูแลการดำเนินงานของคณะกรรมการ (ปกค)

10. ดำเนินการตามที่คณะรัฐมนตรีมอบหมาย (พระราชบัญญัติป้องกัน และปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551)

นอกจากมาตรการ และแนวทางป้องกันการค้ามนุษย์ และการค้าประเวณี ที่รัฐบาลได้ก่อรูปทางนโยบายขึ้นร่วมกันกับกลไกอำนาจที่สำคัญดังกล่าว โดยปฏิบัติการผ่านทางมาตรการต่าง ๆ ข้างต้นแล้วรัฐบาลไทย และกลไกอำนาจรัฐของไทย ยังได้รับการแนะนำ และครอบงำจากสหรัฐอเมริกาในการปฏิบัติเพื่อส่งเสริมแนวนโยบายการปราบ (Abolitionist Policy) ที่รัฐบาลไทย

ได้ก่อรูปทางนโยบายขึ้นเพื่อให้สอดคล้องกับมาตรฐานที่กำหนดใน “พิธีสารว่าด้วยการป้องกันปราบปราม และลงโทษการค้ามนุษย์โดยเฉพาะสตรี และเด็ก” (Protocol to Prevent Suppress and Punish Trafficking in Persons Especially Women and Children) โดยมสาระสำคัญคือ (สรายุทธยหะกร, 2558, หน้า 15-17)

1. ไทยควรดำเนินการอย่างถี่ถ้วน และทันทีในด้านการสอบสวนรายงานที่ระบุว่าแจ้งเจ้าหน้าที่รัฐมีส่วนร่วมคิดในการค้ามนุษย์ และเพิ่มความพยายามในการดำเนินคดี และพิพากษาลงโทษเจ้าหน้าที่ที่ฉ้อฉลในคดีที่เกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์ โดยเฉพาะในส่วนของกรมสอบสวนคดีพิเศษ และสำนักงานคณะกรรมการป้องกัน และปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ รวมทั้งสำนักงานคณะกรรมการป้องกัน และปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ
2. ไทยควรเพิ่มความพยายามในการดำเนินคดี และพิพากษาลงโทษผู้กระทำความผิดฐานค้ามนุษย์ รวมทั้งผู้ที่ทำให้เหยื่อต้องถูกบังคับใช้แรงงานในภาคธุรกิจการค้า และการส่งออกของไทย
3. ไทยควรพัฒนา และดำเนินงานขั้นตอนพิสูจน์อัตลักษณ์เหยื่อการค้ามนุษย์โดยให้ความสำคัญสูงกับสิทธิ และความปลอดภัยของแรงงานที่เสี่ยงตกเป็นเหยื่อการค้ามนุษย์
4. ไทยควรเพิ่มความพยายามพิสูจน์อัตลักษณ์เหยื่อการค้ามนุษย์ที่อยู่ในกลุ่มประชากรเสี่ยง โดยเฉพาะแรงงานต่างด้าว ผู้ถูกเนรเทศ และผู้อพยพ
5. ไทยควรเร่งสอบสวนคดีอาชญากรรมที่การสอบสวนการใช้แรงงานบังคับซึ่งว่ามี การบังคับใช้แรงงานซึ่งรวมกับการที่พายจ้างหรือพายหน้าจัดหาแรงงานบังคับนี้อย่างมีนัยสำคัญ หน่วยงานนี้ควรจ่ายค่าจ้าง และชดเชยค่าเดินทาง
6. ไทยควรยุติการดำเนินคดีอาญาข้อหาหมิ่นประมาทต่อนักวิจัยหรือผู้สื่อข่าวที่รายงานข่าวเรื่องการค้ามนุษย์ ไทยควรตระหนักถึงบทบาทที่สำคัญขององค์กรของการค้ามนุษย์ในไทย ตลอดจนพยายามสร้างสภาพแวดล้อมที่เชื่อให้ประชาสังคมมีส่วนร่วมในทุกแง่มุมของการเข้าใจ และต่อต้านการค้ามนุษย์
7. ไทยควรอนุญาตให้เหยื่อการค้ามนุษย์ทุกคนที่มีได้เวยชนซึ่งรวมถึงเหยื่อการค้ามนุษย์เพื่อการค้าประเวณีให้เดินทางทำงาน และสำนัคนอกเขตที่พักพิงได้ตามพระราชบัญญัติป้องกัน และปราบปรามการค้ามนุษย์ของไทย
8. ไทยควรเพิ่มบริการล้ามในหน่วยงานรัฐที่มีหน้าที่คุ้มครองแรงงานอพยพต่างชาติ
9. ไทยควรเพิ่มแรงจูงใจให้เหยื่อการค้ามนุษย์ร่วมมือกับฝ่ายบังคับใช้กฎหมายในการสอบสวน

10. ไทยควรพิจารณาจัดตั้งแผนกศาลที่ดูแลเรื่องเรื่องนี้โดยเฉพาะหรือกำหนดการการขึ้นนี้จะเร่งกระบวนการดำเนินการคดีการค้ำมนุษย์
11. ไทยควรจะให้มีการเฉพาะสำหรับเด็กที่เป็นเหยื่อการค้ำมนุษย์เพื่อการค้าประเวณี และดำเนินการที่เหมาะสมเพื่อให้คดีของเด็กเหล่านี้ดำเนินการอย่างรวดเร็ว
12. ไทยควรกำหนดกระบวนการทางศาลที่ให้ความสำคัญแก่การคุ้มครองพยาน
13. ไทยควรจำกัดการให้ประกันตัวผู้ต้องหากระทำผิดด้านการค้ำมนุษย์เพื่อป้องกันการหลบหนี
14. ไทยควรบังคับใช้กฎหมายที่คุ้มครองเจ้าหน้าที่จากการถูกฟ้องกลับในการดำเนินการเกี่ยวกับคดีการค้ำมนุษย์
15. สำหรับการสัมภาษณ์เพื่อคัดกรองผู้อพยพนั้น ไทยควรให้นักสังคมสงเคราะห์หรือองค์กรที่ให้การความช่วยเหลือแก่เหยื่อการค้ำมนุษย์เข้ามามีส่วนร่วมด้วย และการสัมภาษณ์ต้องดำเนินในสถานที่ที่ปลอดภัย และเป็นส่วนตัว
16. ไทยควรดำเนินการ และอนุมัติการสมัครขอสถานะภาพที่ถูกต้องตามกฎหมายสิ่งในระดับประเทศ และภูมิภาค และจังหวัดอย่างรวดเร็ว
17. ไทยควรเสนอทางเลือกที่ถูกกฎหมายทางอื่นให้เหยื่อค้ำมนุษย์นอกเหนือจากการถูกส่งกลับประเทศต้นทางซึ่งจะทำให้เหล่านี้ต้องเผชิญกับการถูกแก่เส้นหรือเผชิญกับชีวิตนี้ยากลำบาก
18. ไทยควรเพิ่มความพยายามในการยึดทรัพย์ผู้กระทำความผิด และดำเนินเพื่อประกันเงินที่ได้ยึดมานั้นนำไปใช้เพื่อประโยชน์ของเหยื่อโดยตรง
19. ไทยควรเพิ่มการณรงค์ส่งเสริมความตระหนักรู้เกี่ยวกับการป้องกัน และปราบปรามการค้ำมนุษย์แก่นายจ้าง และผู้ใช้บริการทางเพศซึ่งรวมถึงนักท่องเที่ยวที่มีความสนใจด้านประเวณี
20. ไทยควรพยายามลดอุปสงค์ที่ถูกแสวงหาประโยชน์
21. หากไทยยังไม่ได้ดำเนินการ ไทยควรดำเนินมาตรการที่จะประกันว่าเจ้าหน้าที่ไทยที่ส่งไปราชการต่างประเทศในฐานะเจ้าหน้าที่ทางการทูตจะไม่ใช้แรงงานตามบ้าน หรือแรงงานในรูปแบบใด ๆ ที่เสี่ยงข้างกับการค้ำมนุษย์มาตรการเหล่านี้ได้แก่ การอบรม การประกาศแนวทางปฏิบัติ การเพิ่มความหมายหน้ารู้ หรือกฎระเบียบที่มีวัตถุประสงค์ เพื่อประกันว่าเจ้าหน้าที่ทางการทูตจะไม่กระทำการใดที่เกี่ยวข้องกับการค้ำมนุษย์

จากข้อเสนอแนะต่าง ๆ สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของรัฐบาลไทยที่ได้ก่อรูปวาทกรรมทางนโยบายการใช้แนวทางการปราบ (Abolitionist Policy) อย่างเด็ดขาดจริงจัง โดยอาศัยกฎหมายกลไกลดอำนาจรัฐเป็นเครื่องมือเชิงวาทกรรมทางนโยบายที่สำคัญเพื่อให้เกิดผลในทางปฏิบัติตามที่

กล่าวแล้ว แต่อย่างไรก็ตามภายหลังจากการดำเนินตามแนวทางวาทกรรมทางนโยบายการปราบอย่างเด็ดขาด และจริงจัง ก็มีได้มีผลทำให้โสเภณี และการค้ามนุษย์ในรูปแบบของการค้าประเวณีทั้งในต่างชาติ และการค้าประเวณีในระดับข้าม ชาติลดลงแต่อย่างใด โดยเฉพาะอย่างยิ่งการค้ามนุษย์ในรูปแบบของการค้าประเวณีหญิง และเด็ก (ดูรายงานผลการดำเนินงานป้องกัน และปราบปรามการค้ามนุษย์ของประเทศไทยประจำปี 2560 , หน้า 56 อ้างถึงใน กระทรวงการพัฒนาสังคม และความมั่นคงของมนุษย์ 2560, หน้า 3-4) จากสถิติคดีการค้ามนุษย์ที่ทำการสอบสวนจำแนกตามรูปแบบของการแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบพบว่าในปี 2557 มีจำนวน 280 คดี ปี 2558 มีจำนวน 317 คดี และในปี 2559 มีจำนวน 333 คดี และเมื่อพิจารณาจากรูปแบบการแสวงหาประโยชน์ พบว่า “การแสวงหาประโยชน์ทางเพศ” ในรูปแบบของ “การค้าประเวณี” มีจำนวนคดีสูงสุด ดังตารางที่ 6-3

ตารางที่ 6-3 การแสวงหาผลประโยชน์โดยมิชอบ (เฉพาะคดีที่เกี่ยวกับการค้าประเวณี)

ปี พ.ศ.	จำนวน	คดีทางเพศ
2557	280	223
2558	317	245
2559	333	244
รวม	930	712

ที่มา: กระทรวงการพัฒนาสังคม และความมั่นคงของมนุษย์ (2560, หน้า 4)

จากสาระสำคัญต่าง ๆ ดังกล่าวมา สามารถกล่าวโดยสรุปได้ว่า การก่อรูปวาทกรรมทางนโยบายโสเภณีในสังคมไทยในยุคสมัยปัจจุบันนั้น เกิดขึ้นจากตัวแสดงที่สำคัญทางวาทกรรมที่ร่วมกันก่อรูปทางนโยบายคือ รัฐ (รัฐบาล) และกลไกไกลอำนาจรัฐ (หน่วยงานการที่เกี่ยวข้อง) ภายใต้วาทกรรมทางนโยบายการปราบ โดยเริ่มต้นจากการนิยาม และกำหนดแห่งนี้ให้โสเภณี และการค้าประเวณีเป็นสิ่งที่ผิดกฎหมาย จะต้องดำเนินการป้องกัน และปราบปรามอย่างเด็ดขาด เพราะปัญหาโสเภณี และการค้าประเวณีถือเป็นวาระแห่งชาติ เพราะนอกจากจะสร้างปัญหาให้แก่สังคมไทย ปัญหาดังกล่าวยังเกี่ยวพัน และส่งผลกระทบต่อไปถึงประเทศอื่น ๆ ด้วยเหตุนี้จึงนำไปสู่กระบวนการตรากฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการป้องกัน และปราบปรามการค้าประเวณี นั่นก็คือ “พระราชบัญญัติป้องกัน และปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551” ที่รวมปัญหาโสเภณีการค้าประเวณี และการแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบทางเพศ ซึ่งได้กลายเป็นปัญหาสากลรวมกันของ

นานาประเทศ ทั้งนี้ก็เพื่อให้กฎหมายฉบับดังกล่าวนี้เป็นหลักประกันเสถียรภาพ และความชอบธรรมของวาทกรรมทางนโยบายที่รัฐก่อรูปขึ้น และเพื่อให้กฎหมายฉบับดังกล่าวนี้สถาปนาอำนาจบังคับให้แก่วิธีในการบริหารจัดการกับปัญหาโสเภณี และการค้าประเวณีในสังคมไทย ในยุคสมัยปัจจุบัน ที่สำคัญกฎหมายฉบับดังกล่าวยังได้สถาปนาโครงสร้าง และอำนาจของกลไกอำนาจรัฐที่สำคัญในการมีส่วนร่วมในการผลักดัน และขับเคลื่อนวาทกรรมทางนโยบายการปราบปรามดังกล่าว ให้เกิดผลในทางปฏิบัติในทางสังคม ซึ่งประกอบด้วยหลายหน่วยงาน และหลายภาคส่วนของรัฐ ซึ่งรวมถึงบางภาคส่วนของเอกชนด้วย แต่อย่างไรก็ตามวาทกรรมทางนโยบายโสเภณีภายใต้แนวคิดทางนโยบายตามปราบที่รัฐก่อรูปทางนโยบายขึ้นมา ในทางปฏิบัติมิได้เกิดผลดังสมเจตนาธรรมที่รัฐได้มุ่งหวังตั้งใจ พิจารณาได้จากรูปแบบ และสภาพความซับซ้อน และรุนแรงปัญหาดังตัวอย่างที่ได้กล่าวไปแล้วนั้น ในทางกลับกันวาทกรรมทางนโยบายการปราบปรามโสเภณีอย่างเด็ดขาด และจริงจังดังกล่าว มิได้ดำเนินการไปอย่างราบรื่น หากแต่เกิดกระแสการ “ต่อต้านคัดค้าน” อย่างกว้างขวางต่อความคิดเรื่องโสเภณี และการค้าประเวณีเป็นเรื่องที่ผิดกฎหมาย และต้องป้องกันปราบปรามอย่างเด็ดขาด และจริงจัง ตามแนวนโยบายการปราบที่รัฐได้ ก่อรูปขึ้น กระแสการต่อต้านคัดค้านดังกล่าว ทำให้เกิดการสถาปนาความเป็นคู่ตรงข้ามกันของวาทกรรม ทางนโยบายโสเภณีในสังคมไทยในยุคสมัยปัจจุบัน โดยมีทั้งฝ่ายที่เห็นด้วยกับวาทกรรมทางนโยบายการปราบปรามของรัฐ และฝ่ายที่ไม่เห็นด้วยกับแนวนโยบายการปราบปรามโสเภณี และการค้าประเวณีอย่างเด็ดขาด และ จริงของรัฐ ที่ฝ่ายคู่ตรงข้ามวาทกรรมทางนโยบายของรัฐมองว่าแนวนโยบาย และปฏิบัติการเชิงวาทกรรม ทางสังคมต่าง ๆ ดังกล่าวที่รัฐ และกลไกอำนาจรัฐได้ก่อรูปขึ้น เช่น แนวนโยบาย และกฎหมายต่าง ๆ มิใช่ ทางออกของปัญหา ซึ่งผลก็คือนำไปสู่การต่อต้านวาทกรรมทางนโยบายโสเภณีในสังคมไทยยุคสมัยปัจจุบันที่ถูกรัฐ และกลไกอำนาจรัฐก่อรูปขึ้น โดยตัวแสดงทางวาทกรรมต่อต้านที่สำคัญ คือ องค์กรพัฒนา เอกชน (NGO) ดังจะได้กล่าวในลำดับถัดไป

การต่อต้านวาทกรรมทางนโยบายโสเภณีไทยในยุคสมัยปัจจุบัน

วาทกรรมว่าด้วยโสเภณีในสังคมไทยในยุคสมัยปัจจุบันที่เป็นวาทกรรมหลักในการต่อต้านประเด็นปัญหาเรื่องโสเภณี และการขายบริการทางเพศ คือ “วาทกรรมพนักงานบริการ” กล่าวคือ ปัญหาโสเภณี และอาชีพการขายบริการทางเพศเป็นสิ่งที่ดำรงอยู่เคียงคู่กับประวัติศาสตร์สังคมไทยมาอย่างยาวนาน นับตั้งแต่ในยุคสมัยก่อนการพัฒนา เข้าสู่ยุคสมัยแห่งการพัฒนา กระทั่งยุคสมัยปัจจุบัน (พ.ศ. 2562) ปัญหาโสเภณีก็มิได้ลึกลายไปในทิศทางที่น่าพึงพอใจหรือลดน้อยจนกระทั่งหมดสิ้นไปตามความคาดหวังในการแก้ไขปัญหของรัฐบาลในยุคสมัยปัจจุบันแต่อย่างใด ตรงกันข้ามปัญหาโสเภณี และการขายบริการทางเพศกลับมีความสลับซับซ้อนตามบริบทแห่ง

ยุคสมัยที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของโลก และสังคมไทยในยุคสมัยปัจจุบัน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ความเจริญก้าวหน้าของเทคโนโลยีที่มีส่วนอย่างสำคัญยิ่งในการถูกใช้เป็นเครื่องมือที่อำนวยความสะดวกให้แก่ธุรกิจการขายบริการทางเพศ เกิดค่านิยม และวัฒนธรรมทางเพศในรูปแบบใหม่ ๆ ที่ กระตุ้นเร้า และ ส่งเสริมเรื่องทางเพศ เช่น วัฒนธรรมวัตถุนิยมบริโภคนิยม ที่ส่งเสริมให้คนให้ความสำคัญกับวัตถุโดยไม่คำนึงถึงศีลธรรม และความถูกต้องตามกฎหมาย ในยุคสมัยปัจจุบันจึง สามารถเห็นกันได้โดยทั่วไปที่มีกลุ่มเยาวชนทั้งหญิง และชายที่เลือกเข้าสู่อาชีพโสเภณีขายบริการทางเพศ เพื่อหาเงินไปใช้ในการบริโภควัตถุตามยุคสมัย และที่สำคัญอายุโดยเฉลี่ยต่ำกว่าที่กฎหมายกำหนดลงเรื่อย ๆ นอกจากนี้ยังร่วมกันกับเหตุปัจจัยที่เป็นประเด็นปัญหาสำคัญเรื่อง โสเภณีในสังคมไทยในยุคสมัยปัจจุบันดังที่ได้กล่าวไปแล้ว คือ ปัญหาการค้ำมนุษย์ในรูปแบบของการค้าประเวณีทั้งการค้าประเวณีในชาติ และการค้าประเวณีข้ามชาติ ประเทศไทยเองก็อยู่ในกลุ่มที่ต้องจับตาเป็นพิเศษในสามสถานะ คือ ประเทศต้นทาง ทางผ่าน และปลายทาง ของขบวนการค้าประเวณีในรูปแบบขององค์กรอาชญากรรมข้ามชาติที่มีเครือข่ายไปทั่วโลก จากสภาพของปัญหาต่าง ๆ เหล่านี้เป็นสิ่งที่สะท้อนให้เห็นว่าการจัดการแก้ไขปัญหาโสเภณี และการค้าประเวณี (ทั้งระดับชาติ/ข้ามชาติ) ที่ผ่านมาของรัฐบาลไทย และกลไกอำนาจรัฐที่เกี่ยวข้องภายใต้วาทกรรมทางนโยบายการปราบอย่างเด็ดขาด และจริงจังไม่ประสบผลสำเร็จตามที่รัฐคาดหวัง ถึงแม้จะมีเครื่องมือทางวาทกรรมอันเป็นกลไกที่สำคัญทางนโยบาย คือ กฎหมายสำคัญหลายฉบับที่คอยสร้างความชอบธรรมอยู่เบื้องหลังก็ตาม เช่น พระราชบัญญัติป้องกัน และปราบปรามการค้าประเวณี พ.ศ. 2539 พระราชบัญญัติป้องกัน และปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551 ประมวลกฎหมายอาญา ตลอดจนจนถึงกฎหมายอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องอีกมากมาย

ด้วยเหตุนี้จึงนำไปสู่ข้อถกเถียงมากมายในสังคมโดย กลุ่ม องค์กร และภาคส่วนต่าง ๆ ทั้งองค์กรภาครัฐ องค์กรภาคเอกชน และองค์กรเหนือรัฐ และเอกชน เพื่อระดมความคิด และร่วมมือกันหาทางออกให้แก่สังคมไทยในยุคสมัยปัจจุบันต่อประเด็นปัญหาเรื่องโสเภณี และการค้าประเวณี ซึ่งแนวคิดหลักที่กลุ่มต่าง ๆ นำเสนอแยกออกเป็นสามกลุ่มแนวคิดสำคัญ คือ แนวคิดแรกการจดทะเบียน โสเภณี และการจัดระเบียบการค้าประเวณี โดยแนวคิดนี้มองว่าโสเภณี และอาชีพการค้าประเวณีเป็นความจำเป็นที่ชั่วร้ายของสังคม เป็นการต่อต้านสังคมการคุมคามศีลธรรมทำลายสุขภาพอนามัย และเป็นแหล่งแพร่เชื้อโรค แต่ถึงอย่างไร โสเภณี และการค้าประเวณีก็ยังคงดำรงอยู่ในสังคมไทยเพื่อตอบสนองความต้องการตามธรรมชาติของมนุษย์โดยเฉพาะเพศชาย แนวคิดที่สองการจัด โสเภณี และการค้าประเวณีให้หมดสิ้นไปจากสังคม แนวคิดนี้มองว่าโสเภณีคืออาชญากร และการค้าประเวณีคืออาชญากรรมที่เป็นภัยต่อมนุษยชาติ ทำลายระบบศีลธรรมละเมิดสิทธิมนุษยชน ลดทอนคุณค่า และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์อย่างร้ายแรง โดยเฉพาะผู้หญิง

และเด็ก จึงมีความจำเป็นต้องขจัดให้หมดสิ้นไปจากสังคมไทย แนวคิดที่สาม การยกเลิกการค้า
 ประเวณีว่าเป็นอาชญากรรม แนวคิดนี้มองว่าการเลือกเข้าสู่อาชีพของโสเภณีเพื่อขายบริการทางเพศ
 เป็นเรื่องสิทธิเสรีภาพของผู้หญิงเป็นความเต็มใจ และสมัครใจ ดังนั้น โสเภณีควรได้รับการ
 ค้ำครองในการประกอบอาชีพเช่นเดียวกับอาชีพอื่น ๆ ทั่วไปในสังคม รวมถึงการได้รับ
 สวัสดิการตามกฎหมายแรงงาน อย่างไรก็ตามในบรรดากลุ่มองค์กร และภาคส่วนต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับ
 กับโสเภณี และการค้าประเวณีในสังคมไทยในยุคสมัยปัจจุบัน ไม่มีกลุ่มใดที่เข้มแข็งทำงานต่อเนื่อง
 ยาวนาน และที่สำคัญ ผลักดันความคิดที่กลุ่มคนเสนอให้กลายเป็นรูปธรรมเป็นปฏิบัติการทาง
 สังคมเพื่อบรรลุเป้าหมายได้เท่ากับกลุ่ม “เอ็มเพาเวอร์” (Empower Foundation) เอ็มเพาเวอร์ถือเป็น
 กลุ่มองค์กรพัฒนาเอกชน (NGO) ที่มีบทบาทสำคัญที่สุดในสังคมไทยยุคสมัยปัจจุบันที่ผลิตสร้าง
 ความรู้ความจริงที่เกี่ยวข้องกับโสเภณี และอาชีพการขายบริการทางเพศ เพื่อต่อต้านทำทนายาท
 กรรม และอำนาจรัฐรวมถึงกลไกที่เกี่ยวข้อง โดยการนำเสนอ “วาทกรรมพนักงานบริการ” ดังกล่าว
 โดยเอ็มเพาเวอร์เริ่มต้นจากการกำหนดนิยาม โสเภณีว่ามีโช้อาชญากรรมหากแต่เป็น “พนักงานบริการ”
 ที่ควรได้รับการยอมรับจากสังคมว่าเป็นอาชีพที่สุจริตเช่นเดียวกับอาชีพอื่น ๆ ในสังคม และการ
 ขายบริการทางเพศก็มีโช้อาชญากรรมหากแต่เป็น “อาชีพบริการ” และควรได้รับสวัสดิการตลอด
 จนถึงการคุ้มครองสิทธิต่าง ๆ เช่นเดียวกับอาชีพปกติทั่วไปในสังคมตามกฎหมายแรง วาทกรรม
 พนักงานบริการดังกล่าวที่กลุ่มเอ็มเพาเวอร์นำเสนอมีโช้อุดของความคิดนามธรรมที่สวยงามหากแต่
 ผ่านการสะสม และพัฒนามาจากประสบการณ์จริงในการทำงานร่วมกับโสเภณีที่ต่อเนื่อง
 ยาวนานกว่าสามทศวรรษ และที่สำคัญวาทกรรมพนักงานบริการดังกล่าวเป็นวาทกรรมหลักที่ใช้ใน
 การต่อต้านวาทกรรมอำนาจรัฐ ด้วยการผลักดันลงสู่ปฏิบัติการทางสังคมเพื่อมุ่งหวังให้กลายเป็น
 นโยบายโสเภณีของสังคมไทยในยุคสมัยปัจจุบัน โดยการดำเนินการในสองลักษณะ คือ ปฏิบัติการ
 ทางตรงผ่านการเข้าร่วมในการกระบวนการทางนโยบาย การปรับปรุงแก้ไขกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับ
 โสเภณี ตลอดจนถึงการกดดันเรียกร้องในรูปแบบต่าง ๆ ในรูปของเครือข่ายทั้งใน และต่างประเทศ
 และปฏิบัติการทางอ้อมโดยผ่านทางการผลิตสร้างความรู้ความจริงใหม่ ๆ ที่เกี่ยวข้องกับโสเภณี
 และอาชีพการขายบริการทางเพศเพื่อสร้างทัศนคติใหม่ที่สอดคล้องรองรับกับวาทกรรมพนักงาน
 บริการ โดยการมุ่งสร้างทัศนคติเชิงบวกให้สังคมโดยอาศัยสื่อต่าง ๆ เช่น หนังสือพิมพ์ วิทยุ
 วารสาร พิพิธภัณฑ์ ตลอดจนถึงการแสดงละคร และอื่น ๆ ส่งผลให้วาทกรรมพนักงานบริการ
 กลายเป็นข้อถกเถียงหลักว่าด้วยเรื่องโสเภณี และการขายบริการทางเพศของสังคมไทยในยุคสมัย
 ปัจจุบัน

อย่างไรก็ตาม ปัญหาโสเภณี และการค้าประเวณีเป็นปัญหาที่ดำรงอยู่ในสังคมไทยมาเป็น
 เวลานาน และได้เติบโตเป็นธุรกิจบริการทางเพศที่ปราศจากการควบคุมดูแลของรัฐอย่างจริงจัง ทำ

ให้ประเทศไทยกลายเป็นจุดหมายปลายทางของธุรกิจการท่องเที่ยวทางเพศ ทำให้เกิดกระบวนการนำหญิง และเด็กจำนวนมากจากชนบทเข้าสู่ตลาดการค้าบริการเพศทั้งใน และต่างประเทศ สถานการณ์การนำหญิง และเด็ก และธุรกิจบริการทางเพศได้ทวีความรุนแรงในช่วงสามทศวรรษที่ผ่านมา ส่งผลให้ประเทศไทยกลายเป็นจำเลยของประชาคมโลกในฐานะที่รัฐปล่อยให้มีการละเมิดสิทธิมนุษยชนของหญิง และเด็ก แม้รัฐบาลมีความพยายาม และแนวนโยบายที่จะแก้ไขปัญหาโสเภณี และการค้าประเวณี ทั้งการจับกุมอย่างจริงจังตลอดจนการตรากฎหมายใช้บังคับการแก้ไขกฎหมายเพิ่มโทษ (วิระดา สมสวัสดิ์, 2544, หน้า 78) เช่น พระราชบัญญัติป้องกัน และปราบปรามการค้าประเวณี พ.ศ. 2539 ที่กฎหมายเอาผิดกับโสเภณี ไม่ว่าจะรูปแบบเปิดเผยหรือแบบแอบแฝงสามารถเปิดบริการได้ถูกกฎหมาย ตามพระราชบัญญัติสถานบริการ พ.ศ. 2509 รวมถึงการเลือกปฏิบัติของเจ้าหน้าที่ตำรวจที่ลงโทษ แต่เฉพาะโสเภณีไม่เอาผิดกับแขกที่ใช้บริการ แม้ว่าประมวลกฎหมายอาญาแก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2535 จะระบุโทษหนักเอาไว้ หรือถ้าจะลงโทษจะเลือกใช้พระราชบัญญัติป้องกัน และปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551 ซึ่งยุ่งยากซับซ้อน ส่งผลให้ปัญหาดังกล่าวยังคงลุกลาม และขยายติดต่อไปเรื่อย ๆ ด้วยเหตุต่าง ๆ ดังที่กล่าวมาแล้ว การค้าประเวณีจึงวิกฤติมากยิ่งขึ้นเมื่อมีการนำเด็กที่มีอายุน้อยไม่บรรลุนิติภาวะมาทำการ “ค้าประเวณี” ประณินบัติทางเพศแก่ผู้แสวงหากามรมย์ทั้งนี้เป็นคนไทย และคนต่างประเทศ ในสายตารัฐ และสังคมการค้าประเวณีจะเป็นเรื่องที่ผิดศีลธรรมขัดต่อความสงบเรียบร้อยของสังคมอีกทั้งยังก่อให้เกิด ปัญหาอาชญากรรม ยาเสพติด โรคเอดส์ กามโรค และปัญหาด้านการสาธารณสุขอื่น ๆ รวมถึงส่งผลต่อภาพลักษณ์ของประเทศไทยในสายตาของประชาคมโลกที่มองว่าประเทศไทยเป็นศูนย์กลางของการค้าประเวณีที่สำคัญ โลก สถานการณ์การค้าประเวณีที่เข้าข่ายของการค้ามนุษย์ในประเทศไทยก็อยู่ในสภาพปัญหาทั้ง 3 สถานะ คือ สถานะต้นทาง ทางผ่าน และปลายทาง (พรชนก บุญโพธิ์แก้ว, 2558, หน้า 2-3) จากสถิติข้อมูลคดีการค้ามนุษย์ของศูนย์พิทักษ์เด็ก และสตรี สำนักงานตำรวจแห่งชาติในปี พ.ศ. 2553 จนถึงปัจจุบัน พบว่ามีการค้ามนุษย์ในรูปแบบของการค้าประเวณีถึงร้อยละ 76.98 และในจำนวนนี้เป็นการค้าประเวณีเด็กหญิงอายุต่ำกว่า 18 ปี สูงถึงร้อยละ 82.92 ด้วยเหตุดังกล่าวนี้ จึงนำไปสู่ความพยายามของรัฐ และกลไกอำนาจรัฐ (หน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้อง) ในการแก้ไขปัญหาโสเภณี และการค้าประเวณีดังกล่าว ด้วยการก่อรูปวาทกรรมทางนโยบายโสเภณีของสังคมไทยในยุคสมัยปัจจุบัน โดยการที่รัฐควบคุม และกำกับพฤติกรรมทางเพศของคนโดยผ่านวาทกรรมทางนโยบายการปราบปราม (Abolitionist Policy) (ชลิดาภรณ์ ส่งสัมพันธ์, 2550, หน้า 111) ด้วยการนิยาม และกำหนดแห่งนี้ให้โสเภณี และการค้าประเวณีเป็นสิ่งที่ผิดกฎหมาย เพื่อนำไปสู่ปฏิบัติการเชิงวาทกรรมในทางสังคมด้านการปราบปรามอย่างเด็ดขาด และจริงจัง โดยรัฐเชื่อว่าจะสามารถแก้ไขปัญหาต่าง ๆ เหล่านี้ได้ทั้งหมด (จิรศักดิ์ เรืองบุญ, 2559, หน้า 27)

อย่างไรก็ตาม วาทกรรมทางนโยบายโสเภณีไทยในยุคสมัยปัจจุบันภายใต้แนวทางการปราบปรามอย่างเด็ดขาดจริงดังกล่าวนั้น เป็นสิ่งที่ได้รับการกล่าวถึง และถกเถียงวิพากษ์วิจารณ์กันในหมู่นักวิชาการวิชาชีพ และภาคส่วนต่าง ๆ ของสังคมไทยปัจจุบันอย่างกว้างขวาง โดยออกมาในรูปแบบของการประชุมระดมความคิดการอภิปรายตลอดจนถึงการศึกษาวิจัย เพื่อมุ่งหวังว่าจะนำไปสู่การแก้ไขเปลี่ยนแปลงแนวนโยบายอันจะนำไปสู่การแก้ไขปัญหา (จงจิตต์ โสภณคณาภรณ์, 2554, หน้า 167) ดังเช่นการถกเถียงแลกเปลี่ยนกันครั้งสำคัญ ต่อประเด็นปัญหาเรื่องโสเภณี และธุรกิจการค้าประเวณีในสังคมไทยในปัจจุบันนี้รวมทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องกับปัญหาโสเภณีเข้าไว้เท่าที่เดียวกัน ที่ดำเนินการโดยกระทรวงยุติธรรมซึ่งถือเป็นกลไกอำนาจรัฐที่สำคัญอีกองค์กรหนึ่งตามแนวนโยบายเวทียุติธรรมสร้างสรรค์สังคมไทยเพื่อเป็นเวทีแลกเปลี่ยนความรู้ของสังคมไทยในเรื่องนโยบายทางกฎหมาย และสังคมที่เน้นการยอมรับความแตกต่างหลากหลายของสังคมในด้านต่าง ๆ และเป็นสื่อกลางในการรับฟังความคิดเห็นจากทุกฝ่ายไม่ว่าจะเป็นปัจเจกชนหรือกลุ่มองค์กรต่าง ๆ เพื่อรวบรวมความคิดเห็นเหล่านั้นมาวิเคราะห์หรือสังเคราะห์ ทั้งนี้เพื่อประโยชน์สุขของประชาชนทุกคนที่อยู่ร่วมกันในสังคม ทุกภาคส่วนจึงต้องมีส่วนร่วมในการกำหนดทิศทางเกี่ยวกับนโยบายทาง กฎหมาย เศรษฐกิจ และสังคม รวมทั้งแก้ไขปัญหาในบริบทของสังคมไทย นอกจากนี้ยังเป็นการสร้างเครือข่ายด้านความคิดเห็นที่แตกต่างหลากหลาย และเป็นกระบวนการในการส่งเสริมการจัดการความขัดแย้งในสังคมโดยสันติวิธีอีกด้วย จึงนำไปสู่การจัดเวทีดังกล่าวขึ้นเป็นครั้งแรก โดยเป็นการเสวนาในหัวข้อ “ธุรกิจบริการทางเพศ : สังคมไทยไปทางไหน” เนื่องจากความสำคัญของปัญหาธุรกิจบริการทางเพศ ซึ่งโดยนัยทางกฎหมาย ธุรกิจบริการทางเพศเป็นธุรกิจที่ผิดกฎหมายแต่ก็เป็นธุรกิจที่แฝงนัยอื่นไว้อีกมากมาย ไม่ว่าจะเป็นในทาง การเมือง เศรษฐกิจ และสังคม และหากพิจารณาว่าธุรกิจบริการทางเพศเป็นปรากฏการณ์หนึ่งของสังคม ที่เป็นปัญหาเชิงโครงสร้าง และเป็นพลวัตแล้ว ยังมีความเกี่ยวพัน และส่งผลกระทบต่อสังคมไทยในทุกด้าน โดยมีผู้เข้าร่วมเสวนาที่เกี่ยวข้องโดยตรงทั้ง ภาครัฐ ภาคเอกชน และองค์กรพัฒนาเอกชน (NGO) โดยการเสวนาประกอบด้วย 2 ส่วน คือ ภาคส่วนทางวิชาการที่เกี่ยวข้องกับปัญหาโสเภณี และการค้าประเวณีในสังคมไทยปัจจุบัน และภาคส่วนของประชาสังคมที่เกี่ยวกับการรับฟังความคิดเห็นต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับโสเภณี และการค้าประเวณีในสังคมไทยในปัจจุบันเช่นกัน ซึ่งมีสาระสำคัญโดยสรุป คือ

ภาคส่วนทางวิชาการ ประกอบด้วย รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม, ศ.ดร. ผาสุก พงษ์ไพจิตร ประธานกรรมการศูนย์ศึกษาเศรษฐศาสตร์การเมือง คณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, รศ. วิระดา สมสวัสดิ์ ประธาน โครงการหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา สาขาสตรีศึกษามหาวิทยาลัยเชียงใหม่, นางจันทวิภา อภิสุข เลขานุการมูลนิธิส่งเสริมโอกาสผู้หญิง, นายอนันต์ อำน

เป็รื่อง ผู้ประกอบการสถานบริการทางเพศชาย และนายชววิทย์ กลมวิศิษฏ์ ผู้ประกอบการสถานบริการ และธุรกิจโรงแรม โดยมีประเด็นที่สำคัญ คือ

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม: ธุรกิจทางเพศเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นมาเป็นเวลายาวนาน ตั้งแต่สมัยก่อนจนถึงปัจจุบัน ไม่ว่าจะเป็นธุรกิจภายในครอบครัว ธุรกิจขายตรง หรือดำเนินการเป็นอาชีพเสริม ซึ่งมีเป็นจำนวนมาก โดยการดำเนินการเกี่ยวกับธุรกิจประเภทนี้ เป็นการดำเนินการที่แตกต่างกัน ไม่ว่าจะเป็นสังคมใดก็ตาม พยายามที่จะแก้ปัญหาในเรื่องธุรกิจบริการทางเพศมาโดยตลอด ซึ่งแต่ละวิธีที่ดำเนินการแก้ไข เป็นไปในทิศทางที่แตกต่างกัน..”

ศ.ดร. ผาสุก พงษ์ไพจิตร: เสนอให้ยกเลิกพระราชบัญญัติปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2539 เนื่องจาก พ.ร.บ. ดังกล่าว ไม่ได้ลดการค้าประเวณีลง แต่เป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนของผู้หญิงเป็นช่องทางให้ผู้หญิงบริการถูกเอาเปรียบจากเจ้าของสถานบริการ ตำรวจ และแขกที่มาใช้บริการ รวมทั้งเป็นช่องทางให้ตำรวจเรียกรับส่วย ไม่แน่ใจว่าวันนี้มีผู้หญิงค้าบริการอยู่เท่าใด แต่จากการประมาณการตัวเลขของกระทรวงสาธารณสุข และสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ผู้หญิงบริการที่ทำงานเป็นประจำอยู่ 200,000 คน สำหรับการแก้ปัญหา เมื่อยกเลิกกฎหมายปราบปรามการค้าประเวณีแล้ว ควรมีมาตรการหรือกฎระเบียบที่ออกมาคุ้มครองสิทธิของผู้หญิงบริการ เพื่อให้มีสิทธิ และศักดิ์ศรีทางสังคมเท่ากับหญิงทำงานทั่วไป รวมทั้งมีการตั้งคณะกรรมการที่เป็นอิสระจากตำรวจ เพื่อมาดูแลจัดระเบียบการค้าประเวณี อาจทำให้เป็นโซนนิ่ง ห้ามมีการโฆษณาเช่นเดียวกับการควบคุมการโฆษณาสุรา และบุหรี่ นอกจากนี้ยังอยากให้มีการจัดเงินอุดหนุน โดยนำเงินภาษีจากธุรกิจ สถานบริการมาจัดสวัสดิการให้ผู้หญิงบริการ หรือลงทุนฝึกอาชีพอื่นให้ โดยเฉพาะนโยบายแก้ไขปัญหาคาความยากจนของรัฐบาล โดยโครงการทางเลือกของชีวิต และการปรับเปลี่ยนอาชีพเดิมควรพิจารณากลุ่มผู้หญิงบริการเป็นอันดับแรก

ร.ศ. วีระดา สมสวัสดิ์: คัดค้านการรับรองให้การค้าประเวณีถูกกฎหมาย หรือมีการจดทะเบียน โสเภณี เนื่องจากเป็นการส่งเสริมให้มีการค้าทางเพศอย่างเสรี เปิดโอกาสให้มีการค้ามนุษย์ทำให้ธุรกิจค้าบริการเข้มแข็ง ในขณะที่ผู้หญิงจะตกเป็นเหยื่อทางเพศง่ายขึ้น และโดยลักษณะอาชีพที่ทำงานได้ง่าย จะเป็นการส่งเสริมให้ผู้หญิงหันมาประกอบอาชีพ โสเภณีมากขึ้น อย่างประเทศเนเธอร์แลนด์ เยอรมัน เมื่อมีการจดทะเบียน จำนวนโสเภณีเด็กเพิ่มขึ้น 3 เท่าตัว และมีตัวเลขผู้หญิงนำเข้าสูงถึงร้อยละ 85 แสดงให้เห็นว่าการค้าประเวณีอย่างถูกต้องเป็นการขยายบริการธุรกิจทางเพศ ซึ่งในเนเธอร์แลนด์ธุรกิจทางเพศขยายตัวขึ้นร้อยละ 25 และกลายเป็นร้อยละ 5 ของระบบเศรษฐกิจทั้งประเทศ นอกจากนี้ยังไม่ใช่เป็นการคุ้มครองผู้หญิงที่อยู่ในการค้าประเวณี แต่เป็นการคุ้มครองลูกค้า และเป็นการส่งเสริมให้ผู้ชายมีแรงจูงใจในการซื้อผู้หญิงในขอบเขตที่กว้างขึ้น ไม่ได้เป็นการส่งเสริมสุขอนามัยของผู้หญิงรวมทั้งไม่ได้เพิ่มทางเลือกให้กับผู้หญิง ดังนั้น แทนที่รัฐจะ

รับรองการค้าประเวณี รัฐควรจะลงทุนเพื่ออนาคตของผู้หญิงที่ค้าประเวณี เพื่อเป็นการเสนอทางเลือกให้กับผู้หญิงที่อยู่ในการค้าประเวณีอย่างแท้จริง

นางจันทวิภา อภิสุข: หญิงบริการทางเพศต้องรับผิดชอบต่อปัญหาสังคมที่เกิดขึ้นหรือ? สาเหตุของปัญหาที่แท้จริงเกิดจากคนกลุ่มนี้เช่นนั้นหรือ? หญิงบริการทางเพศควรได้รับการพัฒนาศักยภาพทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องควรร่วมกันแก้ไขปัญหาให้ถูกทาง โดยการจัดเวทีเพื่อรับฟังความคิดเห็นหลายครั้งเพื่อนำมากำหนดแนวทาง/ทิศทางในการแก้ไขปัญหาต่อไป นอกจากนี้ยังให้เหตุผลถึงการเข้าร่วมครั้งนี้เพื่อ 1. จะติดตามทวงถามถึงผลการเปลี่ยนแปลงในระดับนโยบายระดับชาติ 2. รัฐจะต้องส่งเสริม และสนับสนุนให้พนักงานบริการมีบทบาทในการมีส่วนร่วมระดมความคิดเห็นเพื่อแก้ไขปัญหา 3. รัฐต้องหยุดเลือกปฏิบัติต่อผู้ค้าประเวณีเยี่ยงอาชญากร และรัฐต้องยกเลิกความผิดต่อผู้ค้าประเวณีตามพระราชบัญญัติป้องกัน และปราบปรามการค้าประเวณี พ.ศ. 2539

นายอนันต์ อ่านเปรื่อง: ต้องกล้ายอมรับความจริงของระบบการค้าประเวณี ต้องคิดวิธีการพัฒนาระบบให้ถูก ต้องมีคุณภาพในการประกอบอาชีพในสังคมไทย เกือบ 100 เปอร์เซ็นต์สมัครใจมาประกอบอาชีพนี้ ต่างจากสมัยก่อนที่มีการล่อลวงมา โลกในยุคปัจจุบันมันเปลี่ยนไปแล้วแต่ตัวกฎหมายไม่เคยได้รับการแก้ไข คนต้องการประกอบธุรกิจอย่างถูกต้องตามกฎหมาย สุดท้ายก็หลีกเลี่ยงไม่ได้ที่จะต้องจ่ายใต้โต๊ะ อาชีพนี้แม้จะไม่มีศักดิ์ศรีแต่สร้างรายได้ส่วนใหญ่แล้วผู้ที่มาทำงานขายบริการเป็นนักศึกษาที่ไม่มีเงินค่าหน่วยกิต ปฏิเสธไม่ได้ว่าอาชีพนี้สร้างคุณภาพชีวิตของพวกเขาก็ดีขึ้น และเปลี่ยนไป บางคนประสบความสำเร็จถึงขนาดมีเงินส่งเสียตัวเองไปเรียนต่อปริญญาโทสถาบันที่สหรัฐอเมริกา ก็มี บางครอบครัวทั้งผู้หญิงผู้ชายต่างทำงานลักษณะนี้ทั้งคู่ ซึ่งเราถือว่าไม่แปลกเป็นการสร้างรายได้กับครอบครัวอีกทางหนึ่ง

นายชูวิทย์ กมลวิศิษฐ์: สมาคมสิทธิสตรีต้องมองสังคมมองโลกด้วยความจริงเป็นจริง ตอนนี้หญิงบริการของประเทศไทยมีมากกว่า 500,000 คนใน 76 จังหวัด ไม่มีพื้นที่ใดปลอดภัย สถานบริการทางเพศซึ่งคนที่เข้าอาชีพนี้ ปัจจุบันไม่ได้เสี่ยงแต่เป็นเพราะความอยากมีอยากได้ จบ ป.ว.ส ได้เงินเดือน 7,000 แต่มีศักดิ์ศรีแต่ศักดิ์ศรีกินไม่ได้ทำงานทางบริการได้เงินเดือน 100,000 บาท ดีกว่ามาก ถ้าจะแก้ปัญหานี้จริงๆ ควรสร้างสวัสดิการ และสวัสดิภาพในคนกลุ่มนี้ ซึ่งเสียภาษีผ่านสถานบริการเหมือนอาชีพอื่น แต่ไม่มีสวัสดิการทางสังคม เมื่อเป็นเอดส์ก็ไม่มีคนเหลียวแล ถูกลงโทษตามกฎหมาย และศีลธรรมใครอยากช่วยให้มาหาอาชีพให้หน่อย แต่อาชีพพอค้ารายได้วัน 120 บาท ลืมไปได้เลย สมัยนี้ไม่เห็นแก่เงินแล้วจะเห็นแก่อะไร อาชีพนี้ไม่ใช่อาชีพที่ดีทำแล้วบาปแต่มันเป็นบาปที่จำเป็นต้องทำ แค่ออกมาให้รับรู้แต่อย่ายอมรับเพราะธุรกิจนี้ควบคุมได้ แต่ปราบปรามไม่ได้ เพราะธุรกิจประเภทนี้มันทำเงิน (จันทร์ชม จินตยานนท์ 2546, หน้า 59-62)

ภาคการรับฟังความคิดเห็นแบ่งออกเป็น 6 กลุ่มสำคัญ คือ กลุ่มมุมมองทางด้านกฎหมาย, กลุ่มมุมมองทางด้านศาสนา, สังคม และวัฒนธรรม, กลุ่มมุมมองทางเศรษฐกิจ และธุรกิจ, และกลุ่มดกแถลงด้านสิทธิ และเสรีภาพ

กลุ่มที่หนึ่ง: มุมมองปัญหาสิทธิทางด้านกฎหมาย ประกอบทาง ผศ. มาลี พุกษ์พงสาวลี คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ นายนนท์ ก่อแก้วทองดี ที่ปรึกษาสำนักงาน

คณะกรรมการป้องกัน และปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ป.ป.ช) ซึ่งมีสาระสำคัญโดยสรุป

1. โลกปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่องในทุกด้าน ดังนั้นกฎหมายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องควรต้องปรับปรุงให้ทันสมัยครอบคลุมการค้าประเวณีข้ามชาติ และทุกกลุ่มที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งให้มีการนิยามศัพท์ คำว่า "บริการทางเพศ" ตลอดจนถึงบทลงโทษที่ชัดเจน ทั้งสถานบริการ ผู้ซื้อประเวณีเด็ก และผู้ค้าประเวณี

2. กฎหมายปัจจุบันที่เกี่ยวข้องกับการบริการทางเพศ เช่น พระราชบัญญัติป้องกัน และปราบปรามการค้าประเวณี พ.ศ. 2539 มีปัญหาการบังคับใช้ที่ไม่เป็นธรรม ในทางปฏิบัติมุ่งลงโทษแต่ผู้ค้า มีช่องว่างให้เจ้าหน้าที่กดขี่ และหาประโยชน์จากผู้ค้าประเวณี

3. ควรมีการจัดระบบสวัสดิการ และการคุ้มครองผู้ประกอบการอาชีพบริการ/ค้าประเวณีให้ชัดเจน รวมทั้งให้มีการพัฒนาอาชีพเพื่อมีทางเลือกในการเปลี่ยนอาชีพใหม่ แต่อาชีพดังกล่าวควรเป็นอาชีพที่สามารถทำรายได้ได้อย่างสอดคล้องกับความเป็นอยู่ของสภาพสังคมในปัจจุบันด้วย

4. ควรมีกฎหมายให้มีการจดทะเบียนสถานประกอบการ และมีมาตรการควบคุมที่ชัดเจนเพื่อให้ผู้ประกอบการอาชีพในสถานบริการสามารถอยู่ภายใต้ความคุ้มครองของกฎหมายแรงงานได้ แต่ไม่ควรจดทะเบียนหญิงบริการ อย่างไรก็ตามมีผู้ให้สังเกตว่าหากไม่มีการจดทะเบียนหญิงบริการแล้ว จะเข้าสู่ระบบคุ้มครองแรงงานได้หรือไม่อย่างไร

5. ควรมีการจำกัดอายุของหญิงบริการโดยมีผู้ให้เห็นเป็น 2 ฝ่าย คือฝ่ายหนึ่งเห็นว่าควรกำหนดอายุไม่ต่ำกว่า 18 ปี ส่วนหนึ่งเห็นว่าควรกำหนดอายุไม่ต่ำกว่า 20 ปี

6. ควรมีกฎหมายหรือมาตรการควบคุมเรื่องการบังคับค้าประเวณีโดยเคร่งครัด และมีบทลงโทษรวมทั้งให้มีการลงโทษแก่ผู้กระทำความผิดอย่างจริงจัง

7. การออกกฎหมายส่วนใหญ่เป็นบทบาทของผู้ชายผู้หญิงจึงมีการเสียเปรียบ ดังนั้นควรให้ผู้หญิง รวมทั้งผู้มีส่วนเกี่ยวข้องโดยตรง ได้มีส่วนร่วมในการแก้ไขปรับปรุงกฎหมายด้วย

กลุ่มที่สอง: ทิศนะทางศาสนา สังคม และวัฒนธรรม ประกอบด้วย นางมาสสุรีย์ ศรีพรหมมา รักษาการหัวหน้ากลุ่มคุ้มครอง และพิทักษ์สิทธิสตรี สำนักงานกิจการสตรี และครอบครัว นางสาวสมร ศรีศิริ สำนักงานส่งเสริมความเสมอภาคหญิงชาย กระทรวงการพัฒนาสังคม และความมั่นคงของมนุษย์ ซึ่งมี สาระสำคัญโดยสรุปคือ

1. ปัญหาการประเพณีหรือสาเหตุที่ทำให้มีการเข้าสู่อาชีพการขายบริการ มาจากปัจจัยต่าง ๆ ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และกฎหมาย ซึ่งทำให้เกิดการขาดการศึกษา ความอยากรู้ อยากรู้ได้ครบถ้วนแตกแยก และปัจจุบันเป็นยุคโลกไร้พรมแดน เกิดวัฒนธรรมข้ามชาติ ทำให้สังคมไทยรับเอาวัฒนธรรมจากต่างประเทศ โดยเฉพาะตะวันตกเข้ามาจนกลายเป็นพฤติกรรม วัตถุนิยม บริโภคนิยม นอกจากนี้ในเรื่องของกฎหมาย ผู้ออกกฎหมายส่วนใหญ่เป็นผู้ชายซึ่งในสังคมไทยมีวัฒนธรรมเชิงอำนาจ และผู้เป็นผู้ใหญ่อยู่แล้ว ดังนั้นกฎหมายจึงมักออกมาในลักษณะที่ทำให้ผู้หญิงเสียเปรียบอยู่เสมอ

2. การที่ผู้ประกอบการด้านสถานบริการมีอยู่มาก เนื่องจากธุรกิจนี้มีผลประโยชน์สูงแต่ในส่วนของผู้หญิงบริการหรือโสเภณีกลับถูกเอารัดเอาเปรียบ ไม่มีหลักประกันชีวิต จึงต้องการคุ้มครองจากรัฐด้านสถานภาพ อย่างไรก็ตามการค้าประเวณีเป็นเรื่องผิดศีลธรรม ดังนั้น ควรมีการเรียนการสอนเรื่องศีลธรรม และจริยธรรมในโรงเรียนให้มาก

3. บางส่วนเห็นควรให้ยกเลิกพระราชบัญญัติป้องกัน และปราบปรามการค้าประเวณี พ.ศ. 2539 เนื่องจากเป็นช่องทางให้หญิงบริการถูกกดขี่ และถูกเอารัดเอาเปรียบ อีกทั้งไม่สามารถได้รับการคุ้มครองตามกฎหมายแรงงานได้ อย่างไรก็ตาม ควรมีกฎหมายห้ามเด็กอายุต่ำกว่า 18 หรือ 20 ปี ประกอบอาชีพนี้ ในขณะที่บางส่วนตั้งข้อสังเกตว่า หากไม่มีหญิงขายบริการหรือโสเภณีได้ โดยถูกต้องตามกฎหมาย สังคมไทยจะมีมาตรการรับรองอย่างไรกับปัญหาต่าง ๆ ที่จะตามมา เช่น ครอบครัวล่มสลาย ศักดิ์ศรี ปริมาณหญิงประกอบอาชีพค้าประเวณีที่จะเพิ่มขึ้น โรคติดต่อทางเพศแพร่ระบาดมากขึ้น และผลกระทบของธุรกิจนี้ต่อสังคม ศาสนา และวัฒนธรรม รวมทั้งอาจทำให้ต่างประเทศมองว่าเป็นการค้ามนุษย์

4. ควรมีการจัดเวทีแสดงความคิดเห็นอย่างต่อเนื่อง และมีกระบวนการทำวิจัยจากผู้ที่มีความรู้ รวมทั้งศึกษาโครงสร้างเชิงประวัติศาสตร์ของศาสนา สังคม วัฒนธรรม และกฎหมาย เพื่อนำมาเป็นกรอบแนวคิดหรือกำหนดทิศทางการแก้ไขปัญหาดังกล่าว

กลุ่มที่สาม แง่มุมทางเศรษฐกิจ และธุรกิจ ประกอบด้วย นายอนันต์ อานเป็รื่อง ผู้ประกอบการสถานบริการธุรกิจทางเพศชาย นายบัณฑิต เป็นวิเศษ หัวหน้าฝ่ายโรงงานหญิง มูลนิธิเพื่อนหญิง ซึ่งมีสาระสำคัญโดยสรุปคือ

1. การที่มีผู้เข้ามาประกอบอาชีพค้าบริการ เนื่องจากเป็นอาชีพที่สร้างงาน และรายได้ให้กับกลุ่มผู้ด้อยโอกาส และรายได้ที่สูงจึงทำให้เกิดแรงจูงใจในการประกอบอาชีพ อย่างไรก็ตามยังขาดกลไกมาตรการในการควบคุมอย่างแท้จริงทำให้เกิดกลุ่มผู้มีอิทธิพล และอาศัยธุรกิจนี้ในการแสวงหาผลประโยชน์ การบังคับค้า ข่มขู่ คุกคามทางเพศ เกิดปัญหาการค้ามนุษย์ต่างชาติ

2. ควรยกเลิกพระราชบัญญัติป้องกัน และปราบปรามการค้าประเวณี พ.ศ. 2539 และแก้ไขปรับปรุงกฎหมายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจประเภทนี้ เช่น พ.ร.บ. สถานบริการ พ.ศ. 2509 ให้สอดคล้องกับสถานการณ์ในปัจจุบัน โดยให้สังคมสร้างกำหนดกติการ่วมกันเพราะเมื่อมองในแง่ของเศรษฐกิจ และธุรกิจแล้วกล่าวได้ว่าธุรกิจนี้เป็นส่วนหนึ่งที่สร้างรายได้ และพุงเศรษฐกิจของประเทศ

3. ให้มีการจัดระบบ และมาตรฐานการควบคุมที่ชัดเจน ทั้งในส่วนของสถานบริการผู้ค้าบริการ และ ผู้ใช้บริการซึ่งจะทำให้ระบบช่วยลดลง รัฐสามารถเก็บภาษีได้มากขึ้น มีมาตรฐานความปลอดภัย มีการให้การศึกษาคู่มือความรู้เกี่ยวกับการระวัง และป้องกันโรค ผู้ค้าบริการไม่ถูกเอารัดเอาเปรียบ และได้รับการคุ้มครอง รวมทั้งการดูแลคุณภาพชีวิตจนถึงการมีสิทธิการปฏิเสธลูกค้าได้ มีสวัสดิการได้รับเงินชดเชย และสามารถเข้าถึงประกันสังคมได้อย่างไรก็ตาม มีผู้ให้ข้อสังเกตว่าการออกกฎหมาย/กติกามาตรการมาควบคุมนั้นควรมองผลกระทบต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้นทางสังคมด้วย และควรจัดเวทีประชาพิจารณ์ให้ทุกฝ่ายได้เข้ามามีส่วนร่วมกันในการกำหนดกติกา และทิศทางในเรื่องนี้ต่อไปเพื่อให้ได้ข้อสรุปที่สอดคล้อง และเหมาะสมกับสังคมมากที่สุด

กลุ่มที่สี่: การถกแถลงด้านสิทธิ และเสรีภาพ ประกอบด้วย นางสมมาตร ทรอย ผู้ประสานงานศูนย์ส่งเสริมสุขภาพ และคุ้มครองสิทธิเด็ก นางสาวลลิตา ลักษณะศิริ ผู้อำนวยการกองส่งเสริมการระงับข้อพิพาทกรมคุ้มครองสิทธิ และเสรีภาพ กระทรวงยุติธรรม ซึ่งมีสาระสำคัญโดยสรุป คือ

1. ปัญหาธุรกิจบริการทางเพศเป็นเรื่องที่ละเอียดอ่อนยุ่งยาก และซับซ้อน ต้องการความเข้าใจที่ถูกต้องจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง เพราะเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้อง โยงกับสิทธิ ศีลธรรม และการดำรงชีวิตในสภาพสังคมจริง ผู้ค้าบริการทางเพศมักจะถูกกลั่นแกล้ง และถูกละเมิดสิทธิในหลาย ๆ ด้าน ทั้งร่างกาย และจิตใจถูกเบียดบังรายได้ ซึ่งเกิดจากการกระทำ ทั้งเจ้าของสถานบริการ ผู้ใช้บริการ ตำรวจ และช่องโหว่ของกฎหมาย ทำให้ถูกเอารัดเอาเปรียบไม่ได้รับสิทธิเท่าเทียมกับบุคคลอื่น ไม่จะเป็นการใช้ชีวิตการเข้าถึงบริการของรัฐ ถูกเลือกปฏิบัติได้รับการดูแลคุ้มครอง และ ไม่ได้รับความคุ้มครองจากการประกอบอาชีพให้มีสวัสดิการ การประกันสังคมหรือคุณภาพชีวิตที่ดี

2. ควรยกเลิกพระราชบัญญัติป้องกัน และปราบปรามการค้าประเวณี พ.ศ. 2539 และไม่เห็นด้วยกับการจดทะเบียนหญิงบริการ แต่ควรจดทะเบียนสถานบริการให้ถูกต้อง เพื่อให้หญิงบริการที่ประกอบอาชีพในสถานบริการได้รับการคุ้มครองสิทธิ ในฐานะคนทำงานคนหนึ่งตามกฎหมายแรงงานซึ่งมีสิทธิที่จะได้รับการประกันสังคม และได้รับการดูแลสุขภาพอนามัยเพื่อคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

3. เห็นด้วยกับการจัด โชนิ่งสถานบริการให้ชัดเจนเพื่ออำนวยความสะดวกดูแล และตรวจสอบ

4. ควรมีการกำหนดอายุผู้ประกอบการไว้ไม่ต่ำกว่า 20 ปี

5. ควรปรับเปลี่ยนทัศนคติของคนในสังคมให้เคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของทุกคนไม่ว่าจะอยู่ในอาชีพใดก็ตาม

6. รัฐบาลควรให้ความช่วยเหลือทางการเงินหรือด้านเศรษฐกิจ เนื่องจากเป็นปัจจัยที่เกี่ยวข้องโดยตรงของการเข้ามาประกอบอาชีพการค้าประเวณี และหากจะมีการยกเลิกหรือปิดสถานบริการควรเตรียมการรองรับเพื่อให้มีการเลือกอาชีพที่ยั่งยืน แต่ถ้ารัฐไม่พร้อมก็ควรยืดระยะเวลาให้มีความพร้อมเพียงพอก่อน (จันทร์ชม จินตยานนท์, 2546, หน้า 63-68)

จากสาระสำคัญที่มีต่อข้อถกเถียงถึงปัญหาทางกรรมทางนโยบายโสเภณีที่ก่อรูปโดยรัฐภายใต้แนวคิดโสเภณี และการประเวณีผิดกฎหมาย โดยกลุ่มต่าง ๆ ที่หลากหลายทางสังคมในยุคปัจจุบันดังกล่าว มีทั้งแนวคิดที่ต่อต้านวาทกรรมทางนโยบายโสเภณีของรัฐ มีทั้งแนวคิดสนับสนุนวาทกรรมทางนโยบาย ของรัฐ ตลอดจนจนถึงแนวคิดที่มีลักษณะเป็นกลางไม่สนับสนุนแนววาทกรรมทางนโยบายโสเภณีที่ถูกกฎหมาย ขณะเดียวกันก็ไม่ยอมรับวาทกรรมทางนโยบายโสเภณีผิดกฎหมาย โดยมีความพยายามที่จะ เสนอแนวคิด และแนวทางทางนโยบายอื่น ๆ เพื่อหาทางออกให้กับปัญหาโสเภณี และการค้าประเวณีในสังคมไทยในยุคปัจจุบัน ซึ่งสามารถสรุปออกเป็น 3 แนวคิด/แนวทางที่สำคัญดังนี้ คือ

1. การจดทะเบียน และการจัดระเบียบการค้าประเวณี (Legalize-regulation) แนวคิดที่มองว่า การค้าประเวณีเป็นความจำเป็นอันชั่วร้ายของสังคม เป็นปรากฏการณ์ต่อต้านสังคมการเมือง คุณคามศีลธรรม ทำลายสุขภาพอนามัย และเป็นแหล่งแพร่เชื้อโรค แต่อย่างไรก็ตามการค้าประเวณีคงจำเป็นต้องดำรงอยู่ในสังคมไทยอันเนื่องมาจากความต้องการให้มีหญิงโสเภณีเพื่อ “สนองความต้องการทางเพศโดยธรรมชาติ ของผู้ชาย” และพิทักษ์ปกป้องเพื่อป้องกัน “ผู้หญิงดี” จากภัยทางเพศลดความเสี่ยงจากการถูกข่มขืน และมองว่าเป็นทางเลือกของผู้หญิงด้อยโอกาสในการหาเลี้ยงชีพด้วย ขณะที่แนวทางการแก้ไขปัญหา ค้าประเวณีเมื่อเห็นว่าเป็นความจำเป็นอันชั่วร้ายต้องมีการควบคุมเพื่อปกป้องผู้หญิงดี (Good girl) และแยก “ผู้หญิงเลว” (Bad girl) ออกมาเป็นสัดส่วน การแก้ไขปัญหาก็มุ่งเน้นไปที่การบัญญัติกฎหมายเพื่อควบคุมการค้าประเวณีให้อยู่ในกรอบอย่างเคร่งครัด เช่น การอนุญาตให้มีการค้าประเวณีโดยการควบคุมด้านการจดทะเบียน สถานบริการจดทะเบียนพื้นที่ให้ชองอยู่อย่างเป็นสัดส่วนห่างไกลจากการรับรู้ของสังคม การจดทะเบียนผู้ค้าบริการกับหน่วยงานของรัฐเพื่อควบคุมโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ และกำหนดปริมาณของหญิงโสเภณีให้พอดีกับความต้องการของสถานบริการ มีบทลงโทษทุกคนที่ประพฤติดัวชั่วต่อบัญญัติ

กฎหมาย และเจ้าหน้าที่รัฐจะต้องมีการเฝ้าระวังโดยใกล้ชิดสม่ำเสมอ ทั้งนี้เพื่อความสะดวกในการจัดระเบียบสถานบริการ ป้องกันมิให้โสเภณีทำการค้าประเวณีอย่างเปิดเผยจนก่อความรำคาญแก่บุคคลทั่วไปในสังคม และให้มีการจัดเก็บภาษีเพื่อที่จะได้รับประโยชน์จากการค้าประเวณีด้วย เป็นต้น

2. การขจัดการค้าประเวณีให้หมดสิ้นไป (Abolitionist policy) แนวคิดที่มองว่าการค้าประเวณี คือการค้ามนุษย์เป็นอาชญากรรมต่อมนุษยชาติ ผิดศีลธรรม เป็นการแสวงหาผลประโยชน์ทางเพศ และละเมิดสิทธิมนุษยชน ทำลายศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ และการกระทำความรุนแรงทางเพศต่อผู้หญิง และเด็ก แนวคิดกลุ่มนี้ไม่เห็นด้วยกับการจดทะเบียนโสเภณี เพราะเห็นว่ากฎหมายควบคุมกำหนดเฉพาะพฤติกรรมของผู้หญิงเสมือนเป็นการยอมรับให้มีการค้าทาสผู้หญิง และเป็นการส่งเสริมให้ผู้ชายมีเสรีภาพในเรื่องเพศเหนือเพศหญิง แนวทางนี้จึงนำเสนอทางออกของปัญหาว่า จะต้องขจัดการค้าประเวณีให้หมดสิ้นไป การค้าประเวณีเป็นอาชญากรรม ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการแสวงหาผลประโยชน์จากการค้าประเวณีของผู้อื่นทุกคนเป็นการกระทำที่ผิดกฎหมายสมควรให้มีการดำเนินคดี ไม่ว่าจะเป็นตัวผู้ค้า ผู้ซื้อ ผู้จัดหา แม่เล้า แมงดา เป็นต้น

3. การยกเลิกการค้าประเวณีว่าเป็นอาชญากรรม (Decriminalization) แนวคิดนี้มองว่าผู้หญิงที่ตัดสินใจเลือกประกอบอาชีพบริการทางเพศเป็นสิทธิมนุษยชน และเสรีภาพของบุคคล ซึ่งแตกต่างจากการจัดระเบียบ และจดทะเบียนโสเภณี คือ ไม่เห็นด้วยกับการออกกฎหมายแยกเฉพาะที่ควบคุมผู้ค้าประเวณีจากการถูกเอารัดเอาเปรียบ ควรให้มีการจัดระเบียบภายใต้กฎหมายแรงงานเพื่อให้ผู้ค้าประเวณีได้รับการปกป้องคุ้มครองมีสิทธิเทียบเท่ากับผู้ประกอบการอื่น ๆ แนวทางนี้จึงเสนอการแก้ไขปัญหว่าต้องยอมรับว่าการค้าประเวณีเป็นงานเป็นอาชีพบริการ สนับสนุนให้มีการจดทะเบียนภายใต้กฎหมายได้งาน เพื่อให้พนักงานบริการได้ทราบสิทธิคุ้มครองทางกฎหมายต่าง ๆ ให้มีการสนับสนุนส่งเสริมสิทธิมนุษยชนของผู้ค้าประเวณี ป้องกันไม่ให้มีการแสวงหาประโยชน์จากกลุ่มอาชญากร และเห็นควรให้มีการในการจัดระเบียบสถานบริการมีสวัสดิการให้พนักงานบริการเทียบเท่ากับผู้ประกอบการอื่น ๆ โดยทั่วไป โดยไม่มีการเลือกปฏิบัติ อาทิ สวัสดิการทางสังคม ด้านสุขภาพ (มิใช่เพียงวัตถุประสงค์เพื่อการควบคุมโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ และเก็บเงินภาษีกับพนักงานบริการเท่านั้น) เพื่อประโยชน์สูงสุดของผู้ค้าบริการ รวมทั้งต้องจัดให้มีบทลงโทษสถานหนักผู้ที่ยังคงผู้อื่นมากระทำการค้าประเวณี (จริยวัตรณ พุทธานุรักษ์, 2550, หน้า 147-149)

อย่างไรก็ตาม กรณีของสังคมไทยในยุคสมัยปัจจุบันดังที่ได้กล่าวไปแล้วว่า วาทกรรมทางนโยบายโสเภณีของรัฐบาลก่อรูปขึ้นมา โดยอยู่ภายใต้แนวคิดทางนโยบายการปราบ (Abolitionist policy) โดยมองว่าโสเภณี และการค้าประเวณีเป็นอาชญากรรม (Abolitionist

criminalize) ที่จะต้องจำกัดให้หมดสิ้นไปโดยวาทกรรมทางนโยบายโสเภณีผิดกฎหมายดังกล่าว มีกฎหมายหลายฉบับซึ่งเป็นเครื่องมือที่สำคัญของวาทกรรมเชิงนโยบายให้การรับรอง เช่น พระราชบัญญัติป้องกัน และปราบปรามการค้าประเวณี พ.ศ. 2539 แต่ฉบับที่สำคัญเป็นฐานให้กับวาทกรรมทางนโยบายโสเภณีในปัจจุบันก็คือ “พระราชบัญญัติป้องกัน และปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551” ดังได้กล่าวถึงสาระสำคัญแล้ว ทั้งนี้ก็เพื่อสร้างความชอบธรรมให้แก่วาทกรรมทางนโยบายโสเภณีต่อการปฏิบัติการทางสังคมกับโสเภณีในยุคสมัยปัจจุบัน ในการนิยามกำหนดแห่งที่ ตลอดจนถึงการปราบปรามอย่างเด็ดขาดจริงจัง เหมือนเป็นอาชญากร/อาชญากรรมที่ร้ายแรง แต่ในขณะเดียวกันผู้ที่เกี่ยวข้อง เช่น ผู้ประกอบการ นักเที่ยว จนถึงเจ้าหน้าที่ของรัฐเอง มักไม่เคยได้รับโทษตามกฎหมายอย่างเหมาะสมที่เท่าควร ด้วยเหตุดังกล่าวนี้ นอกจากจะนำไปสู่การถกเถียงมากมายหลายกรรมหลายวาระ เพื่อหาทางออก และข้อสรุปเชิงนโยบายในการแก้ไขปัญหา ยังมีการเคลื่อนไหวต่อประเด็นปัญหาโสเภณี และการค้าประเวณีมากมายในหลากหลายรูปแบบ และหลากหลายองค์กร ทั้งองค์กรภาครัฐองค์กรภาคเอกชน และองค์กรเหนือรัฐเหนือเอกชน (สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล, 2537, หน้า 175-176) อาทิเช่น

1. ศูนย์ประสานงาน และปราบปรามการใช้แรงงานเด็กเล็กโสเภณี
2. คณะทำงานเพื่อยุติกรรมการเอาเปรียบเด็กทางเพศ
3. ศูนย์พิทักษ์สิทธิเด็กมูลนิธิเด็ก
4. บ้านผู้หญิงมูลนิธิหญิง
5. ศูนย์พิทักษ์สิทธิสตรีมูลนิธิเพื่อนหญิง
6. บ้านพักฉุกเฉิน 1
7. บ้านฉุกเฉิน 2
8. มูลนิธิเพื่อการพัฒนา
9. มูลนิธิทองใบ ทองเปาด์
10. สภาสังคมสงเคราะห์แห่งประเทศไทย
11. ไทยแลนด์แบ็บติสต์มิสชันนารี เฟล โลซิฟ
12. ชมรมชาวเหนือกรุงเทพมหานคร
13. ศูนย์พิทักษ์สิทธิหญิงบริการ
14. บ้านดอกไม้ป่า
15. มูลนิธิพิทักษ์สิทธิสตรี
16. โครงการส่งเสริมศักยภาพผู้หญิงแรงงานข้ามชาติ
17. มูลนิธิกลุ่มปรารณาคี

18. มูลนิธิในทีไนด์กรุงเทพมหานคร
19. มูลนิธิศูนย์ฮอทไลน์
20. องค์กรปฏิบัติเพื่อผู้หญิงประเทศไทย
21. อื่น ๆ

แต่การเคลื่อนไหวตอบประเด็นปัญหาโสเภณี และการค้าประเวณีขององค์กรต่าง ๆ ดังกล่าวมาก็มิได้ผลหรือมีอิทธิพลต่อวาทกรรมทางนโยบายโสเภณีของรัฐบาลเท่าใดนัก ทั้งนี้เพราะวัตถุประสงค์ และประเด็นการดำเนินกิจกรรม และการเคลื่อนไหวต่าง ๆ ในทางสังคมที่เกี่ยวข้องกับโสเภณี และการค้าประเวณีมุ่งไปที่เรื่องการสังคมสงเคราะห์เป็นสาระหลัก ถึงแม้จะมีการเคลื่อนไหวในเชิงนโยบายบ้างแต่ก็เป็นลักษณะของข้อเรียกร้องข้อเสนอแนะในเชิงนโยบายมากกว่าการดำเนินกิจกรรม และการเคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลงเพื่อคัดค้านต่อต้านวาทกรรมทางนโยบายโสเภณีของรัฐ ยกเว้น “องค์การพัฒนาเอกชน” (Non-Government Organization) หรือ “เอ็นจีโอ” (NGO) (ธำรงค์ อุดมไพจิตร และคณะ, 2543, หน้า 7) ในรูปของกลุ่มที่ชื่อว่า “มูลนิธิเอ็มเพาเวอร์” (Empower foundation) ที่มีบทบาทสำคัญมากที่สุดในสังคมไทยในยุคสมัยปัจจุบัน ในฐานะตัวแสดงหลักทางวาทกรรมที่มีบทบาทต่อเนื่องจริงจัง และยาวนานกว่า “สามทศวรรษ” ในการเคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลงในทางสังคมเพื่อ “ต่อต้านวาทกรรมทางนโยบายโสเภณีของรัฐ และกลไกอำนาจรัฐ” ที่ก้าวร้าวขึ้นภายใต้แนวคิดโสเภณีผิดกฎหมายนำไปสู่การปฏิบัติการเชิงนโยบายทางสังคมต่อประเด็นปัญหาโสเภณี และการค้าประเวณีด้วย และนโยบายการปราบอย่างเด็ดขาด และจริงจังดังได้กล่าวแล้ว บทบาทในการต่อต้านวาทกรรมทางนโยบายโสเภณีที่ก่อรูปขึ้นโดยรัฐบาลของกลุ่มเอ็มเพาเวอร์ นอกจากต่อเนื่องยาวนานแล้วยังครอบคลุมในทุกมิติที่เกี่ยวข้องกับโสเภณี และการค้าประเวณี ทั้งมิติทางด้านเศรษฐกิจ, สังคม, การเมือง, วัฒนธรรม, ศิลปะ, การศึกษา, และอาชีพเพื่อที่จะมีอิทธิพล และผลักดันให้กลายเป็นนโยบาย โดยมีแกนหลักของการต่อต้านวาทกรรมทางนโยบายโสเภณีของรัฐที่ผิดกฎหมาย และต้องปราบปราม ด้วยการนำเสนอวาทกรรมต่อต้านภายใต้แนวคิดโสเภณี และอาชีพการขายบริการทางเพศ “ควร” และ “จะต้อง” เป็นเรื่องที่ “ถูกต้องตามกฎหมาย” เช่นเดียวกันกับอาชีพบริการอื่น ๆ (ปิยากร พร้อมมหาพร, 2551, หน้า 203-204)

“เอ็มเพาเวอร์” (Empower) เริ่มต้นก่อตั้งขึ้นในปี พ.ศ. 2528 เป็นองค์กรพัฒนาเอกชนที่ทำงานเคลื่อนไหวเพื่อส่งเสริมโอกาสด้านต่าง ๆ ให้กับผู้หญิงที่ทำงานในสถานบริการ (โสเภณี) ในประเทศไทย มีศูนย์ที่เป็นเครือข่ายการทำงานกระจาย อยู่ที่ทุกภูมิภาคของประเทศไทย เช่น กรุงเทพมหานคร นนทบุรี สมุทรสาคร เชียงใหม่ เชียงราย ตาก มุกดาหาร อุบลราชธานี อุตรธานี กระบี่ และภูเก็ต มีการดำเนินงานที่ต่อเนื่องยาวนาน และเป็นระบบกว่าสามทศวรรษ เป็นที่สถานที่พบปะสังสรรค์ของพนักงานบริการเป็นโรงเรียน กศน.ตามหลักสูตรของกระทรวงวงศึกษาธิการ

เป็นเวทีสนทนานำเสนอเสียงสะท้อน และมุมมองจากพนักงานบริการ เป็นองค์กรตัวแทนในการประสานงานกับองค์กรทั้งภาครัฐ และเอกชนที่ทำงานเคลื่อนไหวเรียกร้องปัญหาใกล้เคียงกัน เป็นสำนักพิมพ์ที่ผลิตสื่อสิ่งพิมพ์เผยแพร่มุมมองอื่น ๆ นอกกระแสหลักของสังคม ที่เกี่ยวกับโสเภณี และธุรกิจบริการทางเพศ การทำงานเคลื่อนไหวต่อต้านวาทกรรมทางนโยบายโสเภณีผิดกฎหมายของรัฐ เพื่อผลักดันนโยบายโสเภณีถูกกฎหมาย และเคลื่อนไหวดำเนินบทบาทที่ต่อเนื่องยาวนาน จริงจัง และเป็นระบบ (ปณิตา สระวาสิ, 2562, หน้า 1) เช่น

โครงการการศึกษา: เป็นการเปิดการศึกษาภาษาต่างประเทศ เช่น ภาษาอังกฤษ ภาษาญี่ปุ่น และการศึกษาออกโรงเรียน (กศน.) ที่เปิดสอนตั้งแต่ระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษา ตอนต้น มัธยมศึกษาตอนปลาย และภาษาไทยพื้นฐานเพื่อการอ่านออกเขียนได้

โครงการเสริมทักษะ: เพื่อเป็นการสร้างโอกาสในการเลือกประกอบอาชีพอื่น เช่น พิมพ์ดีดคอมพิวเตอร์ ซ่อมผ้าบาติก ศิลปะ ดนตรี และการแสดง

โครงการด้านสุขภาพอนามัย: เป็นการให้ความรู้เกี่ยวกับสุขภาพอนามัย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องที่เกี่ยวกับโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ และเอดส์ รวมทั้งให้ความรู้เกี่ยวกับปัญหาสุขภาพอื่น ๆ ในชีวิตประจำวัน

โครงการเยี่ยมพื้นที่: เป็นการลงไปในพื้นที่ทำงานของพนักงานบริการ เพื่อรับทราบข้อมูล และสภาพปัญหาของชุมชน และสร้างความสัมพันธ์ที่ดี ตลอดจนสร้างการยอมรับของคนในพื้นที่

โครงการเผยแพร่ข้อมูลเพื่อปรับเปลี่ยนทัศนคติของสังคมต่ออาชีพบริการ: เป็นการผลิตสื่อในรูปแบบต่าง ๆ หลายรูปแบบ เช่น วารสาร เอกสาร และอื่น ๆ รวมถึงหนังสือพิมพ์ชุมชน “Badgirls” ซึ่งเป็นหนังสือพิมพ์ที่ทำโดยพนักงาน และเพื่อนพนักงานบริการ

โครงการศูนย์ข้อมูล: เป็นการรวบรวม และจัดทำข้อมูลโดยใช้เครื่องมือสื่อสารประเภทต่าง ๆ เช่น อินเทอร์เน็ต เว็บไซต์ การทำรายการวิทยุ ซีดี และรายการโทรทัศน์ เป็นต้น

ด้วยบทบาทดำเนินกิจกรรม และเคลื่อนไหวที่หลากหลายแต่มีแกนอันเป็นวัตถุประสงค์หลักสำคัญอยู่ที่ “การต่อต้านวาทกรรมทางนโยบายโสเภณีผิดกฎหมาย” ต้องปรับรื้ออย่างเด็ดขาดจริงจัง เพื่อเสนอวาทกรรมต่อต้านเชิงนโยบายภายใต้แนวคิดโสเภณี และอาชีพบริการทุกกฎหมายดังกล่าว ส่งผลให้ทั้งการดำเนินงาน และบทบาทเคลื่อนไหวเรียกร้องของเอ็มเพาเวอร์เป็นที่สนใจของกลุ่มคน และองค์กรทั้งใน และต่างประเทศ เป็นที่อบรม/ฝึกงาน/ดูงานของนักศึกษาด้านสังคมสงเคราะห์ ทั้งใน และต่างประเทศเช่นกันยกตัวอย่างเช่น โรงเรียนนายตำรวจสามพราน อาสาสมัครจากเครือข่ายแม่หญิงรัฐฉาน สหพันธ์ผู้หญิงพม่า มหาวิทยาลัยเทริน มหาวิทยาลัยฮาร์วาร์ด มหาวิทยาลัยบราวน์ นักศึกษากองทุนเอเอฟเอส อาสาสมัครรัฐบาลออสเตรเลีย มหาวิทยาลัย

จอห์นฮอปกินส์ เป็นต้น ภายใต้ภารกิจที่สำคัญคือ การต่อสู้ผลักดันให้โสเภณีที่เอ็มพาเวออร์เรียกว่า “พนักงานบริการ” และอาชีพการขายบริการทางเพศที่เรียกว่า “อาชีพบริการ” เป็นเรื่องที่ต้องตามกฎหมายได้รับการคุ้มครองตามกฎหมายมีสิทธิ และ โอกาสต่าง ๆ อย่างเท่าเทียมกันกับบุคคลทั่วไป และอาชีพอื่น ๆ ทั่วไปในสังคมไทย (สุทธิดา มะลิแก้ว, 2552, หน้า 181-183) การดำเนินบทบาทของเอ็มพาเวออร์ที่เกี่ยวข้องกับนโยบายโสเภณีทั้งในแง่ของการเคลื่อนไหวเรียกร้อง และการเคลื่อนไหวต่อต้านมีเครือข่ายการทำงานที่เข้มแข็ง และเป็นระบบ เครือข่ายในประเทศไทยมีการทำงานร่วมกันอย่างใกล้ชิดกับเครือข่ายภาคประชาชนต่าง ๆ เช่น เครือข่ายแรงงานองค์กรด้านสิทธิมนุษยชน เครือข่ายด้านเอสไอวี เครือข่ายพี่น้องแรงงานข้ามชาติ รวมถึงหน่วยงานภาครัฐ เช่น โครงการเอดส์ระดับชาติ โครงการด้านสตรี เป็นต้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งบทบาทสำคัญในการมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นด้านกฎหมายนโยบายที่เกี่ยวข้องกับโสเภณี และการค้าประเวณีในทุกมิติ ขณะที่เครือข่ายระดับนานาชาติซึ่งเอ็มพาเวออร์ร่วมเป็นสมาชิก เช่น เครือข่ายงานบริการเอเชีย/แปซิฟิก (APNSW) เครือข่ายโครงการพนักงานบริการทั่วโลก (NSWP) ที่ส่งเสริมการรวมกลุ่มของพนักงานบริการทั่วโลก และนอกจากนี้เอ็มพาเวออร์ยังได้รับการสนับสนุนจากสำนักงานพัฒนาของสหประชาชาติ (UNDP) ภายใต้โครงการ “สาวเซียน” (SWASEAN: Sex Workers of ASEAN) เพื่อส่งเสริมให้เกิดความร่วมมือ และสร้างความเข้มแข็งแก่ชุมชนพนักงานบริการในประชาคมอาเซียน (ASEAN) โดยจัดให้มีการประชุมครั้งแรกขึ้นที่กรุงพนมเปญประเทศกัมพูชา เพื่อแลกเปลี่ยนผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการเกิดประชาคมอาเซียน ผลจากการประชุมได้ก่อให้เกิดการทำงานร่วมกันเพื่อณรงค์ร่วมกันให้สังคมตระหนักถึงประเด็นที่พนักงานบริการเป็นเรื่องที่ “ผิดกฎหมาย” ตามวาทกรรมทางนโยบายของรัฐบาล ที่ส่งผลกระทบกับพนักงานบริการทั้งการถูกกีดกัน และการสร้างตราบาปให้แก่พนักงานบริการในด้านต่าง ๆ (มูลนิธิเอ็มพาเวออร์, 2559, หน้า 49) จากการดำเนินบทบาทต่าง ๆ ของเอ็มพาเวออร์ที่กล่าวมาที่เกี่ยวข้องกับโสเภณี และอาชีพการขายบริการทางเพศ ทั้งการดำเนินการกิจกรรมต่อสู้เรียกร้องตลอดจนถึงการต่อต้านแนวนโยบายโสเภณี และอาชีพการขายบริการทางเพศผิดกฎหมายตามวาทกรรมทางนโยบายโสเภณีของรัฐ สรุปดังตารางที่ 6-4

ตารางที่ 6-4 การดำเนินบทบาทของเอ็มเพาเวอร์ทั้งกิจกรรมการต่อสู้เรียกร้อง และการเคลื่อนไหว
ต่อต้านประเด็นปัญหาที่เกี่ยวข้องกับแนวนโยบายโสเภณีของรัฐ

ปี พ.ศ.	กิจกรรมการเคลื่อนไหว	สาระสำคัญ
2528	1. กลุ่มเอ็มเพาเวอร์เริ่มต้นขึ้นภายใต้ การดำเนินกิจกรรมแบบชมรม	- โครงการเอ็มเพาเวอร์เริ่มต้นเคลื่อนไหว ในชื่อชมรมภาษาเพื่ออาชีพ (โสเภณี)
2529	1. เริ่มจัดทำหนังสือพิมพ์พัฒนาพงษ์ ฉบับแรก กรกฎาคม 2529	- เป็นหนังสือพิมพ์ที่เป็นสื่อกลางของ พนักงานบริการ (โสเภณี) เพื่อส่งเสริม พัฒนาคุณภาพชีวิต เช่น ให้ความรู้เรื่อง เอดส์ ปรึกษาปัญหาต่าง ๆ
2530	1. เปิดคลินิกให้บริการปรึกษาปัญหา เรื่องสุขภาพ และเรื่องต่าง ๆ ทางเพศ แก่หญิงบริการ	- แนะนำให้ความรู้เรื่องสุขอนามัยทาง เพศ เช่น การใช้ผ้าอนามัย ยาคุมกำเนิด การใช้ถุงยางอนามัย โดยร่วมมือกับ หน่วยงานต่าง ๆ ทั้งรัฐ และเอกชน
2531	1. นิทรรศการ และการแสดงรณรงค์ ให้ความรู้เกี่ยวกับเรื่องเพศในแง่มุม ต่าง ๆ 2. รับเชิญเข้าร่วมประชุมระดับ นโยบายโดยองค์การอนามัยโลก “AIDS amongst the Sex Industry” การประชุมนานาชาติเรื่องเอดส์ ที่นคร มอนทรีออล แคนาดา ร่วมประชุมที่ เมลเบิร์น “AIDS and Sex workers” จัดโดย Victoria Prostitutes Collective of Australia และร่วมประชุม แลกเปลี่ยนพนักงานบาร์ที่ฟิลิปปินส์ โอลองกาโป ซึ่งมีพนักงานบริการจาก ทั่วเอเชียที่เป็นตัวแทนเข้าร่วม	- เป็นกิจกรรมการแสดง และนิทรรศการ การเคลื่อนไหวที่มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ สังคมเข้าใจหญิงบริการในฐานะ คนคน หนึ่ง และอาชีพ ๆ หนึ่ง ในสังคม และ ประเด็นอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องเพศ - ส่งผลให้เอ็มเพาเวอร์เป็นที่รู้จักในระดับ นานาชาติในฐานะองค์กรที่ทำงานกับ พนักงานบริการ(โสเภณี)มีส่วนสำคัญใน การผลักดันนโยบายที่ผ่อนคลายการ ปราบปราม และช่วยลดอันตรายที่จะมีต่อ พนักงานบริการ และนำประสบการณ์ ต่าง ๆ ดังกล่าวมาผลิตความรู้อื่น ๆ นอก กระแสหลักของสังคมที่เกี่ยวกับเรื่อง โสเภณี และอาชีพการให้บริการทางเพศ (ซึ่งถือเป็นจุดเริ่มต้นที่สำคัญในการ ดำเนินบทบาทในการต่อต้านวาทกรรม ทางนโยบายโสเภณีผิดกฎหมาย และต้อง ปราบปรามอย่างเด็ดขาดของรัฐ)

ตารางที่ 6-4 (ต่อ)

ปี พ.ศ.	กิจกรรมการเคลื่อนไหว	สาระสำคัญ
2532	1. สร้างเครือข่ายโดยการสร้างความร่วมมือกับกลุ่มต่าง ๆ เช่น กลุ่มเส้นสีม่วงผ่านทางกิจกรรมความรู้เรื่องเพศ	- ดำเนินกิจกรรมร่วมมือกับเครือข่ายที่ไม่จำกัด เฉพาะพนักงานบริการหญิง(โสเภณีหญิง)แต่รวมถึงพนักงานบริการชาย (ผู้ให้บริการทางเพศชาย)ผ่านกิจกรรมที่มุ่งสร้างทัศนคติใหม่ต่อสังคมว่าคน และอาชีพนี้มีโช้อาชญากรรม และอาชญากร เช่น ละคร “Number Eight and AIDS, Please a Condom, Point, Super Man and Condom ” และอื่น ๆ
2533	1. จัดสัมมนา 18 องค์กรเอ็นจีโอต่อต้านกฎหมายโรคเอดส์ฉบับแรกของประเทศไทย 2. ร่วมกันก่อตั้ง (กพอ.) “คณะกรรมการองค์กรพัฒนาเอกชนด้านเอดส์” และเอ็มเพาเวอร์ได้รับคัดเลือกให้เป็นเลขานุการแรกของคณะทำงานฯ	- ระดมสมองในการร่วมกันต่อต้านวาทกรรมทางกฎหมายซึ่งเป็นเครื่องมือสำคัญทางนโยบาย โสเภณีของรัฐ คือ กฎหมายเอดส์ฉบับแรกที่กลุ่มเอ็มเพาเวอร์มุ่งต่อต้านคัดค้าน โดยให้เหตุผลว่าเน้นการควบคุมกลุ่มเสี่ยงเฉพาะพนักงานบริการ และเกย์ ซึ่งเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน และสร้างทัศนคติเชิงลบต่อพนักงานบริการ(โสเภณีหญิง-ชาย)เป็นอย่างมาก - สืบเนื่องมาจากการระดมความคิดเห็นเพื่อต่อต้านคัดค้านกฎหมายเอดส์ฉบับแรกของประเทศไทยดังกล่าว นำไปสู่การเคลื่อนไหวต่อต้านในทางปฏิบัติ เพื่อมุ่งสร้างทัศนคติเชิงบวกต่อโรคเอดส์ และพนักงานบริการถือว่าเป็นจุดเริ่มต้นในการกำหนดทิศทางเรื่องโรคเอดส์ การบริการสุขภาพแบบไม่กีดกัน และถือเป็นครั้งแรกของประเทศไทยในการรณรงค์เรื่องเอดส์ ได้รับความสนใจจากสื่อมวลชน11ช่องทั่วประเทศ ที่ทำการถ่ายทอดสดกิจกรรมการเคลื่อนไหวดังกล่าว

ตารางที่ 6-4 (ต่อ)

ปี พ.ศ.	กิจกรรมการเคลื่อนไหว	สาระสำคัญ
2534	1. เปิดศูนย์เอ็มเพาเวอร์ที่จังหวัดเชียงใหม่ และเปลี่ยนชื่อหนังสือพิมพ์พัฒนาพงษ์เดิมที่ดำเนินการมาตั้งแต่กรกฎาคม 2529 เป็นชื่อ “เอ็มเพาเวอร์”	- มีการเปิดศูนย์ภูมิภาคเอ็มเพาเวอร์ขึ้นที่จังหวัดเชียงใหม่ โดยยังคงความตั้งใจเดิม คือเป็นที่พบปะแลกเปลี่ยน และรับฟังปัญหา รวมถึงการบริหารจัดการตนเองภายใต้แนวคิดพนักงานบริการถูกกฎหมาย และมีการเปลี่ยนชื่อหนังสือพิมพ์เป็นเอ็มเพาเวอร์ เพื่อลดความรู้สึกเชิงลบ แต่ยังคงความตั้งใจเดิม คือมุ่งสร้างทัศนคติบวกเกี่ยวกับพนักงานบริการ
2535	1. การแลกเปลี่ยนประสบการณ์การเคลื่อนไหวและการสร้างเครือข่ายการเคลื่อนไหวประเด็นปัญหาด้านต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับพนักงานบริการ	- เดินทางไปแลกเปลี่ยนประสบการณ์การทำงานการเคลื่อนไหวทางสังคมที่เกี่ยวกับพนักงานบริการ ทั้งในรูปของกิจกรรม ประชุมสัมมนา แลกเปลี่ยนคนทำงานเรื่องผู้หญิง และเครือข่ายกับประเทศต่าง ๆ เช่น อินเดีย ศรีลังกา ฮอลแลนด์ เยอรมัน ออสเตรเลีย และอื่น ๆ
	2. เป็นผู้ร่วมก่อตั้ง “ไอซีเอเอสโอ” และ “เอพีซีเอสโอ”	- ร่วมก่อตั้งองค์กร ICASO: (international Council of AIDS Services Organization) และ APCASO: (Asia and Pacific Council of AIDS Services Organization)
	3. ได้รับรางวัล TT WORKS, NORAD Award จากรัฐบาลนอร์เวย์ในฐานะองค์กรทำงานชุมชนดีเด่น	- เนื่องในวันเอดส์โลก ในฐานะองค์กรที่ทำงานชุมชนดีเด่น และได้รับเชิญจากรัฐบาลนอร์เวย์ให้ไปปาฐกถาให้ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับพนักงานบริการในมหาวิทยาลัยที่สำคัญ ๆ หลายแห่ง
	4. เข้าร่วมเหตุการณ์พฤษภาทมิฬ ที่นำไปสู่การโค่นรัฐบาลทหารสุจินดา คราประยูร และเป็นจุดเปลี่ยนที่สำคัญของประชาธิปไตยไทย	- เอ็มเพาเวอร์ และสมาชิกจำนวนหนึ่งเข้าร่วมเหตุการณ์ โดยมุ่งหวังว่าหลังจากเหตุการณ์สงบ จะเป็นโอกาสในการผลักดันประเด็นปัญหาเรื่องพนักงาน บริการ(ถูกกฎหมาย) ให้เป็นส่วนหนึ่งของรัฐธรรมนูญ และเป็นวาระสำคัญทางนโยบาย

ตารางที่ 6-4 (ต่อ)

ปี พ.ศ.	กิจกรรมการเคลื่อนไหว	สาระสำคัญ
	5. การผลิตสร้างสื่อสิ่งพิมพ์ใหม่เพิ่มขึ้นอีก 1 ประเภท (จดหมายข่าวนามชีวิต ฉบับแรก 1 ตุลาคม 2535)	- เป็นโครงการใช้ศิลปะบอกเล่าเรื่องราวเพื่อผลิตสร้างความรู้ใหม่สู่สังคม ให้ผู้คนตระหนักถึงข้อเท็จจริง ลดความหวาดกลัว รังเกียจพนักงานบริการที่ติดเชื้อเอชไอวี เพื่อสื่อว่าเอชไอวีคือปัญหาสิทธิมนุษยชน
	6. เปิดโรงเรียนการศึกษานอกระบบ (กศน.) ในรูปแบบของโรงเรียนทางไกลที่ศูนย์พัฒนานพวงษ์ในเดือนพฤศจิกายน 2535	- เป็นการจัดการศึกษาที่ได้รับการรับรองจากหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการเมื่อสำเร็จการศึกษาจะได้รับวุฒิปริญญาซึ่งสามารถนำไปใช้ในการศึกษาต่อจนถึงในระดับมหาวิทยาลัย และมีพนักงานบริการจำนวนหลายคนที่ใช้วุฒิปริญญาดังกล่าวศึกษาต่อในระดับมหาวิทยาลัย
2536	1. เปิดศูนย์เอ็มเพาเวอร์อีกแห่งในเดือน มกราคม 2536 ที่จังหวัดนนทบุรี	- เป็นศูนย์เคลื่อนไหวในรูปแบบศิลปะ และนิทรรศการการแสดงเพื่อเข้าถึงชุมชนใช้ศิลปะเป็นสื่อเพื่อทำงานชุมชนในประเด็นปัญหาที่เกี่ยวข้องกับพนักงานบริการ เช่น ทักษะคิดความเข้าใจ ในเรื่องเอชไอวี ฯลฯ
	2. การสร้างเครือข่ายนานาชาติในการเคลื่อนไหวเรื่องโรคเอดส์และพนักงานบริการ (โสเภณี) ในมิติต่าง ๆ	- โดยเอ็มเพาเวอร์เป็นศูนย์กลางเรื่องเอดส์ (AIDS Quilts) และมิติอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องด้วยบทบาทเคลื่อนไหวทั้งเรียกร้อง/ต่อต้านในประเด็นปัญหาเรื่องพนักงานบริการ(โสเภณี)อันเป็นที่ยอมรับในระดับนานาชาติ
	3. รับเชิญไปบรรยายให้ความรู้เรื่องพนักงานบริการนอกกระแสหลักของสังคม และส่วนอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับปัญหาพนักงานบริการในมหาวิทยาลัยต่าง ๆ ในสหรัฐอเมริกา	- เป็นการบรรยายให้ความรู้ และประสบการณ์ในการเคลื่อนไหวปัญหาเรื่องพนักงานบริการ ถูกกฎหมาย จนถึงเรื่องสิทธิต่าง ๆ ในมหาวิทยาลัยสำคัญต่าง ๆ ในสหรัฐอเมริกา เช่น แคลิฟอร์เนีย อิลลินนอยส์ นิวเจอร์ซีย์ ฯลฯ

ร่วมกับกลุ่มสิทธิมนุษยชน และนักเคลื่อนไหว
ในสหรัฐอเมริกา-

ตารางที่ 6-4 (ต่อ)

ปี พ.ศ.	กิจกรรมการเคลื่อนไหว	สาระสำคัญ
		ที่เคลื่อนไหวต่อต้านนโยบายของรัฐบาล และ ต้องการเห็นการเปลี่ยนแปลงในด้านนโยบาย ที่เกี่ยวข้องกับพนักงานบริหารของ สหรัฐอเมริกา
2537	1. วาระเคลื่อนไหวในรูปแบบของ กิจกรรมแสดงเข้าสู่สถานศึกษา เพื่อ สร้างความรู้ใหม่เรื่องพนักงาน บริการ	- เป็นซอฟต์แวร์ที่เอ็มพาวเวอร์ใช้เป็น เครื่องมือที่จะทำให้สังคมมีทัศนคติใหม่ใน เชิงบวกต่อพนักงานบริการ เพื่อมุ่งให้ พนักงานบริการได้รับการยอมรับในฐานะ คนทำงาน และฐานะงานปกติเช่นเดียวกับงาน ทั่วไป
	2. เปิดโรงเรียนการศึกษานอก ระบบ(กศน)ที่จังหวัดเชียงใหม่	- โดยมุ่งหวังที่จะส่งเสริมโอกาสทางการ ศึกษาให้แก่พนักงานบริการ เพื่อเป็นส่วน สำคัญในการประกอบอาชีพที่มีคุณภาพไม่ถูก เอารัดเอาเปรียบ
	3. ดำเนินการจดทะเบียนมูลนิธิ ชื่อ “ส่งเสริมโอกาสผู้หญิง” (EMPOWER) ที่จังหวัดนนทบุรี	- เอ็มพาวเวอร์ดำเนินการจดทะเบียนในรูปแบบ ของมูลนิธิเพื่อให้อยู่ภายใต้การรับรองของ กฎหมายอันจะส่งผลต่อการเคลื่อนไหว ทั้ง เรียกร้อง และต่อต้านในชื่อ “มูลนิธิพิทักษ์ สิทธิหญิงบริการ” แต่ทางการไม่ยอมรับการ จดทะเบียนเนื่องจากชื่อไม่เหมาะสมเสมือน อาชีพโสเภณีเป็นสิ่งถูกกฎหมาย และควรได้ การคุ้มครองดูแล จนต้องเปลี่ยนมาเป็น “มูลนิธิส่งเสริมโอกาสผู้หญิง” (EMPOWER) โดยตัดคำว่า “บริการออก” ออกไป

ตารางที่ 6-4 (ต่อ)

ปี พ.ศ.	กิจกรรมการเคลื่อนไหว	สาระสำคัญ
2538	<p>1. การประหุมนานาชาติภาคพื้นเอเชียแปซิฟิกโดยเอ็มเพาเวอร์เป็นผู้จัด</p> <p>2. การก่อตั้งเครือข่ายพนักงานบริการ(โสเภณี)เอเชีย-แปซิฟิก</p> <p>3. กิจกรรมการมอบประกาศนียบัตรการจัดการศึกษานอกโรงเรียนแก่พนักงานบริการ(โสเภณี)รุ่นแรก</p> <p>4. มีการเปิดร้านเอ็มเพาเวอร์ที่จังหวัดเชียงใหม่</p>	<p>- ด้วยบทบาท และเคลื่อนไหวทั้งเรียกร้อง และต่อต้านประเด็นปัญหาต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับพนักงานบริการส่งผลให้เอ็มเพอร์ได้รับการยอมรับสามารถเรียกประชุม และเชิญองค์กรต่าง ๆ ทุกภูมิภาคเข้าร่วมประชุมได้สำเร็จ</p> <p>- โดยมีองค์กรที่ทำงานกับพนักงานบริการทั่วเอเชีย-แปซิฟิกได้มีโอกาส และเวทีประชุมแลกเปลี่ยนจนสามารถสร้างความเข้มแข็งให้แก่APCASO และในขณะเดียวกันก็เกิดAPNSW Asia and Pacific Network of Sex workers ด้วย</p> <p>- ภายหลังจากที่มีการจัดการเรียนการสอนในรูปแบบของการศึกษานอกระบบโรงเรียน(กศน)ก็มีการแจกประกาศนียบัตรให้แก่พนักงานบริการรุ่นแรกที่ศึกษาโดยมีผู้อำนวยการกรรมการศึกษานอกโรงเรียนเป็นผู้มอบให้</p> <p>- เป็นการเปิดร้านค้าเพื่อจำหน่ายสินค้าต่าง ๆ ที่เอ็มเพาเวอร์ผลิต ซึ่งเกี่ยวข้องกับพนักงานบริการที่ประคูลำพวจังหวัดเชียงใหม่โดยมี โดยมีวัตถุประสงค์สำคัญคือการฝึกการทำงานร่วมกับแบบCollective ของกลุ่มพนักงานบริการ</p>
2539	1.การจัดค่าย กศน. ทุกศูนย์ของเอ็มเพาเวอร์(กรุงเทพฯ-เชียงใหม่)	-เป็น โครงการของเอ็มเพาเวอร์ที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้พนักงานบริการทุกศูนย์ได้มีโอกาสพบปะทำกิจกรรมแลกเปลี่ยนประสบการณ์ในการทำงานบริการ

2.ร่วมทำประชาพิจารณ์พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้าประเวณี	-โดยเอ็มเพาเวอร์เสนอความคิด พนักงานถูกกฎหมาย เสนอไม่ให้เอาผิด พนักงานหญิงบริการ ปรับปรุงมาตรฐานสภาพบริการ และคุ้มครองแรงงาน (ทางเพศ) ให้มีวันหยุด เสนอให้มีการจัดตั้ง
--	---

ตารางที่ 6-4 (ต่อ)

ปี พ.ศ.	กิจกรรมการเคลื่อนไหว	สาระสำคัญ
	3. การจัดประชุมภูมิภาคลุ่มน้ำโขงครั้งแรกเกี่ยวกับปัญหาต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับพนักงานบริการ เช่น การอพยพ, โรคเอดส์ โดยเอ็มเพาเวอร์ร่วมกับ APCASO	ศูนย์ช่วยเหลือส่งเสริมอาชีพเศรษฐกิจ และสภาพปัญหาของผู้หญิงบริการ ตลอดจนถึงประเด็นปัญหาอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องโดยมีแกนหลักอยู่ที่แนวคิด “พนักงานบริการถูกกฎหมาย” - โดยเอ็มเพาเวอร์ มีบทบาทหลักในกิจกรรม โดยเป็นการกรรมการหลัก(Core Member)ของ APCASO โดยมีประเทศสมาชิกเข้าร่วมมากมาย เช่น ลาว เวียดนาม กัมพูชา ไทย มาเลเซีย ญี่ปุ่น ฟิลิปปินส์ อินโดนีเซีย อินเดีย และผู้ร่วมสังเกตการณ์จากหลายประเทศ
2540	1. จัดการประชุมแลกเปลี่ยนเครือข่ายพนักงานบริการเอเชีย-แปซิฟิก ณ กรุงมนิลา ประเทศฟิลิปปินส์ 2. เอ็มเพาเวอร์มีพนักงานบริการคนแรกที่ทำหน้าที่เป็นผู้ประสานงานที่เกี่ยวกับพนักงานบริการ (โสเภณี) เอง	- หัวใจสำคัญของการประชุมครั้งนี้ คือ การรวมพลังสมาชิกเพื่อหนุนช่วยกลุ่มพนักงานบริการประเทศได้วันที่ลุกขึ้นมาต่อสู้ต่อต้านรัฐบาลไม่ให้เลิกกฎหมายให้อาชีพการขายบริการทางเพศถูกต้องตามกฎหมาย - กลุ่มเอ็มเพาเวอร์ถือเป็นความสำเร็จขั้นสำคัญขององค์กร ที่สามารถสร้างพนักงานบริการให้กลายเป็น และสามารถทำงานบริหารได้สำเร็จ และหลังจากนั้นก็มีจำนวนฝ่ายบริหารที่มาจากพนักงานบริการ(โสเภณี)มากขึ้นเป็นลำดับ

2541	1. เอ็มเพาเวอร์ร่วมเป็นกรรมการปรับปรุงร่างพระราชบัญญัติสถานบริการ	- โดยกลุ่มเอ็มเพาเวอร์ตั้งข้อสังเกตว่า พรบ.สถานบริการฉบับใหม่ดังกล่าวนี้ ไม่ได้ปรับปรุงตามข้อเสนอของคณะอนุกรรมการ แต่ได้เพิ่มเติมประเภทของสถานบริการ และเน้นไปที่การควบคุมสถานประกอบการมากกว่า การคุ้มครองแรงงานที่ทำงานในสถานบริการ
------	---	--

ตารางที่ 6-4 (ต่อ)

ปี พ.ศ.	กิจกรรมการเคลื่อนไหว	สาระสำคัญ
2. จัดการสัมมนาเครือข่ายพนักงานบริการภาคพื้นเอเชีย-แปซิฟิก มนิลา ประเทศฟิลิปปินส์	- โดยกลุ่มเอ็มเพาเวอร์ตั้งข้อสังเกตว่า พรบ.สถานบริการฉบับใหม่ดังกล่าวนี้ ไม่ได้ปรับปรุงตามข้อเสนอของคณะอนุกรรมการ แต่ได้เพิ่มเติมประเภทของสถานบริการ และเน้นไปที่การควบคุมสถานประกอบการมากกว่า การคุ้มครองแรงงานที่ทำงานในสถานบริการ - เอ็มเพาเวอร์ได้รับการยอมรับ และไว้วางใจจากเครือข่ายพนักงานบริการในระดับนานาชาติให้เป็นผู้นำสำคัญในขบวนการต่อสู้ และต่อต้าน เรื่องที่เกี่ยวข้องกับพนักงานบริการในประเทศไทย และในระดับนานาชาติในนามกลุ่มพนักงานบริการ (Sex Workers)	
2542	1. วิพากษ์วิจารณ์พระราชบัญญัติสถานบริการฉบับใหม่ 2. เปิดศูนย์ใหม่เอ็มเพาเวอร์ที่แม่สาย จังหวัดเชียงราย 29 พฤศจิกายน 2542	- โดยเอ็มเพาเวอร์เสนอให้แก้ไขสาระสำคัญส่วนหนึ่งของร่างกฎหมายฉบับดังกล่าว โดยเสนอให้บรรจุส่วนที่เกี่ยวข้องกับพนักงานบริการ/ลูกจ้างไว้ด้วย - เพื่อตอบสนองความต้องการของกลุ่มหญิงพนักงานบริการที่แม่สาย ซึ่งเป็นพนักงานบริการจากฝั่งพม่าและชาวไทยใหญ่ที่ข้ามมาทำงานในประเทศไทยโดยมีผู้กำกับ สน.สกอ.แม่สาย เป็นผู้ร่วมเปิดศูนย์
2543	1. เปลี่ยนชื่อหนังสือพิมพ์จาก “เอ็มเพาเวอร์” เป็น “แบดเกิร์ล” (Bad Girls)	- โดยให้เหตุผลว่าชื่อหนังสือพิมพ์เอ็มเพาเวอร์ ความหมายเน้นไปที่องค์กรมากกว่ากลุ่มพนักงานบริการ (ซึ่งเอ็มเพาเวอร์เรียกว่าชุมชน) และไม่ได้

สะท้อนถึงปรัชญาในการต่อสู้/ต่อต้านแต่อย่างใด ส่วนเบดเกิร์ลมาจาก “Good Girls Go to Heaven, Bad Girls Go Everywhere” ซึ่งให้ความหมายในทำนองย้อนเสียดทศนะของสังคมต่อพนักงานบริการ (โสเภณี) ขณะที่ความหมายที่แท้จริงที่ต้องการจะสื่อคือการประกาศถึงความมีพลังอิสระของผู้หญิง (บริการ) เพื่อท้าทายผู้อ่าน

ตารางที่ 6-4 (ต่อ)

ปี พ.ศ.	กิจกรรมการเคลื่อนไหว	สาระสำคัญ
	2. จัดกิจกรรมการประชุมพนักงานบริการนานาชาติที่ กรุงเทพมหานคร ในเดือนพฤศจิกายน 2543	- เกิดกระแสการคัดค้านการประชุมดังกล่าวโดยตำรวจ กระทรวงวัฒนธรรม สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และสมาชิกวุฒิสภา จำนวนหนึ่ง โดยให้เหตุผลว่าไม่เหมาะสมกับประเทศไทย ขณะเดียวกันก็มีนักสิทธิมนุษยชน สมาชิกวุฒิสภา และรัฐมนตรีบางส่วนเห็นว่าไม่ควรปิดกั้น และสนับสนุนให้มีการจัดการประชุม แต่ก็ยังมีการขัดขวางการประชุมด้วยวิธีการต่าง ๆ เพื่อให้พนักงานบริการ(โสเภณี) จากพัฒนาพงษ์เข้าร่วมประชุม เช่น การตรวจรถ/การยึดรถ/การส่งตำรวจเฝ้าดูแลตลอดการประชุม ซึ่งการประชุมก็สำเร็จลงด้วยดี
2544	1. จัดกิจกรรมการประชุมพนักงานบริการในประเทศไทย ครั้งที่ 1 เมื่อวันที่ 1 พฤศจิกายน 2544	- เอ็มเพาเวอร์ได้ดำเนินการเคลื่อนไหวจัดให้มีกิจกรรมการประชุมพนักงานบริการไทย (โสเภณีไทย) ขึ้นเป็นครั้งแรกโดยซึ่งให้ความสำคัญกับแนวคิดเดิมคือการให้ความสำคัญกับปัญหาในด้านต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง กับพนักงานบริการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการนำเสนอความคิดเห็นพนักงานบริการถูกกฎหมายซึ่งเป็นวาทกรรมต่อต้านที่เป็นคู่ตรง

		ข้ามกับวาทกรรมนโยบายโสเภณีผิดกฎหมาย ต้องปราบปรามอย่างเด็ดขาด และจริงจังที่ก่อรูป ขึ้น โดยรัฐ และกลไกอำนาจที่เกี่ยวข้อง
2545	1. สัมมนาพนักงานบริการภูมิภาค เอเชีย - แปซิฟิก ที่ลังกาวิประเทศ มาเลเซีย	- เอ็มเพาเวอร์เข้าร่วมการสัมมนาพนักงาน บริการภูมิภาคเอเชีย - แปซิฟิกที่ลังกาวิประเทศ มาเลเซีย ภายใต้หัวข้อ/แนวคิด “ความปลอดภัย ในอาชีพบริการ” (Making sex work safe)

ตารางที่ 6-4 (ต่อ)

ปี พ.ศ.	กิจกรรมการเคลื่อนไหว	สาระสำคัญ
	2. ร่วมจัดสัมมนาเกี่ยวกับ คณะกรรมการวุฒิสภาที่รัฐสภา	- เอ็มเพาเวอร์ร่วมกับคณะกรรมการวุฒิสภา จัดสัมมนาเด็กผู้หญิงเพื่อแก้ปัญหาการค้า ประเวณี โดยเอ็มเพาเวอร์เสนอความคิดคู่ตรง ข้ามเพื่อต่อต้านวาทกรรมต่อต้านภายใต้แนวคิด พนักงานบริการถูกกฎหมาย โดยเสนอให้ ยอมรับว่างานบริการ(ทางเพศ)คืองาน เช่นเดียวกับงานอาชีพอื่นทั่วไปในสังคม และ พนักงานบริการ(โสเภณี)ก็คือแรงงาน เช่นเดียวกันกับแรงงานในอาชีพอื่น ๆ ทั่วไปใน สังคมที่ควรอยู่ได้ และได้ความคุ้มครองตาม กฎหมาย(เช่นกฎหมายแรงงาน)
2546	1. เอ็มเพาเวอร์ร่วมกับองค์การ แรงงานสากล (ILO) รณรงค์ให้ คุ้มครองความปลอดภัยของ พนักงานสถานบริการ	- โดยปีนี้เอ็มเพาเวอร์จัดกิจกรรมสัมมนาการ รณรงค์เคลื่อนไหวเพื่อผลักดันให้เกิดการ คุ้มครองแรงงานบริการ(ทางเพศ)ถึง3ครั้ง โดยมี กลุ่มผู้เชี่ยวชาญสำคัญเข้าร่วมมากมาย เช่น ด้าน แรงงาน นักสิทธิมนุษยชน นักการเมือง กระทรวงแรงงาน และตำรวจ ทั้งนี้ก็เพื่อให้ รัฐบาลเห็นถึงความสำคัญในเชิงนโยบายใน เรื่องการยกมาตรฐานสถานบริการ และให้ความ คุ้มครองพนักงานบริการตามกฎหมายสิทธิ แรงงาน

2547	1. จัดงานการประชุมเอดส์โลก กรุงเทพฯเอดส์ 2004	- เป็นการประชุมเอดส์โลกครั้งที่ 15 โดยเอ็ม เพาเวอร์เป็นผู้จัดการห้องนิทรรศการ NGO โดย นำบาร์อะ โก โกโก้ในแง่ศิลปะซึ่งก่อให้เกิดข้อ ถกเถียงในเชิงวัฒนธรรมกระแสหลักอย่าง กว้างขวางซึ่งส่งผลให้โด่งดังไปทั่วโลก
------	--	--

ตารางที่ 6-4 (ต่อ)

ปี พ.ศ.	กิจกรรมการเคลื่อนไหว	สาระสำคัญ
2547	2. โครงการไลฟ์นาว	- เป็นโครงการที่เอ็มเพาเวอร์ร่วมมือกับกลุ่มเยาวชน พึ่งพาในการให้การช่วยเหลือฟื้นฟูชีวิตพนักงาน บริการ(โสเภณี)ที่ได้ส่งผลกระทบเพื่อฟื้นฟูขวัญ และ กำลังใจจากเหตุการณ์คลื่นยักษ์สึนามิที่มีพนักงาน บริการเสียชีวิต และสูญหายจำนวนมาก
2548	1. เปิดศูนย์เอ็มเพาเวอร์ป่าดง จังหวัดภูเก็ต	- เพื่อเป็นศูนย์ในการติดตามทั้งรวบรวมข้อมูล รวบรวมเหตุการณ์ และปัญหาการสูญเสียที่ไม่อาจ สืบค้นได้เนื่องจากพนักงานบริการทั้งหมดไม่มี บันทึกการทำงานไม่มีชื่อไม่มีที่มาไม่มีทำงานเป็น หลักแห่ง
	2. จัดรายการวิทยุ F- EMPOWER แม่สายคลื่น FM106 และรายการวิทยุเอ็ม เพาเวอร์มาแล้วภูเก็ตคลื่นFM95 MHz	- ดำเนินการจัดสัปดาห์ละครึ่ง โดยจัดได้เพียง 4 ครั้ง สถานีวิทยุก็ต้องปิดตัวลงด้วยคำสั่งรัฐบาล เนื่องจากมี เนื้อหาสาระที่ต่อต้านวาทกรรมทางนโยบายโสเภณี ผิดกฎหมายของรัฐบาล ด้วยการนำเสนอแนวคิด “พนักงานบริการถูกต้องตามกฎหมาย” ซึ่งเป็น ความคิดปฏิบัติที่ถูกต้องตรงข้ามกับรัฐ
	3. เริ่มโครงการ มหาวิทยาลัยเอ็มเพาเวอร์	- โดยมหาวิทยาลัยเอ็มเพาเวอร์มีแนวคิดที่สำคัญคือ การให้คุณค่าเชิงสถาบันแก่การเรียนรู้ด้วยชีวิตการ เคลื่อนไหวของชุมชน กลุ่มพนักงานบริการ/โสเภณี เพื่อสร้างพลัง และการก่อให้เกิดการยอมรับถึงความเท่า เทียมกันในทางสังคม

4. สํารวจสภาพการทำงานของพนักงานบริการบริเวณชายแดนลุ่มแม่น้ําโขงสิบสองปันนา และลาว	- เพื่อเป็นช่องทางในการแลกเปลี่ยนพนักงานบริการโสเภณี ในกลุ่มประเทศลุ่มน้ำโขงมีศักยภาพ และได้รับโอกาสในการพัฒนาสภาพการทำงานสังคมและชุมชนตลอดจนถึงการต่อสู้กับนโยบาย และกฎหมายที่ไม่เป็นธรรมของรัฐแก่พนักงานบริการ
---	--

ตารางที่ 6-4 (ต่อ)

ปี พ.ศ.	กิจกรรมการเคลื่อนไหว	สาระสำคัญ
2549	1. เปิด “Can do Bar บาร์ในฝันสถานบริการที่ยุติธรรม” ทำเองได้	- บทบาทในการต่อต้านวาทกรรมทางนโยบายโสเภณีผิดกฎหมายของรัฐ โดยเอ็มเพาเวอร์ดำเนินมาจนถึงจุดปะทะแตกหักที่สำคัญในการต่อต้านทำทนายและอำนาจรัฐโดยการเปิดสถานบริการถูกกฎหมายที่จังหวัดเชียงใหม่หรือที่เรียกว่าแคนดูบาร์ ที่พนักงานบริการร่วมกลุ่มกันบริหารจัดการกันเองในรูปแบบบาร์ถูกกฎหมายสถานบริการยุติธรรม
	2. ได้รับรางวัล “องค์กรสิทธิมนุษยชนดีเด่น”	- โดยในปีนี้จากบทบาทสำคัญต่าง ๆ ส่งผลให้เอ็มเพาเวอร์ได้รับรางวัลองค์กรสิทธิมนุษยชนดีเด่นจากคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
	3. เริ่มโครงการมหาวิทยาลัยเอ็มเพาเวอร์	- โดยมหาวิทยาลัยเอ็มเพาเวอร์มีแนวคิดที่สำคัญคือการให้คุณค่าเชิงสถาบันแก่การเรียนรู้ด้วยชีวิตการเคลื่อนไหวของชุมชน กลุ่มพนักงานบริการ/โสเภณีเพื่อสร้างพลัง และการก่อให้เกิดการยอมรับถึงความเท่าเทียมกันในทางสังคม
	4. สํารวจสภาพการทำงานของพนักงานบริการบริเวณชายแดนลุ่มแม่น้ําโขงสิบสองปันนา และลาว	- เพื่อเป็นช่องทางในการแลกเปลี่ยนพนักงานบริการโสเภณี ในกลุ่มประเทศลุ่มน้ำโขงมีศักยภาพ และได้รับโอกาสในการพัฒนาสภาพการทำงานสังคมและชุมชนตลอดจนถึงการต่อสู้กับนโยบาย และกฎหมายที่ไม่เป็นธรรมของรัฐแก่พนักงานบริการ

ที่มา: มูลนิธิเอ็มเพาเวอร์ (2562ก., หน้า 1-15)

จากการดำเนินบทบาทสำคัญของเอ็มเพาเวอร์ที่เกี่ยวข้องกับโสเภณี และอาชีพการขายบริการทางเพศดังกล่าวมาแล้วจนกระทั่งถึงปัจจุบัน ในการต่อต้านวาทกรรมทางนโยบายโสเภณีที่ก่อรูปขึ้นโดยรัฐ และกลไกอำนาจรัฐในสังคมไทย (จันทวิภา อภิสุข, 2561, 11 มกราคม, มูลนิธิเอ็มเพาเวอร์, สัมภาษณ์) สามารถสรุปแยกออกเป็น 2 ลักษณะ คือ

1. การต่อต้านวาทกรรมทางนโยบายโสเภณีของรัฐทางอ้อม กล่าวคือ บทบาทของเอ็มเพาเวอร์ในการต่อต้านวาทกรรมทางนโยบายของรัฐโดยอ้อมนั้น เป็นการต่อต้านทางความคิดด้วยการนำเสนอความคิดคู่ตรงข้ามความคิดใหม่เรื่องโสเภณี และอาชีพการขายบริการทางเพศในสังคมไทย โดยการผลิตสร้างวาทกรรม ความรู้ ความจริง ที่เกี่ยวกับโสเภณี และอาชีพการขายบริการทางเพศในสังคมไทย โดยเสนอความคิดเรื่องโสเภณีถูกกฎหมาย มีสิทธิในทางสังคม และกฎหมายเช่นเดียวกันกับอาชีพอื่น ๆ โดยเรียกคนกลุ่มนี้ (โสเภณี) ว่า “พนักงานบริการ” และอาชีพนี้ (การขายบริการทางเพศ) ว่า “อาชีพบริการ” บทบาทของเอ็มเพาเวอร์ในการต่อต้านวาทกรรมทางนโยบายโสเภณีผิดกฎหมายของรัฐในทางอ้อมดังกล่าวนี้ ถูกผลิตสร้างให้เป็นคู่ตรงข้ามกับรัฐ และถูกเสนอเพื่อสื่อสารความรู้ความคิด โสเภณีได้รับการรับรองโดยกฎหมายในหลากหลายรูปแบบที่ต่อเนื่อง และยาวนาน เช่น การผลิตสื่อรูปแบบต่าง ๆ (หนังสือพิมพ์ วารสาร รายการวิทยุ) การแสดงละคร การจัดนิทรรศการ งานศิลปะ การจัดประชุม / สัมมนาเครือข่าย การจัดการเรียนการสอน (กศน.) ให้พนักงานบริการ และกิจกรรมความคิดอีกมากมายดังได้กล่าวมาแล้วในตารางที่ 13 ทั้งนี้ก็เพื่อผลิตซ้ำ ความรู้ ความคิด ที่เป็นคู่ตรงกันข้ามกับรัฐ เพื่อสร้างความชอบธรรมทางสังคมในการเคลื่อนไหวต่อต้านวาทกรรมทางนโยบายโสเภณีผิดกฎหมาย (Abolitionist policy) ของรัฐ การดำเนินบทบาทในการต่อต้านวาทกรรมทางนโยบายโสเภณีของรัฐทางอ้อม ผ่านทางการนำเสนอวาทกรรม ความรู้ ความจริง และความคิดใหม่ที่เกี่ยวข้องกับโสเภณี และอาชีพการขายบริการทางเพศเป็นอาชีพหนึ่งที่ต้องทำตามกฎหมาย (พิรทรัพย์ วิจิตรชนิกร และวรรัชชล ครัตร์, 2561, หน้า 4) ดำเนินมาถึงจุดเปลี่ยนที่สำคัญของการต่อต้านวาทกรรมทางนโยบายโสเภณีของรัฐโดยอ้อมทางความคิด นั้นคือ ในปี พ.ศ. 2548 เอ็มเพาเวอร์เริ่มต้นโครงการ “มหาวิทยาลัยเอ็มเพาเวอร์” (University of Empower) ขึ้นเพื่อสร้างความเข้มแข็งให้แก่กระบวนการผลิตซ้ำวาทกรรมความคิด โสเภณีถูกกฎหมาย เพื่อต่อต้านวาทกรรมคู่ตรงข้ามคือ โสเภณีผิดกฎหมายที่ก่อรูปขึ้นโดยรัฐ และกลไกอำนาจรัฐดังได้กล่าวแล้ว โดยได้รับการสนับสนุนจาก “มูลนิธิร็อกกี้เฟลเลอร์” (Rockefeller foundation) ให้การสนับสนุนช่วยให้เอ็มเพาเวอร์ยกฐานะขึ้นเป็นมหาวิทยาลัยเอ็มเพาเวอร์ด้วยเหตุผลว่า เอ็มเพาเวอร์ดำเนินบทบาทที่เกี่ยวข้องกับโสเภณีมาอย่างเข้มแข็งต่อเนื่อง และยาวนานกว่า 3 ทศวรรษ เคลื่อนไหวเรียกร้องทั้งต่อผู้ และต่อต้านในประเด็นปัญหาที่เกี่ยวข้องกับนโยบายโสเภณีในมิติต่าง ๆ จนเป็นที่ประจักษ์ในผลงานทั้งในระดับชาติ และระดับนานาชาติ โดยเฉพาะ

บทบาทในการผลิตสร้างความรู้ความคิดอื่น ๆ ที่นอกเหนือจากวาทกรรมทางนโยบายโสภณิของรัฐ และเคลื่อนไหวทางสังคมทางกฎหมาย และทางนโยบายเพื่อผลักดันความรู้ความคิดดังกล่าวสู่สังคม ซึ่งทำหน้าที่เสมือนกับมหาวิทยาลัย โดยมีจำนวนพนักงานบริการ (โสภณิ) กว่า 30,000 คน ที่ได้รับการศึกษา และสำเร็จการศึกษาจากเอ็มเพาเวอร์ ทำให้ได้รับการยอมรับจากนานาชาติว่าเอ็มเพาเวอร์เป็นองค์กรที่ทำงานเคลื่อนไหวเกี่ยวกับพนักงานบริการที่เข้มแข็งที่สุดในเอเชียอาคเนย์ มีบทบาททั้งการเคลื่อนไหว การเผยแพร่ความคิด การทำงานให้กับกลุ่มองค์กรต่าง ๆ ทั้งใน และนอกเครือข่ายได้เพิ่มมากขึ้นทุกปี ด้วยบทบาทในการเคลื่อนไหวต่อสู้ทางความคิด และการต่อต้านวาทกรรมทางนโยบายโสภณิผิดกฎหมายของรัฐ เพื่อผลักดันวาทกรรมคู่ตรงข้าม คือ แนวคิดโสภณิถูกกฎหมายที่เรียกว่า “พนักงานบริการ” และ “อาชีพบริการ” ส่งผลให้ทุกสัปดาห์จะมีภาคส่วนต่าง ๆ ทั้งภาครัฐภาคเอกชนทั้งใน และต่างประเทศเข้ามาแลกเปลี่ยนศึกษาดูงาน ทั้งผู้สื่อข่าว นักวิจัย เจ้าหน้าที่รัฐ คนทำงานองค์กรผู้หญิง หน่วยงานของสหประชาชาติ นักศึกษา ฝึกงาน อาสาสมัคร หน่วยงานสาธารณสุขจากประเทศต่าง ๆ โรงเรียนนายร้อยตำรวจ เครือข่ายแม่หญิงรัฐฉาน สหพันธ์ผู้หญิงพม่า กองทุนเอเอฟเอส อาสาสมัครรัฐบาลออสเตรเลีย มหาวิทยาลัยเทร็น มหาวิทยาลัยจอห์นฮอปกินส์ มหาวิทยาลัยบราวน์ มหาวิทยาลัยฮาร์วาร์ด และอื่น ๆ (มูลนิธิเอ็มเพาเวอร์, 2562ข, หน้า 1-4) นอกจากนี้เอ็มเพาเวอร์ยังมีศูนย์ในพื้นที่ต่าง ๆ 9 แห่ง กระจายอยู่ทั่วทุกภูมิภาคของประเทศไทย เพื่อดำเนินบทบาทในการเคลื่อนไหวภายใต้แนวความคิดเดียวกัน คือ โสภณิถูกกฎหมาย และการรวมกลุ่มในการบริหารจัดการดูแลกันเองที่เอ็มเพาเวอร์เรียกว่า “ชุมชน” โดยแต่ละแห่งจะมีกิจกรรมการเคลื่อนไหวทางสังคมต่อสู้ได้ตอบ และต่อต้านคัดค้านในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับ โสภณิทั้งหมดในประเด็นที่แตกต่างหลากหลายสอดคล้องกับบริบทของแต่ละพื้นที่ เช่น ยุทธศาสตร์ และการเมือง, ผู้ย้ายถิ่นฐาน, สิทธิแรงงาน, ชุมชนพัฒนา, ความหลากหลายทางวัฒนธรรม, การศึกษา, ศิลปวัฒนธรรม และยังมีการสร้างความร่วมมือกับช่างงานแม่น้ำโขงที่ประกอบด้วย จีน เมียนมาร์ ลาว กัมพูชา และเวียดนาม ซึ่งมีแนวความคิด วัตถุประสงค์ และบทบาทในการเคลื่อนไหวต่อสู้ทางความคิด และการต่อต้านวาทกรรมทางนโยบายโสภณิผิดกฎหมายที่ก่อรูปขึ้น โดยรัฐเช่นเดียวกัน

2. การต่อต้านวาทกรรมทางนโยบายโสภณิของรัฐทางตรง กล่าวคือ บทบาทของเอ็มเพาเวอร์ในการต่อต้านวาทกรรมทางนโยบายโสภณิของรัฐโดยตรงนั้น เป็นการผลักดันวาทกรรมต่อต้านให้กลายเป็นปฏิบัติการทางสังคมด้วยการปฏิบัติในลักษณะคู่ตรงข้ามกับแนวนโยบายโสภณิผิดกฎหมายของรัฐ ผ่านกิจกรรม และโครงการต่าง ๆ และการต่อต้านวาทกรรมทางนโยบายโสภณิผิดกฎหมายของรัฐด้วยการปะทะ รื้อถอน ทำลาย กฎหมาย และแนวนโยบายของรัฐโดยตรง เพื่อพยายามมีอิทธิพลในการผลักดันแนวคิดโสภณิถูกกฎหมายให้กลายเป็นแนวนโยบายหลักว่า

ด้วยโสเภณีในสังคมไทยในยุคสมัยปัจจุบัน ผ่านทางชื่อเรียก แรงกดดัน และแถลงการณ์ต่าง ๆ กรณีแรก การต่อต้านวาทกรรมทางนโยบายโสเภณีผิดกฎหมายที่ก่อรูปโดยรัฐในแง่ของการผลักดันวาทกรรมต่อต้านให้กลายเป็นปฏิบัติการทางสังคมด้วยการปฏิบัติในลักษณะคู่ตรงกันข้ามกับแนวนโยบายของรัฐ เช่น การผลักดันวาทกรรมต่อต้านโสเภณีผิดกฎหมายของรัฐผ่านความคิดโสเภณีถูกกฎหมายภายใต้โครงการ “Can do bar” “บาร์ในฝัน สถานบริการที่ยุติธรรม ทำเองได้” โดยมุ่งหวังให้เป็นเป็นต้นแบบของสถานบริการที่ยุติธรรม และที่สำคัญถูกกฎหมายเช่นเดียวกันกับอาชีพอื่น ๆ ทั่วไปที่สังคมยอมรับ และกฎหมายให้การรับรอง และคุ้มครองสิทธิต่าง ๆ ของพนักงานบริการเช่นเดียวกันกับแรงงานทั่วไปในสังคมเช่นเดียวกัน โดยโครงการเริ่มต้นจากการที่กลุ่มพนักงานบริการได้รวบรวมเงินกันคนละ 1,000 บาท จนได้เงินจำนวน 1 ล้านบาท แล้วนำเงินดังกล่าวไปเริ่มต้นโครงการโดยการจัดหาสถานที่ และดำเนินการตามลำดับขั้นตอน จนกระทั่งวันที่ 15 กันยายน 2549 บาร์ยุติธรรมก็เกิดขึ้นครั้งแรกในประเทศไทยในชื่อว่า “แคนดูบาร์” โดยในบาร์จะมีพนักงานบริการ 2 ประเภทคือ เต็มเวลา และบางเวลาทุกคนมีหน้าที่ เสรีฟ ดื่มกิน คุยกับลูกค้า ทำความสะอาด บริหารการเงิน และดูแลสต็อกของในร้านเช่นเดียวกันกับธุรกิจสถานบริการทั่วไป พนักงานบริการทุกคนจะมีประกันสังคม ได้รับการยอมรับจากสำนักงานประกันสังคมว่าเป็นที่ทำงาน ไม่มีการปรับหรือหักเงินเดือน พนักงานทุกคนอยู่ภายใต้กฎระเบียบของแคนดูบาร์ เงินที่ได้จะมาจากการขายเครื่องดื่มให้ลูกค้า ส่วนเรื่องเช็กสัสนั้นถือว่าเป็นเรื่องส่วนตัวของพนักงานกับลูกค้า ผู้รับบริการ พนักงานบริการทุกคนในบาร์จะได้รับการฝึกอบรมสำหรับเป็นผู้ให้คำปรึกษา และสามารถสอนเรื่องการมีเช็กสัที่ปลอดภัยให้กับคนอื่นได้ ซึ่งก็สามารถดำเนินกิจการมาได้จนกระทั่งถึงปัจจุบัน (สุทธิดา มะลิแก้ว, 2552, หน้า 184-188) ขณะที่กรณีที่สอง การต่อต้านวาทกรรมทางนโยบายโสเภณีผิดกฎหมายของรัฐบาลโดยเข้าปะทะ รื้อถอน ทำลาย ทั้งในส่วนของกฎหมาย และแนวนโยบายโสเภณีของรัฐเพื่อสร้างอิทธิพลผลักดันให้วาทกรรมต่อต้านของตนภายใต้แนวคิดโสเภณีถูกกฎหมายในรูปแบบของ “พนักงานบริการ” และ “สถานบริการยุติธรรม” กลายเป็นนโยบายหลักเรื่องโสเภณี บทบาทในการเคลื่อนไหวต่อต้านวาทกรรมโสเภณีของรัฐดังกล่าวของกลุ่มเอ็มเพาเวอร์แสดงออกในหลากหลายรูปแบบทั้ง ข้อเสนอ ข้อเรียกร้อง ประชาพิจารณ์ วิพากษ์วิจารณ์ การเข้าร่วมเป็นกรรมการ ปรับปรุงกฎหมาย การออกแถลงการณ์ ตลอดจนถึงการแสดงกิจกรรมเชิงสัญลักษณ์ และการเคลื่อนไหวกดดันทั้งในระดับชาติ และระดับนานาชาติ เช่น การเคลื่อนไหวที่สำคัญที่สุดครั้งหนึ่งของกลุ่มเอ็มเพาเวอร์ในการต่อต้านวาทกรรมทางนโยบายโสเภณีผิดกฎหมายของรัฐ (Abolitionist policy) ในประเด็นเรื่อง “โสเภณีถูกกฎหมาย สังคมไทยควรยอมรับหรือปฏิเสธ” โดยมีสาระสำคัญอยู่ที่การเรียกร้องให้มีการรับรองอาชีพการขายบริการทางเพศให้เป็นอาชีพที่ถูกต้องตามกฎหมาย เพราะถือเป็นอาชีพที่สุจริตเช่นเดียวกันอาชีพอื่น และ

สามารถทำรายได้ในภาคการบริการเป็นจำนวนมหาศาล โดยอ้างคำให้สัมภาษณ์ขององค์กรแรงงานระหว่างประเทศ (International Labour Organization: ILO) ที่ได้ให้สัมภาษณ์แก่สื่อมวลชนในทำนองเดียวกันว่า รัฐบาลชาติต่าง ๆ ควรออกกฎหมายด้านแรงงาน และมาตรฐานปกป้องสังคม โดยการรับรองให้อาชีพโสเภณีเป็นอาชีพที่ถูกต้องตามกฎหมายใน “ภาคการค้าบริการทางเพศ” พร้อมกับเรียกร้องให้สังคมเปิดใจให้กว้างยอมรับว่าอาชีพโสเภณีเป็นอาชีพสุจริตเช่นเดียวกันกับอาชีพอื่น ๆ เพราะนอกจากผู้ประกอบการอาชีพนี้จะมีอยู่เป็นจำนวนมากแล้วยังถือว่าเป็นกำลังหลักในการสร้างรายได้ให้แก่ประเทศในภูมิภาคนี้ด้วย จันทวิภา อภิสุข มั่นสมองหลักคนสำคัญของกลุ่มเอ็มเพาเวอร์ในการต่อต้านวาทกรรมทางนโยบายโสเภณีผิดกฎหมายที่ก่อรูปขึ้นโดยรัฐ ภายใต้แนวคิดโสเภณีผิดกฎหมาย และต้องปราบปรามอย่างเด็ดขาดจริงจึงมาตั้งแต่นั้น และมีบทบาทสำคัญมาจนกระทั่งถึงปัจจุบัน (2562) แสดงความชัดเจนถึงจุดยืนแล้วแนวคิดของกลุ่มเอ็มเพาเวอร์ว่า “เราอยากให้อาชีพการขายบริการทางเพศ เป็นอาชีพที่ถูกกฎหมายมีสวัสดิการจากรัฐบาล มีมาตรฐานชีวิตในระดับเดียวกันกับคนทำงานในอาชีพอื่น ได้รับการคุ้มครองสิทธิเหมือนกับแรงงานทั่วไป เพราะอาชีพนี้เป็นอาชีพสุจริตไม่ได้โกงใครกิน และภาคธุรกิจบริการเองก็สร้างรายได้ปีละมหาศาล ถ้าพิจารณาจากงานวิจัยของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จะพบว่า มีผู้ประกอบการอาชีพนี้ในประเทศไทยเป็นจำนวนมาก ถ้ารวมทั้งภูมิภาคก็เป็นจำนวนหลายล้านคน เราจึงควรหันมามองผู้ประกอบการอาชีพนี้กันใหม่ว่า พวกเขาเป็นแรงงานสำคัญของชาติไม่ใช่มองว่าเป็นอาชีพที่น่ารังเกียจ เราอยากให้อ้างว่า “ลูกจ้าง” ในกฎหมายแรงงานมีความครอบคลุมถึงคนทำงานในสถานบริการด้วย เพราะตลอดเวลาที่ผ่านมาผู้ขายบริการทางเพศไม่เคยได้รับการคุ้มครองตามกฎหมายแรงงาน กฎหมายที่มีอยู่ก็เอื้อประโยชน์เฉพาะนายทุนเท่านั้น ยกตัวอย่างเช่น พระราชบัญญัติสถานบริการ ที่ระบุให้นักธุรกิจเปิดสถานบริการได้ตามกฎหมาย แต่ในเนื้อหาของกฎหมายกลับไม่ได้คุ้มครองแรงงานในสถานบริการให้เป็นแรงงานที่ถูกต้องตามกฎหมาย ไม่นานมานี้มีการแก้ไขกฎหมายคุ้มครองแรงงานให้ครอบคลุมถึงแรงงานในสถานบริการ เช่น คาราโอเกะ นวดแผนโบราณ แต่กฎหมายดังกล่าวก็ยังคุ้มครองแรงงานกลุ่มนี้ ต่างจากจากแรงงานทั่วไป คือ กฎหมายระบุว่าหากแรงงานในสถานบริการเกิดกรณีพิพาทหรือมีเรื่องให้ถือว่าคนเหล่านี้เป็นเสมือนแรงงานตามกฎหมายว่าด้วยกฎหมายแรงงาน นั้นความหมายว่าถ้าไม่มีเรื่องอะไรกฎหมายก็ไม่ได้คุ้มครองคนเหล่านี้ ถ้าอาชีพนี้ได้รับการคุ้มครอง และรับรองให้เป็นอาชีพที่ถูกต้องตามกฎหมาย ความสัมพันธ์ระหว่างธุรกิจกับแรงงานที่ขายบริการทางเพศจะดีขึ้น เพราะทุกวันนี้ผู้ที่ประกอบธุรกิจนี้ได้ต้องเป็นผู้มีอิทธิพล และกล้าทำผิดกฎหมาย ความสัมพันธ์ระหว่างเจ้าของธุรกิจกับแรงงานกลุ่มนี้จึงอยู่ในลักษณะผู้มีอิทธิพลกับผู้ที่อยู่ใต้อำนาจ และเจ้าของธุรกิจก็มักใช้อิทธิพลในการเอาเปรียบผู้ประกอบการอาชีพนี้ ดังนั้น ถ้าเราทำให้อาชีพนี้ถูกต้องตามกฎหมายทำให้อาชีพนี้มีมาตรฐาน เช่น

ทำงานตามเวลา เลิกงานตามเวลา เจ้าของธุรกิจก็จะใช้สิทธิพลเอาเปรียบแรงงานได้มากขึ้น คนที่ถูกเอารัดเอาเปรียบมากก็จะได้รับการช่วยเหลือ และเขาจะรู้สึกว่าเขาไม่ใช่สัตว์เขาเป็นคนอย่างน้อยที่สุดก็มีกฎหมายคุ้มครอง” (วันดี สันติวุฒิมะธี, 2562, หน้า 1-3) และนอกจากนี้เอ็มเพาเวอร์ยังคงดำเนินบทบาทในการต่อต้านวาทกรรม โศภณีผิดกฎหมายของรัฐอย่างต่อเนื่องในรูปแบบที่แตกต่างหลากหลายแต่มีแกนสำคัญอยู่ที่โศภณี และอาชีพการขายบริการทางเพศที่ได้รับการรับรองตามกฎหมาย เช่น ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับประเด็นด้านสิทธิมนุษยชนกรณีการล่อซื้อบริการทางเพศ ซึ่งเอ็มเพาเวอร์เคลื่อนไหวในประเด็นนี้ว่าเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนอย่างร้ายแรงต่อพนักงานบริการ เป็นวิธีการที่ไม่ถูกต้องตามหลักสิทธิมนุษยชน และ ป.วิอาญา 226 ถือว่าเป็นการปฏิบัติการณ์ที่ร่วมกระทำคามผิด การบุกทลายเป็นการละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ และเป็นการกระทำที่รุนแรงต่อพนักงานบริการ และสร้างผลกระทบต่อพนักงานบริการทั้งหมดซึ่งประเทศไทยมีพนักงานบริการเป็นจำนวนมาก โดยเหตุการณ์ล่าสุดที่มีการบุกทลายนาตาลีอาบอบนวดจับกุมหญิงไป 121 คน ได้ผู้เสียหาย 15 คน ที่วิทตอเรียซีเคิร์ตจับกุมผู้หญิงไป 113 คน ได้ผู้เสียหาย 8 คน ส่วนคนที่เหลือถูกจับกุมข้อหาว่าสูมในสถานบริการค้าประเวณี ในหนึ่งปีจะมีพนักงานบริการถูกจับไม่น้อยกว่า 30,000 คน (มูลนิธิเอ็มเพาเวอร์, 2561ก., หน้า 1) จากเหตุการณ์ต่าง ๆ เหล่านี้ที่เอ็มเพาเวอร์มองว่าเป็นการละเมิดสิทธิของพนักงานบริการอย่างร้ายแรง จึงเรียกร้องให้รัฐบาลไทยโดยเฉพาะกระทรวงพัฒนาสังคม และความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงแรงงาน กระทรวงมหาดไทย และสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ให้กลับไปทบทวนข้อตกลงสัญญาที่ได้ให้ไว้ต่อคณะกรรมการ (Convention on the Elimination of All Forms of Discrimination against Women: CEDAW) ณ กรุงเจนีวา และให้ปฏิบัติตามข้อผูกพันดังกล่าวโดยเฉพาะที่ต้องทำตามข้อเสนอแนะ คือ ยุติการล่อซื้อบริการทางเพศโดยทันที, ยุติการใช้กำลังรุนแรงบุกทลายในการตรวจสถานบริการทางเพศ, แก้ไขปัญหาการรีดไถ่, บังคับใช้กฎหมายคุ้มครองแรงงานกับพนักงานบริการทางเพศ, และให้มีการทบทวนกฎหมายการค้าประเวณีไม่ให้พนักงานบริการมีความผิด (“เอ็มเพาเวอร์” ของรัฐยุติล่อซื้อซึ่งกระทบสิทธิหลังเจ้าหน้าที่บุกจับกุมพนักงานบริการที่นนทบุรี, 2561, หน้า 2) ในประเด็นทางกฎหมายซึ่งเป็นเครื่องมือทางวาทกรรมที่สำคัญของแนวนโยบาย โศภณีผิดกฎหมาย ของรัฐ เอ็มเพาเวอร์ก็เคลื่อนไหวต่อต้านคัดค้านต่อเนื่องเช่น การเข้าร่วมแสดงความคิดเห็นในการแก้ไขกฎหมายปราบปรามการค้าประเวณีที่จัดขึ้นเมื่อ 28 พฤษภาคม 2561 ดังที่ได้กล่าวไปแล้วว่าบทบาทในการเคลื่อนไหวต่อต้านวาทกรรมทางนโยบายโศภณีของรัฐโดยกลุ่มเอ็มเพาเวอร์นั้นมีรูปแบบที่หลากหลายทั้ง นโยบาย กฎหมาย สิทธิ ข้อเสนอ ข้อเรียกร้อง การวิพากษ์วิจารณ์ การคัดค้านต่อต้าน ตลอดจนถึงวิธีการอื่น ๆ ซึ่งไม่เว้นแม้แต่การใช้ “ศิลปะ” เป็นเครื่องมือสำคัญเพื่อสื่อสารแสดงถึงการต่อต้านนโยบายโศภณีผิดกฎหมายของรัฐ เช่น กรณีโครงการศิลปะเป็นสื่อกลางในการต่อต้าน

ความคิด โสเภณี ผิดกฎหมาย และขยายแนวคิด โสเภณี ถูกกฎหมาย โดยมีเป้าหมายให้ถูกผลักดันเป็นกฎหมาย และนโยบายหลักของ โสเภณี โดยเอ็มเพาเวอร์ร่วมมือกับสำนักงานสหประชาชาติด้านการพัฒนา และประชากร (UNDP) และหอศิลป์วัฒนธรรมแห่งกรุงเทพมหานคร จัดนิทรรศการผลงานของพนักงานบริการ ประชาคมอาเซียนหรือผู้ประกอบการอาชีพให้บริการทางเพศ (Sex workers) จากโครงการ SWASEAN หรือ Sex Workers of ASEAN ภายใต้อำนาจ “Yet, still we dance”..เราก็คงเดินรำได้อยู่” เพื่อผลิตซ้ำวาทกรรมต่อต้านด้วยการสร้างความตระหนักรู้ผ่านความรู้ ความจริง และความคิดใหม่แก่สังคม และสาธารณชนเข้าใจ และยอมรับในอาชีพการให้บริการทางเพศ ว่าเป็นอาชีพที่สุจริต และควรถูกกฎหมายลดการตีตรา และเลือกปฏิบัติที่ได้สร้างผลกระทบอย่างรุนแรงต่อผู้ประกอบการอาชีพให้บริการทางเพศ แม้ว่าผลงานที่จัดแสดงครั้งนี้เป็นงานซึ่งมาจากกลุ่มคนที่มีความแตกต่างกันทางวิถีชีวิตวัฒนธรรม และภาษาจำนวน 10 ประเทศในอาเซียน แต่ผลงานเหล่านี้สะท้อนจุดยืนร่วมกันของพนักงานบริการ คือ “การเป็นอาชีพสุจริต และถูกต้องตามกฎหมาย” โดยมีองค์กรสำคัญที่เข้าร่วมได้แก่

1. Aids Myanmar Alliance จากประเทศเมียนมาร์
2. PAMT จากประเทศมาเลเซีย
3. Women s Network for Unity จากประเทศกัมพูชา
4. Project X Singapore จากประเทศสิงคโปร์
5. Philippines sex worker s collective จากประเทศฟิลิปปินส์
6. Vietnamese Network of sex workers (VNSW) จากประเทศเวียดนาม
7. Sao Loa จากประเทศลาว
8. \$ Caret Timor Collective (\$TK) จากประเทศติมอร์เลสเต
9. P3SY/OPSI จากประเทศอินโดนีเซีย
10. Empower จากประเทศไทย

ด้าน จันทวิภา อภิสุข ผู้อำนวยการมูลนิธิเอ็มเพาเวอร์ (ปัจจุบัน) แคนนำที่เป็นมันสมองคนสำคัญของกลุ่มเอ็มเพาเวอร์ตั้งแต่เริ่มก่อตั้ง และร่วมเคลื่อนไหวต่อต้านเรียกร้องประเด็นปัญหา โสเภณีมาอย่างต่อเนื่อง และยาวนานกว่า 3 ทศวรรษ ร่วมกับเอ็มเพาเวอร์ให้ความเห็นที่แสดงถึงจุดยืนของฝ่ายต่อต้านวาทกรรมของรัฐว่า การจัดนิทรรศการในครั้งนี้มีความสำคัญในฐานะที่ทำให้คนในสังคมทั่วไปตระหนักรู้ปรับเปลี่ยนทัศนคติ มอง และเข้าใจผู้ให้บริการทางเพศในแง่ดีมากยิ่งขึ้นว่าเป็นคนที่ประกอบอาชีพสุจริต มีศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ มีความรู้ความสามารถ ในการสร้างสรรค์ต่าง ๆ มีคุณภาพ มีสติปัญญาดี และที่สำคัญที่สุดทำให้สำนักงานสหประชาชาติด้านการพัฒนา และประชากรรู้จักคนกลุ่มนี้ (โสเภณี) ดียิ่งขึ้น เพื่อให้เป็นพลังในการผลักดันให้สังคมเห็น

ความสำคัญของคนกลุ่มนี้ รวมถึงในเชิงนโยบายอย่างเป็นทางการ โดยเฉพาอย่างยิ่งในปัจจุบันที่รวมกลุ่มกันเป็นประชาคมอาเซียนมีการรวมเขตเศรษฐกิจอาเซียน ซึ่งมียุทธศาสตร์หลายประเด็น เช่น การค้า การท่องเที่ยว การเดินทางของผู้ประกอบอาชีพทั้ง 8 อาชีพ แต่ทั้งนี้ยังไม่นับรวมถึง “ผู้ให้บริการทางเพศ” แม้ว่าจะมีเศรษฐกิจการค้าเสรีมากขึ้น แต่คนกลุ่มนี้กลับยังถูกมองว่าเป็นคนไร้ค่าถูกกีดกันออกจากสังคม กฎหมายยังไม่ได้รับการคุ้มครองหรือได้รับสิทธิประโยชน์ เช่นเดียวกับคนกลุ่มอื่น ๆ นอกจากนี้การรวมตัวรวมกลุ่มกันเพื่อแสดงพลังเคลื่อนไหวในครั้งนี้ยังทำให้เกิดความกล้าหาญ ในการต่อต้านทำทนายการทำงานเพื่อให้เกิดความเท่าเทียมกันต่อไป (“เอ็มเพาเวอร์” ขอรัฐยุติล่อซื้อซึ่งกระทบสิทธิหลังเจ้าหน้าที่บุกจับกุมพนักงานบริการที่นนทบุรี, 2562ข, หน้า 1-3) อย่างไรก็ตามจากที่กล่าวมาทั้งหมดการดำเนินบทบาทหน้าที่ในการเคลื่อนไหวต่อต้านวาทกรรมทางนโยบายโสเภณีผิดกฎหมาย ที่ก่อรูปขึ้นโดยรัฐ และกลไกอำนาจรัฐของกลุ่มเอ็มเพาเวอร์ทั้งในแง่ของการต่อต้านวาทกรรมทางนโยบายโสเภณีผิดกฎหมายของรัฐโดยทางอ้อม ผ่านการเคลื่อนไหวผลิตซ้ำวาทกรรมความคิด โสเภณีถูกกฎหมายผ่านทางการผลิตสื่อรูปแบบต่าง ๆ (หนังสือพิมพ์ วารสาร ราชการวิทยุ) การแสดง งานศิลปะ ตลอดจนถึงผ่านระบบการศึกษาระดับ การศึกษานอกระบบ (กศน) และผ่านสถาบันการศึกษาในระบบกรณีการจัดตั้งโครงการ “มหาวิทยาลัยเอ็มเพาเวอร์” (University of Empower) และการต่อต้านวาทกรรมทางนโยบายโสเภณีผิดกฎหมายต้องปราบปรามอย่างเด็ดขาดของรัฐ โดยทางตรงผ่านบทบาทในการต่อต้านที่สำคัญในลักษณะ และรูปแบบต่าง ๆ ดังที่ได้กล่าวไปแล้ว เพื่อพยายามมีอิทธิพลผลักดันให้แนวความคิด โสเภณีถูกกฎหมายเป็นนโยบายหลักกว่าด้วยโสเภณีในสังคมในยุคสมัยปัจจุบัน ที่มีกฎหมายให้การรับรองอย่างถูกต้องผ่านทาง การเคลื่อนไหวเรียกร้อง ข้อเสนอแนะ การวิพากษ์วิจารณ์ การแสดงความคิดเห็น การออกแถลงการณ์คัดค้าน การผนึกกำลังสร้างเครือข่ายต่อต้านนโยบายของรัฐทั้งในและต่างประเทศ ตลอดจนถึงการต่อต้านวาทกรรมทางนโยบายโสเภณีผิดกฎหมายของรัฐด้วยการผลักดันวาทกรรมต่อต้านของกลุ่มตน (โสเภณีถูกกฎหมาย) สู่ปฏิบัติการทางสังคมในลักษณะที่เป็นคู่ตรงข้ามกับรัฐกรณีโครงการ “Can do Bar บาร์ในฝัน สถานบริการยุติธรรม ทำเองได้” ให้พนักงานบริการบริหารจัดการตนเองในเชิงธุรกิจ ซึ่งเป็นโครงการที่เป็นรูปธรรมในการต่อต้านทำทนายวาทกรรมทางนโยบายโสเภณีผิดกฎหมายของรัฐ แต่อย่างไรก็ตามบทบาทในการต่อต้านวาทกรรมทางนโยบายโสเภณีของรัฐโดยเอ็มเพาเวอร์ที่ได้กล่าวมาโดยละเอียดแล้วนั้นก็มิได้มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงวาทกรรมทางนโยบายโสเภณีผิดกฎหมายต้องปราบปรามอย่างเด็ดขาดของรัฐไทยในปัจจุบัน ตรงกันข้ามเพียงแต่สามารถสร้างความตื่นตัวทางความคิดของสังคมในการถกเถียงถึงเรื่อง โสเภณี และอาชีพการขายบริการทางเพศในสังคมไทยยุคสมัยปัจจุบัน ควรจะถูกหรือผิดกฎหมาย สังคมควรวางท่าทีต่อประเด็นปัญหาเหล่านี้อย่างไร และรัฐบาลควรมีแนวนโยบายที่เกี่ยวข้องกับ

ปัญหาโสเภณี และอาชีพการขายบริการทางเพศในสังคมไทยยุคสมัยปัจจุบันอย่างไร มากกว่าความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ในการต่อต้านแวนนโยบายของรัฐด้วยการสถาปนาวาทกรรมโสเภณี ถูกกฎหมายให้กลายเป็นนโยบายหลักของรัฐว่าด้วยโสเภณีในสังคมไทยในยุคสมัยปัจจุบัน

บทที่ 7

การสรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาถึงวาทกรรมว่าด้วยโสเภณีในสังคมไทย ในยุคสมัยก่อนการพัฒนา ยุคสมัยแห่งการพัฒนา และยุคสมัยปัจจุบัน สามารถสรุปผลการศึกษา อภิปรายผลการศึกษา และนำเสนอข้อเสนอแนะได้ดังนี้

สรุปผลการศึกษา

การศึกษาวาทกรรมว่าด้วยโสเภณีในสังคมไทยในครั้งนี้ให้ความสำคัญกับการศึกษาถึงวาทกรรมทางนโยบายโสเภณีในสังคมไทยในแต่ละยุคสมัย โดยแยกออกเป็นวาทกรรมทางนโยบายว่าด้วยโสเภณีในสังคมไทยในยุคสมัยก่อนการพัฒนา (พ.ศ. 2451-2500) วาทกรรมทางนโยบายว่าด้วยโสเภณีในสังคมไทยในยุคสมัยแห่งการพัฒนา (พ.ศ. 2501-2540) และวาทกรรมทางนโยบายว่าด้วยโสเภณีในสังคมไทยในยุคสมัยปัจจุบัน (พ.ศ. 2540-2562) โดยมุ่งเน้นไปที่บริบทโดยทั่วไปของวาทกรรมทางนโยบายโสเภณีในแต่ละยุคสมัยว่ามีส่วนสำคัญเกี่ยวข้องกับ การก่อรูปของวาทกรรมทางนโยบายโสเภณีในแต่ละยุคสมัยอย่างไร การก่อรูปทางวาทกรรมดังกล่าวเกิดขึ้นโดยตัวแสดงทางวาทกรรมตัวใดด้วยวิธีการอย่างไร ภายหลังจากการก่อรูปวาทกรรมทางนโยบายโสเภณีนั้น ๆ ให้กลายเป็นวาทกรรมหลักทางนโยบายแห่งยุคสมัย วาทกรรมหลักทางนโยบายโสเภณีในสังคมไทยในแต่ละยุคสมัยดังกล่าว ส่งผลให้เกิดการต่อต้านวาทกรรมทางนโยบายโสเภณีนั้น ๆ อย่างไร โดยตัวแสดงที่สำคัญทางวาทกรรมตัวใดด้วยวิธีการอย่างไร และที่สำคัญผลจากการต่อต้านวาทกรรมทางนโยบายโสเภณีไทยในยุคสมัยต่าง ๆ ดังกล่าวเป็นอย่างไร สามารถกล่าวโดยสรุปได้ดังนี้คือ

วาทกรรมว่าด้วยโสเภณีในสังคมไทยในยุคสมัยก่อนการพัฒนา (พ.ศ. 2451-2500) อยู่ภายใต้บริบททางสังคมการเมืองที่สำคัญ คือ การปกครองภายใต้ระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ที่พระมหากษัตริย์มีอำนาจสูงสุดในการปกครองประเทศในทั้ง 3 ด้าน จัดแบ่งคนออกเป็นชนชั้นต่าง ๆ โดยมีระบบศักดินาเป็นกลไกที่สำคัญในการควบคุมและกำหนดความสัมพันธ์ของคนระหว่างชนชั้นในทางสังคม มีแนวโน้มนโยบายที่สำคัญคือการเปิดประเทศเพื่อรับเอาอารยธรรมต่าง ๆ แบบตะวันตก ที่เริ่มต้นมาตั้งแต่ในยุคสมัยพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ 4) และปรากฏให้เห็นเด่นชัดในสมัยของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ 5) ที่มีการปฏิรูปประเทศในด้านต่าง ๆ เพื่อรองรับความเจริญก้าวหน้าแบบตะวันตกดังกล่าว เช่น การบริหารราชการแผ่นดิน การศึกษาและวัฒนธรรม เป็นต้น และหนึ่งในการปฏิรูปสำคัญของประเทศไทยในยุคนั้น ซึ่งเกี่ยวข้องโดยตรงกับวาทกรรมทางนโยบายว่าด้วยโสเภณีในยุคสมัยก่อนการพัฒนาก็คือ “การปฏิรูปเศรษฐกิจ” จากแต่เดิมที่ผลิตเพื่อการบริโภคเป็นหลักเริ่มปรับเปลี่ยนมาเป็นแบบกึ่งยังชีพ และกลายเป็นการผลิตเพื่อการค้าและการส่งออกตามแบบตะวันตกเป็นหลักแทนแบบเดิม ลักษณะทางเศรษฐกิจที่เปลี่ยนแปลงไปดังกล่าวส่งผลให้การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานภายในประเทศเป็นสิ่งที่จำเป็นอย่างยิ่ง เพื่อรองรับการขยายตัวของกิจกรรมทางเศรษฐกิจ การพัฒนาเศรษฐกิจในยุคนี้นี้จึงให้ความสำคัญและมุ่งเน้นไปที่การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานที่จำเป็น เช่น ไฟฟ้า ประปา เป็นต้น โดยเฉพาะ “ถนน” ซึ่งถือเป็นเงื่อนไขสำคัญแห่งการพัฒนาและนำพาประเทศก้าวเข้าสู่ความเจริญก้าวหน้า เนื่องจากการเดินทางสัญจรไปมาและระบบการขนส่งเดิมที่พึ่งพา “น้ำ” ผ่านทางลำคลองสายต่าง ๆ ก็ถูกเปลี่ยนมาเป็นการใช้ถนนแทนที่การคมนาคมแบบเดิมที่สะดวก รวดเร็วและปลอดภัยกว่าทางน้ำ

อย่างไรก็ตามการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานที่สำคัญ คือ ถนนในยุคสมัยก่อนการพัฒนานี้ มิใช่เรื่องที่จะกระทำได้ง่าย เนื่องจากต้องใช้ทั้งความรู้สมัยใหม่และโดยเฉพาะอย่างยิ่งการใช้ “เงินงบประมาณแผ่นดิน” จำนวนมหาศาล การแสวงหารายได้มาใช้ในการดำเนินการก่อสร้างดังกล่าวของรัฐบาลพระมหากษัตริย์จึงเป็นสิ่งที่จำเป็น โดยรัฐบาลพระมหากษัตริย์ในยุคสมัยก่อนการพัฒนานั้นมีแหล่งรายได้ภายในประเทศที่สำคัญ คือ รายได้จากการเก็บ “ภาษีอากร” ชนิดต่าง ๆ และภาษีอากรที่รัฐบาลพระมหากษัตริย์จัดเก็บได้มากที่สุดที่กว่าภาษีทุกชนิดก็คือ “ภาษีบำรุงถนน” ซึ่งเป็นภาษีที่จัดเก็บได้จาก “หญิงนครโสเภณี” ผ่านทาง “สำนักโสเภณี” ต่าง ๆ ที่ประกอบกิจการ “รับชำระบรูชเพื่อแลกเงินจ้าง” (ขายบริการทางเพศเพื่อรับค่าตอบแทนเป็นเงิน) ด้วยเหตุที่ภาษีบำรุงถนนสามารถสร้างรายได้ให้แก่รัฐบาลพระมหากษัตริย์เป็นจำนวนมาก การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานของประเทศด้วยการสร้างถนนจึงดำเนินไปอย่างรวดเร็ว เกิดถนนสายสำคัญๆ ขึ้นมากมายหลายสายทั่วทั้งเขตพระนคร (กรุงเทพมหานคร) เช่น เจริญกรุง บำรุงเมือง เฟื่องนคร เป็นต้น จาก

บริบทเบื้องหลังดังกล่าวมาจึงเป็นเงื่อนไขทางวาทกรรมที่สำคัญของรัฐบาลพระมหากษัตริย์ในการใช้เป็นปัจจัยสำคัญในการก่อรูปวาทกรรมทางนโยบายโสเภณีของสังคมไทยในยุคสมัยก่อนการพัฒนา ภายใต้ “วาทกรรมทางนโยบายโสเภณีถูกกฎหมาย” ด้วยเหตุผลที่สำคัญดังได้กล่าวแล้ว คือสามารถสร้างรายได้ให้แก่รัฐบาลพระมหากษัตริย์จำนวนมหาศาล เพื่อนำไปใช้ในการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานของประเทศ รัฐบาลพระมหากษัตริย์จึงได้ก่อรูปวาทกรรมทางนโยบายโสเภณีถูกกฎหมาย โดยการกำหนดนิยามให้ภานี้บารุงถนนที่เรียกเก็บจากกิจการสำนักโสเภณีต่าง ๆ ทั่วทั้งเขตพระนคร คือ แหล่งรายได้อันเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ มีการดำเนินการตามวาทกรรมทางนโยบายโสเภณีที่ได้ก่อรูปขึ้นด้วยการกำหนดให้อาชีพโสเภณีถูกกฎหมาย สามารถดำเนินการได้แต่จะต้องมีการเสียภาษีให้แก่รัฐตามพิกัตอัตราที่รัฐบาลพระมหากษัตริย์กำหนดขึ้น โดยผ่านกลไกที่สำคัญของวาทกรรมทางนโยบายโสเภณี คือ “ระบบเจ้าภาษีนายอากร” โดยรัฐเปิดให้มีการประมูลการจัดเก็บภาษีอากรจากกิจการสำนักโสเภณี โดยผู้ที่เสนอราคาประมูลถูกที่สุดและส่งรายได้ภาษีอากรให้รัฐบาลพระมหากษัตริย์สูงที่สุดก็จะเป็นผู้ได้รับอนุญาตให้ผูกขาดการจัดเก็บภาษี เจ้าภาษีอากรจึงเปรียบเสมือนดังกลางในการทำหน้าที่แทนรัฐ กิจการสำนักโสเภณีในยุคสมัยก่อนการพัฒนานี้จึงรุ่งเรืองเฟื่องฟูเป็นอย่างยิ่ง ความรุ่งเรืองเฟื่องฟูดังกล่าวของกิจการสำนักโสเภณีในยุคนี้พิจารณาได้จากจำนวนโรงโสเภณีที่มีอยู่ทุกตรอกซอกซอยทั่วทั้งพระนคร จำนวนรายได้ที่จัดเก็บได้มากกว่าภาษีชนิดอื่น ๆ เช่น ภาษีฝิ่น ภาษีการพนัน เป็นต้น นอกจากนี้รายได้จากการจัดเก็บภาษีโสเภณีโดยส่วนใหญ่จะกินประมาณการในการจัดเก็บเสมอ และที่สำคัญรายได้จำนวนมหาศาลจากกิจการโสเภณีที่นอกจากจะนำไปใช้ในการสร้างถนนสายต่าง ๆ ดังกล่าวแล้ว รายได้ส่วนหนึ่งจากเจ้าสำนักโคมเขี้ยวในยุคสมัยก่อนการพัฒนานี้มีมากพอจนสามารถนำไปทำนุบำรุงพระพุทธศาสนาด้วยการสร้างวัดที่ประชาชนในยุคสมัยนั้นเรียกว่า “วัดใหม่ยายแพง” ที่สร้างโดยยายแพงหรือแม่แพง เจ้าสำนักโสเภณีชื่อดังของพระนครในยุคนั้นที่ต่อมาเปลี่ยนชื่อเป็น “วัดคณิกาผล” คือ วัดที่สร้างด้วยน้ำพักน้ำแรงของหญิงนครโสเภณี ซึ่งวัดดังกล่าวนี้ก็ยังคงดำรงอยู่ในปัจจุบัน

อย่างไรก็ตามกิจการสำนักโสเภณีที่รุ่งเรืองเฟื่องฟูดังกล่าวก็มิได้ดำเนินมาอย่างราบเรียบ หากแต่เกิดปัญหาสำคัญหลายประการแต่ปัญหาที่สำคัญที่สุดจนนำไปสู่ “การต่อต้านวาทกรรมทางนโยบายโสเภณี” ที่ถูกก่อรูปขึ้นมาโดยรัฐบาลพระมหากษัตริย์ ภายใต้แนวนโยบายโสเภณีถูกกฎหมายที่สร้างรายได้มหาศาลดังกล่าวก็คือ “ปัญหาความสัมพันธ์ในเชิงอำนาจ” ระหว่างรัฐบาล (พระมหากษัตริย์) และชนชั้นนำ (เจ้าภาษีนายอากร) ในการจัดสรรแบ่งปันผลประโยชน์ นำไปสู่การต่อต้านวาทกรรมทางนโยบายโสเภณีดังกล่าวของรัฐบาลพระมหากษัตริย์โดยกลุ่มเจ้าภาษีนายอากร ด้วยวิธีการต่าง ๆ ที่เป็นคู่ตรงกันข้ามกับวาทกรรมทางนโยบายโสเภณีของรัฐ เช่น การโกง

การประมูลและการจัดเก็บภาษี การเบียดบังไม่จัดส่งภาษี การส่งภาษีไม่ครบ ไม่ส่งตามกำหนด ใช้เงินภาษีของหลวงในทางส่วนตัว ดิดค่างเงินภาษี ใช้อิทธิพลรวมกลุ่มแสวงหาประโยชน์จากภาษีในลักษณะต่าง ๆ ที่ทำให้รัฐเสียหาย ตลอดจนถึงวิธีการอื่น ๆ อีกมากมาย ทั้งนี้ก็เพื่อต้องการสร้างอำนาจต่อรองและผูกขาดการประมูลและการจัดเก็บภาษีทั้งหมดจากกิจการสำนักโสเภณีในลักษณะที่มีได้เป็นตัวกลางและมีใช้ตัวแทนรัฐบาล ซึ่งสร้างความไม่พอใจให้แก่รัฐบาลพระมหากษัตริย์เป็นอย่างยิ่ง นำไปสู่การตอบโต้กลุ่มเจ้าภาษีนายอากร โดยการที่รัฐบาลพระมหากษัตริย์ด้วยการใช้ “กฎหมาย” ซึ่งเป็นเครื่องมือที่สำคัญของวาทกรรมทางนโยบาย โสเภณีในยุคสมัยนั้นด้วยการตรา “พระราชบัญญัติป้องกันสัจจรโรค ร.ศ.127 (พ.ศ. 2451)” ขึ้นใช้บังคับแก่กิจการสำนักโสเภณีทั่วทั้งเขตพระนครให้อยู่ภายใต้กฎหมายและแนวนโยบายเดียวกัน ผลที่ตามมาคือกฎหมายฉบับดังกล่าวนำไปสู่การยกเลิกระบบเจ้าภาษีนายอากรในการผูกขาดการประมูลและการจัดเก็บภาษีบำรุงถนนที่เรียก เก็บจากกิจการสำนักโสเภณีเดิมทั้งหมด โดยรัฐบาลพระมหากษัตริย์รวบอำนาจเข้าสู่ส่วนกลางในการดำเนินการเองทั้งหมด สาระสำคัญของวาทกรรมทางนโยบาย โสเภณีในยุคสมัยก่อนการพัฒนาที่ถูกก่อรูปโดยรัฐบาลพระมหากษัตริย์มาตั้งแต่แรกในช่วงต้นยุคก็ดำเนินมาจนกระทั่งสิ้นยุคสมัยก่อนการพัฒนาเนื่องจากเกิดการเปลี่ยนผ่านทางวาทกรรมเข้าสู่ยุคสมัยถัดมาคือยุคสมัยแห่งการพัฒนา

วาทกรรมทางนโยบาย โสเภณีในสังคมไทยในยุคสมัยแห่งการพัฒนา (พ.ศ. 2501-2540) ภายใต้อำนาจบริหารทางสังคมการเมืองที่สำคัญแห่งยุค กล่าวคือ สังคมไทยภายหลังจากสิ้นสุดลงของยุคสมัยก่อนการพัฒนาซึ่งสิ้นสุดลงไปพร้อมกับระบอบการปกครองแบบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ และเริ่มต้นยุคสมัยใหม่ภายหลังจากเกิดการเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475 ที่เปลี่ยนจากระบอบกษัตริย์เหนือรัฐธรรมนูญมาเป็นรูปแบบของระบอบที่กษัตริย์อยู่ภายใต้รัฐธรรมนูญหรือที่เรียกกันว่าระบอบประชาธิปไตย ระบอบการปกครองดังกล่าวดำเนินมาอย่างลุ่มลุกคลุกคลานในสังคมการเมืองไทย ภายใต้อำนาจบริหารทางการเมืองที่มีทั้งเอื้ออำนวยให้เข้มแข็งมั่นคงและบรรยากาศที่บ่อนทำลายให้อ่อนแอลง จนกระทั่งถึงรัฐบาลภายใต้การนำของ จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ ซึ่งถือเป็นช่วงที่สังคมไทยเริ่มต้นเข้าสู่ช่วงต้นยุคสมัยแห่งการพัฒนาอย่างเต็มรูปแบบ เนื่องจากบริบททางเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง ที่เปลี่ยนแปลงไปและแตกต่างจากยุคสมัยก่อนการพัฒนาอย่างสิ้นเชิงแทบจะทุกด้าน ในทางสังคมมิได้มีการกำหนดคนในสังคมออกเป็นชนชั้นต่าง ๆ อย่างเป็นลายลักษณ์อักษรตามชาติกำเนิดเช่นในยุคสมัยก่อนหน้า หากแต่มีการแบ่งโดยใช้ลักษณะทางเศรษฐกิจเป็นเกณฑ์แต่ก็ได้เคร่งครัดเป็นทางการ หากแต่เป็นการรับรู้ของคนในสังคมนั้นคือ ชนชั้นล่าง ชนชั้นกลาง และชนชั้นสูง ความสัมพันธ์ในทางสังคมก็ได้ถูกกำหนดด้วยระบบศักดินา แต่ถูกกำหนดโดยผ่านทางบทบัญญัติแห่งกฎหมาย โดยเฉพาะรัฐธรรมนูญที่เป็นกลไกสำคัญของ

ระบอบการปกครองใหม่ของสังคมไทย ขณะที่ในทางการเมืองการปกครองสังคมไทยในช่วงต้นยุคสมัยแห่งการพัฒนาอยู่ภายใต้บรรยากาศทางการเมืองการปกครองของเผด็จการทหารหลายทศวรรษแทบจะไม่ว่างเว้นจากการปกครองของเผด็จการทหารตลอดช่วงประวัติศาสตร์ของยุคสมัยแห่งการพัฒนา โดยเฉพาะรัฐบาลภายใต้การนำของจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ ที่มีบทบาทสำคัญในการก่อรูปวาทกรรมทางนโยบายโสเภณีในช่วงต้นยุคสมัยแห่งการพัฒนา โดยบรรยากาศที่สำคัญทางการเมืองในยุคนี้ คือ อยู่ภายใต้บรรยากาศการปกครองแบบเผด็จการ “พ่อขุนอุปถัมภ์” ที่เข้มแข็งระบอบการเมืองไทย แต่มีแนวนโยบายที่สำคัญ คือ การดำเนินนโยบายทางการเมืองที่ “เป็นมิตร” กับสหรัฐอเมริกา เพื่อร่วมมือกันต่อต้านภัยทางการเมืองคือ “ลัทธิคอมมิวนิสต์” ที่กำลังแพร่หลายอยู่ในภูมิภาคนี้ นโยบายเป็นมิตรกับสหรัฐอเมริกาดังกล่าวเริ่มเป็นรูปธรรมเมื่อมีการอนุญาตให้สหรัฐอเมริกาเข้ามาใช้ประเทศไทยในการตั้งฐานทัพในภาคต่าง ๆ ของประเทศไทย เพื่อเป็นฐานในการต่อสู้กับคอมมิวนิสต์ ผลจากความร่วมมือทางการเมืองดังกล่าวขยายไปสู่ความร่วมมือและช่วยเหลือทาง “เศรษฐกิจ” โดยสหรัฐอเมริกาในรูปแบบต่าง ๆ ทั้งเงินให้เปล่า เงินกู้ยืม คำแนะนำปรึกษา ตลอดจนการส่งผู้เชี่ยวชาญมาช่วยในการวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ นำไปสู่การเกิดขึ้นของสถาบันและองค์กรสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ เช่น สถาพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักงบประมาณแห่งชาติ สำนักงานสถิติแห่งชาติ เป็นต้น รวมถึงการเกิดขึ้นของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับแรก (พ.ศ. 2504- 2509) ที่ใช้เป็นพิมพ์เขียวในการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศไทยมาจนกระทั่งถึงในปัจจุบัน

ส่งผลให้ประเทศไทยหันหัวเรือทางเศรษฐกิจเข้าสู่ “ระบบทุนนิยมเสรี” ตามอย่างสหรัฐอเมริกาเต็มรูปแบบทั้งในแง่ของโครงสร้างและปรัชญาความคิดในทางปฏิบัติ ทั้งนี้ก็เพื่อมุ่งหวังที่จะนำพาประเทศไทยในยุคสมัยนั้นพุ่งทะยานเข้าสู่ “สังคมสมัยใหม่” อันเป็นลักษณะสำคัญของสังคมไทยในยุคสมัยแห่งการพัฒนา และหนทางเดียวที่จะบรรลุเป้าหมายดังกล่าวแห่งยุคสมัยได้ก็คือ การให้ความสำคัญกับการเร่งรัดพัฒนาเศรษฐกิจตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจฉบับแรกที่ได้วางไว้ ทั้งการเปิดรับการลงทุนจากต่างประเทศ การจ้างงาน การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน การพัฒนารัฐวิสาหกิจ ตลอดจนถึงการพัฒนาภูมิภาคในประเทศไทย การเร่งรัดพัฒนาประเทศไทยในแทบทุกด้านยกเว้นด้าน “การเมือง” ที่ถูกสงวนและเข้มแข็งไว้ดังได้กล่าวแล้ว กิจกรรมการเร่งรัดพัฒนาประเทศในด้านต่าง ๆ ทั้งในเมืองหลวงและในเมืองหลักตามภูมิภาคของประเทศต้องใช้ทรัพยากรจำนวนมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่ง “เงินงบประมาณ” การแสวงหาเงินงบประมาณเพื่อใช้ในการพัฒนาดังกล่าวจึงเป็นสิ่งที่จำเป็นเร่งด่วนและการแสวงหาเงินงบประมาณดังกล่าวของรัฐบาลเกี่ยวข้องโดยตรงในฐานะ “กลไกในการก่อรูปวาทกรรมนโยบายโสเภณี” ในสังคมไทยในยุคสมัยแห่งการพัฒนา ดังที่ได้กล่าวไปแล้วว่า การดำเนินนโยบายทางการเมืองที่เป็นมิตรกับ

สหรัฐอเมริกานำไปสู่ความร่วมมือกันทางการเมืองในการร่วมกันต่อต้านลัทธิคอมมิวนิสต์ที่ขยายตัวอยู่ในภูมิภาคนี้ด้วยการเปิดประเทศให้สหรัฐอเมริกาเข้ามาตั้งฐานทัพและส่งกำลังทหารเข้ามาประจำการตามภูมิภาคต่าง ๆ ของประเทศไทยที่เรียกกันในยุคนั้นว่า “ทหารจีไอ (GI)” การเข้ามาของทหารจีไอส่งผลดีต่อเศรษฐกิจภาพรวมของประเทศเพราะมี การจ้างงาน การก่อสร้าง การขายสินค้า และอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับสงคราม ทำให้เกิดเงินหมุนเวียนในระบบเศรษฐกิจเป็นจำนวนมาก และในบรรดากิจกรรมทางเศรษฐกิจทั้งหมด “ธุรกิจบริการทางเพศ” เป็นธุรกิจที่สามารถสร้างเม็ดเงินให้เก็บและหมุนเวียนในระบบเศรษฐกิจของประเทศไทยเป็นจำนวนมากในรูปของเงินตราสกุลต่างประเทศโดยเฉพาะ “ดอลลาร์สหรัฐ” เนื่องจากทหารอเมริกันนิยมพักผ่อนในรูปแบบของการกินดื่มและการแสวงหาความสุขจากการใช้บริการทางเพศ

ส่งผลให้ธุรกิจบริการทางเพศและธุรกิจบริการเกี่ยวเนื่องอื่น ๆ เช่น บังกะโล บ้านเช่า ม่านรูด โรงแรม สถานบริการกินดื่ม ขยายตัวเฟื่องฟูร่วมกับอุตสาหกรรมเพศพานิชย์ของไทยในยุคสมัยนั้น รัฐบาลในยุคสมัยนั้นก็ปล่อยปละละเลยเนื่องจากสามารถสร้างรายได้มหาศาลในรูปของเงินตราต่างประเทศ ถึงแม้โสเภณีและอาชีพการขายบริการทางเพศในยุคสมัยแห่งการพัฒนานี้จะ “ผิดกฎหมาย” เพราะมีการยกเลิกพระราชบัญญัติป้องกันสัญจรโรค ร.ศ.127 (พ.ศ.2451) ด้วยการประกาศใช้พระราชบัญญัติปรามการค้าประเวณี พ.ศ.2503 แต่ในทางปฏิบัติก็มีได้เคร่งครัด เพราะเจตนารมณ์ของกฎหมายฉบับนี้เพียงแต่ต้องการ “ปราม” มิใช่การ “ปราบ” อย่างเด็ดขาดด้วยเหตุผลดังกล่าวแล้ว และที่สำคัญรัฐบาลในช่วงต้นยุคสมัยแห่งการพัฒนาอาศัยบริบทดังกล่าว เป็นฐานที่สำคัญในการก่อรูปวาทกรรมทางนโยบายโสเภณี ภายใต้แนวความคิดการพัฒนาเศรษฐกิจเพื่อนำพาประเทศเข้าสู่ยุคแห่งความทันสมัย ด้วยการมีนโยบายสำคัญที่เกี่ยวข้องพันแนบแน่นกับโสเภณีและการค้าประเวณี ด้วยการส่งเสริมการลงทุน เปิดรับการลงทุน การให้ความช่วยเหลือ ธุรกิจการท่องเที่ยวและบริการ ทั้งสถานบริการกินดื่มสถานบริการเกี่ยวเนื่องอื่น ๆ เช่น โรงแรม เกิดขึ้นเป็นจำนวนมากในยุคนี้ เพื่อรองรับธุรกิจกลางคืนและธุรกิจบริการทางเพศในรูปแบบต่าง ๆ

อุตสาหกรรมเพศพานิชย์ที่ถูกก่อรูปวาทกรรมนโยบายขึ้นภายใต้แนวคิดในการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศจึงเติบโตและขยายตัวออกไปหลากหลายรูปแบบทั้งในรูปแบบของ โรมแรม ไนท์คลับ โรงน้ำชา อาบอบนวด บาร์ พาร์ตเนอร์ เมียเช่า และอื่น ๆ อีกมากมาย อุตสาหกรรมเพศพานิชย์ในช่วงต้นยุคสมัยแห่งการพัฒน ขยายตัวและเติบโตอย่างต่อเนื่อง จนกระทั่งสงครามสิ้นสุดลง

สหรัฐอเมริกาถอดกำลังทหารและยกเลิกฐานทัพในไทย ธุรกิจบริการทางเพศจึงได้รับผลกระทบเป็นจำนวนมากทางออกเพื่อความอยู่รอดทางธุรกิจก็คือ การปรับเปลี่ยนรูปแบบทางธุรกิจ เช่น ลักษณะของธุรกิจ หน้าตาที่แปลกใหม่ ฐานลูกค้าใหม่ที่ไมใช่คนต่างชาติ แต่ขยายฐานไปสู่คนไทยด้วยกันเอง เป็นต้น กระทั่งเข้าสู่ช่วงปลายยุคสมัยแห่งการพัฒนา รัฐบาลได้ก่อรูปวาทกรรมทาง

นโยบายโสภณิในสังคมไทยใหม่อีกครั้ง ภายใต้แนวนโยบาย “ส่งเสริมการท่องเที่ยวและการสนับสนุนธุรกิจบริการ” ภายใต้แนวคิด “ไทยเที่ยวไทย” (สำหรับนักท่องเที่ยวชาวไทย) และ “ท่องเที่ยวไทย” (สำหรับนักท่องเที่ยวต่างชาติ) เพื่อหวังกระตุ้นเศรษฐกิจและสร้างรายได้ในการพัฒนาประเทศ

แต่อย่างไรก็ตามการท่องเที่ยวและบริการที่สร้างชื่อเสียงและรายได้จำนวนมากให้แก่ประเทศไทยกลับมิใช่การท่องเที่ยวและบริการทั่วไป หากแต่เป็นการท่องเที่ยวและธุรกิจบริการทางเพศ ในรูปแบบที่มีลักษณะต่าง ๆ ที่ปรับตัวเปลี่ยนแปลงรูปแบบทางธุรกิจมาตั้งแต่ช่วงต้นยุคสมัยแห่งการพัฒนาภายหลังสงครามยุติลง ซึ่งการท่องเที่ยวและธุรกิจบริการทางเพศที่มีชื่อเสียงในยุคนั้นก็คือ “เซ็กซ์ทัวร์ เมียทางไปรษณีย์ โสภณิเด็กเยาวชน และโสภณิชาย” ส่งผลให้ประเทศไทยมีชื่อเสียงไปทั่วโลกจนได้รับสมญานามว่า “เมืองหลวงแห่งเซ็กซ์และช่องโสภณิโลก” ซึ่งรัฐบาลก็ได้เดือดร้อนและใส่ใจแต่อย่างใดเนื่องจากเป็นอุตสาหกรรมที่สร้างรายได้มหาศาล ถึงขนาดครั้งหนึ่งรัฐมนตรีท่านหนึ่งมอบนโยบายและชี้แจงต่อที่ประชุมผู้ว่าราชการจังหวัดว่า “ให้เข้าใจสภาพความเป็นจริงของธรรมชาติของมนุษย์และสังคม อย่าเอาคุณธรรมส่วนตัวมาตัดสินผิดถูกในธุรกิจนี้ เพราะมีความจำเป็นต้องใช้เงินจำนวนมากจากธุรกิจนี้ในการพัฒนาประเทศในด้านอื่น ๆ” ภายใต้วาทกรรมทางนโยบายโสภณิผ่านแนวคิดทางนโยบายส่งเสริมการท่องเที่ยวและการสนับสนุนธุรกิจบริการดังกล่าวดำเนินมาอย่างต่อเนื่องไร้อุปสรรคและข้อจำกัดจากภาครัฐ ทั้งนี้เพราะนอกจากรัฐจะมีแนวนโยบายสนับสนุนดังกล่าวแล้ว ยังมีกฎหมายฉบับสำคัญให้การรับรองและคุ้มครองอุตสาหกรรมเพศพานิชย์อย่างชอบธรรมนั้นก็คือ “พระราชบัญญัติสถานบริการ พ.ศ. 2509” ซึ่งเป็นมรดกของวาทกรรมทางนโยบายโสภณิในสังคมไทยมาตั้งแต่ในช่วงต้นยุคสมัยแห่งการพัฒนา กระทั่งปัญหาต่าง ๆ ที่ถูกสะสมทับถมมาหลายทศวรรษตั้งแต่ช่วงต้นยุคเริ่มปรากฏและส่งผลกระทบกับรัฐบาลและสังคมไทย โดยเริ่มต้นจากการขึ้นของ “โรคเอดส์” ที่แพร่กระจายและขยายตัวอย่างรวดเร็ว โดยมีสาเหตุหลักมาจากธุรกิจบริการทางเพศเป็นอันดับแรก ตามมาด้วยปัญหา “โสภณิเด็ก” ทั้งชายและหญิง ตลอดจนจนถึงปัญหา “โสภณิข้ามชาติ” ตามลำดับ ทั้งจากไทยส่งออกไปต่างประเทศและจากต่างประเทศที่ถูกส่งเข้ามาในประเทศไทย ส่งผลให้ประเทศไทยได้รับการเพ่งเล็งจากนานาชาติ จนกระทั่งนำไปสู่การต่อต้านวาทกรรมทางนโยบายโสภณิที่ก่อรูปโดยรัฐบาลไทยในที่สุด โดยตัวแสดงที่สำคัญทางวาทกรรม คือ “สันนิบาตชาติและสหประชาชาติ” ตามลำดับ กล่าวคือ สหประชาชาติผลิตซ้ำวาทกรรมต่อต้านโสภณิที่ถูกผลิตสร้างขึ้นในยุคสันนิบาตชาติในรูปของ “อนุสัญญาที่เกี่ยวข้องกับการต่อต้านการแสวงหาประโยชน์ทางเพศโดยมิชอบทุกรูปแบบ” โดยสหประชาชาติให้อนุสัญญาฉบับดังกล่าวเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการต่อต้านวาทกรรมทางนโยบายโสภณิไทยในยุคสมัยก่อนการพัฒนาด้วยการขอความร่วมมือ การกดดัน การบังคับ และ

คว่ำบาตรในลักษณะต่าง ๆ ให้ไทยจัดการกับปัญหาเรื่องโสเภณีใหม่ตามข้อเสนอแนะแห่งสหประชาชาติ จนกระทั่งไทยในฐานะสมาชิกจำต้องอนุวัติตามสหประชาชาติ พิจารณาทบทวนแนวนโยบายที่เกี่ยวข้องกับโสเภณีใหม่ นำไปสู่การยกเลิกพระราชบัญญัติปรามการค้าประเวณี พ.ศ. 2503 และประกาศใช้ “พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้าประเวณี พ.ศ. 2539” แทนฉบับเดิม ส่งผลให้โสเภณีและอาชีพการขายบริการทางเพศกลายเป็นเรื่องที่ “ผิดกฎหมายอย่างเด็ดขาด” ตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา กระทั่งเกิดการเปลี่ยนผ่านทางวาทกรรมว่าด้วยโสเภณีในสังคมไทยเข้าสู่ยุคสมัยคือการเข้าสู่ยุคสมัยปัจจุบัน

วาทกรรมว่าด้วยโสเภณีในสังคมไทยในยุคสมัยปัจจุบัน (พ.ศ. 2540-2562) อยู่ภายใต้บริบททางสังคมการเมืองที่สำคัญแห่งยุคสมัย คือ ภายหลังจากการรัฐประหาร โดยคณะรักษาความสงบเรียบร้อยแห่งชาติ (รสช.) ในปีพ.ศ. 2534 และเมื่อเหตุการณ์เข้าสู่ภาวะปกติก็เกิดกระแสการเรียกร้องให้เกิด “การปฏิรูปการเมือง” เพื่อสถาปนาระบอบประชาธิปไตยและระบอบเศรษฐกิจแบบทุนนิยมเสรีให้มั่นคงในประเทศไทยหลังจากล้มลุกคลุกคลานมาเป็นเวลาหลายทศวรรษ นำไปสู่การร่างและประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2540 ตามลำดับ รัฐธรรมนูญ 2540 ถือเป็นกลไกทางการเมืองที่สำคัญในการปฏิรูปประเทศเพื่อสร้างความเปลี่ยนแปลงให้เกิดขึ้นกับสังคมการเมืองในยุคสมัยใหม่ โดยมีเนื้อสาระที่ครอบคลุมถึงเรื่องราวต่าง ๆ ทั้งในแง่โครงสร้าง สถาบัน และความสัมพันธ์ต่าง ๆ ในทางเศรษฐกิจ สังคม การเมือง ตลอดจนถึงเรื่องอื่น ๆ ที่เป็นข้อปลีกย่อยและหนึ่งในกระแสเรียกร้องที่สำคัญในการปฏิรูปการเมืองจนกระทั่งปรากฏเป็นบทบัญญัติที่สำคัญในรัฐธรรมนูญก็คือกระแสเรื่อง “สิทธิมนุษยชน คุณค่าศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ตลอดจนถึงความเสมอภาค และเท่าเทียมกัน” ถึงแม้ว่าในเวลาต่อมารัฐธรรมนูญฉบับ 2540 จะถูกยกเลิกโดยคณะรัฐประหารในยุคต่อมาอีกหลายคณะก็ตาม แต่แนวความคิดดังกล่าวก็ยังคงอยู่ในกระแสสังคมการเมืองและปรากฏอยู่ในรัฐธรรมนูญต่อ ๆ มาแม้กระทั่งในรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบัน (พ.ศ. 2560) ด้วยเหตุนี้โสเภณีและอาชีพการขายบริการทางเพศไม่ว่าจะเป็น เพศชายเพศหญิง เด็กเยาวชน ผู้ใหญ่ สมครใจหรือไม่สมครใจก็ตาม เป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนอย่างร้ายแรง เพราะการนำเอามนุษย์มาเป็นสินค้าเพื่อแลกเปลี่ยนซื้อขาย โดยเฉพาะการขายบริการทางเพศจึงถือเป็นการทำลายคุณค่าและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์อย่างเลวทรามยิ่งกว่าการทำสงครามสู้รบกันด้วยอาวุธ ซึ่งความคิดดังกล่าวนี้เป็นอุดมการณ์ที่สำคัญของการปกครองในระบอบประชาธิปไตยที่ทั่วโลกให้การยอมรับร่วมกัน ประกอบกับปัญหาเดิมที่เป็นผลพวงมาจากวาทกรรมทางนโยบายโสเภณีในสังคมไทยในยุคสมัยที่แล้วคือยุคสมัยแห่งการพัฒนาที่ไม่ได้รับการแก้ไข แต่ทว่าสะสมทับถมกันมาเป็นเวลากว่าหลายทศวรรษด้วยเพียงการที่รัฐบาลคำนึงถึงแต่การเป็นแนวนโยบายทางเศรษฐกิจสำคัญและสร้างเม็ดเงินมหาศาลในการพัฒนาประเทศ เช่น เมียเช่า เซ็กส์ทัวร์ ธุรกิจทาง

เพศในลักษณะที่แอบแฝงและซับซ้อนในรูปแบบอื่นตลอดจนถึงโรคเอดส์ที่สร้างความเสียหายส่งผลกระทบต่อสังคมมากกว่ารายได้ที่ได้รับ กระทั่งปัจจุบันก็ยังคงอยู่ร่วมกันกับปัญหาสำคัญในยุคสมัยปัจจุบันอีกหลายประการ เช่น ปัญหาค่านิยมทางเพศแบบเสรี มองเพศเป็นเรื่องมีอในการแสวงหารายได้ ปัญหาการแสวงหาประโยชน์ทางเพศโดยมิชอบในรูปแบบต่าง ๆ อายุที่ลดลงของโสเภณีเด็กทั้งเพศหญิงและเพศชาย ร่วมกันกับปัญหาโสเภณีในกลุ่มข้ามเพศรูปแบบต่าง ๆ อีกมากมาย แต่บริบทเบื้องหลังอันเป็นประเด็นปัญหาที่สำคัญที่สุดโดยตรงต่อการเปลี่ยนผ่านการก่อรูปวาทกรรมทางนโยบายโสเภณีโดยรัฐบาลและกลไกอำนาจในสังคมไทยในยุคสมัยปัจจุบันก็คือ

“ปัญหาการค้ามนุษย์ในรูปแบบของการค้าประเวณี” ทั้งในประเทศและระหว่างประเทศ โดยประเทศไทยในยุคสมัยปัจจุบันอยู่ในสถานะของปัญหาการค้าประเวณีข้ามชาติ คือ “สถานะประเทศต้นทาง ทางผ่าน และปลายทาง” ของการค้าประเวณีข้ามชาติ ส่งผลให้เกิดการเพ่งเล็งจากนานาชาติ นำไปสู่กระแสการต่อต้านแนวนโยบายโสเภณีของประเทศไทยให้หันมาทบทวนถึงมาตรการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับโสเภณีและปัญหาการค้าประเวณีในลักษณะต่าง ๆ ใหม่ ทั้งนี้นโยบาย กฎหมายตลอดจนถึงแนวทางในการปฏิบัติเพื่อป้องกันแก้ไขปัญหา ด้วยเหตุนี้วาทกรรมทางนโยบายโสเภณีในสังคมไทยยุคสมัยปัจจุบันจึงถูกเปลี่ยนผ่านด้วยการก่อรูปวาทกรรมทางนโยบายโสเภณีใหม่ โดยรัฐและกลไกอำนาจที่เกี่ยวข้องตามข้อเรียกร้องและกระแสการกดดันต่อต้านทั้งจากในและต่างประเทศ เพื่อเปลี่ยนผ่านจากวาทกรรมทางนโยบายโสเภณีเดิมอันเป็นผลพวงมาตั้งแต่ในยุคสมัยแห่งการพัฒนา ที่รัฐมีแนวนโยบายโสเภณีแบบผิดกฎหมายแต่มีมาตรการในทางปฏิบัติในลักษณะอนุโลมด้วยการปราม เนื่องจากเหตุผลในเชิงเศรษฐกิจการเมืองดังกล่าวแล้วมาสู่วาทกรรมทางนโยบายโสเภณีแบบ “นโยบายโสเภณีผิดกฎหมายโดยเด็ดขาด” ภายใต้อัน “แนวนโยบายการปราม” (Abolitionist policy) อย่างเคร่งครัดจริงจัง มีการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายให้มีเนื้อหาสาระครอบคลุมลักษณะของการกระทำความผิดตามบริบทแห่งยุคสมัยที่สลับซับซ้อนและเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วในสังคมยุคสมัยปัจจุบัน ตลอดจนถึงการมีมาตรการลงโทษที่เด็ดขาดและรุนแรง เช่น การเพิ่มโทษ การยึดทรัพย์ การตัดสิทธิ์ทางการเมือง เป็นต้น แนวนโยบายโสเภณีผิดกฎหมายต้องปรามปรามอย่างเด็ดขาดดังกล่าว มีเครื่องมือที่สำคัญของวาทกรรมเชิงนโยบายที่ผลิตสร้างขึ้นโดยรัฐในยุคสมัยปัจจุบัน เพื่อสถาปนาอำนาจให้แก่รัฐและกลไกอำนาจรัฐที่เกี่ยวข้องใช้สร้างความชอบธรรมในทางปฏิบัติให้แก่วาทกรรมทางนโยบายโสเภณีใหม่ (ผิดกฎหมายเด็ดขาด) ก็คือ การตราและประกาศใช้บังคับ “พระราชบัญญัติป้องกันและปรามปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551” ร่วมกันกับกฎหมายฉบับอื่น ๆ ในการดำเนินนโยบายโสเภณีในสังคมไทยในยุคสมัยปัจจุบัน ปัจจุบันวาทกรรมทางนโยบายโสเภณีจึงอยู่ภายใต้แนวความคิดโสเภณีผิดกฎหมายและต้องปรามปรามอย่างเด็ดขาด

อย่างไรก็ตามถึงแม้ว่าทบทวนนโยบายโสเภณีใหม่ที่ถูกต้องรูปขึ้น โดยรัฐและกลไกอำนาจ ผ่านทางกฎหมายฉบับสำคัญต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องจะสถาปนาอำนาจและความชอบธรรมให้แก่รัฐในการดำเนินนโยบายแก้ไขปัญหาโสเภณีในสังคมไทย แต่ปัญหาโสเภณีกลับสวนทางกันโดยมิได้ลดลงแต่อย่างใดหากแต่ยังคงอยู่อย่างเป็นปกติ ขยายตัวเติบโตและทวีความสลับซับซ้อนมากยิ่งขึ้นกว่าเดิม ทั้งจำนวน รูปแบบ ที่มีกว่า 25 ชนิด/ประเภท จากการจัดแบ่งโดยกระทรวงสาธารณสุขที่ถือเป็นอีกหนึ่งกลไกอำนาจรัฐสำคัญที่เกี่ยวข้องกับแนวนโยบายโสเภณี นอกจากนี้ยังมีเครือข่ายโยงใยซับซ้อนทั้งในและต่างประเทศเกี่ยวพันกันกับผลประโยชน์มหาศาลและที่สำคัญมีกลไกอำนาจรัฐบางส่วนเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องกับวงจรธุรกิจเพศพาณิชย์ทุกระดับ ด้วยเหตุนี้จึงนำไปสู่ข้อถกเถียงมากมายในสังคมไทยในยุคสมัยปัจจุบันจนเกิดกระแสการเรียกร้องทั้งสนับสนุนคัดค้าน ทบอได้ ทำทนาย ตลอดจนถึงการต่อต้านวาทกรรมทางนโยบายโสเภณีผิดกฎหมายและต้องปราบปรามอย่างเด็ดขาดและจริงจัง ที่ก่อรูปทางนโยบายขึ้น โดยรัฐบาลด้วยเหตุผลดังที่ได้กล่าวแล้วในภาคส่วนต่าง ๆ ในสังคมการเมืองไทยในยุคสมัยปัจจุบัน “องค์กรพัฒนาเอกชน” หรือที่เรียกกันโดยทั่วไปว่า “เอ็นจีโอ” (NGO) ถือเป็นกลุ่มที่มีบทบาทสำคัญมากที่สุดในการต่อต้านทำทนายวาทกรรมทางนโยบายโสเภณีผิดกฎหมายของรัฐบาลในยุคสมัยปัจจุบัน และกลุ่มที่มีบทบาทโดดเด่นสำคัญที่สุดในการต่อต้านทำทนายวาทกรรมทางนโยบายโสเภณีผิดกฎหมายของรัฐบาลก็คือ “กลุ่มเอ็มเพาเวอร์” (Empower foundation) ที่มีบทบาทเข้มแข็ง ต่อเนื่อง และยาวนานมากที่สุดในการต่อสู้กับอำนาจรัฐเพื่อต่อต้านวาทกรรมทางนโยบายโสเภณีผิดกฎหมายของรัฐ ด้วยการนำเสนอวาทกรรมทางนโยบายโสเภณีใหม่ ภายใต้แนวความคิด “โสเภณีถูกกฎหมาย” โดยเอ็มเพาเวอร์เริ่มต้นขึ้นในปีพ.ศ. 2528 กระทั่งปัจจุบัน (พ.ศ. 2562) เป็นเวลากว่าสามทศวรรษในการต่อสู้กับรัฐเพื่อนำเสนอวาทกรรมโสเภณีถูกกฎหมาย บทบาทที่ต่อเนื่องและยาวนานดังกล่าวของเอ็มเพาเวอร์ในการพยายามมีอิทธิพลต่อนโยบายของรัฐบาลเพื่อผลักดันแนวคิดนโยบายโสเภณีถูกกฎหมายและมุ่งปรับเปลี่ยนทัศนคติของสังคมที่มีต่อโสเภณีและอาชีพการขายบริการทางเพศ

ส่งผลให้เอ็มเพาเวอร์ได้รับการยอมรับจากองค์กร สถาบัน หน่วยงานต่าง ๆ ทั้งในประเทศและต่างประเทศระดับนานาชาติ บทบาทที่สำคัญของเอ็มเพาเวอร์ในการต่อต้านวาทกรรมทางนโยบายโสเภณีผิดกฎหมายที่ก่อรูปขึ้น โดยรัฐไทยตั้งแต่แรกก่อตั้งกระทั่งปัจจุบันครอบคลุมรูปแบบและวิธีการต่าง ๆ มากมายหลายประการ เช่น การต่อต้านกฎหมายโสเภณีผิดกฎหมาย การเสนอความคิดเห็นเรียกร้องเรื่องโสเภณีถูกกฎหมาย การสร้างเครือข่ายต่อต้านนโยบายโสเภณีผิดกฎหมายรัฐทั้งในประเทศและต่างประเทศ การใช้ศิลปะรูปแบบต่าง ๆ ในการแสดงออกเชิงสัญลักษณ์ในการต่อต้านรัฐบาล การผลิตสื่อรูปแบบต่าง ๆ เช่น หนังสือพิมพ์ วารสาร รายการวิทยุ เพื่อเผยแพร่แนวคิดโสเภณีถูกกฎหมาย เพื่อผลิตสร้างความรู้ความคิดดังกล่าวในการต่อต้านวาท

กรรมทางนโยบายของรัฐบาล ตลอดจนถึงการจัดการเรียนการสอนในรูปแบบของการศึกษานอกระบบ (กศน.) และการก่อตั้งมหาวิทยาลัยเอ็มเพาเวอร์ เพื่อใช้เป็นแหล่งผลิตสร้างความรู้คู่ตรงกันข้ามกับวาทกรรมทางนโยบายโสเภณีผิวดกกฎหมายของรัฐบาล การดำเนินบทบาทในการต่อสู้เพื่อพยายามมีอิทธิพลในการผลักดันนโยบายโสเภณีถูกกฎหมาย และการต่อต้านวาทกรรมทางนโยบายโสเภณีผิวดกกฎหมายที่ก่อรูปขึ้นโดยรัฐของกลุ่มเอ็มเพาเวอร์มีลักษณะสำคัญทั้ง การต่อสู้/ต่อต้านวาทกรรมทางนโยบายโสเภณีของรัฐผ่านการเสนอความรู้ความคิดที่เป็นปฏิบัติคู่ตรงกันข้ามกับรัฐ และการต่อสู้/ต่อต้านวาทกรรมทางนโยบายโสเภณีของรัฐโดยปฏิบัติการทางสังคมในรูปแบบต่างๆ เพื่อพยายามมีอิทธิพลและผลักดันความคิดโสเภณีถูกกฎหมายให้กลายเป็นวาทกรรมหลักทางนโยบายว่าด้วยโสเภณีในสังคมไทยในยุคสมัยปัจจุบัน แต่ถึงอย่างไรก็ตามบทบาทในการต่อสู้/ต่อต้านวาทกรรมทางนโยบายโสเภณีผิวดกกฎหมายของรัฐ โดยกลุ่มเอ็มเพาเวอร์ก็ทำได้เพียงการสร้างความตื่นตัวทางความรู้ความคิดของสังคม แต่ไม่สามารถเปลี่ยนแปลงวาทกรรมหลักทางนโยบายโสเภณีผิวดกกฎหมายที่ถูกรูปขึ้นโดยรัฐที่ดำรงอยู่อย่างเข้มแข็งมั่นคงในสังคมไทยในยุคสมัยปัจจุบันแต่อย่างใด

อภิปรายผลการศึกษา

วาทกรรมทางนโยบายว่าด้วยโสเภณีในสังคมไทยในยุคสมัยก่อนการพัฒนา: ความคิดหลักของวาทกรรมทางนโยบายในยุคนี้ถูกก่อรูปขึ้นมาโดยรัฐบาลพระมหากษัตริย์ ภายใต้แนวความคิดทางนโยบายในการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ โดยผ่านทางกลไกที่สำคัญของวาทกรรมในเชิงนโยบายคือ “ระบบเจ้าภาษีนายอากร” ที่เป็นเครื่องมือสำคัญในการดำเนินนโยบายโสเภณีดีทะเบียนของรัฐ โดยการเปิดให้มีการประมูลการจัดเก็บภาษีที่เกิดขึ้นจากกิจการรับชำระอากรเพื่อแลกกับสินจ้างของสำนักช่องโสเภณี โดยเจ้าภาษีนายอากรจะเสนอราคาประมูลการจัดเก็บจนเป็นที่พึงพอใจของรัฐ ทำหน้าที่เป็นตัวกลางระหว่างรัฐกับกิจการสำนักโสเภณี และเหตุที่รัฐก่อรูปวาทกรรมทางนโยบาย “โสเภณีดีทะเบียน” (ถูกกฎหมาย) ในยุคสมัยก่อนพัฒนานี้ก็เนื่องจากบริบททางเศรษฐกิจและสังคมที่ผลักดันอยู่เบื้องหลัง ให้รัฐบาลพระมหากษัตริย์ต้องเร่งรัดพัฒนาประเทศ เพื่อรองรับความเจริญก้าวหน้าแบบตะวันตกที่กำลังแพร่หลายเข้ามาในยุคสมัยนั้น การปฏิรูปและพัฒนาประเทศในด้านต่าง ๆ จึงเป็นสิ่งที่มิอาจปฏิเสธและหลีกเลี่ยงได้ การพัฒนาเศรษฐกิจเป็นเรื่องหลักลำดับแรกที่รัฐบาลพระมหากษัตริย์ให้ความสำคัญ โดยให้ความสำคัญกับเรื่องการเมืองเป็นเรื่องรองลงมาจะมีก็เพียงแต่การปฏิรูประบบราชการ ทั้งนี้เนื่องจากระบอบการเมืองการปกครองยังมีข้อจำกัดอยู่ภายใต้ระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ เรื่องการพัฒนาเศรษฐกิจจึงเป็นเรื่องหลักที่สำคัญไม่ส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของระบอบการปกครองและสถาบัน

พระมหากษัตริย์ และยังเป็นผลดีในแง่ของการสร้างเสถียรภาพให้ระบอบการเมืองการปกครองและภาพรวมของประเทศ

การพัฒนาเศรษฐกิจดังกล่าวเริ่มต้นตั้งแต่ การปฏิรูปการคลัง การปฏิรูประบบภาษี การเพิ่มช่องทางในการหารายได้ให้แก่รัฐ เพื่อนำเงินงบประมาณดังกล่าวมาใช้ในการพัฒนาประเทศ ปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจจึงถือเป็นพื้นฐานที่สำคัญของวาทกรรมทางนโยบายโสเภณีในยุคสมัยก่อนการพัฒนานี้ เพราะรายได้หลักที่ได้จากการจัดเก็บภาษีอากรทุกชนิด เช่น ภาษีฝิ่น ภาษีการพนัน ภาษีสุรา และภาษีสินค้าอื่น ๆ ภาษีที่จัดเก็บจากกิจการสำนักโสเภณีสร้างรายได้มากที่สุด ในหลาย ๆ กรณีเกินประมาณการในการจัดเก็บสามารถสร้างรายได้ให้แก่รัฐบาลพระมหากษัตริย์เป็นจำนวนมากพอที่จะรักษาความสัมพันธ์ในเชิงอำนาจทางเศรษฐกิจและการเมืองระหว่างรัฐบาล (พระมหากษัตริย์) และชนชั้นนำ (เจ้าภาษีนายอากร) เพื่อรักษาเสถียรภาพของสถาบันและสร้างความมั่นคงเข้มแข็งทางการเมือง ตลอดจนจนถึงสามารถนำเงินรายได้จากภาษีดังกล่าวมาใช้ในการกิจกรรมทางเศรษฐกิจของประเทศได้เป็นอย่างดี นั่นคือ “การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานของประเทศสยาม” ในยุคนั้นในด้านต่าง ๆ โดยเฉพาะ “ถนน” ซึ่งเป็นโครงสร้างพื้นฐานที่สำคัญที่สุดในการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ ทั้งในแง่ของการคมนาคมขนส่ง การสัญจรไปมาที่สะดวกและรวดเร็ว การเกิดขึ้นของชุมชนและเมืองต่าง ๆ ตามเส้นทางที่มีถนนตัดผ่าน ซึ่งเงินงบประมาณที่รัฐบาลพระมหากษัตริย์นำมาใช้ในการสร้างถนนสายสำคัญต่าง ๆ ในเขตพระนคร (กรุงเทพมหานคร) เช่น เจริญกรุง บำรุงเมือง เฟื่องนคร เป็นต้น เป็นรายได้ที่มาจากโสเภณีโดยตรงจากการจัดเก็บภาษีที่เรียกว่า “ภาษีบำรุงถนน” โดยเก็บจากหญิงนครโสเภณีและสำนักโสเภณีทั่วทั้งพระนคร

วาทกรรมทางนโยบายโสเภณีที่ก่อรูปขึ้น โดยรัฐบาลพระมหากษัตริย์ในยุคสมัยก่อนการพัฒนาภายใต้แนวคิดทาง “นโยบายโสเภณีอนุญาติ” หรือ “นโยบายโสเภณีดีทะเบียน” ดังกล่าว ส่งผลให้กิจการรับชำระรายบุรุษแลกสินจ้างของสำนักโสเภณีต่าง ๆ ในยุคนั้นเฟื่องฟูเติบโตและขยายตัวอย่างรวดเร็ว ด้วยเหตุดังกล่าว คือ รัฐบาลพระมหากษัตริย์มีแผนนโยบายส่งเสริมการประกอบอาชีพนี้เพื่อมุ่งหวังที่จะนำรายได้ไปใช้ในการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ ผลพวงจากวาทกรรมทางนโยบายโสเภณีในยุคนี้ ส่งผลให้โสเภณีถือเป็น “อาชีพที่ถูกต้องตามกฎหมาย” อาชีพโสเภณีภายใต้วาทกรรมทางนโยบายเศรษฐกิจในยุคสมัยก่อนการพัฒนาที่ก่อรูปขึ้น โดยรัฐบาลพระมหากษัตริย์ดังกล่าวมาแล้วนี้ ดำเนินมาอย่างมีเสถียรภาพทั้งในเชิงนโยบายและในระดับปฏิบัติการ กระทั่งเกิดการสะดุดทางนโยบายและเกิดความไม่ต่อเนื่องในทางปฏิบัติ เนื่องจากเกิดปัญหาความขัดแย้งในความสัมพันธ์เชิงอำนาจในการจัดสรรแบ่งปันผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจการเมืองระหว่างรัฐ (พระมหากษัตริย์) และชนชั้นนำ (เจ้าภาษีนายอากร) ในการจัดเก็บภาษีบำรุงถนนจากกิจการสำนักโสเภณี นำไปสู่การต่อต้านวาทกรรมทางนโยบายโสเภณีดีทะเบียนหรือ

โฉมหน้าของรัฐบาลพระมหากษัตริย์ โดยกลุ่มเจ้าภีณายอากรด้วยวิธีการต่าง ๆ ที่เป็น
 ปฏิบัติกันตรงข้ามกันกับวาทกรรมทางนโยบายโฉมหน้าของรัฐดังกล่าวแล้ว เช่น การร่วมมือกัน
 รวมกลุ่มกันใช้สิทธิพลเมืองการประมุขการจัดเก็บภาษี การไม่นำส่งเงินภาษีตามกำหนด การเบียดบัง
 นำเงินภาษีมาใช้ส่วนตัว และวิธีการอื่น ๆ อีกมากมาย ซึ่งสร้างความไม่พอใจให้แก่รัฐบาล
 (พระมหากษัตริย์) เป็นอย่างยิ่ง นำไปสู่การโต้ตอบโดยรัฐด้วยการสร้างเครื่องมือในเชิงนโยบายมา
 เพื่อตอบโต้กับการต่อต้านวาทกรรมทางนโยบายโฉมหน้าของกลุ่มเจ้าภีณายอากร โดยการตราและ
 ประกาศใช้บังคับ “พระราชบัญญัติป้องกันสัญจรโรค ร.ศ. 127 (พ.ศ. 2451)” ซึ่งมีสาระสำคัญ
 ครอบคลุมแนวนโยบายโฉมหน้าทั้งหมด ทั้งในแง่ของการสถาปนาอำนาจเต็มและเบ็ดเสร็จเด็ดขาด
 ให้แก่รัฐบาลพระมหากษัตริย์ ในการผลิตซ้ำวาทกรรมทางนโยบายโฉมหน้าดีทะเบียน/โฉมหน้า
 อนุญาต ด้วยการยกเลิกระบบเจ้าภีณายอากร และระบบการประมุขการจัดเก็บภาษีบำรุงถนน การ
 นิยามกำหนดตำแหน่งแห่งที่ให้แก่โฉมหน้าทั้งในทาง “สังคม เศรษฐกิจ สาธารณะสุข” โดยผ่านทาง
 บทบัญญัติแห่งกฎหมายดังกล่าว ที่ให้การรับรองและสร้างความชอบธรรมให้แก่วาทกรรมทาง
 นโยบายโฉมหน้าดีทะเบียน/โฉมหน้าอนุญาตที่รัฐบาลพระมหากษัตริย์ได้ก่อรูปขึ้นมาตั้งแต่แรก ผลที่
 ตามมาจากการต่อต้านวาทกรรมทางนโยบายโฉมหน้า โดยกลุ่มเจ้าภีณายอากรดังกล่าวก็คือ ความ
 พ่ายแพ้ในการต่อสู้/ต่อต้านทางวาทกรรมทางนโยบายโฉมหน้าและการสร้างเงื่อนไขเร่งรัดให้
 รัฐบาลพระมหากษัตริย์สามารถรวบอำนาจได้อย่างเบ็ดเสร็จเด็ดขาด ในการผูกขาดครอบงำวาท
 กรรมหลักทางนโยบายว่าด้วยโฉมหน้าในสังคมไทยตลอดจนกระทั่งสิ้นสุดยุคสมัยก่อนการพัฒนา

วาทกรรมทางนโยบายว่าด้วยโฉมหน้าในสังคมไทยในยุคสมัยแห่งการพัฒนา : อยู่ภายใต้
 แนวคิดหลักของวาทกรรมทางนโยบายที่ถูกก่อรูปขึ้นมาโดยรัฐบาลผ่านความคิดทาง “นโยบายการ
 พัฒนาประเทศให้ทันสมัย” โดยมีบริบทสำคัญเบื้องหลังทาง “การเมืองและเศรษฐกิจ” เป็นปัจจัย
 สำคัญโดยตรงในการก่อรูปวาทกรรมทางนโยบายโฉมหน้าในยุคสมัยแห่งการพัฒนานี้ บริบททาง
 การเมืองและเศรษฐกิจดังกล่าวเริ่มต้นจากการดำเนินนโยบายทางการเมืองของรัฐบาลในช่วงต้นยุค
 สมัยแห่งการพัฒนาที่เป็นมิตรกับสหรัฐอเมริกา ภายใต้ภารกิจสำคัญทางการเมืองร่วมกัน คือ การ
 ต่อต้านवादล้างภัยจากลัทธิคอมมิวนิสต์ที่แพร่หลายในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ นโยบาย
 ทางการเมืองที่เป็นมิตรกับสหรัฐอเมริกาดังกล่าวถูกผลักดันไปสู่การปฏิบัติ เพื่อพิสูจน์ความจริงใจ
 ของรัฐบาลไทยในยุคสมัยนั้น โดยเริ่มต้นด้วยการที่รัฐบาลไทยเปิดประเทศให้สหรัฐอเมริกาส่ง
 ทหารมาประจำการหลายหมื่นนายและเข้ามาตั้งฐานทัพตามภูมิภาคต่าง ๆ ของประเทศไทย เพื่อใช้
 ไทยเป็นฐานยุทธศาสตร์ในการทำสงครามต่อสู้กับลัทธิคอมมิวนิสต์ การดำเนินนโยบายที่เริ่มต้น
 ด้วยมิติทางด้านการเมืองและการทหารดังกล่าวของรัฐบาลไทย นำไปสู่ความเกี่ยวพันเชื่อมโยงใน
 การให้กำเนิดนโยบายทางเศรษฐกิจของประเทศ นั่นคือ การได้รับความสนับสนุนช่วยเหลือทาง

เศรษฐกิจจากสหรัฐอเมริกาในรูปแบบต่าง ๆ ทั้งองค์ความรู้ เงินงบประมาณ ตลอดจนถึงบุคลากรผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญในการพัฒนาเศรษฐกิจแบบระบบทุนนิยมเสรี ส่งผลให้แนวนโยบายทางเศรษฐกิจของไทยในยุคสมัยแห่งการพัฒนา ที่เป็นผลพวงมากจากนโยบายทางการเมืองก็หันไปทางการพัฒนาเศรษฐกิจแบบระบบทุนนิยมเสรีภายใต้การครอบงำของสหรัฐอเมริกา จนในที่สุดนำไปสู่การเกิดขึ้นของพิมพ์เขียวในการพัฒนาเศรษฐกิจของไทยขึ้นเป็นครั้งแรก นั่นคือ “แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับแรก (พ.ศ. 2504-2509)” ที่ใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ นอกจากนี้ยังนำไปสู่การเกิดขึ้นของหน่วยงานและองค์กรสำคัญต่าง ๆ มากมายภายใต้การให้ความช่วยเหลือของสหรัฐอเมริกา เช่น สภาพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักงานสถิติแห่งชาติ สำนักงานประมาณแห่งชาติ และอื่น ๆ อีกมากมาย ที่เป็นกลไกสำคัญในการผลักดันนโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจแบบทุนนิยมของประเทศ

อย่างไรก็ตามนอกจากการพัฒนาในเชิงโครงสร้างทางเศรษฐกิจดังกล่าวของประเทศไทยภายใต้คำแนะนำสนับสนุนช่วยเหลือโดยสหรัฐอเมริกา การเข้ามาตั้งฐานทัพและการส่งทหารจำนวนมากเข้ามาประจำการในภูมิภาคต่าง ๆ ของประเทศไทยยังเกี่ยวข้องสัมพันธ์ส่งผลต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศไทยในขณะนั้น และเป็นเงื่อนไขสำคัญโดยตรงในการเป็นปัจจัยพื้นฐานให้กับ “การก่อรูปวาทกรรมทางนโยบายโสเภณี” ที่ถูกก่อรูปขึ้น โดยรัฐบาลไทยในยุคสมัยแห่งการพัฒนา เพราะการเข้ามาตั้งฐานทัพและการเข้ามาประจำการของทหารอเมริกัน นำไปสู่การสร้างรายได้จำนวนมากจากกิจกรรมทาง “เศรษฐกิจในเชิงสงคราม” ทั้งการก่อสร้าง การค้า การลงทุน การขนส่ง และอื่น ๆ กิจกรรมทางเศรษฐกิจในช่วงสงครามที่สำคัญที่สามารถสร้างรายได้มหาศาลให้แก่รัฐบาลไทยในช่วงต้นยุคสมัยแห่งการพัฒนาในรูปแบบของเงินตราสกุลต่างประเทศ โดยเฉพาะ “ดอลลาร์สหรัฐ” ก็คือ “กิจการโสเภณีและธุรกิจบริการทางเพศ” ในรูปแบบต่าง ๆ ที่ถึงแม้จะเป็นอาชีพและธุรกิจที่ “ผิดกฎหมาย” ภายใต้พระราชบัญญัติปรามการค้าประเวณี พ.ศ. 2503 แต่ในทางปฏิบัติรัฐบาลก็ทำเพียงแค่ “การปราม” และปล่อยปละละเลยตลอดจนถึงการสนับสนุนธุรกิจบริการบางประเภทที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจบริการทางเพศ เช่น โรงแรม บังกะโล สถานบันเทิง เป็นต้น ส่งผลให้กิจการเพศพาณิชย์ในช่วงต้นยุคสมัยแห่งการพัฒนา ตลอดจนถึงธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการขายบริการทางเพศรูปแบบต่าง ๆ เติบโตและขยายตัวอย่างรวดเร็วเพื่อตอบสนองความต้องการของทหารอเมริกันและคนไทยบางส่วน รูปแบบของธุรกิจบริการทางเพศที่สำคัญในยุคนี้ เช่น เมียเช่า พาร์ตเนอร์ โสเภณีชั่วคราว โสเภณีรายเดือน เป็นต้น ส่วนประเภทธุรกิจบริการที่เกี่ยวข้องภายใต้การสนับสนุนของรัฐบาลโดยผ่านทาง “พระราชบัญญัติสถานบริการ พ.ศ. 2509” เกิดขึ้นเป็นจำนวนมาก เช่น โรงแรม บังกะโล บ้านเช่า สถานบริการกินดื่ม สถานบันเทิงกลางคืน ดังได้กล่าวแล้ว ทั้งนี้การก่อรูปวาทกรรมทางนโยบายโสเภณีภายใต้ “แนวคิด

โสภณีสตรี” โดยการออกกฎหมายมาให้การรับรองตลอดจนถึงการสนับสนุนส่งเสริมธุรกิจบริการในลักษณะต่าง ๆ ที่เกี่ยวเนื่องกับการขายบริการทางเพศ ก็เพื่อแลกกับเม็ดเงินจำนวนมหาศาลที่หมุนเวียนในธุรกิจในรูปแบบของเงินตราต่างประเทศ เพื่อนำไปใช้ในการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ เพื่อบรรลุนโยบายการสร้างความทันสมัยให้ประเทศไทย ซึ่งเป็นแนวคิดหลักของการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศไทยในยุคสมัยแห่งการพัฒนาช่วงต้นยุค

อย่างไรก็ตามกิจการเพศพาณิชย์ดังกล่าวก็ดำเนินมาจนกระทั่งสงครามยุติลง ภายหลังจากถอดฐานทัพและกองกำลังทหารสหรัฐอเมริกากลับ ธุรกิจบริการทางเพศที่เติบโตและขยายตัวอย่างรวดเร็วก็เริ่มประสบปัญหา แต่เนื่องจากเป็นธุรกิจที่ทำเงินมหาศาลจึงนำไปสู่การแก้ไขปัญหของรัฐบาลในช่วงปลายยุคสมัยแห่งการพัฒนา ด้วยการผลิตซ้ำการก่อรูปวาทกรรมทางนโยบายโสภณีสตรีอีกครั้งในช่วงปีพ.ศ. 2523-2526 เพื่อหวังสร้างรายได้ด้วยวิธีการกระตุ้นการบริโภคผ่านทาง “แนวนโยบายการส่งเสริมการท่องเที่ยวและการสนับสนุนอุตสาหกรรมบริการ” ภายใต้นโยบาย “ท่องเที่ยวไทย และ ไทยเที่ยวไทย” แต่การท่องเที่ยวดังกล่าวที่รัฐบาลส่งเสริมสนับสนุน มิใช่การท่องเที่ยวปกติทั่วไปหากแต่กิจกรรมการท่องเที่ยวและธุรกิจบริการกลับเป็น “เรื่องทางเพศ” ทั้งหมดที่สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวจากต่างชาติและสร้างรายได้มหาศาล ส่งผลให้ไทยเป็นที่รู้จักไปทั่วโลกในฐานะ “เมืองหลวงแห่งเซ็กซ์และช่องโสภณีสตรีโลก” ซึ่งรัฐบาลก็มิได้มีมาตรการใด ๆ ด้วยเหตุผลทางเศรษฐกิจดังกล่าวแล้ว ประกอบกับปัญหาสำคัญที่เกิดขึ้นใหม่คือ “โรคเอดส์” ส่งผลให้ไทยได้รับการกดดันจากนานาชาติโดยเฉพาะอย่างยิ่งจาก “สหประชาชาติ” ที่ออกมาต่อต้านวาทกรรมทางนโยบายโสภณีสตรีของไทยในยุคสมัยแห่งการพัฒนาโดยทางอ้อมผ่านทาง “อนุสัญญาผลิตซ้ำการต่อต้านการแสวงหาประโยชน์ทางเพศโดยมิชอบ” ที่เริ่มต้นตั้งแต่ในยุคนิบาตชาติ เพื่อให้ไทยในฐานะประเทศสมาชิกดำเนินการแก้ไขปัญหานโยบายโสภณีสตรีดังกล่าว จนในที่สุดรัฐบาลไทยจำต้องอนุวัติตามการต่อต้านดังกล่าวของสหประชาชาติ ด้วยการเปลี่ยนผ่านวาทกรรมทางนโยบายโสภณีสตรีที่มีมาตั้งแต่ในช่วงต้นยุคจนกระทั่งถึงในช่วงปลายยุคสมัยแห่งการพัฒนา โดยผ่านทางเครื่องมือที่สำคัญทางวาทกรรมด้วยการตราและประกาศใช้กฎหมายฉบับสำคัญคือ “พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้าประเวณี พ.ศ. 2539” และยกเลิกกฎหมายเดิมคือ พระราชบัญญัติค้าประเวณี พ.ศ. 2503 ซึ่งสหประชาชาติมองว่าเป็นกฎหมายที่ให้อำนาจรัฐบาลไทยเป็นเจ้าของกิจการโสภณีสตรีของประเทศ ส่งผลให้ตั้งแต่บัดนั้นเป็นต้นมากระทั่งถึงปัจจุบัน วาทกรรมทางนโยบายโสภณีสตรีเปลี่ยนผ่านจาก “นโยบายโสภณีสตรี” มาอยู่ภายใต้วาทกรรมหลักทางนโยบายของโสภณีสตรีในสังคมไทยคือ “นโยบายโสภณีสตรีผิดกฎหมาย” แต่อย่างไรก็ตามการเปลี่ยนผ่านวาทกรรมทางนโยบายโสภณีสตรีจากเสรีสู่ผิดกฎหมายดังกล่าว ก็มิได้ส่งผลต่อการแก้ไขปัญหาโสภณีสตรีและธุรกิจเพศพาณิชย์ในประเทศไทยแต่อย่างใดจนกระทั่งสิ้นยุคสมัยแห่งการพัฒนา

วาทกรรมทางนโยบายว่าด้วยโสเภณีในสังคมไทยในยุคสมัยปัจจุบัน: ภาครัฐบาลและกลไกอำนาจรัฐก่อรูปทางนโยบายขึ้นมาจากบริบทเบื้องหลังที่สำคัญแห่งยุคสมัย ก็คือ บริบททางการเมืองภายใต้กรอบคิด โครงสร้าง ระเบียบและอุดมการณ์ประชาธิปไตยแบบตะวันตกที่ให้ความสำคัญกับเรื่อง “สิทธิมนุษยชน คุณค่าศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ความเสมอภาคเท่าเทียมกันของมนุษย์” โดยภายหลังจากที่ประเทศไทยดำเนินการปฏิรูปการเมืองในด้านต่าง ๆ จนนำไปสู่การร่างและประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2540 ที่ได้รับการยอมรับว่ามีความเป็นประชาธิปไตยมากที่สุดฉบับหนึ่งของเมืองไทย ทั้งในแง่ของกระบวนการเกิดขึ้นการได้มาและเนื้อหาของรัฐธรรมนูญที่ครอบคลุมมิติต่าง ๆ ตามเจตนารมณ์ของการปฏิรูปการเมืองในขณะนั้น หลักการต่าง ๆ ดังกล่าวแล้วคือ สิทธิมนุษยชน คุณค่าศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ และความเสมอภาคเท่าเทียมกันของมนุษย์ ก็ถูกบรรจุไว้ในรัฐธรรมนูญฉบับนี้ ถึงแม้ว่าจะถูกยกเลิกไปโดยคณะรัฐประหารและมีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญอีกหลายฉบับกระทั่งถึงปัจจุบันฉบับที่ 20 คือ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2560 สาระสำคัญต่าง ๆ ดังกล่าวก็ยังคงปรากฏอยู่ในรัฐธรรมนูญ

ด้วยเหตุนี้การนำมนุษย์มาลดทอนความเป็นมนุษย์ด้วยการทำให้มนุษย์เป็นสินค้าทางเพศแสวงหาประโยชน์ทางเพศจากมนุษย์โดยมิชอบในลักษณะและรูปแบบต่าง ๆ จึงเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนเป็นการทำลายคุณค่าและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์อย่างร้ายแรง เป็นปฏิปักษ์ต่ออุดมการณ์แบบประชาธิปไตยและขัดแย้งต่อเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญที่มุ่งพิทักษ์รักษาสิทธิมนุษยชนและคุ้มครองรักษาคุณค่าและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ โดยเฉพาะมนุษย์เพศหญิงที่มักจะถูกเอารัดเอาเปรียบ โดยเฉพาะในสังคมของประเทศกำลังพัฒนาทั้งหลายที่มีคติทางวัฒนธรรมแบบชายเป็นใหญ่ ด้วยเหตุนี้โสเภณีและอาชีพการขายบริการทางเพศและการแสวงหาประโยชน์ทางเพศโดยมิชอบจากมนุษย์ในรูปแบบต่าง ๆ จึงถือเป็นปัญหาใหญ่เป็นปัญหาสำคัญของสังคมการเมืองไทยในยุคสมัยปัจจุบัน และดังที่ได้กล่าวไปแล้วว่าโสเภณีและอาชีพการขายบริการทางเพศที่ถูกก่อรูปวาทกรรมทางนโยบายขึ้นโดยภายใต้แนวคิดต่าง ๆ ตั้งแต่ในยุคสมัยก่อนการพัฒนา ยุคสมัยแห่งการพัฒนา มาจนกระทั่งถึงยุคสมัยปัจจุบันอาชีพการขายบริการทางเพศก็มีได้หายไปหรือลดลงแต่อย่างใด หากแต่ดำรงอยู่มาอย่างต่อเนื่องตลอดพัฒนาการทางประวัติศาสตร์สังคมไทย มีการปรับตัวปรับปรุงเปลี่ยนแปลงลักษณะและรูปแบบต่าง ๆ ที่หลากหลายและซับซ้อน เพื่อปรับตัวให้สอดคล้องตามบริบทที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและซับซ้อนเช่นกัน ปัญหาเดิมของโสเภณีและอาชีพการขายบริการทางเพศในสังคมไทยที่สะสมกันมาหลายทศวรรษ ร่วมกันกับปัญหาใหม่ของสังคมไทยในยุคสมัยปัจจุบัน เช่น โรคเอดส์ที่ยังไม่มีแนวโน้มจะลดลงแต่อย่างใด ปัญหาโสเภณีเด็กเยาวชนที่อายุลดลงเรื่อย ๆ ต่ำกว่าที่กฎหมายกำหนด ค่านิยมทางสังคมวัฒนธรรมที่สร้างความสมัคร

ใจในการเข้าสู่อาชีพ โสเภณีเพื่อขายบริการทางเพศ ปัญหาโสเภณีชายและกลุ่มข้ามเพศทั้งชายและหญิง การขายบริการทางเพศที่อาศัยเทคโนโลยีสมัยใหม่เข้าช่วยและกระทำในลักษณะปัจเจกชนที่ซับซ้อนและยากแก่การตรวจสอบจับกุม ปัญหาโสเภณีข้ามชาติทั้งจากไทยไปต่างประเทศ จากต่างประเทศเข้ามาในประเทศไทย และปัญหาอื่น ๆ อีกมากมาย และที่สำคัญที่สุดในปัจจุบันคือ “การค้ามนุษย์ในรูปแบบของการค้าประเวณี” ทั้งในชาติและข้ามชาติในลักษณะของ “องค์กรอาชญากรรม” ที่มีเครือข่ายทั่วโลกโดยประเทศไทยในยุคสมัยปัจจุบันดำรงอยู่ใน 3 สถานะ คือ “ประเทศต้นทาง ทางผ่าน และปลายทาง” ของการค้ามนุษย์ในรูปแบบของการค้าประเวณีทั้งในชาติและข้ามชาติ โดยเฉพาะอย่างยิ่งโสเภณีเด็กเยาวชน ประกอบกับบริบททางสังคมการเมืองที่สำคัญในยุคสมัยปัจจุบันดังที่ได้กล่าวไปแล้วคือ การให้ความสำคัญกับบริบททางด้านการเมือง ภายใต้แนวคิดประชาธิปไตยแบบตะวันตกที่เน้นเรื่องสิทธิมนุษยชน คุณค่าศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ และความเสมอภาคเท่าเทียมกันของมนุษย์ โสเภณีและอาชีพการขายบริการทางเพศจึงกลายเป็นปฏิบัติการคู่ตรงข้ามกันกับทั้งบริบท กฎหมาย ตลอดจนถึงอุดมการณ์แห่งยุคสมัยในสังคมไทยปัจจุบัน

ด้วยเหตุนี้จึงเป็นปัจจัยให้รัฐบาลและกลไกอำนาจรัฐในสังคมไทยยุคสมัยปัจจุบันต้องก่อรูปวาทกรรมทางนโยบายโสเภณีในสังคมไทยยุคสมัยปัจจุบันใหม่ ด้วยการเปลี่ยนผ่านวาทกรรมทางนโยบายโสเภณีที่เป็นมรดกจากปลายยุคสมัยแห่งการพัฒนาจากเดิมที่ “โสเภณีผิดกฎหมายและต้องปราบ” เปลี่ยนผ่านเข้าสู่วาทกรรมทางนโยบาย “โสเภณีผิดกฎหมายต้องปราบอย่างเด็ดขาด” ภายใต้แนวนโยบาย “การปราบ” (Abolitionist policy) วาทกรรมทางนโยบายโสเภณีใหม่ของสังคมไทยในยุคสมัยปัจจุบันดังกล่าว ที่รัฐก่อรูปขึ้นถูกผลักดันสู่ปฏิบัติการทางสังคม โดยมีการผลิตสร้างเครื่องมือที่สำคัญในเชิงนโยบาย คือ “พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551” เป็นกฎหมายหลักร่วมกันกับกฎหมายฉบับอื่น ๆ ในการสร้างความชอบธรรมเชิงอำนาจและเป็นหลักประกันการเกิดผลในทางปฏิบัติของวาทกรรมทางนโยบายการปราบ โสเภณีและอาชีพการขายบริการทางเพศ ตลอดจนถึงการแสวงหาประโยชน์ทางเพศโดยมิชอบทุกรูปแบบอย่างเด็ดขาดและจริงจัง แต่อย่างไรก็ตามภายหลังจากการผลักดันวาทกรรมทางนโยบายโสเภณีใหม่ด้วยการปราบอย่างเด็ดขาดและจริงจัง ด้วยเครื่องมือเชิงนโยบายที่สำคัญคือ กฎหมายฉบับสำคัญต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องก็มิได้นำไปสู่การแก้ไขปัญหในระดับที่น่าพึงพอใจทั้งจากในประเทศไทยเอง และจากนานาชาติ จึงนำไปสู่ข้อถกเถียงและความคิดเห็นมากมายในสังคมไทยยุคสมัยปัจจุบันต่อแนวนโยบายและการแก้ไขปัญหาโสเภณีและอาชีพการขายบริการทางเพศ ในบรรดาการถกเถียงและความคิดเห็นที่หลากหลายของกลุ่มต่าง ๆ ทางสังคม “องค์กรพัฒนาเอกชนหรือเอ็นจีโอ” มีบทบาทสำคัญมากที่สุดในการต่อสู้/ต่อต้านวาทกรรมทางนโยบายโสเภณีผิดกฎหมายเด็ดขาดและต้องปราบปรามอย่างจริงจัง “เอ็มเพาเวอร์ (Empower foundation)” เป็นกลุ่มที่มีบทบาทสำคัญมาก

ที่สุดในการต่อต้านวาทกรรมทางนโยบายโสเภณีผิดกฎหมายที่ถูกก่อรูปขึ้นมาโดยรัฐบาลและกลไกอำนาจรัฐในยุคสมัยปัจจุบันดังได้กล่าวแล้ว

ด้วยบทบาทที่ต่อเนื่องยาวนาน และเข้มแข็ง ส่งผลให้เอ็มเพาเวอร์ได้รับการยอมรับถึงบทบาทในการต่อต้านวาทกรรมทางนโยบายโสเภณีผิดกฎหมายของรัฐบาลไทย ที่ได้รับการยอมรับไปในระดับนานาชาติทั่วโลก บทบาทที่ต่อเนื่องยาวนานและเข้มแข็งดังกล่าวของเอ็มเพาเวอร์ เริ่มต้นตั้งแต่ปี พ.ศ. 2528 ถึง ปัจจุบัน (พ.ศ. 2562) เป็นเวลาเกือบสี่ทศวรรษ ที่กลุ่มเอ็มเพาเวอร์มุ่งต่อต้านกับการปราบ โสเภณีที่เอ็มเพาเวอร์เรียกว่า “พนักงานบริการ” และอาชีพการขายบริการทางเพศ ที่เอ็มเพาเวอร์เรียกว่า “อาชีพบริการ” ตลอดจนถึงปฏิบัติการทางสังคมในรูปแบบต่าง ๆ ที่มุ่งต่อต้านวาทกรรมทางนโยบายโสเภณีผิดกฎหมาย ที่ก่อรูปโดยรัฐที่เป็นวาทกรรมหลักทางนโยบายโสเภณีครอบงำสังคมไทยในยุคสมัยปัจจุบัน โดยกลุ่มเอ็มเพาเวอร์มุ่งต่อต้านวาทกรรมภายใต้แนวคิด “โสเภณีถูกกฎหมาย” เพื่อผลักดันให้กลายเป็นวาทกรรมหลักทางนโยบายว่าด้วยโสเภณีในสังคมไทยในยุคสมัยปัจจุบัน โดยกระบวนการต่อต้านวาทกรรมทางนโยบายโสเภณีผิดกฎหมายของรัฐบาล ด้วยการนำเสนอวาทกรรมทางนโยบายโสเภณีถูกกฎหมายของกลุ่มตน ดำเนินการโดยแยกออกเป็น 2 ลักษณะ คือ การต่อต้านวาทกรรมทางนโยบายโสเภณีของรัฐทางอ้อม ผ่านทางการผลิตสร้างวาทกรรม ความรู้ ความคิด ทางเลือกอื่น ๆ เพื่อมุ่งสร้างความรู้ความเข้าใจใหม่ในเชิงบวกต่อโสเภณีและอาชีพการขายบริการทางเพศ เช่น การใช้ศิลปะและการแสดงเป็นสื่อถ่ายทอดความรู้ ความคิดและทัศนคติเชิงบวก การผลิตสื่อในรูปแบบต่าง ๆ เช่น หนังสือพิมพ์ วารสาร รายการวิทยุ ตลอดจนถึงการจัดการศึกษาในรูปแบบของการศึกษานอกโรงเรียนและการจัดตั้งมหาวิทยาลัยเอ็มเพาเวอร์ (Empower University) เพื่อมุ่งหวังให้เป็นเครื่องมือสำคัญในการผลิตสร้างความรู้เพื่อต่อต้านวาทกรรมทางนโยบายโสเภณีผิดกฎหมายของรัฐ ขณะที่อีกลักษณะคือ การต่อต้านวาทกรรมทางนโยบายโสเภณีของรัฐทางตรง ด้วยการเคลื่อนไหวทางสังคมผ่านปฏิบัติการทางสังคมรูปแบบต่าง ๆ ในลักษณะที่เป็นปฏิบัติคู่ตรงกันข้ามกับวาทกรรมทางนโยบายโสเภณีผิดกฎหมายแห่งรัฐ เช่น การเคลื่อนไหวเรียกร้องคัดค้านต่อต้านปัญหาต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับโสเภณีในทุกมิติ การสร้างพันธมิตรในรูปแบบของเครือข่ายการทำงานทั้งในและต่างประเทศ การมีส่วนร่วมในกระบวนการ ร่าง ปรับปรุง แก้ไข กฎหมายและนโยบายเพื่อนำเสนอและผลักดันแนวคิดวาทกรรมนโยบายโสเภณีถูกกฎหมายให้กลายเป็นวาทกรรมหลักว่าด้วยเรื่องโสเภณีในสังคมไทยในยุคสมัยปัจจุบัน ตลอดจนถึงจุดแตกหักที่สำคัญที่ใช้ในการต่อสู้/ต่อต้านวาทกรรมทางนโยบายโสเภณีผิดกฎหมายแห่งรัฐ ก็คือ ปฏิบัติการทางสังคมในลักษณะที่เป็นปฏิบัติคู่ตรงข้ามกับกฎหมายและแนวนโยบายของรัฐ ด้วยการรวมกลุ่มโสเภณีเพื่อบริหารจัดการตนเองภายใต้โครงการ “Can do Bar บาร์ในฝัน สถานบริการยุติธรรมทำเองได้” เป็นการประกอบธุรกิจสถานบริการที่กลุ่มโสเภณีที่เอ็ม

เพาเวอร์เรียกว่า “พนักงานบริการ” บริหารจัดการทางธุรกิจกันเองทุกขั้นตอน เพื่อต้องการผลักดันแนวคิดโสเภณีถูกกฎหมายให้เกิดขึ้นในสังคมไทย ด้วยการใช้โครงการ “แคนดอบาร์” (Can do Bar) พิสูจน์ให้เห็นว่าแนวคิดโสเภณีถูกกฎหมายสามารถเกิดขึ้นได้โดยมีต้องเกี่ยวข้องกับอำนาจรัฐและสามารถจัดการแก้ไขปัญหาโสเภณีและอาชีพการขายบริการทางเพศในสังคมไทยในยุคสมัยปัจจุบันได้

อย่างไรก็ตามการต่อต้านวาทกรรมทางนโยบายโสเภณีผิดกฎหมายที่ก่อรูปขึ้น โดยรัฐและกลไกอำนาจรัฐของกลุ่มเอ็มเพาเวอร์ ด้วยการนำเสนอวาทกรรมทางนโยบายโสเภณีถูกกฎหมายทั้งในรูปแบบของการต่อต้านทางอ้อมผ่านการผลิตสร้างความรู้ความคิดและทัศนคติใหม่ของสังคม และการต่อต้านทางตรง ผ่านการเคลื่อนไหวทางสังคมในรูปแบบของปฏิบัติการต่าง ๆ ทางสังคมในการต่อต้านท้าทายอำนาจรัฐในลักษณะเป็นปฏิปักษ์คู่ตรงกันข้ามกับกฎหมายและแนวนโยบายโสเภณีของรัฐ ผลที่เกิดขึ้นจากกระบวนการต่อต้านวาทกรรมดังกล่าวของกลุ่มเอ็มเพาเวอร์ก็สามารถทำได้เพียงแค่ “การสร้างความตื่นตัวทางความรู้ความคิด” การเปิดกว้างทางทัศนคติในเชิงบวกต่อโสเภณีและอาชีพการขายบริการทางเพศ แต่ไม่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงวาทกรรมทางนโยบายโสเภณีของรัฐตามที่ได้มุ่งหวังตั้งใจไว้ตั้งแต่แรกเริ่ม เพราะในปัจจุบันวาทกรรมทางนโยบายโสเภณีผิดกฎหมายอย่างเด็ดขาดและต้องปราบปรามอย่างเด็ดขาด (Abolitionist Policy) ก็ยังคงเป็นวาทกรรมหลักกว่าด้วยเรื่องโสเภณีที่ครอบงำสังคมไทยในยุคสมัยปัจจุบันอย่างมิได้มีการเปลี่ยนแปลงแต่อย่างใด

ข้อเสนอแนะ

ผลจากการศึกษาวาทกรรมว่าด้วยโสเภณีในสังคมไทยครั้งนี้ มีข้อเสนอแนะที่สำคัญโดยสามารถแยกออกเป็น 2 ส่วน คือ ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย และข้อเสนอแนะในเชิงวิชาการ ซึ่งมีสาระสำคัญโดยสรุปดังนี้

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย : กล่าวคือ โสเภณีและอาชีพการขายบริการทางเพศเป็นสิ่งที่ดำรงอยู่เคียงคู่กับมนุษยชาติในแทบจะทุกสังคมมาอย่างยาวนานตลอดพัฒนาการทางประวัติศาสตร์ย้อนไปถึงสมัยอารยธรรมกรีก-โรมัน สมัยอารยธรรมจีนและอินเดียโบราณในสมัยพุทธกาล สังคมไทยก็เช่นเดียวกันกับสังคมอื่น ๆ ในโลกที่โสเภณีและอาชีพการขายบริการทางเพศดำรงอยู่เคียงคู่ประวัติศาสตร์สังคมมาอย่างยาวนาน ย้อนไปถึงสมัยสุโขทัยที่เรื่องราวของโสเภณีปรากฏอยู่ในประวัติศาสตร์นางนพมาศหรือท้าวศรีจุฬาลักษณ์ ปรากฏอยู่ในบทพระอัยการลักษณะพัวเมียในสมัยอยุธยา และกฎหมายตราสามดวงในสมัยรัตนโกสินทร์ โดยที่ในแต่ละยุคสมัยโสเภณีอยู่ภายใต้วาทกรรมทางนโยบายที่ถูกก่อรูปขึ้นมาภายใต้แนวคิดที่แตกต่างกันออกไป เช่น ในยุคสมัยก่อนการ

พัฒนา (พ.ศ. 2451-2500) ที่ว่าทกรรมโสเภณีถูกก่อรูปขึ้นโดยรัฐภายใต้แนวนโยบายโสเภณีดี ทะเบียน/โสเภณีอนุญาต เพื่อนำรายได้จากกิจการโสเภณีในรูปของเงินภาษีอากรมาใช้ในการพัฒนา โครงสร้างพื้นฐานของประเทศ เช่น ถนน โดยมีภาษีที่เรียกเก็บจากโสเภณีโดยเฉพาะที่เรียกว่าภาษี บำรุงถนน ในสมัยนี้โสเภณีและการขายบริการทางเพศจึงเป็นเรื่องที่ถูกต้องตามกฎหมาย ครั้นเมื่อ สังกมไทยเข้าสู่ยุคสมัยแห่งการพัฒนา (พ.ศ. 2501-2540) วาทกรรมโสเภณีถูกก่อรูปขึ้นโดยรัฐบาล ภายใต้แนวนโยบายโสเภณีเสรี ถึงแม้จะเป็นอาชีพที่ผิดกฎหมายแต่รัฐก็มีได้เคร่งครัดในทางปฏิบัติ เพียงแค่ปรามตามความเหมาะสมเพราะโสเภณีและธุรกิจบริการทางเพศในยุคสมัยนั้นสร้างรายได้ ให้แก่รัฐนำไปใช้ในการพัฒนาประเทศในรูปของเงินตราต่างประเทศโดยเฉพาะดอลลาร์สหรัฐ เพื่อนำพาประเทศไทยเข้าสู่ยุคแห่งความทันสมัย กระทั่งเข้าสู่ยุคสมัยปัจจุบัน (พ.ศ. 2540-2562) วาทกรรมโสเภณีถูกก่อรูปขึ้นโดยรัฐบาลและกลไกอำนาจรัฐ ภายใต้แนวนโยบายโสเภณีผิดกฎหมาย เต็ดขาดและต้องปราบปรามอย่างจริงจัง ทั้งนี้เนื่องจากบริบททางสังคมการเมืองในยุคสมัยปัจจุบัน ที่ให้ความสำคัญกับอุดมการณ์แบบประชาธิปไตยที่เน้นเรื่องสิทธิมนุษยชน คุณค่าศักดิ์ศรีความเป็น มนุษย์ และความเสมอภาคเท่าเทียมกันของมนุษย์ การนำมนุษย์มาทำเป็นสินค้าเพื่อแสวงหา ประโยชน์ทางเพศในรูปแบบต่าง ๆ จึงเป็นสิ่งที่รับไม่ได้เพราะทำลายศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์อย่าง ร้ายแรง ขัดแย้งต่ออุดมการณ์หลักและถือเป็นการผิดตามกฎหมาย อย่างไรก็ตามหากพิจารณาจาก สาระสำคัญที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่าการแก้ไขปัญหาโสเภณีและอาชีพการขายบริการทางเพศไม่ ว่าจะมีแนวทางและหรือแนวนโยบายในลักษณะใดก็ตาม นโยบายที่ใช้เป็นหลักในการแก้ไขปัญหามา โสเภณีและอาชีพการขายบริการทางเพศในสังคมไทยนั้น จะต้องมีความสัมพันธ์สอดคล้องและไม่ ขัดแย้งกับบริบททาง เศรษฐกิจ สังคม และการเมือง ดังอธิบายยกตัวอย่างมาแล้วข้างต้น เพราะ บริบทเป็นปัจจัยสำคัญในการก่อรูปทางนโยบายและเป็นเงื่อนไขสำคัญให้แนวนโยบายดังกล่าว เกิดผลในทางปฏิบัติ เพราะนโยบายที่ขัดแย้งและไม่สอดคล้องกับบริบทในยุคสมัยนั้น ๆ จะเป็น นโยบายที่เลื่อนลอยเกิดขึ้นจากสุญญากาศไม่ได้เกิดขึ้นจากบริบทที่เป็นรากฐานของข้อเท็จจริง ส่งผลให้เป็นแนวนโยบายที่ไม่สามารถแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้นในช่วงเวลานั้น ๆ ได้จริง

ข้อเสนอแนะเชิงวิชาการ: กล่าวคือ ปัญหาสำคัญอย่างหนึ่งที่พบจากการศึกษาวิจัยครั้งนี้ก็คือ การศึกษามนุษย์และสังคมมีลักษณะเป็นพลวัตรเคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลงอย่างไม่หยุดนิ่งอยู่ ตลอดเวลา ต่างจากการศึกษาวิจัยในทางวิทยาศาสตร์ที่มีแบบแผนแน่นอนตายตัว ความเป็น พลวัตรเคลื่อนไหวและเปลี่ยนแปลงน้อยกว่าการศึกษามนุษย์ที่มีชีวิตจิตใจและสังคมที่เคลื่อนไหว เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว และถึงแม้จะมีการเปลี่ยนแปลงก็สามารถคาดเดาได้แบบแผนที่มี กฎเกณฑ์แน่นอนตายตัว แตกต่างจากมนุษย์ที่มีความรู้สึกนึกคิดและจิตใจที่เคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลง โดยไม่สามารถคาดเดาและชั่งตวงวัดได้ยาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อสอดคล้องประสานกันกับสังคมที่ถูก

ห่อหุ้มไปด้วยบริบทที่สลับซับซ้อน ก็จะทำให้การศึกษาและการวิเคราะห์เป็นไปด้วยความยากลำบากมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งการยึดติดกับสมมติฐานแนวคิดทฤษฎีและวิธีวิทยาแบบเดิม ก็จะมีส่งผลให้เกิดปัญหาและอุปสรรคที่สำคัญในการแสวงหาความรู้และการเข้าถึงปัญหาการวิจัย ถึงแม้จะสามารถอธิบายได้แต่ก็จะผิดพลาดคลาดเคลื่อนได้โดยง่ายก่อให้เกิดสิ่งที่เรียกว่า “อัมพาตทางญาณวิทยา” คือ “สถานะที่ความรู้ตกขอบความจริง” คือ ความรู้ไล่ตามปัญหาและความจริงที่เกิดขึ้นในทางสังคมไม่ทัน เช่นเดียวกันกับการศึกษาถึงเรื่องโสเภณีในครั้งนี้ สมมติฐาน แนวคิดทฤษฎี และวิธีวิทยาแบบเดิม แทบจะไม่สามารถทำความเข้าใจและอธิบายประเด็นปัญหาของโสเภณีได้เลย เพราะความรู้ (แนวคิดทฤษฎี) และเครื่องมือ (วิธีวิทยา) ล้าตามปัญหาที่เกิดขึ้นจริงในสังคมที่ถูกห่อหุ้มด้วยบริบทที่ซับซ้อน โกลาหล และเคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วไม่ทัน ส่งผลให้ถือเป็นปัญหาเชิงวิชาการในการศึกษาถึงเรื่องโสเภณีในครั้งนี้ ที่ต้องใช้วิธีการเปิดโอกาสให้กับแนวคิดทฤษฎีและวิธีวิทยาที่มีความเป็นไปได้แบบอื่น ๆ มาใช้แก้ไขปัญหาในการศึกษาดังกล่าว นั่นคือ “การวิเคราะห์วาทกรรมทางนโยบาย” (Policy discourse) มาใช้เป็นทั้งปรัชญาพื้นฐาน แนวคิดทฤษฎี และวิธีวิทยาในการช่วยอธิบายปัญหาเรื่องโสเภณีที่ศึกษาและนี่ถือเป็นข้อท้าทายในเชิงวิชาการที่สำคัญ สำหรับการศึกษาวิจัยในครั้งต่อ ๆ ไปที่เกี่ยวข้องกับปัญหาเรื่องโสเภณีในสังคมไทย เพื่อก้าวข้ามพ้นสถานะอัมพาตทางญาณวิทยาและเพื่อแก้ไขปัญหาสถานะความรู้ตกขอบความจริงของสังคม ด้วยเหตุนี้จึงเป็นที่มาสำคัญของข้อเสนอแนะในเชิงวิชาการจากการศึกษาในครั้งนี้ คือ การแสวงหาปรัชญาพื้นฐานในการศึกษาใหม่ ๆ ตลอดจนถึงสมมติฐานแนวคิดทฤษฎี และวิธีวิทยาที่มีความเป็นไปได้แบบอื่น ๆ มาใช้เป็นเครื่องมือที่สำคัญสำหรับช่วยในการศึกษาปัญหา วิเคราะห์ อธิบาย ตลอดจนถึงการทำความเข้าใจและตอบคำถามของปรากฏการณ์ทางสังคมที่ศึกษาต่อไป

บรรณานุกรม

- กฤตยา อาชวนิจกุล. (2537). *จับตาสถานการณ์การค้าเด็กหญิงในรอบสิบปีในยุคคน โนบายยุคปัญหา โสภณีเด็กขึ้นหิ้งรัฐไทย*. นครปฐม: สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล.
- กฤตยา อาชวนิจกุล และกนกวรรณ ธาราวรรณ. (2548). *การเมืองเรื่องเพศและร่างกายผู้หญิง: เอดส์ แท้ง ความรุนแรง และหญิงรักหญิง*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- กาญจนา แก้วเทพ. (2547). “เพศวิถี: วันวาน วันนี้และวันพรุ่งนี้ ที่จะไม่เหมือนเดิม”. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- กาญจนา แก้วเทพ และสมสุข หินวิมาน. (2551). *สายธารแห่งนักคิดทฤษฎีเศรษฐศาสตร์การเมือง กับสื่อสารศึกษา*. กรุงเทพฯ: ภาพพิมพ์.
- กุลชน ธนาพงศธร. (2551). *แนวคิดทั่วไปเกี่ยวกับนโยบายสาธารณะ*. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- กรมาศ วุฒิสุข. (2537). *โสภณีในประเทศไทย*. นครปฐม: สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล
- กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. (2560). *การศึกษาการสร้างและพัฒนา กระบวนการทำงานเครือข่ายแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ที่เหยื่อเป็นเด็กและสตรีในประเทศไทย*. กรุงเทพฯ: กลุ่มงานวิจัยและการพัฒนาระบบเครือข่าย สำนักงานส่งเสริมและสนับสนุนวิชาการ 2 กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์.
- กิตติชนทัต เลอวงส์รัตน์. (2562). *นโยบายสาธารณะด้านอาชญากรรมข้ามชาติในบริบทโลก*. เข้าถึงได้จาก <https://www.stou.ac.th/Schoolnew/polsci/UploadedFile/นโยบายสาธารณะด้านอาชญากรรมข้ามชาติในบริบทโลก.pdf>
- คริส เบเคอร์ และผาสุก พงษ์ไพจิตร. (2557). *ประวัติศาสตร์ไทยร่วมสมัย*. กรุงเทพฯ: มติชน.

- คณะกรรมการพัฒนาประชาธิปไตย. (2538). *ข้อเสนอกรอบความคิดในการปฏิรูปทางการเมืองไทย*. กรุงเทพฯ: เคล็ดไทย.
- คณะกรรมการกิจการสตรีเยาวชนและผู้สูงอายุวุฒิสภา. (2546). *เอกสารวิชาการลำดับที่ 11 เรื่อง มาตรการแก้ไขปัญหาการค้าประเวณี*. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา.
- คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ. (2555). *ศัพท์สิทธิมนุษยชน*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ.
- จามะรี เชียงทอง และสุนทร สุขสรณจิต. (2555). *มิแชล ฟูโกต์*. กรุงเทพฯ: ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน), .
- จันทร์ชม จินตยานนท์. (2546). ธุรกิจบริการทางเพศ:สังคมไทยไปทางไหน. *วารสารยุติธรรม*, 4(1), 59 – 68.
- จันทวิภา อภิสุข. (2561, 11 มกราคม). มุลนิธิเอ็มเพาเวอร์. สัมภาษณ์.
- จุมพล หนิมพานิช.(2548). *พัฒนาการทางการเมืองไทย: อำมาตยาธิปไตย ธนาธิปไตย หรือ ประชาธิปไตย*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- จุมพล หนิมพานิช. (2550). *การวิจัยเชิงคุณภาพในทางรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- จิรดี ดิงศภัทย์. (2526). สิทธิสตรี ปลดปล่อยสตรีเพศ หรือเป็นหนึ่งในบรรดาเฟมินิสต์. *สตรีทัศน์*, 1(1), 56.
- จรรย์วรรณ พุทธานุรักษ์ และคณะ. (2550). “การข้ามนุษย์” พินิจในแนวสตรีนิยมในพื้นที่ของ อินเทอร์เน็ต กระบวนการทางกฎหมาย และหน่วยงานภาครัฐ. เชียงใหม่: มุลนิธิผู้หญิง กฎหมาย และการพัฒนาชนบท, ศูนย์สตรีศึกษา คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- จรรยา เศรษฐบุตร และสุภาณี เวชพงศา. (2537). *ประมวลสถานการณ์ความรู้และการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับโสเภณีในประเทศไทย*. นครปฐม: สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล.
- จิรศักดิ์ เรืองบุญ. (2559). *ปัญหาการกำหนดกฎหมายเกี่ยวกับการให้บริการทางเพศในระบบกฎหมายไทย*. วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชากฎหมายมหาชน, คณะนิติศาสตร์, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ฉลาดชาย รมิตานนท์. (2555). *เล่าเรื่องเบื้องต้น สตรีศึกษาสตรีนิยม*. เชียงใหม่: วนิดาการพิมพ์.
- เฉลิมพล สัตถาภรณ์. (2508). *ปัญหาโสเภณีในประเทศไทย*. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตร์

- มหาบัณฑิต, สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์, คณะรัฐประศาสนศาสตร์,
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- นัทรสูมาลย์ กบิลสิงห์. (2537). *โสภณีย์เด็กและพุทธศาสนา*. นครปฐม: สถาบันวิจัยประชากรและ
สังคม มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ชัยอนันต์ สมุทวณิช. (2539). *การปฏิรูปการเมือง*. กรุงเทพฯ: สถาบันนโยบายศึกษา.
- ชลิดาภรณ์ ส่งสัมพันธ์. (2550). *เมื่อผู้หญิงคิดจะมีหนวด: การต่อสู้ “ความจริง” ของเรื่องเพศใน
สภาผู้แทนราษฎร*. กรุงเทพฯ: โครงการจัดพิมพ์คบไฟ
- ชัยยนต์ ประดิษฐ์ศิลป์. (2554). *ปฏิบัติการวิจัยทางสังคม*. กรุงเทพฯ: จรัสสินทวงศ์การพิมพ์.
- ชัยวัฒน์ สถาอานันท์. (2528). *การเมืองมนุษย์: รัฐศาสตร์ทวนกระแส*. กรุงเทพฯ: ดอกหญ้า.
- ชัยณรงค์ เครือนวน. (2558). *ปฏิบัติการและการต่อสู้ทางวาทกรรมในการพัฒนาอุตสาหกรรม:
ศึกษากรณีการพัฒนาอุตสาหกรรมภายใต้ตัวแบบมาบตาพุด. วารสารการเมือง
การบริหาร และกฎหมาย, 7(2), 45.*
- ไชยรัตน์ เจริญสินโอฬาร. (2543). *วาทกรรมการพัฒนา: อำนาจ ความรู้ ความจริง เอกลักษณะและ
ความเป็นอื่น*. กรุงเทพฯ: วิทยา.
- ไชยรัตน์ เจริญสินโอฬาร. (2544). *รัฐศาสตร์แนววิพากษ์*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- ไชยรัตน์ เจริญสินโอฬาร. (2545). *สัญวิทยา โครงสร้างนิยม หลังโครงสร้างนิยม กับการศึกษา
รัฐศาสตร์*. กรุงเทพฯ: วิทยา
- ไชยรัตน์ เจริญสินโอฬาร. (2549). *วาทกรรมการพัฒนา*. กรุงเทพฯ: วิทยา
- ไชยรัตน์ เจริญสินโอฬาร. (2554). *แนะนำสกุลความคิดหลังโครงสร้างนิยม*. กรุงเทพฯ: สมมติ
- ไชยรัตน์ เจริญสินโอฬาร. (2557). *หลังโครงสร้างนิยมกับรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์*.
กรุงเทพฯ: คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ไชยรัตน์ เจริญสินโอฬาร. (2558). *อัตวิสัย/วัตถุวิสัยในสังคมศาสตร์/มนุษยศาสตร์*. กรุงเทพฯ:
สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ไชยรัตน์ เจริญสินโอฬาร. (2561). *อำนาจไร้พรมแดน: ภาษา วาทกรรม ชีวิตประจำวันและโลกที่
เปลี่ยนแปลง*. กรุงเทพฯ: วิทยา.
- ชุมพล กาญจนะ. (2534). *การใช้มาตรการทางกฎหมายในการควบคุมและแก้ไขปัญหาการนำเด็กมา
เพื่อการค้าประเวณี*. วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชานิติศาสตร์,
บัณฑิตวิทยาลัย, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ณรัตน์ สมสวัสดิ์. (2548). *การค้าหญิงข้ามชาติและบันทึกข้อตกลงเรื่องแนวทางปฏิบัติร่วมกัน:*

- วิเคราะห์จากมุมมองแนวสตรีนิยม. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาสตรีศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- คารารัตน์ เมตตาริกานนท์. (2547). โสเภณีและกฎหมายจดทะเบียนโสเภณีในประเทศไทย พ.ศ. 2411-2503. *วารสารมนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์*, 21(2), 23.
- คารารัตน์ เมตตาริกานนท์. (2525). โสเภณีกับนโยบายของรัฐ พ.ศ.2411-2503. วิทยานิพนธ์อักษรศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาประวัติศาสตร์, บัณฑิตวิทยาลัย, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- คู่ย ชุมสาย, ม.ล. (2525). *กิจกรรมโสเภณี*. กรุงเทพฯ: ปรึกษาการพิมพ์.
- แถมสุข นุ่มนนท์. (2526). *ความสัมพันธ์ระหว่างไทย-สหรัฐอเมริกาภายหลังสงครามโลกครั้งที่ 2*. กรุงเทพฯ: สมาคมสังคมศาสตร์แห่งประเทศไทย.
- ถวัลย์รัฐ วรเทพพิพิงษ์. (2540). *การกำหนดและการวิเคราะห์นโยบายสาธารณะ: ทฤษฎีและการประยุกต์ใช้*. กรุงเทพฯ: คณะรัฐประศาสนศาสตร์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- ทองกร โภคธรรม. (2545). *บท "ร่างกายใต้บังการ"*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ทวีลักษณ์ พลราชม. (2550). *งานเขียนของผู้หญิงโลกที่สามกับการตั้งคำถามญาณวิทยาสตรีนิยม*. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาสตรีศึกษา, วิทยาลัยสหวิทยาการ, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ทัศนีย์ ทศนมิตร. (2554). *เกร็ดบางกอก*. กรุงเทพฯ: แสงดาว.
- เทพชู ทับทอง. (2526). *หญิง โคมเขียว ประวัติศาสตร์อันขมขื่นของโสเภณีในสังคมไทย*. กรุงเทพฯ: เรือนแก้วการพิมพ์.
- ทินวัฒน์ สร้อยกุลเรือ. (2559). “ดิฉัน (เมียฝรั่ง) ไม่ใช่โสเภณี”: ภาษากับอัตลักษณ์ในวาทกรรมสาธารณะ. *วารสารบัณฑิตศึกษา มนุษยศาสตร์สังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น*, 5(1), 38.
- ทัยเลิศ ลือป้อ. (2560). *ปัญหาการนำเสนอมาตรการทางกฎหมายมาใช้ในการแก้ไขปัญหาธุรกิจการค้าประเวณี*. สารนิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชากฎหมายธุรกิจ, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศรีปทุม.
- ธงชัย วินิจจะกูล. (2558). *การศึกษาประวัติศาสตร์แบบสาแหรก วิธีการศึกษาประวัติศาสตร์ของฟูโกต์*. กรุงเทพฯ: ศยาม.
- ธันยวัฒน์ รัตนศักดิ์. (2546). *นโยบายสาธารณะ (พิมพ์ครั้งที่ 2)*. เชียงใหม่: ภาควิชารัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ธเนศ วงศ์ยานนาวา. (2561, 12 มกราคม). *ศาสตราจารย์ คณะรัฐศาสตร์*. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. สัมภาษณ์.

- ธีรนาถ กาญจนอักษร. (2535). *หญิงในธุรกิจบริการ*. กรุงเทพฯ: ศูนย์ศึกษาเศรษฐศาสตร์การเมือง คณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ธีรยุทธ บุญมี. (2551). *มิชล ฟุโกต์*. กรุงเทพฯ: วิทยาษา.
- ธีราร อุดมไพจิตรกุล และคณะ. (2543). *รายงานการวิจัยเรื่อง การศึกษาบทบาทขององค์กรพัฒนาเอกชนในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในแหล่งชุมชนแออัดในเขตกรุงเทพมหานคร*. วิทยานิพนธ์เศรษฐศาสตร์มหาบัณฑิต, สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์, คณะสังคมศาสตร์, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ชนวัฒน์ พิมลจินดา. (2557). *เอกสารคำสอนวิชานโยบายสาธารณะ*. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์, วิทยาลัยบริหารรัฐกิจ, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- นฤพนธ์ คิ้ววิเศษ. (2557). ความรู้และอำนาจเบื้องหลังเซ็กและโสเภณี. *รัฐศาสตร์สาร*, 35(2), 65.
- นฤพนธ์ คิ้ววิเศษ. (2558). ปัญหา “ความจริง” เกี่ยวกับเซ็กและกามารมณ์ในประวัติศาสตร์ไทย. *รัฐศาสตร์สาร*, 36(3), 45.
- นรชิต จิรสิทธิ์ธรรม. (2553). *โพสต์โมเดิร์นกับเศรษฐศาสตร์: บทวิพากษ์สมมติฐานความมีเหตุผลทางเศรษฐศาสตร์*. กรุงเทพฯ: วิทยาษา.
- นพพร ประชากุล. (2552). *ยอกอักษรย้อนความคิด เล่ม 2 ว่าด้วยสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์*. กรุงเทพฯ: อ่าน
- นาถฤดี เต๋นดวง. (2552). *อำนาจและความขัดแย้งบนร่างกายผู้หญิง สิทธิการเจริญพันธุ์และเพศสัมพันธ์ของวัยรุ่นหญิง: แนวคิดสตรีนิยม*. กรุงเทพฯ: รันนิง ฟรีเพรส ซิสเต็ม.
- นิธิ เอียวศรีวงศ์. (2560). *โสเภณีในมุมมองกว้าง*. เข้าถึงได้จาก https://www.matichon.co.th/columnists/news_484348
- นิเทศ ดินณะกุล. (2551). *การเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรม*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นิรมล สุธรรมกิจ. (2551). *สังคมไทยกับเศรษฐกิจ กรณีศึกษาประเทศไทย (พ.ศ.2500-2545)*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- แน่นน้อย ปัญงพรรค์. (2525). *โสเภณีที่รัก*. กรุงเทพฯ: ศึกษิตสยาม
- บุญส่ง เผ่าทรง. (ม.ป.ป). *ปัญหาหญิงโสเภณีในประเทศไทย*. วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชารัฐศาสตร์, คณะรัฐศาสตร์, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- แบ็งค์ งามอรุณโชติ. (2554). *โสเภณี มีอยู่ รู้จัก แต่ไม่เข้าใจ. OCTOBER 11: Sex Issue*. กรุงเทพฯ: โอเพ่นบุ๊กส์

- บวรศักดิ์ อุวรรณโณ และคณะ. (2552). รายงานการศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการนโยบายสาธารณะ. นนทบุรี: สถาบันพระปกเกล้า
- บัจจอร์ เทพเทียน. (2552). เพศวิถีภายใต้ นโยบายและมาตรการป้องกัน โรคเอดส์: การศึกษาเชิงวาทกรรม. คุษฎีนิพนธ์วิทยาศาสตร์คุษฎีบัณฑิต, สาขาวิชาการวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ปิยากร หวังมหาพร. (2551). การปฏิเสชวาระนโยบายของไทยต่อประเด็นการทำให้โสเภณีถูกกฎหมาย. วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยหอการค้าไทย, 28(4), 51.
- ประเวศ วะสี. (2552). กระบวนการนโยบายสาธารณะ. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ.
- ประชาไท. (2561ก.). เมื่อ “Sex workers” ใน “อาเซียน” ร่วมเล่าเรื่อง “สิทธิ” ผ่านศิลปะ. เข้าถึงได้จาก <https://prachatai.com/journal/2013/04/46101>
- ประชาไท. (2561ข.). “เอ็มเพาเวอร์” ขอรัฐยุติล่อซื้อชีกระทบสิทธิหลังเจ้าหน้าที่บุกจับกุมพนักงานบริการที่นนทบุรี. เข้าถึงได้จาก <https://prachatai.com/journal/2017/08/72939>
- ผาสุก พงษ์ไพโรจิตร. (2529). เศรษฐศาสตร์การเมืองของเศรษฐกิจเปิด: การพัฒนาของประเทศไทย. วารสารพัฒนบริหารศาสตร์, 28(1), 59.
- ผาสุก พงษ์ไพโรจิตร และคณะ. (2543). หวย ช่อง บ่อน ยาบ้า: เศรษฐกิจนอกกฎหมายกับนโยบายสาธารณะในประเทศไทย. กรุงเทพฯ: โอ. เอส. พรีนติ้ง เฮาส์.
- พลดา เดชพลมาตย์. (2555). นโยบายสาธารณะที่มีผลกระทบต่อครอบครัวไทยยุคใหม่ ตามแนวคิดของมิเชล ฟูโกต์. วารสารวิชาการบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์, 7(8), 55.
- พงษ์ธร ตำราญ. (2549). ปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับการค้าประเวณีในสถานบริการอบ อบ นวด. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย.
- พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตโต). (2546). พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลศัพท์. กรุงเทพฯ: มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
- พิมพาภรณ์ บุญประเสริฐ. (2555). วาทกรรมชาตินิยมของรัฐบาลไทยตั้งแต่ พ.ศ. 2475 ถึง พ.ศ. 2550. คุษฎีนิพนธ์ปรัชญาคุษฎีบัณฑิต, สาขาวิชาภาษาไทย, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- พระมหาวินัย ผลเจริญ. (2542). ปัญหาโสเภณี: เหตุปัจจัย มุมมอง และวิธีการแก้ไขปัญหาดตามแนวทางพุทธศาสนา. วารสารพุทธศาสนศึกษา, 6(3), 42.
- พัชรี ลิโรต. (2557). พลวัตนโยบายสาธารณะ: จากรัฐ เอกชน สู่ประชาชน. กรุงเทพฯ: คบไฟ.
- พรชนก บุญโพธิ์แก้ว. (2558). ทำสนะของนักสังคมสงเคราะห์ที่มีต่อปัจจัยการเข้าสู่วงจรของการ

คำประเวณีของเด็กและเยาวชน: กรณีศึกษานักสังคมสงเคราะห์ที่ให้บริการเด็กและ
 เยาวชนในสถานคุ้มครองสวัสดิภาพผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์. สารนิพนธ์ศิลปศาสตร
 มหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารงานยุติธรรม, ภาควิชาสังคมสงเคราะห์,
 คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

พิรทรัพย์ วิจิตรชนิกร และวรรณชล คำศรี. (2561). ปุ่มหลัง “โสเภณี” ในประเทศไทย.

เข้าถึงได้จาก <https://www.gqthailand.com/talk/article/behind-the-red-light>

ภาวินี นูนาค. (2554). ผู้หญิงในกระบวนการยุติธรรมในสังคมไทยรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระ
 พระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวจนถึงพ.ศ.2478: ศึกษาจากคดีความและฎีกา.

วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาประวัติศาสตร์, คณะศิลปศาสตร์,
 มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

มยุรี อนุมานราชชน. (2547). นโยบายสาธารณะ: แนวความคิด กระบวนการ และ การวิเคราะห์.

เชียงใหม่: ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

มาลี พุกภัยพงสาวลี. (2537). โสเภณีในประเทศไทย. นครปฐม: สถาบันวิจัยประชากรและสังคม
 มหาวิทยาลัยมหิดล.

มูลนิธิเอ็มเพาเวอร์.(2559). นี่คือการพิพิธภัณฑสถานบริการทางเพศในสังคมไทย. นนทบุรี:

สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยเอ็มเพาเวอร์.

มูลนิธิเอ็มเพาเวอร์. (2561). จับเข้าคุกต่อชื่อ 10 ปีแก้ปัญหาค้ามนุษย์หรือยัง. เข้าถึงได้จาก

http://thaingo.in.th/news/?p=content&act=detail&id_content=4493

มูลนิธิเอ็มเพาเวอร์. (2562ก.). เอ็มเพาเวอร์กิจกรรมและการเคลื่อนไหว. เข้าถึงได้จาก

www.empowerfoundation.org.

มูลนิธิเอ็มเพาเวอร์. (2562ข.). การศึกษาที่เอ็มเพาเวอร์ เรียนไปทำไม. เข้าถึงได้จาก

www.empowerfoundation.org.

มณีกาญจน์ ไชยนนท์. (2552). การสร้างภาพยนตร์ทดลองตามแนวคิดหลังสตรีนิยม.

วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาสื่อศิลปะและการออกแบบสื่อ,
 มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

ยศ สันตสมบัติ. (2550). พรอยด์และพัฒนาการของจิตวิเคราะห์: จากความฝันสู่ทฤษฎีสังคม.

กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

ยุวรี โชคสวนทรัพย์. (2554). กิจการสถานบันเทิงในกรุงเทพมหานคร พ.ศ.2488-2545.

วิทยานิพนธ์อักษรศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาประวัติศาสตร์ศึกษา,

บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศิลปากร.

รังสรรค์ แสงสุข. (2536). *ปัญหาในการบังคับใช้กฎหมายปรามการค้าประเวณีและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ กระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม.

เรืองฤทธิ์ ลือลา. (2562). *เอกสารประกอบการสอนการต่อต้านการค้ามนุษย์*. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.

ลักษณะวัต ปาละรัตน์. (2553). *ญาณวิทยา (ทฤษฎีความรู้)*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

ลักษณะวัต ปาละรัตน์. (2553). *ปรัชญาภาวะสตรี*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

ลิขิต ชีรเวดิน. (2546). *รัฐธรรมนูญ-การปฏิรูปการเมืองและการบริหาร*. กรุงเทพฯ: สถาบันพระปกเกล้า.

วันทนี วาสิตะสิน. (2546). *สังคมสงเคราะห์แนวสตรีนิยม: ทฤษฎีและการปฏิบัติงาน*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

วารุณี ภูริสินสิทธิ์. (2545). *สตรีนิยม: ขบวนการและแนวคิดทางสังคมแห่งศตวรรษที่ 20*. กรุงเทพฯ: คบไฟ.

วสันต์ เหลืองประภัสร์. (2558). *เปิดกล่องนโยบายสาธารณะหลากหลายมุมมองในการศึกษา* *นโยบายสาธารณะร่วมสมัย*. กรุงเทพฯ: คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

วิระดา สมสวัสดิ์. (2544). “สตรีนิยม สตรีศึกษากับกฎหมาย”. ใน *วิถีสังคมไท: สรรนิพนธ์ทางวิชาการเนื่องในวาระหนึ่งศตวรรษ ปรีดี พนมยงค์ ชุดที่ 6 กฎหมายกับสิทธิมนุษยชน*. กรุงเทพฯ: เรือนแก้วการพิมพ์.

วันดี สันติวุฒิเมธี. (2562). *โสเภณีถูกกฎหมาย สังคมไทยควรรยอมรับหรือปฏิเสธ*. เข้าถึงได้จาก. <http://sarakadee.com/feature/2000/12/vote.shtml>

วิทยากร เชียงกุล. (2562). *ปัญหาโสเภณี*. เข้าถึงได้จาก www.witayakornclub.wordpress

ศุภชัย ยาวะประภาส. (2545). *นโยบายสาธารณะ (พิมพ์ครั้งที่ 5)*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ศันสนีย์ วีระศิลป์ชัย. (2561). เมื่อรัชกาลที่ 5 ทอดพระเนตร “สำนักโสเภณี”. *ศิลปวัฒนธรรม*, 39(8), 61.

ศิริวรรณ ว่องเกียรติไพศาล และคณะ. (2559). *เจาะลึกการค้ามนุษย์ในธุรกิจทางเพศ: ว่าด้วยการช่วยเหลือผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ในประเทศไทย*. กรุงเทพฯ: มูลนิธิพิทักษ์สตรี.

- สมยุกัทร เสียงสุวรรณ. (2550). *แนวคิดและการต่อสู้ของ “เฟมินิสต์” ชาวบ้านในชุมชนแออัดสองแห่งในเชียงใหม่*. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการพัฒนาสังคม, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- สุภางค์ จันทวานิช. (2554). *การวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยเชิงคุณภาพ*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุภางค์ จันทวานิช. (2553). *ทฤษฎีสังคมวิทยา*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศุภัญญา อินต๊ะโคด. (2550). *การวิเคราะห์บทบาทของผู้หญิงในละครเรื่อง แดจังกึม (จอมนางแห่งวังหลวง) ตามแนวคิดสตรีนิยม*. การค้นคว้าอิสระศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาสื่อศิลปะและการออกแบบ, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- สุวิทนา อารีพรรค. (2550). *เรียนรู้เรื่องเพศกับคุณหมอ (ภาค 1)*. กรุงเทพฯ: บุญศิริการพิมพ์.
- สุวิทนา อารีพรรค. (2550ข). *เรียนรู้เรื่องเพศกับคุณหมอ (ภาค 2)*. กรุงเทพฯ: บุญศิริการพิมพ์.
- สรายุทธ ยะหาร. (2558). การค้ามนุษย์ในประเทศไทย. *วารสารอิเล็กทรอนิกส์การเรียนรู้ทางไกลเชิงนวัตกรรม*, 5(2), 25.
- สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล. (2537). *ร่วมแรงแบ่งปันรัก: สภาพและข้อเท็จจริงแห่งปัญหาโสเภณีและเอดส์*. นครปฐม: สถาบันวิจัยประชากรและสังคม, มหาวิทยาลัยมหิดล.
- สถาบันปริทัศน์ มนยงค์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. (2548). *กฎหมายตรา 3 ดวง ฉบับพิมพ์มหาวิทยาลัยวิชาธรรมศาสตร์และการเมือง แก้ไขปรับปรุงใหม่ เล่ม 2*. กรุงเทพฯ: สุขภาพใจ.
- สันต์ ท. โกมลบุตร. (2510). *จดหมายเหตุลาอูแบร์ ฉบับสมบูรณ์ เล่ม 1*. กรุงเทพฯ: ก้าวหน้า.
- สหรัฐ สิริวัฒน์. (2541). *ความผิดฐานดำรงชีพอยู่ด้วยรายได้ของหญิงซึ่งค้าประเวณีตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 286*. วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชานิติศาสตร์, บัณฑิตวิทยาลัย, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สมบัติ แทนประเสริฐสุข. (2537). *เอดส์กับธุรกิจบริการทางเพศ. ใน NIC-เขตปลอดโสเภณี ?*. นครปฐม: สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล.
- สถาพร เรืองธรรม. (2548). *วาทกรรมทางนโยบายกับการคอร์รัปชัน: ศึกษากรณีการทุจริตยาในการจัดซื้อยาและเวชภัณฑ์ของกระทรวงสาธารณสุข พ.ศ. 2541*. คุยฎินิพนธ์ปรัชญาคุษฎีบัณฑิต, สาขาวิชาสหวิทยาการ, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- เสาวนีย์ เตชะไพฑูย์. (2551). *การป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์: ศึกษากรณีส่งหญิงไทย*

- ไปค้าประเวณียังต่างประเทศ. กรุงเทพฯ: วิทยาลัยการยุติธรรม สำนักงานศาลยุติธรรม. เสถียร ลายลักษณ์. (2478). *ประชุมกฎหมายประจำศก เล่ม 39*. กรุงเทพฯ: เติลเมล์.
- สายชล สัตยานุรักษ์.(2558). รายงานการวิจัยโครงการการวิจัยเพื่อสร้างองค์ความรู้ใหม่: *ประวัติศาสตร์สังคมไทย*. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.
- สุทธิดา มะลิแก้ว. (2552). *ชีวิตครบรสของแบดเกิร์ลส์*. เชียงใหม่: เอ็มเพาเวอร์เชียงใหม่
- อรทัย อาจอ่า. (2546). *การพัฒนาเครื่องชี้วัดคุณภาพชีวิตและสังคมไทย*. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.
- อภิญา เฟื่องฟูสกุล. (2546). *อัตลักษณ์*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ.
- อานันท์ กาญจนพันธุ์. (2552). *คิดอย่างมิเชล ฟูโกต์ คิดอย่างวิพากษ์: จากวาทกรรมของอัตบุคคลถึง จุดเปลี่ยนของอัตตา*. เชียงใหม่: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- อานันท์ กาญจนพันธุ์. (2553). *ทฤษฎีและวิธีวิทยาของการวิจัยวัฒนธรรม*. กรุงเทพฯ: อมรินทร์.
- อานันท์ กาญจนพันธุ์. (2555). *คิดอย่างมิเชล ฟูโกต์ คิดอย่างวิพากษ์: จากวาทกรรมของอัตบุคคลถึง จุดเปลี่ยนของอัตตา*. เชียงใหม่: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- อัจฉราพร กมุกพิสมัย. (2549). *เศรษฐกิจ สังคม การเมืองไทย สมัยรัชกาลที่ 4*. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- อุดม รัฐอมฤต และคณะ. (2544). *การอ้างศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์หรือใช้สิทธิเสรีภาพของบุคคล ตามมาตรา 28 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540*. กรุงเทพฯ: มูลนิธิคอนราด อาเดนาวร์
- อรวรรณ ศรีอุดม. (2535). *วันวานกับวันนี้ของถนนสีลม*. กรุงเทพฯ: อมรินทร์ พริ้นติ้งกรุ๊ป.
- Anderson, J. E. (1994). *Public policy -making: Introduction* (2nd ed). New York: Houghton Mifflin.
- Deveaux, M. (1994). *Feminism and empowerment: A critical reading of foucault*. New York: Feminism Studies.
- Dovzhyk, O. (2013). The victorian child as sexual being : The secret that ought to be revealed. *The Victorian*, 1(1), 25.
- Dorfman, R.S. (2011). A foucauldian analysis of power and prostitution: Comparing sex tourism and sex work migration. *POLIS Journal*, 5, 55.
- Dye, T. R. (1984). *Understanding public policy*. Englewood. Cliffs, N.J. Prentice Hall.
- Easton, D. (1953). *The political system: An inquiry into the state of political science*. New York: Alfred A. Knofit.

- Eisenstein, H. (1984). *Contemporary feminist thought*. London: Urwin.
- Flax, J. (1987). Postmodern and gender relation in feminism theory. *Sings*, 12(4), 35.
- Fisher, D. (1998). "Should feminism forget foucault?" *Studies in 20th Century literature*.
Chapel Hill: University of North California.
- Haddock, B. (2008). *A history of political thought*. Cambridge: Polity Press.
- Harold, D. L. & Abraham, K. (1970). *Power and society*. New Haven: Yale University.
- Henderson, H. (2007). Feminism, foucault, and rape: A theory and politics of rape prevention.
Berkeley Journal of Gender, Law & Justice, 22(1), 44.
- Hogwood, B. W., & Gunn, L. A. (1984). *Policy analysis for the real world*. Oxford: Oxford.
University Press.
- Kenneth, P., & Sidney, V. (1983). *An introduction to American government*. New York:
Harper & Row.
- King, A. (2004). The prisoner of gender: Foucault and the disciplining of the female body.
Journal of International Women's Studies, 5(2), 77.
- McCamish, M. (2002). The structural relationships of support from male sexworkers in
Pattaya to rural parents in Thailand. *Cultural, Health & Sexuality*, 4(3), 202.
- Nash, K. (2010). *Contemporary political sociology: Globalization, politics, and power*.
Singapore: Ho Printing Singapore.
- Rickard, W. (2003). Collaborating with sex workers in oral history. *The Oral History
Review*, 30(1), 75.
- Scott, J. (2003). A prostitute's progress: Male prostitution in scientific discourse. *Social
Semiotics*, 13(2), 45.
- Sharkansky, I. (1970). *Policy analysis in political science*. Chicago: Markham.
- Taylor, R. L. (2005). Dangerous trade-offs the behavioral ecology of child labor and
prostitution in Rural Northern Thailand. *Current Anthropology*, 46(3), 205.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
รายชื่อผู้ให้สัมภาษณ์

จันทวิภา อภิสุข.(2561, 11 มกราคม). มูลนิธิเอ็มเพวอร์. สัมภาษณ์.

ชเนศ วงศ์ยานนาวา.(2561, 12 มกราคม).ศาสตราจารย์ คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
สัมภาษณ์.

ภาคผนวก ข
แนะนำหนังสืออ่านเพิ่ม

แนะนำหนังสืออ่านเพิ่มเติมโดย ศาสตราจารย์ ชเนศ วงศ์ยานนาวา, รองศาสตราจารย์ ดร. สุธิ ประศาสน์เศรษฐ, รองศาสตราจารย์ ดร.ชัชยนต์ ประดิษฐ์ศิลป์, และดร.ปรีชา เปี่ยมพงศ์สานต์ รวบรวม และเรียบเรียงโดย นายฐวพล ทองอินทราช

Bartky, Sandra Lee. (1997). *Foucault, Femininity, and Modernization of Patriarchal Power*.

New York : Columbia University

Bryson, Valerie. (1999). *Feminist Debate : Issue of Theory and Political Practice*. London:

Macmillan

Barme, Scot. (2006). *Women, Men, Bangkok : Love, Sex, and Popular Culture in Thailand*.

Lanham, Maryland: Rowman and Littlefield Publishers

Brown Louise. (2000). *Sex Slaves : The Trafficking of Women in Asia*. Virago Press. Ltd.

Deveaux, Monique. (1994). *Feminism and Empowerment: A critical Reading of Foucault*.

Feminism Studies, Vol.20, Feminism Studies, Inc

Flax, Jane. (1987). *Postmodern and Gender Relation in Feminism Theory*. Sings. Vol.12.No.4,

the University of Chicago Press

Fisher, Dominique. (1998). *Should Feminism Forget Foucault?*. Studies in 20th Century

literature: Vol.22: Issue.1, University of North California, And Chapel Hill

Foucault, Michel. (1972). *The Archeology of knowledge*. New York: Pantheon Books.

Foucault, Michel. (1978). *The History of Sexuality, Vol.1: An Introduction*. New York:

Vintage Books.

Foucault, Michel. (1998). *The History of Sexuality, Vol.1: The Will to Knowledge*. London:

Penguin

Foucault, Michel. (1992). *The History of Sexuality, Vol.2: The Use of Pleasure*. London: Penguin

Foucault, Michel. (1990). *The History of Sexuality, Vol.3: The Case of the Self*. London: Penguin

Hennessy, Rosemary. (2000). *Profit and Pleasure : Sexual Identities in Late Capitalism*. London:

Routledge

- Henderson, Holly. (2007). Feminism, Foucault, and Rape: A Theory and Politics of Rape Prevention. *Berkeley Journal of Gender, Law & Justice*. Volume 22 Issue 1. University of California at Berkeley
- Jackson, Peter A. and Cook, Nerida M. (1999). *Genders and Sexualities in Modern Thailand*. Bangkok: Silkworm Book.
- King, Angela. (2004). The Prisoner of Gender: Foucault and the disciplining of the Female Body. *Journal of International Women's Studies*, Volume 5. Issue 2. Bridgewater State University
- McClintock Anne. (1993). *Sex Workers and Sex Worker: Introduction*. Duke University Press
- Mills Sara. (2003). *Michel Foucault*. London: Routledge
- Partridge, B. (2006). *Discourse Analysis an Introduction*. London: Continuum
- Ringdal, Nils, Johan. (2004). *Love for Sale : A World History of Prostitution*. New York: Grove Press
- Rickard, Wendy.(2003). Collaborating with Sex Workers in Oral History. *The Oral History Review*, Vol.30, No.1 (Winter-Spring, 2003).Oxford University Press
- Taylor, Rende Lisa. (2005). Dangerous Trade-offs The Behavioral Ecology of Child Labor and Prostitution in Rural Northern Thailand. *Current Anthropology*, Vol.46, No.3 (June 2005). The University of Chicago Press.

ภาคผนวก ค
กฎหมายสำคัญที่เกี่ยวข้องกับ โสเภณีไทย

พระราชบัญญัติป้องกันสัณฺจโรค ร.ศ.127

ภายหลังจากมีการประกาศใช้พระราชบัญญัติป้องกันสัณฺจโรค ร.ศ.127 (พ.ศ. 2451) ภาครัฐได้มีการจัดระเบียบโสเภณีขึ้นอย่างเป็นทางการเป็นระบบเป็นครั้งแรก ดังความปรากฏในพระราชบัญญัติฉบับดังกล่าวนี้ว่า “...มีพระบรมราชโองการ ในพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาจุฬาลงกรณ์ พระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว คำรับเหนือเกล้าฯ ให้ประกาศจงทราบทั่วกัน ด้วยทรงพระราชดำริเห็นว่า หญิงบางจำพวกประพฤติดน อย่างที่เรียกว่า หญิงนครโสเภณี มีหัวหน้ารวบรวมกัน ตั้งโรงหาเงินขึ้นหลายตำบล แต่ก่อนมาการตั้งโรงหญิงนครโสเภณี นายโรงช่วยไถ่หญิงมาเป็นทาส รับตัวจากเจ้าภาษี แล้วตั้งเป็นโรงขึ้น ครั้นต่อมาได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้เลิกทาสเสียแล้ว หญิงบางจำพวกที่สมัครเข้าเป็นหญิงนครโสเภณี ก็รับตัวจากเจ้าภาษี แล้วมีหัวหน้ารวบรวมกันตั้งโรงขึ้นในท้องที่อันควรบ้างมิควรบ้าง กระทำให้มีเหตุเกิดการวิวาทขึ้นเนื่อง ๆ อีกประการหนึ่ง หญิงบางคนป่วยเป็นโรค ซึ่งอาจจะติดต่อเนื่องไปถึงผู้ชายที่คบหาสมาคมได้ ก็มีได้มีแพทย์ตรวจตรารักษา โรคร้ายนั้นอาจจะติดเนื่องกันไป จนถึงเป็นอันตรายแก่ร่างกาย และชีวิตมนุษย์เป็นอันมาก และหาได้มีกฎหมาย และข้อบังคับแต่อย่างใด สำหรับจะป้องกันทุกข์โทษไทยแห่งประชนราษฎรทั้งหลายเหล่านี้จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชบัญญัติขึ้นไว้สืบไป ดังนี้...” (กระทรวงนครบาล. ม-ร.5 น/180)

สาระสำคัญของพระราชบัญญัติป้องกันการสัณฺจโรค ร.ศ. 127

(1) ผู้ที่จะเป็นนายโรงหญิงนครโสเภณีจะต้องขออนุญาตจากเจ้าพนักงานเสียก่อน และต้องจัดให้เป็นไปตามกฎหมายที่กำหนดไว้ เช่น หน้าโรงต้องเป็นที่กำบัง ปกปิด มิดชิด มิให้คนเดินทางไปมาแลเห็นตลอดเข้าไปในโรงนั้นได้ หน้าโรงหลังโรง และบริเวณโรงต้องให้สะอาดปราศจากสิ่งรกรุงรัง (ม.6, ม.12)

(2) ผู้ที่จะเป็นหญิงนครโสเภณีต้องรับอนุญาตจากเจ้าพนักงานเสียก่อน และจะแสดงกิริยาอาการให้เป็นที่รำคาญแก่ผู้คนที่คนผ่านไปมาภายนอกโรง เช่น ยื้อแย่ง จู๊ดคร่ำ ล้อเลียนมิได้ (ม.15, ม.16)

(3) ก่อนที่เจ้าพนักงานจะออกใบอนุญาตจะต้องสอบสวนเป็นขั้นหนึ่งก่อนว่าหญิงนั้นมีอายุครบตามที่กฎหมายกำหนดไว้หรือไม่ เป็นโรคติดต่อหรือไม่ (ม.22)

(4) เจ้าพนักงานผู้ออกใบอนุญาตต้องทำบัญชีโรงหญิงนครโสเภณีเสนอผู้บังคับบัญชาทุกเดือนเพื่อจะได้ทราบว่าผู้ใดได้ตั้งโรงหญิงนครโสเภณีที่ตำบลใด มีจำนวนหญิงนครโสเภณีเท่าใด ได้ถอนใบอนุญาตเสียหรือเลิกไปโดยเหตุประการใด เท่าใด คงมีตั้งอยู่เท่าใด (ม.21)

(5) เจ้าพนักงานมีอำนาจตรวจใบอนุญาตหญิงนครโสเภณีทุกเวลา และถ้าเห็นว่าหญิงนครโสเภณีผู้ใดจะเป็นโรคติดต่อกันได้ก็ให้นำหญิงนั้นไปให้แพทย์ตรวจ เมื่อเห็นว่าเป็นโรคติดต่อจริง เจ้าพนักงานก็มีอำนาจไม่ออกใบอนุญาตหรือถอนใบอนุญาตตามแต่กรณี และลงตัวหญิงนั้นให้แพทย์การรักษาเสียก่อนจนกว่าจะหาย (ม.25, 26)

(6) ผู้ใดย้ายโรงหญิงนครหญิงโสเภณีไปในที่ไม่ได้รับอนุญาตหรือขัดขวางหญิงโสเภณีซึ่งไม่สมัครใจจะอยู่ด้วยต่อไปหรือรับหญิงที่ไม่มีใบอนุญาตไว้เป็นโสเภณีหรือขัดขวางไม่ยอมให้เจ้าพนักงานตรวจใบอนุญาต และตรวจโรค ย่อมมีความผิดตามม.29 ปรับไม่เกินร้อยบาทหรือจำคุกไม่เกินสามเดือนหรือทั้งจำทั้งปรับ

(7) ผู้ใดหลอกลวงเจ้าพนักงานเพื่อขออนุญาตเป็นโสเภณีว่ามีอายุเกิน 15 ปี หรือกระทำการล่วงละเมิดไม่ขออนุญาตก่อนที่จะประพฤตินั้นเป็นโสเภณีหรือเอาใบอนุญาตผู้อื่นมาใช้ ปรับไม่เกินร้อยบาท จำคุกไม่เกินสามเดือนหรือทั้งจำทั้งปรับ(ม.30)

(8) หญิงนครโสเภณีผู้ใดกระทำการทูลลาออกแก่ผู้ที่เดินผ่านไปมาภายนอกโรงหรือย้ายโรงไปที่อื่นก่อนได้รับอนุญาต ปรับไม่เกินยี่สิบบาท หรือจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน หรือทั้งจำทั้งปรับ (ม.31)

(9) ผู้ใดบังคับ กดขี่ ล่อลวงหญิงที่ไม่สมัครใจเป็นโสเภณีจนต้องจำใจเป็นโสเภณีมิโทษตามพระราชบัญญัติข่มขืนล่วงประเวณี (ม.32)

ประกาศกระทรวงมหาดไทย เรื่อง ประกาศแก้อัตราเก็บเงินภาษีเรือนโรงร้านร.ศ.130

ประกาศเรื่องการแก้ไขอัตราเก็บภาษีเรือนโรงร้าน ความว่า “...บัดนี้ พระยารัษฎานุประดิษฐ์ ข้าหลวงเทศาภิบาล สำเร็จราชการมณฑลภูเก็ต มีใบบอกเข้ามากราบบังคมทูลพระกรุณาว่า ได้ประชุมเลือกตั้งกรรมการสำหรับจัดการสุขาภิบาลรวม 9 นาย ครบสำหรับสุขาภิบาลเมืองตามพระราชบัญญัติแล้ว แล้วประชุมกรรมการปรึกษาหารือเห็นพร้อมกันว่า เงินภาษีเรือนโรงร้าน ภาษีพาหนะ แลภาษีบำรุงถนน ซึ่งทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานสำหรับบำรุงรักษาสุขาภิบาลนั้นต่อไปควรเก็บโดยอัตราดังนี้ คือ

1.บ้านเรือนโรงแลที่ดิน ถ้าให้เช่าเก็บ 10 ซัก 1 ในราคาค่าเช่าเรือนโรงร้านที่คนไม่ใช่เช่า
กรรมการตีอัตราราคาค่าเช่าแล้ว ๆ เก็บ 10 ซัก 1 ต่อปีในราคานั้น

2.ภาษีรถ 4 ล้อ เก็บคัน 1 ปีละ 10 บาท

3.ภาษีรถ 2 ล้อ เกวียน 2 ล้อ เก็บคัน 1 ปีละ 12 บาท

4.ภาษีรถลาก เก็บคัน 1 ปีละ 6 บาท

5.บำรุงถนน เก็บจากหญิงนครโสเภณี คน 1 ปีละ 12 บาท

ทรงพระราชดำริเห็นชอบด้วยแล้ว จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ประกาศเก็บเงิน
ภาษีเรือนโรงร้าน ภาษีพาหนะ และภาษีบำรุงถนนสำหรับการศุขาภิบาลแก่ผู้ซึ่งอยู่ในเขตร์ศุขาภิ
บาลเมืองภูเก็ต มีอัตราตามที่ข้าหลวงเทศาภิบาล แลกรรมการประชุมปลุกษาคกลงกันซึ่งได้ ว่า
มาแล้วในประกาศนี้ แต่รัตนโกสินทร์ ศก 131 เป็นต้นไปฯ...” (ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 28.13
มีนาคม ศก.130)

พระราชบัญญัติว่าด้วยการค้าหญิง และเด็กหญิงพุทธศักราช 2471

มีพระบรมราชโองการในพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาประชาธิปกพระปกเกล้า
เจ้าอยู่หัวดำรัสเหนือเกล้าฯ ให้ประกาศจงทราบทั่วกันว่า โดยที่เป็นการสมควรจะปราบปรามการค้า
หญิง และเด็กหญิงซึ่งมีผู้นำเข้ามาหรือพาออกไปจากประเทศสยามจึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้
ตราพระราชบัญญัติขึ้นไว้ดังต่อไปนี้

มาตรา 1 ให้เรียกพระราชบัญญัตินี้ว่า พระราชบัญญัติว่าด้วยการค้าหญิง และเด็กหญิง
พุทธศักราช 2471

มาตรา 2 ให้ใช้พระราชบัญญัตินี้ตั้งแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

มาตรา 3 ในพระราชบัญญัตินี้คำว่า "เสนาบดี" หมายความว่า เสนาบดีผู้มีหน้าที่รักษาการ
ตามพระราชบัญญัตินี้ คำว่า "เจ้าพนักงาน" หมายความว่า เจ้าพนักงานใด ๆ ที่ได้แต่งตั้งขึ้นตามกฎหมาย
เสนาบดีเพื่อให้ปฏิบัติการตามบทพระราชบัญญัตินี้

มาตรา 4 ผู้ใดนำหรือให้ผู้อื่นนำหญิงหรือเด็กหญิงเข้ามาในประเทศสยามเพื่อการรับจ้าง
ให้เขาทำเมถุนกรรมก็ดี พาหรือให้ผู้อื่นพาหญิงหรือเด็กหญิงออกไปจากประเทศสยามเพื่อการ
รับจ้างให้เขาทำเมถุนกรรมดี รับหรือจำหน่ายหญิงหรือเด็กหญิง โดยมีชอบด้วยกฎหมายโดยที่ตน
รู้ว่ามีผู้นำเข้ามาในประเทศสยามเพื่อการดังที่มานั้นก็ดี ท่านว่ามีความผิดต้องระวางโทษจำคุก
ไม่เกินเจ็ดปี หรือปรับไม่เกินพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับทั้งสองสถาน ถึงแม้กรรมทั้งหลายซึ่ง
ประกอบกันเป็นความผิดนั้น ได้กระทำไว้ในประเทศต่างกันก็ตามผู้กระทำผิดนั้นก็อาจถูกฟ้องร้อง
และลงโทษได้

มาตรา 5 ในการที่จะปฏิบัติการตามความประสงค์แห่งพระราชบัญญัตินี้ให้เจ้าพนักงานมีอำนาจที่จะตรวจตราหญิง และเด็กหญิงที่ขังซึ่งเข้ามาสู่หรือจะออกไปจากประเทศสยาม และเพื่อที่จะทำการตรวจตราดังว่านี้เจ้าพนักงานอาจเข้าไปในยานพาหนะใด ๆ เว้นเสียแต่เมื่อยานพาหนะนั้น ๆ ได้ใช้อยู่ โดยเฉพาะในราชการของรัฐบาลสยามหรือรัฐบาลต่างประเทศ

มาตรา 6 เมื่อมีเหตุควรสงสัยว่าได้มีผู้กระทำความผิดตามได้ระบุไว้ในมาตรา 4 หรือได้มีผู้พยามที่จะกระทำความผิดดังว่านั้นแล้วให้ระหว่างไตสวนเจ้าพนักงานจะกักตัวหญิงนั้นไว้ในสถานที่อันควรที่จัดไว้สำหรับกรณีนี้ได้ จะได้อำนาจคำสั่งต่อศาลชั้นต้น และศาลได้ออกคำสั่งให้กัก ถ้าศาลออกคำสั่งให้คำสั่งนั้นมีอายุไม่เกินสามสิบวันนับแต่วันที่ตั้งในคำสั่ง และถ้าจำเป็นจะต้องกักตัวไว้ต่อไปอีก ศาลจะต่ออายุคำสั่งให้เมื่อเจ้าพนักงานร้องขอก็ได้

มาตรา 7 เมื่อได้ความตามทางไตสวนว่า มีผู้กระทำความผิดดังที่ได้ระบุไว้ในมาตรา 4 แห่งพระราชบัญญัตินี้ท่านว่าให้ส่งตัวหญิงหรือเด็กหญิงนั้นไปยังประเทศเดิมหรือถิ่นที่อยู่ในประเทศสยามแล้วแต่เรื่อง ถ้าหญิงหรือเด็กหญิงนั้นไม่สามารถที่จะเสียค่าเดินทางได้ และทั้งไร้สามี หรือญาติ หรือผู้ปกครอง ซึ่งจะเสียค่าเดินทางให้ได้แล้วรัฐบาลจะเป็นผู้ออกค่าเดินทางให้จนถึงพรมแดนหรือท่าเรือที่ใกล้ที่สุดที่จะเดินทางสู่ประเทศแห่งหญิงหรือเด็กหญิงนั้น อนึ่งในระหว่างเวลาก่อนที่จะออกเดินทางเจ้าพนักงานจะกักตัวหญิงหรือเด็กหญิงนั้นไว้ก็ได้

มาตรา 8 คำสั่งใด ๆ ของเจ้าพนักงานผู้กระทำการตามมาตรา 6 และมาตรา 7 แห่งพระราชบัญญัตินี้บุคคลผู้มีประโยชน์ได้เสียอาจอุทธรณ์คำสั่งนั้นได้ภายในสี่สิบแปดชั่วโมง ให้เสนาบดีเป็นผู้วินิจฉัยข้ออุทธรณ์ และคำวินิจฉัยของเสนาบดีนั้นต้องนับว่าเป็นที่สุด คำอุทธรณ์ให้ยื่นต่อพนักงานเป็นลายลักษณ์อักษร

มาตรา 9 ให้เสนาบดีกระทรวงมหาดไทยมีหน้าที่รักษาการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้ และมีอำนาจที่จะออกกฎเสนาบดีเพื่อปฏิบัติการตามบทพระราชบัญญัตินี้กฎเสนาบดีนั้นเมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วให้ใช้บังคับได้ ประกาศมา ณ วันที่ 5 พฤษภาคม พุทธศักราช 2471 เป็นปีที่ 4 ในรัชกาล ปัจจุบัน
(ประกาศในราชกิจจานุเบกษาวันที่ 13 พฤษภาคม พ.ศ. 2471)

กฎเสนาบดีดำเนินการตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการค้าหญิง และเด็กหญิงพุทธศักราช 2471

อาศัยอำนาจอันมีอยู่ตามความในพระราชบัญญัติว่าด้วยการค้าหญิง และเด็กหญิงพุทธศักราช 2471เสนาบดีกระทรวงมหาดไทยจึงออกกฎเสนาบดีไว้มีความดังต่อไปนี้

ข้อ 1 ให้เจ้าพนักงานกรมตรวจคนเข้าเมืองเป็นเจ้าพนักงานตามความในพระราชบัญญัติว่าด้วยการค้าหญิง และเด็กหญิงพุทธศักราช 2471

ข้อ 2 ในท้องถิ่นตำบลใดอันยังมีเจ้าพนักงานกรมตรวจคนเข้าเมืองไปตั้งประจำทำการอยู่ให้นายอำเภอประจำท้องถิ่นนั้น ๆ เป็นเจ้าพนักงานปฏิบัติให้เป็นไปตามความในพระราชบัญญัติว่าด้วยการค้าหญิง และเด็กหญิงพุทธศักราช 2471

ข้อ 3 ในกรณีทีกล่าวในข้อ 2 นั้นถ้าเป็นเรื่องที่จะต้องขอคำสั่งศาลตามความในมาตรา 6 แห่งพระราชบัญญัติ และเป็นอำเภอในท้องถิ่นซึ่งไม่มีศาลประจำก็ให้นายอำเภอร้องขอไปยังนายอำเภอท้องถิ่นซึ่งมีศาลประจำให้จัดการแทน

กฎนี้ออกให้ไว้ตั้งแต่วันที่ 5 พฤษภาคม พุทธศักราช 2471

จอมพลบริพัตร

เสนาบดีกระทรวงมหาดไทย

(ประกาศในราชกิจจานุเบกษา วันที่ 13 พฤษภาคม พ.ศ. 2471)

กระทู้ถามเรื่องการควบคุมหญิงโสเภณี พ.ศ. 2472

นายพลตรีพระยามรวิสัยสรเดชผู้แทนราษฎรเขตต์ลำปาง ได้ตั้งกระทู้ถามรัฐบาลคณะนั้นว่า “ปรากฏว่าแทบทุกประเทศเกือบทั่วโลกได้ควบคุมหญิงโสเภณีโดยกวดขันมาช้านาน แต่ไม่เป็นผลสำเร็จตามความปรารถนาที่ดี ข้าพเจ้าขอเรียนถามว่า รัฐบาลมีนโยบายที่จะเลิกการควบคุมหญิงโสเภณีหรือไม่ เพื่อประหยัดค่าใช้จ่ายของรัฐบาลในทางนี้... กระทรวงมหาดไทยได้ตอบว่าเวลานี้รัฐบาลได้ตั้งคณะกรรมการพิจารณาอยู่แล้วว่าควรที่จะเลิกการควบคุมหญิงโสเภณีเพียงไร ขณะนี้คณะกรรมการยังกำลังพิจารณาอยู่”(กระทู้ถามที่ 73/2477)

ประกาศกระทรวงมหาดไทย เรื่องตั้งทะเบียนหญิงนครโสเภณี พ.ศ. 2477

ประกาศกระทรวงมหาดไทย เรื่องตั้งทะเบียนหญิงนครโสเภณี พ.ศ. 2477 โดยหลวงประดิษฐมนูธรรม ความว่า “ด้วยเนื่องแต่ได้มีพระราชกฤษฎีกาจัดระเบียบราชการสำนักงาน และกรมในกระทรวงมหาดไทย พ.ศ. 2476 ตำแหน่งหน้าที่ราชการได้เปลี่ยนแปลงไปตามพระราชกฤษฎีกานั้น กิจการหน้าที่นายทะเบียนหญิงนครโสเภณีได้ไปรวมอยู่ในกองตรวจสันติบาลแล้ว เพราะฉะนั้นอาศัยอำนาจตามความในมาตรา 4 แห่งพระราชบัญญัติสัญญาบัตร ร.ศ. 127 กระทรวงมหาดไทย จึงตั้งให้เจ้าพนักงานตำแหน่งบังคับการตรวจสันติบาลเป็นนายทะเบียนหญิง

นคร โสภณิ ดำเนินการตามพระราชบัญญัติสัญจรโรค ร.ศ.127 แต่บัดนี้ไป” (ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 51.22 เมษายน 2477)

พระราชบัญญัติปรามการค้าประเวณี พ.ศ. 2503

ในพระปรมาภิไธยพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช

สังวาล

ผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ให้ไว้ ณ วันที่ 24 ตุลาคม พ.ศ. 2503

เป็นปีที่ 15 ในรัชกาลปัจจุบัน

โดยที่เป็นการสมควรมีกฎหมายว่าด้วยการปรามการค้าประเวณีพระมหากษัตริย์ โดยคำแนะนำ และยินยอมของสภาร่างรัฐธรรมนูญในฐานะรัฐสภาจึงมีพระบรมราชโองการให้ตราพระราชบัญญัติขึ้นไว้ดังต่อไปนี้

มาตรา 1 พระราชบัญญัตินี้ เรียกว่า พระราชบัญญัติปรามการค้าประเวณี พ.ศ. 2503

มาตรา 2 พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษา เป็นต้นไป

มาตรา 3 ให้ยกเลิกพระราชบัญญัติป้องกันสัญจรโรค 127

มาตรา 4 พระราชบัญญัตินี้

การค้าประเวณี หมายความว่า การยอมรับการกระทำชำเราหรือการยอมรับการกระทำอื่นใดหรือการกระทำอื่นใดเพื่อสำเร็จความใคร่ทางกามารมณ์ของผู้อื่นอันเป็นการสำส่อนเพื่อสินจ้าง ทั้งนี้ไม่ว่าผู้ยอมรับการกระทำ และผู้กระทำจะเป็นบุคคลเพศเดียวกันหรือคนละเพศ

สถานการค้าประเวณี หมายความว่า สถานที่ใด ๆ ที่จัดไว้เพื่อให้บุคคลอื่นทำการค้าประเวณีโดยจัดให้มีผู้ทำการทำประเวณีไว้เพื่อการนี้ด้วย

สถานบริการ หมายความว่า สถานประกอบธุรกิจเพื่อสินจ้างที่จัดไว้เป็นที่พักหรืออยู่อาศัยเป็นที่จำหน่ายอาหาร เครื่องดื่มหรือเป็นที่ให้ความบันเทิง การปรนนิบัติหรือความสะดวกสบาย

สถานสงเคราะห์ หมายความว่า สถานสงเคราะห์ที่จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัตินี้

ผู้รับการสงเคราะห์ หมายความว่า บุคคลซึ่งอธิบดีมีคำสั่งให้ส่งตัวปรับการรักษา และหรืออบรมฝึกอาชีพในสถานสงเคราะห์

อธิบดี หมายความว่า อธิบดีกรมประชาสงเคราะห์

รัฐมนตรี หมายความว่า รัฐมนตรีผู้รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา 5 ผู้ใดเพื่อการค้าประเวณีกระทำการอย่างหนึ่งอย่างดังต่อไปนี้ เข้าติดต่อกับ ชักชวน
แนะนำ ติดตามหรือรับเรี่ยบุคคลตามถนนหรือสาธารณะสถานหรือกระทำการดังกล่าวในที่ใดอัน
เป็นการเปิดเผย และนำอภัยหรือเป็นที่เคียดแค้น รำคาญแก่สาธารณชน เตรี่เตรหรือคอยอยู่ตาม
ถนนหรือสาธารณะสถานในลักษณะหรือเข้าไปมั่วสุมในสถานการค้าประเวณีต้องระวางโทษจำคุก
ไม่เกินสามเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา 6 ผู้ใดกระทำการค้าประเวณีต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามเดือนหรือปรับไม่
เกิน 2,000 บาทหรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา 7 ผู้ใดกระทำการค้าประเวณีต่อบุคคลเพศเดียวกันต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน
สามเดือนหรือปรับไม่เกิน 2,000 บาทหรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา 8 ผู้ใดจัดหาผู้กระทำการค้าประเวณีเพื่อผู้อื่นเป็นปกติธุระต้องระวางโทษจำคุกไม่
เกินสามเดือนหรือปรับไม่เกิน 1,000 บาทหรือทั้งจำทั้งปรับ ประเวณีต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 1 ปี
หรือปรับไม่เกิน 4,000 บาทหรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา 9 ผู้ใดเป็นเจ้าของกิจการ ผู้ดูแลหรือผู้จัดการสถานการค้าประเวณี ต้องระวางโทษ
จำคุกไม่เกิน 1 ปี หรือปรับไม่เกิน 4,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา 10 ผู้ใดยินยอมให้ผู้อื่นกระทำการค้าประเวณี เป็นปกติธุระในสถานบริการที่ตน
เป็นเจ้าของกิจการ ผู้ดูแลหรือผู้จัดการ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน ปรับไม่เกินสองพัน
บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา 11 เมื่อศาลได้พิพากษาลงโทษผู้ใดตามมาตรา 5 มาตรา 8 หรือมาตรา 7 แล้วถ้า
ปรากฏว่าผู้นั้นเป็นโรคอันควรได้รับการรักษาหรือเป็นผู้ที่ไปรับการรักษา และหรืออบรมฝึกอา
ชีพในสถานสงเคราะห์ เมื่อผู้นั้นพ้นโทษได้ตามระยะเวลาที่อธิบดีกำหนดแต่มิให้เกินหนึ่งปีนับแต่
วันพ้นโทษ

มาตรา 12 ให้กรมประชาสงเคราะห์จัดตั้งสถานสงเคราะห์สำหรับรักษา และอบรมอาชีพ
ผู้รับการสงเคราะห์มาตรา 13 ให้อธิบดีโดยอนุมัติรัฐมนตรีมีอำนาจออกข้อบังคับว่าด้วยแก่ผู้รับการ
สงเคราะห์ซึ่งฝ่าฝืนข้อบังคับที่ออกตามวรรคก่อนดังต่อไปนี้ (1) กักบริเวณ ไม่เกินครั้งละ 15 วัน หรือ
(2) ตัดหรือลดประโยชน์หรือความสะดวกที่สถานสงเคราะห์จะอำนวยความสะดวกให้ไปทำงานหรือประกอบ
อาชีพอยู่ ณ สถานที่ใดนอกสถานสงเคราะห์จะเป็นการเหมาะสม และเป็นผลดีแก่ผู้รับการ
สงเคราะห์ และเจ้าของสถานที่ยินยอมรับตัวไว้ก็ให้อธิบดีมีอำนาจสั่งให้ส่งตัวไปทำงานหรือ
ประกอบอาชีพอยู่ ณ สถานที่นั้นได้

มาตรา 14 เมื่ออธิบดีพิจารณาเห็นว่า ถ้าจะจัดให้ผู้รับการสงเคราะห์ไปทำงานหรือประกอบอาชีพอยู่ ณ สถานที่ใดนอกสถานสงเคราะห์ จะเป็นการเหมาะสม และเป็นผลดีแก่ผู้รับการสงเคราะห์ และเจ้าของสถานที่ยินยอมรับตัวไว้ ก็ให้อธิบดีมีอำนาจสั่งให้ส่งตัวไปทำงานหรือประกอบอาชีพอยู่ ณ สถานที่นั้นได้

มาตรา 15 ผู้รับการสงเคราะห์ผู้ใดหลบหนีไปจากสถานสงเคราะห์หรือสถานที่ซึ่งอธิบดีกำหนดให้ไปทำงานหรือประกอบอาชีพตามมาตรา 14 ต้องต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งพันบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา 16 อธิบดีมีอำนาจสั่งปล่อยตัวผู้รับการสงเคราะห์จากสถาน-สงเคราะห์หรือสถานที่ซึ่งอธิบดีกำหนดให้ไปทำงานหรือประกอบอาชีพตามมาตรา 14 ก่อนเวลาที่อธิบดีกำหนดตามมาตรา 14 ได้เมื่ออธิบดีเชื่อว่าผู้รับการสงเคราะห์จะกลับตัวไม่กระทำการซ้ำประเวณี เพราะมีความประพฤติดีหรือเพราะมีหลักฐานควรเชื่อถือว่าอุปการะหรือรับรองจะให้งานที่มีรายได้พอสมควรแก่การเลี้ยงชีพ

มาตรา 17 อำนาจ และหน้าที่ซึ่งอธิบดีมีอยู่ตามพระราชบัญญัตินี้ อธิบดีอาจมอบหมายให้ผู้ว่าราชการจังหวัดใดเป็นผู้ใช้อำนาจ และปฏิบัติหน้าที่ในเขตจังหวัดนั้นได้

การมอบให้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา

มาตรา 18 ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้
ผู้สนองพระบรมราชโองการ
จอมพล ศ. ธนะรัชต์
นายกรัฐมนตรี

บันทึกสรุปการอภิปราย เรื่อง การค้าประเวณีในประเทศไทย พ.ศ. 2512

บันทึกสรุปการอภิปราย เรื่อง การค้าประเวณีในประเทศไทย พ.ศ. 2512 ที่เป็นเวทีรวบรวมคนจากหลากหลายอาชีพในสังคม เช่น นักธุรกิจ นักคิดนักเขียน นักศึกษามหาวิทยาลัย นักศึกษาแพทย์ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรภาคต่าง ๆ โดยมีสาระสำคัญของการอภิปรายครอบคลุม 3 เรื่องหลัก ๆ คือ “1.คุณ และโทษของการมีโสเภณี 2.พ.ร.บ.ปรามการค้าประเวณี พ.ศ. 2503 มีผลอย่างไรเหมาะสมเพียงใด 3.ควรแก้ไขปัญหาโสเภณีอย่างไร ผลจากการอภิปรายได้ข้อสรุปร่วมกันว่า 1.การค้าประเวณีคือสาเหตุความแพร่หลายแห่งกามโรคส่งผลเสียหายทางเศรษฐกิจ 2.ควรยกเลิก พ.ร.บ.ปรามการค้าประเวณีบัญญัติกฎหมายใหม่ 3.กิจการ โสเภณีเป็นเรื่องจำเป็น ควรยอมรับความจริงแล้วอาศัยกฎหมายควบคุมความถูกต้องเรียบร้อย 4.กระทรวงสาธารณสุขจักควบคุมกามโรคเป็นผล จำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือจากโสเภณี และผู้ดำเนินงาน โดยใช้กฎหมายสนับสนุน 5.

ทหารต่างชาติเป็นปัจจัยแนวหน้าในการคลี่คลายของกิจการค้าประเวณี ทั้งรูปลักษณะ และจำนวน 6.ปัญหาของโสเภณีเคยเสนอในรัฐสภาแล้ว รัฐบาลแก้เพียงเฉพาะปลายเหตุบรรดา สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรกำลังรวมหลักการกฎหมายโรค ที่บังคับให้รัฐบาลดำเนินกิจการค้าประเวณีทางด้านกฎหมาย ความยุติธรรม ความเรียบร้อย ฯ เสนอต่อสภา 7.ข้ออภิปรายครั้งนี้ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่เข้าร่วมอภิปรายจะเรียบเรียงนำเสนอต่อสภาในกฎหมายโรค” (กระทรวงสาธารณสุข.สร 2.2/5. 21 ธันวาคม 2512)

ประมวลกฎหมายอาญาแก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2535

มาตรา 282 ผู้ใดเพื่อให้สำเร็จความใคร่ของผู้อื่น เป็นธุระจัดหาล่อไป ระวังโทษจำคุก ตั้งแต่หนึ่งปีถึงสิบปี และปรับตั้งแต่สองพันบาทถึงสองหมื่นบาทไม่ว่าการกระทำต่าง ๆ อันประกอบเป็นความผิดนั้นจะได้กระทำในประเทศต่างกันหรือไม่ หญิงอายุยังไม่เกินสิบแปดปี ผู้กระทำความผิดต้องระวังโทษจำคุกตั้งแต่สามปีถึงสิบแปดปี และปรับตั้งแต่หกพันบาทถึงสามหมื่นบาท

ถ้ากระทำความผิดตามวรรคสองเป็นการกระทำแก่เด็กหญิงอายุยังไม่เกินสิบห้าปี ผู้กระทำความผิดต้องระวังโทษจำคุกตั้งแต่ห้าปีถึงยี่สิบปี และปรับตั้งแต่หมื่นบาทถึงสี่หมื่นบาท ผู้ใด เพื่อให้สำเร็จความใคร่ของผู้อื่นรับตัวเด็กหญิงหรือหญิงซึ่งมีผู้จัดหาล่อไป หรือชักพาไปตามวรรค แรกวรรคสองหรือวรรคสามหรือสนับสนุนในวรรคแรก วรรคสอง หรือวรรคสามแล้วแต่กรณี

มาตรา 283 " ผู้ใดเพื่อให้สำเร็จความใคร่ของผู้อื่น เป็นธุระจัดหาล่อไปต้องระวังโทษจำคุก ตั้งแต่ห้าปีถึงสิบปี และปรับตั้งแต่หนึ่งหมื่นบาทถึงสี่หมื่นบาทไม่ว่าการกระทำต่าง ๆ อันประกอบ เป็นความผิดนั้นจะได้กระทำในประเทศต่างกันหรือไม่

ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคแรกเป็นการกระทำแก่เด็กหญิงอายุยังไม่เกินสิบแปดปี ผู้กระทำความผิดต้องระวังโทษจำคุกตั้งแต่เจ็ดปีถึงยี่สิบปี และปรับตั้งแต่หนึ่งหมื่นสี่พันบาทถึงสี่หมื่นบาท หรือจำคุกตลอดชีวิต

ถ้าการกระทำตามวรรคสอง เป็นการกระทำแก่เด็กหญิงอายุไม่เกินสิบห้าปี ผู้กระทำความผิด ต้องระวังโทษจำคุกตั้งแต่สิบปีถึงยี่สิบปี และปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงสี่หมื่นบาทหรือจำคุกตลอด ชีวิตหรือประหารชีวิต

ผู้ใดเพื่อให้สำเร็จความใคร่ของผู้อื่น รับตัวเด็กหญิงหรือหญิงซึ่งมีผู้จัดการหา ล่อไป หรือ ชักพาไปตามวรรคแรก วรรคสอง หรือวรรคสาม หรือสนับสนุนในการกระทำความผิดดังกล่าว ต้อง ระวังโทษตามที่บัญญัติไว้ในวรรคแรก วรรคสอง หรือวรรคสาม แล้วแต่กรณี

ผู้ใดไม่มีปัจจัยอย่างอื่นอันปรากฏสำหรับดำรงชีพ หรือไม่มีปัจจัยอันพอเพียงสำหรับดำรงชีพ และ

- 1) ปรากฏว่าอยู่ร่วมกับหญิงซึ่งค้าประเวณีหรือสมาคมกับหญิงซึ่งค้าประเวณีคนเดียวหรือหลายคนเป็นอาจิม
- 2) กินอยู่หลับนอนหรือรับเงินหรือประโยชน์อย่างอื่น โดยหญิงซึ่งค้าประเวณีเป็นผู้จัดหาให้ หรือ
- 3) เข้าแทรกแซงเพื่อช่วยหญิงซึ่งค้าประเวณีในการทะเลาะวิวาทกับผู้ที่ยกค้ำกับหญิงซึ่งทำประเวณีนั้นให้ถือว่าผู้นั้นดำรงชีพอยู่จากรายได้ของหญิงในการค้าประเวณี แต่จะพิสูจน์ให้เป็นที่แน่ชัดได้ว่ามิได้เป็นเช่นนั้น

มาตรา 284 ผู้ใดพาหญิงไปเพื่อการอนาจารโดยใช้อุบายหลอกลวง ชูเชิญ ใช้กำลัง ประทุษร้าย ใช้อำนาจครอบงำ ผิดคลองธรรม หรือใช้วิธีข่มขืนใจ จะต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสิบปี และปรับตั้งแต่สองพันบาทถึงหนึ่งหมื่นบาท

ผู้ใดซ่อนเร้นหญิงซึ่งเป็นผู้ถูกพาไปตามวรรคแรกต้องระวางโทษเช่นเดียวกับผู้พาไปนั้น ความผิดตามมาตรานี้เป็นความผิดอันยอมความได้

มาตรา 286 ผู้ใดอายุสิบหกปี ดำรงชีพอยู่แม้เพียงบางส่วนจากรายได้ของหญิงซึ่งค้าประเวณีต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่เจ็ดปีถึงยี่สิบปี และปรับตั้งแต่หนึ่งหมื่นสี่พันบาทถึงสี่หมื่นบาทหรือจำคุกตลอดชีวิต

พระราชบัญญัติสถานบริการ พ.ศ. 2503

ในพระปรมาภิไธย

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช

สั่งว่า

ผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ให้ไว้ ณ วันที่ 24 ตุลาคม พ.ศ. 2508

เป็นปีที่ 15 ในรัชกาลปัจจุบัน

โดยที่เป็นการสมควรมีกฎหมายเพื่อควบคุมสถานบริการบางประเภท
พระมหากษัตริย์โดยคำแนะนำ และยินยอมของสภาร่างรัฐธรรมนูญในฐานะรัฐสภาจึงมี
พระบรมราชโองการให้ตราพระราชบัญญัติซึ่งไว้ดังต่อไปนี้

มาตรา 1 พระราชบัญญัตินี้ เรียกว่า พระราชบัญญัติสถานบริการเทศ 2509

มาตรา 2 พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับในจังหวัดพระนคร และจังหวัดธนบุรี ตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป และเมื่อจะให้ใช้บังคับบนท้องที่อื่นใดอีกให้ตราเป็นพระราชกฤษฎีกา

มาตรา 3 พระราชบัญญัตินี้

สถานบริการ หมายความว่า สถานที่ที่สร้างขึ้นเพื่อให้บริการโดยหวังประโยชน์ในการค้าดังต่อไปนี้

- 1) สถานเดินรำ รำวงหรือรองเง็ง ประเภทที่มี และประเภทที่ไม่มีหญิงพาดเนอร์บริการ
- 2) สถานที่ที่มีอาหาร น้ำชา หรือเครื่องดื่มอย่างอื่นจำหน่าย และบริการ
- 3) สถานอาบน้ำนวดหรืออบตัวซึ่งมีผู้บริการให้แก่ลูกค้า
- 4) สถานที่ที่มีอาหาร สุรา น้ำชา หรือเครื่องดื่มอย่างอื่นจำหน่าย โดยจัดให้มีการแสดงดนตรีหรือการแสดงอื่นใดเพื่อการบันเทิง

(พ.ร.บ. สถานบริการ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2525 มาตรา 3)

พนักงานเจ้าหน้าที่ สำหรับกรุงเทพมหานคร หมายความว่า ผู้บัญชาการตำรวจนครบาลในจังหวัดอื่น หมายความว่า ผู้ว่าราชการจังหวัด

(พ.ร.บ. สถานบริการ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2521 มาตรา 3)

มาตรา 4 ห้ามมิให้ผู้ใดตั้งสถานบริการตามมาตรา 3 (1) (2) (3) เว้นแต่จะได้รับใบอนุญาตจากพนักงาน เจ้าหน้าที่

ผู้ใดตั้งสถานบริการตามมาตรา 3 ต้องแจ้งให้พนักงานเจ้าหน้าที่ทราบก่อนจัดตั้งไม่น้อยกว่าสิบห้าวัน

การขออนุญาตเงื่อนไขการอนุญาต และการขอต่ออายุใบอนุญาตตามวรรคหนึ่ง และการแจ้งตามวรรคสองให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

(พ.ร.บ. สถานบริการ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2535 มาตรา 4)

มาตรา 4 ทวิ สถานบริการตามมาตรา 3 ต้องมีผู้จัดการที่มีคุณสมบัติตามมาตรา 6 และต้องปฏิบัติตามบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัตินี้ นอกจากมาตรา 9 ถึงมาตรา 13 มาตรา 18 มาตรา 21 และมาตรา 22 (พ.ร.บ. สถานบริการ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2525 มาตรา 5)

มาตรา 5 เพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยของประชาชนเมื่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยเห็นสมควรจะกำหนดเขตอันมีปริมาตรจำกัดในท้องที่ใดเพื่อการอนุญาตหรืองดอนุญาตให้ตั้งสถานบริการตามมาตรา 4 ก็ให้กระทำได้โดยตราเป็นพระราชกฤษฎีกา

มาตรา 6 ผู้ขออนุญาตตั้งสถานบริการตามมาตรา 4 ต้องมีคุณสมบัติดังนี้

- 1) อายุไม่ต่ำกว่ายี่สิบปีบริบูรณ์
- 2) ไม่เป็นผู้มีความประพฤติเสื่อมเสียหรือบกพร่องในศีลธรรม
- 3) ไม่เป็นผู้วิกลจริตหรือจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบ
- 4) ไม่เป็นผู้เจ็บป่วยด้วยโรคติดต่ออันเป็นที่รังเกียจแก่สังคม โรคพิษสุราเรื้อรังหรือโรคยาเสพติดให้โทษอย่างร้ายแรง

5) ไม่เป็นผู้เคยต้องรับโทษในความผิดเกี่ยวกับเพศตามประมวลกฎหมายอาญาในความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการค้าหญิง และเด็กหญิงตามกฎหมายว่าด้วยการปราบปรามการค้ามนุษย์ และการค้าสัตว์คนละกหรือตามกฎหมายว่าด้วยการปราบปรามการค้าประเวณี

ในกรณีที่นิติบุคคลเป็นผู้ขออนุญาตตั้งสถานบริการผู้แทนของนิติบุคคลนั้นต้องมีคุณสมบัติตามความในวรรคก่อน

มาตรา 7 อาคารหรือสถานที่ที่ขออนุญาตตั้งเป็นสถานบริการตามมาตรา 4 ต้อง

- 1) ไม่อยู่ในย่านที่ประชาชนอยู่อาศัย อันจะก่อความเดือดร้อนรำคาญแก่ประชาชนผู้อยู่อาศัยใกล้เคียง
- 2) มีทางถ่ายเทอากาศสะดวก

มาตรา 8 ถ้าอาคารหรือสถานที่ที่ขออนุญาตตั้งสถานบริการตามมาตรา 4 เป็นของผู้อื่นในชั้นขออนุญาตตั้งสถานบริการ ผู้ขออนุญาตต้องมีหนังสือแสดงความยินยอมจากเจ้าของอาคารหรือสถานที่นั้น

มาตรา 9 เมื่อได้รับคำขออนุญาตตั้งสถานบริการให้พนักงานเจ้าหน้าที่พิจารณาสั่งภายในเก้าสิบวัน

มาตรา 10 ใบอนุญาตให้ตั้งสถานบริการให้ใช้ได้จนถึงวันที่ 31 ธันวาคมของปีที่อยู่ใบอนุญาต

ผู้รับอนุญาตผู้ใดประสงค์จะขอต่ออายุใบอนุญาตจะต้องยื่นคำขอเสียก่อนใบอนุญาตสิ้นอายุ เมื่อได้ยื่นคำขอดังกล่าวแล้วจะประกอบกิจการต่อไปก็ได้จนกว่าพนักงานเจ้าหน้าที่จะสั่งไม่อนุญาตให้ต่ออายุใบอนุญาตนั้น

มาตรา 11 ในกรณีพนักงานเจ้าหน้าที่ไม่ออกใบอนุญาตหรือไม่ต่ออายุใบอนุญาตให้ตั้งสถานบริการในกรุงเทพมหานคร ผู้ขออนุญาตหรือผู้ขอต่ออายุใบอนุญาตมีสิทธิอุทธรณ์ต่ออธิบดีกรมตำรวจในจังหวัดอื่น ผู้ขออนุญาตหรือผู้ขอต่ออายุใบอนุญาตมีสิทธิอุทธรณ์ต่อปลัดกระทรวงมหาดไทย การอุทธรณ์ให้กระทำภายในกำหนดสามสิบวัน นับแต่วันที่ได้รับหนังสือพนักงานเจ้าหน้าที่แจ้งการไม่อนุญาตหรือไม่ต่ออายุใบอนุญาต

คำวินิจฉัยของอธิบดีกรมตำรวจหรือปลัดกระทรวงมหาดไทยแล้วแต่กรณีให้เป็นที่สุด หนังสือของพนักงานเจ้าหน้าที่ตามความในวรรคแรกต้องแสดงผลในการไม่ออกใบอนุญาต หรือไม่ต่ออายุใบอนุญาตให้ผู้ขอทราบด้วย

(พ.ร.บ.)สถานบริการ(ฉบับที่2) พ.ศ. 2521 มาตรา 5)

มาตรา 12 ในกรณีใบอนุญาตให้ตั้งสถานบริการสุญหายหรือชำรุด ในสาระสำคัญให้ผู้รับใบอนุญาตตั้งสถานบริการยื่นคำขอรับใบแทนใบอนุญาตภายในกำหนดสิบห้าวันนับแต่วันที่ได้ทราบว่าใบอนุญาตสุญหายหรือชำรุด

มาตรา 13 ห้ามมิให้ผู้รับอนุญาตตั้งสถานบริการ ย้าย แก้ไข เปลี่ยนแปลงหรือต่อเติม สถานบริการ เว้นแต่จะได้รับอนุญาตเป็นหนังสือจากพนักงานเจ้าหน้าที่

มาตรา 14 ก่อนที่ลูกจ้าง หญิงพาร์ตเนอร์ หญิงบำเรอ ผู้บริการอาบน้ำหรือนวดหรืออบตัว หรือคนรับใช้เริ่มเข้าทำงานในสถานบริการ ผู้รับอนุญาตตั้งสถานบริการต้องจัดทำบัตรประวัติของแต่ละบุคคลดังกล่าวจำนวนสองชุด เก็บรักษาไว้ ณ สถานบริการนั้นหนึ่งชุด และส่งไปเก็บรักษาไว้ ณ สถานีตำรวจท้องที่หนึ่งชุดบัตรประวัตินั้นอย่างน้อยต้องมีรายการชื่อ ที่อยู่ วันเดือนปีเกิด หมายเลขประจำตัว ภาพถ่ายครึ่งตัวหน้าตรง ขนาด 4x6 เซนติเมตร ลายพิมพ์นิ้วมือทั้งสองนิ้ว ชื่อ และที่อยู่ของผู้รับรอง ทั้งนี้ตามแบบที่กำหนดในกฎกระทรวง

ในกรณีที่รายการในบัตรประวัติเปลี่ยนแปลงให้ผู้รับอนุญาตตั้งสถานบริการแจ้งการเปลี่ยนแปลงตามแบบที่กำหนดในกฎกระทรวงภายในกำหนดเจ็ดวัน นับแต่วันที่มีการเปลี่ยนแปลง และให้นำความในวรรคก่อนมาใช้บังคับโดยอนุโลม

มาตรา 15 ในกรณีบัตรประวัติซึ่งเก็บรักษา ณ สถานบริการ สูญหาย ถูกทำลาย หรือชำรุด ในสาระสำคัญผู้รับอนุญาตตั้งสถานบริการต้องจัดทำประวัติใหม่ภายในกำหนดเจ็ดวันนับแต่วันที่บัตรสูญหายถูกทำลายหรือชำรุดในสาระสำคัญ และให้นำความในมาตรา 14 วรรคแรกมาใช้บังคับโดยอนุโลม

มาตรา 16 ห้ามมิให้ผู้รับอนุญาตตั้งสถานบริการ

- 1) รับผู้มีอายุต่ำกว่าสิบแปดปีบริบูรณ์เข้าทำงานในสถานบริการ
- 2) ยอมให้ผู้มีอายุต่ำกว่ายี่สิบปีบริบูรณ์ซึ่งมิได้ทำงานในสถานบริการนั้นเข้าไปในสถานบริการระหว่างเวลาทำการ
- 3) ยอมให้หญิง ซึ่งมีได้ทำงานในสถานบริการนั้นเข้าไปในสถานบริการ โดยไม่มีขามาด้วย
- 4) ยอมให้ผู้มีอาการเมาสุราจนประพฤตินุญวายหรือครองสติไม่ได้เข้าไปหรืออยู่ในสถานบริการระหว่างเวลาทำการ
- 5) จำหน่ายสุราให้แก่ลูกค้าซึ่งมีอาการเมาสุราจน

ประพจน์วุ่นวายหรือครองสติไม่ได้แล้ว 6) ยอมให้บุคคลดั่งระบุไว้ในมาตรา 3 หรือ บุคคลที่มาร่วมแสดงดนตรีหรือแสดงอื่นใดเพื่อการบันเทิงพักอาศัยหลับนอนในสถานบริการ (พ.ร.บ.)สถานบริการ(ฉบับที่2) พ.ศ. 2521 มาตรา 5)
(ปว. ฉบับที่ 47 ข้อ 1)

มาตรา 17 การกำหนดวันเวลาเปิดปิดของสถานบริการการจัดสถานที่ภายนอก และ ภายในเพื่อความเป็นระเบียบเรียบร้อยเพื่อความสะดวกในการตรวจตราของเจ้าหน้าที่ การใช้โคมไฟหรือการให้หญิงพาดเนอร์หญิงบำเรอ ผู้บริการอาบน้ำ นวดหรืออบตัว และคนรับใช้ติด หมายเลขประจำตัวในสถานบริการดังกล่าวให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

(พ.ร.บ.สถานบริการ(ฉบับที่2) พ.ศ. 2521มาตรา7) มาตรา18 ผู้รับอนุญาตตั้งสถานบริการตามมาตรา3 (1) จะจัดให้มีสุราน้ำชาหรือเครื่องดื่มอย่างอื่นจำหน่ายหรือจัดให้มีการแสดงดนตรีหรือการแสดงอื่นใดเพื่อการบันเทิงด้วยก็ได้

(พ.ร.บ.)สถานบริการฉบับที่2 พ.ศ. 2521มาตรา8) มาตรา 19 ในการจัดให้มีการแสดงเพื่อความบันเทิง ผู้รับอนุญาตตั้งสถานบริการมีหน้าที่ต้องควบคุมการแสดงมิให้ลามกอนาจาร และมีให้มีสัตว์ร้ายเข้าร่วมการแสดงในสภาพที่อาจก่อให้เกิดอันตรายแก่ผู้ชม

มาตรา 20 เมื่อปรากฏว่า ผู้ได้รับอนุญาตตั้งสถานบริการฝ่าฝืนมาตรา19 ใน กรุงเทพมหานคร นายตำรวจท้องที่ตั้งแต่ชั้นสารวัตรขึ้นไปในจังหวัดอื่นตั้งแต่นายอำเภอท้องที่ขึ้นไปมีอำนาจสั่งให้งดการแสดงนั้นได้

(พ.ร.บ.)สถานบริการ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2521มาตรา 9)

มาตรา 21 ผู้รับอนุญาตตั้งสถานบริการขาดคุณสมบัติก็คือ ดำเนินกิจการสถานบริการขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมก็คือ ดำเนินกิจการสถานบริการ โดยไม่ปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้หรือฝ่าฝืนบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัตินี้ก็คือ พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจไม่ต่ออายุใบอนุญาตหรือสั่งพักใช้ใบอนุญาตหรือสั่งเพิกถอนใบอนุญาตได้

มาตรา 22 ในกรณีพนักงานเจ้าหน้าที่สั่งพักใช้หรือสั่งเพิกถอนใบอนุญาตผู้รับอนุญาตตั้งสถานบริการในกรุงเทพมหานครมีสิทธิอุทธรณ์ต่ออธิบดีกรมตำรวจในจังหวัดอื่น ผู้รับอนุญาตตั้งสถานบริการมีสิทธิอุทธรณ์ต่อปลัดกระทรวงมหาดไทยการอุทธรณ์ให้กระทำภายในกำหนดสิบห้าวันนับแต่วันได้รับหนังสือพนักงานเจ้าหน้าที่แจ้งการสั่งพักใช้หรือเพิกถอนการอนุญาต ถ้าวินิจฉัยของอธิบดีกรมตำรวจหรือปลัดกระทรวงมหาดไทยแล้วแต่กรณีให้เป็นที่สุด

(พ.ร.บ)สถานบริการ(ฉบับที่2) พ.ศ. 2521 มาตรา 10)

มาตรา 23 ก่อนครบกำหนดเก้าสิบวันนับแต่วันที่ถูกเพิกถอนใบอนุญาตผู้หนึ่งผู้ใดจะยื่นคำขอรับใบอนุญาตเพื่อตั้งสถานบริการ ณ สถานที่เดียวกันนั้นไม่ได้

มาตรา 24 เมื่อพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจชั้นผู้ใหญ่ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามีเหตุอันควรเชื่อหรือสงสัยว่ามีการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามบทแห่งพระราชบัญญัติหรือกฎกระทรวงซึ่งออกตามพระราชบัญญัตินี้ในสถานบริการแห่งใด ให้เจ้าพนักงานนั้นมีอำนาจเข้าไปตรวจภายในสถานบริการนั้นได้ไม่ว่าเวลาใด ๆ

ในการปฏิบัติหน้าที่ตามวรรคหนึ่งให้เจ้าพนักงานผู้มีอำนาจตรวจสอบแสดงบัตรประจำตัวต่อบุคคลที่เกี่ยวข้อง

(พ.ร.บ.)สถานบริการ(ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2521 มาตรา 11)

มาตรา 25 ผู้รับอนุญาตตั้งสถานบริการ ผู้ดำเนินกิจการ ลูกจ้าง หรือคนรับใช้ของสถานบริการ ผู้ใดสามารถให้ความสะดวกแก่เจ้าพนักงานซึ่งปฏิบัติกรตามมาตรา 24 ได้ แต่ไม่ยอมให้ความสะดวกนั้นเมื่อเจ้าพนักงานขอร้องต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือนหรือปรับไม่เกินหนึ่งพันบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ(พ.ร.บ.)สถานบริการ(ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2521 มาตรา 12)

มาตรา 25 ทวิ ผู้ตั้งสถานบริการตามมาตรา 3 (4) ถ้าดำเนินกิจการขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมหรือมิได้ปฏิบัติได้เป็นไปตามมาตรา 4 ทวิ พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจสั่งหยุดกิจการได้ครั้งละไม่เกินสามสิบวัน

(พ.ร.บ.) สถานบริการ(ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2525 มาตรา 6)

มาตรา 26 ผู้ใดตั้งสถานบริการตามมาตรา 3 (1) (2)(3) โดยไม่ได้รับอนุญาตหรือดำเนินกิจการสถานบริการเช่นว่านั้น โดยไม่ได้รับอนุญาตให้ต่ออายุใบอนุญาตหรือใบอนุญาตถูกพักใช้หรือถูกเพิกถอนหรือดำเนินกิจการสถานบริการตามมาตรา 3 (4) ในระหว่างถูกสั่งหยุดกิจการตามมาตรา 25 ทวิ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปีหรือปรับไม่เกินสองหมื่นบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ ในกรณีนิติบุคคลกระทำความผิดตามมาตรา นี้ให้ผู้ดำเนินกิจการสถานบริการนั้นร่วมกันผิดกับนิติบุคคลด้วย

(พ.ร.บ.)สถานบริการ(ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2525 มาตรา 7)

มาตรา 26 ทวิ ผู้ใดตั้งสถานบริการตามมาตรา 3 โดยไม่แจ้งตามมาตรา 4 วรรคสองหรือตั้งสถานบริการฝ่าฝืนมาตรา 7 ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือนหรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ (พ.ร.บ.)สถานบริการ(ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2525 มาตรา 8)

มาตรา 27 ผู้รับอนุญาตตั้งสถานบริการผู้ใดไม่ปฏิบัติตามมาตรา 12 มาตรา 14 มาตรา 15 มาตรา 16 มาตรา 18 มาตรา 19 หรือฝ่าฝืนกฎกระทรวงตามมาตรา 17 ต้องระวางโทษปรับไม่เกินสองพันบาท

มาตรา 28 ผู้รับอนุญาตตั้งสถานบริการผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา 13 ต้องระวางโทษปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท

มาตรา 29 เมื่อพระราชบัญญัติได้ใช้บังคับบนท้องที่ใดให้ผู้ตั้งสถานบริการตามมาตรา 3 (1) (2) หรือ (3) อยู่แล้วก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับดำเนินกิจการต่อไปได้ในเมื่อได้จัดทำบัตรประวัติตามที่บังคับไว้ในมาตรา 14 และมาขอรับใบอนุญาตตั้งสถานบริการนั้นโดยเสียค่าธรรมเนียมภายในกำหนดสามสิบวันนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับในท้องที่นั้น

ให้ผู้ตั้งสถานบริการตามมาตรา 3 (4) อยู่แล้วก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับปฏิบัติตามมาตรา 16 และมาตรา 17 ภายในกำหนดสามสิบวันนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับในท้องที่นั้น

มาตรา 30 ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ และให้มีอำนาจออกกฎกระทรวงกำหนดค่าธรรมเนียมไม่เกินอัตราในบัญชีท้ายพระราชบัญญัตินี้ ยกเว้นค่าธรรมเนียม และกำหนดกิจการอื่นเพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้

กฎกระทรวงนั้นเมื่อได้รับประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วให้ใช้บังคับได้

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

จอมพล ถนอม กิตติขจร

นายกรัฐมนตรี

กระทู้ถามการแก้ปัญหาบ่อนการพนัน และช่องโหว่เถื่อน พ.ศ. 2540

“...ปัญหาช่อง โสเถื่อนนั้น เป็นที่ทราบกันคืออยู่แล้วว่าเป็นต้นเหตุของปัญหาสังคมอย่างเห็นได้ชัด กล่าวคือ เป็นแหล่งแพร่ระบาดของกาม โรคชนิดต่าง ๆ รวมทั้ง โรคเอดส์ซึ่งเป็นมหันตภัยร้ายแรงที่คุกคามชีวิตของประชาชนอันเป็นทรัพยากรบุคคลที่มีคุณค่าของประเทศ นอกจากนี้ยังเป็นสาเหตุของปัญหาสิทธิสตรี และ โสเถื่อนเด็กในประเทศ ซึ่งทำให้ภาพพจน์ของประเทศชาติต้องเสียไป อีกทั้งยังเป็นสาเหตุของปัญหากลุ่มอิทธิพล และปัญหาอาชญากรรมที่ต่อเนื่องต่อไปอีกด้วย...” (กระทู้ถามที่ 038. 1 มกราคม 2540)

กระทู้ถามปัญหาหญิงโสเถื่อน พ.ศ. 2545

“...หญิงโสเถื่อนเป็นปัญหาสังคมที่แก้ไขได้ยาก โดยที่ปัญหาส่วนใหญ่มาจาก ความยากจน การขาดโอกาสทางการศึกษา ปริมาณงานมีน้อยกว่าจำนวนคนที่ต้องการทำงานในอัตราที่แตกต่างกันมากทำให้ผู้หญิงจำนวนไม่น้อยในสังคมไทย ต้องขายเรือนร่างแลกกับเงิน โดยแอบแฝงอยู่เข้าไปอยู่ในรูปแบบของหญิงบริการ อาบอบนวด นักร้อง นักเต้นรำ หญิงต้อนรับในค็อกเทล

เลานจ์ หงิ่งนั่งค่อม และในอีกหลายอาชีพ ซึ่งการหารายได้ในลักษณะนี้ทำให้เกิดปัญหาสังคม
หลากหลายตามมา โดยเฉพาะอย่างยิ่งเป็นพฤติกรรมที่ผิดศีลธรรมประเพณี และผิดกฎหมายของ
ประเทศ...” (กระทู้ถามที่ 1097. 15 สิงหาคม 2546)